

# 大般若波罗蜜多经

(六百卷：第五百七十一卷至第五百八十卷)

唐三藏法师玄奘奉 诏译



南無本師釋迦牟尼佛

## 说明

本简体注音版《大般若波罗蜜多经》电子书，根据《乾隆大藏经》大乘般若部，第 0001 部，唐三藏法师玄奘奉诏译《大般若波罗蜜多经》原藏影印本校正注音，句读及注音仅供参考。

本电子书是免费结缘品。特此说明。

仁慧草堂

二〇二〇年十一月



扫码关注仁慧草堂微信公众号



# 目 录

起诵仪 .....	- 1 -
香赞 .....	- 1 -
净口业真言 .....	- 1 -
净三业真言 .....	- 1 -
安土地真言 .....	- 1 -
普供养真言 .....	- 2 -
开经偈 .....	- 2 -
大般若波罗蜜多经卷第五百七十一 .....	- 3 -
第六分无所得品第九 .....	- 3 -
第六分证劝品第十 .....	- 20 -
大般若波罗蜜多经卷第五百七十二 .....	- 33 -
第六分显德品第十一 .....	- 33 -
第六分现化品第十二 .....	- 43 -
第六分陀罗尼品第十三 .....	- 50 -
第六分劝诫品第十四之一 .....	- 57 -
大般若波罗蜜多经卷第五百七十三 .....	- 62 -
第六分劝诫品第十四之二 .....	- 62 -
第六分二行品第十五 .....	- 67 -
第六分赞叹品第十六 .....	- 79 -
第六分付嘱品第十七 .....	- 85 -
大般若波罗蜜多经第七会曼殊室利分 .....	- 90 -
序 .....	- 90 -
大般若波罗蜜多经卷第五百七十四 .....	- 92 -
第七曼殊室利分之一 .....	- 92 -
大般若波罗蜜多经卷第五百七十五 .....	- 120 -
第七曼殊室利分之二 .....	- 120 -
大般若经第八会那伽室利分 .....	- 146 -
序 .....	- 146 -
大般若波罗蜜多经卷第五百七十六 .....	- 148 -
第八那伽室利分 .....	- 148 -

大般若经第九会能断金刚分 .....	- 175 -
序 .....	- 175 -
大般若波罗蜜多经卷第五百七十七 .....	- 177 -
第九能断金刚分 .....	- 177 -
大般若经第十会般若理趣分 .....	- 208 -
序 .....	- 208 -
大般若波罗蜜多经卷第五百七十八 .....	- 210 -
第十般若理趣分 .....	- 210 -
大般若经第十一会布施波罗蜜多分 .....	- 235 -
序 .....	- 235 -
大般若波罗蜜多经卷第五百七十九 .....	- 237 -
第十一布施波罗蜜多分之一 .....	- 237 -
大般若波罗蜜多经卷第五百八十 .....	- 263 -
第十一布施波罗蜜多之二 .....	- 263 -
补阙真言 .....	- 289 -
回向偈 .....	- 289 -



## ● 起诵仪

xiāngzàn

### 香赞

(一遍)

lú xiāngzhà ruò fǎ jiè méngxūn zhū fó hǎi huì xī yáowén suí chù jié  
炉香乍爇.法界蒙薰.诸佛海会悉遥闻.随处结

xiángyún chéng yì fāng yīn zhū fó xiàncuánshēn  
祥云.诚意方殷.诸佛现全身.

ná mó xiāngyún gài pú sà mó hē sà  
南無香云盖菩萨摩诃萨 (合掌三称)

jìngkǒu yè zhēnyán

### 净口业真言

(三遍)

ōng xiū lì xiū lì mó hē xiū lì xiū xiū lì sà pó hē  
唵.修唎修唎.摩诃修唎.修修唎.萨婆诃.

jìngsān yè zhēnyán

### 净三业真言

(三遍)

ōng suō wǎ pó wǎ shú tuó suō wǎ dá mó suō wǎ pó wǎ shú dù hàn  
唵.娑嚩.婆嚩秫驮.娑嚩达摩娑嚩.婆嚩秫度憾

ān tǔ dì zhēnyán

### 安土地真言

(三遍)

ná mó sān mǎnduō mǔ tuó nán ōng dù lū dù lū dì wěi suō pó hē  
南無三满哆.母驮喃.唵度噜度噜.地尾.娑婆诃

pǔ gòngyǎngzhēnyán  
普 供 养 真 言

(三遍)

ōng yé yé nǎng sān pó wǎ wà zǐ là hòng  
唵.誝誝曩.三婆嚩.鞞日啰斛.

ná mó běn shī shì jiā móu ní fó  
南 無 本 师 释 迦 牟 尼 佛 (合掌三称)

kāi jīng jì  
开 经 偈

(一遍)

wú shàng shēn shēn wēi miào fǎ 无 上 甚 深 微 妙 法	bǎi qiān wàn jié nán zāo yù 百 千 万 劫 难 遭 遇
wǒ jīn jiàn wén dé shòu chí 我 今 见 闻 得 受 持	yuàn jiě rú lái zhēn shí yì 愿 解 如 来 真 实 义



dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì wǔ bǎi qī shí yī  
大般若波罗蜜多经卷第五百七十一

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì  
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì liù fēn wú suǒ dé pǐn dì jiǔ  
第六分无所得品第九

ěr shí huì zhōng yǒu pú sà mó hē sà míng wéi shàn sī wèn zuì  
尔时，会中有菩萨摩诃萨名为善思，问最

shèng yuē fó shòu tiān wáng pú tí jì yé  
胜曰：“佛授天王菩提记耶？”

zuì shèng dá yuē wǒ suī shòu jì ér yóu mèng děng  
最胜答曰：“我虽受记而犹梦等。”

ěr shí shàn sī fù wèn zuì shèng tiān wáng shòu jì wéi hé suǒ  
尔时，善思复问最胜：“天王受记为何所  
dé?”

zuì shèng dá yán wǒ suī shòu jì ér wú suǒ dé  
最胜答言：“我虽受记而无所得。”

shàn sī fù yán wú suǒ dé zhě bù dé hé fǎ  
善思复言：“无所得者不得何法？”

zuì shèng bào yán wú suǒ dé zhě wèi bù dé wǒ bù dé yǒu qíng  
最胜报言：“无所得者谓不得我，不得有情，  
nǎi zhì bù dé zhī zhě jiàn zhě bù dé zhū yùn jí zhū jiè chù ruò  
乃至不得知者、见者，不得诸蕴及诸界、处，若  
shàn fēi shàn ruò zá rǎn ruò qīng jìng ruò yǒu lòu ruò wú lòu ruò shì jiān  
善非善、若杂染若清净、若有漏若无漏、若世间  
ruò chū shì jiān ruò yǒu wéi ruò wú wéi ruò shēng sǐ ruò niè pán yú  
若出世间、若有为若无为、若生死若涅槃，于  
rú shì děng jiē wú suǒ dé  
如是等皆无所得。”

shàn sī yòu wèn ruò wú suǒ dé yòng shòu jì wéi  
善思又问：“若无所得用受记为？”

zuì shèng dá yán yǐ wú suǒ dé gù dé shòu jì  
最胜答言：“以无所得故得授<sup>1</sup>记。”

shàn sī fù wèn ruò rú tiānwángsuǒshuō yì zhě biànyǒu èr  
善思复问：“若如天王所说义者，便有二

zhì yī wú suǒ dé èr dé shòu jì  
智：一、无所得。二、得授<sup>2</sup>记。”

zuì shèng dá yán ruò yǒu èr zhě zé wú shòu jì suǒ yǐ zhě hé  
最胜答言：“若有二者则无授<sup>3</sup>记。所以者何？

fó zhì wú èr zhū fó shì zūn yǐ bú èr zhì shòu pú sà jì  
佛智无二，诸佛世尊以不二智授菩萨记。”

shàn sī yòu yán ruò zhì bú èr yún hé ér yǒu shòu jì shòu  
善思又言：“若智不二，云何而有授记、受

jì  
记？”

zuì shèng dá yán shòu jì shòu jì qí jì wú èr  
最胜答言：“授记、受记其际无二。”

shàn sī fù yán wú èr jì zhě yún hé yǒu jì  
善思复言：“无二际者云何有记？”

zuì shèng dá yán dá wú èr jì jí wéi yǒu jì  
最胜答言：“达无二际即为有记。”

shàn sī fù wèn tiānwáng jīn zhě zhù hé jì zhōng ér dé shòu  
善思复问：“天王今者住何际中而得授<sup>4</sup>

jì  
记？”

zuì shèng dá yán wǒ zhù wǒ jì zhù yǒu qíng jì nǎi zhì zhī zhě  
最胜答言：“我住我际、住有情际乃至知者、

jiàn zhě jì zhōng ér dé shòu jì  
见者际中而得授<sup>5</sup>记。”

shàn sī fù wèn cǐ wǒ jì děng dāng yú hé qiú  
善思复问：“此我际等当于何求？”

zuì shèng dá yán dāng yú zhū fó jiě tuō jì qiú  
最胜答言：“当于诸佛解脱际求。”

<sup>1</sup> 大正藏：受；永乐北藏及龙藏：授

<sup>2</sup> 大正藏：受；永乐北藏及龙藏：授

<sup>3</sup> 大正藏：受；永乐北藏及龙藏：授

<sup>4</sup> 大正藏：受；永乐北藏及龙藏：授

<sup>5</sup> 大正藏：受；永乐北藏及龙藏：授



shàn sī yòuwèn fó jiě tuō jì fù yú hé qiú  
善思又问：“佛解脱际复于何求？”

zuì shèng dá yuē dāng yú wú míng yǒu ài jì qiú  
最胜答曰：“当于无明有爱际求。”

shàn sī yòuwèn wú míng yǒu ài fù yú hé qiú  
善思又问：“无明有爱复于何求？”

zuì shèng dá yuē dāng yú bì jìng bù shēng jì qiú  
最胜答曰：“当于毕竟不生际求。”

shàn sī yòuwèn cǐ bù shēng jì fù yú hé qiú  
善思又问：“此不生际复于何求？”

zuì shèng dá yuē cǐ jì dāng yú wú zhī jì qiú  
最胜答曰：“此际当于无知际求。”

shàn sī yòuwèn wú zhī jì zhě jí wú suǒ zhī yún hé cǐ jì  
善思又问：“无知际者即无所知，云何此际

dāng yú bǐ qiú  
当于彼求？”

zuì shèng dá yuē ruò yǒu suǒ zhī qiú bù kě dé yǐ wú zhī gù  
最胜答曰：“若有所知求不可得，以无知故

yú bǐ jì qiú  
于彼际求。”

shàn sī yòuwèn cǐ jì lí yán yún hé kě qiú  
善思又问：“此际离言云何可求？”

zuì shèng dá yuē yǐ yǔ yán duàn shì gù kě qiú  
最胜答曰：“以语言断是故可求。”

shàn sī yòuwèn cǐ yǔ yán yún hé duàn  
善思又问：“此语言云何断？”

zuì shèng dá yuē zhū fǎ yī yì bù yī yǔ gù  
最胜答曰：“诸法依义不依语故。”

shàn sī yòuwèn yún hé yī yì  
善思又问：“云何依义？”

zuì shèng dá yuē bú jiàn yì xiàng  
最胜答曰：“不见义相。”

shàn sī yòuwèn yún hé bú jiàn  
善思又问：“云何不见？”

zuì shèng dá yuē bù qǐ fēn bié yì shì suǒ yī wǒ wéi néng  
最胜答曰：“不起分别：‘义是所依，我为能

yī wú cǐ èr shì gù míng bú jiàn  
依。’ 无此二事故名不见。”

shàn sī yòuwèn ruò bú jiàn yì cǐ hé suǒ qiú  
善思又问：“若不见义，此何所求？”

zuì shèng dá yuē wú jiàn wú qǔ gù míngwéi qiú  
最胜答曰：“无见无取故名为求。”

shàn sī yòuwèn fǎ kě qiú zhě jí wéiyǒu qiú  
善思又问：“法可求者即为有求？”

zuì shèng dá yuē shì yì bù rán fū qiú fǎ zhě shí wú suǒ qiú  
最胜答曰：“是义不然，夫求法者实无所求。

hé yǐ gù ruò shí kě qiú jí wéi fēi fǎ  
何以故？若实可求即为非法。”

shàn sī yòuwèn hé zhě shì fǎ  
善思又问：“何者是法？”

zuì shèng dá yuē fǎ wú wén zì yì lí yǔ yán  
最胜答曰：“法无文字亦离语言。”

shàn sī yòuwèn lí wényánzhōng hé zhě shì fǎ  
善思又问：“离文言中何者是法？”

zuì shèng dá yuē xìng lí wényán xīn xíngchùmiè shì míngwéi fǎ  
最胜答曰：“性离文言心行处灭，是名为法。

yī qiè fǎ xìng jiē bù kě shuō qí bù kě shuō yì bù kě shuō ruò yǒu  
一切法性皆不可说，其不可说亦不可说，若有

suǒshuō jí shì xū wàng xū wàng fǎ zhōngdōu wú shí fǎ  
所说即是虚妄，虚妄法中都无实法。”

shàn sī yòuwèn zhū fó pú sà cháng yǒu yán shuō jiē xū wàng  
善思又问：“诸佛菩萨常有言说皆虚妄  
耶？”

zuì shèng dá yuē zhū fó pú sà cóng shǐ zhì zhōng bù shuō yī  
最胜答曰：“诸佛菩萨从始至终不说一  
zì yún hé xū wàng  
字，云何虚妄？”

shàn sī yòuwèn ruò yǒu suǒshuō dāng yǒu hé zhā  
善思又问：“若有所说当有何咎？”

zuì shèng dá yuē yǒu yǔ yán zhā  
最胜答曰：“有语言咎。”

shàn sī yòuwèn yǔ yán hé zhā  
善思又问：“语言何咎？”

zuì shèng dá yuē yǒu sī yì zhā  
最胜答曰：“有思议咎。”



shàn sī yòuwèn hé fǎ wú jiù  
善思又问：“何法无咎？”

zuì shèng dá yuē yǒushuō wú shuō bú jiàn èr xiàng shì zé  
最胜答曰：“有说、无说，不见二相是则  
wú jiù  
无咎。”

shàn sī yòuwèn jiù hé wéiběn  
善思又问：“咎何为本？”

zuì shèng dá yuē néng zhí wéiběn  
最胜答曰：“能执为本。”

shàn sī yòuwèn zhí hé wéiběn  
善思又问：“执何为本？”

zuì shèng dá yuē zhuó xīn wéiběn  
最胜答曰：“著心为本。”

shàn sī yòuwèn zhuó hé wéiběn  
善思又问：“著何为本？”

zuì shèng dá yuē xū wàngfēn bié wéiběn  
最胜答曰：“虚妄分别为本。”

shàn sī yòuwèn xū wàngfēn bié yǐ hé wéiběn  
善思又问：“虚妄分别以何为本？”

zuì shèng dá yuē pānyuánwéiběn  
最胜答曰：“攀缘为本。”

shàn sī yòuwèn hé suǒpānyuán  
善思又问：“何所攀缘？”

zuì shèng dá yuē pānyuán sè shēng xiāng wèi chù  
最胜答曰：“攀缘色、声、香、味、触、

fǎ  
法。”

shàn sī yòuwèn yún hé wú yuán  
善思又问：“云何无缘？”

zuì shèng dá yuē ruò lí ài qǔ zé wú suǒyuán yǐ shì yì gù  
最胜答曰：“若离爱取则无所缘，以是义故，

rú lái chángshuō zhū fǎ píngděng bù kě pānyuán  
如来常说诸法平等不可攀缘。”

shuō cǐ fǎ shí wǔ qiān bì chūyuǎn chén lí gòushēng jìng fǎ yǎn  
说此法时，五千苾刍远尘离垢生净法眼，

fù yǒu yī wàn èr qiān pú sà dé wú shēng rěn wú liàng wú biān zhū yǒu  
复有一万二千菩萨得无生忍，无量无边诸有

qíngyàoi jù fā wú shàngzhèngděngjué xīn  
情类俱发无上正等觉心。

ěr shí zuì shèng jí cóngzuò qǐ piān fù zuǒjiān yòu xī zhuó  
尔时，最胜即从座起，偏覆左肩，右膝著  
dì hé zhǎnggōngjìng ér bó fó yán zhūshànnán zǐ shàn nǚ rén  
地，合掌恭敬而白佛言：“诸善男子、善女人  
děngwénshēn bō rě bō luó mì duō yún hé wèi fā pú tí xīn zhě jí néng  
等闻深般若波罗蜜多，云何未发菩提心者即能  
fā xīn jiē xī chéng jiù dé bú tuì zhuǎn xíngchángshèng jìn ér wú tuì  
发心，皆悉成就得不退转，行常胜进而无退  
duò  
堕？”

fó yán tiānwáng dì tīng dì tīng jí shànzuò yì dāng  
佛言：“天王，谛听！谛听！极善作意，当  
wèi rǔ shuō  
为汝说。”

zuì shèng bó yán shàn zāi dà shèng wěi rán yuànshuō  
最胜白言：“善哉！大圣！唯然！愿说！  
wǒ děngyàowén  
我等乐闻。”

fó gào zuì shèng tiānwángdāng zhī ruòshànnán zǐ shàn nǚ  
佛告最胜：“天王当知！若善男子、善女  
rén děngwénshēn bō rě bō luó mì duō yǐ chúnjìng yì fā pú tí xīn  
人等闻深般若波罗蜜多，以纯净意发菩提心，  
zhèng xìn jù zú qīn jìn xiánshèng yàowénzhèng fǎ yuǎn lí jí qiān  
正信具足亲近贤圣，乐闻正法远离嫉慳，  
cháng xiū jì jìng hào xíng huì shī xīn wú xiàn ài lí zhū huì zhuó zhèng  
常修寂静好行惠施，心无限碍离诸秽浊，正  
xìn yè guǒ xīn bù yóu yù rú shí liǎo zhī hēi bái yè guǒ shè wèi shēnmìng  
信业果心不犹豫，如实了知黑白业果，设为身命  
zhōng bú zuò è shì shànnán zǐ shàn nǚ rén děng rú shì xiū xíngshèn  
终不作恶；是善男子、善女人等，如是修行甚  
shēn bō rě bō luó mì duō zé néng yuǎn lí shí è yè dào xīn cháng  
深般若波罗蜜多，则能远离十恶业道，心常  
xì niàn shí shàn yè dào shì shànnán zǐ shàn nǚ rén děng xíngshēn  
系念十善业道；是善男子、善女人等，行深  
bō rě bō luó mì duō fāngbiànshànqiǎo ruò jiàn shā mén pó luó mén  
般若波罗蜜多方便善巧，若见沙门、婆罗门



děngzhèngxíngjīng jìn jiè pǐn qīng jié duōwén jiě yì cháng qǐ zhèng  
等 正 行 精 进、戒 品 清 洁、多 闻 解 义，常 起 正

niàn xīn xìngtiáoróu jì jìng wú luàn héng wéi ài yǔ qín xiū zhū shàn yuǎn  
念 心 性 调 柔，寂 静 无 乱 恒 为 爱 语，勤 修 诸 善 远

lí zhòng è yú zì bù gāo yú tā bú miè lí cū è yǔ yuǎn wú yì  
离 众 恶，于 自 不 高 于 他 不 蔑，离 粗 恶 语 远 无 义

yán bù shě niàn zhù qí xīn tiáo zhí néng duàn bào liú shàn bá dú jiàn  
言，不 舍 念 住 其 心 调 直，能 断 暴 流 善 拔 毒 箭，

yú zhū zhòng dàn xī néng qì shě chāo chū wú xiá yuè dù hòu yǒu shì  
于 诸 重 担 悉 能 弃 舍，超 出 无 暇 越 度 后 有；是

shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng xíng shēn bō rě bō luó mì duō fāng biàn  
善 男 子、善 女 人 等，行 深 般 若 波 罗 蜜 多 方 便

shàn qiǎo jiàn cǐ pú sà zé yīng qīn fù yī wéi shàn yǒu  
善 巧，见 此 菩 萨 则 应 亲 附 依 为 善 友。

shí cǐ pú sà fāng biàn shàn qiǎo suí qí suǒ yí ér wèi shuō  
“时，此 菩 萨 方 便 善 巧，随 其 所 宜 而 为 说

fǎ rǔ děng dāng zhī néng xíng shī zhě dāng dé fù yào shòu chí jìng  
法：‘汝 等 当 知！能 行 施 者 当 得 富 乐，受 持 净

jiè zūn guì shēng tiān tīng wén zhèng fǎ huò dà zhì huì fù gào zhī yán  
戒 尊 贵 生 天，听 闻 正 法 获 大 智 慧。’复 告 之 言：

cǐ shì bù shī cǐ bù shī guǒ cǐ shì qiān lìn cǐ qiān lìn guǒ  
‘此 是 布 施，此 布 施 果；此 是 悭 吝，此 悭 吝 果；

cǐ shì jìng jiè cǐ jìng jiè guǒ cǐ shì fàn jiè cǐ fàn jiè guǒ cǐ  
此 是 净 戒，此 净 戒 果；此 是 犯 戒，此 犯 戒 果；此

shì ān rěn cǐ ān rěn guǒ cǐ shì fèn huì cǐ fèn huì guǒ cǐ shì  
是 安 忍，此 安 忍 果；此 是 忿 恚，此 忿 恚 果；此 是

jīng jìn cǐ jīng jìn guǒ cǐ shì xiè dài cǐ xiè dài guǒ cǐ shì jìng  
精 进，此 精 进 果；此 是 懈 怠，此 懈 怠 果；此 是 静

lù cǐ jìng lù guǒ cǐ shì sǎn luàn cǐ sǎn luàn guǒ cǐ shì miào  
虑，此 静 虑 果；此 是 散 乱，此 散 乱 果；此 是 妙

huì cǐ miào huì guǒ cǐ shì yú chī cǐ yú chī guǒ cǐ shēn shàn  
慧，此 妙 慧 果；此 是 愚 痴，此 愚 痴 果；此 身 善

yè cǐ shēn shàn yè guǒ cǐ shēn è yè cǐ shēn è yè guǒ cǐ  
业，此 身 善 业 果；此 身 恶 业，此 身 恶 业 果；此

yǔ shàn yè cǐ yǔ shàn yè guǒ cǐ yǔ è yè cǐ yǔ è yè guǒ  
语 善 业，此 语 善 业 果；此 语 恶 业，此 语 恶 业 果；

cǐ yì shàn yè cǐ yì shàn yè guǒ cǐ yì è yè cǐ yì è yè guǒ  
此 意 善 业，此 意 善 业 果；此 意 恶 业，此 意 恶 业 果；

cǐ fǎ yīngzuò cǐ fǎ bù yīngzuò ruò rú shì xiū gǎncháng yè yào  
此法应作，此法不应作；若如是修感长夜乐，  
bù rú shì xiū huòcháng yè kǔ shì shànnán zǐ shàn nǚ rénděng  
不如是修获长夜苦。’是善男子、善女人等，  
xíngshēn bō rě bō luó mì duōfāngbiànshànqiǎo qīn jìn shànyǒu dé wén  
行深般若波罗蜜多方便善巧，亲近善友得闻  
rú shì cì dì shuō fǎ  
如是次第说法。

shí cǐ pú sà zhī shì fǎ qì zé wèixuānshuōshēnshēn bō  
“时，此菩萨知是法器，则为宣说甚深般  
rě bō luó mì duō wèi kōng wú xiàng wú yuàn wú zuò wú  
若波罗蜜多，谓：‘空、无相、无愿、无作、无  
shēng wú miè wú wǒ yǒuqíngguǎngshuō nǎi zhì zhī zhě jiànzhě  
生、无灭，无我、有情广说乃至知者、见者。’

fù wèixuānshuōshēnshēnyuán qǐ wèi yīn cǐ fǎ yǒu bǐ fǎ shēng  
复为宣说甚深缘起，谓：‘因此法有彼法生，  
cǐ fǎ miè shí bǐ fǎ suí miè suǒ wèi wú míngyuánxíng xíngyuán shí  
此法灭时彼法随灭，所谓无明缘行，行缘识，  
shí yuánmíng sè míng sè yuán liù chù liù chù yuánchù chùyuanshòu  
识缘名色，名色缘六处，六处缘触，触缘受，  
shòuyuán ài ài yuán qǔ qǔ yuányǒu yǒuyuánshēng shēngyuán  
受缘爱，爱缘取，取缘有，有缘生，生缘  
lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo ruò wú míngmiè zé xíngmiè nǎi zhì shēngmiè  
老死愁叹苦忧恼；若无明灭则行灭，乃至生灭  
zé lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎomiè  
则老死愁叹苦忧恼灭。’

shí cǐ pú sà xíngshēn bō rě bō luó mì duōfāngbiànshàn  
“时，此菩萨行深般若波罗蜜多方便善  
qiǎo fù zuò shì shuō zhēn shí lǐ zhōng wú yǒu yī fǎ kě shēng kě miè  
巧，复作是说：‘真实理中无有一法可生可灭。

hé yǐ gù shì jiānzhū fǎ jiē yīn yuánshēng wú wǒ yǒuqíng zuò  
何以故？世间诸法皆因缘生，无我、有情、作  
zhě shòuzhě yīn yuán hé hé shuōzhū fǎ shēng yīn yuán lí sànsuō  
者、受者，因缘和合说诸法生，因缘离散说  
zhū fǎ miè wú yī shí fǎ shòushēngmièzhě xū wàngfēn bié yú sān jiè  
诸法灭，无一实法受生灭者。虚妄分别于三界  
zhōngdànyǒu jiǎ míng suí yè fánǎoshòuguǒ yì shú ruò yǐ bō rě bō  
中但有假名，随业烦恼受果异熟，若以般若波



luó mì duō rú shí guānchá zé yī qiè fǎ wú shēng wú miè wú zuò wú  
罗蜜多如实观察，则一切法无生无灭、无作无  
shòu ruò fǎ wú zuò shì yì wú xíng zé yú zhū fǎ xīn wú suǒ zhuó wèi  
受。若法无作是亦无行，则于诸法心无所著，谓：  
bù zhuó sè shòu xiǎng xíng shí bù zhuó yǎn chù nǎi zhì yì chù  
不著色、受、想、行、识，不著眼处乃至意处，  
bù zhuó sè chù nǎi zhì fǎ chù bù zhuó yǎn jiè nǎi zhì yì jiè bù zhuó  
不著色处乃至法处，不著眼界乃至意界，不著  
sè jiè nǎi zhì fǎ jiè bù zhuó yǎn shí jiè nǎi zhì yì shí jiè  
色界乃至法界，不著眼识界乃至意识界。’

shí cǐ pú sà fù zuò shì shuō zhū fǎ zì xìng jiē bì jìng  
“时，此菩萨复作是说：‘诸法自性皆毕竟  
kōng jì jìng yuǎn lí wú qǔ wú zhuó  
空，寂静、远离、无取、无著。’

shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yīn rú shì shuō xíng cháng  
“是善男子、善女人等因如是说，行常  
shèng jìn ér wú tuì duò  
胜进而无退堕。

tiān wáng dāng zhī zhū pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó  
“天王当知！诸菩萨摩诃萨行深般若波罗  
mì duō fāng biàn shàn qiǎo yào jiàn zhū fó yào wén zhèng fǎ bú duò  
蜜多方便善巧，乐见诸佛，乐闻正法，不堕  
bēi jiàn zài suǒ shēng chù bù lí jiàn fó tīng shòu zhèng fǎ gòng yǎng zhòng  
卑贱，在所生处不离见佛听受正法，供养众  
sēng cháng jiàn zhū fó yǒng měng jīng jìn zhì qiú zhèng fǎ bù zhuó yǒu  
僧，常见诸佛，勇猛精进志求正法，不著有  
wéi qī zǐ pú shǐ yú zī shēng jù yì bù tān zhuó bù rǎn zhū yù  
为妻子、仆使，于资生具亦不贪著，不染诸欲，  
cháng yī zhèng jiào xiū fó suí niàn shě sù chū jiā rú jiào xiū xíng zhuǎn wèi  
常依正教修佛随念，舍俗出家如教修行转为  
tā shuō suī wèi tā shuō ér bù qiú bào jiàn tīng fǎ zhòng cháng qǐ dà  
他说，虽为他说而不求报，见听法众常起大  
cí yú yǒu qíng yào i héng qǐ dà bēi guǎng xué duō wén bù xī shēn mìng  
慈，于有情类恒起大悲，广学多闻不惜身命，  
cháng yào yuǎn lí shǎo yù xǐ zú dàn cǎi yì lǐ bú zhì yán cí shuō  
常乐远离少欲喜足，但采义理不滞言词，说  
fǎ xiū xíng bù zhuān wèi jǐ wèi yǒu qíng yào i dé wú shàng yào wèi fó pú  
法修行不专为己，为有情类得无上乐，谓佛菩

tí dà niè pán jiè  
提大涅槃界。

tiānwángdāng zhī zhū pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó  
“天王当知!诸菩萨摩诃萨行深般若波罗

mì duōfāngbiànshànqiǎo rú shì xiū xíngyuǎn lí fàng yì yǒngměngjīng  
蜜多方便善巧,如是修行远离放逸,勇猛精

jìn shè hù zhūgēn ruòyǎnjiàn sè bù zhuó sè xiàng rú shí guānchá cǐ  
进摄护诸根,若眼见色不著色相,如实观察此

sè guòhuàn ěr shēng bí xiāng shé wèi shēnchù yì fǎ yì ěr  
色过患,耳声、鼻香、舌味、身触、意法亦尔,

ruò zòngzhūgēnmíngwéifàng yì ruò néngshè hù míng bú fàng yì shì pú  
若纵诸根名为放逸,若能摄护名不放逸。是菩

sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duōfāngbiànshànqiǎo tiáo fú  
萨摩诃萨行深般若波罗蜜多方便善巧,调伏

zì xīn jiāng hù tā yì míng bú fàng yì yuǎn lí tān yù xīn shùn  
自心,将护他意,名不放逸。远离贪欲,心顺

shàn fǎ xún sì chēn chī bú shàngēnběn shēn yǔ è yè jí èr  
善法,寻伺、瞋痴、不善根本、身语恶业及二

xié mìng yī qiè bú shàn jiē xī yuǎn lí míng bú fàng yì shì pú sà  
邪命,一切不善皆悉远离,名不放逸。是菩萨

mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō xīn chángzhèngniàn míng bú  
摩诃萨行深般若波罗蜜多,心常正念,名不

fàng yì shì pú sà mó hē sà zhī yī qiè fǎ xìn wéishàngshǒu zhèng xìn  
放逸。是菩萨摩诃萨知一切法信为上首,正信

zhī rén bú duò è qù xīn bù xíng è xiánshèngsuǒ zàn  
之人不堕恶趣,心不行恶贤圣所赞。

tiānwángdāng zhī zhū pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó  
“天王当知!诸菩萨摩诃萨行深般若波罗

mì duōfāngbiànshànqiǎo rú fǎ xiū xíng suí suǒshēngchùcháng dé zhí  
蜜多方便善巧,如法修行,随所生处常得值

fó yuǎn lí èr shèng ān zhùzhèngdào dé dà zì zài chéng jiù dà shì  
佛,远离二乘安住正道,得大自在成就大事,

wèizhū rú lái zhèng zhì jiě tuō shì pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō  
谓诸如来正智解脱。是菩萨摩诃萨行深般若波

luó mì duōfāngbiànshànqiǎo yù qiú ān yào cháng qín suí shùn yī qiè  
罗蜜多方便善巧,欲求安乐,常勤随顺一切

zhì dào  
智道。



tiānwángdāng zhī jīn cǐ dà zhòng dé wén rú shì shēnshēn bō  
“天王当知！今此大众得闻如是甚深般  
rě bō luó mì duō yǐ yú guò qù wú liàng dà jié gòngyǎngzhū fó xiū jí  
若波罗蜜多，已于过去无量劫供养诸佛修集  
shàngēn shì gù yīngdāng qín jiā jīng jìn wù lìng tuì shī ruò tiān rén  
善根，是故应当勤加精进勿令退失。若天、人  
děngnéng zhì zhūgēn bù zhuó wǔ yù yuǎn lí shì jiāncháng xiū chū shì  
等能制诸根不著五欲，远离世间常修出世，  
sān yè qīngjìng xí zhù dào fǎ míng bú fàng yì zhū pú sà mó hē sà  
三业清净习助道法，名不放逸。诸菩萨摩诃萨  
xíngshēn bō rě bō luó mì duō fāngbiàn shànqiǎo zhèng xìn jù zú xīn bú  
行深般若波罗蜜多方便善巧，正信具足心不  
fàng yì qín xiū jīng jìn lìng dé shèng fǎ míng bú fàng yì zhū pú sà  
放逸，勤修精进令得胜法，名不放逸。诸菩萨  
mó hē sà yù jù zhèng xìn xīn bú fàng yì jīng jìn zhèngniàn dāng  
摩诃萨欲具正信、心不放逸、精进正念，当  
xué bō rě bō luó mì duō yīn shì niàn zhì néng jí zhèng dé suǒ qiú wú  
学般若波罗蜜多，因是念智能疾证得所求无  
shàngzhèngděng pú tí  
上正等菩提。

zhū pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō fāngbiàn  
“诸菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多方便  
shànqiǎo jù zú zhèng xìn xīn bú fàng yì qín xiū jīng jìn jí dé zhèng  
善巧，具足正信心不放逸，勤修精进即得正  
niàn yòng shì niàn zhì zhī yǒu zhī wú yún hé yǒu wú ruò xiū zhèng  
念，用是念智知有、知无。云何有、无？若修正  
xíng dé zhèng jiě tuō shì míngwéiyǒu ruò xiū xié xíng dé zhèng jiě tuō  
行得正解脱，是名为有；若修邪行得正解脱，  
shì míngwéi wú yǎnděng liù gēn sè děng liù jìng shì sù wéiyǒu  
是名为无。眼等六根、色等六境，世俗为有，  
shèng yì wéi wú jīng jìn pú sà néng dé pú tí shì míngwéiyǒu xiè  
胜义为无。精进菩萨能得菩提，是名为有；懈  
dài pú sà dé pú tí zhě shì míngwéi wú shuō wǔ qǔ yùn jiē cóng xū  
怠菩萨得菩提者，是名为无。说五取蕴皆从虚  
wàngfēn bié ér shēng shì míngwéiyǒu shuō shì sù fǎ bù yóu yīn yuán  
妄分别而生，是名为有；说世俗法不由因缘  
zì rán ér qǐ shì míngwéi wú shuō sè wú cháng kǔ bài huài fǎ  
自然而起，是名为无。说色无常、苦、败坏法，

shì míngwéiyǒu ruò yán cháng yào fēi bài huài fǎ shì míngwéi wú shòu  
是名为有；若言常乐非败坏法，是名为无。受、  
xiǎng xíng shí yì fù rú shì wú míngyuán xíng shì míngwéiyǒu  
想、行、识亦复如是。无明缘行，是名为有；  
ruò lí wú míng ér xíng shēng zhě shì míngwéi wú nǎi zhì shēng yuán lǎo  
若离无明而行生者，是名为无。乃至生缘老  
sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo yì fù rú shì shī dé dà fù shì míngwéiyǒu  
死愁叹苦忧恼亦复如是。施得大富，是名为有；  
dé pín qióng zhě shì míngwéi wú shòu chí jìng jiè dé shēng shàn qù  
得贫穷者，是名为无。受持净戒得生善趣，  
shì míngwéiyǒu shēng è qù zhě shì míngwéi wú nǎi zhì xiū huì néng  
是名为有；生恶趣者，是名为无。乃至修慧能  
dé chéng shèng shì míngwéiyǒu zuò yú fū zhě shì míngwéi wú  
得成圣，是名为有；作愚夫者，是名为无。  
ruò xiū duō wén néng dé dà zhì shì míngwéiyǒu dé yú chī zhě shì  
若修多闻能得大智，是名为有；得愚痴者，是  
míngwéi wú ruò xiū zhèng niàn néng dé chū lí shì míngwéiyǒu bù dé  
名为无。若修正念能得出离，是名为有；不得  
wéi wú ruò xíng xié niàn bù dé chū lí shì míngwéiyǒu néng dé wéi  
为无。若行邪念不得出离，是名为有；能得为  
wú lí wǒ wǒ suǒ néng dé jiě tuō shì míngwéiyǒu zhí wǒ wǒ  
无。离我、我所能得解脱，是名为有；执我、我  
suǒ néng dé jiě tuō shì míngwéi wú ruò yán xū kōng biàn yī qiè chù  
所能得解脱，是名为无。若言虚空遍一切处，  
shì míngwéiyǒu yán wǔ yùn zhōng yǒu zhēn shí wǒ shì míngwéi wú rú  
是名为有；言五蕴中有真实我，是名为无。如  
shí xiū zhì néng dé jiě tuō shì míngwéiyǒu ruò zhuó xié zhì néng dé jiě  
实修智能得解脱，是名为有；若著邪智能得解  
tuō shì míngwéi wú lí wǒ děng jiàn néng dé kōng zhì shì míngwéiyǒu  
脱，是名为无。离我等见能得空智，是名为有；  
zhuó wǒ děng jiàn néng dé kōng zhì shì míngwéi wú  
著我等见能得空智，是名为无。

tiān wáng dāng zhī zhū pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó  
“天王当知！诸菩萨摩诃萨行深般若波罗

mì duō fāng biàn shàn qiǎo zhī shì yǒu wú néng xiū píng děng liǎo dá  
蜜多方便善巧，知世有、无能修平等，了达  
zhū fǎ cóng yīn yuán shēng shì sù gù yǒu bù qǐ cháng jiàn zhī yīn  
诸法从因缘生，世俗故有，不起常见；知因



yuán fǎ běnxìng jiē kōng bù shēng duàn jiàn yú zhū fó jiào rú shí tōng  
缘法本性皆空，不生断见，于诸佛教如实通  
dá  
达。

tiānwángdāng zhī fó wèi pú sà lüè shuō sì fǎ wèi shì shā  
“天王当知！佛为菩萨略说四法，谓世沙  
mén pó luó ménděng jí chángshòutiānduō qǐ chángjiàn wèi pò bǐ zhí  
门、婆罗门等及长寿天多起常见，为破彼执  
shuō xíng wú cháng yǒu zhū tiānrén duō tān zhuó yào wèi pò bǐ gù shuō yī  
说行无常；有诸天人多贪著乐，为破彼故说一  
qiè kǔ wàidào xié jiàn zhí shēnyǒu wǒ wèi pò bǐ zhí shuō shēn wú wǒ  
切苦；外道邪见执身有我，为破彼执说身无我；  
zēngshàngmànzhě bàngzhēn niè pán shì gù wèi shuō niè pán jì jìng shuō  
增上慢者谤真涅槃，是故为说涅槃寂静。说  
wú chángzhě lìng qí zhì qiú jiū jìng zhī fǎ wèi shuō kǔ zhě lìng yú  
无常者，令其志求究竟之法；为说苦者，令于  
shēng sǐ yuǎn lí yuàn qiú shuō wú wǒ zhě wèi xiǎnkōngmén lìng qí liǎo  
生死远离愿求；说无我者，为显空门令其了  
dá shuō jì jìng zhě lìng dá wú xiàng lí zhū xiàng zhí  
达；说寂静者，令达无相离诸相执。

tiānwángdāng zhī zhū pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó  
“天王当知！诸菩萨摩诃萨行深般若波罗  
mì duō fāngbiàn shànqiǎo rú shì xiū xué yú zhū shàn fǎ zhōng wú tuì  
蜜多方便善巧，如是修学，于诸善法终无退  
duò sù chéng wú shàng zhèngděng pú tí  
堕，速成无上正等菩提。”

ěr shí zuì shèng fù bó fó yán zhū pú sà mó hē sà xíngshēn  
尔时，最胜复白佛言：“诸菩萨摩诃萨行深  
bō rě bō luó mì duō xiū hé děng xíng hù chí zhèng fǎ  
般若波罗蜜多，修何等行护持正法？”

fó gào zuì shèng tiānwángdāng zhī ruò pú sà mó hē sà xíng  
佛告最胜：“天王当知！若菩萨摩诃萨行  
shēn bō rě bō luó mì duō xíng bù wéi yán zūnzhòng shī zhǎng suí shùn  
深般若波罗蜜多，行不违言，尊重师长，随顺  
zhèng fǎ xīn xíng tiáo róu zhì xìng chún zhì zhū gēn jì jìng yuǎn lí  
正法，心行调柔，志性纯质，诸根寂静，远离  
yī qiè è bú shàn fǎ xiū shèng shàngēn míng hù zhèng fǎ tiānwáng  
一切恶不善法，修胜善根，名护正法。天王

dāng zhī ruò pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō xiū shēn  
 当知！若菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，修身、  
 yǔ yì sān yè cí bēi bú xùn lì yù chí jiè qīngjìng yuǎn lí zhū  
 语、意三业慈悲，不徇利誉，持戒清净，远离诸  
 jiàn míng hù zhèng fǎ tiānwángdāng zhī ruò pú sà mó hē sà xíng  
 见，名护正法。天王当知！若菩萨摩诃萨行  
 shēn bō rě bō luó mì duō xīn bù suí ài huì chī bù xíng míng  
 深般若波罗蜜多，心不随爱、恚、痴、怖行，名  
 hù zhèng fǎ xiū xí cán kuì míng hù zhèng fǎ shuō fǎ xiū xíng jiē  
 护正法；修习惭愧，名护正法；说法修行皆  
 rú suǒ wén míng hù zhèng fǎ  
 如所闻，名护正法。

tiānwángdāng zhī sān shì zhū fó wèi hù zhèng fǎ shuō tuó  
 “天王当知！三世诸佛为护正法，说陀

luó ní yōng hù tiānwáng jí rén wángděng lìng hù zhèng fǎ jiǔ zhù shì jiān  
 罗尼拥护天王及人王等，令护正法久住世间，  
 yǔ zhū yǒuqíngzuò dà ráo yì tuó luó ní yuē  
 与诸有情作大饶益。陀罗尼曰：

dá zhí tuō ē hǔ luò qū luò fá dǐ hǔ là ná  
 “但侄他 阿虎洛 屈洛罚底 虎刺拏

suō jù tú zhě zhē zhě zhē zhé ní ē bēn ruò chà duō  
 莎 窣荼者遮 者遮折 尼阿奔 若刹多

chà duō chà yán duō chà yě suō hē xiá mò ní jié luò wū  
 刹多 刹筵多 刹也莎诃 陝末尼 羯洛 邬

lǔ wū lǔ fá dǐ jiā luò bá dǐ jiā ē pí shē dǐ ní  
 鲁 邬鲁罚 底伽逻 跋底伽 阿鞞奢底尼

suō là ní qū shé qū shé mò dǐ ē fá shǐ ní fá shī fá  
 莎刺尼 祛阁祛 阁末底 阿罚始尼 罚尸罚

duō fá duō nú suō lǐ ní bù duō nú xī mò lì dǐ tí fá duō  
 多 罚多奴娑理尼 部多奴悉没栗底 提罚多

nú xī mò lì dǐ suō hē  
 奴悉 没栗底 莎诃<sup>九十七字</sup>

tiānwángdāng zhī cǐ dà shén zhòu néng lìng yī qiè tiān  
 “天王当知！此大神咒，能令一切天、

<sup>6</sup> 大正藏：底（丁履反下悉同）；永乐北藏及龙藏：底（丁履切下悉同）

<sup>7</sup> 大正藏：折（支热反）；永乐北藏及龙藏：折（支热切）

<sup>8</sup> 大正藏：筵；永乐北藏及龙藏：筵

<sup>9</sup> 大正藏：尼；永乐北藏及龙藏：尸



lóng yàochā jiàn dá fù ā sù luò jiē lù tú jǐn nà luò  
龙、药叉、健达缚、阿素洛、揭路茶<sup>10</sup>、紧捺洛、  
mò hū luò qié rén fēi rén děng yī qiè yǒu qíng jiē dé ān yào cǐ dà  
莫呼洛伽、人非人等一切有情皆得安乐。此大  
shén zhòu sān shì zhū fó wèi hù zhèng fǎ jí hù tiān wáng bìng rén wáng  
神咒，三世诸佛为护正法及护天王并人王  
děng lìng dé ān yào yǐ fāng biàn lì ér xuān shuō zhī shì gù tiān wáng  
等令得安乐，以方便力而宣说之。是故天王  
jí rén wáng děng wèi lìng zhèng fǎ jiǔ zhù shì gù zì shēn juàn shǔ dé  
及人王等，为令正法久住世故，自身眷属得  
ān yào gù guó tǔ yǒu qíng wú zāi nàn gù gè yīng jīng qín zhì chéng sòng  
安乐故，国土有情无灾难故，各应精勤至诚诵  
niàn rú shì zé lìng yuàn dí zāi nàn mó shì fǎ zhàng jiē xī xiāo  
念，如是则令怨敌、灾难、魔事、法障皆悉销  
miè yóu sī zhèng fǎ jiǔ zhù shì jiān yǔ zhū yǒu qíng zuò dà ráo yì  
灭，由斯正法久住世间，与诸有情作大饶益。”

shuō shì bō rě bō luó mì duō dà shén zhòu shí zhū tiān gōng diàn  
说是般若波罗蜜多大神咒时，诸天宫殿、  
shān hǎi dà dì jiē xī zhèn dòng yǒu bā shí qiān zhū yǒu qíng yào i jù  
山海、大地皆悉震<sup>11</sup>动，有八十千诸有情类俱  
fā wú shàng zhèng děng jué xīn  
发无上正等觉心。

shí zuì shèng tiān wáng yǒng yuè huān xǐ yǐ qī bǎo wǎng mí  
时，最胜天王<sup>12</sup>踊跃欢喜，以七宝网弥  
fù fó shàng hé zhǎng gōng jìng fù bó fó yán zhū pú sà mó hē sà  
覆佛上，合掌恭敬复白佛言：“诸菩萨摩诃萨  
xíng shēn bō rě bō luó mì duō xiū hé děng fǎ néng yú wú shàng zhèng  
行深般若波罗蜜多，修何等法，能于无上正  
děng pú tí xīn bù yí dòng  
等菩提心不移动？”

fó gào zuì shèng tiān wáng dāng zhī ruò pú sà mó hē sà xíng  
佛告最胜：“天王当知！若菩萨摩诃萨行  
shēn bō rě bō luó mì duō jīng qín xiū xí wú ài dà cí wú yàn dà bēi  
深般若波罗蜜多，精勤修习无碍大慈、无厌大悲

<sup>10</sup> 大正藏：茶；永乐北藏及龙藏：荼

<sup>11</sup> 大正藏：振；永乐北藏及龙藏：震

<sup>12</sup> 大正藏：天；永乐北藏及龙藏：天王

chéngbàndàshì qínjiājīngjìnxuékōngděngchí yìnéngjīngqínxiū  
成办大事，勤加精进学空等持，亦能精勤修  
píngděngzhìfāngbiànsànqiǎo rúshítōngdáqīngjìngdàzhì míngliǎo  
平等智方便善巧，如实通达清净大智，明了  
sānshìpíngděngmiào lǐwúyǒuzhàngài lǚsānshìfósuǒxíngzhèngdào  
三世平等妙理无有障碍，履三世佛所行正道。

tiānwángdāngzhī shìpúsà móhē sàxíngshēn bōrě bōluómìduō  
天王当知！是菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，  
xiū rú shì fǎ néng yú wú shàng zhèng děng pú tí xīn bù yí dòng  
修如是法，能于无上正等菩提心不移动。”

ěrshí zuìshèng fùbófóyán zhūpúsà móhē sàxíngshēn  
尔时，最胜复白佛言：“诸菩萨摩诃萨行深  
bōrě bōluómìduō xiū hé děng fǎ wénzhū rú lái bù sī yì shì  
般若波罗蜜多，修何等法，闻诸如来不议事，  
bù jīng bú bù yì bù yōunǎo  
不惊、不怖亦不忧恼？”

fógào zuìshèng tiānwángdāngzhī ruòpúsà móhē sàjù  
佛告最胜：“天王当知！若菩萨摩诃萨具  
zú xiū xíngmiào huìmiào zhì qīn jìn shàn yǒu yào wén shēn fǎ liǎo zhī zhū  
足修行妙慧妙智，亲近善友乐闻深法，了知诸  
fǎ jiē rú huànděng wù shì wú cháng shēng bì guī miè xīn wú zhù zhuó  
法皆如幻等，悟世无常生必归灭，心无住著  
yóuruò xū kōng tiānwángdāngzhī shìpúsà móhē sàxíngshēn bōrě  
犹若虚空。天王当知！是菩萨摩诃萨行深般若  
bōluómìduō xiū rú shì fǎ wénzhū rú lái bù sī yì shì bù jīng  
波罗蜜多，修如是法，闻诸如来不议事，不惊、  
bù bù yì bù yōunǎo  
不怖亦不忧恼。”

ěrshí zuìshèng fùbófóyán zhūpúsà móhē sàxíngshēn  
尔时，最胜复白佛言：“诸菩萨摩诃萨行深  
bōrě bōluómìduō xiū hé děng fǎ yú yī qiè chù néng dé zì  
般若波罗蜜多，修何等法，于一切处能得自  
zài  
在？”

fógào zuìshèng tiānwángdāngzhī ruòpúsà móhē sàxíng  
佛告最胜：“天王当知！若菩萨摩诃萨行  
shēn bōrě bōluómìduō xiū wǔshéntōng jù zú wú ài zhū jiě tuō  
深般若波罗蜜多，修五神通、具足无碍诸解脱



mén jìng lù wú liàng fāng biàn bō rě bō luó mì duō yú yī qiè chù  
门、静虑、无量方便般若波罗蜜多，于一切处  
néng dé zì zài  
能得自在。”

ěr shí zuì shèng fù bó fó yán zhū pú sà mó hē sà xíng shēn  
尔时，最胜复白佛言：“诸菩萨摩诃萨行深  
bō rě bō luó mì duō dé hé děng mén  
般若波罗蜜多得何等门？”

fó gào zuì shèng tiān wáng dāng zhī ruò pú sà mó hē sà xíng  
佛告最胜：“天王当知！若菩萨摩诃萨行  
shēn bō rě bō luó mì duō dé miào zhì mén zé néng wù rù yī qiè yǒu  
深般若波罗蜜多，得妙智门，则能悟入一切有  
qíng zhū gēn lì dùn dé miào huì mén zé néng fēn bié zhū fǎ jù yì  
情诸根利钝；得妙慧门，则能分别诸法句义；  
dé zǒng chí mén liǎo dá yī qiè yǔ yán yīn shēng dé wú ài mén néng  
得总持门，了达一切语言音声；得无碍门，能  
shuō zhū fǎ bì jìng wú jìn tiān wáng dāng zhī shì pú sà mó hē sà xíng  
说诸法毕竟无尽。天王当知！是菩萨摩诃萨行  
shēn bō rě bō luó mì duō dé rú shì mén  
深般若波罗蜜多得如是门。”

ěr shí zuì shèng fù bó fó yán zhū pú sà mó hē sà xíng shēn  
尔时，最胜复白佛言：“诸菩萨摩诃萨行深  
bō rě bō luó mì duō dé hé děng lì  
般若波罗蜜多得何等力？”

fó gào zuì shèng tiān wáng dāng zhī ruò pú sà mó hē sà xíng  
佛告最胜：“天王当知！若菩萨摩诃萨行  
shēn bō rě bō luó mì duō dé jì jìng lì chéng jiù dà bēi gù dé  
深般若波罗蜜多，得寂静力，成就大悲故；得  
jīng jìn lì chéng jiù bú tuì gù dé duō wén lì chéng jiù dà zhì gù  
精进力，成就不退故；得多闻力，成就大智故；  
dé xìn yào lì chéng jiù jiě tuō gù dé xiū xíng lì chéng jiù chū lí  
得信乐力，成就解脱故；得修行力，成就出离  
gù dé ān rěn lì ài hù yǒu qíng gù dé pú tí xīn lì duàn chú  
故；得安忍力，爱护有情故；得菩提心力，断除  
wǒ jiàn gù dé dà bēi lì huà dǎo yǒu qíng gù dé wú shēng rěn lì  
我见故；得大悲力，化导有情故；得无生忍力，  
chéng jiù shí lì gù tiān wáng dāng zhī shì pú sà mó hē sà xíng shēn  
成就十力故。天王当知！是菩萨摩诃萨行深

bō rě bō luó mì duō dé rú shì děngzhǒngzhǒngshèng lì  
般若波罗蜜多，得如是等种种胜力。”

shuō shì fǎ shí wǔ bǎi pú sà dé wú shēng rěn bā qiāntiān zǐ  
说是法时，五百菩萨得无生忍，八千天子

dé bú tuì zhuǎn yī wàn èr qiānzūtiān zǐ zhòngyuǎnchén lí gòushēng  
得不退转，一万二千诸天子众远尘离垢生

jìng fǎ yǎn sì wàntiānrén jù fā wú shàngzhèngděngjué xīn  
净法眼，四万天人俱发无上正等觉心。

## dì liù fēnzhèngquàn pǐn dì shí 第六分证劝品第十

fó gào zuì shèng tiānwángdāng zhī guò qù wú liàng bù kě sī  
佛告最胜：“天王当知！过去无量不可思

yì wú shù dà jié yǒu fó míngyuēgōng dé bǎowáng shí hào yuánmǎn  
议无数大劫，有佛名曰功德宝王，十号圆满，

guómíngbǎoyán jié míngshànguān qí tǔ fēngyào wú zhū jí nǎo rén  
国名宝严，劫名善观。其土丰乐无诸疾恼，人、

tiānwǎng lái bù xiāngxiàn ài dì píng rú zhǎng wú zhūshānlíng duī  
天往来不相限碍，地平如掌，无诸山陵、堆

fù wǎ lì jīng jí dú cì biànshēng xì cǎo róuruǎngànzīng  
阜、瓦砾、荆棘、毒刺；遍生细草，柔软紺青

rú kǒngquèmáo liàng cái sì zhǐ xià zú biàn mǐ jǔ bù suí shēng zhān  
如孔雀毛，量才四指，下足便靡举步随升；瞻

bó jiā huā yuè yì huāděng jí yú ruǎncǎozhōubiànzhūāngyán bù shǔ  
博迦华、悦意华等及余软草周遍庄严，不暑

bù hán sì xù tiáo shì fèi liú lí bǎo yǐ chéng qí dì shí zhūyǒu  
不寒四序调适，吠琉璃宝以成其地。时，诸有

qíng xīn xìngtiáo shàn sān dú fán nǎo zhì fú bù xíng bǐ fó shì zūnshēng  
情心性调善，三毒烦恼制伏不行。彼佛世尊声

wén dì zǐ yī wàn èr qiān nà yǔ duōshù pú sà dì zǐ liù shí èr yì  
闻弟子一万二千那庾多数，菩萨弟子六十二亿。

shí rén jí shòusān shí liù yì nà yǔ duō suì wú fù zhōngyāo  
时，人极寿三十六亿那庾多岁，无<sup>13</sup>复中天。

yǒuchéng míngyuē wú gòuzhūāngyán qí chéngnán běi bǎi èr  
“有城名曰无垢庄严，其城南北百二

<sup>13</sup> 大正藏：或；永乐北藏及龙藏：无



shí bā yú shàn nà liàng dōng xī bā shí yú shàn nà liàng chéng hòu shí  
十八踰缮那量，东西八十踰缮那量，城厚十  
liù yú shàn nà liàng mén dié lóu guān jiē qī bǎo chéng shí qiānyuán  
六踰缮那量；门堞楼观皆七宝成，十千园  
yuàn yǐ wéi yán shì shí qiānxiǎochéngzhōu zā wéi rào yǒu sì yuányuàn  
苑以为严饰，十千小城周匝围绕；有四园苑  
miào huā zhuāng yán yuè yì gōng dé kǒng què yóu xì yú sì shí zhōng  
妙华庄严，悦意功德孔雀游戏，于四时中  
huān yú shì yào yǒu sì dà chí qī bǎo wéi àn zòng guǎng zhèng děng bàn  
欢娱适乐；有四大池七宝为岸，纵广正等半  
yú shàn nà chún yǐ zǐ jīn ér wéi jiē dào qí dǐ biàn bù miào hǎo jīn  
踰缮那，纯以紫金而为阶道，其底遍布妙好金  
shā chí zhōng yǒu shuǐ jù bā gōng dé bǎo huā fēn fù jiàn liè qí zhōng  
沙，池中有水具八功德，宝华氛馥间列其中，  
fú yàn yuān yāng zhòng niǎo yóu jí àn liè zhū shù bái tán chì tán  
凫雁、鸳鸯众鸟游集，岸列诸树白檀、赤檀、  
shī lì shā děng shàng yǒu yīng wǔ shè lì zhòng niǎo xiáng jí yóu xì  
尸利沙等，上有鸚鵡、舍利众鸟翔集游戏。

yǒu zhuàn lún wáng míng yuē zhì shì qī bǎo jù zú wáng sì dà  
“有转轮王名曰治世，七宝具足王四大

zhōu yǐ céng gòng yǎng wú liàng zhū fó yú zhū fó suǒ shēn zhí shàn gēn  
洲，已曾供养无量诸佛，于诸佛所深植善根，  
dà pú tí xīn dé bú tuì zhuǎn nèi gōng juàn shǔ qī shí qiān rén xíng mào  
大菩提心得不退转，内宫眷属七十千人，形貌  
duān yán chéng shì bǎo nǚ xián fā wú shàng zhèng děng jué xīn bǐ zhuàn  
端严，承事宝女咸发无上正等觉心。彼转  
lún wáng jù yǒu qiān zǐ dà lì yǒng jiàn néng cuī yuàn dí jù èr shí bā  
轮王具有千子，大力勇健能摧怨敌，具二十八  
dà zhàng fū xiàng yì fā wú shàng zhèng děng jué xīn  
大丈夫相，亦发无上正等觉心。

ěr shí gōng dé bǎo wáng rú lái jiāng zhū shēng wén jí pú  
“尔时，功德宝王如来，将诸声闻及菩

sà zhòng fù yǔ wú liàng tiān lóng yào chā jiàn dá fù ā sù  
萨众，复与无量天、龙、药叉、健达缚、阿素  
luò jiē lù chá jǐn nà luò mò hū luò qié rén fēi rén děng qián  
洛、揭路茶、紧捺洛、莫呼洛伽、人非人等，前  
hòu wéi rào jiāng rù wú gòu zhuāng yán dà chéng shí bǐ lún wáng qī bǎo  
后围绕将入无垢庄严大城。时，彼轮王七宝

dǎocóng yǔ qí qiān zǐ nèigōngjuànshǔ chūchéngfèngyíng lí jìngqǐng  
导从，与其千子内宫眷属，出城奉迎礼敬请  
rù shī shèzhǒngzhǒngwēimiàogòngyǎng ěr shí shì zūn jí zhūjuàn  
入，施設种种微妙供养。尔时，世尊及诸眷  
shǔshòugòngyǎng yǐ yù huánběnchù zhì shì lúnwáng yǔ qī bǎoděng  
属受供养已欲还本处。治世轮王与七宝等，  
chūchéngfèngsòngxún jí huángōng  
出城奉送寻即还宫。

shí zhuàn lúnwáng hū zì tàn yuē rénshēn wú cháng fù  
“时，转轮王忽自叹曰：‘人身无常，富  
guì rú mèng zhūgēn bù quēzhèng xìn shàngnán kuàng zhí rú lái dé wén  
贵如梦，诸根不缺正信尚难，况值如来得闻  
miào fǎ bù wéi xī yǒu rú yōutánhuā  
妙法不为希有如优昙华？’

shí bǐ qiān zǐ zhī qí fù wángliànyǎng shì zūnyào wénzhèng  
“时，彼千子知其父王恋仰世尊乐闻正  
fǎ jí wèiyíngzào niú tóuzhāntánguǎng dà miào tái qī bǎoyán shì qí  
法，即为营造牛头栴檀广大妙台七宝严饰，其  
tán yī liǎng zhí shàn bù zhōu cǐ tái nán běi cháng shí sān yú shàn nà  
檀一两直瞻部洲；此台南北长十三踰缮那，  
dōng xī fù guǎng shí yú shàn nà zhòngbǎozhuāngyán sì jiǎo dà zhù  
东西复广十踰缮那，众宝庄严四角大柱，  
yú qí tái xià yǒuqiānbǎo lún chéng yǐ gòng chí fèngxiàn qí fù  
于其台下有千宝轮。成已共持奉献其父。

shí wángshòu yǐ ér zàn zhī yán shàn zāi shàn zāi  
“时，王受已而赞之言：‘善哉！善哉！  
kuài zhī wǒ yì yù yì fó suǒ tīngshòuzhèng fǎ  
快知我意欲诣佛所听受正法。’

qiān zǐ ěr shí fù yú tái nèi zào shī zǐ zuò ān chǔ fù wáng  
“千子尔时复于台内造师子座安处父王，  
lìng zhūgōngrén qiánhòuwéi rào qí tái zhōu zā chuímào jīn líng xuán  
令诸宫人前后围绕。其台周匝垂妙金铃，悬  
zēng fān gài fù qī bǎowǎng fù sànzhǒngzhǒngzhēn yì xiānghuā  
缯、幡盖，覆七宝网，复散种种珍异香华，  
shāo wú jià xiāng xiāng ní tú shì shí wángqiān zǐ gè pěng yī lún  
烧无价香，香泥涂饰。时，王千子各捧一轮，  
yóuruò é wángténgkōng yì fó ān xiáng zhì dì wǎng rú lái suǒ dào  
犹若鹅王腾空诣佛，安详置地往如来所，到



yǐ dǐng lǐ shì zūnshuāng zú yòurào qī zā tuì lì yī miàn shí bǐ  
已顶礼世尊双足，右绕七匝退立一面。时，彼  
lún wáng nèi gōngjuànshǔ cóngbǎo tái xià wáng qù bǎoguān jí nèi juàn  
轮王内宫眷属从宝台下，王去宝冠，及内眷  
shǔ jiē tuōbǎo lǚ qián yì fó suǒdǐng lǐ shuāng zú yòurào qī zā tuì  
属皆脱宝履，前诣佛所顶礼双足，右绕七匝退  
zuò yī miàn  
坐一面。

ěr shí gōng dé bǎowáng rú lái gào zhì shì yán dà wáng  
“尔时，功德宝王如来告治世言：‘大王！

jīn zhě wèi wén zhèng fǎ lái zhì cǐ yē ?  
今者为闻正法来至此耶？’

shí zhuàn lún wáng jí cóng zuò qǐ zhěng lǐ cháng fú bó  
“时，转轮王即从座起，整理裳服白  
yán shì zūn hé děng míng wéi suǒ wén zhèng fǎ  
言：‘世尊！何等名为所闻正法？’

fó zàn wáng yuē shàn zāi shàn zāi rǔ jīn nǎi néng wéi  
“佛赞王曰：‘善哉！善哉！汝今乃能为  
tiān rén zhòng dé lì yào gù wèn shēn zhèng fǎ dì tīng dì tīng shàn  
天、人众得利乐故问深正法，谛听！谛听！善  
sī niàn zhī dāng wéi dà wáng fēn bié jiě shuō  
思念之，当为大王分别解说。’

zhì shì bó fó wěi rán yuàn wén  
“治世白佛：‘唯然！愿闻！’

ěr shí shì zūn gào bǐ wáng yuē dà wáng dāng zhī zhū  
“尔时，世尊告彼王曰：‘大王！当知诸  
pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō fāng biàn shàn qiǎo suǒ  
菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多方便善巧，所  
dá yī qiè píngděng fǎ xìng míng wéi zhèng fǎ wèi sì niàn zhù sì zhèng  
达一切平等法性名为正法，谓四念住、四正  
duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào  
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道  
zhī kōng wú xiàng wú yuàn děng suǒ dá yī qiè píngděng fǎ xìng  
支、空、无相、无愿等，所达一切平等法性  
míng wéi zhèng fǎ  
名为正法。’

ěr shí zhì shì fù bó fó yán shì zūn yún hé zhū pú sà  
“尔时，治世复白佛言：‘世尊！云何诸菩萨

mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duōfāngbiànshànqiǎo yú dà shèng  
摩诃萨行深般若波罗蜜多方便善巧，于大乘

zhōnghéng dé shèng jìn ér bú tuì duò  
中恒得胜进而不退堕？’

fó gào zhì shì dà wángdāng zhī zhū pú sà mó hē sà xíng  
“佛告治世：‘大王当知！诸菩萨摩诃萨行

shēn bō rě bō luó mì duōfāngbiànshànqiǎo yīn zhèng xìn lì ér dé  
深般若波罗蜜多方便善巧，因正信力而得

shèng jìn hé zhězhèng xìn wèi zhī zhū fǎ bù shēng bú miè běnxìng  
胜进。何者正信？谓知诸法不生不灭，本性

jì jìng chángnéng qīn jìn zhèngxíng zhī rén bù yīngzuò fǎ zhōng bú zào  
寂静，常能亲近正行之人，不应作法终不造

zuò xīn lí sǎnlùantīngshòuzhèng fǎ bú jiàn bǐ shuō bú jiàn wǒ tīng  
作，心离散乱听受正法，不见彼说、不见我听，

qín xiū zhèngxíng jí dé shéntōng yǒusuǒkānnénghuà yǒuqíngyào ér  
勤修正行疾得神通，有所堪能化有情类，而

zhōng bú jiàn wǒ yǒushéntōng nénghuà yǒuqíng bǐ shòu wǒ huà hé  
终不见我有神通，能化有情，彼受我化。何

yǐ gù zhū pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duōfāngbiàn  
以故？诸菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多方便

shànqiǎo dōu bú jiàn wǒ bú jiàn yǒuqíng èr chù píngděng zé dé shèng  
善巧，都不见我、不见有情，二处平等则得胜

jìn ér bú tuì duò  
进而不退堕。

dà wángdāng zhī zhū pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō  
“‘大王当知！诸菩萨摩诃萨行深般若波

luó mì duōfāngbiànshànqiǎo shè hù zhū gēn bú lìng qǔ zhuó yú zī  
罗蜜多方便善巧，摄护诸根不令取著，于资

shēng jù qǐ wú chángxiǎng zhī fǎ jì jìngmìng rú jiǎ jiè  
生具起无常想，知法寂静命如假借。

dà wángdāng zhī rú shì pú sà xíngshēn bō rě bō luó mì  
“‘大王当知！如是菩萨行深般若波罗蜜

duō yú dà shèngzhōng xīn bú fàng yì  
多，于大乘中心不放逸。

dà wángdāng zhī zhū pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō  
“‘大王当知！诸菩萨摩诃萨行深般若波

luó mì duōfāngbiànshànqiǎo yú qí mèngzhōngshàng bú wàng shī pú tí  
罗蜜多方便善巧，于其梦中尚不忘失菩提



zhī xīn huàzhūyǒuqínglìng xiū fó dào chí zhūshàngēn shī yǒuqíngyàoi  
之心，化诸有情令修佛道，持诸善根施有情类，  
huíxiàng wú shàngzhèngděng pú tí jiàn fó shén lì huān xǐ zàn tàn  
回向无上正等菩提，见佛神力欢喜赞叹。

dà wángdāng zhī rú shì pú sà xíngshēn bō rě bō luó mì  
“‘大王当知！如是菩萨行深般若波罗蜜

duōfāngbiànsànqiǎo sù chéng wú shàngzhèngděng pú tí shì gù  
多方便善巧，速成无上正等菩提。是故，

dà wáng dāng qín jīng jìn chǔzūn guì wèi mòshēngfàng yì ruò pú sà  
大王！当勤精进，处尊贵位莫生放逸。若菩萨

mó hē sà yù qiú fǎ zhě wù zhuó wǔ yù hé yǐ gù yī qiè yì shēng  
摩诃萨欲求法者勿著五欲。何以故？一切异生

yú yù wú yàn dé shèng zhì zhě zé néngshě zhī rén shēn wú cháng  
于欲无厌，得圣智者则能舍之。人身无常，

shòuliàngduǎn cù dà wáng jīn zhěyīngshànliǎo zhī yàn lí shì jiān qiú  
寿量短促，大王！今者应善了知，厌离世间求

chū shì dào dà wáng yīng yǐ gòngyǎng rú lái suǒ huòshàngēn huíxiàng  
出世道。大王！应以供养如来所获善根回向

sì shì yī zhě zì zài wú jìn èr zhě zhèng fǎ wú jìn sānzhě  
四事：一者、自在无尽。二者、正法无尽。三者、

miào zhì wú jìn sì zhě biàn cái wú jìn cǐ sì huíxiàng yǔ shēn bō  
妙智无尽。四者、辩才无尽。此四回向与深般

rě bō luó mì duōtóng jiē wú jìn  
若波罗蜜多同皆无尽。

dà wángdāng zhī zhū pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō  
“‘大王当知！诸菩萨摩诃萨行深般若波

luó mì duōfāngbiànsànqiǎo yīngjìng xiū chíshēn yǔ yì jiè hé  
罗蜜多方便善巧，应净修持身、语、意戒。何

yǐ gù wèi yù yīn fā wén sī xiū gù yǐ fāngbiàn lì huàzhūyǒu  
以故？为欲引发闻、思、修故。以方便力化诸有

qíng yǐ bō rě lì xiáng fú zhòngmó chéng jiù yuàn lì xíng bù wéiyán  
情，以般若力降伏众魔，成就愿力行不违言。’

shí zhuàn lún wángwén fó suǒshuōshēn bō rě bō luó mì  
“时，转轮王闻佛所说甚深般若波罗蜜

duō huān xǐ yǒngyuè dé wèicéngyǒu jí qǔ bǎoguān zì jiě yīng luò  
多，欢喜踊跃得未曾有，即取宝冠、自解璎珞，

cháng guì qíng pēnggòngyǎng rú lái shě sì dà zhōu jiē yǐ fèng fó  
长跪擎<sup>14</sup>捧供养如来，舍四大洲皆以奉佛，  
yuàn yǐ cǐ fú cháng xiū fàn xíng xué shēn bō rě bō luó mì duō yǐ jué  
愿以此福常修梵行，学深般若波罗蜜多，以决  
dìng xīn wèi yǒu qíng yào qù xiàng wú shàng zhèng děng pú tí wáng gōng nǚ  
定心为有情类趣向无上正等菩提。王宫女  
rén wén fó shuō fǎ jiē shēng huān xǐ fā pú tí xīn gè tuō shàng yī  
人闻佛说法，皆生欢喜发菩提心，各脱上衣、  
jiě bǎo yīng luò fèng shī gōng dé bǎo wáng rú lái wáng yǐ bǎo tái  
解宝璎珞，奉施功德宝王如来。王以宝台、  
shī zǐ zuò děng yòu fèng shàng fó ér qiú chū jiā  
师子座等，又奉上佛而求出家。

shí bǐ rú lái zàn zhì shì yuē wáng néng rú shì shèn wéi  
“时，彼如来赞治世曰：‘王能如是甚为  
shàn zāi jīn zhě suǒ xíng bù wéi xī yuàn yīng qín xiū xí bù shī jìng jiè  
善哉！今者所行不违昔愿，应勤修习布施、净戒、  
ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě guò qù zhū fó xiū cǐ fǎ gù  
安忍、精进、静虑、般若。过去诸佛修此法故，  
dé chéng wú shàng zhèng děng pú tí wèi lái zhū fó yì fù rú shì  
得成无上正等菩提，未来诸佛亦复如是。’

ěr shí zhì shì fù bó fó yán zhū pú sà mó hē sà xiū xíng  
“尔时，治世复白佛言：‘诸菩萨摩诃萨修行  
bù shī yǔ shēn bō rě bō luó mì duō wéi yì bú yì  
布施，与深般若波罗蜜多为异不异？’

fó gào zhì shì fū bù shī zhě ruò wú bō rě bō luó mì duō  
“佛告治世：‘夫布施者若无般若波罗蜜多，  
dàn dé shī míng fēi dào bǐ àn yào yóu bō rě bō luó mì duō nǎi dé míng  
但得施名非到彼岸，要由般若波罗蜜多乃得名  
wéi shī dào bǐ àn jìng jiè rěn rǔ jīng jìn jìng lǜ bō rě yì  
为施到彼岸，净戒、忍辱、精进、静虑、般若亦  
ěr hé yǐ gù shēn shēn bō rě bō luó mì duō xìng píng děng gù  
尔。何以故？甚深般若波罗蜜多性平等故。’

bǐ fó shuō cǐ shēn shēn fǎ shí wáng biàn zhèng dé wú shēng  
“彼佛说此甚深法时，王便证得无生  
fǎ rěn  
法忍。”

<sup>14</sup> 大正藏：敬；永乐北藏及龙藏：擎



fó gào zuì shèng tiānwángdāng zhī zhū pú sà mó hē sà xíng  
佛告最胜：“天王当知！诸菩萨摩诃萨行

shēn bō rě bō luó mì duō yīng rú bǐ wáng qín qiú zhèng fǎ shí bǐ  
深般若波罗蜜多，应如彼王勤求正法。时，彼

lún wáng jí rán dēng fó qiān zǐ jí shì xián jié qiān fó  
轮王即然灯佛，千子即是贤劫千佛。”

ěr shí zuì shèng biàn bó fó yán shì zūn yún hé zhū pú sà  
尔时，最胜便白佛言：“世尊！云何诸菩萨

mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō xiū xíng sù chéng dà pú tí  
摩诃萨行深般若波罗蜜多，修行速成大菩提

dào 道？”

fó gào zuì shèng tiānwángdāng zhī zhū pú sà mó hē sà xíng  
佛告最胜：“天王当知！诸菩萨摩诃萨行

shēn bō rě bō luó mì duō fāng biàn shàn qiǎo xiū cí dēng xīn yú zhū yǒu  
深般若波罗蜜多方便善巧，修慈等心，于诸有

qíng bù wéi sǔn nǎo qín xíng yī qiè bō luó mì duō jí sì shè shì sì wú  
情不为损恼，勤行一切波罗蜜多及四摄事、四无

liàng xīn pú tí fēn fǎ xiū xué shén tōng fāng biàn shàn qiǎo yī qiè shàn  
量心菩提分法，修学神通方便善巧，一切善

fǎ wú bù xiū mǎn ruò zhū pú sà rú shì xiū xíng zé néng sù chéng dà  
法无不修满。若诸菩萨如是修行，则能速成大

pú tí dào pú tí dào zhě suǒ wèi xīn xīn jí qīng jìng xīn lí chǎn  
菩提道；菩提道者，所谓信心及清净心、离谄

qū xīn xíng píng děng xīn shī wú wèi xīn lìng zhū yǒu qíng xiān xī qīn  
曲心、行平等心、施无畏心，令诸有情咸悉亲

fù qín xíng bù shī guǒ bào wú jìn shòu chí jìng jiè ér wú zhàng ài  
附，勤行布施果报无尽，受持净戒而无障碍，

xiū xíng ān rěn lí zhū fèn huì qín jiā jīng jìn xiū xíng yì chéng yǒu shèng  
修行安忍离诸忿恚，勤加精进修行易成，有胜

jìng lǜ bù qǐ sān luàn jù zú bō rě néng shàn tōng dá yǒu dà cí gù  
静虑不起散乱，具足般若能善通达，有大慈故

ráo yì yǒu qíng yǒu dà bēi gù zhōng wú tuì zhuǎn yǒu dà xǐ gù néng yuè  
饶益有情，有大悲故终无退转，有大喜故能悦

bǐ xīn yǒu dà shě gù bù qǐ fēn bié wú sān dú gù lí zhū jīng jí  
彼心，有大舍故不起分别，无三毒故离诸荆棘，

bù zhuó sè shēng xiāng wèi chù gù miè zhū xì lùn wú fán nǎo  
不著色、声、香、味、触故灭诸戏论，无烦恼

gù yuǎn lí yuàn dí shě èr shèngniàn qí xīn guǎng dà jù yī qiè zhì  
故远离怨敌，舍二乘念其心广大，具一切智  
néngchūzhòngbǎo tiānwángdāng zhī zhū pú sà mó hē sà xíngshēn bō  
能出众宝。天王当知！诸菩萨摩诃萨行深般  
rě bō luó mì duōfāngbiànsànqiǎo rú shì xiū xíng zé néng sù chéng dà  
若波罗蜜多方便善巧，如是修行则能速成大  
pú tí dào  
菩提道。”

ěr shí zuì shèng fù bó fó yán zhū pú sà mó hē sà xíngshēn  
尔时，最胜复白佛言：“诸菩萨摩诃萨行深  
bō rě bō luó mì duō xiàn hé sè xiàng huà yǒu qíng lèi ? ”  
般若波罗蜜多，现何色像化有情类？”

fó gào zuì shèng tiānwángdāng zhī zhū pú sà mó hē sà xíng  
佛告最胜：“天王当知！诸菩萨摩诃萨行  
shēn bō rě bō luó mì duōfāngbiànsànqiǎo suǒ xiàn sè xiàng wú jué dìng  
深般若波罗蜜多方便善巧，所现色像无决定

xiàng hé yǐ gù suí zhū yǒu qíng xīn zhī suǒ yào pú sà jí xiàn rú shì  
相。何以故？随诸有情心之所乐，菩萨即现如是  
sè xiàng huò xiàn jīn sè huò xiàn yín sè huò xiàn pō zhī jiā sè  
色像，或现金色，或现银色，或现颇胝迦色，

huò xiàn fèi liú lí sè huò xiàn shí zàng sè huò xiàn chǔ cáng sè huò  
或现吠琉璃色，或现石藏色，或现杵藏色，或  
xiàn zhēn zhū sè huò xiàn qīng huáng chì bái sè huò xiàn rì  
现真珠色，或现青、黄、赤、白色，或现日、

yuè huǒ yàn sè huò xiàn dì shì sè huò xiàn fàn wáng sè huò xiàn  
月、火焰色，或现帝释色，或现梵王色，或现  
shuāng xuě sè huò xiàn cí huáng sè huò xiàn zhū dān sè huò xiàn yǔ  
霜雪色，或现雌黄色，或现朱丹色，或现雨

huā sè huò xiàn zhān bó jiā huā sè huò xiàn sū mò nà huā sè huò xiàn  
华色，或现瞻博迦华色，或现苏末那华色，或现  
wǎ bō luó huā sè huò xiàn bō tè mó huā sè huò xiàn jū mǒu tuó huā sè  
唵钵罗华色，或现钵特摩华色，或现拘某陀华色，

huò xiàn bēn tú lì huā sè huò xiàn gōng dé tiān sè huò xiàn é kǒng què  
或现奔荼利华色，或现功德天色，或现鹅孔雀  
sè huò xiàn shān hú bǎo sè huò xiàn rú yì zhū sè huò xiàn xū kōng  
色，或现珊瑚宝色，或现如意珠色，或现虚空



jiè sè suí rén tiānděng sè gè xiàn bǐ yào  
界色，随人、天等色<sup>15</sup>各现彼类。

tiānwángdāng zhī shì pú sà mó hē sà suí shí fāngmiàn jìng  
“天王当知！是菩萨摩诃萨随十方面殊

qié shā děng zhū shì jiè zhōng yī qiè yǒu qíng sè xiàng chā bié xī néng shì  
伽沙等诸世界中一切有情色像差别悉能示

xiàn hé yǐ gù shì pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō  
现。何以故？是菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多

fāngbiànshànqiǎo biànnéngshèhuà yī qiè yǒuqíng nǎi zhì bù shě yī qiè  
方便善巧，遍能摄化一切有情，乃至不舍一切

yǒuqíng gù hé yǐ gù yī qiè yǒuqíng xīn xíng gè bié shì gù pú sà  
有情故。何以故？一切有情心行各别，是故菩萨

zhǒngzhǒng shì xiàn suǒ yǐ zhě hé shì pú sà mó hē sà yú guò qù  
种种示现。所以者何？是菩萨摩诃萨于过去

shì yǒu dà yuàn lì suí zhū yǒuqíng yào jiàn shòu huà jí wéi shì xiàn suǒ  
世有大愿力，随诸有情乐见受化，即为示现所

yù jiàn shēn rú míng jìng zhōng běn wú yǐng xiàng suí zhì hǎo chǒu zhǒng  
欲见身。如明镜中本无影像，随质好丑种

zhǒng xī xiàn rán cǐ míng jìng yì bù fēn bié wǒ tǐ míng jìng néng xiàn  
种悉现，然此明镜亦不分别：‘我体明净能现

zhòng sè rú shì pú sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō fāngbiànshàn  
众色。’如是菩萨行深般若波罗蜜多方便善

qiǎo wú gōng yòng xīn suí yào shì xiàn ér bù fēn bié wǒ néng xiàn shēn  
巧，无功用心随乐示现，而不分别我能现身。

tiānwángdāng zhī zhū pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó  
“天王当知！诸菩萨摩诃萨行深般若波罗

mì duō fāngbiànshànqiǎo yú yī zuò zhōng suí zhū tīngzhòng xīn suǒ yào  
蜜多方便善巧，于一坐中，随诸听众心所乐

jiànshuō fǎ zhī shēn pú sà jí néng shì xiàn wéi shuō wéi huò jiàn fó  
见说法之身，菩萨即能示现为说，谓或见佛，

huò jiàn pú sà huò jiàn dú jué huò jiàn shēng wén huò jiàn fàn wáng  
或见菩萨，或见独觉，或见声闻，或见梵王，

huò jiàn dì shì huò jiàn dà zì zài huò jiàn pí sè ná huò jiàn hù shì  
或见帝释，或见大自在，或见毗瑟拏，或见护世，

huò jiàn lún wáng huò jiàn shā mén huò jiàn yì dào huò jiàn pó luó mén  
或见轮王，或见沙门，或见异道，或见婆罗门，

<sup>15</sup> 大正藏：等；永乐北藏及龙藏：等色

huòjiànchà dì lì huòjiàn fèi shè huòjiànshù dá luó huòjiànzhǎng  
或见刹帝力，或见吠舍，或见戍达罗，或见长  
zhě huòjiàn jū shì huòjiànzuòbǎo tái zhōng huòjiànzuòliánhuāshàng  
者，或见居士，或见坐宝台中，或见坐莲华上，  
huòjiàn zài dì huòjiànténgkōng huòjiànshuō fǎ huòjiàn jì dìng  
或见在地，或见腾空，或见说法，或见寂定。

tiānwángdāng zhī shì pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó  
“天王当知！是菩萨摩诃萨行深般若波罗

mì duōfāngbiànsànqiǎo wèi dù yǒuqíng wú yī xíngyào jí yī wēi yí  
蜜多方便善巧，为度有情，无一形类及一威仪  
ér bù néngxiànshēnshēn bō rě bō luó mì duō yóu rú xū kōng wú xíng  
而不能现甚深般若波罗蜜多。犹如虚空无形  
wú xiàng biàn shí fāng jiè wú chù bù yǒu yòu rú xū kōng lí zhū xì lùn  
无相，遍十方界无处不有，又如虚空离诸戏论，  
shēnshēn bō rě bō luó mì duō yì fù rú shì guòzhū yǔ yán yòu rú xū  
甚深般若波罗蜜多亦复如是，过诸语言；又如虚  
kōng shì suǒshòuyòng shēnshēn bō rě bō luó mì duō yì qiè shèngfán jiē  
空世所受用，甚深般若波罗蜜多一切圣凡皆  
gòngshòuyòng yòu rú xū kōng lí zhū fēn bié shēnshēn bō rě bō luó mì  
共受用；又如虚空离诸分别，甚深般若波罗蜜  
duō yì fù rú shì wú fēn bié xīn yòu rú xū kōng róngshòuzhòng sè  
多亦复如是，无分别心；又如虚空容受众色，  
shēnshēn bō rě bō luó mì duō yì néng róngshòu yì qiè fó fǎ yòu rú  
甚深般若波罗蜜多亦能容受一切佛法；又如  
xū kōng néng xiàn zhòng sè shēnshēn bō rě bō luó mì duō yì fù néng  
虚空能现众色，甚深般若波罗蜜多亦复能  
xiàn yì qiè fó fǎ yòu rú xū kōng yì qiè cǎo mù zhòng yào huā  
现一切佛法；又如虚空，一切草木、众药、华  
shí yī zhī zēngzhǎng shēnshēn bō rě bō luó mì duō yì qiè shàn gēn yī  
实依之增长；甚深般若波罗蜜多，一切善根依  
zhī zēngzhǎng yòu rú xū kōng fēi cháng fēi duàn fēi yǔ yán fǎ  
之增长；又如虚空非常、非断、非语言法，  
shēnshēn bō rě bō luó mì duō yì fù rú shì fēi cháng fēi duàn  
甚深般若波罗蜜多亦复如是，非常、非断、  
lí zhū yǔ yán shì jiān shā mén pó luó mén děng nǎi zhì shì fàn  
离诸语言。世间沙门、婆罗门等乃至释、梵，  
bù néng sī cè shēnshēn bō rě bō luó mì duō  
不能思测甚深般若波罗蜜多。



tiānwángdāng zhī shēnshēn bō rě bō luó mì duō wú yǒu yī  
“天王当知！甚深般若波罗蜜多无有一

fǎ kě wéi pì yù ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng xìn shòu bō rě  
法可为譬喻。若善男子、善女人等，信受般若

bō luó mì duō suǒ huò gōng dé bù kě sī yì ruò cǐ gōng dé yǒu sè  
波罗蜜多，所获功德不可思议，若此功德有色

xíng zhě tài xū kōng jiè suǒ bù néng róng hé yǐ gù shēnshēn bō rě  
形者，太虚空界所不能容。何以故？甚深般若

bō luó mì duō shēng shì chū shì yī qiè shàn fǎ ruò tiān rén zhòng  
波罗蜜多生世、出世一切善法。若天、人众，

ruò tiān rén wáng sì xiàng sì guǒ jí zhū dú jué pú sà shí  
若天、人王，四向、四果，及诸独觉，菩萨十

dì bō luó mì duō zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí yī qiè zhǒng zhì  
地波罗蜜多，诸佛无上正等菩提，一切种智、

lì wú suǒ wèi bìng shí bā fó bú gòng fǎ děng wú bù jiē yī shēnshēn  
力、无所畏并十八佛不共法等，无不皆依甚深

bō rě bō luó mì duō ér dé chéng bàn  
般若波罗蜜多而得成办。”

shuō shì fǎ shí wǔ wàn pú sà dé bú tuì zhuǎn yī wàn wǔ qiān  
说是法时，五万菩萨得不退转，一万五千

zhū tiān zǐ zhòng dé wú shēng rěn yī wàn èr qiān zhū tiān rén zhòng yuǎn  
诸天子众得无生忍，一万二千诸天、人众远

chén lí gòu shēng jìng fǎ yǎn jìng qié shā děng zhū yǒu qíng yào i jù fā wú  
尘离垢生净法眼，殑伽沙等诸有情类俱发无

shàng zhèng děng jué xīn zhū tiān kōng zhōng zuò zhòng jī yuè fù sàn zhǒng  
上正等觉心。诸天空中作众伎乐，复散种

zhǒng tiān miào xiāng huā gòng yǎng rú lái jí shēn bō rě fù yǒu wú liàng  
种天妙香华，供养如来及深般若；复有无量

tiān lóng yào chā jiàn dá fù ā sù luò jiē lù chá<sup>16</sup> jǐn  
天、龙、药叉、健达缚、阿素洛、揭路茶<sup>16</sup>、紧

nà luò mò hū luò qié rén fēi rén děng yì sàn zhǒng zhǒng huā jí bǎo  
捺洛、莫呼洛伽、人非人等，亦散种种华及宝

wù gòng yǎng rú lái jí shēn bō rě  
物，供养如来及深般若。

shí tiān lóng děng yì kǒu tóng yīn hé zhǎng gōng jìng jù zàn fó  
时，天、龙等异口同音，合掌恭敬俱赞佛

<sup>16</sup> 大正藏：茶；永乐北藏及龙藏：荼

yuē shàn zāi shàn zāi kuàishuō rú shì shèshēn bō rě bō luó mì  
曰：“善哉！善哉！快说如是甚深般若波罗蜜  
duō  
多。”

大般若波罗蜜多经卷第五百七十一



dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì wǔ bǎi qī shí èr  
大般若波罗蜜多经卷第五百七十二

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì  
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì liù fēn xiǎn dé pǐn dì shí yī  
第六分显德品第十一

ěr shí màn shū shì lì pú sà mó hē sà cóng zuò ér qǐ dǐng  
尔时，曼殊室利菩萨摩诃萨从座而起，顶

lǐ fó zú piān fù zuǒ jiān yòu xī zhuó dì hé zhǎng gōng jìng bó yán  
礼佛足，偏覆左肩，右膝著地，合掌恭敬白言：

shì zūn zhū pú sà mó hē sà jīng jǐ jié shù xíng shēn bō rě bō luó  
“世尊！诸菩萨摩诃萨经几劫数行深般若波罗  
mì duō gòng yǎng jǐ fó ér néng duì yáng rú lái suǒ shuō shēn bō  
蜜多，供养几佛，而能对扬如来所说甚深般  
rě bō luó mì duō rú zuì shèng tiān wáng zhě  
若波罗蜜多如最胜天王者？”

fó gào màn shū shì lì pú sà mó hē sà yán shàn nán zǐ rú  
佛告曼殊室利菩萨摩诃萨言：“善男子，如

cǐ zhī shì bù kě sī yì ruò fēi wú liàng bǎi qiān dà jié xiū jí zhòng xíng  
此之事不可思议，若非无量百千大劫修集众行

zhòng zhū shàn gēn zé bù dé wén shēn bō rě bō luó mì duō gōng dé  
种诸善根，则不得闻甚深般若波罗蜜多功德

míng zì shàn nán zǐ shí fāng gè rú jìng qié shā jiè qí zhōng suǒ yǒu  
名字。善男子，十方各如殑伽沙界，其中所有

zhū jìng qié shā shàng kě zhī shù shì pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō  
诸殑伽沙尚可知数，是菩萨摩诃萨行深般若波

luó mì duō suǒ jīng jié shù gòng yǎng jǐ fó jù bù kě zhī  
罗蜜多，所经劫数、供养几佛俱不可知。

shàn nán zǐ guò qù wú liàng wú shù wú biān nán sī yì jié  
“善男子，过去无量无数无边难思议劫，

yǒu fó chū shì míng yuē duō wén shí hào jù zú jié míng zēng shàng guó  
有佛出世名曰多闻，十号具足，劫名增上，国

míng rì guāng duō wén rú lái wèi zhū pú sà mó hē sà shuō qīng jìng fǎ  
名日光。多<sup>17</sup>闻如来为诸菩萨摩诃萨说 清净法  
mén yán : ‘ shàn nán zǐ , nǚ yīng jīng qín xiū zhū shàn fǎ , wù gù shēn  
门言：‘善男子，汝应精勤修诸善法，勿顾身  
mìng 。’  
命。’

shí bǐ huì zhōng yǒu yī pú sà míng jīng jìn lì jí cóng zuò  
“时，彼会中有一菩萨名精进力，即从座  
qǐ dǐng lǐ fó zú piān fù zuǒ jiān yòu xī zhuó dì hé zhǎng gōng jìng  
起顶礼佛足，偏覆左肩，右膝著地，合掌恭敬  
ér bái fó yán : ‘ shì zūn suǒ shuō : nǚ yīng jīng qín xiū zhū shàn fǎ , wù  
而白佛言：‘世尊所说：汝应精勤修诸善法，勿  
gù shēn mìng rú wǒ jiě fó suǒ shuō yì zhě zhū pú sà mó hē sà yī  
顾身命。如我解佛所说义者，诸菩萨摩诃萨宜  
yīng xiè dài bù xiū shàn fǎ nǎi néng sù zhèng wú shàng pú tí suǒ yǐ  
应懈怠不修善法，乃能速证无上菩提。所以  
zhě hé ruò zhū pú sà qín xiū zhòng shàn shì zé bù néng jiǔ zhù shēng  
者何？若诸菩萨勤修众善，是则不能久住生  
sǐ lì lè yǒu qíng rán zhū pú sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō fú  
死利乐有情；然诸菩萨行深般若波罗蜜多，伏  
duàn fán nǎo jiǔ zhù shēng sǐ zhōng bú zì wèi sù zhèng niè pán dàn wèi  
断烦恼久住生死，终不自为速证涅槃，但为  
lì lè zhū yǒu qíng gù pú sà yǐ chǔ shēng sǐ wéi lè bù yǐ niè pán  
利乐诸有情故。菩萨以处生死为乐，不以涅槃  
ér wéi lè yě hé yǐ gù zhū pú sà mó hē sà yǐ huà yǒu qíng ér  
而为乐也！何以故？诸菩萨摩诃萨以化有情而  
wéi lè gù wèi suí suǒ lè fāng biàn shàn qiǎo shuō shòu fǎ mén lìng dé ān  
为乐故。谓随所乐方便善巧，说授法门令得安  
lè ruò qín xiū shàn biàn sù jìn lòu bù néng lì lè yī qiè yǒu qíng  
乐；若勤修善便速尽漏，不能利乐一切有情。  
shì gù pú sà guān chá shēng sǐ duō zhū kǔ nǎo qǐ dà bēi xīn bù shě yǒu  
是故菩萨观察生死多诸苦恼，起大悲心不舍有  
qíng chéng jiù běn yuàn  
情成就本愿。

shì zūn zhū pú sà mó hē sà jù fāng biàn lì jiǔ zhù shēng  
“世尊！诸菩萨摩诃萨具方便力久住生

<sup>17</sup> 大正藏：多；永乐北藏及龙藏：名；校勘：多



sǐ dé jiàn wú liàng wú biān rú lái tīngshòu wú liàng wú biānzhèng fǎ  
死，得见无量无边如来，听受无量无边正法，  
huàdǎo wú liàng wú biānyǒu qíng shì gù pú sà wèi rú shì shì bú yàn  
化导无量无边有情，是故菩萨为如是事不厌  
shēng sǐ bú yào niè pán shì zūn zhū pú sà mó hē sà ruòguānshēng  
生死、不乐涅槃。世尊！诸菩萨摩诃萨若观生  
sǐ ér qǐ yàn bù xīn yào niè pán zé duò fēi dào bù néng lì lè yī qiè  
死而起厌怖、欣乐涅槃则堕非道，不能利乐一切  
yǒuqíng tōng dá rú lái shēnshēn jìng jiè yún hé fēi dào wèi yào shēng  
有情，通达如来甚深境界。云何非道？谓乐声  
wén jí dú jué dì yú yǒuqíng lèi wú dà bēi xīn suǒ yǐ zhě hé  
闻及独觉地，于有情类无大悲心。所以者何？  
shēngwén dú jué suǒ xíng zhī dào fēi zhū pú sà mó hē sà dào hé  
声闻、独觉所行之道，非诸菩萨摩诃萨道。何  
yǐ gù shēngwén dú jué yàn bù shēng sǐ xīn yào niè pán bù néng  
以故？声闻、独觉厌怖生死、欣乐涅槃，不能  
jù zú fú dé zhì huì yǐ shì yì gù fēi pú sà dào  
具足福德智慧，以是义故非菩萨道。’

shí duōwén fó jí biànzàn tàn jīng jìn lì yán shàn zāi  
“时，多闻佛即便赞叹精进力言：‘善哉！

shàn zāi rú rǔ suǒshuō zhū pú sà mó hē sà yīng xiū zì xíng wù xí  
善哉！如汝所说。诸菩萨摩诃萨应修自行，勿习  
fēi dào  
非道。’

shí jīng jìn lì bó yán shì zūn hé wèi pú sà zì suǒ xíng  
“时，精进力白言：‘世尊！何谓菩萨自所行  
dào  
道？’

duōwén fó yán pú sà chéng jiù yī qiè fú huì yǐ dà bēi  
“多闻佛言：‘菩萨成就一切福慧，以大悲

lì bù shě yǒuqíng yuǎn lí shēngwén jí dú jué dì dé wú shēng rěn  
力不舍有情，远离声闻及独觉地，得无生忍  
bù shě sān jiè wú suǒ xī wàng shēng zhǎng shàn gēn fāngbiàn shàn qiǎo  
不舍三界，无所希望生长善根，方便善巧  
xiū xíng yī qiè bō luó mì duō yǐ zhì huì lì wú fēn bié xīn shēng zhǎng  
修行一切波罗蜜多，以智慧力无分别心生长  
shàn gēn chéng jiù jìn zhì wú liàng gōng dé suī zhī zhū fǎ wú yī kě  
善根，成就尽智无量功德；虽知诸法无一可

shēng ér fāngbiànxiànshēng suī zhī yǒuqíng wú yī shí yǒu ér fāng  
生，而方便现生；虽知有情无一实有，而方  
biànhuàdǎo zhī yī qiè fǎ jiē lí zì xìng guānzhū fó tǔ yóu rú xū  
便化导，知一切法皆离自性；观诸佛土犹如虚  
kōng ér néngqiǎobiànyánjìng fó tǔ zhī yī qiè fó fǎ shēn wú xiàng  
空，而能巧便严净佛土；知一切佛法身无像，  
fāngbiàn shì xiànxiàng hǎozhuāngyán suí zhū yǒuqíng xīn suǒ hào yào jí  
方便示现相好庄严；随诸有情心所好乐，即  
néng fāngbiàn ér shòu yǔ zhī pú sà shēn xīn suī cháng jì jìng ér shuō  
能方便而授与之。菩萨身心虽常寂静，而说  
zhū fǎ huàdǎo yǒuqíng yì yǐ qiǎobiànyuǎn lí xuān zá xiū zhū jì dìng  
诸法化导有情，亦以巧便远离喧杂，修诸寂定  
zhī zì xìng kōng xī néng tōng dá shēn zhì huì néng yǐ fāngbiàn wèi  
知自性空，悉能通达甚深智慧，能以方便为  
tā shuō fǎ bú zhèng shēng wén dú jué shèng guǒ qín qiú rú lái suǒ  
他说法，不证声闻、独觉乘果，勤求如来所  
zhèng jiě tuō bù shě pú sà yī qiè dào xíng shàn nán zǐ shì míng pú  
证解脱，不舍菩萨一切道行。善男子，是名菩  
sà zì suǒ xíng dào  
萨自所行道。

mànshū shì lì shí jīng jìn lì cóng bǐ rú lái wén shuō pú  
“曼殊室利，时，精进力从彼如来闻说菩

sà suǒ xíng jìng jiè dé wèi céng yǒu xún jí fù bó duō wén fó yán  
萨所行境界，得未曾有，寻即复白多闻佛言：

xī yǒu shì zūn rú wǒ jiě fó suǒ shuō yì zhě pú sà jù zú fāng  
‘希有！世尊！如我解佛所说义者，菩萨具足方

biànshànqiǎo guān yī qiè fǎ wú fēi shì dào pì rú xū kōng hán róng  
便善巧，观一切法无非是道。譬如虚空含容

zhòng sè rú shì pú sà jù dà fāngbiàn suǒ xíng zhī dào shè yī qiè fǎ  
众色，如是菩萨具大方便，所行之道摄一切法。

yòu rú xū kōng yī qiè cǎo mù huāguǒ xiāngshù yīn zhī shēngzhǎng  
又如虚空，一切草木、华果、香树因之生长，

rú shì zhū wù yú xū kōng jiè bù néng rǎn jìng bú lìng chēn xǐ rú shì  
如是诸物于虚空界不能染净、不令瞋喜，如是

pú sà jù dà fāngbiàn shēn shēn bō rě bō luó mì duō guān yī qiè fǎ  
菩萨具大方便甚深般若波罗蜜多，观一切法

jiē xī shì dào wèi yì shēng fǎ ruò shēng wén fǎ ruò dú jué fǎ  
皆悉是道，谓异生法、若声闻法、若独觉法、



ruò pú sà fǎ ruò rú lái fǎ hé yǐ gù shì zhū pú sà suǒ tōng dá  
若菩萨法、若如来法。何以故？是诸菩萨所通达  
gù  
故。

pì rú dà huǒ ruò yù cǎo mù bì wú tuì huán shì zhū cǎo mù  
“譬如大火若遇草木必无退还，是诸草木  
jiē shùn yì huǒ fā qí guāng míng rú shì zhū fǎ wú bù jiē shùn pú sà  
皆顺益火发其光明，如是诸法无不皆顺菩萨  
dào gù míng pú sà dào pì rú jīn gāng zì tǐ jiān mì dāo bù néng  
道，故名菩萨道。譬如金刚自体坚密，刀不能  
zhuó huǒ bù néng shāo shuǐ bù néng lǎn dú bù néng hài<sup>18</sup> rú shì  
斫，火不能烧，水不能烂，毒不能害<sup>18</sup>，如是  
pú sà fāng biàn zhì huì dú jué shēng wén jí zhū wài dào yī qiè fán nǎo  
菩萨方便智慧，独觉、声闻及诸外道一切烦恼  
suǒ bù néng huài rú shuǐ qīng zhū néng qīng zhuó shuǐ rú shì pú sà shèn  
所不能坏。如水清珠能清浊水，如是菩萨甚  
shēn bō rě bō luó mì duō néng shǐ yǒu qíng yī qiè fán nǎo xī dé qīng jìng  
深般若波罗蜜多，能使有情一切烦恼悉得清净。  
pì rú liáng yào miào bǎo shén zhū dú bú gòng jū néng xiāo zhòng dú  
譬如良药、妙宝神珠，毒不共居能消众毒，  
rú shì pú sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō fāng biàn shàn qiǎo bù yǔ  
如是菩萨行深般若波罗蜜多方便善巧，不与  
yī qiè fán nǎo gòng jū ér néng duàn miè yī qiè fán nǎo yǐ shì yīn yuán  
一切烦恼共居，而能断灭一切烦恼。以是因缘，  
suǒ yǒu zhū fǎ jiē shì pú sà mó hē sà dào  
所有诸法皆是菩萨摩诃萨道。”

màn shū shì lì bǐ jīng jìn lì shuō shì fǎ shí bā qiān pú  
“曼殊室利，彼精进力说是法时，八千菩  
sà jù fā wú shàng zhèng děng jué xīn èr bǎi pú sà dé wú shēng rěn  
萨俱发无上正等觉心，二百菩萨得无生忍。

màn shū shì lì bǐ jīng jìn lì jí shì jīn zhě zuì shèng tiān wáng  
曼殊室利，彼精进力即是今者最胜天王。”

ěr shí màn shū shì lì pú sà fù bó fó yán shì zūn yún  
尔时，曼殊室利菩萨复白佛言：“世尊！云

hé zhū pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō dé jiān gù lì  
何诸菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，得坚固力

<sup>18</sup> 大正藏：损；永乐北藏及龙藏：害

hù chízhèng fǎ  
护持正法？”

fó gào mànshū shì lì pú sà yán shànnán zǐ ruò pú sà mó  
佛告曼殊室利菩萨言：“善男子，若菩萨摩  
hē sà nìng qì shēnmìng bù shězhèng fǎ yú tā qiān xià bù qǐ jiāomàn  
诃萨宁弃身命不舍正法，于他谦下不起傲慢，  
bēi jiàn chǐ rǔ qí xīn néngrěn jī kě yǒuqíng shī hǎo yǐn shí zài wēinàn  
卑贱耻辱其心能忍，饥渴有情施好饮食，在危难  
zhěnéng shī wú wèi yú zhū jí bìng rú fǎ liáo zhì pín kuì yǒuqíng lìng  
者能施无畏，于诸疾病如法疗治，贫匮有情令  
fēng cáibǎo zhū fó língmiào xiū jiànyán shì è shì yǎn è shàn shì guāng  
丰财宝，诸佛灵庙修建严饰，恶事掩遏善事光  
yáng yōu kǔ yǒuqíng zé shī ān lè shì pú sà mó hē sà xíngshēn bō  
扬，忧苦有情则施安乐，是菩萨摩诃萨行深般  
rě bō luó mì duō dé jiān gù lì hù chízhèng fǎ  
若波罗蜜多，得坚固力护持正法。”

mànshū shì lì fù bó fó yán shì zūn yún hé zhū pú sà mó  
曼殊室利复白佛言：“世尊！云何诸菩萨摩  
hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duōnéngtiáo fú xīn  
诃萨行深般若波罗蜜多能调伏心？”

fó gào mànshū shì lì pú sà yán shànnán zǐ ruò pú sà mó  
佛告曼殊室利菩萨言：“善男子，若菩萨摩  
hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō bú yù tā shì xiān sī hòuxíng xīn  
诃萨行深般若波罗蜜多，不预他事先思后行，心  
xìngtiáo zhí lí chǎn qū xíng bú zì jīn gāo yì chángróuruǎn shì pú sà  
性调直离谄曲行，不自矜高意常柔软，是菩萨  
mó hē sà néngtiáo fú xīn  
摩诃萨能调伏心。”

mànshū shì lì fù bó fó yán ruò pú sà mó hē sà xíngshēn bō  
曼殊室利复白佛言：“若菩萨摩诃萨行深般  
rě bō luó mì duōnéngtiáo fú xīn dāngshēng hé qù  
若波罗蜜多能调伏心，当生何趣？”

fó gào mànshū shì lì pú sà yán shànnán zǐ ruò pú sà mó  
佛告曼殊室利菩萨言：“善男子，若菩萨摩  
hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duōnéngtiáo fú xīn huòshēngtiānshàng  
诃萨行深般若波罗蜜多能调伏心，或生天上，  
huòshēngrénzhōng ruòshēngtiānshàng zé wéi dì shì huòzuò fàn wáng  
或生人中；若生天上，则为帝释，或作梵王



kānrěn jiè zhǔ ruòshēngrén qù zuòzhuànlúnwáng huòzuò yú wáng  
堪忍界主；若生人趣，作转轮王，或作余王、  
zhǎngzhě jū shì tiānshàng rénrzhōngcháng dé zhí fó shì pú sà  
长者、居士。天上、人中常得值佛，是菩萨  
mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duōnéngtiáo fú xīn shēng rú shì  
摩诃萨行深般若波罗蜜多能调伏心，生如是  
qù趣。”

mànshū shì lì fù bó fó yán shì zūn zhèng xìn liú chū hé  
曼殊室利复白佛言：“世尊！正信流出何  
fǎ法？”

fó gàomànshū shì lì pú sà zhèng xìn liú chū dé zhēnshàn  
佛告曼殊室利菩萨：“正信流出得真善  
yǒu友。”

shì zūn duōwén liú chū hé fǎ  
“世尊！多闻流出何法？”

fó yán duōwén liú chū miào huì  
佛言：“多闻流出妙慧。”

shì zūn bù shī liú chū hé fǎ  
“世尊！布施流出何法？”

fó yán bù shī liú chū dà fù  
佛言：“布施流出大富。”

shì zūn jìng jiè liú chū hé fǎ  
“世尊！净戒流出何法？”

fó yán jìng jiè liú chū shàn qù  
佛言：“净戒流出善趣。”

shì zūn ān rěn liú chū hé fǎ  
“世尊！安忍流出何法？”

fó yán ān rěn liú chū róng shòu yī qiè yǒu qíng  
佛言：“安忍流出容受一切有情。”

shì zūn jīng jìn liú chū hé fǎ  
“世尊！精进流出何法？”

fó yán jīng jìn liú chū néng bàn yī qiè fó fǎ  
佛言：“精进流出能办一切佛法。”

shì zūn jìng lǜ liú chū hé fǎ  
“世尊！静虑流出何法？”

fó yán jìng lǜ liú chūyuǎn lí yī qiè sǎndòng  
佛言：“静虑流出远离一切散动。”

shì zūn bō rě liú chū hé fǎ  
“世尊！般若流出何法？”

fó yán bō rě liú chūyuǎn lí yī qiè fánǎo  
佛言：“般若流出远离一切烦恼。”

shì zūn tīng fǎ liú chū hé fǎ  
“世尊！听法流出何法？”

fó yán tīng fǎ liú chūyuǎn lí yī qiè yí wǎng  
佛言：“听法流出远离一切疑网。”

shì zūn zhèng wèn liú chū hé fǎ  
“世尊！正问流出何法？”

fó yán zhèng wèn liú chū yú fǎ jué dìng miào zhì  
佛言：“正问流出于法决定妙智。”

shì zūn jū jìng liú chū hé fǎ  
“世尊！居静流出何法？”

fó yán jū jìng liú chū shèng dìng jí zhū shéntōng  
佛言：“居静流出胜定及诸神通。”

shì zūn zhèng xiū liú chū hé fǎ  
“世尊！正修流出何法？”

fó yán zhèng xiū liú chū yàn dào  
佛言：“正修流出厌道。”

shì zūn wú cháng shēng liú chū hé fǎ  
“世尊！无常声流出何法？”

fó yán wú cháng shēng liú chū yú jìng wú suǒ shè hù  
佛言：“无常声流出于境无所摄护。”

shì zūn kǔ shēng liú chū hé fǎ  
“世尊！苦声流出何法？”

fó yán kǔ shēng liú chū wú shēng  
佛言：“苦声流出无生。”

shì zūn wú wǒ shēng liú chū hé fǎ  
“世尊！无我声流出何法？”

fó yán wú wǒ shēng liú chū miè chú wǒ wǒ suǒ zhí  
佛言：“无我声流出灭除我、我所执。”

shì zūn kōng shēng liú chū hé fǎ  
“世尊！空声流出何法？”

fó yán kōng shēng liú chū jì jìng  
佛言：“空声流出寂静。”



shì zūn zhèngniàn liú chū hé fǎ  
“世尊！正念流出何法？”

fó yán zhèngniàn liú chūshèngjiàn  
佛言：“正念流出圣见。”

shì zūn shēn xīn yuǎn lí liú chū hé fǎ  
“世尊！身心远离流出何法？”

fó yán shēn xīn yuǎn lí liú chū yī qiè miào dìng shén tōng  
佛言：“身心远离流出一切妙定神通。”

shì zūn shèngdào liú chū hé fǎ  
“世尊！圣道流出何法？”

fó yán shèngdào liú chūshèngguǒ  
佛言：“圣道流出圣果。”

shì zūn shèng jiě liú chū hé fǎ  
“世尊！胜解流出何法？”

fó yán shèng jiě liú chūchéng jiù yī qiè jiě tuō  
佛言：“胜解流出成就一切解脱。”

shì zūn fó shēng liú chū hé fǎ  
“世尊！佛生流出何法？”

fó yán fó shēng liú chū yī qiè pú tí fēn fǎ  
佛言：“佛生流出一切菩提分法。”

ěr shí zuì shèngqián bō fó yán yún hé fó shēng  
尔时，最胜前白佛言：“云何佛生？”

fó gào zuì shèng rú fā wú shàngzhèngděngjué xīn  
佛告最胜：“如发无上正等觉心。”

shì zūn yún hé ér fā wú shàngzhèngděngjué xīn  
“世尊！云何而发无上正等觉心？”

fó yán tiānwáng rú shēng dà bēi  
佛言：“天王，如生大悲。”

shì zūn yún hé ér shēng dà bēi  
“世尊！云何而生大悲？”

fó yán bù shě yī qiè yǒuqíng  
佛言：“不舍一切有情。”

shì zūn yún hé bù shě yǒuqíng  
“世尊！云何不舍有情？”

fó yán yīng rú bù shě sānbǎo  
佛言：“应如不舍三宝。”

shì zūn shéinéng bù shě sānbǎo  
“世尊！谁能不舍三宝？”

fó yán yī qiè wú fán nǎo zhě  
佛言：“一切无烦恼者。”

ěr shí zuì shèng biàn bó fó yán shèn qí shì zūn xī yǒu  
尔时，最胜便白佛言：“甚奇！世尊！希有！

shàn shì zhū fó mì mì shèn shēn wēi miào suī shuō fǎ kōng wú shēng  
善逝！诸佛秘密甚深微妙，虽说法空、无生、  
wú miè běn lái jì jìng ér bú pò huài shàn è yè guǒ yuǎn lí duàn  
无灭、本来寂静，而不破坏善恶业果，远离断  
cháng shì zūn pō yǒu yǒu qíng wén rú shì fǎ bù qǐ jìng xìn shēng  
常。世尊！颇有有情闻如是法，不起敬信、生  
huǐ bàng fǒu  
毁谤不？”

fó yán yì yǒu  
佛言：“亦有。”

shì zūn rú shì yǒu qíng yīn guò qù shì xiū xíng shàn yè dé shòu  
“世尊！如有有情因过去世修行善业得受

rén shēn yóu jìn è yǒu yú shì shēn fǎ bù néng jìng xìn shēng huǐ bàng  
人身，由近恶友于是深法不能敬信、生毁谤  
xīn zé wéi gū fù guò qù shàn yè zhū fó ēn dé shí wéi shēn zhòng  
心，则为辜负过去善业。诸佛恩德实为深重，  
jiǎ shǐ yǒu rén yǐ jǐ ròu xuè gòng yǎng zhū fó yì bù néng bào yǐ fó  
假使有人以己血肉，供养诸佛亦不能报。以佛  
ēn gù wǒ děng jīn zhě zēng zhǎng shàn gēn dé dà fǎ lè zhù dà zì  
恩故，我等今者增长善根，得大法乐，住大自  
zài tiān rén gōng jìng shì zūn zhū pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě  
在，天、人恭敬。世尊！诸菩萨摩诃萨行深般若  
bō luó mì duō yīng zhī fó ēn qīn jìn shàn yǒu dāng xiū fó xíng zhèng  
波罗蜜多，应知佛恩，亲近善友，当修佛行证  
fó pú tí  
佛菩提。”

shuō shì fǎ shí zhòng zhōng èr wàn wǔ qiān pú sà dé wú shēng  
说是法时，众中二万五千菩萨得无生

rěn sì wàn wǔ qiān zhū rén tiān zhòng jù fā wú shàng zhèng děng jué xīn  
忍，四万五千诸人、天众俱发无上正等觉心，  
yī wàn èr qiān zhū tiān zǐ zhòng yuǎn chén lí gǔ shēng jìng fǎ yǎn  
一万二千诸天子众远尘离垢生净法眼。



dì liù fēn xiàn huà pǐn dì shí èr  
第六分现化品第十二

ěr shí shàn sī pú sà bó zuì shèng tiān wáng yán fú suǒ huà  
尔时，善思菩萨白最胜天王言：“佛所化

shēng èng néng huà fǒu  
身更能化不？”

zuì shèng dá yuē jīn duì shì zūn yǐ wéi míng zhèng fó suǒ huà  
最胜答曰：“今对世尊以为明证，佛所化

shēng èng néng huà zuò jìng qié shā shù wú liàng huà fó zhǒng zhǒng sè xiàng  
身更能化作殄伽沙数无量化佛，种种色像、

shéntōng shuō fǎ lì lè yǒu qíng suǒ yǐ zhě hé zhū fó wǎng xī yuàn  
神通、说法利乐有情。所以者何？诸佛往昔愿

lì qīng jìng gù néng rú shì  
力清净故能如是。”

shàn sī pú sà fù zuò shì yán tiān wáng shàn néng shuō shēn shēn  
善思菩萨复作是言：“天王善能说甚深

fǎ wèi fó wǎng xī yuàn lì qīng jìng wéi yuàn tiān wáng qǐng fó shén lì  
法，谓佛往昔愿力清净。惟<sup>19</sup>愿天王请佛神力，

lǐng shēn bō rě bō luó mì duō jiǔ zhù shì jiān cháng wú yīn miè  
令深般若波罗蜜多久住世间常无隐灭。”

zuì shèng bào yuē shàn sī dāng zhī shēn shēn bō rě bō luó mì  
最胜报曰：“善思当知！甚深般若波罗蜜

duō yī qiè rú lái cháng gòng shǒu hù hé yǐ gù wén zì xuān shuō  
多一切如来常共守护。何以故？文字宣说

shēn shēn bō rě bō luó mì duō rú shì wén zì bù qǐ bú jìn cháng  
甚深般若波罗蜜多，如是文字不起、不尽，常

wú yīn miè qí suǒ xiǎn yì yì bù qǐ jìn cháng wú yīn miè yóu cǐ  
无隐灭，其所显义亦不起尽，常无隐灭，由此

zhū fó shēn shēn bō rě bō luó mì duō yì wú yīn miè hé yǐ gù fǎ  
诸佛甚深般若波罗蜜多亦无隐灭。何以故？法

bù shēng gù ruò fǎ wú shēng yì zé wú miè jí shì zhū fó mì mì zhī  
不生故。若法无生亦则无灭，即是诸佛秘密之

jiào rú shì miào lǐ rú lái chū shì ruò bù chū shì xìng xiàng zhàn rán  
教；如是妙理，如来出世若不出世性相湛然，

<sup>19</sup> 大正藏：唯；永乐北藏及龙藏：惟

míngyuēzhēn rú yì míng fǎ jiè yì míng shí jì suí shùn yīn yuán ér  
名曰真如，亦名法界，亦名实际。随顺因缘而  
bù wéi nì shì wéizhèng fǎ qí xìngchángzhù yǒng wú yīn miè  
不违逆，是为正法，其性常住永无隐灭。”

shàn sī pú sà fù wèntiānwáng gèng hé děngrén néng hù zhèng  
善思菩萨复问天王：“更何等人能护正  
fǎ  
法？”

zuì shèng dá yán ruò bù wéi nì yī qiè fǎ zhě néng hù zhèng fǎ  
最胜答言：“若不违逆一切法者能护正法。  
suǒ yǐ zhě hé bù wéizhèng lǐ cháng wú zhēng lùn míng hù zhèng fǎ  
所以者何？不违正理，常无诤论名护正法。”

shàn sī fù wèn yún hé míng wéi bù wéizhèng lǐ cháng wú  
善思复问：“云何名为不违正理，常无  
zhēng lùn míng hù zhèng fǎ  
诤论名护正法？”

zuì shèng dá yuē ruò shùn wén zì bù wéizhèng lǐ cháng wú  
最胜答曰：“若顺文字不违正理，常无  
zhēng lùn míng hù zhèng fǎ hé yǐ gù shì jiān yú fū jiē zhuózhū jiàn  
诤论名护正法。何以故？世间愚夫皆著诸见，  
shùnzhèng lǐ zhě zé chángshuō kōng shì gù shì jiāngòngxīngzhēng lùn  
顺正理者则常说空，是故世间共兴诤论，  
rú shì yú fū ài zhòng yǒu fǎ shùnzhèng lǐ zhě yú yǒu zé qīng shì jiān  
如是愚夫爱重有法，顺正理者于有则轻。世间  
shuō yǒu cháng lè wǒ jìng shùnzhèng lǐ zhě shuō wú cháng kǔ  
说有常、乐、我、净，顺正理者说无常、苦、  
wú wǒ bú jìng shì gù shì jiāngòngxīngzhēng lùn zhū yú fū lèi shùn  
无我、不净，是故世间共兴诤论；诸愚夫类顺  
shì jiān liú shùnzhèng lǐ zhě nì shì jiān liú shì gù shì jiāngòngxīngzhēng  
世间流，顺正理者逆世间流，是故世间共兴诤  
lùn shì jiān yú fū zhuó yùn jiè chù shùnzhèng lǐ zhě dōu wú suǒ  
论。世间愚夫著蕴、界、处，顺正理者都无所  
zhuó shì gù shì jiāngòngxīngzhēng lùn shùn shì yú fū bù xíngzhèng lǐ  
著，是故世间共兴诤论；顺世愚夫不行正理，  
shùnzhèng lǐ zhě yǔ shì xiāng wéi gù cháng wú zhēng míng hù zhèng fǎ  
顺正理者与世相违，故常无诤名护正法。”

shàn sī pú sà fù wèn zuì shèng jīn zhě tiānwáng wéi hé suǒ  
善思菩萨复问最胜：“今者天王为何所



qǔ  
取？”

zuì shèng dá yuē shàn sī dāng zhī wǒ bù qǔ wǒ yì bù qǔ  
最胜答曰：“善思当知！我不取我亦不取

fǎ  
法。”

shàn sī yòu wèn yún hé bù qǔ  
善思又问：“云何不取？”

zuì shèng dá yán wǒ zì xìng lí yǒu qíng jí fǎ zì xìng yì lí  
最胜答言：“我自性离，有情及法自性亦离，

rú shì zhū lí yì bù kě dé guò qù zì xìng lí wèi lái xiàn zài zì  
如是诸离亦不可得；过去自性离，未来、现在自

xìng yì lí rú shì zhū lí yì bù kě dé zhū fó zì xìng fēi lí zhū  
性亦离，如是诸离亦不可得；诸佛自性非离，诸

fó zì xìng fēi bù lí zhū fó tǔ zì xìng fēi lí zhū fó tǔ zì xìng fēi  
佛自性非不离；诸佛土自性非离，诸佛土自性非

bù lí zhū fǎ zì xìng fēi lí zhū fǎ zì xìng fēi bù lí shàn sī dāng  
不离；诸法自性非离，诸法自性非不离。善思当

zhī rú shì zhī xíng míng shùn zhèng lǐ wú qǔ bù qǔ néng hù zhèng  
知！如是之行名顺正理，无取、不取能护正

fǎ  
法。”

ěr shí shàn sī pú sà zàn zuì shèng tiān wáng yán shàn zāi  
尔时，善思菩萨赞最胜天王言：“善哉！

shàn zāi dà shì zhèng shì néng rú shì shuō shēn bō rě bō luó  
善哉！大士！正士！能如是说甚深般若波罗

mì duō wú qǔ wú zhuó wú wén wú zì miè zhū xì lùn lí  
蜜多，无取、无著、无文、无字，灭诸戏论，离

néng fēn bié jí suǒ fēn bié  
能分别及所分别。”

ěr shí zhòng zhōng yǒu yī tiān zǐ míng yuē xián dé cóng zuò ér  
尔时，众中有一天子名曰贤德，从座而

qǐ dǐng lǐ fó zú piān fù zuǒ jiān yòu xī zhuó dì hé zhǎng gōng jìng  
起顶礼佛足，偏覆左肩，右膝著地，合掌恭敬

ér bái fó yán shì zūn zuì shèng tiān wáng suǒ shuō wú fēn bié zhě wéi  
而白佛言：“世尊！最胜天王所说无分别者为

shì hé fǎ  
是何法？”

fó gào xián dé tiān zǐ dāng zhī wú fēn bié zhě shì jì jìng fǎ  
佛告贤德：“天子当知！无分别者是寂静法。

suǒ yǐ zhě hé néng qǔ suǒ qǔ jù bù kě dé bù shēng bú miè  
所以者何？能取、所取俱不可得，不生、不灭、  
lí wǒ wǒ suǒ rú shì míng wéi wú fēn bié fǎ ruò pú sà mó hē sà  
离我、我所，如是名为无分别法。若菩萨摩诃萨  
rú shì guān zhě néng hù zhèng fǎ bú jiàn néng hù jí suǒ hù fǎ  
如是观者能护正法，不见能护及所护法。”

shuō cǐ fǎ shí shí qiān bì chū xīn dé jiě tuō èr<sup>20</sup> qiān tiān zǐ  
说此法时，十千苾刍心得解脱，二千天子  
yuǎn chén lí gòu shēng jìng fǎ yǎn  
远尘离垢生净法眼。

ěr shí shàn sī pú sà wèn zuì shèng tiān wáng yán hé děng biàn  
尔时，善思菩萨问最胜天王言：“何等辩  
cái néng shuō rú shì shèn shēn zhī fǎ  
才能说如是甚深之法？”

zuì shèng dá yán yī qiè fán nǎo xí qì wú zhě suǒ dé biàn cái  
最胜答言：“一切烦恼习气无者所得辩才，  
néng shuō rú shì shèn shēn zhī fǎ guò yǔ yán dào bù kě sī liàng shèng yì  
能说如是甚深之法；过语言道不可思量胜义  
miào zhì rú shì biàn cái néng shuō rú shì shèn shēn zhī fǎ  
妙智，如是辩才能说如是甚深之法。”

shàn sī pú sà wèn xián dé tiān zǐ yán yún hé wú shēng fǎ zhōng  
善思菩萨问贤德天子言：“云何无生法中  
yǐ biàn cái shuō  
以辩才说？”

xián dé tiān zǐ dá shàn sī yán ruò pú sà mó hē sà bú zhù wú  
贤德天子答善思言：“若菩萨摩诃萨不住无  
shēng wú miè fǎ zhě zé wú biàn cái shuō shèn shēn fǎ hé yǐ gù  
生无灭法者，则无辩才说甚深法。何以故？  
yuǎn lí xì lùn bú jiàn suǒ yuán bú jiàn néng yuán xīn wú suǒ zhù  
远离戏论，不见所缘，不见能缘，心无所住，  
shì gù néng shuō bú zhù wǒ fǎ bú zhù cǐ bǐ wéi zhù qīng jìng shèng  
是故能说。不住我法，不住此彼，唯住清净胜  
yì dì zhōng shì gù néng shuō  
义谛中，是故能说。”

<sup>20</sup> 大正藏：一；永乐北藏及龙藏：二



shàn sī pú sà jí bó fó yán shèn qí shì zūn xián dé tiān  
善思菩萨即白佛言：“甚奇！世尊！贤德天

zǐ shí wéi xī yǒu nǎi néng tōng dá shēn zhī fǎ biàn cái wú jìn  
子实为希有！乃能通达甚深之法辩才无尽。”

fó yán<sup>21</sup> shàn sī xián dé tiān zǐ cóng miào xǐ jiè bú dòng fó  
佛言：“善思，贤德天子从妙喜界不动佛

suǒ ér lái zhì cǐ kān rěn shì jiè tīng shēn bō rě bō luó mì duō rǔ  
所，而来至此堪忍世界听深般若波罗蜜多。汝

děng dāng zhī xián dé tiān zǐ yǐ yú wú liàng bǎi qiān yì jié xiū xí xī  
等当知！贤德天子已于无量百千亿劫，修习希

yǒu tuó luó ní mén jīng jié shuō fǎ yì bù qióng jìn  
有陀罗尼门，经劫说法亦不穷尽。”

shàn sī pú sà fù bó fó yán hé wèi xī yǒu tuó luó ní mén  
善思菩萨复白佛言：“何谓希有陀罗尼门？”

fó yán shàn sī cǐ xī yǒu zhě míng zhòng fǎ bù rù tuó luó ní  
佛言：“善思，此希有者名众法不入陀罗尼

mén cǐ tuó luó ní mén guò zhū wén zì yán bù néng rù xīn bù néng  
门，此陀罗尼门过诸文字，言不能入，心不能

liáng nèi wài fǎ zhōng jiē bù kě dé  
量，内外法中皆不可得。

shàn sī dāng zhī wú yǒu shǎo fǎ néng rù cǐ zhě shì gù míng  
“善思当知！无有少法能入此者，是故名

wéi zhòng fǎ bù rù tuó luó ní mén suǒ yǐ zhě hé cǐ fǎ píng děng  
为众法不入陀罗尼门。所以者何？此法平等，

wú gāo wú xià wú rù wú chū wú yī wén zì cóng wài ér rù wú yī  
无高无下、无入无出，无一文字从外而入，无一

wén zì cóng nèi ér chū wú yī wén zì zhù cǐ fǎ zhōng yì wú wén zì  
文字从内而出，无一文字住此法中，亦无文字

gòng xiāng jiàn zhě yì bù fēn bié fǎ fēi fǎ yì shì zhū wén zì shuō  
共相见者，亦不分别法非、法异。是诸文字说

yì wú jiǎn bù shuō wú zēng cóng běn jì lái dōu wú qǐ zuò jí huài miè  
亦无减、不说无增，从本际来都无起作及坏灭

zhě rú zhū wén zì xīn yì rú shì rú xīn yī qiè fǎ yì rú shì  
者。如诸文字，心亦如是；如心，一切法亦如是。

hé yǐ gù fǎ lí yán yǔ yì lí sī liàng cóng běn jì lái wú shēng  
何以故？法离言语亦离思量，从本际来无生

<sup>21</sup> 大正藏：告；永乐北藏及龙藏：言

wú miè gù wú rù chū yóu cǐ míngwéizhòng fǎ bú rù tuó luó ní mén  
无灭故无入出，由此名为众法不入陀罗尼门。

ruò néng tōng dá cǐ fǎ mén zhě biàn cái wú jìn suǒ yǐ zhě hé tōng dá  
若能通达此法门者辩才无尽。所以者何？通达

bú duàn wú jìn fǎ gù ruò yǒu rén néng rù xū kōng zhě zé néng rù cǐ  
不断无尽法故。若有人能入虚空者，则能入此

tuó luó ní mén  
陀罗尼门。

shàn sī dāng zhī ruò pú sà mó hē sà néng tōng dá cǐ tuó  
“善思当知！若菩萨摩诃萨能通达此陀

luó ní mén xīn dé qīng jìng shēn yǔ yì ěr suǒ xíng shùn lǐ  
罗尼门，心得清净，身、语亦尔；所行顺理，

bō rě jiān gù zhū è mó jūn wú néng rǎo zhě yī qiè wài dào bù gǎn duì  
般若坚固；诸恶魔军无能娆者，一切外道不敢对

yáng zhū fán nǎo yè mò zhī néng huài shēn lì jiān gù xīn lí qiè ruò  
扬；诸烦恼业莫之能坏，身力坚固心离怯弱；

fán suǒ yǎn shuō biàn cái wú jìn néng xuān shēn miào zhū shèng dì mén zhì  
凡所演说辩才无尽，能宣深妙诸圣谛门；智

huì duō wén yóu rú dà hǎi ān zhù jì dìng yù miào gāo shān rú shī zǐ  
慧多闻犹如大海，安住寂定喻妙高山，如师子

wáng chǔ zhòng wú wèi shì fǎ bù rǎn yóu jìng lián huā ráo yì yǒu qíng pì  
王处众无畏，世法不染犹净莲华，饶益有情譬

zhī dà dì xǐ chú gòu huì yù rú dà shuǐ chéng shú shì jiān fāng zhū dà  
之大地，洗除垢秽喻如大水，成熟世间方诸大

huǒ zēng zhǎng shàn fǎ tóng bǐ dà fēng qīng liáng yuè yì lèi zhī lǎng yuè  
火，增长善法同彼大风，清凉悦意类之朗月，

néng pò zhòng àn qí yóu liè rì cuī fán nǎo yuàn rú wēi yǒng shì xīn xìng  
能破众暗其犹烈日，摧烦恼怨如威勇士，心性

tiáo fú yóu dà xiàng wáng néng zhèn fǎ léi dà lóng wéi yù pǔ yǔ zhòng  
调伏犹大象王，能震法雷大龙为喻，普雨众

fǎ pì zhī dà yún rú dà liáng yī chú fán nǎo bìng yóu dà guó zhǔ shàn  
法譬之大云，如大良医除烦恼病，犹大国主善

yù shì jiān rú sì tiān wáng hù yǒu qíng lèi jí hù zhèng fǎ rú tiān dì  
御世间，如四天王护有情类及护正法，如天帝

shì yú rén tiān zhōng fù guì zuì shèng xīn dé zì zài rú dà fàn wáng yú  
释于人天中富贵最胜心得自在，如大梵王于



kānrěn jiè zhǔ lǐng zì zài shēn dé wú ài rú jiē lù chá<sup>22</sup> shì jiàoyǒuqíng  
堪忍界主领自在身得无碍，如揭路茶<sup>22</sup>示教有情，  
rú shì jiān fù néng liú fǎ bǎo rú pí shā mén néng chū shì jiān zhǒng zhǒng  
如世间父能流法宝，如毗沙门能出世间种种  
zhēnbǎo fú dé zhì huì zhī suǒ zhuāng yán yǒuqíng jiàn zhě wú bù méng  
珍宝；福德智慧之所庄严，有情见者无不蒙  
yì zhū fó shì zūn zhī suǒ chēng zàn tiān lóng děng zhòng xiānyōng hù  
益，诸佛世尊之所称赞，天、龙等众咸拥护  
zhī  
之。

shàn sī dāng zhī zhū pú sà mó hē sà ruò dé rú shì tuó luó  
“善思当知！诸菩萨摩诃萨若得如是陀罗  
ní mén jí néng zì zài ráo yì yǒuqíng fāngbiàn shuō fǎ ér bù qióng  
尼门，即能自在饶益有情，方便说法而不穷  
jìn xīn wú pí juàn bú xùn lì yù fǎ shī píngděng wú yǒuqiān jí  
尽，心无疲倦不徇利誉，法施平等无有悭嫉，  
shòu chí jìng jiè sān yè wú qiān ān rěn qīngjìng lí zhū huì nǎo jīng jìn  
受持净戒三业无愆，安忍清净离诸恚恼，精进  
qīngjìng suǒ zuò chéng lì jìng lǜ qīngjìng shàntiáo fú xīn bō rě qīngjìng  
清净所作成立，静虑清净善调伏心，般若清净  
yǒng wú yí huò jù sì wú liàng rú dà fàn wáng néng shàn xiū xíng děng  
永无疑惑，具四无量如大梵王，能善修行等  
chí děng zhì rù chū zì zài shèng zhū shì jiān xiū dà jué yīn jù zhū  
持、等至，入出自在胜诸世间，修大觉因具诸  
fú huì shòuguàndǐngwèi dé dà zì zài  
福慧，受灌顶位得大自在。”

fó shuō rú shì zǒng chí mén shí zhòng zhōng liù wàn sì qiān pú sà  
佛说如是总持门时，众中六万四千菩萨  
dé bú tuì zhuǎn sān wàn pú sà dé wú shēng rěn èr wàn tiān rén yuǎn  
得不退转，三万菩萨得无生忍，二万天人远  
chén lí gòushēngjìng fǎ yǎn wú liàng wú biān rén tiān děng zhòng jù fā  
尘离垢生净法眼，无量无边人、天等众俱发  
wú shàng zhèng děng jué xīn  
无上正等觉心。

<sup>22</sup> 大正藏：茶；永乐北藏及龙藏：荼

dì liù fēntuóluó ní pǐn dì shí sān  
第六分陀罗尼品第十三

ěr shí mànshū shì lì pú sà mó hē sà jí cóngzuò qǐ dǐng lǐ  
尔时，曼殊室利菩萨摩诃萨即从座起顶礼

fó zú piān fù zuǒjiān yòu xī zhuó dì hé zhǎnggōngjìng ér bó fó  
佛足，偏覆左肩，右膝著地，合掌恭敬而白佛

yán shèn qí shì zūn rú lái suǒ shuō zhū pú sà mó hē sà ruò  
言：“甚奇！世尊！如来所说：诸菩萨摩诃萨若

dé rú shì zhòng fǎ bú rù tuó luó ní mén chéng jiù wú liàng wú biān  
得如是众法不入陀罗尼门，成就无量无边

gōng dé  
功德。”

fó gào mànshū shì lì pú sà yán shàn nán zǐ rú shì gōng dé  
佛告曼殊室利菩萨言：“善男子，如是功德，

jiǎ shǐ rú lái bǎi qiānnián shuō yì wèi néng jìn  
假使如来百千年说亦未能尽。”

ěr shí zhòngzhōng yǒu yī pú sà míng jì jìng huì jí bó mànshū  
尔时，众中有一菩萨名寂静慧，即白曼殊

shì lì pú sà mó hē sà yán ruò pú sà mó hē sà zhèng dé rú shì tuó  
室利菩萨摩诃萨言：“若菩萨摩诃萨证得如是陀

luó ní mén wéi fó shì zūn zhī suǒ chēng tàn rú shì pú sà shàn dé dà  
罗尼门，为佛世尊之所称叹，如是菩萨善得大

lì zì xíng huà bǐ jiē xī bù kōng  
利，自行化彼皆悉不空。”

shí mànshū shì lì pú sà bào jì jìng huì pú sà yán shàn nán  
时，曼殊室利菩萨报寂静慧菩萨言：“善男

zǐ shèng yì dì zhōng wú fǎ kě zàn wú sè wú xiàng wú sè xiàng zhě  
子，胜义谛中无法可赞无色无相，无色相者

yǒu hé kě zàn wú kě zàn gù yú hé huān xǐ  
有何可赞？无可赞故于何欢喜？”

shí jì jìng huì fù zuò shì yán wǒ wén rú lái qì jīng zhōng shuō  
时，寂静慧复作是言：“我闻如来契经中说：

zhū fǎ zì xìng wú wǒ wǒ suǒ wú néng lìng xǐ yì wú lìng chēn cǐ  
诸法自性无我、我所，无能令喜亦无令瞋；此

fǎ píngděng pú sà yīng xué pì rú dà dì yī zhǐ shuǐ lún ruò zāo jǐng chí  
法平等菩萨应学。譬如大地依止水轮，若凿井池



dé shuǐshòuyòng qí bù záo zhě wú yóu zhì zhī rú shì shèng zhì fǎ píng  
得水受用，其不凿者无由致之；如是圣智法平

děng jìng biàn yī qiè fǎ ruò yǒu qín xiū bō rě qiǎo biàn jí biàn zhèng dé  
等境遍一切法，若有勤修般若巧便即便证得，

qí bù xiū zhě yún hé dé zhī shì gù pú sà yù qiú wú shàng zhèng děng  
其不修者云何得之？是故菩萨欲求无上正等

pú tí bù yīng xiè dài ruò qín jīng jìn rú shì suǒ shuō fǎ píng děng jìng  
菩提不应懈怠，若勤精进，如是所说法平等境

zé xiàn zài qián  
则现在前。

rú shēng máng rén bù néng jiàn sè rú shì fán nǎo suǒ máng yǒu  
“如生盲人不能见色，如是烦恼所盲有

qíng yú píng děng fǎ bù néng dé jiàn rú rén yǒu yǎn wú wài guāng míng  
情，于平等法不能得见。如人有眼无外光明，

bù néng dǔ jiàn suǒ yǒu sè xiàng rú shì xíng rén suī yǒu zhì huì ruò wú  
不能睹见所有色像，如是行人虽有智慧，若无

shàn yǒu bù néng jiàn fǎ rú yǒu tiān yǎn bù jiǎ wài míng zì néng jiàn sè  
善友不能见法。如有天眼不假外明自能见色，

rú shì pú sà yù fǎ liú zhě zì rán shèng jìn pì rú shì jiān chǔ tāi zàng  
如是菩萨预法流者自然胜进。譬如世间处胎藏

zhě suī jiàn zēng zhǎng ér bú zì jiàn rú shì pú sà qín jīng jìn zhě  
者，虽渐增长而不自见；如是菩萨勤精进者，

zhòng xíng jiàn zēng yì bú zì jiàn ér néng chéng bàn yī qiè fó fǎ rú  
众行渐增亦不自见，而能成办一切佛法。如

xuě shān zhōng yǒu miào yào shù zhī tiáo jīng gàn bù kū bù zhé rú  
雪山中有妙药树，枝条、茎干<sup>23</sup>不枯不折；如

shì pú sà qín xiū jīng jìn suǒ yǒu shèng xíng bú tuì bù shī  
是菩萨勤修精进，所有胜行不退不失。

rú zhuàn lún wáng chū xiàn yú shì jù qī cái bǎo rú shì pú  
“如转轮王出现于世具七财宝，如是菩

sà fā pú tí xīn jù qī fǎ bǎo suǒ wèi bù shī jìng jiè ān rěn  
萨发菩提心具七法宝，所谓布施、净戒、安忍、

jīng jìn jìng lù bō rě qiǎo biàn rú zhuàn lún wáng yóu sì zhōu  
精进、静虑、般若、巧便。如转轮王游四洲

jiè yú yǒu qíng lèi qí xīn píng děng rú shì pú sà yǐ sì shè shì ráo yì  
界，于有情类其心平等，如是菩萨以四摄事饶益

<sup>23</sup> 大正藏：榦；永乐北藏及龙藏：干

yǒuqíng xīn chángpíngděng rú zhuàn lún wáng suí suǒ zài chù zé wú  
有情，心常平等。如转轮王随所在处则无  
zhēngsòng rú shì pú sà rú shí shuō fǎ yì wú zhēnglùn pì rú sān  
诤讼，如是菩萨如实说法亦无诤论。譬如三  
qiān dà qiān shì jiè chūchéng jí yǒumiào gāoshānwáng jí yǐ dà hǎi  
千大千世界初成，即有妙高山王及以大海，  
rú shì pú sà chū fā wú shàngzhèngděng jué xīn jí yǒu bō rě jí yǐ  
如是菩萨初发无上正等觉心，即有般若及以  
dà bēi pì rú rì chū zhū shāngāozhě qí guāngxiānzhào rú shì pú  
大悲。譬如日出，诸山高者其光先照，如是菩  
sà dé bō rě jù zhū yǒu gāo xíng gēn shú pú sà xiān méng guāng zhào pì  
萨得般若炬，诸有高行根熟菩萨先蒙光照。譬  
rú dà dì pǔ néng hè fù yī qiè cǎo mù huāguǒ yào shù jiē xī píng  
如大地普能荷负，一切草木、华果、药树皆悉平  
děng rú shì pú sà zhèng dé rú shì tuó luó ní mén yú zhū yǒu qíng qí  
等，如是菩萨证得如是陀罗尼门，于诸有情其  
xīn píngděng  
心平等。”

ěr shí fó zàn jì jìng huì yán shàn zāi shàn zāi rú rǔ  
尔时，佛赞寂静慧言：“善哉！善哉！如汝  
suǒ shuō zhū pú sà mó hē sà ruò dé rú shì tuó luó ní mén zhū yǒu suǒ  
所说。诸菩萨摩诃萨若得如是陀罗尼门，诸有所  
shuō yī wén yī zì wú fēi fó yǔ rú shì suǒ shuō yuǎn lí sè shēng  
说一文一字无非佛语，如是所说远离色、声、  
xiāng wèi chù fǎ hé yǐ gù cǐ suǒ shuō fǎ fēi shì sù gù  
香、味、触、法。何以故？此所说法非世俗故  
wú jìn wú biān néng yǐn yī qiè shēn xīn qīng lì jiǎ shǐ bǎi qiān fó qián  
无尽无边，能引一切身心轻利。假使百千佛前，  
shuō zhě yì bú qiè ruò suǒ yǐ zhě hé shì pú sà mó hē sà fó jiā  
说者亦不怯弱。所以者何？是菩萨摩诃萨佛加  
chí gù xīn wú suǒ zhuó wèi bù zhuó wǒ bù zhuó yǒu qíng bù zhuó zhū  
持故心无所著，谓不著我，不著有情，不著诸  
fǎ yóu cǐ zhèng dé qīng jìng zhēn rú qīng jìng fǎ jiè qīng jìng shí jì  
法，由此证得清净真如、清净法界、清净实际，  
dé fǎ wú jìn wén zì wú jìn biàn shuō wú jìn ěr shí jí shēng shū  
得法无尽、文字无尽、辩说无尽，尔时即生殊  
shèng huān xǐ dé miào huì gù dé miào zhì gù wú yí wǎng gù  
胜欢喜，得妙慧故，得妙智故，无疑网故。”



dāng fó shuō cǐ zǒng chí mén shí bā qiān pú sà jù dé rú shì  
当佛说此总持门时，八千菩萨俱得如是

zhòng fǎ bú rù tuó luó ní mén fù yǒu yī wàn èr qiān pú sà dé bú tuì  
众法不入陀罗尼门，复有一万二千菩萨得不退

zhuǎn wǔ qiān pú sà dé wú shēng rěn yī wàn liù qiān zhū tiān zǐ zhòng  
转，五千菩萨得无生忍，一万六千诸天子众

yuǎn chén lí gòu shēng jìng fǎ yǎn wú liàng wú biān zhū yǒu qíng lèi jù fā  
远尘离垢生净法眼，无量无边诸有情类俱发

wú shàng zhèng děng jué xīn  
无上正等觉心。

ěr shí fó gào jì jìng huì yán cǐ tuó luó ní néng fú mó zhòng  
尔时，佛告寂静慧言：“此陀罗尼能伏魔众、

cūi zhū wài dào huài jí fǎ rén rán bō rě dēng miè fán nǎo huǒ hù  
摧诸外道、坏嫉法人。然般若灯灭烦恼火，护

shuō fǎ zhě lìng zhì niè pán tiáo fú nèi xīn shàn huà wài zhòng róng yí  
说法者令至涅槃，调伏内心、善化外众，容仪

zhěng sù jiàn zhě huān xǐ wèi zhèng xíng rén píng děng shuō fǎ rú shí guān  
整肃见者欢喜，为正行人平等说法，如实观

chá yǒu qíng gēn xìng shòu fǎ yìng shí fēi qián fēi hòu  
察有情根性，授法应时非前非后。”

fó shuō rú shì zhū gōng dé shí yú cǐ sān qiān dà qiān shì jiè  
佛说如是诸功德时，于此三千大千世界，

yī qiè dà hǎi miào gāo shān wáng dà dì zhū shān jiē xī zhèn dòng<sup>24</sup>  
一切大海、妙高山王、大地、诸山皆悉震动。

ěr shí tiān yǔ wēi miào yīn huā dà wēi miào yīn huā miào líng ruì huā  
尔时，天雨微妙音华、大微妙音华、妙灵瑞华、

dà miào líng ruì huā wǎ bō luó huā jū mǒu tuó huā bō tè mó huā  
大妙灵瑞华、唵钵罗华、拘某陀华、钵特摩华、

bēn tú lì huā jiā mò luó huā zhū tiān kōng zhōng zuò zhòng jì yuè  
奔荼利华、迦末罗华，诸天空中作众伎乐。

shì zūn fù gào jì jìng huì yán shàn nán zǐ guò qù wú liàng wú  
世尊复告寂静慧言：“善男子，过去无量无

shù wú biān nán sī yì jié yǒu fó chū shì míng wéi bǎo yuè shí hào jù  
数无边难思议劫，有佛出世名为宝月，十号具

zú guó míng wú huǐ jié míng xǐ zàn shēng wén dì zǐ sān shí èr yì  
足，国名无毁，劫名喜赞，声闻弟子三十二亿，

<sup>24</sup> 大正藏：振；永乐北藏及龙藏：震

pú sà dì zǐ wú liàng wú biān rán bǐ rú lái xiān wú kǔ xíng jí xiáng mó  
菩萨弟子无量无边，然彼如来先无苦行及降魔  
shì ér zhèng pú tí shí bǐ zhòng zhōng yǒu yī pú sà míng bǎo gōng dé  
事而证菩提。时，彼众中有一菩萨名宝功德，  
jù miào biàn cái néng wèi yǒu qíng zhǒng zhǒng shuō fǎ shí zhū dà zhòng  
具妙辩才，能为有情种种说法。时，诸大众  
qǐng bǐ rú lái bù rù niè pán jiǔ zhù yú shì  
请彼如来不入涅槃久住于世。

shí bǎo gōng dé gào dà zhòng yán zhū fó shì zūn wú shēng  
“时，宝功德告大众言：‘诸佛世尊无生  
wú miè hé yòng quàn qǐng bù rù niè pán ruò tài xū kōng rù niè pán  
无灭，何用劝请不入涅槃？若太虚空入涅槃  
zhě rú lái nǎi kě rù bō niè pán ruò yǒu zhēn rú fǎ jiè shí jì  
者，如来乃可入般涅槃；若有真如、法界、实际、  
bù sī yì jiè rù niè pán zhě rú lái nǎi kě rù bō niè pán suǒ yǐ zhě  
不思議界入涅槃者，如来乃可入般涅槃。所以者  
hé rú lái zhī fǎ wú chéng wú huài wú rǎn wú jìng fēi shì jiān fēi  
何？如来之法无成无坏、无染无净，非世间非  
chū shì jiān fēi yǒu wéi fēi wú wéi fēi cháng fēi duàn jiǎ lìng yī kǒu  
出世间、非有为非无为、非常非断。假令一口  
ér yǒu shí shé shì yī yī shé fù shēng bǎi shé shì yī yī shé fù shēng  
而有十舌，是一一舌复生百舌，是一一舌复生  
qiān shé yì bù néng shuō rú lái chéng huài nǎi zhì bù néng shuō yǒu  
千舌，亦不能说如来成坏，乃至不能说有  
cháng duàn yún hé dà zhòng quàn qǐng rú lái bù rù niè pán jiǔ zhù yú  
常断，云何大众劝请如来不入涅槃久住于  
shì  
世？’

bǐ bǎo gōng dé shuō cǐ fǎ shí bā wàn liù qiān zhū pú sà  
“彼宝功德说此法时，八万六千诸菩萨  
zhòng dé bù tuì zhuǎn qī qiān pú sà mó hē sà zhòng jù dé wú biān  
众得不退转，七千菩萨摩诃萨众俱得无边  
gōng dé tuó luó ní mén yuè yì tuó luó ní mén wú ài tuó luó ní mén  
功德陀罗尼门、悦意陀罗尼门、无碍陀罗尼门、  
huān xǐ tuó luó ní mén dà bēi tuó luó ní mén yuè ài tuó luó ní mén  
欢喜陀罗尼门、大悲陀罗尼门、月爱陀罗尼门、  
yuè guāng tuó luó ní mén rì ài tuó luó ní mén rì guāng tuó luó ní  
月光陀罗尼门、日爱陀罗尼门、日光陀罗尼



mén miào gāoshānwángtuó luó ní mén shēnguǎng dà hǎi tuó luó ní mén  
门、妙高山王陀罗尼门、深广大海陀罗尼门、  
gōng dé bǎowángtuó luó ní mén sānwàn liù qiānrén tiān dà zhòngyuan  
功德宝王陀罗尼门，三万六千人、天大众远  
chén lí gòushēngjìng fǎ yǎn  
尘离垢生净法眼。”

shì zūn fù gào jì jìng huì yán xī bǎogōng dé jīn rǔ shēn shì  
世尊复告寂静慧言：“昔宝功德今汝身是，  
yóu cǐ yīn yuán rǔ néng shuō shì tuó luó ní mén zhǒng zhǒng gōng dé  
由此因缘，汝能说是陀罗尼门种种功德。”

shí mànshū shì lì pú sà mó hē sà ér shuō sòng yán  
时，曼殊室利菩萨摩诃萨而说颂言：

zǒng chí yóu miào yào néng liáo zhòng hū è bìng  
总持犹妙药 能疗众惑病

yì rú tiān gān lù fú zhě cháng ān lè  
亦如天甘露 服者常安乐

shí gōng dé huāwáng pú sà mó hē sà fù shuō sòng yán  
时，功德华王菩萨摩诃萨复说颂言：

zǒng chí wú wén zì wén zì xiǎn zǒng chí  
总持无文字 文字显总持

yóu bō rě dà bēi lí yán yǐ yán shuō  
由般若大悲 离言以言说

ěr shí shān dù shǐ duō tiān wáng jí cóng zuò qǐ dǐng lǐ fó zú  
尔时，珊睹史多天王即从座起顶礼佛足，

piān fù zuǒ jiān yòu xī zhuó dì hé zhǎng gōng jìng ér bó fó yán zhū  
偏覆左肩右膝著地，合掌恭敬而白佛言：“诸

fó gōng dé bù kě sī yì zhū fó suǒ shuō bù kě sī yì zhū dà pú sà  
佛功德不可思议，诸佛所说不可思议，诸大菩萨

suǒ xíng shèng xíng suǒ shuō miào fǎ bù kě sī yì wǒ děng zhū tiān sù shì  
所行胜行所说妙法不可思议。我等诸天宿世

suǒ zhí shàn gēn shēn hòu dé zhí rú lái wén shuō rú shì shèn shēn miào  
所植善根深厚，得值如来闻说如是甚深妙

fǎ jí yǐ wú liàng tiān miào huā xiāng fèng sǎn rú lái ér wéi gòng yǎng  
法。”即以无量天妙华香奉散如来而为供养。

ěr shí fó gào bǐ tiān wáng yán tiān wáng dāng zhī zhū yù  
尔时，佛告彼天王言：“天王当知！诸欲

gòng yǎng fó shì zūn zhě dāng xiū sān fǎ yī zhě fā pú tí xīn  
供养佛世尊者，当修三法：一者、发菩提心。

èr zhě hù chí zhèng fǎ sān zhě rú jiào xiū xíng tiānwángdāng zhī  
二者、护持正法。三者、如教修行。天王当知！

ruò néng xiū xué cǐ sān fǎ zhě nǎi dé míng wéi zhēn gòng yǎng fó jiǎ shǐ  
若能修学此三法者，乃得名为真供养佛。假使

rú lái yī jié zhù shì shuō cǐ gòng yǎng suǒ huò gōng dé yì bù néng jìn  
如来一劫住世，说此供养所获功德亦不能尽。

shì gù tiānwáng ruò yù gòng yǎng fó shì zūn zhě jù cǐ sān fǎ míng  
是故，天王，若欲供养佛世尊者，具此三法名

zhēn gòng yǎng tiānwángdāng zhī ruò yǒu hù fó yī sì jù sòng zé  
真供养。天王当知！若有护佛一四句颂，则

wéi yōng hù guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó suǒ zhèng wú shàng zhèng děng pú  
为拥护过去未来现在诸佛所证无上正等菩

tí hé yǐ gù zhū fó shì zūn suǒ zhèng wú shàng zhèng děng pú tí  
提。何以故？诸佛世尊所证无上正等菩提

cóng fǎ shēng gù fǎ gòng yǎng zhě míng zhēn gòng yǎng zhū gòng yǎng  
从法生故。法供养者名真供养，诸供养

zhōng zuì wéi dì yī zī cái gòng yǎng suǒ bù néng bǐ tiānwángdāng zhī  
中最为第一，资财供养所不能比。天王当知！

wǒ niàn guò qù wú liàng wú shù nán sī yì jié jīng qín xiū xué pú sà dào shí  
我念过去无量无数难思议劫精勤修学菩萨道时，

wén xū kōng zhōng tiān shuō sòng yuē  
闻虚空中天说颂曰：

èr rén yuǎn lí wáng zéi děng  
二人远离王贼等

suǒ bù néng qīn dà bǎo zàng  
所不能侵大宝藏

bǎi qiān wàn jié fǎ nán wén  
百千万劫法难闻

dé wén bù chí bù shī děng  
得闻不持不施等

dà pú tí xīn hù zhèng fǎ  
大菩提心护正法

rú jiào xiū xíng xīn jì jìng  
如教修行心寂静

zì lì lì tā xīn píng děng  
自利利他心平等

shì zé míng zhēn gòng yǎng fó  
是则名真供养佛

tiānwángdāng zhī wǒ yú guò qù chū wén cǐ sòng jí wèi tā  
“天王当知！我于过去初闻此颂即为他

shuō shí yǒu bā qiān zhū yǒu qíng lèi jù fā wú shàng zhèng děng jué xīn  
说，时有八千诸有情类俱发无上正等觉心。

shì gù tiānwáng yǐ fǎ gòng yǎng zuì wéi dì yī hé yǐ gù zhū  
是故，天王，以法供养最为第一。何以故？诸

fó wú shàng zhèng děng pú tí cóng fǎ shēng gù  
佛无上正等菩提从法生故。”



dì liù fēnquàn jiè pǐn dì shí sì zhī yī  
第六分 劝 诫品第十四之一

ěr shí mànshū shì lì pú sà fù cóngzuò qǐ dǐng lǐ fó zú  
尔时，曼殊室利菩萨复从座起顶礼佛足，  
piān fù zuǒjiān yòu xī zhuó dì hé zhǎngōngjìng ér bó fó yán rú  
偏覆左肩，右膝著地，合掌恭敬而白佛言：“如  
lái suǒshuōshēn bō rě bō luó mì duō pō yǒuyǒuqíng yú dāng lái  
来所说甚深般若波罗蜜多，颇有有情于当来  
shì zhèng fǎ jiāngmiè shí fēn zhuǎn shí néng xìn shòu fǒu ruò shànánán zǐ  
世正法将灭时分转时能信受不？若善男子、  
shàn nǚ rén dēngwénshuō shì jīng xìn shòu bú bàng rú cǐ rén dēngchéng  
善女人等闻说是经信受不谤，如此人等成  
hé gōng dé  
何功德？”

fó gào mànshū shì lì pú sà yán shànánán zǐ yú dāng lái shì  
佛告曼殊室利菩萨言：“善男子，于当来世  
zhèng fǎ jiāngmiè shí fēn zhuǎn shí yǒushànánán zǐ shàn nǚ rén dēng  
正法将灭时分转时，有善男子、善女人等，  
céng yú wú liàng wú biān fó suǒ xiū xíng jìng jiè jìng lù bō rě shì  
曾于无量无边佛所修行净戒、静虑、般若，是  
fó zhēn zǐ néng xìn cǐ jīng suǒ zhì gōng dé bù kě chēng jì zhū shèng  
佛真子能信此经，所致功德不可称计。诸胜  
shàn fǎ cóng bō rě shēng ruò yǒu rén néng xìn shòu bú bàng wǒ jīn wèi  
善法从般若生，若有人能信受不谤，我<sup>25</sup>今为  
rǔ lüè yǐ yù shuō  
汝略以喻说。

mànshū shì lì cǐ shàn bù zhōuzhōu zā qī qiān yú shàn nà  
“曼殊室利，此瞻部洲周匝七千踰缮那  
liàng běi guǎng nán xiá xíng rú chē xiāng qí zhōngrén miàn yì fù rú shì  
量，北广南狭形如车箱，其中人面亦复如是。  
jiǎ shǐ chōng mǎn cǐ shàn bù zhōu yù liú yī lái bù huán ā luó  
假使充满此瞻部洲预流、一来、不还、阿罗  
hàn dú jué rú sù dào má zhú dí lú wěi gānzhè  
汉、独觉，如粟、稻、麻、竹、荻、芦苇、甘蔗

<sup>25</sup> 大正藏：吾；永乐北藏及龙藏：我

lín děngzhōng wú jiàn xì yǒushànnán zǐ shàn nǚ rén děng jìn bǐ shèng  
林等中无间隙。有善男子、善女人等尽彼圣  
zhòngshòuliàngduǎncháng yǐ zhū shì jiānshàngmiào yǐn shí yī fú  
众寿量短长，以诸世间上妙饮食、衣服、  
wò jù jí yī yàoděng qǐ yīn jìng xīn fèng shī gòngyǎng bō niè pánhòu  
卧具及医药等，起殷净心奉施供养。般涅槃后  
gè shōutuó dū qǐ sū dǔ bō yán shì gòngyǎng huò yǐ qī bǎomǎnshàn  
各收驮都，起窳堵波严饰供养，或以七宝满瞻  
bù zhōu jī zhì fàngōng yú zhū shèngzhòng gè bié fèng shī ěr suǒ qī bǎo  
部洲积至梵宫，于诸圣众各别奉施尔所七宝，  
bì zì shòuliàngzhòu yè sān shí móu hū lì duōxiāng xù bú duàn mànshū  
毕自寿量昼夜三十牟呼栗多相续不断。曼殊  
shì lì yú yì yún hé shì shànnán zǐ shàn nǚ rén děng yóu cǐ yīn  
室利，于意云何？是善男子、善女人等由此因  
yuánhuò fú duōfǒu  
缘获福多不？”

mànshū shì lì jí bó fó yán shènduō shì zūn shènduō  
曼殊室利即白佛言：“甚多！世尊！甚多！

shàn shì  
善逝！”

fó gàomànshū shì lì pú sà ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén  
佛告曼殊室利菩萨：“若善男子、善女人

děngnéng yú cǐ jīng xìn shòu bú bàng suǒhuò fú jù yú qián shī fú bǎi  
等能于此经信受不谤，所获福聚于前施福，百  
bèi wéishèng qiānbèi wéishèng nǎi zhì wū bō ní shā tán bèi yì fù wéi  
倍为胜，千倍为胜，乃至邬波尼杀昙倍亦复为  
shèng  
胜。

mànshū shì lì dōngshèngshēnzhōuzhōu zā bā qiān yú shàn  
“曼殊室利，东胜身洲周匝八千踰缮

nà liàng xíng rú bàn yuè rén miàn yì ěr jiǎ shǐ chōngmǎndōngshèng  
那量，形如半月，人面亦尔。假使充满东胜  
shēnzhōu yù liú yī lái bù huán ā luó hàn dú jué rú sù  
身洲预流、一来、不还、阿罗汉、独觉，如粟、  
dào má zhú dí lú wěi gānzhè lín děngzhōng wú jiàn xì  
稻、麻、竹、荻、芦苇、甘蔗林等中无间隙。

yǒushànnán zǐ shàn nǚ rén děng jìn bǐ shèngzhòngshòuliàngduǎncháng  
有善男子、善女人等尽彼圣众寿量短长，



yǐ zhū shì jiānshàngmiào yǐn shí yī fú wò jù jí yī yàoděng qǐ  
以诸世间上 妙饮食、衣服、卧具及医药等，起  
yīn jìng xīn fèng shī gòngyǎng bō niè pánhòu gè shōutuó dū qǐ sū dǔ  
殷净心奉施供养。般涅槃后各收驮都，起窄堵  
bō yán shì gòngyǎng huò yǐ qī bǎomǎnshèngshēnzhōu jī zhì fàngōng  
波严饰供养，或以七宝满胜身洲积至梵宫，  
yú zhū shèngzhòng gè biéfèng shī ěr suǒ qī bǎo bì zì shòuliàngzhòu yè  
于诸圣众各别奉施尔所七宝，毕自寿量昼夜  
sān shí móu hū lì duōxiāng xù bú duàn mànshū shì lì yú yì yún hé  
三十牟呼栗多相续不断。曼殊室利，于意云何？  
shì shànnán zǐ shàn nǚ rénděngyóu cǐ yīn yuánhuò fú duōfǒu  
是善男子、善女人等由此因缘获福多不？”

mànshū shì lì jí bó fó yán shènduō shì zūn shènduō  
曼殊室利即白佛言：“甚多！世尊！甚多！

shàn shì  
善逝！”

fó gàomànshū shì lì pú sà ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén  
佛告曼殊室利菩萨：“若善男子、善女人  
děngnéng yú cǐ jīng xìn shòu bú bàng suǒhuò fú jù yú qián shī fú bǎi  
等能于此经信受不谤，所获福聚于前施福，百  
bèi wéishèng qiānbèi wéishèng nǎi zhì wū bō ní shā tán bèi yì fù wéi  
倍为胜，千倍为胜，乃至邬波尼杀昙倍亦复为  
shèng  
胜。

mànshū shì lì xī niú huòzhōuzhōu zā jiǔ qiānchúshàn nà  
“曼殊室利，西牛货洲周匝九千踰缮那  
liàng xíng rú mǎnyuè rén miàn yì ěr jiǎ shǐ chōngmǎn xī niú huò  
量，形如满月，人面亦尔。假使充满西牛货  
zhōu yù liú yī lái bù huán ā luó hàn dú jué rú sù  
洲预流、一来、不还、阿罗汉、独觉，如粟、  
dào má zhú dí lú wěi gānzhè lín děngzhōng wú jiàn xì  
稻、麻、竹、荻、芦苇、甘蔗林等中无间隙。  
yǒushànnán zǐ shàn nǚ rénděng jìn bǐ shèngzhòngshòuliàngduǎncháng  
有善男子、善女人等尽彼圣众寿量短长，  
yǐ zhū shì jiānshàngmiào yǐn shí yī fú wò jù jí yī yàoděng qǐ  
以诸世间上 妙饮食、衣服、卧具及医药等，起  
yīn jìng xīn fèng shī gòngyǎng bō niè pánhòu gè shōutuó dū qǐ sū dǔ  
殷净心奉施供养。般涅槃后各收驮都，起窄堵

bō yán shì gòngyǎng huò yǐ qī bǎomǎn niú huòzhōu jī zhì fàngōng yú  
波严饰供养，或以七宝满牛货洲积至梵宫，于  
zhūshèngzhòng gè bié fèng shī ěr suǒ qī bǎo bì zì shòuliàngzhòu yè sān  
诸圣众各别奉施尔所七宝，毕自寿量昼夜三  
shí móu hū lì duōxiāng xù bú duàn mànshū shì lì yú yì yún hé  
十牟呼栗多相续不断。曼殊室利，于意云何？

shì shànnán zǐ shàn nǚ rén dēngyóu cǐ yīn yuánhuò fú duōfǒu  
是善男子、善女人等由此因缘获福多不？”

mànshū shì lì jí bó fó yán shènduō shì zūn shènduō  
曼殊室利即白佛言：“甚多！世尊！甚多！

shàn shì  
善逝！”

fó gàomànshū shì lì pú sà ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén  
佛告曼殊室利菩萨：“若善男子、善女人

děngnéng yú cǐ jīng xìn shòu bú bàng suǒhuò fú jù yú qián shī fú bǎi  
等能于此经信受不谤，所获福聚于前施福，百

bèi wéishèng qiānbèi wéishèng nǎi zhì wū bō ní shā tán bèi yì fù wéi  
倍为胜，千倍为胜，乃至邬波尼杀昙倍亦复为

shèng  
胜。

mànshū shì lì běi jù lú zhōuzhōu zā shí qiān yú shàn nà  
“曼殊室利，北俱卢洲周匝十千踰缮那

liàng qí xíngfāngzhèng rén miàn yì ěr jiǎ shǐ chōngmǎnběi jù lú  
量，其形方正，人面亦尔。假使充满北俱卢

zhōu yù liú yī lái bù huán ā luó hàn dú jué rú sù  
洲预流、一来、不还、阿罗汉、独觉，如粟、

dào má zhú dí lú wěi gānzhè lín dēngzhōng wú jiàn xì  
稻、麻、竹、荻、芦苇、甘蔗林等中无间隙。

yǒushànnán zǐ shàn nǚ rén dēng jìn bǐ shèngzhòngshòuliàngduǎncháng  
有善男子、善女人等尽彼圣众寿量短长，

yǐ zhū shì jiānshàngmiào yǐn shí yī fú wò jù jí yī yàoděng qǐ  
以诸世间上妙饮食、衣服、卧具及医药等，起

yīn jìng xīn fèng shī gòngyǎng bō niè pánhòu gè shōutuó dū qǐ sū dǔ  
殷净心奉施供养。般涅槃后各收驮都，起窞堵

bō yán shì gòngyǎng huò yǐ qī bǎomǎn jù lú zhōu jī zhì fàngōng yú  
波严饰供养，或以七宝满俱卢洲积至梵宫，于

zhūshèngzhòng gè bié fèng shī ěr suǒ qī bǎo bì zì shòuliàngzhòu yè sān  
诸圣众各别奉施尔所七宝，毕自寿量昼夜三



shí móu hū lì duōxiāng xù bú duàn mànshū shì lì yú yì yún hé  
十牟呼栗多相续不断。曼殊室利，于意云何？

shì shànnán zǐ shàn nǚ rénděngyóu cǐ yīn yuánhuò fú duōfǒu  
是善男子、善女人等由此因缘获福多不？”

mànshū shì lì jí bó fó yán shènduō shì zūn shènduō  
曼殊室利即白佛言：“甚多！世尊！甚多！

shàn shì  
善逝！”

fó gàomànshū shì lì pú sà ruòshànnán zǐ shàn nǚ rén  
佛告曼殊室利菩萨：“若善男子、善女人

děngnéng yú cǐ jīng xìn shòu bú bàng suǒhuò fú jù yú qián shī fú bǎi  
等能于此经信受不谤，所获福聚于前施福，百

bèi wéishèng qiānbèi wéishèng nǎi zhì wū bō ní shā tán bèi yì fù wéi  
倍为胜，千倍为胜，乃至邬波尼杀昙倍亦复为

shèng  
胜。”

大般若波罗蜜多经卷第五百七十二

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì wǔ bǎi qī shí sān  
大般若波罗蜜多经卷第五百七十三

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì  
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì liù fēn quàn jiè pǐn dì shí sì zhī èr  
第六分 劝 诫品第十四之二

fó gào màn shū shì lì pú sà jiǎ shǐ suì cǐ sān qiān dà qiān  
佛告曼殊室利菩萨：“假使碎此三千大千

kān rěn shì jiè xī wéi jí wēi yī yī jí wēi wéi yī shèng zhě yǒu shàn  
堪忍世界悉为极微，一一极微为一圣者。有善

nán zǐ shàn nǚ rén děng jìn bǐ shèng zhòng shòu liàng duǎn cháng yǐ zhū  
男子、善女人等尽彼圣众寿量短长，以诸

shì jiān shàng miào yǐn shí yī fú wò jù jí yī yào dēng qǐ yīn jìng  
世间上妙饮食、衣服、卧具及医药等，起殷净

xīn fèng shī gòng yǎng bō niè pán hòu gè shōu tuó dū qǐ sū dǔ bō yán  
心奉施供养。般涅槃后各收驮都，起窞堵波严

shì gòng yǎng huò yǐ qī bǎo mǎn rú qián shuō ěr suǒ jí wēi dà qiān shì  
饰供养，或以七宝满如前说尔所极微大千世

jiè shàng fù jī zhì sè jiū jìng tiān yú bǐ shèng zhě gè bié fèng shī ěr  
界，上复积至色究竟天，于彼圣者各别奉施尔

suǒ dà qiān shì jiè qī bǎo bì zì shòu liàng zhòu yè sān shí móu hū lì  
所大千世界七宝，毕自寿量昼夜三十牟呼栗

duō xiāng xù bú duàn màn shū shì lì yú yì yún hé shì shàn nán zǐ  
多相续不断。曼殊室利，于意云何？是善男子、

shàn nǚ rén děng yóu cǐ yīn yuán huò fú duō fǒu  
善女人等由此因缘获福多不？”

màn shū shì lì jí bó fó yán shèng duō shì zūn shèng duō  
曼殊室利即白佛言：“甚多！世尊！甚多！

shàn shì qián shuō shī fú shàng nán sī yì hé kuàng yú cǐ suǒ huò fú  
善逝！前说施福尚难思议，何况于此所获福

liàng  
量！”

fó gào màn shū shì lì pú sà ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén  
佛告曼殊室利菩萨：“若善男子、善女人



děngshòu chí cǐ jīng liú tōngyǎnshuō suǒhuò fú jù yú qián shī fú bǎi  
等受持此经流通演说，所获福聚于前施福，百  
bèi wéishèng qiānbèi wéishèng nǎi zhì wū bō ní shā tán bèi yì fù wéi  
倍为胜，千倍为胜，乃至邬波尼杀昙倍亦复为  
shèng  
胜。

mànshū shì lì rú shì gōng dé ruò bù huí qiú fó pú tí zhě  
“曼殊室利，如是功德若不回求佛菩提者，  
yīngjīng ěr suǒ jí wēishù jié dāngzuò tā huà zì zài tiānwáng fù jīng ěr  
应经尔所极微数劫当作他化自在天王，复经尔  
suǒ jí wēishù jié dāngzuò lè biànhuàtiānwáng fù jīng ěr suǒ jí wēishù  
所极微数劫当作乐变化天王，复经尔所极微数  
jié dāngzuò dǔ shǐ duōtiānwáng fù jīng ěr suǒ jí wēishù jié dāngzuò  
劫当作睹史多天王，复经尔所极微数劫当作  
yè mó tiānwáng fù jīng ěr suǒ jí wēishù jié zuòtiān dì shì kuàng  
夜摩天王，复经尔所极微数劫作天帝释，况  
zhuàn lún wáng yǐ bǐ huí qiú yī qiè zhì gù néng dé chéngbànshènsēn  
转轮王！以彼回求一切智故，能得成办甚深  
bō rě bō luó mì duōfāngbiànshànqiǎo dāngzhèng wú shàngzhèngděng  
般若波罗蜜多方便善巧，当证无上正等  
pú tí  
菩提。

mànshū shì lì jiǎ shǐ chōngmǎn cǐ shàn bù zhōu yù liú yī  
“曼殊室利，假使充满此赡部洲预流、一  
lái bù huán ā luó hàn dú jué rú sù dào má zhú  
来、不还、阿罗汉、独觉，如粟、稻、麻、竹、  
dí lú wěi gānzè lín děngzhōng wú jiàn xì yǒubào è rén qǐ jí  
荻、芦苇、甘蔗林等中无间隙。有暴恶人起极  
chēn huì jiē xī shā hài ěr suǒshèngzhě mànshū shì lì yú yì yún  
瞋恚，皆悉杀害尔所圣者。曼殊室利，于意云  
hé bǐ rén yóu sī huò zuì duō fǒu  
何？彼人由斯获罪多不？”

mànshū shì lì jí bó fó yán shènduō shì zūn shènduō  
曼殊室利即白佛言：“甚多！世尊！甚多！  
shàn shì shā yī shèngzhě shàngduò wú jiàn dà dì yù zhōng yī jié shòu  
善逝！杀一圣者尚堕无间大地狱中一劫受  
kǔ hé kuàngshā hài ěr suǒshèngzhě bǐ suǒhuò zuì bù kě chēng jì  
苦，何况杀害尔所圣者！彼所获罪不可称计。”

fó gào mànshū shì lì pú sà ruò yǒu huǐ bàng cǐ jīng diǎnzhě  
佛告曼殊室利菩萨：“若有毁谤此经典者，

qí zuì guò qián bǎi bèi qiān bèi nǎi zhì wū bō ní shā tán bèi  
其罪过前百倍、千倍乃至邬波尼杀昙倍。

mànshū shì lì jiǎ shǐ chōngmǎndōngshèngshēnzhōu yù liú  
“曼殊室利，假使充满东胜身洲预流、

yī lái bù huán ā luó hàn dú jué rú sù dào má zhú  
一来、不还、阿罗汉、独觉，如粟、稻、麻、竹、

dí lú wěi gānzè lín děngzhōng wú jiàn xì yǒubào è rén qǐ jí  
荻、芦苇、甘蔗林等中无间隙。有暴恶人起极

chēn huì jiē xī shā hài ěr suǒshèngzhě mànshū shì lì yú yì yún  
瞋恚，皆悉杀害尔所圣者。曼殊室利，于意云

hé bǐ rényóu sī huò zuì duō fǒu  
何？彼人由斯获罪多不？”

mànshū shì lì jí bó fó yán shènduō shì zūn shènduō  
曼殊室利即白佛言：“甚多！世尊！甚多！

shàn shì shā yī shèngzhě shàngduò wú jiàn dà dì yù zhōng yī jié shòu  
善逝！杀一圣者尚堕无间大地狱中一劫受

kǔ hé kuàngshā hài ěr suǒshèngzhě bǐ suǒhuò zuì bù kě chēng jì  
苦，何况杀害尔所圣者！彼所获罪不可称计。”

fó gào mànshū shì lì pú sà ruò yǒu huǐ bàng cǐ jīng diǎnzhě  
佛告曼殊室利菩萨：“若有毁谤此经典者，

qí zuì guò qián bǎi bèi qiān bèi nǎi zhì wū bō ní shā tán bèi  
其罪过前百倍、千倍乃至邬波尼杀昙倍。

mànshū shì lì jiǎ shǐ chōngmǎnxīniúhuòzhōu yù liú yī  
“曼殊室利，假使充满西牛货洲预流、一

lai bù huán ā luó hàn dú jué rú sù dào má zhú  
来、不还、阿罗汉、独觉，如粟、稻、麻、竹、

dí lú wěi gānzè lín děngzhōng wú jiàn xì yǒubào è rén qǐ jí  
荻、芦苇、甘蔗林等中无间隙。有暴恶人起极

chēn huì jiē xī shā hài ěr suǒshèngzhě mànshū shì lì yú yì yún  
瞋恚，皆悉杀害尔所圣者。曼殊室利，于意云

hé bǐ rényóu sī huò zuì duō fǒu  
何？彼人由斯获罪多不？”

mànshū shì lì jí bó fó yán shènduō shì zūn shènduō  
曼殊室利即白佛言：“甚多！世尊！甚多！

shàn shì shā yī shèngzhě shàngduò wú jiàn dà dì yù zhōng yī jié shòu  
善逝！杀一圣者尚堕无间大地狱中一劫受



kǔ hé kuàngshā hài ěr suǒshèngzhě bǐ suǒhuò zuì bù kě chēng jì  
苦，何况杀害尔所圣者！彼所获罪不可称计。”

fó gào mànshū shì lì pú sà ruò yǒu huǐ bàng cǐ jīng diǎnzhě  
佛告曼殊室利菩萨：“若有毁谤此经典者，

qí zuì guòqiánbǎi bèi qiānbèi nǎi zhì wū bō ní shā tán bèi  
其罪过前百倍、千倍乃至邬波尼杀昙倍。

mànshū shì lì jiǎ shǐ chōngmǎnběi jù lú zhōu yù liú yī  
“曼殊室利，假使充满北俱卢洲预流、一

lái bù huán ā luó hàn dú jué rú sù dào má zhú  
来、不还、阿罗汉、独觉，如粟、稻、麻、竹、

dí lú wěi gānzhè lín děngzhōng wú jiàn xì yǒubào è rén qǐ jí  
荻、芦苇、甘蔗林等中无间隙。有暴恶人起极

chēn huì jiē xī shā hài ěr suǒshèngzhě mànshū shì lì yú yì yún  
瞋恚，皆悉杀害尔所圣者。曼殊室利，于意云

hé bǐ rén yóu sī huò zuì duō fǒu  
何？彼人由斯获罪多不？”

mànshū shì lì jí bó fó yán shènduō shì zūn shènduō  
曼殊室利即白佛言：“甚多！世尊！甚多！

shàn shì shā yī shèngzhěshàngduò wú jiàn dà dì yù zhōng yī jié shòu  
善逝！杀一圣者尚堕无间大地狱中一劫受

kǔ hé kuàngshā hài ěr suǒshèngzhě bǐ suǒhuò zuì bù kě chēng jì  
苦，何况杀害尔所圣者！彼所获罪不可称计。”

fó gào mànshū shì lì pú sà ruò yǒu huǐ bàng cǐ jīng diǎnzhě  
佛告曼殊室利菩萨：“若有毁谤此经典者，

qí zuì guòqiánbǎi bèi qiānbèi nǎi zhì wū bō ní shā tán bèi  
其罪过前百倍、千倍乃至邬波尼杀昙倍。

mànshū shì lì jiǎ shǐ suì cǐ sì dà zhōu jiè xī wéi jí wēi  
“曼殊室利，假使碎此四大洲界悉为极微，

yī yī jí wēi gè wéi yī fó yǒu yī jí è xié jiànzhòngshēng qǐ dú  
一一极微各为一佛。有一极恶邪见众生，起毒

hài xīn shā ěr suǒ fó jié duó yī qiè fǎ cái zī cái pò miè shì jiān  
害心杀尔所佛，劫夺一切法财、资财，破灭世间

fǎ wáng fǎ yào mànshū shì lì yú yì yún hé bǐ è zhòngshēng  
法王、法药。曼殊室利，于意云何？彼恶众生

huò zuì duō fǒu  
获罪多不？”

mànshū shì lì jí bó fó yán shènduō shì zūn shènduō  
曼殊室利即白佛言：“甚多！世尊！甚多！

shàn shì bǐ suǒ huò zuì wú liàng wú biān bù kě sī yì bù kě chēng jì  
善逝！彼所获罪无量无边不可思议、不可称计，  
wǒ yú bǐ shì shàng bù rěn wén kuàng néng shuō qí huò zuì duō shǎo ruò  
我于彼事尚不忍闻，况能说其获罪多少！若  
hài yī fó yóu duò wú jiàn dà dì yù zhōng duō jié shòu kǔ kuàng shā ěr  
害一佛犹堕无间大地狱中多劫受苦，况杀尔  
suǒ zhū fó shì zūn rú shì zhòng shēng dìng shòu wú jiàn dà dì yù kǔ wú  
所诸佛世尊！如是众生定受无间大地狱苦无  
yǒu chū qī  
有出期。”

fó gào màn shū shì lì pú sà ruò yǒu huǐ bàng zhàng ài cǐ jīng  
佛告曼殊室利菩萨：“若有毁谤障碍此经，  
bú lìng yǎn shuō liú tōng gòng yǎng qí zuì guò qián bǎi bèi qiān bèi  
不令演说、流通、供养，其罪过前百倍、千倍  
nǎi zhì wū bō ní shā tán bèi  
乃至邬波尼杀昙倍。

màn shū shì lì jiǎ shǐ sān qiān dà qiān shì jiè yī qiè yǒu qíng  
“曼殊室利，假使三千大千世界一切有情，  
gè jīng bǎi qiān wú shù dà jié bèi xiū zhǒng zhǒng zhū pú sà xíng jiē  
各经百千无数大劫，备修种种诸菩萨行，皆  
zhèng wú shàng zhèng děng pú tí bǐ è zhòng shēng zuì yè zhòng gù  
证无上正等菩提。彼恶众生罪业重故，  
yóu wèi néng chū dà dì yù kǔ màn shū shì lì bǐ è zhòng shēng yú  
犹未能出大地狱苦。曼殊室利，彼恶众生于  
shí fāng jiè wú jiàn dì yù wú yī bù jīng duō jié shòu kǔ kuàng yú dì  
十方界无间地狱，无一不经多劫受苦，况余地  
yù páng shēng guǐ jiè hé yǐ gù bǐ yú chī zhě huǐ huài shí fāng  
狱、傍生、鬼界！何以故？彼愚痴者毁坏十方  
sān shì zhū fó fǎ shēn mǔ gù shè bǐ jīng qián jí wēi shù jié shòu zhòng  
三世诸佛法身母故。设彼经前极微数劫受重  
kǔ yǐ chū sān è qù lái shēng rén zhōng dé dà è jí yī qiè yī  
苦已，出三恶趣来生人中，得大恶疾，一切医  
yào suǒ bù néng jiù fù jīng ěr suǒ jí wēi shù jié shēng biàn wú shé huò  
药所不能救。复经尔所极微数劫，生便无舌或  
wú shǒu děng gè jīng ěr suǒ jí wēi shù jié màn shū shì lì wǒ yǐ  
无手等，各经尔所极微数劫。曼殊室利，我以  
shén lì zhù shì yī jié huò yī jié yú shuō bǐ zhòng shēng huǐ bàng zhàng  
神力住世一劫或一劫余，说彼众生毁谤、障



ài cǐ jīng zuì bào yì bù néng jìn mànshū shì lì zhū yǒu zhì zhě yù  
碍此经罪报亦不能尽。曼殊室利，诸有智者欲  
dé xiàn zài wèi lái ān lè wù yú cǐ jīng huǐ bàng zhàng ài  
得现在、未来安乐，勿于此经毁谤、障碍。”

dì liù fēn èr xíng pǐn dì shí wǔ  
第六分二行品第十五

fó gào mànshū shì lì pú sà yán shàn nán zǐ ruò pú sà mó  
佛告曼殊室利菩萨言：“善男子，若菩萨摩  
hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō yí yīng chéng jiù qián hòu bō rě  
诃萨行深般若波罗蜜多，宜应成就前后般若  
bō luó mì duō hé yǐ gù zhū pú sà mó hē sà yǒu èr zhǒng xíng  
波罗蜜多。何以故？诸菩萨摩诃萨有二种行：  
chéng jiù bō rě huà dǎo yǒu qíng  
成就般若、化导有情。”

ěr shí mànshū shì lì pú sà biàn bó fó yán shì zūn yún  
尔时，曼殊室利菩萨便白佛言：“世尊！云  
hé zhū pú sà mó hē sà chéng jiù bō rě huà dǎo yǒu qíng  
何诸菩萨摩诃萨成就般若、化导有情？”

fó gào mànshū shì lì pú sà yán shàn nán zǐ ruò pú sà mó  
佛告曼殊室利菩萨言：“善男子，若菩萨摩  
hē sà cóngchū bō rě nǎi zhì hòu jì lí gōng yòng xīn shuō fǎ wú jìn  
诃萨从初般若乃至后际，离功用心说法无尽  
zhōng wú jiàn xì wèi tuō yǒu qíng è qù sān yǒu lìng zhù shàn qù huò lìng  
中无间隙，为脱有情恶趣三有令住善趣，或令  
zhèng dé sānshèngshèngguǒ mànshū shì lì shì míng pú sà mó hē sà  
证得三乘圣果。曼殊室利，是名菩萨摩诃萨  
zhòng xíngshēn bō rě bō luó mì duō huà dǎo yǒu qíng mànshū shì lì ruò  
众行深般若波罗蜜多化导有情。曼殊室利，若  
pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō chéng jiù wú biān wú  
菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，成就无边无  
wéi bō rě shì míng pú sà mó hē sà zhòng zì xíng bō rě hé yǐ gù  
为般若，是名菩萨摩诃萨众自行般若。何以故？  
cǐ néng yuán mǎn yī qiè dé gù  
此能圆满一切德故。”

mànshū shì lì fù bó fó yán zhū pú sà mó hē sà xíngshēn bō  
曼殊室利复白佛言：“诸菩萨摩诃萨行深般

rě bō luó mì duō xiū hé fǎ xíng néng yǔ yī qiè zhì xiāng yìng  
若波罗蜜多，修何法行能与一切智相应？”

fó gào màn shū shì lì pú sà yán shàn nán zǐ ruò pú sà mó  
佛告曼殊室利菩萨言：“善男子，若菩萨摩

hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō xiū yī qiè zhì zhēn shí zhī fǎ  
诃萨行深般若波罗蜜多，修一切智真实之法，

yuǎn lí sī yì wēi miào wú xiàng shēn shēn lǐ qù bù kě guān chá  
远离思议、微妙、无相甚深理趣，不可观察

jí nán tōng dá cháng zhù jì jìng qīng liáng biàn mǎn wú yǒu fēn bié wú  
极难通达，常住寂静清凉遍满，无有分别无

zhuó wú ài suí shùn zhèng lǐ bù kě zhí qǔ jí jìng dà jì yī qiè  
著无碍，随顺正理不可执取，极静大寂，一切

fǎ zhōng wú shàng wú děng màn shū shì lì zhū pú sà mó hē sà xíng  
法中无上无等。曼殊室利，诸菩萨摩诃萨行

shēn bō rě bō luó mì duō xiū cǐ fǎ xíng néng yǔ yī qiè zhì xiāng yìng  
深般若波罗蜜多，修此法行能与一切智相应。”

màn shū shì lì fù bó fó yán zhū pú sà mó hē sà yú hé jìng  
曼殊室利复白佛言：“诸菩萨摩诃萨于何境

jiè xíng shēn bō rě bō luó mì duō  
界行深般若波罗蜜多？”

fó gào màn shū shì lì pú sà yán shàn nán zǐ zhū pú sà mó  
佛告曼殊室利菩萨言：“善男子，诸菩萨摩

hē sà jué dìng yīng yú shēn shēn jìng jiè guǎng dà jìng jiè gōng dé jìng jiè  
诃萨决定应于甚深境界、广大境界、功德境界

xíng shēn bō rě bō luó mì duō màn shū shì lì shēn shēn jìng zhě tǐ  
行深般若波罗蜜多。曼殊室利，甚深境者，体

shì wú wéi bù zhuó èr biān yì bù xiāng lí zì xìng qīng jìng zhū zhàng jiě  
是无为，不著二边亦不相离，自性清净诸障解

tuō bù kě sī yì bù kě chēng jì bú gòng yī qiè shēng wén  
脱，不可思议、不可称计，不共一切声闻、

dú jué màn shū shì lì guǎng dà jìng zhě zhū fó rú lái yī qiè gōng  
独觉。曼殊室利，广大境者，诸佛如来一切功

dé dà bēi bō rě èr fǎ wéi xìng lí fēn bié xiàng wú gōng yòng xīn  
德，大悲、般若二法为性，离分别相无功用心，

lì lè yǒu qíng wú shí zàn shě zhū suǒ shuō fǎ jiē chèn bǐ yì màn shū  
利乐有情无时暂舍，诸所说法皆称彼意。曼殊

shì lì gōng dé jìng zhě zhū pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì  
室利，功德境者，诸菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜



duō suǒ yǔ xiāngyìng yī qiè gōng dé sān shí èr xiàng bā shí suí hǎo  
多，所与相应一切功德、三十二相、八十随好。

suí zhū yǒu qíng gēn yù xìng xíng suǒ yào zhǒng zhǒng xíng xiàng chā bié fó  
随诸有情根欲性行，所乐种种形相差别，佛

wēi shén lì xī néng shì xiàn suǒ wèi huò xiàn shēng dǔ shǐ duō huò xiàn  
威神力悉能示现，所谓或现升睹史多，或现

cóng tiān xià shēng shàn bù huò xiàn chū tāi huò xiàn chū shēng huò xiàn  
从天下生赡部，或现处胎，或现初生，或现

tóng zǐ huò xiàn yóu xì huò xiàn chū jiā huò xiàn kǔ xíng huò xiàn wǎng  
童子，或现游戏，或现出家，或现苦行，或现往

yì pú tí shù xià huò xiàn zhèng dé wú shàng pú tí huò xiàn zhuàn fǎ  
诣菩提树下，或现证得无上菩提，或现转法

lún huò xiàn bō niè pán rú shì shì xiàn zhū xiàng chā bié jiē wèi yǒu  
轮，或现般涅槃，如是示现诸相差别，皆为有

qíng jiě tuō shēng sǐ màn shū shì lì rú shì míng wéi zhū pú sà mó hē  
情解脱生死。曼殊室利，如是名为诸菩萨摩诃

sà shèn shēn bō rě bō luó mì duō suǒ xíng jìng jiè  
萨甚深般若波罗蜜多所行境界。”

màn shū shì lì biàn bó fó yán xī yǒu shì zūn pú sà rú  
曼殊室利便白佛言：“希有！世尊！菩萨如

shì shèn shēn bō rě bō luó mì duō shì fó jìng jiè bù kě sī yì  
是甚深般若波罗蜜多，是佛境界不可思议。”

fó gào màn shū shì lì pú sà rú shì rú shì rú rǔ suǒ  
佛告曼殊室利菩萨：“如是！如是！如汝所

shuō shèn shēn bō rě bō luó mì duō shì bú gòng fǎ bù kě sī yì  
说。甚深般若波罗蜜多是不共法、不可思议。

hé yǐ gù yī qiè yì shēng shēng wén dú jué bù néng tōng dá  
何以故？一切异生、声闻、独觉不能通达，

fēi qí jìng gù chú fó shì zūn wú néng dé zhě hé yǐ gù zhū fǎ zhēn  
非其境故，除佛世尊无能得者。何以故？诸法真

rú yì shèn shēn gù zì zài bú dòng wú lòu jiè shè lìng yǒu qíng lèi lì  
如义甚深故。自在不动无漏界摄，令有情类利

lè yuán mǎn shì gù míng wéi zhū fó jìng jiè guò yǔ yán dào shèng yì dì  
乐圆满，是故名谓诸佛境界过语言道胜义谛

shè yuǎn lí xún sì fēn bié sī yì fēi shì jiān fǎ suǒ néng bǐ yù  
摄，远离寻伺分别思议，非世间法所能比喻，

yī qiè fǎ zhōng zuì wéi shàng pǐn bú zài shēng sǐ bú zhù niè pán  
一切法中最为上品，不在生死、不住涅槃。

mànshū shì lì zhū pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó  
“曼殊室利，诸菩萨摩诃萨行深般若波罗

mì duō fányǒu wǔ shì bù kě sī yì yī zhě zì xìng èr zhě  
蜜多，凡有五事不可思议：一者、自性。二者、  
fāngchù sānzhě zhū zhù sì zhě yī yì wǔ zhě lì lè  
方处。三者、诸住。四者、一异。五者、利乐。

mànshū shì lì yún hé zì xìng bù kě sī yì jí sè zhēn  
“曼殊室利，云何自性不可思议？即色真

rú qiú bù kě dé lí sè zhēn rú qiú bù kě dé shòu xiǎng xíng  
如求不可得，离色真如求不可得，受、想、行、  
shí yì fù rú shì jí yǎnzhēn rú qiú bù kě dé lí yǎnzhēn rú qiú bù  
识亦复如是；即眼真如求不可得，离眼真如求不  
kě dé ěr bí shé shēn yì yì<sup>26</sup> rú shì jí sè zhēn rú  
可得，耳、鼻、舌、身、意亦如是；即色真如  
qiú bù kě dé lí sè zhēn rú qiú bù kě dé shēng xiāng wèi  
求不可得，离色真如求不可得，声、香、味、  
chù fǎ yì fù rú shì jí yǎn shí zhēn rú qiú bù kě dé lí yǎn shí  
触、法亦复如是；即眼识真如求不可得，离眼识  
zhēn rú qiú bù kě dé ěr bí shé shēn yì shí yì ěr jí  
真如求不可得，耳、鼻、舌、身、意识亦尔；即  
dì jiè zhēn rú qiú bù kě dé lí dì jiè zhēn rú qiú bù kě dé shuǐ  
地界真如求不可得，离地界真如求不可得，水、  
huǒ fēng kōng shí jiè yì ěr yǒu fǎ zhēn rú qiú bù kě dé  
火、风、空、识界亦尔；有法真如求不可得，  
wú fǎ zhēn rú qiú bù kě dé shì gù zì xìng bù kě sī yì  
无法真如求不可得，是故自性不可思议。

mànshū shì lì yún hé fāngchù bù kě sī yì rú shì zhēn  
“曼殊室利，云何方处不可思议？如是真

rú ruò zài yù jiè bù kě sī yì ruò lí yù jiè bù kě sī yì sè  
如若在欲界不可思议，若离欲界不可思议，色、  
wú sè jiè yì fù rú shì ruò zài dōngfāng bù kě sī yì ruò lí dōng  
无色界亦复如是；若在东方不可思议，若离东  
fāng bù kě sī yì nán xī běifāng sì wéi shàng xià yì fù rú shì  
方不可思议，南西北方、四维、上下亦复如是，  
shì gù fāngchù bù kě sī yì  
是故方处不可思议。

<sup>26</sup> 大正藏：亦复；永乐北藏及龙藏：亦



mànshū shì lì yún hé zhū zhù bù kě sī yì ruò ān lè  
“曼殊室利，云何诸住不可思议？若安乐  
zhù bù kě sī yì ruò jì jìng zhù bù kě sī yì ruò yǒu xīn zhù bù kě  
住不可思议，若寂静住不可思议，若有心住不可  
sī yì ruò wú xīn zhù bù kě sī yì shì gù zhū zhù bù kě sī yì  
思议，若无心住不可思议，是故诸住不可思议。

mànshū shì lì yún hé yī yì bù kě sī yì sān shì rú  
“曼殊室利，云何一异不可思议？三世如  
lái tóng zài yī chù zì xìng qīng jìng wú lòu jiè shè ruò yī ruò yì bù  
来同在一处，自性清净无漏界摄，若一、若异不  
kě sī yì shì gù yī yì bù kě sī yì  
可思议，是故一异不可思议。

mànshū shì lì yún hé lì lè bù kě sī yì zhì huì shén  
“曼殊室利，云何利乐不可思议？智慧神  
lì tóng yī fǎ jiè bō rě fāng biàn èr xiàng píng děng néng zuò yǒu  
力同一法界，般若、方便二相平等，能作有  
qíng wú liàng lì lè bù kě xuān shuō guò yǔ yán jìng ér shùn yǒu qíng gēn  
情无量利乐不可宣说、过语言境，而顺有情根  
xìng chā bié zuò zhǒng zhǒng shuō zhǒng zhǒng shì xiàn sān shí èr xiàng  
性差别作种种说、种种示现；三十二相、  
bā shí suí hǎo suí yǒu qíng xīn jiē néng shì xiàn  
八十随好，随有情心皆能示现。”

mànshū shì lì bō yán shì zūn hé děng míng wéi sān shí èr  
曼殊室利白言：“世尊！何等名为三十二  
xiàng bā shí suí hǎo  
相、八十随好？”

fó gào mànshū shì lì pú sà yán shàn nán zǐ rú lái xiàng hǎo  
佛告曼殊室利菩萨言：“善男子，如来相好  
wú liàng wú biān wǒ ruò guǎng shuō bù kě qióng jìn dàn suí shì jiān suǒ  
无量无边，我若广说不可穷尽，但随世间所  
yào lüè shuō sān shí èr xiàng bā shí suí hǎo  
乐，略说三十二相、八十随好。

mànshū shì lì yún hé míng wéi sān shí èr xiàng rú lái zú  
“曼殊室利，云何名为三十二相？如来足  
xià yǒu píng mǎn xiàng miào shàn ān zhù yóu rú lián dǐ dì suī gāo xià  
下有平满相，妙善安住犹如奩底，地虽高下，  
suí zú suǒ dǎo jiē xī tǎn rán wú bù děng chù shì wéi dì yī rú lái zú  
随足所蹈皆悉坦然无不等触，是为第一。如来足

xià qiān fú lún wén wǎng gǔ zhòngxiàng wú bù yuánmǎn shì wéi dì èr  
下千辐轮文，辘轳众相无不圆满，是为第二。

rú lái shǒu zú xī jiē róuruǎn rú dǔ luó miánshèngguò yī qiè shì wéi  
如来手足悉皆柔软，如睹罗绵胜过一切，是为

dì sān rú lái shǒu zú zhǐ jiē xiāncháng yuánmiào guò rén yǐ biǎocháng  
第三。如来手足指皆纤长，圆妙过人以表长

shòu shì wéi dì sì rú lái shǒu zú yī yī zhǐ jiān yóu rú yàn wáng  
寿，是为第四。如来手足一一指间，犹如雁王

xiányǒu mǎnwǎng jīn sè jiāo luò wéntóng qǐ huà shì wéi dì wǔ rú  
咸有鞞网，金色交络文同绮画，是为第五。如

lái zú gēngǎng cháng yuánmǎn yǔ fū xiāng chèn shèng yú yǒu qíng shì  
来足跟广长圆满，与趺相称胜余有情，是

wéi dì liù rú lái zú fū xiū gāochōngmǎn róuruǎn miào hǎo yǔ gēn  
为第六。如来足趺修高充满，柔软妙好与跟

xiāng chèn shì wéi dì qī rú lái shuāngshuàn jiàn cì xiānyuán rú yī  
相称，是为第七。如来双腩渐次纤圆，如医

27 ní yē xiān lù wángshuàn shì wéi dì bā rú lái shuāng bì xiū zhí  
泥耶仙鹿王腩，是为第八。如来双臂修直

chōng yuán rú xiàng wáng bí píng lì mó xī shì wéi dì jiǔ rú lái  
臃圆，如象王鼻平立摩膝，是为第九。如来

yīn xiàng shì fēng cáng mì qí yóulóngmǎ yì rú xiàng wáng shì wéi dì  
阴相势峰藏密，其犹龙马亦如象王，是为第

shí rú lái máokǒng gè yī máoshēng róu rùn gànqīng yòuxuán  
十。如来毛孔各一毛生，柔润、紺青、右旋

wǎnzhuǎn shì dì shí yī rú lái fà máoduān jiē shàng mǐ yòuxuán  
宛转，是第十一。如来发毛端皆上靡，右旋

wǎnzhuǎn róu rùn gànqīng yán jīn sè shēnshèn kě ài yào shì dì  
宛转、柔润、紺青，严金色身甚可爱乐，是第

shí èr rú lái shēn pí xì báo rùn huá chén gòu shuǐ děng jiē suǒ bú  
十二。如来身皮细薄润滑，尘垢、水等皆所不

zhù shì dì shí sān rú lái shēn pí jiē zhēn jīn sè guāng jié huǎng  
住，是第十三。如来身皮皆真金色，光洁晃

yào rú miào jīn tái zhòng bǎo zhuāng yán zhòng suǒ yào jiàn shì dì shí sì  
曜如妙金台，众宝庄严众所乐见，是第十四。

rú lái liǎng zú èr shǒu zhǎng zhōng jǐng jí shuāng jiān qī chù chōng mǎn  
如来两足、二手掌中、颈及双肩七处充满，

27 大正藏：鬘；永乐北藏及龙藏：医



guāngjìng róuruǎnshèn kě ài yào shì dì shí wǔ rú lái jiānxiàngyuán  
光净柔软甚可爱乐，是第十五。如来肩项圆  
mǎnshūmiào shì dì shí liù rú lái bó yè xī jiē chōng shí shì dì  
满殊妙，是第十六。如来髀腋悉皆充实，是第  
shí qī rú lái róng yí hóngmǎnduānzhí shì dì shí bā rú lái shēn  
十七。如来容仪洪满端直，是第十八。如来身  
xiàng xiū guǎngduānyán shì dì shí jiǔ rú lái tǐ xiàngzòngguǎngliàng  
相修广端严，是第十九。如来体相纵广量  
děng zhōu zā yuánmǎn rú nuò qú tuó shì dì èr shí rú lái hàn yì  
等，周匝圆满如诺瞿陀，是第二十。如来颌臆  
bìngshēnshàngbàn wēiróngguǎng dà rú shī zǐ wáng shì èr shí yī  
并身上半，威容广大如师子王，是二十一。  
rú lái shēnguāngmiàn gè yī xún shì èr shí èr rú lái chǐxiàng sì shí  
如来身光面各一寻，是二十二。如来齿相四十  
qí píng jìng mì gēnshēn bái yú kē xuě shì èr shí sān rú lái  
齐平，净密、根深、白踰珂雪，是二十三。如来  
sì yá xiānbáifēng lì shì èr shí sì rú lái cháng dé wèizhōngshàng  
四牙鲜白锋利，是二十四。如来常得味中上  
wèi hóumài zhí gù néng yǐn shēnzhōngqiān zhī jié màisuǒyǒushàngwèi  
味，喉脉直故，能引身中千肢节脉所有上味，  
shì èr shí wǔ rú lái shéxiàngbáojìngguǎngcháng néng fù miàn lún zhì  
是二十五。如来舌相薄净广长，能覆面轮至  
ěr máo jì shì èr shí liù rú lái fàn yīn cí yùnhóng yǎ suí zhòng  
耳毛际，是二十六。如来梵音词韵弘<sup>28</sup>雅，随众  
duōshǎo wú bù děngwén qí shēnghóngzhènyóu rú tiān gǔ fā yánwǎn  
多少无不等闻，其声洪震犹如天鼓，发言婉  
yuē rú pín jiā yīn shì èr shí qī rú lái yǎn jié yóuruò niú wáng gàn  
约如频伽音，是二十七。如来眼睫犹若牛王，紺  
qīng qí zhěng bù xiāng zá luàn shì èr shí bā rú lái yǎnjīngàn  
青、齐整、不相杂乱，是二十八。如来眼睛紺  
qīngxiānbái hónghuánjiàn shì jiǎo jié fēnmíng shì èr shí jiǔ rú lái  
青鲜白，红环间饰皎洁分明，是二十九。如来  
miàn lún qí yóu mǎnyuè méixiàngjiǎojìng rú tiān dì gōng shì dì sān  
面轮其犹<sup>29</sup>满月，眉相皎净如天帝弓，是第三  
shí rú lái méijiānyǒu bái háoxiàng yòuxuánróuruǎn rú dǔ luó mián  
十。如来眉间有白毫相，右旋柔软如睹罗绵，

<sup>28</sup> 大正藏：和；永乐北藏及龙藏：弘

<sup>29</sup> 大正藏：由；永乐北藏及龙藏：犹

xiānbáiguāngjìng yú kē xuěděng shì sān shí yī rú lái dǐngshàng wū  
鲜白光净踰珂雪等，是三十一。如来顶上乌  
sè nì shā gāoxiǎnzhōuyuányóu rú tiāngài shì sān shí èr shì míng  
瑟膩沙，高显周圆犹如天盖，是三十二。是名  
rú lái sān shí èr xiàng  
如来三十二相。

mànshū shì lì yún hé míngwéi bā shí suí hǎo rú lái zhǐ  
“曼殊室利，云何名为八十随好？如来指

zhǎo xiá chángbáorùn guāng jié xiānjìng rú huā chìtóng shì wéi dì yī  
爪狭长薄润，光洁鲜净如华赤铜，是为第一。

rú lái shǒu zú zhǐ yuánxiāncháng chōng zhí róuruǎn jié gǔ bú xiàn shì  
如来手足指圆纤长，腩直柔软节骨不现，是

wéi dì èr rú lái shǒu zú gè děng wú chā yú zhū zhǐ jiān xī jiē chōng  
为第二。如来手足各等无差，于诸指间悉皆充

mì shì wéi dì sān rú lái shǒu zú yuánmǎn rú yì ruǎnjìngguāng zé  
密，是为第三。如来手足圆满如意，软净光泽

sè rú liánhuā shì wéi dì sì rú lái jīn mài pán jié jiān gù shēn yīn  
色如莲华，是为第四。如来筋脉盘结坚固、深隐

bú xiàn shì wéi dì wǔ rú lái liǎng huái jù yīn bú xiàn shì wéi dì liù  
不现，是为第五。如来两踝俱隐不现，是为第六。

rú lái xíng bù zhí jìn xiáng<sup>30</sup> shěn rú lóngxiàngwáng shì wéi dì qī rú  
如来行步直进详<sup>30</sup>审如龙象王，是为第七。如

lái xíng bù wēiróng qí sù rú shī zǐ wáng shì wéi dì bā rú lái xíng bù  
来行步威容齐肃如狮子王，是为第八。如来行步

ān píngxiáng xù bú guò bù jiǎnyóuruò niú wáng shì wéi dì jiǔ rú lái  
安平庠序不过不减犹若牛王，是为第九。如来

xíng bù jìn zhǐ wēi yí pì rú é wáng shì wéi dì shí rú lái huí gù bì  
行步进止威仪譬如鹅王，是为第十。如来回顾必

jiē yòuxuán rú lóngxiàngwáng jǔ shēn suí zhuǎn shì dì shí yī rú  
皆右旋，如龙象王举身随转，是第十一。如

lái zhī jié jiàn cì chōngyuán miàoshàn ān bù shì dì shí èr rú  
来支节渐次腩圆、妙善安布，是第十二。如

lái gǔ jié jiāo jié wú xì yóuruòlóngpán shì dì shí sān rú lái xī lún  
来骨节交结无隙犹若龙盘，是第十三。如来膝轮

miàoshàn ān bù jiān gù yuánmǎn shì dì shí sì rú lái yīn chù qí  
妙善安布、坚固圆满，是第十四。如来隐处其

<sup>30</sup> 大正藏：庠；永乐北藏及龙藏：详



wénmiàohǎo wēi shì jù zú yuánmǎnqīngjìng shì dì shí wǔ rú lái  
文妙好，威势具足圆满清净，是第十五。如来

shēn zhī rùn huáróuruǎn guāngyuèxiānjìng chéngòu bù zhuó shì dì shí  
身支润滑柔软，光悦鲜净尘垢不著，是第十

liù rú lái shēnróngdūn sù wú wèicháng bú qiè ruò shì dì shí qī  
六。如来身容敦肃无畏常不怯弱，是第十七。

rú lái shēn zhī jiān gù chóu mì shànxiāngzhǔzhuó shì dì shí bā rú lái  
如来身支坚固稠密善相属著，是第十八。如来

shēn zhī ān dìngdūnzhòng cháng bú diàodòngyuánmǎn wú huài shì dì  
身支安定敦重，常不掉动圆满无坏，是第

shí jiǔ rú lái shēnxiàngyóuruò xiānwáng zhōu zā duānyánguāngjìng lí  
十九。如来身相犹若仙王，周匝端严光净离

yì shì dì èr shí rú lái shēnyǒuzhōu zā yuánguāng yú xíngděng  
翳，是第二十。如来身有周匝圆光，于行等

shí héng zì zhàoyào shì èr shí yī rú lái fù xíngfāngzhèng wú qiàn  
时恒自照曜，是二十一。如来腹形方正无欠，

róuruǎn bú xiànzòngxiàngzhuāngyán shì èr shí èr rú lái qí shēn  
柔软不现众相庄严，是二十二。如来脐深、

yòuxuányuánmiào qīngjìngguāng zé shì èr shí sān rú lái qí hòu  
右旋圆妙、清净光泽，是二十三。如来脐厚、

bù āo bù tū zhōu zā miàohǎo shì èr shí sì rú lái pí fū yuǎn  
不凹不凸、周匝妙好，是二十四。如来皮肤远

lí jiè xuǎn yì wú yǎndiǎn yóuzhuìděngguò shì èr shí wǔ rú  
离疥癣，亦无黥点、疣赘等过，是二十五。如

lái shǒuzhǎngchōngmǎnróuruǎn zú xià ān píng shì èr shí liù rú  
来手掌充满柔软，足下安平，是二十六。如

lái shǒuwénshēncháng míng zhí rùn zé wú duàn shì èr shí qī  
来手文深长、明直、润泽、无断，是二十七。

rú lái chún sè guāgrùn dān huī rú pín pó guǒshàng xià xiāngchèn shì  
如来唇色光润丹晖，如频婆果上下相称，是

èr shí bā rú lái miànmén bù cháng bù duǎn bú dà bù xiǎo rú  
二十八。如来面门不长不短、不大不小，如

liàngduānyán shì èr shí jiǔ rú lái shéxiàngruǎnbáoguǎngcháng rú  
量端严，是二十九。如来舌相软薄广长如

chìtóng sè shì dì sān shí rú lái fā shēngwēizhènshēnyuǎn rú xiàng  
赤铜色，是第三十。如来发声威震深远，如象

wánghǒumínglǎngqīngchè shì sān shí yī rú lái yīn yùnměimiào jù zú  
王吼明朗清彻，是三十一。如来音韵美妙具足

rú shēn gǔ xiǎng shì sān shí èr rú lái bí gāo xiū ér qiě zhí qí  
如深谷响，是三十二。如来鼻高修而且直，其  
kǒng bú xiàn shì sān shí sān rú lái zhū chǐ fāng zhěng xiān bái shì sān  
孔不现，是三十三。如来诸齿方整鲜白，是三  
shí sì rú lái zhū yá yuán bái guāng jié jiàn cì fēng lì shì sān shí wǔ  
十四。如来诸牙圆白光洁渐次锋利，是三十五。  
rú lái mù jìng qīng bái fēn míng shì sān shí liù rú lái yǎn xiàng xiū guǎng  
如来目净青白分明，是三十六。如来眼相修广，  
pì rú qīng lián huā yè shèn kě ài yào shì sān shí qī rú lái yǎn jié  
譬如青莲华叶甚可爱乐，是三十七。如来眼睫  
shàng xià qí zhěng chóu mì bù bái shì sān shí bā rú lái shuāng méi  
上下齐整、稠密不白，是三十八。如来双眉  
cháng ér bù bái zhì ér xì ruǎn shì sān shí jiǔ rú lái shuāng méi  
长而不白、致而细软，是三十九。如来双眉  
qǐ mǐ shùn cì gàn liú lí sè shì dì sì shí rú lái shuāng méi gāo  
绮靡，顺次紺琉璃色，是第四十。如来双眉高  
xiǎng guāng rùn xíng rú chū yuè shì sì shí yī rú lái ěr hòu guǎng dà  
显光润形如初月，是四十一。如来耳厚、广大、  
xiū cháng lún duǒ chéng jiù shì sì shí èr rú lái liǎng ěr qǐ lì  
修长、轮埵成就，是四十二。如来两耳绮丽  
qí píng lí zhū guò shī shì sì shí sān rú lái róng yí néng lìng jiàn zhě wú  
齐平离诸过失，是四十三。如来容仪能令见者无  
sǔn wú rǎn jiē shēng ài jìng shì sì shí sì rú lái é guǎng yuán mǎn  
损无染皆生爱敬，是四十四。如来额广、圆满、  
píng zhèng xíng xiàng shū miào shì sì shí wǔ rú lái shēn fēn shàng bàn  
平正、形相殊妙，是四十五。如来身分上半  
yuán mǎn rú shī zǐ wáng wēi yán wú duì shì sì shí liù rú lái shǒu  
圆满，如师子王威严无对，是四十六。如来首  
fà xiū cháng gàn qīng chóu mì bù bái shì sì shí qī rú lái shǒu  
发修长、紺青、稠密不白，是四十七。如来首  
fà xiāng jié xì ruǎn rùn zé xuán zhuǎn shì sì shí bā rú lái  
发香洁、细软、润泽、旋转，是四十八。如来  
shǒu fà qí zhěng wú luàn yì bù jiāo zá shì sì shí jiǔ rú lái shǒu fà  
首发齐整无乱亦不交杂，是四十九。如来首发  
jiān gù bú duàn yǒng wú tuó luò shì dì wǔ shí rú lái shǒu fà guāng  
坚固不断永无阤<sup>31</sup>落，是第五十。如来首发光

<sup>31</sup> 大正藏：禡；永乐北藏及龙藏：阤



huáshū miào chéngòu bù zhuó shì wǔ shí yī rú lái shēn fēn jiān gù  
滑殊妙、尘垢不著，是五十一。如来身分坚固

chōng shí yú nà luó yán shì wǔ shí èr rú lái shēn tǐ cháng dà duān  
充实踰那罗延，是五十二。如来身体长大端

zhí shì wǔ shí sān rú lái zhòng qióng qīng jìng yuán hǎo shì wǔ shí sì  
直，是五十三。如来众窍清净圆好，是五十四。

rú lái shēn zhī shì lì shū shèng wú yǔ dēng zhě shì wǔ shí wǔ rú lái  
如来身支势力殊胜无与等者，是五十五。如来

shēn xiàng zhòng suǒ yào guān cháng wú yàn zú shì wǔ shí liù rú lái miàn  
身相众所乐观常无厌足，是五十六。如来面

lún xiū guǎng dé suǒ jiǎo jié guāng jìng rú qiū mǎn yuè shì wǔ shí qī  
轮修广得所，皎洁光净如秋满月，是五十七。

rú lái yán sè shū tài guāng xiǎn hán xiào xiān yán yǒu xiàng wú bèi shì wǔ  
如来颜色舒泰光显，含笑先言有向无背，是五

shí bā rú lái miàn mào guāng zé xī yí yuǎn lí pín<sup>32</sup> cù qīng chì  
十八。如来面貌光泽熙怡，远离<sup>32</sup>颦蹙、青赤

děng guò shì wǔ shí jiǔ rú lái shēn zhī qīng jìng wú gòu cháng wú chòu  
等过，是五十九。如来身支清净无垢、常无臭

huì shì dì liù shí rú lái suǒ yǒu zhū máo kǒng zhōng cháng chū rú  
秽，是第六十。如来所有诸毛孔中，常出如

yì wēi miào zhī xiāng shì liù shí yī rú lái miàn mén cháng chū zuì shàng  
意微妙之香，是六十一。如来面门常出最上

shū shèng zhī xiāng shì liù shí èr rú lái shǒu xiàng zhōu yuán miào hǎo  
殊胜之香，是六十二。如来首相圆周妙好，

rú mò dá nà yì yóu tiān gài shì liù shí sān rú lái shēn máo gàn qīng  
如未达那亦犹天盖，是六十三。如来身毛紺青

guāng jìng rú kǒng què xiàng hóng huī qǐ shì sè lèi chì tóng shì liù  
光净，如孔雀项红晖绮饰，色类赤铜，是六

shí sì rú lái fǎ yīn suí zhòng dà xiǎo bù zēng bù jiǎn yìng lǐ wú chā<sup>33</sup>  
十四。如来法音，随众大小不增不减应理无差

shì liù shí wǔ rú lái dǐng xiàng wú néng jiàn zhě shì liù shí liù  
<sup>33</sup>，是六十五。如来顶相无能见者，是六十六。

rú lái shǒu zú zhǐ yuē fēn míng zhuāng yán miào hǎo rú chì tóng sè shì  
如来手足指约分明，庄严妙好如赤铜色，是

liù shí qī rú lái xíng shí qí zú qù dì rú sì zhǐ liàng ér xiàn yìn wén  
六十七。如来行时，其足去地如四指量而现印文，

<sup>32</sup> 大正藏：频；永乐北藏及龙藏：颦

<sup>33</sup> 大正藏：差；永乐北藏及龙藏：著；校勘：差

shì liù shí bā rú lái zì chí bú dài tā chí<sup>34</sup> shēn wú qīng dòng yì bù  
是六十八。如来自持不待他持<sup>34</sup>，身无倾动亦不  
wēi yí shì liù shí jiǔ rú lái wēi dé yuǎn zhèn yī qiè è xīn wén  
透迤，是六十九。如来威德远震一切，恶心闻  
xǐ kǒng bù jiàn ān shì dì qī shí rú lái yīn shēng bù gāo bú xià  
喜、恐怖见安，是第七十。如来音声不高不下，  
suí zhòng shēng yì hé yuè yǔ yán shì qī shí yī rú lái néng suí zhū yǒu  
随众生意和悦与言，是七十一。如来能随诸有  
qíng lèi yán yīn yì yào ér wèi shuō fǎ shì qī shí èr rú lái yī yīn yǎn  
情类言音意乐而为说法，是七十二。如来一音演  
shuō zhèng fǎ suí yǒu qíng lèi gè lìng dé jiě shì qī shí sān rú lái  
说正法，随有情类各令得解，是七十三。如来  
shuō fǎ xián yī cì dì bì yǒu yīn yuán yán wú bú shàn shì qī shí sì  
说法咸依次第必有因缘，言无不善，是七十四。  
rú lái děng guān zhū yǒu qíng lèi zàn shàn huǐ è ér wú ài zēng shì qī  
如来等观诸有情类，赞善毁恶而无爱憎，是七  
shí wǔ rú lái suǒ wéi xiān guān hòu zuò guǐ fàn jù zú lìng shí shàn jìng  
十五。如来所为先观后作，轨范具足令识善净，  
shì qī shí liù rú lái xiāng hǎo yī qiè yǒu qíng wú néng guān jìn shì  
是七十六。如来相好，一切有情无能观尽，是  
qī shí qī rú lái dǐng gǔ jiān shí yuán mǎn shì qī shí bā rú lái  
七十七。如来顶骨坚实圆满，是七十八。如来  
yán róng cháng shào bù lǎo hào xún jiù chù shì qī shí jiǔ rú lái shǒu  
容颜常少不老、好巡旧处，是七十九。如来手  
zú jí xiōng yì qián jiē yǒu jí xiáng xǐ xuán dé xiàng wén tóng qǐ huà  
足及胸臆前，皆有吉祥喜旋德相，文同绮画、  
sè lèi zhū dān shì dì bā shí shì míng rú lái bā shí suí hǎo  
色类朱丹，是第八十。是名如来八十随好。”

<sup>34</sup> 大正藏：侍；永乐北藏及龙藏：持



dì liù fēnzàntàn pǐn dì shí liù  
第六分赞叹品第十六

ěr shí mànshū shì lì pú sà jí cóngzuò qǐ dǐng lǐ fó zú  
尔时，曼殊室利菩萨即从座起顶礼佛足，  
piān fù zuǒjiānyòu xī zhuó dì hé zhǎnggōngjìng ér bó fó yán rú  
偏覆左肩右膝著地，合掌恭敬而白佛言：“如  
lái gōng dé xī yǒu wú děng bù kě sī yì guò qù wèi lái xiàn zài  
来功德希有、无等、不可思议，过去未来现在  
zhū fó jiē wú yǒu yì ruò jiàn rú lái huò wén gōng dé cǐ yǒu qíng lèi yì  
诸佛皆无有异。若见如来或闻功德，此有情类亦  
nán sī yì jīn chóngjiàn fó zhuàn dà fǎ lún dé wèi céng yǒu huān xǐ  
难思议。今重见佛转大法轮，得未曾有欢喜  
yǒngyuè  
踊跃。”

zuò shì yǔ yǐ jí shēng xū kōng qī duō luó shù hé zhǎngzànyuē  
作是语已，即升虚空七多罗树，合掌赞曰：

yī qiè yǒu qíng lèi 一切有情类	wéi fó zuì wéi zūn 唯佛最为尊
shàng wú yǒuděngzhě 尚无有等者	kuàng fù dāngyǒushèng 况复当有胜
wǒ fǎ èr jù kōng 我法二俱空	miào lǐ wú děngděng 妙理无等等
wéi wǒ fó shì zūn 唯我佛世尊	néngděng wú děngděng 能等无等等
fán nǎo bìng xí qì 烦恼并习气	jù jìn yǒng wú yú 俱尽永无余
néng zhī yī qiè fǎ 能知一切法	wú bù jiē míng liǎo 无不皆明了
ruò zhì ruò shuō fǎ 若智若说法	wú néng jí fó zhě 无能及佛者
sān qiān dà qiān jiè 三千大千界	wéi fó dú wéi zūn 唯佛独为尊
shí lì wú wèi děng 十力无畏等	dìng yǒu fēi xū wàng 定有非虚妄
dì shì yǔ fàn wáng 帝释与梵王	xián suǒ bù néng dé 咸所不能得

shì zūn dà ēn dé pǔ qià zhū yǒu qíng  
世尊大恩德 普洽诸有情

cǐ shì nán sī yì dìng wú néng jí zhě  
此事难思议 定无能及者

néng yǐ wēi miào huì jí fāng biàn shàn qiǎo  
能以微妙慧 及方便善巧

huà dǎo zhū yǒu qíng jiē lìng dé lì lè  
化导诸有情 皆令得利乐

ěr shí huì zhōng yǒu yī tiān zǐ míng yuē miào sè jí cóng zuò qǐ  
尔时，会中有一天子名曰妙色，即从座起

dǐng lǐ fó zú piān fù zuǒ jiān yòu xī zhuó dì hé zhǎng xiàng fó yǐ  
顶礼佛足，偏覆左肩，右膝著地，合掌向佛以

sòng zàn yuē  
颂赞曰：

yǒu shuō shì jiān děng fó zhě  
有说世间等佛者

ruò shuō fǎ wáng zuì jí zūn  
若说法王最极尊

rén tiān zhī chóu zhèng wèn nán  
人天之俦正问难

shàn shì xiáng mó fú wài dào  
善逝降魔伏外道

qīng jìng sì biàn wú qióng shuō  
清净四辩无穷说

biàn guān zhū fǎ zhì wú ài  
遍观诸法智无碍

dà bēi píng děng shì yǒu qíng  
大悲平等视有情

shàn néng liǎo zhī gēn yù xìng  
善能了知根欲性

fán nǎo chā bié fēi yī zhǒng  
烦恼差别非一种

wéi fó qiǎo shuō bǐ yīn yuán  
唯佛巧说彼因缘

zhí fó wén fǎ bù dé shèng  
值佛闻法不得圣

bǐ yán fēi shí wéi xū kuáng  
彼言非实为虚诳

cǐ yán fēi wàng wéi dì yǔ  
此言非妄为谛语

wú yǒu néng zhé wǒ dà shī  
无有能折我大师

jiāng dǎo shì jiān zhì jiě tuō  
将导世间至解脱

gān lù miào yào shī yǒu qíng  
甘露妙药施有情

yī qiè chà nà bù jiǎn shī  
一切刹那不减失

qīng jìng zhī xīn shì bù rǎn  
清净之心世不染

suí suǒ yào wén ér yīng shuō  
随所乐闻而应说

wèi shì wú liàng duì zhì mén  
为示无量对治门

zhuān wèi lì lè yǒu qíng gù  
专为利乐有情故

rú shì yǒu qíng dù jí nán  
如有有情度极难



rú lái dà míng yīng kě yǎng  
如来大名应渴仰

ruò dé jiàn zhě wú xiànshàn<sup>35</sup>  
若得见者无限善<sup>35</sup>

fó zhì néng lìng xīn qīng jìng  
佛智能令心清净

dé wénzhèngjiàochūshēng sǐ  
得闻正教出生死

wén fó míng hào dà jí xiáng  
闻佛名号大吉祥

chángniàn shì zūn héng xǐ yào  
常念世尊恒喜乐

fā xīn yì fó shēng huì jiě  
发心诣佛生慧解

rú jiào qín xiū chéngzhǒng zhì  
如教勤修成种智

jiè pǐn qīng jìng wú gòu zhuó  
戒品清净无垢浊

jìng lǜ dì yī xīn chéng míng  
静虑第一心澄明

zhì huì zuì shèng nán qīng dòng  
智慧最胜难倾动

fǎ hǎi qīng jìng rú gān lù  
法海清净如甘露

yī qiè yǒu qíng xǐ fàng yì  
一切有情喜放逸

zhū fó zhuān jīng lí shì jiān  
诸佛专精离世间

děng cí yǒu qíng rú yī zǐ  
等慈有情如一子

ēn dé shēn hòu wú néng bào  
恩德深厚无能报

xiānshuō néng pò jié zéi fǎ  
先说能破结贼法

jiǔ cuī tiān mó huàn huà jūn  
久摧天魔幻化军

shì zūn yǐ shuō sān yǒu guò  
世尊已说三有过

guǎng shì niè pán wú liàng dé  
广示涅槃无量德

bǎi qiān dà jié shèn nán wén  
百千大劫甚难闻

gù wǒ zhì chéng jīn zàn lǐ  
故我至诚今赞礼

ěr shí huì zhōng yǒu yī tiān zǐ míng yuē shàn míng jí cóng zuò  
尔时，会中有一天子名曰善名，即从座

qǐ dǐng lǐ fó zú piān fù zuǒ jiān yòu xī zhuó dì hé zhǎng xiàng fó  
起顶礼佛足，偏覆左肩，右膝著地，合掌向佛

yǐ sòng zàn yuē<sup>36</sup>  
以颂赞曰<sup>36</sup>：

rú lái píng děng xíng dà cí  
如来平等行大慈

shè kě dù zhì yǔ tā zhě  
设可度智与他者

shàng lìng tiān shòu zuì qián dé  
尚令天授最前得

kuàng fù qí yú yǒu qíng lèi  
况复其余有情类

wǒ jīn bú qiè wéi kōng guò  
我今不悞为空过

xiū chí dà xíng bào fó ēn  
修持大行报佛恩

yǒu wéi zì zhèng wú lòu miè  
有唯自证无漏灭

bǐ yú fó ēn wèi wéi bào  
彼于佛恩未为报

<sup>35</sup> 大正藏：益；永乐北藏及龙藏：善

<sup>36</sup> 大正藏：言；永乐北藏及龙藏：曰

ruò yǒu xiū xíng fó shēn jiào  
若有修行佛深教

fó jiǔ qín kǔ wèi yǒu qíng  
佛久勤苦为有情

dà cí kāi xiǎn zhēn miào fǎ  
大慈开显真妙法

ruò fó bù chū yú shì jiān  
若佛不出于世间

zé wú rén tiān wéi è qù  
则无人天唯恶趣

zhū qù shòu kǔ wú néng miǎn  
诸趣受苦无能免

fó yù jiě tuō<sup>37</sup> zhū dú jié  
佛欲解脱<sup>37</sup>诸毒结

rú lái shì shì dà fú tián  
如来是世大福田

ruò wéi fó jiào bù xiū xíng  
若违佛教不修行

yǒu yú fó suǒ qǐ è xīn  
有于佛所起恶心

shì děng yǒu qíng shèn kě mǐn  
是等有情甚可愍

rú fó shì zūn zì zhī zhì  
如佛世尊自知智

fó zhì fēi wǒ suǒ cè liáng  
佛智非我所测量

wú wèi zhì lì bú gòng fǎ  
无畏智力不共法

xiàng hǎo zhuāng yán wēi miào xiāng  
相好庄严微妙香

sān zhǒng kāi fū bú zàn xī  
三种开敷不暂息

wéi fó shàn zhī wú shàng jué  
唯佛善知无上觉

fó wéi dì yī zuì wú shàng  
佛为第一最无上

nǎi dé míng wéi fó zhēn zǐ  
乃得名为佛真子

wú shàng dà ēn hǎn néng bào  
无上大恩罕能报

lìng zhòng xiū xíng jiān huà tā  
令众修行兼化他

yī qiè yǒu qíng shòu dà kǔ  
一切有情受大苦

dàn wén zhǒng zhǒng kǔ yīn shēng  
但闻种种苦音声

fán nǎo xì fù yǒu qíng gù  
烦恼系缚有情故

fān wéi dà bēi zhī suǒ yīng  
翻为大悲之所萦

yī jiào zhèng xiū lí è qù  
依教正修离恶趣

bǐ dìng bù dé shēng rén tiān  
彼定不得生人天

huò fù bú yào wén shēn fǎ  
或复不乐闻深法

jué dìng yǒng dāng chǔ hēi àn  
决定永当处黑暗

qí děng rú lái nǎi néng liǎo  
其等如来乃能了

qǐ shǒu jìng lǐ shí fāng fó  
稽首敬礼十方佛

wéi fó shì zūn dú yuán bèi  
唯佛世尊独圆备

guān zhě wú yàn chāo zhòng sè  
观者无厌超众色

qīng jìng fó huā wǒ jīn lǐ  
清净佛华我今礼

néng yǒng chū lí zhū xiǎn nán  
能永出离诸险难

qǐ shǒu guī mìng liǎng zú zūn  
稽首归命两足尊

<sup>37</sup> 大正藏：他；永乐北藏及龙藏：脱



fó yǐ gōng dé zhèng fǎ shuǐ  
佛以功德正法水

pǔ néng xǐ chú zhū gòu huì  
普能洗除诸垢秽

shì zūn běn lái nèi wài jìng  
世尊本来内外净

wǒ jīn dǐng lǐ zhēn jìng shēn  
我今顶礼真净身

ěr shí kānrěn jiè zhǔ dà fàntiānwáng jí cóngzuò qǐ dǐng lǐ  
尔时，堪忍界主大梵天王，即从座起顶礼

fó zú piān fù zuǒjiān yòu xī zhuó dì hé zhǎngxiàng fó yǐ sòngzàn  
佛足，偏覆左肩，右膝著地，合掌向佛以颂赞

yán  
言：

rú lái jù zú shèng fú huì  
如来具足胜福慧

lì lè yǒu qíng wú zàn xī  
利乐有情无暂息

cháng yù gān lù jì jī kě  
常雨甘露济饥渴

wǒ jīn qǐ shǒu néng lì tā  
我今稽首能利他

shì jiān zuì shèng kě jìng zhě  
世间最胜可敬者

bǐ lèi yóu lái gòngyǎng fó  
彼类犹来供养佛

zhū è sī jìn zhòngshàn bèi  
诸恶斯尽众善备

wǒ jīn qǐ shǒu wú děngzūn  
我今稽首无等尊

pǔ wèi jì bá zhū yǒu qíng  
普为济拔诸有情

mǐ yǒu yī xíng bù xiū xué  
靡有一行不修学

lìng dù shēng sǐ dé ān lè  
令度生死得安乐

wǒ jīn qǐ shǒu jiù shì shī  
我今稽首救世师

qǐ shǒu wēi miào jīn sè shēn  
稽首微妙金色身

qǐ shǒu suǒ shuō gān lù fǎ  
稽首所说甘露法

qǐ shǒu qīng jìng wú gòu zhì  
稽首清净无垢智

qǐ shǒu yī qiè gōng dé lín  
稽首一切功德林

ěr shí fó gào dà fàntiānyán shàn zāi shàn zāi rú rǔ  
尔时，佛告大梵天言：“善哉！善哉！如汝

suǒ zàn rú lái cǐ shì shì shí fēi xū hé yǐ gù zhū fó shì zūn yú  
所赞。如来此事是实非虚。何以故？诸佛世尊于

wú liàng jié xiū jí zhǒngzhǒng fú dé zhì huì yóu sī guǒ wèi wú bú bèi  
无量劫，修集种种福德智慧，由斯果位无不备

zú suǒ yǐ zhě hé rú lái jù zú bù shī jìng jiè ān rěn jīng  
足。所以者何？如来具足布施、净戒、安忍、精

jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō shēn yǔ yì sān wú bù qīng  
进、静虑、般若波罗蜜多，身、语、意三无不清

jìng gù néng tōng dá zhēn rú shí jì zhù shí jì gù suǒ yán bù xū  
净，故能通达真如、实际，住实际故所言不虚。”

shí dà fàn wáng dǐng lǐ fó zú hé zhǎng gōng jìng fù bó fó yán  
时，大梵王顶礼佛足，合掌恭敬复白佛言：

wéi yuàn shì zūn yǐ shéntōng lì lìng cǐ bō rě bō luó mì duō jiǔ  
“**惟<sup>38</sup>**愿世尊以神通力，令此般若波罗蜜多久  
zhù shì jiān lì lè yī qiè  
住世间利乐一切！”

ěr shí fó gào dà fàn tiān wáng shí fāng sān shì yī qiè rú lái  
尔时，佛告大梵天王：“十方三世一切如来

yǐ dà shéntōng xiángòng hù niànshēnshēn bō rě bō luó mì duō jiǔ zhù  
以大神通，咸共护念甚深般若波罗蜜多久住

shì jiān lì lè yī qiè tiān mó fàn zhì wàidào shā mén jiē wú  
世间利乐一切，天魔、梵志、外道、沙门，皆无

yǒu néng miè huài zhàng ài hé yǐ gù wǒ niànguò qù yǒu fó míng yuē  
有能灭坏障碍。何以故？我念过去有佛名曰

bǎo yuè rú lái shí hào yuán mǎn guó míng wú huǐ jié míng xǐ zàn  
宝月如来，十号圆满，国名无毁，劫名喜赞。

bǐ fó yǒu èr bì chū dì zǐ zuò dà fǎ shī shàn shuō shēn fǎ yī míng  
彼佛有二苾刍弟子，作大法师善说深法，一名

zhì shèng èr míng dì shòu cháng suí bǐ fó zhuǎn zhèng fǎ lún jīng  
智盛、二名谛授，常随彼佛转正法轮，经

yī jié zhōng xuān shuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō sān qiān dà  
一劫中宣说如是甚深般若波罗蜜多，三千大

qiān bǎi yì mó zhòng xī jiē shòu huà fā pú tí xīn shì gù cǐ jīng zhū  
千百亿魔众悉皆受化发菩提心。是故此经，诸

tiān mó děng jiē wú yǒu lì miè huài zhàng ài  
天魔等皆无有力灭坏障碍。”

ěr shí jì jìng huì pú sà mó hē sà jí cóng zuò qǐ dǐng lǐ fó  
尔时，寂静慧菩萨摩诃萨即从座起顶礼佛

zú piān fù zuǒ jiān yòu xī zhuó dì hé zhǎng gōng jìng ér bó fó yán  
足，偏覆左肩，右膝著地，合掌恭敬而白佛言：

bǎo yuè rú lái zhù zài hé suǒ wéi yóu zhù shì wéi yǐ niè pán  
“宝月如来住在何所？为犹住世？为已涅槃？”

ěr shí shì zūn gào jì jìng huì yán shàn nán zǐ dōng fāng qù  
尔时，世尊告寂静慧言：“善男子，东方去

cǐ guò shí qiān yì zhū fó shì jiè céng yǒu shì jiè míng yuē wú huǐ qí  
此过十千亿诸佛世界，曾有世界名曰无毁，其

<sup>38</sup> 大正藏：唯；永乐北藏及龙藏：惟



zhōng rú lái shòu shí qiān jié      bǐ fó shì jiè chángshuō rú shì shènsēn  
中 如来寿十千劫。彼佛世界常说如是甚深  
bō rě bō luó mì duō      bǐ zhūtiānmó jí wàidàoděng      yú cǐ jīng diǎn  
般若波罗蜜多，彼诸天魔及外道等，于此经典  
bù néngzhàng ài      jiē fā wú shàngzhèngděngjué xīn      zhì shèng bì chū  
不能障碍，皆发无上正等觉心。智盛苾刍  
jí shì jīn zhěmànshū shì lì      dì shòu bì chū jí shì jīn zhě zuì shèngtiān  
即是今者曼殊室利，谛授苾刍即是今者最胜天  
wáng      cǐ èr pú sà fāngbiànshànqiǎo      zhǒngzhǒngyōng hù shènsēn bō  
王，此二菩萨方便善巧，种种拥护甚深般  
rě bō luó mì duō lìng jiǔ zhù shì      shí fāng fó guóruòshuō rú shì shènsēn  
若波罗蜜多令久住世。十方佛国若说如是甚深  
bō rě bō luó mì duō      cǐ èr pú sà jí wǎngtīngshòu      rú wǒ jīn zhě  
般若波罗蜜多，此二菩萨即往听受，如我今者  
shuō shì fǎ mén fàng dà guāng míng      xún guāng lái jí  
说是法门放大光明，寻光来集。”

## dì liù fēn fù zhǔ pǐn dì shí qī 第六分付嘱品第十七

ěr shí      fó gào ā nántuóyán      rǔ kě shòu chí shènsēn bō rě  
尔时，佛告阿难陀言：“汝可受持甚深般若  
bō luó mì duō      wù lìng wàng shī  
波罗蜜多，勿令忘失！”

shí      ā nántuó jí cóngzuò qǐ dǐng lǐ fó zú      piān fù zuǒjiān  
时，阿难陀即从座起顶礼佛足，偏覆左肩，  
yòu xī zhuó dì      hé zhǎngōngjìng ér bái fó yán      yún hé shòu chí rú  
右膝著地，合掌恭敬而白佛言：“云何受持如  
shì jīng diǎn  
是经典？”

yú shì fó gào ā nántuóyán      shòu chí cǐ jīng yǒu shí zhǒng fǎ  
于是佛告阿难陀言：“受持此经有十种法：  
yī zhě      shū xiě      èr zhě      gòngyǎng      sān zhě      shī tā      sì zhě  
一者、书写。二者、供养。三者、施他。四者、  
dì tīng      wǔ zhě      pī dú      liù zhě      shòu chí      qī zhě      guǎngshuō  
谛听。五者、披读。六者、受持。七者、广说。  
bā zhě      fěngsòng      jiǔ zhě      sī wéi      shí zhě      xiū xí      yī sī shí  
八者、讽诵。九者、思惟。十者、修习。依斯十

fǎ shòu chí cǐ jīng pì rú shì jiān yī qiè cǎo mù huā guǒ yào  
法受持此经。譬如世间一切草、木、华、果、药  
děng jiē yī dà dì rú shì yī qiè shū shèng shàn fǎ jiē yī bō rě bō  
等皆依大地；如是一切殊胜善法皆依般若波  
luó mì duō rú zhuàn lún wáng ruò zhù zài shì qī bǎo cháng xiàn shèn shēn  
罗蜜多。如转轮王若住在世七宝常现；甚深  
bō rě bō luó mì duō yì fù rú shì ruò zhù zài shì sān bǎo bú miè  
般若波罗蜜多亦复如是，若住在世三宝不灭。”

ěr shí dà zhòng zhān yǎng zūn yán yì kǒu tóng yīn jù shāng tàn  
尔时，大众瞻仰尊颜，异口同音俱伤叹  
yuē rú lái miè hòu shéi néng hè dān rú shì shì zūn dà fǎ zhòng dān  
曰：“如来灭后，谁能荷担如是世尊大法重担，  
wèi yú wú liàng wú biān dà jié xiū jí suǒ dé wú shàng pú tí  
谓于无量无边大劫修集所得无上菩提？”

ěr shí zhòng zhōng biàn yǒu yī wàn èr qiān pú sà wèi hù cǐ fǎ  
尔时，众中便有一万二千菩萨为护此法，  
jí cóng zuò qǐ dǐng lǐ fó zú piān fù zuǒ jiān yòu xī zhuó dì hé  
即从座起顶礼佛足，偏覆左肩，右膝著地，合  
zhǎng gōng jìng ér shuō sòng yán  
掌恭敬而说颂言：

wǒ děng shě shēn mìng bù qiú wèi lái fú  
我等舍身命 不求未来福  
hù chí fó suǒ shuō cǐ shèn shēn fǎ yào  
护持佛所说 此甚深法要

ěr shí zhòng zhōng wǔ bǎi tiān zǐ xián wáng wéi shǒu fù cóng zuò  
尔时，众中五百天子贤王为首，复从座  
qǐ dǐng lǐ fó zú piān fù zuǒ jiān yòu xī zhuó dì hé zhǎng gōng jìng  
起顶礼佛足，偏覆左肩，右膝著地，合掌恭敬  
ér shuō sòng yán  
而说颂言：

wèi dù zhū yǒu qíng chéng dà bēi yuàn lì  
为度诸有情 成大悲愿力  
hù chí fó suǒ shuō cǐ shèn shēn fǎ yào  
护持佛所说 此甚深法要

shí tiān dì shì chí jì fàn wáng pí shā mén wáng jiē cóng  
时，天帝释、持髻梵王、毗沙门王，皆从  
zuò qǐ dǐng lǐ fó zú piān fù zuǒ jiān yòu xī zhuó dì hé zhǎng gōng  
座起顶礼佛足，偏覆左肩，右膝著地，合掌恭



jìng ér shuō sòng yán

敬而说颂言：

néng liáo yī qiè bìng  
能疗一切病

shì zūn jīn suǒ shuō  
世尊今所说

bō rě wēi miào yào  
般若微妙药

wǒ děng dǐng dài chí  
我等顶戴持

zhí jīn gāng shén yì cóng zuò qǐ dǐng lǐ fó zú piān fù zuǒ jiān  
执金刚神亦从座起顶礼佛足，偏覆左肩，

yòu xī zhuó dì hé zhǎng gōng jìng ér shuō sòng yán  
右膝著地，合掌恭敬而说颂言：

fǎ běn wú míng zì  
法本无名字

fó yǐ míng zì shuō  
佛以名字说

dà bēi zhēn jiào fǎ  
大悲真教法

wǒ jīn dǐng dài chí  
我今顶戴持

ěr shí fó gào chí jì fàn yán fàn tiān dāng zhī fó zàn sān  
尔时，佛告持髻梵言：“梵天当知！佛赞三

shì zuì wéi wú shàng hé děng wéi sān yī zhě fā pú tí xīn èr  
事最为无上，何等为三？一者、发菩提心。二

zhě hù chí zhèng fǎ sān zhě rú jiào xiū xíng rú shì sān fǎ zuì wéi  
者、护持正法。三者、如教修行。如是三法最为

wú shàng néng xiū xíng zhě zhēn gòng yǎng fó wǒ ruò zhù shì yī jié huò  
无上，能修行者真供养佛。我若住世一劫或

yī jié yú shuō cǐ gōng dé yì bù néng jìn hù chí rú lái yī sì jù  
一劫余，说此功德亦不能尽。护持如来一四句

sòng suǒ huò gōng dé shàng bù kě jìn kuàng néng hù chí sān shì fó mǔ  
颂，所获功德尚不可尽，况能护持三世佛母

shèn shēn bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù sān shì zhū fó jiē yīn bō  
甚深般若波罗蜜多！何以故？三世诸佛皆因般

rě bō luó mì duō ér dé shēng gù yǐ fǎ gòng yǎng zhēn gòng yǎng fó  
若波罗蜜多而得生故。以法供养真供养佛，

ruò yǐ zī cái fēi zhēn gòng yǎng gù fǎ gòng yǎng zuì wéi dì yī ruò yǒu  
若以资财非真供养，故法供养最为第一。若有

hù chí fó zhèng fǎ zhě dāng zhī bǐ lèi sān shì ān lè shì gù fàn  
护持佛正法者，当知彼类三世安乐。是故，梵

tiān cháng yīng yōng hù shèn shēn bō rě bō luó mì duō rǔ yóu hù fǎ  
天！常应拥护甚深般若波罗蜜多，汝由护法，

<sup>39</sup> 大正藏：二；永乐北藏及龙藏：三

yǐ dāng dé jiànxián jié qiān fó xī wéiqǐngzhǔ fàntiāndāng zhī yú cǐ  
已当得见贤劫千佛悉为请主。梵天当知！于此  
huì tǔ hù chízhèng fǎ xū yú zhī jiān shèngjìng tǔ zhōngruò jīng yī jié  
秽土护持正法须臾之间，胜净土中若经一劫  
huò yī jié yú suǒhuògōng dé gù yīngjīng qín hù chízhèng fǎ  
或一劫余所获功德，故应精勤护持正法。”

shì zūn fù gào tiān dì shì yán jiāo shī jiā shènsēn bō rě bō  
世尊复告天帝释言：“憍尸迦，甚深般若波

luó mì duō suí suǒ zài chù dāng zhī jí shì rú lái shēng chù dé pú tí  
罗蜜多随所在处，当知即是如来生处、得菩提  
chù zhuàn fǎ lún chù rù niè pán chù hé yǐ gù jiāo shī jiā  
处、转法轮处、入涅槃处。何以故？憍尸迦，

yī qiè pú sà yī qiè shàn fǎ yī qiè rú lái jīe cóng cǐ shēng ruò  
一切菩萨、一切善法、一切如来皆从此生。若  
yǒu fǎ shī xuānshuō rú shì shènsēn bō rě bō luó mì duō cǐ dì jí wéi  
有法师宣说如是甚深般若波罗蜜多，此地即为

fó suǒ xíng chù zhū yǒu qíng lèi yú fǎ shī suǒ dāng shēng shàn yǒu zūn  
佛所行处；诸有情类于法师所，当生善友、尊  
zhòng fó xīn gōngjìng huān xǐ gòngyǎng zàn tàn ruò wǒ zhù shì  
重佛心恭敬、欢喜、供养、赞叹。若我住世

yī jié huò yī jié yú shuō cǐ fǎ shī liú chuán cǐ jīng suǒ huò gōng dé  
一劫或一劫余，说此法师流传此经所获功德  
yì bù néng jìn jiāo shī jiā ruò cǐ fǎ shī suǒ xíng zhī chù shàn nán  
亦不能尽。憍尸迦，若此法师所行之处，善男

zǐ děng yǒu néng cì xuè sǎ dì gòngyǎng wèi zú wéi duō hé yǐ gù  
子等有能刺血洒地供养，未足为多。何以故？

wú shàng fǎ lún nán shòu chí gù  
无上法轮难受持故。”

shí tiān dì shì bó yán shì zūn wèi lái shì zhōng shuō cǐ jīng  
时，天帝释白言：“世尊！未来世中说此经

chù wǒ jí juànshǔ jiē dāng yōng hù bǐ dì fāngsuǒ jí shuō fǎ shī ruò  
处，我及眷属皆当拥护彼地方所及说法师，若  
jiàn cǐ jīng suǒ zài zhī chù jí shēng qián shuō sì zhǒng chù xīn  
见此经所在之处，即生前说四种处心。”

ěr shí shì zūn zàn tiān dì shì rǔ néng rú shì shàn zāi  
尔时，世尊赞天帝释：“汝能如是，善哉！

shàn zāi wú yǐ cǐ jīng fù zhǔ yú rǔ yí yú lái shì yōng hù liú tōng  
善哉！吾以此经付嘱于汝，宜于来世拥护流通。”



shí tiān dì shì jí bó fó yán wǒ děng zhū tiān dé shēng shàn  
时，天帝释即白佛言：“我等诸天得生善  
qù jiē yóu bō rě bō luó mì duō fā pú tí xīn yì fù yóu cǐ shì  
趣，皆由般若波罗蜜多，发菩提心亦复由此，是  
gù wǒ děng bú gù shēn mìng yōng hù shì zūn rú shì shēn fǎ  
故我等不顾身命拥护世尊如是深法。”

shí fó fù zàn tiān dì shì yán shàn zāi shàn zāi rú shuō  
时，佛复赞天帝释言：“善哉！善哉！如说  
néng zuò  
能作。”

shí bó qié fàn shuō shì jīng yǐ zuì shèng tiān wáng jí shí fāng jiè  
时，薄伽梵说是经已，最胜天王及十方界  
zhū dà pú sà yī qiè shēng wén tiān lóng yào chā jiàn dá fù  
诸大菩萨、一切声闻、天、龙、药叉、健达缚、  
ā sù luò jiē lù chá<sup>40</sup> jǐn nà luò mò hū luò qié rén fēi rén děng  
阿素洛、揭路茶<sup>40</sup>、紧捺洛、莫呼洛伽、人非人等，  
wén fó suǒ shuō jiē dà huān xǐ xìn shòu fèng xíng  
闻佛所说皆大欢喜、信受奉行。

大般若波罗蜜多经卷第五百七十三

<sup>40</sup> 大正藏：茶；永乐北藏及龙藏：荼

dà bō rě bō luó mì duō jīng dì qī huì  
大般若波罗蜜多经第七会

màn shū shì lì fēn  
曼殊室利分

xù  
序

táng xī míng sì shā mén xuán zé zhuàn  
唐西明寺沙门玄则撰<sup>41</sup>

wén fú jí xiàng wú dǔ tǐng zhēn rú zhī zhuànguān jí lǜ wú  
闻夫即相无睹，挺真如之壮观；即虑无  
zhī chéngzhǒng zhì zhī mò shí dàn èr chén qiě luò shí zhú jiàn yǐ  
知，成种智之默识。但二尘且落，时逐见以  
qīngnóng wǔ yì jiāng pī fù yīn yí ér jù sàn shì yǐ zhòu míng kōng  
轻浓；五翳将披，复因疑而聚散。是以骤明空  
dào jǐ gū zǒng xuán qì zhī chǎng lì xuǎn shí tú miào jí shēng duì  
道，给孤总旋憩之场；历选时徒，妙吉升对  
yáng zhī zhòng hū wú jìn yǐ zhānyǎng é bù líng yǐ cān wù jì mǐn  
扬之重。忽无覲以瞻仰，俄不聆以飡悟，既泯  
xiū ér zào xiū yì jué xué ér qū xué zhuàng qí qū bié zé pú tí  
修而造修，亦绝学而趋学。状其区别，则菩提  
wàn liú duàn qí hún máng zé niè pán yī xiàng yī xiàng zé bú jiàn  
万流；断其混茫，则涅槃一相。一相则不见  
shēng sǐ wàn liú zé wú fēi fó fǎ bú huài jiǎ míng zhī fán zǒng ér  
生死，万流则无非佛法，不坏假名之繁总，而  
kāi shí xiàng zhī jué liáo zhèng míng rú lái fǎ wú kuàng pú sà fǎ  
开实相之沆寥。正明如来法无，况菩萨法；  
pú sà fǎ wú kuàng èr shèng fǎ èr shèng fǎ wú kuàng fán fū fǎ  
菩萨法无，况二乘法；二乘法无，况凡夫法。  
fǎ shàng bù yǒu hé yǒu pú tí shàng wú pú tí yún hé kě qù  
法尚不有，何有菩提？尚无菩提，云何可趣？

<sup>41</sup> 大正藏：西明寺沙门玄则撰；永乐北藏及龙藏：唐西明寺沙门玄则撰



shàng wú kě qù hé yǒuzhèng dé shàng wú zhèng dé hé yǒuzhèng  
尚无可趣，何有证得？尚无证得，何有证  
zhě shì gù yǒu zhī sī shū wú zhī sī guàn dòng zhī sī yuǎn jǔ  
者？是故有之斯殊、无之斯贯，洞之斯远、沮  
zhī sī jú huò ěr yí dàng ér wú xiè chì rán qiào lì ér bù jīng nǎo  
之斯局。豁尔夷荡而无懈，炽然翘励而不精，恼  
jìn yǔ cí yǎn fēn huā jiàn lín jiāng yù háo bǐ sè jiē qí suǒ yě hé  
浸与慈澹分华，剑林将玉毫比色，皆其所也。何  
yǐ yì zhū guān qí jiǎ yán lù yǐ pián pián yǎngzhēnzōng ér zhǐ zhǐ  
以易诸？观其假言路以便便、仰真宗而止止，  
yì yì zhū zhuǎn líng líng yù zhèn qǐ yǔ shèng zhǐ mò shàng yú zī  
奕奕珠转、泠泠玉振，起予圣旨，莫尚于兹！  
xī tǐ fǎ wáng bú yì yí yǐ rán zé tàn qí yì yě fā mì zàng  
晞体法王，不亦宜矣！然则探其义也，发秘藏  
zhī xuánjiōng wèi qí tán yě bāo mì yǔ zhī shūzhé cí wǎn ér  
之玄扃；味其谈也，包<sup>42</sup>密语之殊辙。词婉<sup>43</sup>而  
zhǐ mì jí jiù wénshū bō rě yǐ suī shuāngzhóuchéng bù  
旨密，即旧《文殊般若》矣。虽双轴成部，  
ér jǐng cè bèizhāng shù qī zhòngsuǒ guī jiào rán wú yuǎn  
而警策备彰，庶七众所归，较然无远。

<sup>42</sup> 大正藏：苞；永乐北藏及龙藏：包

<sup>43</sup> 大正藏：宛；永乐北藏及龙藏：婉

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì wǔ bǎi qī shí sì  
大般若波罗蜜多经卷第五百七十四

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì  
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì qī màn shū shì lì fēn zhī yī  
第七曼殊室利分之一

rú shì wǒ wén  
如是我闻：

yī shí bó qié fàn zài shì luó fá zhù shì duō lín jǐ gū dú yuán  
一时，薄伽梵在室罗筏住逝<sup>44</sup>多林给孤独园，  
yǔ dà bì chū zhòng bǎi qiān rén jù jiē ā luó hàn wéi ā nán tuó yóu  
与大苾刍众百千人俱，皆阿罗汉，唯阿难陀犹  
jū xué dì shè lì zǐ děng ér wéi shàng shǒu fù yǔ pú sà mó hē sà  
居学地，舍利子等而为上首。复与菩萨摩诃萨  
zhòng shí qiān rén jù jiē bú tuì zhuǎngōng dé jiǎ zhòu ér zì zhuāng yán  
众十千人俱，皆不退转功德甲冑而自庄严，  
cí shì pú sà miào jí xiáng pú sà wú ài biàn pú sà bù shě shàn  
慈氏菩萨、妙吉祥菩萨、无碍辩菩萨、不舍善  
è pú sà ér wéi shàng shǒu  
轭菩萨而为上首。

màn shū shì lì tóng zǐ pú sà míng xiàng xiàn shí chū zì zhù chù  
曼殊室利童子菩萨明相现时出自住处，  
yì rú lái suǒ zài wài ér lì jù shòu shè lì zǐ dà jiā duō yǎn nà  
诣如来所，在外而立。具寿舍利子、大迦多衍那、  
dà jiā yè bō dà cǎi shū shì mǎn cí zǐ zhí dà zàng rú shì yī  
大迦叶波、大采菽氏、满慈子、执大藏，如是一  
qiè dà shēng wén sēng yì yú cǐ shí gè cóng zhù chù yì rú lái suǒ  
切大声闻僧，亦于此时各从住处，诣如来所，  
zài wài ér lì  
在外而立。

ěr shí shì zūn zhī zhū dà zhòng jiē lái jí yǐ cóng zhù chù chū  
尔时，世尊知诸大众皆来集已，从住处出，

<sup>44</sup> 大正藏：誓；永乐北藏及龙藏：逝



fū rú chángzuò jié jiā fū zuò gào shè lì zǐ rǔ jīn hé gù yú chén  
敷如常座结跏趺坐，告舍利子：“汝今何故于晨

zhāo shí zài mén wài lì  
朝时在门外立？”

shí shè lì zǐ bó yán shì zūn mànshū shì lì tóng zǐ pú  
时，舍利子白言：“世尊！曼殊室利童子菩

sà xiān lái zhù cǐ wǒ děng hòu lái  
萨先来住此，我等后来。”

ěr shí shì zūn zhī ér gù wèn mànshū shì lì yán shàn nán zǐ  
尔时，世尊知而故问曼殊室利言：“善男子，

rǔ shí xiān lái zhì cǐ zhù chù wèi yù guān lǐ qīn jìn fó yé  
汝实先来至此住处，为欲观礼亲近佛耶？”

mànshū shì lì qián bó fó yán rú shì shì zūn rú shì  
曼殊室利前白佛言：“如是！世尊！如是！

shàn shì hé yǐ gù wǒ yú rú lái guān lǐ qīn jìn cháng<sup>45</sup> wú yàn zú  
善逝！何以故？我于如来观礼亲近常<sup>45</sup>无厌足，

wèi yù lì lè zhū yǒu qíng gù shí xiān lái cǐ shì zūn wǒ jīn lái zhì cǐ  
为欲利乐诸有情故实先来此。世尊！我今来至此

chù qīn jìn lǐ jìng guān rú lái zhě zhuān wèi lì lè yī qiè yǒu qíng fēi  
处亲近礼敬观如来者，专为利乐一切有情，非

wèi zhèng dé fó pú tí gù fēi wèi yào guān rú lái shēn gù fēi wèi rǎo  
为证得佛菩提故，非为乐观如来身故，非为扰

dòng zhēn fǎ jiè gù fēi wèi fēn bié zhū fǎ xìng gù yì bú wèi yú zhǒng  
动真法界故，非为分别诸法性故，亦不为余种

zhǒng shì gù wǒ guān rú lái jí zhēn rú xiàng wú dòng wú zuò wú suǒ  
种事故。我观如来即真如相无动无作、无所

fēn bié wú yì fēn bié fēi jí fāng chù fēi lí fāng chù fēi yǒu fēi wú  
分别无异分别、非即方处非离方处、非有非无、

fēi cháng fēi duàn fēi jí sān shì fēi lí sān shì wú shēng wú miè  
非常非断、非即三世非离三世、无生无灭、

wú qù wú lái wú rǎn bù rǎn wú èr bú èr xīn yán lù jué ruò  
无去无来、无染不染、无二不二，心言路绝。若

yǐ cǐ děng zhēn rú zhī xiàng guān yú rú lái míng zhēn jiàn fó yì míng  
以此等真如之相观于如来，名真见佛，亦名

lǐ jìng qīn jìn rú lái shí yú yǒu qíng wèi lì lè gù<sup>46</sup>  
礼敬亲近如来，实于有情为利乐故<sup>46</sup>。”

<sup>45</sup> 大正藏：尝；永乐北藏及龙藏：常

<sup>46</sup> 大正藏：能为利乐；永乐北藏及龙藏：为利乐故

fó gào màn shū shì lì tóng zǐ rǔ zuò shì guān wéi hé suǒ  
佛告曼殊室利童子：“汝作是观为何所

jiàn  
见？”

mànshū shì lì bó yán shì zūn wǒ zuò shì guāndōu wú suǒ jiàn  
曼殊室利白言：“世尊！我作是观都无所见，

yú zhū fǎ xiàng yì wú suǒ qǔ  
于诸法相亦无所取。”

fó yán shàn zāi shàn zāi tóng zǐ rǔ néng rú shì guān  
佛言：“善哉！善哉！童子！汝能如是观

yú rú lái yú yī qiè fǎ xīn wú suǒ qǔ yì wú bù qǔ fēi jí fēi sàn  
于如来，于一切法心无所取亦无不取，非集非散。”

shí shè lì zǐ wèi mànshū shì lì yán rén néng rú shì qīn jìn  
时，舍利子谓曼殊室利言：“仁能如是亲近

lǐ jìng guān yú rú lái shèn wéi xī yǒu suī cháng cí mǐn yī qiè yǒu qíng  
礼敬观于如来，甚为希有！虽常慈愍一切有情，

ér yú yǒu qíng dōu wú suǒ dé suī néng huà dǎo yī qiè yǒu qíng lìng qù niè  
而于有情都无所得；虽能化导一切有情令趣涅

pán ér wú suǒ zhí suī wèi lì lè zhū yǒu qíng gù huàn dà jiǎ zhòu  
槃，而无所执；虽为利乐诸有情故擐大甲冑，

ér yú qí zhōng bù qǐ jī jí sàn huài fāng biàn  
而于其中不起积集、散坏方便。”

shí mànshū shì lì bó shè lì zǐ yán rú shì rú shì  
时，曼殊室利白舍利子言：“如是！如是！

rú zūn suǒ shuō wǒ wèi lì lè zhū yǒu qíng gù huàn dà jiǎ zhòu lìng qù  
如尊所说，我为利乐诸有情故，擐大甲冑令趣

nièpán shí yú yǒu qíng jí nièpán jiè suǒ huà suǒ zhèng wú dé wú zhí  
涅槃，实于有情及涅槃界所化、所证无得无执。

yòu shè lì zǐ fēi wǒ shí yù lì lè yǒu qíng huàn dà jiǎ zhòu suǒ  
又，舍利子，非我实欲利乐有情擐大甲冑。所

yǐ zhě hé zhū yǒu qíng jiè wú zēng wú jiǎn jiǎ shǐ yú cǐ yī fó tǔ  
以者何？诸有情界无增无减。假使于此一佛土

zhōng yǒu rú jìng qié shā shù zhū fó yī yī jiē zhù ěr suǒ dà jié zhòu  
中，有如殄伽沙数诸佛，一一皆住尔所大劫，昼

yè cháng shuō ěr suǒ fǎ mén yī yī fǎ mén gè néng dù tuō ěr suǒ fó  
夜常说尔所法门，一一法门各能度脱尔所佛

tǔ zhū yǒu qíng lèi xī jiē lìng rù wú yú nièpán rú cǐ fó tǔ yǒu rú  
土诸有情类，悉皆令入无余涅槃。如此佛土有如



shì shì yú shí fāngmiàn gè rú jìng qié shā dēng shì jiè yì fù rú shì  
是事，余十方面各如殒伽沙等世界亦复如是。

suī yǒu ěr suǒ zhū fó shì zūn jīng ěr suǒ shí shuō ěr suǒ fǎ dù tuō ěr  
虽有尔所诸佛世尊，经尔所时说尔所法，度脱尔

suǒ zhū yǒu qíng lèi jiē lìng zhèng rù wú yú niè pán ér yǒu qíng jiè yì  
所诸有情类，皆令证入无余涅槃，而有情界亦

wú zēng jiǎn hé yǐ gù yǐ zhū yǒu qíng zì xìng lí gù wú biān jì gù  
无增减。何以故？以诸有情自性离故、无边际故

bù kě zēng jiǎn  
不可增减。”

shè lì zǐ yán mànshū shì lì ruò zhū yǒu qíng zì xìng lí gù  
舍利子言：“曼殊室利，若诸有情自性离故、

wú biān jì gù wú zēng jiǎn zhě hé yuán pú sà qiú dà pú tí yù wèi yǒu  
无边际故无增减者，何缘菩萨求大菩提欲为有

qíng cháng shuō miào fǎ  
情常说妙法？”

mànshū shì lì yán shè lì zǐ wǒ shuō yǒu qíng dōu bù kě dé  
曼殊室利言：“舍利子，我说有情都不可得，

hé yǒu pú sà qiú dà pú tí yù wèi yǒu qíng cháng shuō miào fǎ hé yǐ  
何有菩萨求大菩提欲为有情常说妙法？何以

gù shè lì zǐ zhū fǎ bì jìng bù kě dé gù  
故？舍利子，诸法毕竟不可得故。”

fó gào mànshū shì lì tóng zǐ ruò zhū yǒu qíng dōu bù kě dé  
佛告曼殊室利童子：“若诸有情都不可得，

yún hé shī shè zhū yǒu qíng jiè  
云何施設诸有情界？”

mànshū shì lì bái yán shì zūn yǒu qíng jiè zhě dàn jiǎ shī shè  
曼殊室利白言：“世尊！有情界者但假施設。”

mànshū shì lì shè yǒu wèn rǔ yǒu qíng jiè zhě wèi yǒu jǐ hé  
“曼殊室利，设有问汝：有情界者为有几何？

rǔ dé bǐ wèn dāng yún hé dá  
汝得彼问当云何答？”

shì zūn wǒ dāng zuò rú shì dá rú fó fǎ shù bǐ jiè yì  
“世尊！我当作如是答：如佛法数，彼界亦

ěr  
尔。”

mànshū shì lì shè fù wèn rǔ yǒu qíng jiè zhě qí liàng yún  
“曼殊室利，设复问汝：有情界者其量云

hé rǔ dé bǐ wèn fù yún hé dá  
何？汝得彼问复云何答？”

shì zūn wǒ dāng zuò rú shì dá yǒu qíng jiè liàng rú zhū fó  
“世尊！我当作如是答：有情界量如诸佛  
jìng 境。”

mànshū shì lì shè yǒu wèn yán zhū yǒu qíng jiè wéi hé suǒ shǔ  
“曼殊室利，设有问言：诸有情界为何所属？

rǔ dé bǐ wèn fù yún hé dá  
汝得彼问复云何答？”

shì zūn wǒ dāng zuò rú shì dá bǐ jiè suǒ shǔ rú fó nán  
“世尊！我当作如是答：彼界所属如佛难  
sī 思。”

mànshū shì lì shè yǒu wèn yán yǒu qíng jiè zhě wéi hé suǒ zhù  
“曼殊室利，设有问言：有情界者为何所住？

rǔ dé bǐ wèn fù yún hé dá  
汝得彼问复云何答？”

shì zūn wǒ dāng zuò rú shì dá ruò lí rǎn jì suǒ yīng zhù fǎ  
“世尊！我当作如是答：若离染际所应住法，  
jí yǒu qíng jiè suǒ yīng zhù fǎ  
即有情界所应住法。”

mànshū shì lì rǔ xiū bō rě bō luó mì duō wéi hé suǒ  
“曼殊室利，汝修般若波罗蜜多为何所  
zhù 住？”

shì zūn wǒ xiū shènshēn bō rě bō luó mì duō dōu wú suǒ zhù  
“世尊！我修甚深般若波罗蜜多都无所住。”

mànshū shì lì wú suǒ zhù zhě yún hé néng xiū shènshēn bō rě  
“曼殊室利，无所住者云何能修甚深般若  
bō luó mì duō  
波罗蜜多？”

shì zūn wǒ yóu wú suǒ zhù gù néng xiū bō rě bō luó mì duō  
“世尊！我由无所住故能修般若波罗蜜多。”

mànshū shì lì rǔ xiū bō rě bō luó mì duō yú shàn yú  
“曼殊室利，汝修般若波罗蜜多，于善、于  
è hé zēng hé jiǎn  
恶何增何减？”



shì zūn wǒ xiū shēnshēn bō rě bō luó mì duō yú shàn  
“世尊！我修甚深般若波罗蜜多，于善、  
yú è wú zēng wú jiǎn shì zūn wǒ xiū shēnshēn bō rě bō luó mì duō  
于恶无增无减。世尊！我修甚深般若波罗蜜多，  
yú yī qiè fǎ yì wú zēngjiǎn shì zūn bō rě bō luó mì duō chūxiàn shì  
于一切法亦无增减。世尊！般若波罗蜜多出现世  
jiān bú wèizēngjiǎn yī qiè fǎ gù shì zūn xiū xué shēnshēn bō rě  
间，不为增减一切法故。世尊！修学甚深般若  
bō luó mì duō bù wéi qì shě yì shēngděng fǎ bù wéi shèshòu yī qiè  
波罗蜜多，不为弃舍异生等法，不为摄受一切  
fó fǎ suǒ yǐ zhě hé shēnshēn bō rě bō luó mì duō bú wèi shě fǎ  
佛法。所以者何？甚深般若波罗蜜多不为舍法、  
dé fǎ gù qǐ shì zūn xiū xué shēnshēn bō rě bō luó mì duō bú wèi  
得法故起。世尊！修学甚深般若波罗蜜多，不为  
yàn lí shēng sǐ guò shī bú wèi xīn yào niè pángōng dé suǒ yǐ zhě hé  
厌离生死过失，不为欣乐涅槃功德。所以者何？  
xiū cǐ fǎ zhě bú jiànshēng sǐ kuàngyǒuyàn lí bú jiàn nièpán kuàng  
修此法者不见生死，况有厌离！不见涅槃，况  
yǒu xīn yào shì zūn xiū xué shēnshēn bō rě bō luó mì duō bú jiàn zhū  
有欣乐！世尊！修学甚深般若波罗蜜多，不见诸  
fǎ yǒu liè yǒushèng yǒu shī yǒu dé kě shě kě qǔ shì zūn xiū xué  
法有劣有胜、有失有得、可舍可取。世尊！修学  
shēnshēn bō rě bō luó mì duō bù dé zhū fǎ kě zēng kě jiǎn suǒ yǐ  
甚深般若波罗蜜多，不得诸法可增可减。所以  
zhě hé fēi zhēn fǎ jiè yǒuzēngyǒujiǎn shì zūn ruò néng rú shì xiū  
者何？非真法界有增有减。世尊！若能如是修  
zhě míngzhēn xiū xué shēnshēn bō rě bō luó mì duō  
者，名真修学甚深般若波罗蜜多。

fù cì shì zūn ruò xiū bō rě bō luó mì duō yú yī qiè  
“复次，世尊！若修般若波罗蜜多，于一切  
fǎ bù zēng bù jiǎn míngzhēn xiū xué shēnshēn bō rě bō luó mì duō ruò  
法不增不减，名真修学甚深般若波罗蜜多；若  
xiū bō rě bō luó mì duō yú yī qiè fǎ bù shēng bú miè míngzhēn xiū  
修般若波罗蜜多，于一切法不生不灭，名真修  
xué shēnshēn bō rě bō luó mì duō ruò xiū bō rě bō luó mì duō yú yī  
学甚深般若波罗蜜多；若修般若波罗蜜多，于一  
qiè fǎ bú jiàn zēngjiǎn míngzhēn xiū xué shēnshēn bō rě bō luó mì duō  
切法不见增减，名真修学甚深般若波罗蜜多；

ruò xiū bō rě bō luó mì duō yú yī qiè fǎ bú jiànshēngmiè míngzhēn  
若修般若波罗蜜多，于一切法不见生灭，名真

xiū xuéshēnshēn bō rě bō luó mì duō  
修学甚深般若波罗蜜多。

fù cì shì zūn ruò xiū bō rě bō luó mì duō yú yī qiè  
“复次，世尊！若修般若波罗蜜多，于一切

fǎ wú suǒ sī wéi ruò duō ruò shǎo jù wú xī yuàn néng suǒ xī yuàn  
法无所思惟，若多若少俱无希愿，能、所希愿

jí xī yuànzhě jiē bù qǔ zhuó míngzhēn xiū xuéshēnshēn bō rě bō luó  
及希愿者皆不取著，名真修学甚深般若波罗

mì duō ruò xiū bō rě bō luó mì duō bú jiànzhū fǎ yǒuhǎoyǒuchǒu  
蜜多；若修般若波罗蜜多，不见诸法有好有丑、

yǒugāoyǒu xià míngzhēn xiū xuéshēnshēn bō rě bō luó mì duō  
有高有下，名真修学甚深般若波罗蜜多。

fù cì shì zūn shànnán zǐ děngruò xiū bō rě bō luó mì  
“复次，世尊！善男子等若修般若波罗蜜

duō yú zhū fǎ zhōng bù dé shèng liè wèidōu bú jiàn cǐ shèng cǐ liè  
多，于诸法中不得胜劣，谓都不见此胜此劣，

shì zhēn bō rě bō luó mì duō suǒ yǐ zhě hé zhēn rú fǎ jiè fǎ  
是真般若波罗蜜多。所以者何？真如、法界、法

xìng shí jì wú shèng wú liè ruò rú shì xiū míngzhēn xiū xuéshēnshēn  
性、实际无胜无劣。若如是修，名真修学甚深

bō rě bō luó mì duō  
般若波罗蜜多。”

fó gào màn shū shì lì tóng zǐ zhū fó miào fǎ qǐ yì bú  
佛告曼殊室利童子：“诸佛妙法岂亦不

shèng  
胜？”

mànshū shì lì bó yán shì zūn zhū fó miào fǎ bù kě qǔ gù  
曼殊室利白言：“世尊！诸佛妙法不可取故，

yì bù kě yán shì shèng shì liè rú lái qǐ bú zhèngzhū fǎ kōng  
亦不可言是胜是劣，如来岂不证诸法空？”

shì zūn dá yán rú shì tóng zǐ  
世尊答言：“如是！童子！”

mànshū shì lì fù bó fó yán zhū fǎ kōngzhōng hé yǒushèng  
曼殊室利复白佛言：“诸法空中何有胜

liè  
劣？”



shì zūn zànyuē shàn zāi shàn zāi rú shì rú shì rú  
世尊赞曰：“善哉！善哉！如是！如是！如

rǔ suǒshuō mànshū shì lì fó fǎ qǐ bú shì wú shàng yé  
汝所说。曼殊室利，佛法岂不是无上耶？”

rú shì shì zūn yī qiè fó fǎ suī shí wú shàng ér yú qí  
“如是！世尊！一切佛法虽实无上，而于其

zhōng wú fǎ kě dé gù bù kě shuō fó fǎ wú shàng  
中无法可得，故不可说佛法无上。

fù cì shì zūn shànnán zǐ děng ruò xiū bō rě bō luó mì  
“复次，世尊！善男子等若修般若波罗蜜

duō bú yù zhù chí yī qiè fó fǎ bú yù tiáo fú yì shēng fǎ děng  
多，不欲住持一切佛法，不欲调伏异生法等；

shènshēn bō rě bō luó mì duō yú zhū fó fǎ yì shēng fǎ děng bú  
甚深般若波罗蜜多，于诸佛法、异生法等，不

yù zēngzhǎng jí tiáo fú gù yú yī qiè fǎ wú fēn bié gù ruò rú shì  
欲增长及调伏故，于一切法无分别故。若如是

xiū míngzhēn xiū xuéshènshēn bō rě bō luó mì duō  
修，名真修学甚深般若波罗蜜多。

fù cì shì zūn shànnán zǐ děng ruò xiū bō rě bō luó mì  
“复次，世尊！善男子等若修般若波罗蜜

duō bú jiàn zhū fǎ yǒu kě sī wéi kě fēn bié zhě  
多，不见诸法有可思惟、可分别者。”

mànshū shì lì rǔ yú fó fǎ qǐ bù sī wéi  
“曼殊室利，汝于佛法岂不思惟？”

fú yě shì zūn wǒ ruò jiàn yǒu zhēn shí fó fǎ yīng kě sī wéi  
“不也！世尊！我若见有真实佛法应可思惟，

rán wǒ bú jiàn  
然我不见。

shì zūn bō rě bō luó mì duō bú wèi fēn bié zhū fǎ gù qǐ  
“世尊！般若波罗蜜多不为分别诸法故起，

wèi bù fēn bié shì yì shēng fǎ shì shēngwén fǎ shì dú jué fǎ shì  
谓不分别是异生法、是声闻法、是独觉法、是

pú sà fǎ shì rú lái fǎ shànnán zǐ děng jīng qín xiū xuéshènshēn bō  
菩萨法、是如来法。善男子等精勤修学甚深般

rě bō luó mì duō yú zhū fǎ zhōng dōu wú suǒ dé yì wú suǒ shuō wèi  
若波罗蜜多，于诸法中都无所得亦无所说，谓

bù shuō yǒu yì shēng fǎ xìng yì bù shuō yǒu shēng wén nǎi zhì rú lái fǎ  
不说有异生法性，亦不说有声闻乃至如来法

xìng suǒ yǐ zhě hé cǐ zhū fǎ xìng jiē bì jìng kōng bù kě jiàn gù  
性。所以者何？此诸法性皆毕竟空、不可见故。

ruò rú shì xiū míngzhēn xiū xuéshènshēn bō rě bō luó mì duō  
若如是修，名真修学甚深般若波罗蜜多。

fù cì shì zūn shànnán zǐ děngqín xiū bō rě bō luó mì  
“复次，世尊！善男子等勤修般若波罗蜜

duō bú zuò shì niàn cǐ shì yù jiè cǐ shì sè jiè cǐ wú sè  
多，不作是念：‘此是欲界，此是色界，此无色

jiè cǐ shì miè jiè suǒ yǐ zhě hé shènshēn bō rě bō luó mì duō  
界，此是灭界。’所以者何？甚深般若波罗蜜多

bú jiànyǒu fǎ shì kě mièzhě ruò rú shì xiū míngzhēn xiū xuéshènshēn  
不见有法是可灭者。若如是修，名真修学甚深

bō rě bō luó mì duō  
般若波罗蜜多。

fù cì shì zūn ruò xiū bō rě bō luó mì duō yú yī qiè  
“复次，世尊！若修般若波罗蜜多，于一切

fǎ bú zuò ēn yuàn hé yǐ gù shènshēn bō rě bō luó mì duō bù wéi  
法不作恩怨。何以故？甚深般若波罗蜜多不为

zhù chí yī qiè fó fǎ bù wéi qì shě yì shēngděng fǎ suǒ yǐ zhě hé  
住持一切佛法，不为弃舍异生等法。所以者何？

shànnán zǐ děngqín xiū bō rě bō luó mì duō yú fó fǎ zhōng bú yù  
善男子等勤修般若波罗蜜多，于佛法中不欲

zhèng dé bú yù mièhuài yì shēngděng fǎ dá yī qiè fǎ xìngpíngděng  
证得、不欲灭坏异生等法，达一切法性平等

gù ruò rú shì xiū míngzhēn xiū xuéshènshēn bō rě bō luó mì duō  
故。若如是修，名真修学甚深般若波罗蜜多。”

ěr shí shì zūn jí biànzànyuē mànshū shì lì shàn zāi  
尔时，世尊即便赞曰：“曼殊室利，善哉！

shàn zāi rǔ jīn nǎi néngshuōshēnshēn fǎ yǔ zhū pú sà mó hē sà  
善哉！汝今乃能说甚深法，与诸菩萨摩诃萨

zhòngzuòzhēn fǎ yìn yì yǔ shēngwén jí dú jué děngzēngshàngmànzhě  
众作真法印，亦与声闻及独觉等增上慢者

zuò dà fǎ yìn lìng rú shí zhī xiānsuǒtōng dá fēi zhēn jiū jìng mànshū  
作大法印，令如实知先所通达非真究竟。曼殊

shì lì ruòshànnán zǐ shàn nǚ rén děngwén shì shēn fǎ xīn bù chén  
室利，若善男子、善女人等闻是深法，心不沉

mò yì bù jīng bù dāng zhī shì rén fēi yú yī fó nǎi zhì qiān fó zhòngzhū  
没亦不惊怖，当知是人非于一佛乃至千佛种诸



shàngēn dìng yú wú liàng wú biān fó suǒ zhòng zhū shàngēn nǎi néng wén  
善根，定于无量无边佛所种诸善根，乃能闻  
shì shēn shēn bō rě bō luó mì duō xīn bù chén mò yì bù jīng bù  
是甚深般若波罗蜜多，心不沉没亦不惊怖。”

ěr shí màn shū shì lì tóng zǐ hé zhǎng gōng jìng fù bó fó yán  
尔时，曼殊室利童子合掌恭敬，复白佛言：

wǒ yù gèng shuō shēn shēn bō rě bō luó mì duō wéi yuàn kāi xǔ  
“我欲更说甚深般若波罗蜜多，惟<sup>47</sup>愿开许！”

fó gào màn shū shì lì tóng zǐ rǔ yù shuō zhě suí rǔ yì  
佛告曼殊室利童子：“汝欲说者，随汝意  
shuō  
说。”

màn shū shì lì biàn bó fó yán shì zūn ruò xiū shēn shēn bō rě  
曼殊室利便白佛言：“世尊！若修甚深般若  
bō luó mì duō yú fǎ bù dé shì kě zhù zhě yì fù bù dé shì bù kě  
波罗蜜多，于法不得是可住者，亦复不得是不可  
zhù dāng zhī rú shì shēn shēn bō rě bō luó mì duō bù yuán fǎ zhù hé  
住，当知如是甚深般若波罗蜜多不缘法住。何  
yǐ gù yǐ yī qiè fǎ wú suǒ yuán gù shì zūn ruò néng rú shì xiū  
以故？以一切法无所缘故。世尊！若能如是修  
zhě míng zhēn xiū xué shēn shēn bō rě bō luó mì duō yú yī qiè fǎ bù  
者，名真修学甚深般若波罗蜜多，于一切法不  
qǔ xiàng gù  
取相故。

fù cì shì zūn yīng guān rú shì shēn shēn bō rě bō luó mì  
“复次，世尊！应观如是甚深般若波罗蜜  
duō bú xiàn qián guān zhū fǎ xìng xiàng wèi yú fó fǎ shàng bú xiàn guān  
多，不现前观诸法性相，谓于佛法尚不现观，  
kuàng pú sà fǎ yú pú sà fǎ shàng bú xiàn guān kuàng dú jué fǎ  
况菩萨法！于菩萨法尚不现观，况独觉法！  
yú dú jué fǎ shàng bú xiàn guān kuàng shēng wén fǎ yú shēng wén fǎ  
于独觉法尚不现观，况声闻法！于声闻法  
shàng bú xiàn guān kuàng yì shēng fǎ hé yǐ gù yǐ yī qiè fǎ xìng  
尚不现观，况异生法！何以故？以一切法性  
xiàng lí gù  
相离故。

<sup>47</sup> 大正藏：唯；永乐北藏及龙藏：惟

fù cì shì zūn yī xiū rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō  
“复次，世尊！依修如是甚深般若波罗蜜多，  
yú zhū fǎ zhōng wú suǒ fēn bié wèi bù fēn bié shì kě sī yì bù kě sī  
于诸法中无所分别，谓不分别是可思议、不可思  
yì fǎ xìngchā bié dāng zhī pú sà mó hē sà zhòng xiū xíng bō rě bō luó  
议法性差别，当知菩萨摩诃萨众修行般若波罗  
mì duō yú zhū fǎ zhōng dōu wú fēn bié  
蜜多，于诸法中都无分别。

fù cì shì zūn yī xiū rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō  
“复次，世尊！依修如是甚深般若波罗蜜多，  
yī qiè fǎ zhōng dōu bù jiàn yǒu cǐ shì fó fǎ cǐ fēi fó fǎ cǐ kě sī  
一切法中都不见有此是佛法、此非佛法，此可思  
yì cǐ bù kě sī yì yǐ yī qiè fǎ wú chā bié xìng gù ruò zhū yǒu  
议、此不可思议，以一切法无差别性故。若诸有  
qíng néng xiū rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō guān yī qiè fǎ jiē  
情能修如是甚深般若波罗蜜多，观一切法皆  
shì fó fǎ shùn pú tí gù guān yī qiè fǎ jiē bù sī yì bì jìng kōng  
是佛法，顺菩提故；观一切法皆不思议，毕竟空  
gù shì zhū yǒu qíng yǐ céng qīn jìn gòng yǎng gōng jìng duō bǎi qiān fó  
故，是诸有情已曾亲近、供养恭敬多百千佛  
zhòng zhū shàn gēn nǎi néng rú shì xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
种诸善根，乃能如是修行般若波罗蜜多。

fù cì shì zūn ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng wén  
“复次，世尊！若善男子、善女人等，闻  
shuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō xīn bù chén mò yì bù jīng  
说如是甚深般若波罗蜜多，心不沉没亦不惊  
bù dāng zhī guò qù yǐ céng qīn jìn gòng yǎng gōng jìng duō bǎi qiān fó  
怖，当知过去已曾亲近、供养恭敬多百千佛  
zhòng zhū shàn gēn nǎi néng rú shì  
种诸善根乃能如是。

fù cì shì zūn yīng guān rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì  
“复次，世尊！应观如是甚深般若波罗蜜  
duō ruò néng qín xiū zé yú zhū fǎ bù jiàn zá rǎn bù jiàn qīng jìng suī  
多，若能勤修，则于诸法不见杂染不见清净；虽  
wú suǒ jiàn ér néng qín xiū shēnshēn bō rě bō luó mì duō yú yī qiè  
无所见，而能勤修甚深般若波罗蜜多，于一切  
shí xīn wú yàn juàn  
时心无厌倦。



fù cì shì zūn ruò xiū rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō  
“复次，世尊！若修如是甚深般若波罗蜜多，  
yú zhū yì shēng shēngwén dú jué pú sà fó fǎ wú chā bié xiǎng  
于诸异生、声闻、独觉、菩萨、佛法无差别想，  
liǎo cǐ děng fǎ bì jìng kōng gù ruò néng rú shì míngzhēn xiū xué shèn  
了此等法毕竟空故。若能如是，名真修学甚  
shēn bō rě bō luó mì duō  
深般若波罗蜜多。”

fó gào mànshū shì lì tóng zǐ rǔ yǐ qīn jìn gòngyǎng jī  
佛告曼殊室利童子：“汝已亲近、供养几  
fó  
佛？”

mànshū shì lì bó yán shì zūn wǒ yǐ qīn jìn gòngyǎng fó  
曼殊室利白言：“世尊！我已亲近、供养佛  
shùliàng tóng huàn shì xīn xīn suǒ fǎ yī yī qiè fǎ jiē rú huàn gù  
数量同幻士心、心所法，以一切法皆如幻故。”

mànshū shì lì rǔ yú fó fǎ qǐ bú qù qiú  
“曼殊室利，汝于佛法岂不趣求？”

shì zūn wǒ jīn bú jiàn yǒu fǎ fēi fó fǎ zhě hé suǒ qù  
“世尊！我今不见有法非佛法者，何所趣  
qiú  
求？”

mànshū shì lì rǔ yú fó fǎ yǐ chéng jiù yé  
“曼殊室利，汝于佛法已成就耶？”

shì zūn wǒ jīn dōu bú jiàn fǎ kě míng fó fǎ hé suǒ chéng  
“世尊！我今都不见法可名佛法，何所成  
jiù  
就？”

mànshū shì lì rǔ qǐ bù dé wú zhuó xìng yé  
“曼殊室利，汝岂不得无著性耶？”

shì zūn wǒ jīn jí wú zhuó xìng qǐ wú zhuó xìng fù dé wú  
“世尊！我今即无著性，岂无著性复得无  
zhuó  
著？”

mànshū shì lì rǔ bù dāng zuò pú tí zuò yé  
“曼殊室利，汝不当坐菩提座耶？”

shì zūn zhū fó yú pú tí zuò shàng wú zuò yì kuàng wǒ néng  
“世尊！诸佛于菩提座尚无坐义，况我能

zuò hé yǐ gù yǐ yī qiè fǎ jiē yòng shí jì wéidìngliàng gù yú shí  
坐！何以故？以一切法皆用实际为定量故，于实  
jì zhōngzuò jí zuòzhě jù bù kě dé  
际中坐及坐者俱不可得。”

mànshū shì lì yán shí jì zhě shì hé zēng yǔ  
“曼殊室利，言实际者，是何增语？”

shì zūn shí jì dāng zhī jí shì wěishēnzēng yǔ  
“世尊！实际当知即是伪身增语。”

mànshū shì lì yún hé wěishēn kě míng shí jì  
“曼殊室利，云何伪身可名实际？”

shì zūn shí jì wú qù wú lái fēi zhēn fēi wěi shēn fēi shēn  
“世尊！实际无去无来、非真非伪，身非身  
xiàng jù bù kě dé wěishēn yì ěr shì gù wěishēn jí shì shí jì  
相俱不可得，伪身亦尔，是故伪身即是实际。”

shí shè lì zǐ biàn bó fó yán ruò zhū pú sà wénshuō rú shì  
时，舍利子便白佛言：“若诸菩萨闻说如是  
shēnshēn bō rě bō luó mì duō xīn bù chénmò yì bù jīng bù shì zhū  
甚深般若波罗蜜多，心不沉没亦不惊怖，是诸  
pú sà dìng qù pú tí bú fù tuì zhuǎn  
菩萨定趣菩提不复退转。”

cí shì pú sà fù bó fó yán ruò zhū pú sà wénshuō rú shì shēn  
慈氏菩萨复白佛言：“若诸菩萨闻说如是甚  
shēnshēn bō rě bō luó mì duō xīn bù chénmò yì bù jīng bù shì zhū pú  
深般若波罗蜜多，心不沉没亦不惊怖，是诸菩  
sà yǐ jìn wú shàngzhèngděng pú tí hé yǐ gù shì zhū pú sà xiàn  
萨已近无上正等菩提。何以故？是诸菩萨现  
jué fǎ xìng lí yī qiè fēn bié rú dà pú tí gù  
觉法性离一切分别如大菩提故。”

mànshū shì lì yì bó fó yán ruò zhū pú sà wénshuō rú shì  
曼殊室利亦白佛言：“若诸菩萨闻说如是  
shēnshēn bō rě bō luó mì duō xīn bù chénmò yì bù jīng bù shì zhū  
甚深般若波罗蜜多，心不沉没亦不惊怖，是诸  
pú sà rú fó shì zūnkānshòu shì jiāngòngyǎnggōngjìng hé yǐ gù yú  
菩萨如佛世尊堪受世间供养恭敬。何以故？于  
yī qiè fǎ jué shí xìng gù  
一切法觉实性故。”

shí yǒu nǚ rén míng wú yuán lǜ hé zhǎnggōng jìng bó yán  
时，有女人名无缘虑，合掌恭敬白言：



shì zūn ruò zhūyǒuqíngwénshuō rú shì shènsēn bō rě bō luó mì duō  
“世尊！若诸有情闻说如是甚深般若波罗蜜多，  
xīn bù chénmò yì bù jīng bù shì zhūyǒuqíng yú yì shēng fǎ ruò shēng  
心不沉没亦不惊怖，是诸有情于异生法、若声  
wén fǎ ruò dú jué fǎ ruò pú sà fǎ ruò rú lái fǎ jiē bù yuán lǜ  
闻法、若独觉法、若菩萨法、若如来法皆不缘虑。  
suǒ yǐ zhě hé dá yī qiè fǎ dōu wú suǒ yǒu néng suǒ yuán lǜ jù  
所以者何？达一切法都无所有，能、所缘虑俱  
bù kě dé  
不可得。”

ěr shí fó gào shè lì zǐ děng rú shì rú shì rú rǔ  
尔时，佛告舍利子等：“如是！如是！如汝  
suǒ shuō ruò shànán zǐ shàn nǚ rénděng wénshuō rú shì shènsēn  
所说。若善男子、善女人等，闻说如是甚深  
bō rě bō luó mì duō xīn bù chénmò yì bù jīng bù shì shànán zǐ  
般若波罗蜜多，心不沉没亦不惊怖，是善男子、  
shàn nǚ rénděngdāng zhī yǐ zhù bú tuì zhuǎn dì dìng qù pú tí bú fù  
善女人等当知已住不退转地，定趣菩提不复  
tuì zhuǎn shè lì zǐ děng ruò zhūyǒuqíngwénshuō rú shì shènsēn bō  
退转。舍利子等！若诸有情闻说如是甚深般  
rě bō luó mì duō xīn bù chénmò yì bù jīng bù huān xǐ xìn yào  
若波罗蜜多，心不沉没亦不惊怖，欢喜、信乐、  
tīng wén shòu chí zhuǎn wèi tā shuō xīn wú yàn juàn shì zhūyǒuqíng néng  
听闻、受持，转为他说心无厌倦；是诸有情能  
wéi yī qiè zhēn shí guǎng dà shū shèng shī zhǔ néng shī yī qiè wú shàng  
为一切真实广大殊胜施主，能施一切无上  
cái bǎo jù zú bù shī bō luó mì duō shì zhūyǒuqíng jìng jiè yuán mǎn  
财宝，具足布施波罗蜜多；是诸有情净戒圆满，  
jù zhēn jìng jiè jù shèng jìng jiè jìng jiè gōng dé jiē yǐ yuán mǎn jù  
具真净戒、具胜净戒，净戒功德皆已圆满，具  
zú jìng jiè bō luó mì duō shì zhūyǒuqíng ān rěn yuán mǎn jù zhēn ān  
足净戒波罗蜜多；是诸有情安忍圆满，具真安  
rěn jù shèng ān rěn ān rěn gōng dé jiē yǐ yuán mǎn jù zú ān rěn  
忍、具胜安忍，安忍功德皆已圆满，具足安忍  
bō luó mì duō shì zhūyǒuqíng jīng jìn yuán mǎn jù zhēn jīng jìn jù  
波罗蜜多；是诸有情精进圆满，具真精进、具  
shèng jīng jìn jīng jìn gōng dé jiē yǐ yuán mǎn jù zú jīng jìn bō luó mì  
胜精进，精进功德皆已圆满，具足精进波罗蜜

duō shì zhū yǒu qíng jìng lǜ yuán mǎn jù zhēn jìng lǜ jù shèng jìng lǜ  
多；是诸有情静虑圆满，具真静虑、具胜静虑，  
jìng lǜ gōng dé jiē yǐ yuán mǎn jù zú jìng lǜ bō luó mì duō shì zhū  
静虑功德皆已圆满，具足静虑波罗蜜多；是诸  
yǒu qíng bō rě yuán mǎn jù zhēn bō rě jù shèng bō rě bō rě gōng  
有情般若圆满，具真般若、具胜般若，般若功  
dé jiē yǐ yuán mǎn jù zú bō rě bō luó mì duō shì zhū yǒu qíng chéng  
德皆已圆满，具足般若波罗蜜多；是诸有情成  
jiù zhēn shèng cí bēi xǐ shě yì néng wèi tā xuān shuō kāi  
就真胜慈、悲、喜、舍，亦能为他宣说、开  
shì shèn shēn bō rě bō luó mì duō  
示甚深般若波罗蜜多。”

fó gào màn shū shì lì tóng zǐ rǔ guān hé yì yù zhèng wú  
佛告曼殊室利童子：“汝观何义，欲证无  
shàng zhèng děng pú tí  
上正等菩提？”

màn shū shì lì bó yán shì zūn wǒ yú wú shàng zhèng děng pú  
曼殊室利白言：“世尊！我于无上正等菩  
tí shàng wú zhù xīn kuàng dāng yù zhèng wǒ yú pú tí wú qiú qù yì  
提尚无住心，况当欲证！我于菩提无求趣意。  
suǒ yǐ zhě hé pú tí jí wǒ wǒ jí pú tí rú hé qiú qù  
所以者何？菩提即我，我即菩提，如何求趣？”

fó yán shàn zāi shàn zāi tóng zǐ rǔ néng qiǎo shuō shèn  
佛言：“善哉！善哉！童子！汝能巧说甚  
shēn yì chù rǔ yú xiān fó duō zhí shàn gēn jiǔ fā dà yuàn néng yī  
深义处。汝于先佛多植善根，久发大愿，能依  
wú dé xiū xíng zhǒng zhǒng qīng jìng fàn xíng  
无得修行种种清净梵行。”

màn shū shì lì biàn bó fó yán ruò yú zhū fǎ yǒu suǒ dé zhě  
曼殊室利便白佛言：“若于诸法有所得者，  
kě yī wú dé xiū jìng fàn xíng wǒ dōu bú jiàn yǒu fǎ kě dé jí wú suǒ dé  
可依无得修净梵行。我都不见有法可及无所得，  
rú hé kě yán néng yī wú dé xiū jìng fàn xíng  
如何可言能依无得修净梵行？”

fó gào màn shū shì lì tóng zǐ rǔ jīn jiàn wǒ shēng wén dé  
佛告曼殊室利童子：“汝今见我声闻德  
yé  
耶？”



shì zūn wǒ jiàn  
“世尊！我见！”

fó yán tóng zǐ rǔ yún hé jiàn  
佛言：“童子，汝云何见？”

shì zūn wǒ jīn<sup>48</sup> jiàn zhū shēng wén fēi yì shēng fēi shèng  
“世尊！我今<sup>48</sup>见诸声闻，非异生、非圣  
zhě fēi yǒu xué fēi wú xué fēi kě jiàn fēi bù kě jiàn fēi jiàn  
者，非有学、非无学，非可见、非不可见，非见  
zhě fēi bú jiàn zhě fēi duō fēi shǎo fēi xiǎo fēi dà fēi yǐ  
者、非不见者，非多、非少，非小、非大，非已  
tiáo fú fēi wèi tiáo fú wǒ rú shì jiàn ér wú jiàn xiǎng  
调伏、非未调伏，我如是见而无见想。”

shí shè lì zǐ biàn wèn bǐ yán yú shēng wén chéng jì rú shì  
时，舍利子便问彼言：“于声闻乘既如是  
jiàn fù yún hé jiàn zhèng děng jué shèng  
见，复云何见正等觉乘？”

dà dé wǒ jīn bú jiàn pú sà yì fù bú jiàn zhū pú sà fǎ  
“大德！我今不见菩萨，亦复不见诸菩萨法。  
bú jiàn pú tí yì fù bú jiàn qù pú tí fǎ yì bú jiàn yǒu qù pú tí  
不见菩提，亦复不见趣菩提法，亦不见有趣菩提  
xíng yì bú jiàn yǒu zhèng pú tí fǎ bú jiàn yǒu néng zhèng pú tí zhě  
行，亦不见有证菩提法，不见有能证菩提者。  
wǒ rú shì jiàn zhèng děng jué shèng wèi yú qí zhōng dōu wú suǒ jiàn  
我如是见正等觉乘，谓于其中都无所见。”

shí shè lì zǐ fù wèn bǐ yán rǔ yú rú lái dāng yún hé  
时，舍利子复问彼言：“汝于如来当云何  
jiàn  
见？”

dà dé zhǐ zhǐ wù yú rú lái dà lóng xiàng wáng ér xīng  
“大德！止！止！勿于如来大龙象王而兴  
yán lùn  
言论。”

màn shū shì lì suǒ yán fó zhě shì hé zēng yǔ  
“曼殊室利，所言佛者，是何增语？”

jīn wèn dà dé suǒ yán wǒ zhě fù hé zēng yǔ  
“今问大德：所言我者，复何增语？”

<sup>48</sup> 大正藏：今我；永乐北藏及龙藏：我今

shè lì zǐ yán wǒ zhě dàn yǒu jiǎ lì míng zì shì kōng zēng  
舍利子言：“我者但有假立名字，是空增

yǔ。”

dà dé dāng zhī fó zhī zēng yǔ jí wǒ zēng yǔ wǒ zhī yǔ  
“大德当知！佛之增语即我增语，我之与

fó jù bì jìng kōng dàn suí shì jiān jiǎ lì míng zì pú tí míng zì yì  
佛俱毕竟空，但随世间假立名字。菩提名字亦

shì jiǎ lì bù kě xún cǐ qiú shí pú tí pú tí xiàng kōng bù kě biǎo  
是假立，不可寻此求实菩提，菩提相空不可表

shì hé yǐ gù míng zì pú tí èr jù kōng gù míng zì kōng gù  
示。何以故？名字、菩提二俱空故。名字空故

yán shuō yì kōng bù kě yǐ kōng biǎo shì kōng fǎ pú tí kōng gù fó yì  
言说亦空，不可以空表示空法；菩提空故佛亦

shì kōng gù suǒ yán fó shì kōng zēng yǔ  
是空，故所言佛是空增语。

fù cì dà dé suǒ yán fó zhě wú lái wú qù wú shēng  
“复次，大德！所言佛者，无来无去、无生

wú miè wú suǒ zhèng dé wú suǒ chéng jiù wú míng wú xiàng bù  
无灭，无所证得、无所成就，无名、无相不

kě fēn bié wú yán wú shuō bù kě biǎo shì wéi wēi miào zhì zì nèi  
可分别，无言、无说不可表示，唯微妙智自内

zhèng zhī wèi zhū rú lái jué yī qiè fǎ bì jìng kōng jì zhèng dà pú tí  
证知，谓诸如来觉一切法毕竟空寂证大菩提，

suí shùn shì jiān jiǎ lì míng zì gù chēng wéi fó fēi wéi shí yǒu ruò yǒu  
随顺世间假立名字，故称为佛非为实有，若有

ruò wú bù kě dé gù  
若无不可得故。

fù cì dà dé rú lái suǒ zhèng wēi miào zhì huì shuō míng pú  
“复次，大德！如来所证微妙智慧说名菩

tí chéng jiù pú tí gù míng wéi fó pú tí kōng gù fó yì shì kōng  
提，成就菩提故名为佛；菩提空故佛亦是空，

yóu cǐ fó míng shì kōng zēng yǔ。”

shí shè lì zǐ biàn bó fó yán màn shū shì lì suǒ shuō shēn fǎ  
时，舍利子便白佛言：“曼殊室利所说深法，

fēi chū xué zhě suǒ néng liǎo zhī  
非初学者所能了知。”



ěr shí mànshū shì lì tóng zǐ jí bó jù shòushè lì zǐ yán  
尔时，曼殊室利童子即白具寿舍利子言：

wǒ suǒshuōzhě fēi wéichūxué bù néng jiě liǎo suǒ zuò yǐ bàn ā  
“我所说者，非唯初学不能解了，所作已办阿  
luó hàn děng yì bù néng zhī fēi wǒ suǒshuō yǒu néng zhī zhě suǒ yǐ zhě  
罗汉等亦不能知，非我所说有能知者。所以者  
hé pú tí zhī xiàng fēi shí suǒ shí wú jiàn wú wén wú dé wú niàn  
何？菩提之相非识所识，未见无闻、无得无念、  
wú shēng wú miè bù kě shuō shì bù kě tīngshòu rú shì pú tí xìng  
无生无灭，不可说示、不可听受。如是菩提性  
xiàng kōng jì zhū dà pú sà shàng wèi néng zhī hé kuàng èr shèng suǒ  
相空寂，诸大菩萨尚未能知，何况二乘所  
zhī jiě liǎo pú tí xìng xiàng shàng bù kě dé kuàng dāng yǒu shí zhèng pú  
知解了！菩提性相尚不可得，况当有实证菩  
tí zhě  
提者！”

shè lì zǐ yán mànshū shì lì fó yú fǎ jiè qǐ bú zhèng  
舍利子言：“曼殊室利，佛于法界岂不证  
yé  
耶？”

fú yě dà dé suǒ yǐ zhě hé fó jí fǎ jiè fǎ jiè  
“不也！大德！所以者何？佛即法界，法界  
jí fó fǎ jiè bù yīng huán zhèng fǎ jiè  
即佛，法界不应还证法界。

yòu shè lì zǐ yī qiè fǎ kōng shuō wéi fǎ jiè jí cǐ fǎ  
“又，舍利子，一切法空说为法界，即此法  
jiè shuō wéi pú tí fǎ jiè pú tí jù lí xìng xiàng yóu sī gù shuō  
界说为菩提，法界、菩提俱离性相，由斯故说  
yī qiè fǎ kōng yī qiè fǎ kōng pú tí fǎ jiè jiē shì fó jìng wú  
一切法空。一切法空、菩提、法界，皆是佛境无  
èr wú bié wú èr wú bié gù bù kě liǎo zhī bù kě liǎo zhī gù zé wú  
二无别，无二无别故不可了知，不可了知故则无  
yán shuō wú yán shuō gù bù kě shī shè yǒu wéi wú wéi yǒu fēi yǒu děng  
言说，无言说故不可施设有为无为、有非有等。

yòu shè lì zǐ yī qiè fǎ xìng yì wú èr wú bié wú èr  
“又，舍利子，一切法性亦无二无别，无二  
wú bié gù bù kě liǎo zhī bù kě liǎo zhī gù zé wú yán shuō wú yán shuō  
无别故不可了知，不可了知故则无言说，无言说

gù bù kě shī shè suǒ yǐ zhě hé zhū fǎ běnxìngdōu wú suǒ yǒu bù  
故不可施設。所以者何？诸法本性都无所有，不  
kě shī shè zài cǐ zài bǐ cǐ wù bǐ wù  
可施設在此在彼、此物彼物。

yòu shè lì zǐ ruò zào wú jiàn dāng zhī jí zào bù kě sī  
“又，舍利子，若造无间，当知即造不可思  
yì yì zào shí jì hé yǐ gù shè lì zǐ bù kě sī yì yǔ wú wú  
议亦造实际。何以故？舍利子，不可思议与五无  
jiàn jù jí shí jì xìng wú chā bié jì wú yǒu néng zào shí jì zhě shì  
间，俱即实际性无差别。既无有能造实际者，是  
gù wú jiàn bù kě sī yì yì bù kě zào yóu sī lǐ qù zào wú jiàn  
故无间、不可思议亦不可造。由斯理趣，造无间  
zhě fēi duò dì yù bù sī yì zhě fēi dé shēng tiān zào wú jiàn zhě yì fēi  
者非堕地狱，不思議者非得生天；造无间者亦非  
cháng yè chén lún shēng sǐ bù sī yì zhě yì fēi jiū jìng néng zhèng niè  
长夜沉沦生死，不思議者亦非究竟能证涅  
pán hé yǐ gù shè lì zǐ bù kě sī yì yǔ wú wú jiàn jiē zhù shí  
槃。何以故？舍利子，不可思议与五无间皆住实  
jì xìng wú chā bié wú shēng wú miè wú qù wú lái fēi yīn fēi guǒ  
际，性无差别，无生无灭、无去无来、非因非果、  
fēi shàn fēi è fēi zhāo è qù fēi gǎn rén tiān fēi zhèng niè pán fēi mò  
非善非恶、非招恶趣非感人天、非证涅槃非没  
shēng sǐ hé yǐ gù yǐ zhēn fǎ jiè fēi shàn fēi è fēi gāo fēi xià  
生死。何以故？以真法界非善非恶、非高非下，  
wú qián hòu gù  
无前后故。

yòu shè lì zǐ fàn zhòng bì chú fēi duò dì yù jìng chí  
“又，舍利子，犯重苾刍非堕地狱，净持  
jiè zhě fēi dé shēng tiān fàn zhòng bì chú fēi chén shēng sǐ jìng chí jiè  
戒者非得生天；犯重苾刍非沉生死，净持戒  
zhě fēi zhèng niè pán fàn zhòng bì chú fēi yīng huǐ zǐ jìng chí jiè zhě fēi  
者非证涅槃；犯重苾刍非应毁訾，净持戒者非  
yīng zàn tàn fàn zhòng bì chú fēi yīng qīng miè jìng chí jiè zhě fēi yīng gōng  
应赞叹；犯重苾刍非应轻蔑，净持戒者非应恭  
jìng fàn zhòng bì chú fēi yīng guāi zhēng jìng chí jiè zhě fēi yīng hé hé  
敬；犯重苾刍非应乖诤，净持戒者非应和合；  
fàn zhòng bì chú fēi yīng yuǎn lí jìng chí jiè zhě fēi yīng qīn jìn fàn zhòng  
犯重苾刍非应远离，净持戒者非应亲近；犯重



bì chū fēi yīngsǔnjiǎn jìng chí jiè zhě fēi yīngzēng yì fànzòng bì chū  
苾刍非应损减，净持戒者非应增益；犯重苾刍  
fēi bù yīnggòng jìng chí jiè zhě fēi dìngyīnggòng fànzòng bì chū fēi zēng  
非不应供，净持戒者非定应供；犯重苾刍非增  
zhǎnglòu jìng chí jiè zhě fēi sǔnjiǎnlòu fànzòng bì chū fēi bù qīngjìng  
长漏，净持戒者非损减漏；犯重苾刍非不清净，  
jìng chí jiè zhě fēi dìngqīngjìng fànzòng bì chū fēi wú jìng xìn jìng chí  
净持戒者非定清净；犯重苾刍非无净信，净持  
jiè zhě fēi yǒu jìng xìn fànzòng bì chū fēi bù yīngshòuqīngjìng xìn shī  
戒者非有净信；犯重苾刍非不应受清净信施，  
jìng chí jiè zhě fēi dìngyīngshòuqīngjìng xìn shī hé yǐ gù shè lì zǐ  
净持戒者非定应受清净信施。何以故？舍利子，  
zhēn fǎ jiè zhōngruò chí ruò fàn qí xìngpíngděng wú chābié gù  
真法界中若持若犯其性平等，无差别故。

yòu shè lì zǐ zhū yì shēng lèi míng hé hé zhě lòu jìn  
“又，舍利子，诸异生类名和合者，漏尽  
bì chū míng bù hé hé  
苾刍名不和合。”

mànshū shì lì rǔ yī hé yì zuò rú shì shuō  
“曼殊室利，汝依何义作如是说？”

dà dé yì shēng yǔ shēng yīn hé míng hé hé zhě zhū ā  
“大德！异生与生因合，名和合者，诸阿  
luó hàn wú rú shì yì míng bù hé hé wǒ yī cǐ yì zuò rú shì shuō  
罗汉无如是义，名不和合。我依此义作如是说。

yòu shè lì zǐ zhū yì shēng lèi míngchāo bù zhě lòu jìn  
“又，舍利子，诸异生类名超怖者，漏尽  
bì chū míng bù chāo bù  
苾刍名不超怖。”

mànshū shì lì rǔ yī hé yì zuò rú shì shuō  
“曼殊室利，汝依何义作如是说？”

dà dé yì shēng yú kě bù fǎ bù shēng bù wèi míngchāo  
“大德！异生于可怖法不生怖畏，名超  
bù zhě zhū ā luó hàn zhī kě bù fǎ shí wú suǒyǒu wú bù kě chāo  
怖者，诸阿罗汉知可怖法实无所有、无怖可超。

wǒ yī cǐ yì zuò rú shì shuō  
我依此义作如是说。

yòu shè lì zǐ zhū yì shēng lèi dé wú mièrěn zhū pú sà  
“又，舍利子，诸异生类得无灭忍，诸菩萨

zhòng dé wú shēng rěn

众得无生忍。”

mànshū shì lì rǔ yī hé yì zuò rú shì shuō  
“曼殊室利，汝依何义作如是说？”

dà dé yì shēng bú yào jì miè míng dé wú miè rěn zhū  
“大德！异生不乐寂灭，名得无灭忍，诸

pú sà zhòng bú jiàn fǎ shēng míng dé wú shēng rěn wǒ yī cǐ yì zuò  
菩萨众不见法生，名得无生忍。我依此义作

rú shì shuō  
如是说。

yòu shè lì zǐ zhū yì shēng lèi míng tiáo fú zhě lòu jìn  
“又，舍利子，诸异生类名调伏者，漏尽

bì chū míng bù tiáo fú  
苾刍名不调伏。”

mànshū shì lì rǔ yī hé yì zuò rú shì shuō  
“曼殊室利，汝依何义作如是说？”

dà dé yì shēng wèi tiáo fú gù yīng kě tiáo fú míng tiáo fú  
“大德！异生未调伏故应可调伏，名调伏

zhě zhū ā luó hàn lòu jié yǐ jìn bú fù xū tiáo míng bù tiáo fú wǒ  
者，诸阿罗汉漏结已尽不复须调，名不调伏。我

yī cǐ yì zuò rú shì shuō  
依此义作如是说。

yòu shè lì zǐ zhū yì shēng lèi míng zēng shàng xīn chāo yuè  
“又，舍利子，诸异生类名增上心超越

xíng zhě lòu jìn bì chū míng xīn xià liè fēi chāo yuè xíng  
行者，漏尽苾刍名心下劣非超越行。”

mànshū shì lì rǔ yī hé yì zuò rú shì shuō  
“曼殊室利，汝依何义作如是说？”

dà dé yì shēng qí xīn gāo jǔ xíng wéi fǎ jiè míng zēng shàng  
“大德！异生其心高举行违法界，名增上

xīn chāo yuè xíng zhě zhū ā luó hàn qí xīn qiān xià xíng shùn fǎ jiè míng  
心超越行者，诸阿罗汉其心谦下行顺法界，名

xīn xià liè fēi chāo yuè xíng wǒ yī cǐ yì zuò rú shì shuō  
心下劣非超越行。我依此义作如是说。”

shí shè lì zǐ zàn mànshū shì lì yán shàn zāi shàn zāi  
时，舍利子赞曼殊室利言：“善哉！善哉！

shàn néng wèi wǒ jiě mì yǔ yì  
善能为我解密语义。”



mànshū shì lì bàoyán rú shì rú shì dà dé wǒ fēi  
曼殊室利报言：“如是！如是！大德！我非

dànnéng jiě mì yǔ yì wǒ yì jí shì yī qiè lòu jìn zhēn ā luó hàn  
但能解密语义，我亦即是一切漏尽真阿罗汉。

hé yǐ gù wǒ yú shēngwén dú jué yào yù jiē yǒng bù qǐ gù míng  
何以故？我于声闻、独觉乐欲皆永不起故，名

lòu jìn zhēn ā luó hàn  
漏尽真阿罗汉。”

fó gào mànshū shì lì tóng zǐ pō yǒu yīn yuán kě shuō pú sà  
佛告曼殊室利童子：“颇有因缘，可说菩萨

zuò pú tí zuò bú zhèng wú shàngzhèngděng pú tí  
坐菩提座不证无上正等菩提？”

mànshū shì lì bó yán shì zūn yì yǒu yīn yuán kě shuō pú  
曼殊室利白言：“世尊！亦有因缘，可说菩

sà zuò pú tí zuò bú zhèng wú shàngzhèngděng pú tí wèi pú tí zhōng  
萨坐菩提座不证无上正等菩提，谓菩提中

wú yǎoshǎo fǎ kě míng wú shàngzhèngděng pú tí rán zhēn pú tí xìng  
无有少法可名无上正等菩提，然真菩提性

wú chā bié fēi zuò kě dé bú zuò biànshě yóu cǐ yīn yuán kě shuō  
无差别，非坐可得、不坐便舍。由此因缘，可说

pú sà zuò pú tí zuò bú zhèng pú tí wú xiàng pú tí bù kě zhèng gù  
菩萨坐菩提座不证菩提，无相菩提不可证故。”

mànshū shì lì fù bó fó yán wú shàng pú tí jí wǔ wú jiàn  
曼殊室利复白佛言：“无上菩提即五无间，

bǐ wǔ wú jiàn jí cǐ pú tí suǒ yǐ zhě hé pú tí wú jiàn jù jiǎ  
彼五无间即此菩提。所以者何？菩提、无间俱假

shī shè fēi zhēn shí yǒu pú tí zhī xìng fēi kě zhèng dé fēi kě xiū  
施設，非真实有菩提之性，非可证得，非可修

xí fēi kě xiànjiàn bǐ wǔ wú jiàn yì fù rú shì yòu yī qiè fǎ běn  
习，非可现见，彼五无间亦复如是。又一切法本

xìng bì jìng bù kě xiànjiàn yú zhōng wú jué wú jué zhě wú jiàn  
性毕竟不可现见，于中无觉、无觉者，未见、

wú jiàn zhě wú zhī wú zhī zhě wú fēn bié wú fēn bié zhě lí  
未见者，无知、无知者，无分别、无分别者，离

xiàng píngděng míng wéi pú tí wǔ wú jiàn xìng yì fù rú shì yóu cǐ pú  
相平等名为菩提，五无间性亦复如是。由此菩

tí fēi kě zhèng dé yán kě zhèng dé xiū xí xiànjiàn dà pú tí zhě  
提非可证得，言可证得、修习、现见大菩提者

shì zēngshàngmàn  
是增上慢。”

fó gàomànshū shì lì tóng zǐ rǔ jīn wèi wǒ shì rú lái yé  
佛告曼殊室利童子：“汝今谓我是如来耶？”

fú yě shì zūn fú yě shàn shì wǒ bú wèi fó shì shí  
“不也！世尊！不也！善逝！我不谓佛是实

rú lái suǒ yǐ zhě hé fú rú lái zhě yǐ wēimiào zhì zhèng huì zhēn  
如来。所以者何？夫如来者以微妙智证会真

rú miào zhì zhēn rú èr jù lí xiàng zhēn rú lí xiàng fēi wèi zhēn  
如，妙智、真如二俱离相，真如离相非谓真

rú miào zhì yì rán fēi wèi miào zhì jì wú miào zhì jí wú zhēn rú  
如，妙智亦然非谓妙智，既无妙智及无真如，

shì gù rú lái yì fēi zhēn shí hé yǐ gù zhēn rú miào zhì jù jiǎ  
是故如来亦非真实。何以故？真如、妙智俱<sup>49</sup>假

shī shè rú lái yì ěr fēi èr bú èr shì gù miào zhì zhēn rú  
施設，如来亦尔，非二、不二。是故妙智、真如、

rú lái dàn yǒu jiǎ míng ér wú yī shí gù bú wèi fó shì shí rú lái  
如来，但有假名而无一实，故不谓佛是实如来。”

fó gàomànshū shì lì tóng zǐ rǔ fēi yí huò yú rú lái yé  
佛告曼殊室利童子：“汝非疑惑于如来耶？”

fú yě shì zūn fú yě shàn shì hé yǐ gù wǒ guān  
“不也！世尊！不也！善逝！何以故？我观

rú lái shí bù kě dé wú shēng wú miè gù wú suǒ yí  
如来实不可得、无生无灭，故无所疑。”

fó gàomànshū shì lì tóng zǐ rú lái qǐ bù chūxiàn shì jiān  
佛告曼殊室利童子：“如来岂不出现世间？”

fú yě shì zūn fú yě shàn shì ruò zhēn fǎ jiè chūxiàn  
“不也！世尊！不也！善逝！若真法界出现

shì jiān kě yán rú lái chūxiàn yú shì fēi zhēn fǎ jiè chūxiàn shì jiān  
世间，可言如来出现于世，非真法界出现世间，

shì gù rú lái yì bù chūxiàn  
是故如来亦不出现。”

màn shū shì lì rǔ wèi jìng qié shā shù zhū fó rù niè pán  
“曼殊室利，汝谓殑伽沙数诸佛入涅槃

fǒu  
不？”

<sup>49</sup> 大正藏：但；永乐北藏及龙藏：俱



shì zūn qǐ bú jiàn<sup>50</sup> zhū fó rú lái tóng bù sī yì yī jìng jiè  
“世尊！岂不见<sup>50</sup>诸佛如来同不思議一境界

xiàng  
相？”

mànshū shì lì rú shì rú shì rú rǔ suǒshuō zhū fó  
“曼殊室利，如是！如是！如汝所说。诸佛  
rú lái tóng bù sī yì yī jìng jiè xiàng  
如来同不思議一境界相。”

mànshū shì lì fù bó fó yán jīn fó shì zūnxiànzhù shì fǒu  
曼殊室利复白佛言：“今佛世尊现住世不？”

fó yán rú shì  
佛言：“如是！”

mànshū shì lì biàn bó fó yán ruò fó shì zūnxiànzhù shì zhě  
曼殊室利便白佛言：“若佛世尊现住世者，  
jìng qié shāděngzhū fó shì zūn yì yīngzhù shì hé yǐ gù yī qiè rú  
殄伽沙等诸佛世尊亦应住世。何以故？一切如  
lái tóng bù sī yì yī jìngxiàng gù bù sī yì xiàng wú shēng wú miè rú  
来同不思議一境相故。不思議相无生无灭，如  
hé zhū fó yǒu rù nièpán shì gù shì zūn ruò wèi lái fó dāng yǒu chū  
何诸佛有入涅槃？是故，世尊！若未来佛当有出  
shì yī qiè rú lái jiē dāng chū shì ruòguò qù fó yǐ rù nièpán yī  
世，一切如来皆当出世；若过去佛已入涅槃，一  
qiè rú lái jiē yǐ miè dù ruò xiàn zài fó xiànzhèng pú tí yī qiè rú  
切如来皆已灭度；若现在佛现证菩提，一切如  
lái jiē yīngxiànzhèng hé yǐ gù bù sī yì zhōng qù lái xiàn zài  
来皆应现证。何以故？不思議中去、来、现在  
suǒyǒuzhū fó wú chābié gù rán zhū shì jiān mí miù zhí zhuózhǒngzhǒng  
所有诸佛无差别故。然诸世间迷谬执著种种  
xì lùn wèi fó shì zūnyǒushēngyǒumiè yǒuzhèng pú tí  
戏论，谓佛世尊有生有灭，有证菩提。”

fó gào mànshū shì lì tóng zǐ rǔ suǒshuō fǎ wéiyǒu rú lái  
佛告曼殊室利童子：“汝所说法，唯有如来、  
bú tuì pú sà dà ā luó hàn suǒnéng jiě liǎo yú bù néng zhī hé  
不退菩萨、大阿罗汉所能解了，余不能知。何  
yǐ gù wéi rú lái děng wén shì shēn fǎ rú shí liǎo dá bú zàn bù huǐ  
以故？唯如来等闻是深法，如实了达不赞不毁，

<sup>50</sup> 大正藏：不；永乐北藏及龙藏：不见

zhī xīn fēi xīn bù kě dé gù suǒ yǐ zhě hé yī qiè fǎ xìng jiē xī  
知心、非心不可得故。所以者何？一切法性皆悉  
píngděng xīn jí fēi xīn jù bù kě dé yóu cǐ yú fǎ wú zàn wú huǐ  
平等，心及非心俱不可得，由此于法无赞无毁。”

màn shū shì lì jí bó fó yán yú shì shēn fǎ shéi dāng zàn  
曼殊室利即白佛言：“于是深法谁当赞  
huǐ  
毁？”

fó yán tóng zǐ yú fū yì shēng bǐ rú shì xīn fēi shí xīn xìng  
佛言：“童子！愚夫异生彼如是心非实心性，  
tóng fó xīn xìng bù kě sī yì  
同佛心性不可思议。”

màn shū shì lì fù bó fó yán yú fū yì shēng xīn fēi xīn xìng  
曼殊室利复白佛言：“愚夫异生心、非心性，  
tóng fó xīn xìng bù sī yì yé  
同佛心性不思议耶？”

fó gào màn shū shì lì tóng zǐ rú shì rú shì rú rǔ suǒ  
佛告曼殊室利童子：“如是！如是！如汝所  
shuō hé yǐ gù fó yǒu qíng xīn jí yī qiè fǎ jiē xī píngděng  
说。何以故？佛、有情心及一切法，皆悉平等、  
bù sī yì gù  
不思议故。”

màn shū shì lì fù bó fó yán fó yǒu qíng xīn jí yī qiè fǎ  
曼殊室利复白佛言：“佛、有情心及一切法，  
ruò jiē píngděng bù kě sī yì jīn zhū shèng xián qiú niè pán zhě qín  
若皆平等、不可思议；今诸圣贤求涅槃者，勤  
xíng jīng jìn qǐ bù táng juān suǒ yǐ zhě hé bù sī yì xìng yǔ niè pán  
行精进岂不唐捐？所以者何？不思议性与涅槃  
xìng jì wú chā bié hé yòng gèng qiú ruò yǒu shuō yán cǐ yì shēng fǎ  
性既无差别，何用更求？若有说言此异生法、  
cǐ shèng zhě fǎ yǒu chā bié xiàng dāng zhī bǐ rén wèi céng qīn jìn zhēn jìng  
此圣者法有差别相，当知彼人未曾亲近真净  
shàn yǒu zuò rú shì shuō lìng zhū yǒu qíng zhí èr fǎ yì chén lún shēng  
善友，作如是说，令诸有情执二法异，沉沦生  
sǐ bù dé niè pán  
死不得涅槃。”

fó gào màn shū shì lì tóng zǐ rǔ yuàn rú lái yú yǒu qíng lèi  
佛告曼殊室利童子：“汝愿如来于有情类



zuì wéishèngfǒu

最为胜不？”

shì zūn ruò yǒuzhēn shí yǒuqíng wǒ yuàn rú lái yú bǐ zuì  
“世尊！若有真实有情，我愿如来于彼最

shèng rán yǒuqíng lèi shí bù kě dé  
胜，然有情类实不可得。”

fó gào mànshū shì lì tóng zǐ rǔ yuàn fó chéng jiù bù sī yì  
佛告曼殊室利童子：“汝愿佛成就不思议

fǎ yé  
法耶？”

shì zūn ruò yǒu bù sī yì fǎ shí kě chéng jiù wǒ yuàn rú  
“世尊！若有不思议法实可成就，我愿如

lái chéng jiù bǐ fǎ rán wú shì shì  
来成就彼法，然无是事。”

fó gào mànshū shì lì tóng zǐ rǔ yuàn rú lái shuō fǎ tiáo fú  
佛告曼殊室利童子：“汝愿如来说法调伏

dì zǐ zhòngfǒu  
弟子众不？”

shì zūn ruò yǒushuō fǎ tiáo fú zhēn rú fǎ jiè wǒ yuàn rú  
“世尊！若有说法调伏真如法界，我愿如

lái shuō fǎ tiáo fú zhū dì zǐ zhòng rán fó shì zūn chūxiàn yú shì yú  
来说法调伏诸弟子众，然佛世尊出现于世，于

yǒuqíng lèi dōu wú ēn dé suǒ yǐ zhě hé zhū yǒuqíng lèi jiē zhù wú  
有情类都无恩德。所以者何？诸有情类皆住无

zá zhēn rú fǎ jiè yú cǐ jiè zhōng yì shēng shèngzhě néngshuō  
杂真如法界，于此界中异生、圣者、能说、

néngshòu jù bù kě dé  
能受俱不可得。”

fó gào mànshū shì lì tóng zǐ rǔ yuàn rú lái shì shì wú shàng  
佛告曼殊室利童子：“汝愿如来是世无上

zhēn fú tiánfǒu  
真福田不？”

mànshū shì lì bó yán shì zūn ruò zhū fú tián shì shí yǒuzhě  
曼殊室利白言：“世尊！若诸福田是实有者，

wǒ yì yuàn fó yú bǐ wú shàng rán zhū fú tián shí bù kě dé shì gù  
我亦愿佛于彼无上，然诸福田实不可得，是故

zhū fó jiē fēi fú tián fēi fēi fú tián yǐ fú fēi fú jí yī qiè fǎ  
诸佛皆非福田、非非福田，以福、非福及一切法

xìng píng děng gù rán shì jiān tián néng wú jìn zhě shì gòng shuō bǐ míng wú  
性平等故。然世间田能无尽者，世共说彼名无  
shàng tián zhū fó shì zūn zhèng wú jìn fú shì gù kě shuō wú shàng fú  
上田，诸佛世尊证无尽福，是故可说无上福  
tián yòu shì jiān tián wú zhuǎn biàn zhě shì gòng shuō bǐ míng wú shàng tián  
田。又世间田无转变者，世共说彼名无上田，  
zhū fó shì zūn zhèng wú biàn fú shì gù kě shuō wú shàng fú tián yòu shì  
诸佛世尊证无变福，是故可说无上福田。又世  
jiān tián yòng nán sī zhě shì gòng shuō bǐ míng wú shàng tián zhū fó shì  
间田用难思者，世共说彼名无上田，诸佛世  
zūn zhèng nán sī fú shì gù kě shuō wú shàng fú tián zhū fó fú tián suī  
尊证难思福，是故可说无上福田。诸佛福田虽  
shí wú shàng ér zhí fú zhě wú jiǎn wú zēng  
实无上，而植福者无减无增。”

fó gào màn shū shì lì tóng zǐ rǔ yī hé yì zuò rú shì  
佛告曼殊室利童子：“汝依何义作如是  
shuō  
说？”

màn shū shì lì bó yán shì zūn fó fú tián xiàng bù kě sī yì  
曼殊室利白言：“世尊！佛福田相不可思议，  
ruò yǒu yú zhōng ér zhí fú zhě jí biàn néng liǎo píng děng fǎ xìng dá yī  
若有于中而植福者，即便能了平等法性，达一  
qiè fǎ wú jiǎn wú zēng gù fó fú tián zuì wéi wú shàng  
切法无减无增，故佛福田最为无上。”

ěr shí dà dì yǐ fó shì zūn shén lì fǎ lì liù fǎn biàn dòng  
尔时，大地以佛世尊神力、法力六返变动。  
shí zhòng huì zhōng yǒu shí liù yì dà bì chū zhòng zhū lòu yǒng jìn xīn  
时，众会中有十六亿大苾刍众，诸漏永尽心  
dé jiě tuō qī bǎi bì chū ní sān qiān wū bō suǒ jiā sì wàn wū bō  
得解脱；七百苾刍尼、三千邬波索迦、四万邬波  
sī jiā liù shí jù zhī nà yǔ duō shù yù jiè tiān zhòng yuǎn chén lí gù  
斯迦、六十俱胝那庾多数欲界天众，远尘离垢  
shēng jìng fǎ yǎn  
生净法眼。

shí ā nán tuó jí cóng zuò qǐ dǐng lǐ fó zú piān fù zuǒ jiān  
时，阿难陀即从座起顶礼佛足，偏覆左肩，  
yòu xī zhuó dì hé zhǎng gōng jìng bó yán shì zūn hé yīn hé yuán  
右膝著地，合掌恭敬白言：“世尊！何因何缘，



jīn cǐ dà dì liù fǎn biàn dòng  
今此大地六返变动？”

ěr shí fó gào ā nán tuó yán yóu miào jí xiáng shuō fú tián  
尔时，佛告阿难陀言：“由妙吉祥说福田

xiàng wǒ jīn yìn xǔ gù xiàn sī ruì guò qù zhū fó yì yú cǐ chù shuō  
相，我今印许故现斯瑞。过去诸佛亦于此处说

fú tián xiàng lìng dà dì dòng gù yú jīn shí xiàn rú shì shì  
福田相令大地动，故于今时现如是事。”

大般若波罗蜜多经卷第五百七十四

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì wǔ bǎi qī shí wǔ  
大般若波罗蜜多经卷第五百七十五

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì  
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì qī màn shū shì lì fēn zhī èr  
第七曼殊室利分之二

ěr shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn màn shū shì lì bù  
尔时，舍利子白佛言：“世尊！曼殊室利不  
kě sī yì suǒ yǐ zhě hé màn shū shì lì suǒ shuō fǎ xiàng bù kě sī  
可思议。所以者何？曼殊室利所说法相不可思  
yì。”  
议。”

fó gào màn shū shì lì tóng zǐ rǔ zhī suǒ shuō shí nán sī yì  
佛告曼殊室利童子：“汝之所说实难思议，  
chéng rú jù shòu shè lì zǐ shuō  
诚如具寿舍利子说。”

màn shū shì lì jí bó fó yán wǒ suǒ shuō fǎ bù kě shuō kě  
曼殊室利即白佛言：“我所说法不可说可  
sī yì yì bù kě shuō bù kě sī yì suǒ yǐ zhě hé bù kě sī yì  
思议，亦不可说不可思议。所以者何？不可思议、  
kě sī yì xìng jù wú suǒ yǒu dàn yǒu yīn shēng yī qiè yīn shēng yì bù  
可思议性俱无所有，但有音声，一切音声亦不  
kě shuō bù kě sī yì kě sī yì xìng yī yī qiè fǎ zì xìng lí gù  
可说不可思议、可思议性，以一切法自性离故。  
zuò shì shuō zhě nǎi míng wéi shuō bù kě sī yì  
作是说者，乃名为说不可思议。”

fó gào màn shū shì lì tóng zǐ rǔ jīn xiàn rù bù kě sī yì sān  
佛告曼殊室利童子：“汝今现入不可思议三  
mó dì yé  
摩地耶？”

màn shū shì lì bó yán shì zūn wǒ bú xiàn rù cǐ sān mó dì  
曼殊室利白言：“世尊！我不现入此三摩地。  
suǒ yǐ zhě hé wǒ dōu bú jiàn cǐ sān mó dì xìng yì yú wǒ bú jiàn yǒu  
所以者何？我都不见此三摩地性异于我，不见有



xīn néng sī wéi wǒ jí cǐ dìng gù bù kě sī yì sān mó dì zhě xīn  
心能思惟我及此定故。不可思议三摩地者，心、  
fēi xīn xìng jù bù néng rù yún hé kě yán wǒ rù cǐ dìng  
非心性俱不能入，云何可言我入此定？

fù cì shì zūn wǒ xī chūxuézuò yì xiàn rù cǐ sān mó dì  
“复次，世尊！我昔初学作意现入此三摩地，  
fēi yú jīn shí fù gèngzuò yì xiàn rù cǐ dìng rú shànshè fū chūxuéshè  
非于今时复更作意现入此定。如善射夫初学射  
yè zhù xīn cū dì fāng nǎi fā jiàn jiǔ xí chéng jiù néngshè máoduān  
业，注心粗的方乃发箭，久习成就就能射毛端，  
bú fù zhù xīn zài bǐ cū dì suí suǒ yù shè fā jiàn biànzhòng rú shì  
不复注心在彼粗的，随所欲射发箭便中；如是  
wǒ xiānchūxuédìngwèi yào xiān xì niàn zài bù sī yì rán hòu nǎi néng  
我先初学定位，要先系念在不思议，然后乃能  
xiàn rù cǐ dìng jiǔ xí chéng jiù yú cǐ dìngzhōng bú fù xì xīn rèn yùn  
现入此定，久习成就，于此定中不复系心任运  
néngzhù suǒ yǐ zhě hé wǒ yú zhū dìng yǐ dé shànqiǎo rèn yùn rù  
能住。所以者何？我于诸定已得善巧，任运入  
chū bú fù zuò yì  
出不复作意。”

shí shè lì zǐ biàn bó fó yán guān cǐ mànshū shì lì tóng zǐ  
时，舍利子便白佛言：“观此曼殊室利童子  
wèi kě bǎo xìn suǒ yǐ zhě hé yú cǐ dìngzhōng sì bù héngzhù rán  
未可保信。所以者何？于此定中似不恒住，然  
wú yú dìngwēimiào jì jìngtóng cǐ dìngzhě  
无余定微妙寂静同此定者。”

mànshū shì lì biàn bó jù shòushè lì zǐ yán dà dé nìng zhī  
曼殊室利便白具寿舍利子言：“大德！宁知  
gèng wú yú dìng jì jìngtóng cǐ  
更无余定寂静同此？”

shè lì zǐ yán qǐ gèng yǒu dìng jì jìngtóng cǐ  
舍利子言：“岂更有定寂静同此？”

mànshū shì lì bào yán dà dé ruò cǐ kě dé kě yán yú  
曼殊室利报言：“大德！若此可得，可言余  
dìng jì jìngtóng cǐ rán bù kě dé  
定寂静同此，然不可得。”

shè lì zǐ yán mànshū shì lì qǐ jīn cǐ dìng yì bù kě  
舍利子言：“曼殊室利，岂今此定亦不可

dé  
得？”

dà dé cǐ dìng shí bù kě dé suǒ yǐ zhě hé wèi yī qiè  
“大德！此定实不可得。所以者何？谓一切

dìng kě sī yì zhě yǒu xiàng kě dé bù sī yì zhě wú xiàng kě dé  
定，可思议者有相可得，不思议者无相可得，

cǐ dìng jì yuē bù kě sī yì shì gù dìng yīng shí bù kě dé yòu shè  
此定既曰不可思议，是故定应实不可得。又，舍

lì zǐ bù sī yì dìng yī qiè yǒu qíng wú bù dé zhě suǒ yǐ zhě hé  
利子，不思议定，一切有情无不得者。所以者何？

yī qiè xīn xìng jiē lí xīn xìng lí xīn xìng zhě jiē jí míng wéi bù sī yì  
一切心性皆离心性，离心性者皆即名为不思议

dìng gù yǒu qíng lèi wú bù dé zhě  
定，故有情类无不得者。”

fó zàn màn shū shì lì tóng zǐ shàn zāi shàn zāi màn shū shì  
佛赞曼殊室利童子：“善哉！善哉！曼殊室

lì rǔ yú guò qù wú liàng fó suǒ duō zhí shàn gēn jiǔ fā dà yuàn  
利，汝于过去无量佛所多植善根、久发大愿，

suǒ xiū fàn xíng jiē yī wú dé fā yán jiē shuō shēn shēn yì chù màn shū  
所修梵行皆依无得，发言皆说甚深义处。曼殊

shì lì rǔ qǐ bù yǐ zhù shēn bō rě bō luó mì duō néng yī qiè shí shuō  
室利，汝岂不以住深般若波罗蜜多能一切时说

shēn shēn yì  
甚深义？”

màn shū shì lì jí bó fó yán ruò wǒ yóu zhù shēn shēn bō rě  
曼殊室利即白佛言：“若我由住甚深般若

bō luó mì duō néng rú shì shuō biàn zhù wǒ xiǎng jí zhù yǒu xiǎng néng rú  
波罗蜜多能如是说，便住我想及住有想能如

shì shuō ruò zhù wǒ xiǎng jí zhù yǒu xiǎng néng rú shì shuō zé shēn bō  
是说，若住我想及住有想能如是说，则深般

rě bō luó mì duō yì yǒu suǒ zhù ruò shēn bō rě bō luó mì duō yǒu suǒ  
若波罗蜜多亦有所住，若深般若波罗蜜多有所

zhù zhě zé shēn bō rě bō luó mì duō yì yǐ wǒ xiǎng jí yǐ yǒu xiǎng wéi  
住者，则深般若波罗蜜多亦以我想及以有想为

suǒ zhù chù rán shēn bō rě bō luó mì duō yuǎn lí èr xiǎng zhù wú suǒ  
所住处，然深般若波罗蜜多远离二想、住无所

zhù rú zhū fó zhù wēi miào jì jìng wú qǐ wú zuò wú dòng  
住。如诸佛住微妙寂静，无起、无作、无动、



wú zhuǎn yǐ wéi suǒ zhù shēnshēn bō rě bō luó mì duō bú zhù yǒu fǎ  
无转以为所住；甚深般若波罗蜜多不住有法、  
bú zhù wú fǎ gù cǐ suǒ zhù bù kě sī yì shēnshēn bō rě bō luó mì  
不住无法，故此所住不可思议。甚深般若波罗蜜  
duō yú yī qiè fǎ jiē bú xiànxíng shēnshēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī  
多于一切法皆不现行，甚深般若波罗蜜多当知  
jí shì bù sī yì jiè bù sī yì jiè jí shì fǎ jiè fǎ jiè jí shì bú  
即是不思议界，不思议界即是法界，法界即是不  
xiànxíng jiè bú xiànxíng jiè dāng zhī jí shì bù sī yì jiè bù sī yì jiè  
现行界，不现行界当知即是不思议界，不思议界  
dāng zhī jí shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō shēnshēn bō rě bō luó  
当知即是甚深般若波罗蜜多。甚深般若波罗  
mì duō wǒ jiè fǎ jiè wú èr wú bié wú èr wú bié jí shì fǎ jiè  
蜜多、我界、法界无二无别，无二无别即是法界，  
fǎ jiè jí shì bú xiànxíng jiè bú xiànxíng jiè dāng zhī jí shì shēnshēn bō  
法界即是不现行界，不现行界当知即是甚深般  
rě bō luó mì duō shēnshēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī jí shì bù sī  
若波罗蜜多，甚深般若波罗蜜多当知即是不思  
yì jiè bù sī yì jiè dāng zhī jí shì bú xiànxíng jiè bú xiànxíng jiè  
议界，不思议界当知即是不现行界，不现行界  
dāng zhī jí shì wú suǒ yǒu jiè wú suǒ yǒu jiè dāng zhī jí shì wú shēng  
当知即是无所有界，无所有界当知即是无生  
miè jiè wú shēng miè jiè dāng zhī jí shì bù sī yì jiè bù sī yì jiè  
灭界，无生灭界当知即是不思议界，不思议界  
yǔ rú lái jiè wǒ jiè fǎ jiè wú èr wú bié  
与如来界、我界、法界无二无别。

shì gù shì zūn ruò néng rú shì xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“是故，世尊！若能如是修行般若波罗蜜多，  
yú dà pú tí gèng bù qiú zhèng hé yǐ gù shēnshēn bō rě bō luó  
于大菩提更不求证。何以故？甚深般若波罗  
mì duō jí pú tí gù shì zūn ruò yǒu shí zhī wǒ jiè jí zhī wú zhuó  
蜜多即菩提故。世尊！若有实知我界即知无著，  
ruò zhī wú zhuó jí zhī wú fǎ ruò zhī wú fǎ jí shì fó zhì fó zhì jí  
若知无著即知无法，若知无法即是佛智，佛智即  
shì bù sī yì zhì dāng zhī fó zhì wú fǎ kě zhī míng bù zhī fǎ  
是不思议智，当知佛智无法可知，名不知法。  
suǒ yǐ zhě hé cǐ zhì zì xìng dōu wú suǒ yǒu wú suǒ yǒu fǎ yún hé  
所以者何？此智自性都无所有，无所有法云何

néng yú zhēn fǎ jiè zhuàn cǐ zhì zì xìng jì wú suǒ yǒu jí wú suǒ zhuó  
能于真法界转？此智自性既无所有即无所著，  
ruò wú suǒ zhuó jí tǐ fēi zhì ruò tǐ fēi zhì jí wú jìng jiè ruò wú jìng  
若无所著即体非智，若体非智即无境界，若无境  
jiè jí wú suǒ yī ruò wú suǒ yī jí wú suǒ zhù ruò wú suǒ zhù jí wú  
界即无所依，若无所依即无所住，若无所住即无  
shēng miè ruò wú shēng miè jí bù kě dé ruò bù kě dé jí wú suǒ qù  
生灭，若无生灭即不可得，若不可得即无所趣，  
jì wú suǒ qù cǐ zhì bù néng zuò zhū gōng dé yì fù bù néng zuò fēi  
既无所趣，此智不能作诸功德，亦复不能作非  
gōng dé suǒ yǐ zhě hé cǐ wú sī lǜ wǒ zuò gōng dé zuò fēi gōng  
功德。所以者何？此无思虑我作功德、作非功  
dé wú sī lǜ zhì bù kě sī yì bù kě sī yì jí shì fó zhì shì  
德。无思虑智不可思议，不可思议即是佛智，是  
gù cǐ zhì yú yī qiè fǎ wú qǔ bù qǔ yì fēi qián jì zhōng jì hòu jì  
故此智于一切法无取不取，亦非前际中际后际、  
fēi xiān yǐ shēng fēi xiān wèi shēng wú chū wú mò fēi cháng fēi duàn  
非先已生非先未生，无出无没、非常非断，  
gèng wú yú zhì lèi cǐ zhì zhě yóu shì cǐ zhì bù kě sī yì tóng yú xū  
更无余智类此智者。由是此智不可思议，同于虚  
kōng bù kě bǐ lèi wú cǐ wú bǐ fēi hǎo fēi chǒu jì wú yú zhì  
空不可比类，无此无彼、非好非丑；既无余智  
lèi cǐ kě dé shì gù cǐ zhì wú děng bù děng yóu cǐ gù míng wú  
类此可得，是故此智无等、不等，由此故名无  
děng děng zhì yòu wú yú zhì duì cǐ kě dé shì gù cǐ zhì wú duì  
等等智；又无余智对此可得，是故此智无对、  
bù duì yóu cǐ gù míng wú duì duì zhì  
不对，由此故名无对对智。”

fó gào màn shū shì lì tóng zǐ rú shì miào zhì bù kě dòng  
佛告曼殊室利童子：“如是妙智不可动

yé  
耶？”

màn shū shì lì bó yán shì zūn rú shì miào zhì xìng bù kě dòng  
曼殊室利白言：“世尊！如是妙智性不可动。

rú duàn jīn shī shāo liàn jīn pú jì dé jīng shú chēng liáng wú dòng cǐ  
如锻金师烧炼金璞，既得精熟秤量无动；此

zhì yì ěr jiǔ xiū chéng shú wú zuò wú zhèng wú shēng wú jìn  
智亦尔，久修成熟，无作无证、无生无尽、



wú qǐ wú mò ān gù bú dòng  
无起无没，安固不动。”

fó gào màn shū shì lì tóng zǐ shéinéng xìn jiě rú shì miào  
佛告曼殊室利童子：“谁能信解如是妙  
zhì  
智？”

mànshū shì lì bó yán shì zūn ruò néng bù xíng bō niè pán fǎ  
曼殊室利白言：“世尊！若能不行般涅槃法，  
yú shēng sǐ fǎ yì néng bù xíng yú sà jiā yē xíng jì miè xíng yú bō  
于生死法亦能不行，于萨迦耶行寂灭行，于般  
niè pán xíng wú dòng xíng bú duàn tān yù chēn huì yú chī yì fēi  
涅槃行无动行。不断贪欲、瞋恚、愚痴，亦非  
bú duàn suǒ yǐ zhě hé rú shì sān dú zì xìng yuǎn lí fēi jìn bú  
不断。所以者何？如是三毒自性远离，非尽不  
jìn yú shēng sǐ fǎ bù qǐ bú duò yú zhū shèng dào bù lí bù xiū  
尽；于生死法不起<sup>51</sup>不堕，于诸圣道不离不修。  
bǐ yú cǐ zhì néng shēn xìn jiě  
彼于此智能深信解。”

fó zàn màn shū shì lì tóng zǐ shàn zāi shàn zāi shàn shuō  
佛赞曼殊室利童子：“善哉！善哉！善说  
cǐ shì  
此事。”

ěr shí jù shòu dà jiā shè bō qián bó fó yán dāng lái zhī shì  
尔时，具寿大迦叶波前白佛言：“当来之世，  
shéinéng yú cǐ fǎ pí nài yē shēn shēn yì qù xìn jiě xiū xué  
谁能于此法毗奈耶甚深义趣信解修学？”

fó gào jù shòu dà jiā shè bō jīn cǐ huì zhōng bì chū dēng  
佛告具寿大迦叶波：“今此会中苾刍等  
zhòng dāng lái zhī shì yú cǐ suǒ shuō fǎ pí nài yē shēn shēn yì qù  
众，当来之世，于此所说法毗奈耶甚深义趣，  
néng shēng xìn jiě tīng shòu xiū xué yì néng wèi tā yǎn shuō liú bù rú  
能生信解听受修学，亦能为他演说流布。如  
dà zhǎng zhě shī wú jià zhū kǔ nǎo chán xīn chóu yōu bú lè hòu shí  
大长者失无价珠，苦恼缠心愁忧不乐，后时  
huán dé yǒng yuè huān xǐ jīn cǐ huì zhōng bì chū dēng zhòng yì fù rú  
还得踊跃欢喜。今此会中苾刍等众亦复如

<sup>51</sup> 大正藏：超；永乐北藏及龙藏：起

shì wénshēn bō rě bō luó mì duō xìn jiě xiū xué hòu bù wénshuō  
是，闻深般若波罗蜜多，信解修学；后不闻说  
rú shì fǎ mén kǔ nǎochán xīn chóuyōu bú lè xiánzuò shì niàn wǒ  
如是法门，苦恼缠心愁忧不乐，咸作是念：‘我  
děng hé shí dānggèng dé wén rú shì shēn fǎ hòu shí ruò dé wén cǐ  
等何时当更得闻如是深法？’后时若得闻此  
fǎ mén yǒngyuèhuān xǐ fù zuò shì niàn wǒ jīn dé wén rú shì jīng  
法门，踊跃欢喜复作是念：‘我今得闻如是经  
diǎn jí wéijiàn fó qīn jìn gòngyǎng rú yuánshēngshù bāo chūchū  
典，即为见佛亲近供养。’如圆生树苞<sup>52</sup>初出  
shí sān shí sāntiānyǒngyuèhuān xǐ cǐ shù bù jiǔ huā bì kāi fū  
时，三十三天踊跃欢喜：‘此树不久华必开敷、  
xiāng qì fēnyūn wǒ děngyóu jí bì chūdēngzhòng yì fù rú shì  
香气氛氲，我等游集。’苾刍等众亦复如是，  
wénshēn bō rě bō luó mì duō xìn shòu xiū xíngyīngshēnghuān xǐ yī qiè  
闻深般若波罗蜜多，信受修行应生欢喜，一切  
fó fǎ bù jiǔ kāi fū  
佛法不久开敷。

yǐn guāngdāng zhī wèi lái zhī shì bì chūdēngzhòng ruò wén rú  
“饮光当知！未来之世苾刍等众若闻如

shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō xìn jiě xiū xíng xīn bù chén mò bì  
是甚深般若波罗蜜多，信解修行心不沉没，必  
yú cǐ huì yǐ dé tīngwén huān xǐ shòu chí yǎnshuō liú bù dāng zhī  
于此会已得听闻，欢喜受持、演说流布，当知  
bǐ lèi yóuwén shì fǎ huān xǐ yǒngyuè xìn shòu xiū xíng bù jiǔ kāi fū  
彼类由闻是法，欢喜踊跃信受修行，不久开敷  
yī qiè fó fǎ rú lái mièhòu ruò yǒushòu chí yǎnshuō liú bù cǐ  
一切佛法。如来灭后，若有受持、演说、流布此  
jīng diǎnzhě dāng zhī jiē shì fó wēishén lì zhī suǒ jiā hù lìng bǐ shì  
经典者，当知皆是佛威神力之所加护令彼事  
chéng  
成。

yǐn guāngdāng zhī ruò yǒuwén shì shēnshēn bō rě bō luó mì  
“饮光当知！若有闻是甚深般若波罗蜜

duōhuān xǐ shòu chí bǐ yú guò qù wú liàng fó suǒ duō zhí shàn gēn yǐ  
多欢喜受持，彼于过去无量佛所多植善根，已

<sup>52</sup> 大正藏：彩树胞；永乐北藏及龙藏：生树苞



dé tīngwén fēi shì jīn yě rú chuānzhūzhě hū rán yù dé wú jià  
得听闻，非适今也！如穿珠者，忽然遇得无价  
mò ní shēng dà huān xǐ dāng zhī bǐ lèi céngjiàn cǐ zhū gù shēng  
末尼，生大欢喜，当知彼类曾见此珠，故生  
huān xǐ fēi jīn chuàngjiàn rú shì dāng lái zhū zhī bǐ chūděng shēn xīn  
欢喜，非今创见。如是当来诸苾刍等，深心  
ài yào tīngwénzhèng fǎ hū yù bō rě bō luó mì duō huān xǐ tīngwén  
爱乐听闻正法，忽遇般若波罗蜜多，欢喜听闻、  
xìn shòu xiū xué dāng zhī bǐ lèi yǐ yú wǎng xī wú liàng fó suǒ céng  
信受、修学，当知彼类已于往昔无量佛所曾  
wén shì jīng fēi yú jīn shí chuàngwén néng ěr  
闻是经，非于今时创闻能尔。

yǐn guāng dāng zhī ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng wén  
“饮光当知！若善男子、善女人等，闻  
miào jí xiángsuǒshuō bō rě bō luó mì duō huān xǐ yǒngyuè yào wén  
妙吉祥所说般若波罗蜜多，欢喜踊跃、乐闻  
wú yàn shuò fù yīn qín chóngqǐngyǎnshuō shì shàn nán zǐ shàn nǚ  
无厌，数复殷勤重请演说，是善男子、善女  
rén děng guò qù yǐ cóngmànshū shì lì wénshuō bō rě bō luó mì duō  
人等，过去已从曼殊室利闻说般若波罗蜜多  
huān xǐ shòu chí xìn jiě xiū xué yì céng qīn jìn mànshū shì lì gòng  
欢喜受持、信解、修学，亦曾亲近曼殊室利供  
yǎnggōngjìng gù néng rú shì pì rú yǒu rén yù rù chéng yì qí  
养恭敬，故能如是。譬如有人遇入城邑，其  
zhōng yī qiè yuán lín chízhǎo shèzhái rén wù wú bù xī jiàn hòu  
中一切园林、池沼、舍宅、人物无不悉见；后  
zhì yú chù wén rén zànshuō cǐ chéng yì zhōngsuǒ yǒushèng shì shēn  
至余处，闻人赞说此城邑中所有胜事，深  
shēng huān xǐ qǐng qí chóngshuō ruò gèng dé wén bèi fù huān xǐ bǐ  
生欢喜请其重说，若更得闻倍复欢喜，彼  
yóu wǎng xī jiē céngjiàn gù rú shì dāng lái zhū shàn nán zǐ shàn nǚ  
由往昔皆曾见故。如是当来诸善男子、善女  
rén děng wén miào jí xiángsuǒshuō bō rě bō luó mì duō huān xǐ yào  
人等，闻妙吉祥所说般若波罗蜜多，欢喜乐  
wén cháng wú yàn zú yīn qín gù qǐng chóngshuō shēn yì wén yǐ zàn tàn  
闻尝无厌足，殷勤固请重说深义，闻已赞叹  
bèi shēng huān xǐ dāng zhī cǐ děng jiē yóu wǎng xī yǐ céng qīn jìn màn  
倍生欢喜，当知此等皆由往昔已曾亲近曼

shū shì lì gòngyǎnggōngjìng tīngshòu sī fǎ gù yú jīn shí néng chéng  
殊室利，供养恭敬听受斯法，故于今时能成  
shì shì  
是事。”

ěr shí jù shòu dà jiā shè bō biàn bó fó yán rú lái shànshuō  
尔时，具寿大迦叶波便白佛言：“如来善说

xiàn zài dāng lái shàn nán zǐ děng wén shēn bō rě bō luó mì duō xìn jiě  
现在、当来善男子等闻深般若波罗蜜多，信解  
xiū xíng zhū xíng zhuàng xiàng  
修行诸行、状、相。”

fó yán rú shì rú rǔ suǒ shuō wǒ yǐ shànshuō bǐ xíng  
佛言：“如是！如汝所说。我已善说彼行、  
zhuàng xiàng  
状、相。”

mànshū shì lì jí bó fó yán xiàn zài dāng lái shàn nán zǐ  
曼殊室利即白佛言：“现在、当来善男子  
děng wén shì shēn fǎ zhū xíng zhuàng xiàng dāng zhī jí fēi zhū xíng  
等闻是深法诸行、状、相，当知即非诸行、  
zhuàng xiàng yǐ suǒ wén fǎ wēi miào jì jìng zhū xíng zhuàng  
状、相，以所闻法微妙寂静，诸行、状、  
xiàng jiē bù kě dé yún hé rú lái zuò rú shì shuō wǒ yǐ shànshuō bǐ  
相皆不可得，云何如来作如是说：我已善说彼  
xíng zhuàng xiàng  
行、状、相？”

fó gào mànshū shì lì tóng zǐ rú shì rú shì rú rǔ suǒ  
佛告曼殊室利童子：“如是！如是！如汝所  
shuō xiàn zài dāng lái shàn nán zǐ děng wén shì shēn fǎ zhū xíng zhuàng  
说。现在、当来善男子等闻是深法诸行、状、  
xiàng bǐ shí jiē fēi zhū xíng zhuàng xiàng yǐ suǒ wén fǎ wēi miào  
相，彼实皆非诸行、状、相，以所闻法微妙  
jì jìng zhū xíng zhuàng xiàng jiē bù kě dé rán bǐ wénshuōshèn  
寂静，诸行、状、相皆不可得。然彼闻说甚  
shēn fǎ shí huān xǐ shòu chí xìn jiě xiū xué bì yú guò qù yǐ  
深法时，欢喜受持、信解、修学，必于过去已  
céng dé wén huān xǐ shòu xíng gù néng rú shì cǐ xíng zhuàng xiàng  
曾得闻欢喜受行，故能如是，此行、状、相  
yī shì sù shuō fēi shèng yì zhōng yǒu rú shì shì mànshū shì lì dāng  
依世俗说，非胜义中有如是事。曼殊室利当



zhī xiǎnliǎoshènsēn bō rě bō luó mì duō jí wéixiǎnliǎo yī qiè fó  
知！显了甚深般若波罗蜜多，即为显了一切佛  
fǎ tōng dá zhēn shí bù sī yì shì mànshū shì lì wǒ běn xiū xué  
法，通达真实不议事。曼殊室利，我本修学  
pú sà xíng shí suǒ jí shàngēn jiē yóu xiū xuéshènsēn bō rě bō luó mì  
菩萨行时所集善根，皆由修学甚深般若波罗蜜  
duō fāng dé chéng mǎn yù zhù pú sà bú tuì zhuǎn dì yù zhèng wú  
多方得成满。欲住菩萨不退转地，欲证无  
shàng zhèng děng pú tí yì yóu xiū xuéshènsēn bō rě bō luó mì duō nǎi  
上正等菩提，亦由修学甚深般若波罗蜜多乃  
dé chéng bàn  
得成办。

mànshū shì lì ruò shànán zǐ shàn nǚ rén děng yù jí pú  
“曼殊室利，若善男子、善女人等欲集菩  
sà suǒ jí shàngēn dāngxué rú shì shènsēn bō rě bō luó mì duō màn  
萨所集善根，当学如是甚深般若波罗蜜多。曼  
shū shì lì ruò shànán zǐ shàn nǚ rén děng yù zhù pú sà bú tuì zhuǎn  
殊室利，若善男子、善女人等欲住菩萨不退转  
dì dāngxué rú shì shènsēn bō rě bō luó mì duō mànshū shì lì  
地，当学如是甚深般若波罗蜜多。曼殊室利，  
ruò shànán zǐ shàn nǚ rén děng yù zhèng wú shàng zhèng děng pú tí  
若善男子、善女人等欲证无上正等菩提，  
dāngxué rú shì shènsēn bō rě bō luó mì duō mànshū shì lì ruò shàn  
当学如是甚深般若波罗蜜多。曼殊室利，若善  
nán zǐ shàn nǚ rén děng yù shàntōng dá yī qiè fǎ jiè píngděng zhī  
男子、善女人等，欲善通达一切法界平等之  
xiàng dāngxué rú shì shènsēn bō rě bō luó mì duō mànshū shì lì  
相，当学如是甚深般若波罗蜜多。曼殊室利，  
ruò shànán zǐ shàn nǚ rén děng yù shànliǎo zhī yī qiè yǒuqíng xīn xíng  
若善男子、善女人等，欲善了知一切有情心行  
píngděng dāngxué rú shì shènsēn bō rě bō luó mì duō mànshū shì lì  
平等，当学如是甚深般若波罗蜜多。曼殊室利，  
ruò shànán zǐ shàn nǚ rén děng yù jí zhèng dé yī qiè fó fǎ dāng  
若善男子、善女人等，欲疾证得一切佛法，当  
xué rú shì shènsēn bō rě bō luó mì duō  
学如是甚深般若波罗蜜多。

mànshū shì lì ruò shànán zǐ shàn nǚ rén děng yù zhī  
“曼殊室利，若善男子、善女人等，欲知

fó shuō rú lái bù néng xiàn jué zhū fǎ mì mì yì qù dāng xué rú shì  
佛说如来不能现觉诸法秘密义趣，当学如是

shèn shēn bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù suǒ jué zhū fǎ jí néng jué  
甚深般若波罗蜜多。何以故？所觉诸法及能觉

zhě bù kě dé gù màn shū shì lì ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng  
者不可得故。曼殊室利，若善男子、善女人等，

yù zhī fó shuō rú lái bù néng zhèng zhū fó fǎ mì mì yì qù dāng xué  
欲知佛说如来不能证诸佛法秘密义趣，当学

rú shì shèn shēn bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù suǒ zhèng fó fǎ jí  
如是甚深般若波罗蜜多。何以故？所证佛法及

néng zhèng zhě bù kě dé gù màn shū shì lì ruò shàn nán zǐ shàn  
能证者不可得故。曼殊室利，若善男子、善

nǚ rén děng yù zhī fó shuō rú lái bù néng zhèng dé wú shàng zhèng děng  
女人等，欲知佛说如来不能证得无上正等

pú tí xiàng hǎo wēi yí wú bú jù zú mì mì yì qù dāng xué rú shì shèn  
菩提相好威仪无不具足秘密义趣，当学如是甚

shēn bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù suǒ zhèng wú shàng zhèng děng  
深般若波罗蜜多。何以故？所证无上正等

pú tí xiàng hǎo wēi yí jí néng zhèng zhě bù kě dé gù màn shū shì lì  
菩提相好威仪及能证者不可得故。曼殊室利，

ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yù zhī fó shuō rú lái bù chéng yī  
若善男子、善女人等，欲知佛说如来不成一

qiè gōng dé bù néng huà dǎo yī qiè yǒu qíng mì mì yì qù dāng xué rú  
切功德不能化导一切有情秘密义趣，当学如

shì shèn shēn bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù yī qiè gōng dé suǒ huà  
是甚深般若波罗蜜多。何以故？一切功德所化

yǒu qíng jí zhū rú lái bù kě dé gù màn shū shì lì ruò shàn nán zǐ  
有情及诸如来不可得故。曼殊室利，若善男子、

shàn nǚ rén děng yù yú zhū fǎ dé wú ài jiě dāng xué rú shì shèn shēn  
善女人等欲于诸法得无碍解，当学如是甚深

bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shèn shēn bō rě bō luó mì duō bú  
般若波罗蜜多。何以故？甚深般若波罗蜜多不

jiàn zhū fǎ yǒu shǎo zhēn shí ruò jìng ruò rǎn shēng miè děng gù màn shū  
见诸法有少真实若净若染，生灭等故。曼殊

shì lì ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yù zhī zhū fǎ fēi qù  
室利，若善男子、善女人等，欲知诸法非去、

lái jīn jí wú wéi xiàng dāng xué rú shì shèn shēn bō rě bō luó mì duō  
来、今及无为相，当学如是甚深般若波罗蜜多。



hé yǐ gù yǐ zhēn fǎ jiè fēi qù lái jīn jí wú wéi gù zhū fǎ  
何以故？以真法界非去、来、今及无为故，诸法  
jiē rù zhēn fǎ jiè gù  
皆入真法界故。

mànshū shì lì ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén děng yù yú zhū  
“曼殊室利，若善男子、善女人等欲于诸  
fǎ dé wú yí huò dāng xué rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō màn  
法得无疑惑，当学如是甚深般若波罗蜜多。曼  
shū shì lì ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén děng yù néng sān zhuàn  
殊室利，若善男子、善女人等，欲能三转、  
shí èr xíng xiàng wú shàng fǎ lún jí yú qí zhōng dōu wú zhí zhuó dāng  
十二行相无上法轮，及于其中都无执著，当  
xué rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō mànshū shì lì ruò shànnán  
学如是甚深般若波罗蜜多。曼殊室利，若善男  
zǐ shàn nǚ rén děng yù dé cí xīn pǔ fù yī qiè ér yú qí zhōng wú  
子、善女人等欲得慈心普覆一切，而于其中无  
yǒu qíng xiǎng dāng xué rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō mànshū shì  
有情想，当学如是甚深般若波罗蜜多。曼殊室  
lì ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén děng yù yǔ shì jiān tóng rù fǎ xìng  
利，若善男子、善女人等，欲与世间同入法性  
wú zhū zhēng lùn ér yú shì jiān jí zhū zhēng lùn dōu wú suǒ dé dāng xué  
无诸诤论，而于世间及诸诤论都无所得，当学  
rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō mànshū shì lì ruò shànnán zǐ  
如是甚深般若波罗蜜多。曼殊室利，若善男子、  
shàn nǚ rén děng yù biàn liǎo dá chù fēi chù jìng dōu wú guà ài dāng  
善女人等，欲遍了达处、非处境都无罣碍，当  
xué rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō mànshū shì lì ruò shànnán  
学如是甚深般若波罗蜜多。曼殊室利，若善男  
zǐ shàn nǚ rén děng yù dé rú lái lì wú wèi děng wú biān fó fǎ  
子、善女人等，欲得如来力、无畏等无边佛法，  
dāng xué rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō  
当学如是甚深般若波罗蜜多。”

ěr shí mànshū shì lì tóng zǐ jí bó fó yán wǒ guān rú shì  
尔时，曼殊室利童子即白佛言：“我观如是  
shēnshēn bō rě bō luó mì duō wú xiàng wú wéi wú zhū gōng dé  
甚深般若波罗蜜多，无相、无为，无诸功德，  
wú shēng wú miè wú lì wú néng wú qù wú lái wú rù  
无生、无灭，无力、无能，无去、无来，无入、

wú chū wú sǔn wú yì wú zhī wú jiàn wú tǐ wú yòng  
无出，无损、无益，无知、不见，无体、无用，  
fēi zào zuò zhě yì bù néng lìng zhū fǎ shēng miè bú lìng zhū fǎ wéi yī  
非造作者，亦不能令诸法生灭，不令诸法为一、  
wéi yì wú chéng wú huài fēi huì fēi jìng fēi yì shēng fǎ  
为异，无成、无坏，非慧、非境，非异生法、  
fēi shēng wén fǎ fēi dú jué fǎ fēi pú sà fǎ fēi rú lái fǎ  
非声闻法、非独觉法、非菩萨法、非如来法，  
fēi zhèng bú zhèng fēi dé bù dé fēi jìn bú jìn bú rù  
非证、不证，非得、不得，非尽、不尽，不入  
shēng sǐ bù chū shēng sǐ bú rù niè pán bù chū niè pán yú zhū  
生死、不出生死，不入涅槃、不出涅槃，于诸  
fó fǎ bù chéng bú huài yú yī qiè fǎ fēi zuò bú zuò fēi kě  
佛法不成、不坏，于一切法非作、不作，非可  
sī yì bù kě sī yì lí zhū fēn bié jué zhū xì lùn rú shì bō  
思议、不可思议，离诸分别、绝诸戏论。如是般  
rě bō luó mì duō dōu wú gōng dé yún hé rú lái quàn yǒu qíng lèi jīng qín  
若波罗蜜多都无功德，云何如来劝有情类精勤  
xiū xué  
修学？”

fó gào màn shū shì lì tóng zǐ rú shì suǒ shuō jí shì bō rě  
佛告曼殊室利童子：“如是所说即是般若

bō luó mì duō zhēn shí gōng dé shàn nán zǐ děng ruò rú shì zhī cǐ jí  
波罗蜜多真实功德，善男子等若如是知，此即  
míng wéi zhēn shí xiū xué shèn shēn bō rě bō luó mì duō  
名为真实修学甚深般若波罗蜜多。

fù cì màn shū shì lì tóng zǐ ruò pú sà mó hē sà yù xué  
“复次，曼殊室利童子！若菩萨摩诃萨欲学

pú sà shèng sān mó dì yù chéng pú sà shèng sān mó dì yù zhù rú  
菩萨胜三摩地，欲成菩萨胜三摩地，欲住如  
shì sān mó dì zhōng jiàn yī qiè fó zhī fó míng zì jí jiàn rú shì  
是三摩地中，见一切佛，知佛名字，及见如是  
zhū fó shì jiè néng zhèng néng shuō zhū fǎ shí xiàng wú zhàng wú ài  
诸佛世界，能证、能说诸法实相无障、无碍，  
dāng xué rú shì shèn shēn bō rě bō luó mì duō zhòu yè jīng qín wù shēng  
当学如是甚深般若波罗蜜多，昼夜精勤勿生  
yàn juàn  
厌倦。”



mànshū shì lì jí bó fó yán hé gù míngwéishēn bō rě  
曼殊室利即白佛言：“何故名为甚深般若

bō luó mì duō  
波罗蜜多？”

fó gào mànshū shì lì tóng zǐ shēnshēn bō rě bō luó mì duō  
佛告曼殊室利童子：“甚深般若波罗蜜多，

wú xiàng wú míng wú biān wú jì wú guī yī chù fēi sī liàng  
无相、无名，无边、无际，无归依处，非思量

jìng fēi zuì fēi fú fēi àn fēi míng rú jìng xū kōngděngzhēn  
境，非罪、非福，非暗、非明，如净虚空等真

fǎ jiè fèn jì shùliàngdōu bù kě dé yóu rú shì děngzhǒngzhǒng  
法界，分齐、数量都不可得。由如是等种种

yīn yuán shì gù míngwéishēn bō rě bō luó mì duō  
因缘，是故名为甚深般若波罗蜜多。

fù cì mànshū shì lì tóng zǐ shēnshēn bō rě bō luó mì  
“复次，曼殊室利童子！甚深般若波罗蜜

duō shì zhū pú sà shēnshēnxíngchù ruò zhū pú sà néng xíng shì chù yú  
多是诸菩萨甚深行处，若诸菩萨能行是处，于

zhū jìng jiè xī néngtōng dá rú shì xíngchù fēi yī qiè shèng zhī suǒ xíngchù  
诸境界悉能通达，如是行处非一切乘之所行处。

suǒ yǐ zhě hé rú shì xíngchù wú míng wú xiàng fēi suǒ fēn bié  
所以者何？如是行处无名、无相、非所分别，

shì gù míngwéi fēi suǒ xíngchù  
是故名为非所行处。”

mànshū shì lì fù bó fó yán zhū pú sà mó hē sà xiū xíng hé  
曼殊室利复白佛言：“诸菩萨摩诃萨修行何

fǎ jí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí  
法，疾证无上正等菩提？”

fó gào mànshū shì lì tóng zǐ ruò pú sà mó hē sà xíngshēn  
佛告曼殊室利童子：“若菩萨摩诃萨行深

bō rě bō luó mì duō xīn wú xiè juàn jí zhèng wú shàngzhèngděng pú  
般若波罗蜜多心无懈怠，疾证无上正等菩

tí  
提。

fù cì mànshū shì lì tóng zǐ ruò pú sà mó hē sà néng  
“复次，曼殊室利童子！若菩萨摩诃萨能

zhèng xiū xíng yī xiàngzhuāngyán sān mó dì zhě jí zhèng wú shàngzhèng  
正修行一相庄严三摩地者，疾证无上正

děng pú tí  
等菩提。”

mànshū shì lì fù bó fó yán yún hé míngwéi yī xiàngzhuāng  
曼殊室利复白佛言：“云何名为一相庄

yánsān mó dì zhū pú sà zhòngyún hé xiū xíng  
严三摩地？诸菩萨众云何修行？”

fó gào mànshū shì lì tóng zǐ cǐ sān mó dì yǐ fǎ jiè xiàng  
佛告曼殊室利童子：“此三摩地以法界相

ér wéizhuāngyán shì gù míngwéi yī xiàngzhuāngyánsān mó dì ruò pú  
而为庄严，是故名为一相庄严三摩地。若菩

sà mó hē sà yù rù rú shì shèngsān mó dì xiānyīngtīngwén qǐngwèn  
萨摩诃萨欲入如是胜三摩地，先应听闻、请问、

xiū xuéshēnshēn bō rě bō luó mì duō rán hòu néng rù cǐ sān mó dì  
修学甚深般若波罗蜜多，然后能入此三摩地。

mànshū shì lì ruò pú sà mó hē sà bú dòng fǎ jiè zhī zhēn fǎ jiè  
曼殊室利，若菩萨摩诃萨不动法界，知真法界

bù yīngdòngyáo bù kě sī yì bù kě xì lùn rú shì néng rù yī  
不应动摇、不可思议、不可戏论，如是能入一

xiàngzhuāngyánsān mó dì mànshū shì lì ruò shànán zǐ shàn nǚ  
相庄严三摩地。曼殊室利，若善男子、善女

rén děng yù rù rú shì sān mó dì zhě yīngchǔkòngxián lí zhū xuān zá  
人等欲入如是三摩地者，应处空闲离诸喧杂，

jié jiā fū zuò bù sī zhòngxiàng wèi yù lì lè yī qiè yǒuqíng yú yī  
结跏趺坐不思众相，为欲利乐一切有情，于一

rú lái zhuān xīn xì niàn shěn qǔ míng zì shànxiǎngróng yí suí suǒ  
如来专心系念，审取名字、善想容仪，随所

zài fāngduānshēnzhèngxiàng xiāng xù xì niàn cǐ yī rú lái jí wéi pǔ  
在方端身正向。相续系念此一如来，即为普

guānsān shì zhū fó suǒ yǐ zhě hé mànshū shì lì yī fó suǒ yǒu wú  
观三世诸佛。所以者何？曼殊室利，一佛所有无

liàng wú biāngōng dé biàn cái děng yī qiè fó sān shì zhū fó chéng yī  
量无边功德、辩才等一切佛，三世诸佛乘一

zhēn rú zhèng dà pú tí wú chābié gù  
真如证大菩提无差别故。

mànshū shì lì ruò shànán zǐ shàn nǚ rén děng jīng qín xiū  
“曼殊室利，若善男子、善女人等精勤修

xué dé rù rú shì yī xiàngzhuāngyánsān mó dì zhě pǔ néng liǎo dá wú  
学，得入如是一相庄严三摩地者，普能了达无



liàng wú biān jìng qié shā dēng zhū fó fǎ jiè wú chā bié xiàng yì néng zǒng  
量无边殒伽沙等诸佛法界无差别相，亦能总  
chí wú liàng wú shù jìng qié shā dēng zhū fó pú sà yǐ zhuàn wèi zhuàn  
持无量无数殒伽沙等诸佛、菩萨已转、未转  
wú shàng fǎ lún rú ā nán tuó duō wén zhì huì yú zhū fó jiào dé niàn  
无上法轮。如阿难陀多闻智慧，于诸佛教得念  
zǒng chí shēng wén zhòng zhōng suī zuì wéi shèng ér suǒ chí jiào yóu yǒu fēn  
总持，声闻众中虽最为胜，而所持教犹有分  
xiàn ruò dé rú shì yī xiàng zhuān yáng sān mó dì zhě duō wén zhì huì  
限。若得如是一相庄严三摩地者，多闻智慧、  
niàn zǒng chí lì bù kě sī yì pǔ néng shòu chí wú liàng wú shù jìng qié  
念总持力不可思议，普能受持无量无数殒伽  
shā dēng zhū fó pú sà wú shàng fǎ lún yī yī fǎ mén jiē néng liǎo dá  
沙等诸佛、菩萨无上法轮，一一法门皆能了达  
shèn shēn yì qù xuān shuō kāi shì biàn cái wú jìn shèng ā nán  
甚深义趣，宣说、开示，辩才无尽，胜阿难  
tuó duō bǎi qiān bèi  
陀多百千倍。”

màn shū shì lì jí bó fó yán bǐ pú sà shèng shàn nán zǐ děng  
曼殊室利即白佛言：“彼菩萨乘善男子等，  
yún hé dé cǐ sān mó dì shí biàn huò wú biān gōng dé shèng lì  
云何得此三摩地时便获无边功德胜利？”

fó yán tóng zǐ bǐ pú sà shèng shàn nán zǐ děng jīng qín  
佛言：“童子！彼菩萨乘善男子等，精勤  
xiū xué yī xiàng zhuān yáng sān mó dì zhě cháng zuò shì niàn wǒ dāng  
修学一相庄严三摩地者，常作是念：‘我当  
yún hé néng pǔ tōng dá zhū fó fǎ jiè shòu chí yī qiè wú shàng fǎ lún  
云何能普通达诸佛法界，受持一切无上法轮，  
yǔ zhū yǒu qíng zuò dà ráo yì yóu sī dé cǐ sān mó dì shí biàn huò  
与诸有情作大饶益？’由斯得此三摩地时，便获  
wú biān gōng dé shèng lì màn shū shì lì bǐ pú sà shèng shàn nán zǐ  
无边功德胜利。曼殊室利，彼菩萨乘善男子  
děng xiān wén rú shì yī xiàng zhuān yáng sān mó dì gōng dé<sup>53</sup> fā qín  
等，先闻如是一相庄严三摩地功德<sup>53</sup>，发勤  
jīng jìn xì niàn sī wéi rú rú sī wéi cǐ dìng gōng dé rú shì rú shì  
精进系念思惟，如如思惟此定功德，如是如是

<sup>53</sup> 大正藏：德；永乐北藏及龙藏：功德

gōng dé xiàng xiàn jì jiàn cǐ xiàng rú xiān suǒ wén shēn shēng huān xǐ  
功德相现；既见此相如先所闻，深生欢喜  
zhuǎn qín xiū xí jiàn cì dé rù cǐ sān mó dì gōng dé shèng lì bù kě  
转勤修习，渐次得入此三摩地，功德胜利不可  
sī yì ruò zhū yǒu qíng huǐ bàng zhèng fǎ bú xìn shàn è yè zhàng  
思议。若诸有情毁谤正法，不信善恶、业障  
zhòng zhě bǐ yú cǐ dìng bù néng zhèng dé  
重者，彼于此定不能证得。

màn shū shì lì pì rú yǒu rén yù dé bǎo zhū shì zhì bǎo zhě  
“曼殊室利，譬如有人遇得宝珠，示治宝者  
yán wǒ cǐ bǎo jià zhí wú liàng rán qí xíng sè wèi shèng guāng xiān  
言：‘我此宝价直无量，然其形色未甚光鲜，  
rǔ dāng wèi wǒ rú fǎ mó yíng dàn lìng xiān jìng wù huài xíng sè qí zhì  
汝当为我如法磨莹，但令鲜净勿坏形色。’其治  
bǎo zhě suí bǐ suǒ yán yī fǎ zhuān xīn rú rú mó yíng rú shì rú shì  
宝者随彼所言，依法专心如如磨莹，如是如是  
guāng sè jiàn fā nǎi zhì jiū jìng yìng chè biǎo lǐ jì xiū zhì yǐ jià zhí  
光色渐发，乃至究竟映彻表里，既修治已价直  
wú liàng màn shū shì lì bǐ pú sà shèng shàn nán zǐ děng jiàn cì xiū  
无量。曼殊室利，彼菩萨乘善男子等，渐次修  
xué cǐ sān mó dì yì fù rú shì nǎi zhì dé cǐ sān mó dì shí biàn huò  
学此三摩地亦复如是，乃至得此三摩地时，便获  
wú biān gōng dé shèng lì màn shū shì lì pì rú rì lún pǔ fàng guāng  
无边功德胜利。曼殊室利，譬如日轮普放光  
míng zuò dà ráo yì rú shì ruò dé yī xiàng zhuān yán sān mó dì shí pǔ  
明作大饶益，如是若得一相庄严三摩地时，普  
zhào fǎ jiè yì néng liǎo dá yī qiè fǎ mén wèi zhū yǒu qíng zuò dà ráo  
照法界，亦能了达一切法门，为诸有情作大饶  
yì gōng dé shèng lì bù kě sī yì  
益，功德胜利不可思议。

màn shū shì lì rú wǒ suǒ shuō zhǒng zhǒng fǎ mén jiē tóng yī  
“曼殊室利，如我所说种种法门皆同一  
wèi wèi yuǎn lí wèi jiě tuō wèi jì miè wèi wú suǒ guāi wéi bǐ  
味，谓远离味、解脱味、寂灭味，无所乖违。彼  
pú sà shèng shàn nán zǐ děng ruò dé rú shì sān mó dì shí suǒ yǎn fǎ  
菩萨乘善男子等，若得如是三摩地时，所演法  
mén yì tóng yī wèi wèi yuǎn lí wèi jiě tuō wèi jì miè wèi wú  
门亦同一味，谓远离味、解脱味、寂灭味，无



suǒguāiwéi bǐ pú sà shèngshànnán zǐ děng ruò dé rú shì sān mó dì  
所乖违。彼菩萨乘善男子等，若得如是三摩地

shí suí yǎn fǎ mén biànshuō wú jìn sù néng chéng mǎn pú tí fēn fǎ  
时，随演法门辩说无尽，速能成满菩提分法。

shì gù mànshū shì lì tóng zǐ ruò pú sà mó hē sà néng zhèng xiū xíng  
是故，曼殊室利童子！若菩萨摩诃萨能正修行

yī xiàng zhuāng yán sān mó dì zhě jí zhèng wú shàng zhèng děng pú tí  
一相庄严三摩地者，疾证无上正等菩提。

fù cì mànshū shì lì tóng zǐ ruò pú sà mó hē sà bú jiàn  
“复次，曼殊室利童子！若菩萨摩诃萨不见

fǎ jiè zhǒng zhǒng chā bié jí yī xiàng zhě jí zhèng wú shàng zhèng děng  
法界种种差别及一相者，疾证无上正等

pú tí ruò pú sà shèngshànnán zǐ děng rěn pú sà fǎ bù yīng xiū xíng  
菩提。若菩萨乘善男子等忍菩萨法不应修行，

rěn dà pú tí bù yīng qiú qù dá yī qiè fǎ běn xìng kōng gù bǐ yóu cǐ  
忍大菩提不应求趣，达一切法本性空故，彼由此

rěn jí zhèng wú shàng zhèng děng pú tí ruò pú sà shèngshànnán zǐ  
忍疾证无上正等菩提。若菩萨乘善男子

děng xìn yī qiè fǎ jiē shì fó fǎ wén yī qiè kōng xīn bù jīng yí yóu  
等信一切法皆是佛法，闻一切空心不惊疑，由

cǐ yīn gù jí zhèng wú shàng zhèng děng pú tí ruò pú sà shèngshànnán  
此因故疾证无上正等菩提。若菩萨乘善男

zǐ děng wén shuō zhū fǎ wú bù jiē kōng xīn bù mí mèn yì wú yí huò  
子等闻说诸法无不皆空，心不迷闷亦无疑惑，

bǐ yú fó fǎ cháng bù shě lí jí zhèng wú shàng zhèng děng pú tí  
彼于佛法常不舍离，疾证无上正等菩提。”

ěr shí mànshū shì lì tóng zǐ wén shì yǔ yǐ jí bó fó yán  
尔时，曼殊室利童子闻是语已即白佛言：

zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí dìng yóu yīn yuán ér zhèng dé  
“诸佛无上正等菩提，定由因缘而证得

fǒu  
不？”

fó yán fú ěr  
佛言：“不尔！”

mànshū shì lì fù bó fó yán zhū fó wú shàng zhèng děng pú  
曼殊室利复白佛言：“诸佛无上正等菩

tí bù yóu yīn yuán ér zhèng dé fǒu  
提，不由因缘而证得不？”

fó yán fú ěr suǒ yǐ zhě hé bù sī yì jiè bù yóu yīn  
佛言：“不尔！所以者何？不思議界不由因

yuán jí fēi yīn yuán ér kě zhèng dé zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí  
缘及非因缘而可证得，诸佛无上正等菩提

dāng zhī jí shì bù sī yì jiè  
当知即是不思議界。

mànshū shì lì ruò shànánán zǐ shàn nǚ rénděngwén rú shì  
“曼殊室利，若善男子、善女人等闻如是

shuō xīn bù jīng bù wǒ shuō bǐ yú wú liàng fó suǒ yǐ fā dà yuàn  
说心不惊怖；我说彼于无量佛所，已发大愿、

duō zhòng shàngēn shì gù bì chū bì chū ní děng wénshuō rú shì  
多种善根，是故苾刍、苾刍尼等，闻说如是

shènshēn bō rě bō luó mì duō xīn bù jīng yí yì bù mí mèn bǐ wéi  
甚深般若波罗蜜多，心不惊疑亦不迷闷，彼为

zhēn shí suí fó chū jiā ruò jìn shì nán jìn shì nǚ děng wénshuō rú  
真实随佛出家。若近事男、近事女等，闻说如

shì shènshēn bō rě bō luó mì duō xīn bù jīng yí yì bù mí mèn bǐ  
是甚深般若波罗蜜多，心不惊疑亦不迷闷，彼

wéizhēn shí guī fó fǎ sēng ruò pú sà shèngshànánán zǐ děng  
为真实归佛、法、僧。若菩萨乘善男子等，

bù xué rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duō bǐ bù míngwéizhēn shí xiū  
不学如是甚深般若波罗蜜多，彼不名为真实修

xué pú sà shèngzhě mànshū shì lì pì rú shì jiān huì mù cóng lín  
学菩萨乘者。曼殊室利，譬如世间卉木、丛林、

yào wù zhǒng zǐ yī qiè jiē yī dà dì shēngzhǎng rú shì pú sà  
药物、种子，一切皆依大地生长；如是菩萨

shì chū shì jiān yī qiè shàngēn jí yú shèng shì wú bù jiē yī shènshēn  
世、出世间一切善根及余胜事，无不皆依甚深

bō rě bō luó mì duō ér dé shēngzhǎng dāng zhī rú shì shènshēn bō rě  
般若波罗蜜多而得生长。当知如是甚深般若

bō luó mì duōsuǒ shèshòu fǎ jiē yú wú shàngzhèngděng pú tí suí shùn  
波罗蜜多所摄受法，皆于无上正等菩提随顺

zhèng dé wú suǒguāizhēng  
证得无所乖诤。”

ěr shí mànshū shì lì tóng zǐ wén fó suǒshuō biàn bó fó yán  
尔时，曼殊室利童子闻佛所说，便白佛言：

cǐ shàn bù zhōudāng lái zhī shì yú hé chéng yì jù luò chùsuǒyǎn  
“此瞻部洲当来之世，于何城邑聚落处所演



shuō kāi shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō rén duō xìn shòu  
说、开示甚深般若波罗蜜多人多信受？”

fó gào mànshū shì lì tóng zǐ jīn cǐ zhòngzhōngshànán zǐ  
佛告曼殊室利童子：“今此众中善男子

děngwénshuō bō rě bō luó mì duō xìn shòu xiū xíng huān xǐ fā yuàn  
等闻说般若波罗蜜多，信受修行，欢喜发愿：

yuàn wǒ dāng lái suí suǒ shēng chù cháng wén bō rě bō luó mì duō  
‘愿我当来随所生处，常闻般若波罗蜜多。’

suí bǐ dāng lái suǒ shēng zhī chù sù yuàn lì gù jí yǒu rú shì shèn  
随彼当来所生之处，宿愿力故，即有如是甚

shēn bō rě bō luó mì duō yǎnshuō kāi shì rén duō xìn shòu mànshū shì  
深般若波罗蜜多演说、开示人多信受。曼殊室

lì shànán zǐ děngwénshuō bō rě bō luó mì duō huān xǐ yǒngyuè  
利，善男子等闻说般若波罗蜜多，欢喜踊跃

shēn xìn shòuzhě wǒ shuō bǐ lèi jiǔ zhí shàngēn chéng sù yuàn lì nǎi  
深信受者，我说彼类久植<sup>54</sup>善根，乘宿愿力乃

néng rú shì mànshū shì lì yǒu yù tīngshòushēnshēn bō rě bō luó mì  
能如是。曼殊室利，有欲听受甚深般若波罗蜜

duō rǔ yīnggàoyán shànán zǐ děng suí yì tīngshòu wù shēng jīng  
多，汝应告言：“善男子等！随意听受勿生惊

bù yí huò bú xìn fǎnzēngbàng huǐ jīn cǐ bō rě bō luó mì duō  
怖，疑惑、不信反增谤毁。”今此般若波罗蜜多

shēnshēn jīngzhōng bù xiǎnyǒu fǎ wèi bù xiǎnyǒu ruò yì shēng fǎ ruò  
甚深经中不显有法，谓不显有若异生法、若

shēngwén fǎ ruò dú jué fǎ ruò pú sà fǎ ruò rú lái fǎ chéng huài  
声闻法、若独觉法、若菩萨法、若如来法成坏

kě dé  
可得。”

mànshū shì lì jí bó fó yán ruò yǒu bì chú bì chú ní děng  
曼殊室利即白佛言：“若有苾刍、苾刍尼等

lái zhì wǒ suǒ zuò shì wèn yán yún hé rú lái wèi zhòng xuān shuō shēn  
来至我所，作是问言：“云何如来为众宣说甚

shēn bō rě bō luó mì duō wǒ dāng dá yán fó shuō zhū fǎ wú wéi  
深般若波罗蜜多？”我当答言：“佛说诸法无违

zhēngxiàng suǒ yǐ zhě hé dōu wú yǒu fǎ néng yǔ fǎ zhēng yì wú  
诤相。所以者何？都无有法能与法诤，亦无

<sup>54</sup> 大正藏：殖；永乐北藏及龙藏：植

yǒuqíng yú fó suǒshuōnéngshēng xìn jiě suǒ yǐ zhě hé zhū yǒuqíng  
有情于佛所说能生信解。所以者何？诸有情  
lèi dōu bù kě dé  
类都不可得。’

fù cì shì zūn wǒ dāng gào bǐ rú lái chángshuō zhū  
“复次，世尊！我当告彼：‘如来常说诸  
fǎ shí jì suǒ yǐ zhě hé zhū fǎ píngděng wú bù jiē shì shí jì suǒ  
法实际。所以者何？诸法平等，无不皆是实际所  
shè cǐ zhōng bù shuō ā luó hàn děng néng dài shèng fǎ suǒ yǐ zhě hé  
摄，此中不说阿罗汉等能逮胜法。所以者何？  
ā luó hàn děng suǒ zhèng dé fǎ yǔ yì shēng fǎ wú chā bié xiàng  
阿罗汉等所证得法与异生法无差别相。’

fù cì shì zūn wǒ dāng gào bǐ fó suǒshuō fǎ bú  
“复次，世尊！我当告彼：‘佛所说法，不  
lìng yǒuqíng yú bō niè pán yǐ zhèng dāng dé hé yǐ gù yǐ zhū  
令有情于般涅槃已、正、当得。何以故？以诸  
yǒuqíng bì jìng kōng gù  
有情毕竟空故。’

fù cì shì zūn shànánán zǐ děng lái zhì wǒ suǒ zuò shì  
“复次，世尊！善男子等来至我所，作是  
wèn yán rén yǔ rú lái cháng suǒ tán lùn shēn shēn bō rě bō luó mì duō  
问言：‘仁与如来尝所谈论甚深般若波罗蜜多，  
qǐng wèi shuō zhī jīn xī tīng shòu wǒ dāng gào bǐ rǔ děng yù wén  
请为说之，今希听受！’我当告彼：‘汝等欲闻，  
wù qǐ tīng xīn wù zhuān xì niàn dāng qǐ rú huàn rú huà děng xīn  
勿起听心，勿专系念，当起如幻如化等心，  
rú shì nǎi néng jiě wǒ suǒshuō rǔ děng ruò yù tīng wǒ fǎ zhě dāng qǐ  
如是乃能解我所说。汝等若欲听我法者，当起  
shì xīn jīn suǒ wén fǎ rú kōng niǎo jì rú shí nǚ ér rú shì nǎi  
是心：“今所闻法如空鸟迹、如石女儿。”如是乃  
néng tīng wǒ suǒshuō rǔ děng ruò yù wén wǒ fǎ zhě wù qǐ èr xiǎng  
能听我所说。汝等若欲闻我法者，勿起二想。  
suǒ yǐ zhě hé wǒ suǒshuō fǎ yuǎn lí èr xiǎng rǔ děng jīn yīng bú  
所以者何？我所说法远离二想。汝等今应不  
huài wǒ xiǎng bù qǐ zhū jiàn yú zhū fó fǎ wú suǒ xī qiú yì shēng  
坏我想、不起诸见，于诸佛法无所希求，异生  
fǎ zhōng bú yào qiān dòng hé yǐ gù èr fǎ xiàng kōng wú qǔ shě  
法中不乐迁动。何以故？二法相空，无取舍



gù  
故。’

shì zūn zhū yǒu qǐng wǒ xuān shuō shēn shēn bō rě bō luó mì  
“世尊！诸有请我宣说甚深般若波罗蜜

duō wǒ xiān rú shì jiào jiè jiào shòu yǐ wú xiàng yìn yìn dìng zhū fǎ  
多，我先如是教诫教授，以无相印印定诸法，

lìng qiú tīng zhě lí qǔ zhuó xīn rán hòu wèi shuō shēn shēn bō rě bō luó mì  
令求听者离取著心，然后为说甚深般若波罗蜜

duō xiāng yìng zhī fǎ  
多相应之法。”

fó zàn màn shū shì lì tóng zǐ shàn zāi shàn zāi rǔ néng  
佛赞曼殊室利童子：“善哉，善哉！汝能

shàn shuō wǒ suǒ shuō fǎ jí shuō fāng biàn  
善说我所说法及说方便。

màn shū shì lì ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yù jiàn rú  
“曼殊室利，若善男子、善女人等欲见如

lái yù qīn jìn fó gòng yǎng gōng jìng yīng xué rú shì shēn shēn bō rě bō  
来，欲亲近佛供养恭敬，应学如是甚深般若波

luó mì duō ruò zhū yǒu qíng yù qǐng zhū fó wéi dà shī zhě yīng xué rú shì  
罗蜜多。若诸有情欲请诸佛为大师者，应学如是

shēn shēn bō rě bō luó mì duō ruò zhū yǒu qíng yù zhèng wú shàng zhèng  
甚深般若波罗蜜多。若诸有情欲证无上正

děng pú tí huò bú yù zhèng yīng xué rú shì shēn shēn bō rě bō luó mì  
等菩提，或不欲证，应学如是甚深般若波罗蜜

duō ruò zhū yǒu qíng yú yī qiè dìng yù dé shàn qiǎo yīng xué rú shì shēn  
多。若诸有情于一切定欲得善巧，应学如是甚

shēn bō rě bō luó mì duō ruò zhū yǒu qíng yú yī qiè dìng yù zì zài qǐ  
深般若波罗蜜多。若诸有情于一切定欲自在起，

yīng xué rú shì shēn shēn bō rě bō luó mì duō suǒ yǐ zhě hé zhū sān  
应学如是甚深般若波罗蜜多。所以者何？诸三

mó dì yào zhī zhū fǎ wú shēng wú miè wú zuò wú wéi fāng zì zài qǐ  
摩地要知诸法无生无灭、无作无为方自在起。

hé yǐ gù dá zhū fǎ kōng wú guà ài gù ruò zhū yǒu qíng yù dá zhū  
何以故？达诸法空无罣碍故。若诸有情欲达诸

fǎ jiē yǒu chū lí wú yǒu yī fǎ wú chū lí zhě yīng xué rú shì shēn shēn  
法皆有出离，无有一法无出离者，应学如是甚深

bō rě bō luó mì duō ruò zhū yǒu qíng yù dá zhū fǎ dàn jiǎ shī shè wú  
般若波罗蜜多。若诸有情欲达诸法但假施設无

zhēn shí zhě yīngxué rú shì shènsēn bō rě bō luó mì duō ruò yù liǎo  
真实者，应学如是甚深般若波罗蜜多。若欲了  
zhī zhū yǒu qíng lèi suī qù wú shàng zhèng děng pú tí ér wú yǒu qíng qù  
知诸有情类虽趣无上正等菩提，而无有情趣  
pú tí zhě yì wú tuì mò yīngxué rú shì shènsēn bō rě bō luó mì duō  
菩提者亦无退没，应学如是甚深般若波罗蜜多。  
hé yǐ gù dá yī qiè fǎ jí pú tí gù ruò yù liǎo dá yī qiè yǒu qíng  
何以故？达一切法即菩提故。若欲了达一切有情  
xíng pú tí xíng wú bù xíng zhě yì wú tuì mò yīngxué rú shì shènsēn bō  
行菩提行，无不行者亦无退没，应学如是甚深般  
rě bō luó mì duō suǒ yǐ zhě hé pú tí jí shì zhū fǎ shí xìng yī  
若波罗蜜多。所以者何？菩提即是诸法实性，一  
qiè yǒu qíng jiē xíng zhū fǎ wú shě fǎ zhě zhū xíng jiē kōng gù wú tuì  
切有情皆行诸法，无舍法者，诸行皆空，故无退  
mò ruò yù liǎo dá yī qiè fǎ xìng jí shì pú tí yī qiè pú tí jí shì  
没。若欲了达一切法性即是菩提，一切菩提即是  
fǎ jiè cǐ jí shí jì shí jì jí kōng xīn wú tuì mò yīngxué rú  
法界，此即实际，实际即空，心无退没，应学如  
shì shènsēn bō rě bō luó mì duō  
是甚深般若波罗蜜多。

mànshū shì lì shènsēn bō rě bō luó mì duō xiǎn shì zhū  
“曼殊室利，甚深般若波罗蜜多，显示诸  
fó nán sī zuò yòng rǎo yì yǒu qíng yì shì rú lái suǒ yóu xì chù suǒ yǐ  
佛难思作用饶益有情，亦是如来所游戏处。所以  
zhě hé shènsēn bō rě bō luó mì duō bù kě shì xiàn bù kě xuān  
者何？甚深般若波罗蜜多不可示现，不可宣  
shuō shì wú duò fǎ wéiyǒu rú lái rú shí jué liǎo fāng biàn shàn qiǎo  
说，是无堕法；唯有如来如实觉了，方便善巧  
wèi yǒu qíng shuō  
为有情说。

mànshū shì lì ruò yǒu bì chū bì chū ní děng yú shēn bō  
“曼殊室利，若有苾刍、苾刍尼等于深般  
rě bō luó mì duō xià zhì shòu chí yī sì jù sòng wèi tā yǎn shuō dìng  
若波罗蜜多，下至受持一四句颂为他演说，定  
qù pú tí zhù fó jìng jiè kuàng néng rú shuō ér xiū xíng zhě dāng zhī shì  
趣菩提住佛境界，况能如说而修行者！当知是



rén bù suí è qù jí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí  
人不随<sup>55</sup>恶趣，疾证无上正等菩提。

mànshū shì lì ruò zhū yǒu qíng wén shuō rú shì shēnshēn bō  
“曼殊室利，若诸有情闻说如是甚深般  
rě bō luó mì duō xīn bù chén mò yì bù jīng bù huān xǐ xìn shòu  
若波罗蜜多，心不沉没，亦不惊怖，欢喜信受，  
dāng zhī cǐ bèi yú zhū fó fǎ dìng dāng zhèng dé yī qiè rú lái jìe suǒ  
当知此辈于诸佛法定当证得，一切如来皆所  
yìn kě kāi xǔ lǐng shòu wéi dì zǐ zhòng  
印可，开许领受为弟子众。

mànshū shì lì ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng xìn shòu  
“曼殊室利，若善男子、善女人等，信受  
rú lái wú shàng fǎ yìn wèi shēn bō rě bō luó mì duō huò wú liàng fú  
如来无上法印，谓深般若波罗蜜多，获无量福。  
rú shì fǎ yìn yī qiè rú lái yīng zhèngděng jué gòng suǒ hù niàn  
如是法印，一切如来、应、正等觉共所护念，  
zhū ā luó hàn pú sà zhì zhě jí zhū tiānshén jìe gòng shǒu wèi ruò  
诸阿罗汉、菩萨、智者及诸天神皆共守卫。若  
pú sà shèng shàn nán zǐ děng cǐ yìn suǒ yìn chāo zhū è qù shēng wén  
菩萨乘善男子等此印所印，超诸恶趣、声闻、  
dú jué dìng dāng zhèng dé wú shàng pú tí  
独觉，定当证得无上菩提。”

shí tiān dì shì jí yǔ wú liàng sān shí sān tiān zhū tiān zǐ děng gè  
时，天帝释即与无量三十三天诸天子等，各  
qǔ zhǒng zhǒng tiān miào huā xiāng wà bō luó huā jū mǒu tuó huā bō  
取种种天妙华香、喞钵罗华、拘某陀华、钵  
tè mó huā bēn tú lì huā wēi miào yīn huā miào líng ruì huā zhān  
特摩华、奔荼<sup>56</sup>利华、微妙音华、妙灵瑞华、梅  
tán xiāng mò gòng yǎng bō rě bō luó mì duō fèng sǎn rú lái mànshū  
檀香末，供养般若波罗蜜多，奉散如来、曼殊  
shì lì yī qiè pú sà jí shēng wén děng fù zòu zhǒng zhǒng tiān zhū yīn  
室利、一切菩萨及声闻等；复奏种种天诸音  
yuè gē zàn miào fǎ ér wéi gòng yǎng fù fā yuàn yán yuàn wǒ děng  
乐，歌赞妙法而为供养；复发愿言：“愿我等  
bèi cháng wén rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō wú shàng fǎ yìn  
辈常闻如是甚深般若波罗蜜多无上法印！”

<sup>55</sup> 大正藏：堕；永乐北藏及龙藏：随

<sup>56</sup> 大正藏：茶；永乐北藏及龙藏：茶

shí tiān dì shì fù fā yuànyán yuànshàn bù zhōuzhū yǒuqíng  
时，天帝释复发愿言：“愿瞻部洲诸有情  
lèi chángwén bō rě bō luó mì duō huān xǐ shòu chí chéngbàn fó  
类，常闻般若波罗蜜多，欢喜受持、成办佛  
fǎ wǒ děngtiānzhòngchángwèi hù zhī lìng shòu chí zhě wú zhū liú nán  
法！我等天众常卫护之，令受持者无诸留难。  
zhū yǒuqíng lèi shǎoyòng gōng lì ér dé tīngwén shòu chí dú sòng dāng  
诸有情类少用功力而得听闻、受持、读诵，当  
zhī jiē shì zhūtiānwēi lì  
知皆是诸天威力。”

ěr shí fó zàntiān dì shì yán tiānzhǔ rǔ jīn néng fā shì  
尔时，佛赞天帝释言：“天主！汝今能发是  
yuàn ruò yǒuwén cǐ huān xǐ shòu chí yú zhū fó fǎ dìngnéng chéngbàn  
愿，若有闻此欢喜受持，于诸佛法定能成办，  
jí qù wú shàngzhèngděng pú tí  
疾趣无上正等菩提。”

mànshū shì lì jí bó fó yán wéi yuàn rú lái yǐ shéntōng lì  
曼殊室利即白佛言：“惟<sup>57</sup>愿如来以神通力，  
hù chí bō rě bō luó mì duō jiǔ zhù shì jiānráo yì yī qiè  
护持般若波罗蜜多久住世间饶益一切。”

fó shí jí xiàn dà shéntōng lì lìng cǐ sānqiān dà qiān shì jiè zhū  
佛时即现大神通力，令此三千大千世界诸  
shān dà dì liù fǎnzhèn dòng fù xiàn wēixiào fàng dà guāngmíng pǔ  
山、大地六反震<sup>58</sup>动；复现微笑，放大光明普  
zhào sānqiān dà qiān shì jiè  
照三千大千世界。

mànshū shì lì biàn bó fó yán cǐ jí rú lái xiànshéntōng lì  
曼殊室利便白佛言：“此即如来现神通力  
hù chí bō rě bō luó mì duō jiǔ zhù shì jiānráo yì zhī xiàng  
护持般若波罗蜜多久住世间饶益之相。”

fó yán rú shì rú rǔ suǒshuō wǒ yǐ shén lì hù chí bō  
佛言：“如是！如汝所说。我以神力护持般  
rě bō luó mì duō wú shàng fǎ yìn lìng jiǔ zhù shì ráo yì yǒuqíng zhū  
若波罗蜜多无上法印，令久住世饶益有情。诸  
fó shì zūnshuōshèng fǎ yǐ fǎ ěr jiē qǐ dà shéntōng lì hù chí cǐ  
佛世尊说胜法已，法尔皆起大神通力，护持此

<sup>57</sup> 大正藏：唯；永乐北藏及龙藏：惟

<sup>58</sup> 大正藏：振；永乐北藏及龙藏：震



fǎ lìng zhù shì jiān shǐ zhū tiān mó bù néng dé biàn zhū è rén bèi bù  
法令住世间，使诸天魔不能得便，诸恶人辈不  
néng bàng huǐ yī qiè wài dào shēn xīn bù wèi ruò yǒu jīng qín xué cǐ fǎ  
能谤毁，一切外道深心怖畏。若有精勤学此法  
zhě yī qiè zhàng nán wú bù tiǎn miè  
者，一切障碍无不殄灭。”

shí bó qié fàn shuō shì jīng yǐ yī qiè pú sà mó hē sà zhòng  
时，薄伽梵说是经已，一切菩萨摩诃萨众，  
màn shū shì lì ér wéi shàng shǒu jí bì chū dēng sì bù dà zhòng tiān  
曼殊室利而为上首，及苾刍等四部大众，天、  
lóng yào chā ā sù luò děng yī qiè zhòng huì wén fó suǒ shuō jiē dà  
龙、药叉、阿素洛等一切众会，闻佛所说皆大  
huān xǐ xìn shòu fèng xíng  
欢喜、信受奉行。

大般若波罗蜜多经卷第五百七十五

# dà bō rě jīng dì bā huì nà qié shì lì fēn 大般若经第八会那伽室利分

## xù 序

táng xī míng sì shā mén xuán zé zhì  
唐西明寺沙门玄则制<sup>59</sup>

zài wéiqīng guī wài dí nǎizhào jìn yú jīn líng shén lǐ nèikāng é  
载惟清规外涤乃照晋于襟灵，神理内康俄

fā huī yú shì yè ruò bú xùn zhū dòng jì jiānghuòmiù yǐ suí yíng  
发挥于事业，若不讯诸动寂，将或谬以随迎。

shì gù miào xiáng zī shè wèi zhī bǐng lóngxiángkòu fēn wèi zhī jié cuò jǔ  
是故妙祥资舍卫之禀、龙祥扣分卫之节，挫举

xià ér yū zú cuò qū shēn ér jiǎoshǒu lǜ bú lǜ yǐ sī wéi xíng wú  
下而迂足、措屈伸而矫手，虑不虑以思惟、行无

xíng yǐ fā qù shí fú huàn shí fǎn lèi xuánpáo zī yǐ wú zī  
行以发趣，食夫幻食，反类悬匏；资以无资，

fāntóng liè jǐng é ér zòngguānkōngshù chéng jīn hǎidìng yùnsēng  
翻同冽井。俄而纵观空术、澄襟海定，孕生

líng wéishuǐxìng qìnggōng dé wéizhēn fǔ yàn liù dòng ér bù yáo zǒu  
灵为水性、罄功德为珍府，晏六动而不摇、走

sānshèng yǐ zhōngzhù wú zǎi bù zǎi chù xīn wáng ér lì jiàn wú qīn  
三乘以终驻，无宰不宰，黜心王而利见；无亲

bù qīn huīshànyǒu ér yáo jí shì lìng jìn shì qǔ bō hài xún<sup>60</sup> bì  
不亲，恢善友而遥集。是令近事取钵，骇循<sup>60</sup>臂

zhī bù cún yīnggòngtóu jīn wù fǔ xīn qí yǐ miè pì shèn lóu qiè jǐng  
之不存；应供投襟，兀抚心其已灭。譬蜃楼切景，

zhī jī qì yǐ wàng jī luánjìng hán zī wù wéikōng ér chuò lǎn gù  
知积气以忘跻；鸾镜含姿，悟唯空而辍揽。故

néng zì jìn ér jiànyuǎn yóuzhēn yǐ lì sù shí wēishēng zhī lù jí  
能自近而鉴远、由真以立俗，识危生之露集、

<sup>59</sup> 大正藏：西明寺沙门玄则撰；永乐北藏及龙藏：唐西明寺沙门玄则制

<sup>60</sup> 大正藏：修；永乐北藏及龙藏：循



zhī huàn zhì zhī pào fú diànshū qīng zǐ zhī huī yúnkōng xuān gài zhī yǐng  
知幻质之泡浮，电倏青紫之辉、云空轩盖之影。

wényuē lǐ shàn xī mì jīn chuán suī yī zhóu qiě dān yì ér sān fù  
文约理赡，昔秘今传，虽一轴且单译，而三复

gù duō chóng wèi yǐ  
固多重味矣。

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì wǔ bǎi qī shí liù  
大般若波罗蜜多经卷第五百七十六

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì  
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì bā nà qié shì lì fēn  
第八那伽室利分

rú shì wǒ wén  
如是我闻：

yī shí bó qié fàn zài shì luó fá zhù shì duō lín jǐ gū dú yuán  
一时，薄伽梵在室罗筏住誓多林给孤独园，

wèi zhū dà zhòng xuān yáng zhèng fǎ  
为诸大众宣扬正法。

ěr shí miào jí xiáng pú sà mó hē sà yú rì chū fēn zhuó yī chí  
尔时，妙吉祥菩萨摩訶萨于日初分著衣持

bō jiàn cì jiāng rù shì luó fá chéng  
钵，渐次将入室罗筏城。

shí yǒu pú sà míng lóng jí xiáng jiàn yǐ wèn yán zūn zhě<sup>61</sup>  
时，有菩萨名龙吉祥，见已问言：“尊者<sup>61</sup>

hé suǒ wǎng  
何所往？”

miào jí xiáng yuē wǒ yù rù cǐ shì luó fá chéng xún xíng qǐ shí  
妙吉祥曰：“我欲入此室罗筏城巡行乞食，

wèi yù lì lè duō zhòng shēng gù āi mǐn shì jiān dà zhòng shēng gù lì  
为欲利乐多众生故，哀愍世间大众生故，利

yì ān lè zhū tiān rén gù  
益安乐诸天、人故。”

lóng jí xiáng yán wěi rán zūn zhě jīn yú shí xiǎng yóu wèi pò  
龙吉祥言：“唯然！尊者！今于食想犹未破

yé  
耶？”

miào jí xiáng yuē wú yú shí xiǎng dōu bú jiàn yǒu zhī hé suǒ  
妙吉祥曰：“吾于食想都不见有，知何所

<sup>61</sup> 大正藏：尊；永乐北藏及龙藏：尊者



pò suǒ yǐ zhě hé yǐ yī qiè fǎ běnxìngkōng jì yóuruò xū kōng  
破？所以者何？以一切法本性空寂，犹若虚空

wú huài wú duàn wǒ hé néng pò zhū tiān mó fàn shì jiān shā  
无坏无断，我何能破？诸天、魔、梵，世间沙

mén pó luó mén děng yì bù néng pò suǒ yǐ zhě hé zhū fǎ zì xìng  
门、婆罗门等亦不能破。所以者何？诸法自性

děng xū kōng jiè bì jìng jiē kōng bù kě dòng yáo wú néng pò zhě  
等虚空界，毕竟皆空，不可动摇，无能破者。

yòu yī qiè fǎ rú tài xū kōng wú yǒu tiān mó fàn shā mén děng  
又一切法如太虚空，无有天、魔、梵、沙门等

zhū yǒu qíng lèi kě néng shè shòu suǒ yǐ zhě hé yǐ yī qiè fǎ xìng yuǎn  
诸有情类可能摄受。所以者何？以一切法性远

lí gù fēi suǒ shè shòu  
离故非所摄受。”

lóng jí xiáng yán ruò rú suǒ shuō yún hé pú sà yǔ mó zhàn  
龙吉祥言：“若如所说，云何菩萨与魔战

zhēng  
诤？”

miào jí xiáng yuē pú sà wèi cháng yǔ jī dà gǔ mó jūn zhàn  
妙吉祥曰：“菩萨未尝与击大鼓魔军战

zhēng pú sà ěr shí yì bú jiàn fǎ yǒu shǎo zhēn shí kě yī rù dìng suǒ  
诤，菩萨尔时亦不见法有少真实可依入定。所

yǐ zhě hé pú sà jiàn bǐ suī jī gǔ dǔng ér wú bù wèi pì rú huàn  
以者何？菩萨见彼虽击鼓等而无怖畏。譬如幻

shī huàn zuò yuàn dí suī xiàn rǎo nǎo ér bù shēng bù rú shì pú sà zhī  
师幻作怨敌，虽现烦恼而不生怖；如是菩萨知

fǎ xìng kōng jiē rú huàn děng dōu wú bù wèi ruò shí pú sà yǒu bù wèi  
法性空皆如幻等，都无怖畏。若时菩萨有怖畏

zhě fēi tiān rén děng suǒ yīng gòng yǎng rán zhū pú sà jiě kōng wú bù  
者，非天、人等所应供养，然诸菩萨解空无怖，

kān wéi yī qiè zhēn jìng fú tián  
堪为一切真净福田。”

lóng jí xiáng yán pō yǒu néng zhèng pú tí zhě fǒu  
龙吉祥言：“颇有能证菩提者不？”

miào jí xiáng yuē yì yǒu néng zhèng  
妙吉祥曰：“亦有能证。”

lóng jí xiáng yán shéi wéi zhèng zhě  
龙吉祥言：“谁为证者？”

miào jí xiángyuē ruò wú míngxìng shī shè yǔ yán bǐ wéi  
妙吉祥曰：“若无名姓、施設、语言，彼为  
néngzhèng  
能证。”

lóng jí xiángyán bǐ jì rú shì yún hé néngzhèng  
龙吉祥言：“彼既如是，云何能证？”

miào jí xiángyuē bǐ xīn wú shēng bú niàn pú tí jí pú tí  
妙吉祥曰：“彼心无生，不念菩提及菩提  
zuò yì bù mǐnniàn yī qiè yǒuqíng yǐ wú biǎo xīn wú jiàn xīn děng  
座，亦不愍念一切有情，以无表心、不见心等  
néngzhèng wú shàngzhèngděng pú tí  
能证无上正等菩提。”

lóng jí xiángyán ruò ěr zūnzhě yǐ hé xīn děngdāng dé pú  
龙吉祥言：“若尔，尊者以何心等当得菩  
tí  
提？”

miào jí xiángyuē wǒ wú suǒ qù yì fēi néng qù dōu wú suǒ xué  
妙吉祥曰：“我无所趣亦非能趣，都无所学。  
fēi wǒ dāng lái zhī pú tí shù zuò jīn gāngzuòzhèng dà pú tí zhuàn  
非我当来诣菩提树，坐金刚座证大菩提，转  
miào fǎ lún bá jì shēng sǐ suǒ yǐ zhě hé zhū fǎ wú dòng bù kě  
妙法轮拔济生死。所以者何？诸法无动，不可  
pò huài bù kě shèshòu bì jìng kōng jì wǒ yǐ rú shì fēi qù xīn  
破坏，不可摄受，毕竟空寂。我以如是非趣心  
děngdāng dé pú tí  
等当得菩提。”

lóng jí xiángyán zūnzhě suǒshuō jiē yī shèng yì lìng zhū yǒu  
龙吉祥言：“尊者所说皆依胜义，令诸有  
qíng xìn jiě shì fǎ jiě tuō fán nǎo ruò zhū yǒuqíng fán nǎo jiě tuō biàn  
情信解是法解脱烦恼。若诸有情烦恼解脱，便  
néng bì jìng pò mójuàn wǎng  
能毕竟破魔网。”

miào jí xiángyuē mó zhī juàn wǎng bù kě pò huài suǒ yǐ zhě  
妙吉祥曰：“魔之网不可破坏。所以者  
hé mó zhě bú yì pú tí zēng yǔ hé yǐ gù mó jí mó jūn xìng  
何？魔者不异菩提增语。何以故？魔及魔军性  
jù fēi yǒu dōu bù kě dé shì gù wǒ shuō mó zhě bú yì pú tí zēng yǔ  
俱非有都不可得，是故我说魔者不异菩提增语。”



lóng jí xiángyán pú tí hé wèi  
龙吉祥言：“菩提何谓？”

miào jí xiángyuē yán pú tí zhě biànzhū shí chù yī qiè fǎ  
妙吉祥曰：“言菩提者，遍诸时处一切法

zhōng pì rú xū kōng dōu wú zhàng ài yú shí chù fǎ wú suǒ bú zài  
中。譬如虚空都无障碍，于时处法无所不在，

pú tí yì ěr wú zhàng ài gù biàn zài yī qiè shí chù fǎ zhōng rú shì  
菩提亦尔，无障碍故遍在一切时处法中。如是

pú tí zuì wéi wú shàng rén jīn yù zhèng hé děng pú tí  
菩提最为无上，仁今欲证何等菩提？”

lóng jí xiángyán yù zhèng wú shàng  
龙吉祥言：“欲证无上。”

miào jí xiángyuē rǔ jīn yīng zhǐ<sup>62</sup> wú shàng pú tí fēi kě  
妙吉祥曰：“汝今应止<sup>62</sup>！无上菩提非可

zhèng fǎ rǔ yù zhèngzhěbiàn xíng xì lùn hé yǐ gù wú shàng pú  
证法，汝欲证者便行戏论。何以故？无上菩

tí lí xiàng jì miè rén jīn yù qǔ chéng xì lùn gù pì rú yǒu rén  
提离相寂灭，仁今欲取，成戏论故。譬如有人

zuò rú shì shuō wǒ lìng huàn shì zuò pú tí zuò zhèng huàn wú shàng  
作如是说：‘我令幻士坐菩提座，证幻无上

zhèngděng pú tí rú shì suǒ yán jí chéng xì lùn yǐ zhū huàn shì  
正等菩提。’如是所言极成戏论，以诸幻士

shàng bù kě dé qǐ lìng néng zhèng huàn dà pú tí huàn yú huàn fǎ  
尚不可得，岂令能证幻大菩提！幻于幻法，

fēi hé fēi sàn wú qǔ wú shě zì xìng jù kōng zhū fó shì zūn shuō yī  
非合非散，无取无舍，自性俱空。诸佛世尊说一

qiè fǎ bù kě fēn bié jiē rú huàn shì rǔ jīn yù zhèng wú shàng pú tí  
切法不可分别皆如幻事，汝今欲证无上菩提，

qǐ bú biàn chéng fēn bié huàn fǎ rán yī qiè fǎ jiē bù kě qǔ yì bù  
岂不便成分别幻法？然一切法皆不可取亦不

kě shě wú chéng wú huài fēi fǎ yú fǎ néng yǒu zào zuò jí yǒu miè huài  
可舍，无成无坏。非法于法能有造作及有灭坏，

wú fǎ yú fǎ néng yǒu hé hé jí yǒu bié lí suǒ yǐ zhě hé yī yī  
无法于法能有和合及有别离。所以者何？以一

qiè fǎ fēi hé fēi sàn zì xìng jiē kōng lí wǒ wǒ suǒ děng xū  
切法非合非散，自性皆空，离我、我所，等虚

<sup>62</sup> 大正藏：止；永乐北藏及龙藏：证；校勘：止

kōng jiè wú shuō wú shì wú zàn wú huǐ wú gāo wú xià wú sǔn wú  
空界，无说无示、无赞无毁、无高无下、无损无  
yì bù kě xiǎngxiàng bù kě xì lùn běnxìng xū jì jiē bì jìng  
益、不可想象、不可戏论，本性虚寂，皆毕竟  
kōng rú huàn rú mèng wú duì wú bǐ nìng kě yú bǐ qǐ fēn bié  
空，如幻如梦，无对无比，宁可于彼起分别  
xīn  
心？”

lóng jí xiángyán shàn zāi zūnzhě wǒ jīn yóu cǐ dìng dé pú  
龙吉祥言：“善哉！尊者！我今由此定得菩  
tí hé yǐ gù yóuzūn wèi wǒ shuōshēn fǎ gù  
提，何以故？由尊为我说深法故。”

miào jí xiángyuē wú yú jīn zhě céngwèi wèi rǔ yǒusuǒxuān  
妙吉祥曰：“吾于今者，曾未为汝有所宣  
shuōruòxiǎnrùo mì ruòshēnrùoqiǎn yún hé lìng rǔ néng dé pú tí  
说若显若密、若深若浅，云何令汝能得菩提？

suǒ yǐ zhě hé zhū fǎ zì xìng jiē bù kě shuō rǔ wèi wǒ shuōshēnshēn  
所以者何？诸法自性皆不可说，汝谓我说甚深  
fǎ zhě wéixíng xì lùn rán wǒ shí fēi néngshuō fǎ zhě zhū fǎ zì xìng  
法者，为行戏论；然我实非能说法者，诸法自性

yì bù kě shuō rú yǒurén yán wǒ néngbiànshuōhuàn shì shí xiàng  
亦不可说。如有人言：‘我能辩说幻士识相，  
wèi zhū huàn shì shí yǒu rú shì rú shì chā bié bǐ yóu cǐ shuō hài zì  
谓诸幻士识有如是如是差别。’彼由此说害自

shí yán suǒ yǐ zhě hé fú huàn shì zhěshàng fēi suǒ shí kuàngyǒu shí  
实言。所以者何？夫幻士者尚非所识，况有识  
xiàng rǔ jīn wèi wǒ shuōshēnshēn fǎ lìng rǔ zhèng dé wú shàng pú tí  
相！汝今谓我说甚深法，令汝证得无上菩提，

yì fù rú shì yǐ yī qiè fǎ jiē rú huàn shì bì jìng xìng kōng shàng bù  
亦复如是。以一切法皆如幻事，毕竟性空尚不  
kě zhī kuàngyǒuxuānshuō  
可知，况有宣说！”

ěr shí wú néng shèng pú sà mó hē sà lái zhì qí suǒ wén yǐ  
尔时，无能胜菩萨摩诃萨来至其所，闻已  
zàn yán shàn zāi shàn zāi zhèng shì dà shì néng gòngbiànshuō  
赞言：“善哉！善哉！正士！大士！能共辩说

shēnshēn fǎ mén  
甚深法门。”



shí miào jí xiáng jié wú néngshèng yán zhèng shì dà shì  
时，妙吉祥诘无能胜言：“正士、大士

wèishuō hé fǎ fú wéi pú sà bú zuò shì niàn wǒ shì pú sà zhèng  
为说何法？夫为菩萨不作是念：‘我是菩萨正

shì dà shì néng wèi yǒu qíng shuō shēn fǎ zuò shì niàn zhě biàn  
士、大士，能为有情说甚深法。’作是念者便

xíng xì lùn yòu wú néngshèng pō yǒu gǔ xiǎng zì xìng shí yǒu néng  
行戏论。又，无能胜！颇有谷响，自性实有能

fā yǔ yán zhòngshēng wénzhě shí quánzhū fǎ fǒu  
发语言，众生<sup>63</sup>闻者识论诸法不？”

shí wú néngshèng dá yuē fú yě  
时，无能胜答曰：“不也！”

miào jí xiáng yán rú shì zhū fǎ yī qiè fēi shí jiē rú gǔ xiǎng  
妙吉祥言：“如是诸法一切非实，皆如谷响

wú míng wú xiàng wú suǒ qǔ zhuó yú sī yǒu zhí biàn xíng xì lùn  
无名、无相、无所取著，于斯有执便行戏论，

ruò xíng xì lùn liú zhuǎnshēng sǐ bǐ yú rú xiǎng yī qiè fǎ zhōng bù rú  
若行戏论流转生死。彼于如响一切法中不如

shí zhī qǐ zhū guāizhēng guāizhēng qǐ gù xīn zé dòng yáo xīn dòng  
实知，起诸乖诤，乖诤起故心则动摇，心动

yáo shí duō zhū mí miù mí miù zēng gù zhū qù lún huí shì gù shì zūn qīn  
摇时多诸迷谬，迷谬增故诸趣轮回。是故世尊亲

yú zhòu yè jiào jiè jiào shòu zhū bì chū yán rǔ děng bì chū wù xíng xì  
于昼夜教诫教授诸苾刍言：‘汝等苾刍勿行戏

lùn yú wǒ suǒ shuō jì miè fǎ zhōng cháng yīng sī wéi shěn dì guān  
论，于我所说寂灭法中，常应思惟、审谛观

chá jīng qín xiū xí wú dé fǎ rěn rú shì néng jì dà shèng fǎ wáng  
察、精勤修习无得法忍。’如是能寂大圣法王

shuō zhū fǎ kōng běn xìng jì jìng wú rǎn wú dé wú suǒ yī zhù néng  
说诸法空本性寂静，无染、无得、无所依住。能

rú shí zhī jiě tuō shēng sǐ dìng dāng zhèng dé pú tí niè pán  
如实知解脱生死，定当证得菩提涅槃。”

shí lóng jí xiáng wén shì yǔ yǐ yīn jí fù wèn miào jí xiáng yán  
时，龙吉祥闻是语已，因即复问妙吉祥言：

zūn zhě cóng hé shēng sǐ jiě tuō  
“尊者从何生死解脱？”

<sup>63</sup> 大正藏：生；永乐北藏及龙藏：众生

miào jí xiángyuē rén wèi rú lái cóng hé shēng sǐ ér dé jiě tuō  
妙吉祥曰：“仁谓如来从何生死而得解脱？”

shí lì shì zūn cháng shuō guò qù wèi lái xiàn zài wéi shēng sǐ fǎ  
十力世尊常说过去未来现在为生死法。”

lóng jí xiángyán shì zūn qǐ bù shuō yī qiè fǎ jiē rú huàn huà  
龙吉祥言：“世尊！岂不说一切法皆如幻化，

jiǐ ěr yǒu qíng yīng běn yǐ zhèng wú shàng pú tí nǐng yǒu shēng sǐ  
既尔，有情应本已证无上菩提，宁有生死？

suǒ yǐ zhě hé zūn zhě yì shuō zhū fǎ fēi shí jiē rú huàn huà  
所以者何？尊者亦说诸法非实皆如幻化。”

miào jí xiángyuē wǒ cóng xī lái yú fǎ xìng xiàng céng wèi xuān  
妙吉祥曰：“我从昔来于法性相曾未宣

shuō yì bù fēn bié qǔ zhuó zào zuò suǒ yǐ zhě hé zhū fǎ xìng xiàng  
说，亦不分别，取著造作。所以者何？诸法性相

bù kě biǎo shì bù kě fēn bié bù kě qǔ zhuó bù kě zào zuò  
不可表示、不可分别、不可取著、不可造作。

yī qiè yǒu qíng shè néng rú shí liǎo dá zhū fǎ jiē rú huàn huà  
“一切有情设能如实了达诸法皆如幻化，

yīng běn yǐ zhèng wú shàng pú tí rán yóu yǒu qíng yú yī qiè fǎ bù  
应本已证无上菩提；然由有情于一切法，不

néng tōng dá jiē rú huàn huà gù yú zhū qù shēng sǐ lún huí rú gōng  
能通达皆如幻化故，于诸趣生死轮回。如工

huàn shī suí yī hé wù huàn zuò zhǒng zhǒng suǒ huàn huà shì suǒ wèi shì  
幻师随依何物，幻作种种所幻化事，所谓世

jiān tiān mó fàn shì shā mén fàn zhì zhū lóng yào chā  
间天、魔、梵、释、沙门、梵志、诸龙、药叉、

ā sù luò děng rén fēi rén zhòng zhū yú chī lèi mí zhí shí yǒu zhì zhě  
阿素洛等人非人众，诸愚痴类迷执实有，智者

huàn shī zhī wú shí xìng dàn yǒu zhǒng zhǒng xū wàng xiàng xiàn rú shì zhū  
幻师知无实性，但有种种虚妄相现。如是诸

fǎ suī rú huàn huà ér yǒu qíng lèi yú chī bù liǎo fēi yǒu wèi yǒu wú  
法虽如幻化，而有情类愚痴不了，非有谓有、无

cháng jì cháng yú zhū fǎ zhōng zhǒng zhǒng fēn bié huò fēn bié sè huò  
常计常，于诸法中种种分别，或分别色或

fēn bié xīn yǒu wéi wú wéi yǒu lòu wú lòu rú shì děng lèi zhǒng zhǒng fēn  
分别心，有为无为、有漏无漏如是等类种种分

bié yóu cǐ fēn bié yú zhū fǎ zhōng bù rú shí zhī jiē rú huàn huà  
别，由此分别于诸法中，不如实知皆如幻化，



yóu bù zhī gù shēng sǐ lún huí shè zhū yǒu qíng yú yī qiè fǎ rú shí liǎo  
由不知故生死轮回。设诸有情于一切法如实了  
zhī jiē rú huàn huà zé yú fó fǎ bú fù zēng zhǎng suǒ yǐ zhě hé  
知皆如幻化，则于佛法不复增长。所以者何？  
zhū yǒu qíng lèi běn lái jīe yǒu zhū fó miào fǎ yī qiè yǐ yǒu wú tuì fó  
诸有情类本来皆有诸佛妙法，一切已有无退佛  
zhì gù  
智故。

zhū yǒu qíng xián kě ān lì yú fó miào fǎ jué huì wú dòng zhī  
“诸有情咸可安立于佛妙法觉慧无动，知  
fǎ xìng kōng wú míng wú xiàng wú yī wú zhù wú qǔ wú zhí wú  
法性空，无名无相、无依无住、无取无执、无  
ài wú zhuó yóu rú xū kōng wú ā lài yē wú ní yán dǐ wú shàng  
碍无著、犹如虚空，无阿赖耶、无尼延底，无上  
jì jìng zuì jí jì jìng wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng wú chéng  
寂静、最极寂静，无生无灭、无染无净、无成  
wú huài fēi yǒu fēi wú yóu cǐ yú zhōng chéng shèn shēn rěn cháng bù  
无坏、非有非无。由此于中成甚深忍，常不  
yuǎn lí zhū fó miào fǎ suǒ yǐ zhě hé zhū fó miào fǎ lí xìng lí  
远离诸佛妙法。所以者何？诸佛妙法离性离  
xiàng bù kě shī shè bù kě xuān shuō bù kě biǎo shì biàn yǒu qíng  
相，不可施设、不可宣说、不可表示，遍有情  
lèi yóu ruò xū kōng  
类犹如虚空。”

shí lóng jí xiáng wén shèn shēn fǎ huān xǐ yǒng yuè zàn miào jí  
时，龙吉祥闻甚深法欢喜踊跃，赞妙吉  
xiáng shàn zāi shàn zāi zūn zhě suǒ shuō shèn shēn wēi miào bù kě  
祥：“善哉！善哉！尊者所说，甚深微妙不可  
sī yì shuō zhū yǒu qíng cháng bù yuǎn lí zhū fó miào fǎ shéi néng xìn  
思议，说诸有情常不远离诸佛妙法，谁能信  
jiě  
解？”

miào jí xiáng yuē zhū fó zhēn zǐ jīe néng xìn jiě wèi suí xìn  
妙吉祥曰：“诸佛真子皆能信解，谓随信  
xíng ruò suí fǎ xíng ruò dì bā ruò yù liú ruò yī lái ruò bù  
行、若随法行、若第八、若预流、若一来、若不  
huán ruò ā luó hàn ruò zhū dú jué ruò zhū pú sà yǐ dé bú tuì  
还、若阿罗汉、若诸独觉、若诸菩萨已得不退，

yú zhū bái fǎ wú dòng wú zhuǎn yǐ shàn ān zhù bì jìng kōng fǎ wú suǒ  
于诸白法无动无转，已善安住毕竟空法无所  
dé fǎ néngshēn xìn jiě suǒ yǐ zhě hé shì zhū pú sà miào pú tí  
得法，能深信解。所以者何？是诸菩萨妙菩提  
zuò yǐ xiàn zài qián néng duì shì jiāntiān mó fàn shì shāmén  
座已现在前，能对世间天、魔、梵、释、沙门、  
fàn zhì ā sù luò děng rén fēi rén qián dà shī zǐ hǒu wǒ yú cǐ zuò  
梵志、阿素洛等人非人前大师子吼：‘我于此座  
jié jiā fū zuò nǎi zhì wèi dé wú shàng pú tí zhōng bù zhōngjiān zàn  
结跏趺坐，乃至未得无上菩提，终不中间暂  
jiě sī zuò hé yǐ gù shì zhū pú sà yǐ shàn ān zhù bì jìng kōng fǎ  
解斯坐。’何以故？是诸菩萨已善安住毕竟空法  
wú suǒ dé fǎ bù kě dòng gù pì rú dì yì jí shàn ān gù zhū niú  
无所得法，不可动故。譬如帝杙极善安固，诸牛  
wángděng bù néng dòng yáo rú shì pú sà yǐ shàn ān zhù bì jìng kōng fǎ  
王等不能动摇；如是菩萨已善安住毕竟空法  
wú suǒ dé fǎ yī qiè yǒuqíng bù néng qīng dòng lìng lí jué suǒ jué jí  
无所得法，一切有情不能倾动，令离觉所觉及  
pú tí zuò chù  
菩提座处。”

lóng jí xiángyán jué suǒ jué chù pú tí zuò chù hé suǒ wèi  
龙吉祥言：“觉所觉处、菩提座处何所谓  
yé  
耶？”

shí miào jí xiáng huán jié bǐ yuē yún hé míng wéi rú lái biàn  
时，妙吉祥还诘彼曰：“云何名为如来变  
huà yún hé rú lái biàn huà zhī chù yún hé rú lái biàn huà suǒ yī  
化？云何如来变化之处？云何如来变化所依？  
yún hé rú lái biàn huà zhèng fǎ yóu cǐ shuō wéi rú lái biàn huà shuō fǎ  
云何如来变化证法，由此说为如来变化说法  
shì dǎo  
示导？”

lóng jí xiángyán wǒ shàng bú jiàn yǒu shí rú lái kuàng dāng jiàn  
龙吉祥言：“我尚不见有实如来，况当见  
yǒu rú lái biàn huà jí biàn huà chù biàn huà suǒ yī biàn huà zhèng fǎ  
有如来变化及变化处、变化所依、变化证法，  
yóu cǐ kě shuō rú lái biàn huà shuō fǎ shì dǎo  
由此可说如来变化说法示导！”



miào jí xiángyuē shàn zāi shàn zāi suǒshuōsuǒ zhī shèn wéi  
妙吉祥曰：“善哉！善哉！所说所知甚为

rú lǐ rǔ yǐ qǐ zhèng yú yī qiè fǎ wú suǒ dé rěn néng zuò shì shuō  
如理，汝已起证于一切法无所得忍能作是说，  
jué suǒ jué dēng yīng zhī yì rán  
觉所觉等应知亦然。”

lóng jí xiángyán fēi yī qiè fǎ wú suǒ dé rěn yǒu qǐ yǒu huài  
龙吉祥言：“非一切法无所得忍有起有坏。

suǒ yǐ zhě hé yī yī qiè fǎ kōng wú zì xìng zì xiàng yì kōng rú  
所以者何？以一切法空无自性，自相亦空。如  
shì zhū fǎ wú xiàng wú duì wú sè wú jiàn yǔ xū kōng děng  
是诸法无相、无对、无色、无见，与虚空等，  
yún hé dé qǐ yú yī qiè fǎ wú suǒ dé rěn ruò yī qiè fǎ wú suǒ dé  
云何得起于一切法无所得忍？若一切法无所得  
rěn yǒu kě qǐ yì zé gǔ xiǎng rěn ruò guāng yǐng rěn ruò jù mò rěn  
忍有可起义，则谷响忍、若光影忍、若聚沫忍、  
ruò fú pào rěn ruò yáng yàn rěn ruò bā jiāo rěn ruò huàn shì rěn  
若浮泡忍、若阳焰忍、若芭蕉忍、若幻事忍、  
ruò mèng jìng rěn ruò biàn huà rěn ruò jìng xiàng rěn ruò xún xiāng chéng  
若梦境忍、若变化忍、若镜像忍、若寻香城  
rěn ruò xū kōng jiè rěn yīng yǒu qǐ yì suǒ yǐ zhě hé xū kōng děng  
忍、若虚空界忍应有起义。所以者何？虚空等  
rěn yǒu qǐ yì zhě bì wú shì chù ruò pú sà mó hē sà wén rú shì fǎ  
忍有起义者必无是处。若菩萨摩诃萨闻如是法，  
bù jīng bú bù wú huò wú yí xīn bù chén mò jí shì pú sà  
不惊、不怖、无惑、无疑、心不沉没，即是菩萨  
wú shàng fǎ rěn  
无上法忍。”

miào jí xiángyán zhū pú sà zhòng wú dé fǎ rěn qǐ wú chā  
妙吉祥言：“诸菩萨众无得法忍岂无差

bié  
别？”

lóng jí xiángyuē ruò pú sà zhòng yú shǎo fēn fǎ yǒu zhí zhuó zhě  
龙吉祥曰：“若菩萨众于少分法有执著者，

shì zé míng wéi xíng yǒu suǒ dé ruò zhū pú sà zuò shì niàn yán wǒ yú  
是则名为行有所得。若诸菩萨作是念言：‘我于  
shèn shēn xī néng jiě liǎo shì zé míng wéi xíng yǒu suǒ dé ruò zhū pú sà  
甚深悉能解了。’是则名为行有所得。若诸菩萨

zuò shì niànyán wǒ shì chéng jiù shènsēn rěn zhě shì zé míngwéixíng  
作是念言：‘我是成就甚深忍者。’是则名为行

yǒusuǒ dé ruò zhū pú sà zuò shì niànyán wǒ yú shènsēn xī néng xìn  
有所得。若诸菩萨作是念言：‘我于甚深悉能信

shòu shì zé míngwéixíngyǒusuǒ dé ruò zhū pú sà zuò shì niànyán  
受。’是则名为行有所得。若诸菩萨作是念言：

wǒ yú zhū yì xī néng jiě liǎo shì zé míngwéixíngyǒusuǒ dé ruò  
‘我于诸义悉能解了。’是则名为行有所得。若

zhū pú sà zuò shì niànyán wǒ yú zhū fǎ xī néng jué liǎo shì zé  
诸菩萨作是念言：‘我于诸法悉能觉了。’是则

míngwéixíngyǒusuǒ dé ruò zhū pú sà zuò shì niànyán wǒ néng jiě liǎo  
名为行有所得。若诸菩萨作是念言：‘我能解了

zhū fǎ běnxìng shì zé míngwéixíngyǒusuǒ dé ruò zhū pú sà zuò shì  
诸法本性。’是则名为行有所得。若诸菩萨作是

niànyán wǒ néng xiū xíng zhū pú sà dào shì zé míngwéixíngyǒusuǒ  
念言：‘我能修行诸菩萨道。’是则名为行有所

dé ruò zhū pú sà zuò shì niànyán wǒ néng yán jìng zhǒng zhǒng fó tǔ  
得。若诸菩萨作是念言：‘我能严净种种佛土。’

shì zé míngwéixíngyǒusuǒ dé ruò zhū pú sà zuò shì niànyán wǒ néng  
是则名为行有所得。若诸菩萨作是念言：‘我能

chéngshú zhū yǒuqíng lèi shì zé míngwéixíngyǒusuǒ dé ruò zhū pú sà  
成熟诸有情类。’是则名为行有所得。若诸菩萨

zuò shì niànyán wǒ yú pú tí jué dìng dāng zhèng shì zé míngwéixíng  
作是念言：‘我于菩提决定当证。’是则名为行

yǒusuǒ dé ruò zhū pú sà zuò shì niànyán wǒ dìng néng zhuàn wú shàng  
有所得。若诸菩萨作是念言：‘我定能转无上

fǎ lún shì zé míngwéixíngyǒusuǒ dé ruò zhū pú sà zuò shì niànyán  
法轮。’是则名为行有所得。若诸菩萨作是念言：

wǒ néng jì bá zhū yǒuqíng lèi shì zé míngwéixíngyǒusuǒ dé ruò  
‘我能济拔诸有情类。’是则名为行有所得。若

zhū pú sà zuò shì niànyán wǒ yǒusuǒ xíng wǒ yǒusuǒ zhèng shì  
诸菩萨作是念言：‘我有所行、我有所证。’是

zé míngwéixíngyǒusuǒ dé ruò zhū pú sà zuò shì niànyán wǒ néng xiū  
则名为行有所得。若诸菩萨作是念言：‘我能修

xíng bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì  
行布施、净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜

duō shì zé míngwéixíngyǒusuǒ dé ruò zhū pú sà zuò shì niànyán  
多。’是则名为行有所得。若诸菩萨作是念言：



wǒ néng xiū xíng sì niàn zhù děng sān shí qī zhǒng pú tí fēn fǎ shì  
‘我能修行四念住等三十七种菩提分法。’是

zé míng wéi xíng yǒu suǒ dé ruò zhū pú sà zuò shì niàn yán wǒ néng xiū  
则名为行有所得。若诸菩萨作是念言：‘我能修

xíng jìng lǜ wú liàng děng chí děng zhì tuó luó ní mén shì  
行静虑、无量、等持、等至、陀罗尼门。’是

zé míng wéi xíng yǒu suǒ dé ruò zhū pú sà zuò shì niàn yán wǒ néng qù  
则名为行有所得。若诸菩萨作是念言：‘我能趣

zhèng rú lái shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi  
证如来十力、四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、

dà xǐ dà shě bìng shí bā fó bú gòng fǎ děng wú liàng wú biān zhū fó  
大喜、大舍并十八佛不共法等无量无边诸佛

miào fǎ shì zé míng wéi xíng yǒu suǒ dé pú sà bù xíng yǒu suǒ dé gù  
妙法。’是则名为行有所得。菩萨不行有所得故，

wú dé fǎ rěn fēi yǒu chā bié  
无得法忍非有差别。”

miào jí xiáng yán ruò ěr pú sà yún hé xiū xué qù pú tí  
妙吉祥言：“若尔，菩萨云何修学趣菩提

xíng  
行？”

lóng jí xiáng yuē ruò pú sà zhòng yú zhū fǎ zhōng wú suǒ qǔ  
龙吉祥曰：“若菩萨众于诸法中无所取

zhuó shì wéi xiū xué qù pú tí xíng ruò pú sà zhòng yú zhū fǎ zhōng wú  
著，是为修学趣菩提行；若菩萨众于诸法中无

suǒ shì hù shì wéi xiū xué qù pú tí xíng ruò pú sà zhòng xiàn guān zhū  
所恃怙，是为修学趣菩提行；若菩萨众现观诸

fǎ yī tuō zhòng yuán kōng wú zì xìng lí wǒ wǒ suǒ shì wéi xiū  
法依托众缘、空无自性、离我、我所，是为修

xué qù pú tí xíng ruò pú sà zhòng suī yǒu suǒ xíng ér wú xíng xiǎng shì  
学趣菩提行；若菩萨众虽有所行而无行想，是

wéi xiū xué qù pú tí xíng  
为修学趣菩提行。”

miào jí xiáng yán rú shì rú shì chéng rú suǒ shuō rú  
妙吉祥言：“如是！如是！诚如所说。如

rén mèng zhōng suī wèi yóu zhǐ zhǒng zhǒng fāng suǒ ér wú qù lái xíng  
人梦中虽谓游止种种方所，而无去、来、行、

zhù zuò wò yì wú zhēn shí yóu zhǐ chù suǒ pú sà yì ěr suī  
住、坐、卧，亦无真实游止处所。菩萨亦尔，虽

zhù wù shí yǒusuǒ xiū xíng ér wú xíngxiǎng guānsuǒ xíng xíng běn xìng jiē  
住寤时，有所修行而无行想，观所行行本性皆  
kōng yú zhū fǎ zhōng wú suǒ qǔ zhuó dá yī qiè fǎ wú zhuàng wú  
空，于诸法中无所取著，达一切法无状、无  
xiàng wú ā lài yē wú ní yán dǐ yǔ xū kōng děng běn xìng kōng jì  
相、无阿赖耶、无尼延底，与虚空等本性空寂。  
ruò zhū pú sà néng rú shì xíng wú suǒ zhí qǔ lí zhū xì lùn shì tiān  
若诸菩萨能如是行，无所执取、离诸戏论，是天、  
rén děng zhēn jìng fú tián kān shòu shì jiāng gōng jìng gòng yǎng  
人等真净福田，堪受世间恭敬供养。”

ěr shí lóng jí xiáng pú sà mó hē sà wén shì yǔ yǐ huān xǐ  
尔时，龙吉祥菩萨摩诃萨闻是语已，欢喜  
yǒngyuè ér zuò shì yán wěi rán zūn zhě wǒ jīn yù wǎng shì luó fá  
踊跃而作是言：“唯然！尊者！我今欲往室罗筏  
chéng wèi yǒu qíng gù xún xíng qǐ shí  
城，为有情故巡行乞食。”

miào jí xiáng yuē suí rǔ yì wǎng rán yú xíng shí wù dé  
妙吉祥曰：“随汝意往，然于行时，勿得  
jǔ zú wù dé xià zú wù qū wù shēn wù qǐ yú xīn wù xīng  
举足，勿得下足，勿屈、勿伸，勿起于心，勿兴  
xì lùn wù shēng lù xiǎng wù shēng chéng yì jù luò zhī xiǎng wù  
戏论，勿生路想，勿生城邑、聚落之想，勿  
shēng xiǎo dà nán nǚ zhī xiǎng wù shēng jiē xiàng yuán lín shè zhái  
生小大、男女之想，勿生街巷、园林、舍宅、  
hù yǒu děng xiǎng suǒ yǐ zhě hé pú tí yuǎn lí zhū suǒ yǒu xiǎng wú  
户牖等想。所以者何？菩提远离诸所有想，无  
gāo wú xià wú juǎn wú shū xīn jué dòng yáo yán wáng xì lùn wú  
高无下、无卷无舒，心绝动摇，言亡戏论，无  
yǒu shù liàng shì wéi pú sà suǒ qù pú tí rén jīn ruò néng rú shì xíng zhě  
有数量，是为菩萨所趣菩提。仁今若能如是行者，  
suí yì suǒ wǎng ér xíng qǐ shí  
随意所往而行乞食。”

shí lóng jí xiáng jì chéng jiào shòu jiào jiè wēi lì rù hǎi yù dìng  
时，龙吉祥既承教授教诫威力入海喻定。  
pì rú dà hǎi qí shuǐ guǎng shēn yíng mǎn zhàn rán fēng zhū zhēn bǎo hán  
譬如大海其水广深，盈满湛然丰诸珍宝，含  
yù zhǒng zhǒng shuǐ zú shēng mìng rú shì cǐ dìng wēi lì guǎng shēn shén  
育种种水族生命。如是此定威力广深、神



yòngnán sī sān yè ān jìng jù gōng dé bǎoshè yǎnghán shí  
用难思、三业安静，具功德宝摄养含识。

shí yǒu pú sà míngyuēshàn sī wèi yù lìng bǐ sù chūding gù  
时，有菩萨名曰善思，为欲令彼速出定故，

shè dà jiā xíngchùdòng qí shēn suī lìng sānqiān dà qiān shì jiè zhūshān  
设大加行触动其身，虽令三千大千世界诸山、

dà dì liù fǎnbiàndòng ér lóng jí xiángshēn xīn yàn jì ān gù bú dòng  
大地六反变动，而龙吉祥身心宴寂，安固不动

rú miào gāoshān suǒ yǐ zhě hé bǐ yóu cǐ dìng lìng shēn yǔ  
如妙高山。所以者何？彼由此定，令身、语、

yì ān zhù wú dòng hòucóngdìng qǐ yù zhūxiānghuā xiàng shì duō  
意安住无动。后从定起，雨诸香华，向誓多

lín qū gōng hé zhǎng zhì chénggōngjìng ér zuò shì yán guī mìng rú lái  
林曲躬合掌，至诚恭敬而作是言：“归命如来、

yīng zhèngděngjué suǒzhèngsuǒshuō wú bú shēnshēn zì xìng jiē kōng  
应、正等觉，所证所说无不甚深，自性皆空

wú rǎn wú dé néng lìng wénzhě huò sī shèngdìng  
无染无得，能令闻者获斯胜定。”

shàn sī pú sà biànwèn bǐ yán rén zài dìngzhōng jué dì dòng  
善思菩萨便问彼言：“仁在定中觉地动

fǒu  
不？”

lóng jí xiángyuē shàn sī dāng zhī ruò zhūshēn xīn yǒudòng  
龙吉祥曰：“善思当知！若诸身心有动

zhuǎnzhě jiàn dà dì děng yì yǒuqīngyáo zhū fó shì zūn bú tuì pú  
转者，见大地等亦有倾摇。诸佛世尊、不退菩

sà jí dà dú jué dà ā luó hàn shēn xīn ān jìng yuǎn lí dòngyáo  
萨及大独觉、大阿罗汉，身心安静远离动摇，

yú zhū fǎ zhōng bú jiàn bù jué yǒudòng yǒuzhuǎn yǒuqīng yǒuyáo  
于诸法中不见不觉有动、有转、有倾、有摇。

suǒ yǐ zhě hé yǐ cháng ān zhù wú dòng wú zhuǎn wú qīngyáo fǎ  
所以者何？以常安住无动、无转、无倾摇法，

wèikōng wú xiàng wú yuàn jì jìng zhèngxiàngběnkōng xìngyuǎn  
谓空、无相、无愿、寂静，证相本空、性远

lí fǎ yóuzhù cǐ fǎ shēn xīn wú dòng  
离法，由住此法身心无动。”

shí miào jí xiángjiàn wén cǐ yǐ huān xǐ zàn tàn lóng jí xiáng  
时，妙吉祥见闻此已，欢喜赞叹龙吉祥

yán shàn zāi shàn zāi néngchéng shì shì jīn zhě suí yì rù chéng  
言：“善哉！善哉！能成是事，今者随意入城  
qǐ shí  
乞食。”

lóng jí xiángyuē wǒ jīn yǐ zhèng hǎi yù shèngdìng wú shàng fǎ  
龙吉祥曰：“我今已证海喻胜定无上法  
shí yú zhū duàn shí bú fù xī qiú wǒ jīn wéi qiú bù shī jìng jiè  
食，于诸段食不复希求。我今唯求布施、净戒、  
ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě fāngbiànshànqiǎo miào yuàn  
安忍、精进、静虑、般若、方便善巧、妙愿、  
lì zhì bō luó mì duō jí yú wú biān pú sà shèng xíng jí zhèng wú  
力、智波罗蜜多及余无边菩萨胜行，疾证无  
shàngzhèngděng pú tí zhuànmiào fǎ lún bá yǒuqíng lèi shēng sǐ dà kǔ  
上正等菩提，转妙法轮拔有情类生死大苦，  
lìng zhù jiū jìng qīngjìng niè pán wǒ jīn xīn qiú qì shě zhū xíng bú yù zī  
令住究竟清净涅槃。我今欣求舍弃诸行，不欲资  
yǎng zá huì shēn xīn jīn wǒ yóu zūn zhēn jìng shàn yǒu āi mǐn wǒ lì zhèng  
养杂秽身心。今我由尊真净善友哀愍我力证  
huòshèngdìng wǒ jīn dǐng lǐ shūmiào jí xiáng wú biān jí xiáng yǒng  
获胜定，我今顶礼殊妙吉祥、无边吉祥、勇  
měng jí xiáng guǎng dà jí xiáng miào fǎ jí xiáng shèng huì jí xiáng  
猛吉祥、广大吉祥、妙法吉祥、胜慧吉祥、  
nán sī jí xiáng dà xiānshàn yǒu zhēn jìng shàn yǒu  
难思吉祥、大仙善友、真净善友。”

miào jí xiáng yán shàn zāi rén zhě néng dé rú shì hǎi yù  
妙吉祥言：“善哉！仁者！能得如是海喻  
shèngdìng liǎo dá zhū fǎ rú xiǎng rú xiàng rú mèng rú huàn  
胜定，了达诸法如响、如像、如梦、如幻、  
rú yáng yàn rú guāng yǐng rú biànhuà shì rú xún xiāng chéng rǔ  
如阳焰、如光影、如变化事、如寻香城。汝  
jīn yīng qiú rú lái shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí  
今应求如来十力、四无所畏、四无碍解、大慈、  
dà bēi dà xǐ dà shě bìng shí bā fó bú gòng fǎ děng wú liàng wú biān  
大悲、大喜、大舍并十八佛不共法等无量无边  
wú shàng fǎ shí yòng zì zī yì jiě tuō fǎ shēn yī qiè rú lái yīng  
无上法食，用自资益解脱法身。一切如来、应、  
zhèngděng jué jiē yóu cǐ shí néng jīng wú liàng wú shù wú biān bù  
正等觉皆由此食，能经无量、无数、无边不



kě sī yì jìng qié shāděng dà jié ér zhù suǒ yǐ zhě hé rú shì fǎ  
可思议殄伽沙等大劫而住。所以者何？如是法  
shí wú lòu wú xì néng yǒng jiě tuō zhí zhuó shì jiān bù chū lí fǎ yì  
食无漏无系，能永解脱执著世间不出离法，亦  
néng yǒng miè yī qiè jiāomàn wú ā lài yē wú ní yán dǐ wú zhū  
能永灭一切憍慢，无阿赖耶、无尼延底，无诸  
xì lùn běnxìng kōng jì yī qiè pú sà mó hē sà zhòng jiē xī cǐ shí  
戏论本性空寂。一切菩萨摩诃萨众皆希此食，  
rǔ yì dāng qiú wù qiú shì jiān xià liè fǎ shí  
汝亦当求，勿求世间下劣法食。”

lóng jí xiángyuē wǒ jīn tīng zūn suǒ zàn rú sī wú shàng fǎ shí  
龙吉祥曰：“我今听尊所赞如斯无上法食

yǐ wéi chōng zú kuàng dé shí yé wǒ ruò dāng lái dé sī fǎ shí  
已为充足，况得食耶！我若当来得斯法食，  
jí yǐ wú shí ér wéi fāng biàn zì chōng zú yǐ fù chí chōng zú yī  
即以无食而为方便，自充足已，复持充足一  
qiè yǒu qíng  
切有情。”

miào jí xiángyán rǔ néng chōng zú xū kōng jiè fǒu  
妙吉祥言：“汝能充足虚空界不？”

dá yuē fú néng  
答曰：“不能！”

miào jí xiángyán rǔ néng chōng zú xiǎng xiàng mèng huàn  
妙吉祥言：“汝能充足响、像、梦幻、  
yáng yàn guāng yǐng zhū biàn huà shì xún xiāng chéng fǒu  
阳焰、光影、诸变化事、寻香城不？”

dá yuē fú néng  
答曰：“不能！”

miào jí xiángyán rǔ pō néng yǐ zhòng liú chōng zú zhū dà hǎi  
妙吉祥言：“汝颇能以众流充足诸大海  
fǒu  
不？”

dá yuē fú néng  
答曰：“不能！”

miào jí xiángyán zhū fǎ yì ěr yún hé rǔ yù chōng zú yī  
妙吉祥言：“诸法亦尔，云何汝欲充足一  
qiè rǔ yù yī qiè jiē chōng zú zhě zé yù chōng zú tài xū kōng jiè  
切？汝欲一切皆充足者，则欲充足太虚空界，

yì yù chōng zú xiǎng xiàng mèngděng yì yù chōng zú yī qiè dà  
亦欲充足响、像、梦等，亦欲充足一切大  
hǎi yì yù chōng zú yī qiè fǎ kōng wú xiàng wú yuàn wú zào  
海，亦欲充足一切法空、无相、无愿、无造、  
wú zuò wú shēng wú miè yì yù chōng zú yuǎn lí jì jìng lí  
无作、无生、无灭，亦欲充足远离、寂静、离  
rǎn niè pán bì jìng jiě tuō yì yù chōng zú wú sè wú jiàn  
染、涅槃、毕竟、解脱，亦欲充足无色、不见、  
wú duì yī xiàng yǔ xū kōngděng bù kě zhí qǔ zhēn rú fǎ jiè  
无对、一相与虚空等不可执取真如、法界。”

lóng jí xiángyán rú zūn suǒ shuō shí jí shí zhě wú bù jiē kōng  
龙吉祥言：“如尊所说食及食者无不皆空，  
zé zhū yǒu qíng yīng bù zī shí  
则诸有情应不资食。”

miào jí xiángyuē rú shì rú shì yī qiè yǒu qíng jiē bù zī  
妙吉祥曰：“如是！如是！一切有情皆不资  
shí shè fó huà wéi jìng qié shā děng zhū yǒu qíng lèi wú bù xū shí rǔ lìng  
食。设佛化为殍伽沙等诸有情类无不须食，汝令  
shéi zào ěr suǒ shí yé  
谁造尔所食耶？”

lóng jí xiángyán huà wú suǒ shí hé jiǎ wéi zào  
龙吉祥言：“化无所食，何假为造？”

miào jí xiángyuē fǎ jí yǒu qíng jiē rú huàn huà shì gù yī  
妙吉祥曰：“法及有情皆如幻化，是故一  
qiè wú zī shí zhě ruò zhū yǒu qíng bù néng rú shí liǎo dá zhū fǎ jiē rú  
切无资食者。若诸有情不能如实了达诸法皆如  
huàn huà zé yú zhū qù shēng sǐ lún huí xū wàng zhí wéi yǒu suǒ zī chí  
幻化，则于诸趣生死轮回，虚妄执为有所资持，  
rán bǐ zī chí dōu bù kě dé rú shí guān chá fǎ jí yǒu qíng zì xìng jù  
然彼资持都不可得。如实观察法及有情，自性俱  
kōng wú shǎo zhēn shí zé yú zhū shí wú suǒ zī chí  
空无少真实，则于诸食无所资持。”

lóng jí xiángyán wǒ jīn yù zhù duàn chú jī kě  
龙吉祥言：“我今欲住断除饥渴。”

miào jí xiángyuē jī kě shàng wú hé yǒu néng duàn pì rú  
妙吉祥曰：“饥渴尚无，何有能断？譬如  
huàn shì zuò rú shì yán wǒ jīn yù qiú yáng yàn zhōng shuǐ duàn chú jī  
幻士作如是言：‘我今欲求阳焰中水断除饥



kě rǔ jīn yì rán suǒ yǐ zhě hé yǐ yī qiè fǎ jiē rú yángyàn  
渴。’汝今亦然。所以者何？以一切法皆如阳焰，  
yī qiè yǒu qíng jiē rú huàn shì yún hé yù zhù duànchú jī kě xū  
一切有情皆如幻士，云何欲住断除饥渴？虚  
wàng fēn bié suǒ zuò fǎ zhōng néng duàn suǒ duàn jù bù kě dé jì  
妄分别所作法中，能断、所断俱不可得，既  
wú jī kě chú duàn zhě shéi zhū fǎ běn lái zì xìng chōng zú dōu wú  
无饥渴，除断者谁？诸法本来自性充足都无  
jī kě hé suǒ chú duàn yú fū yú cǐ bù rú shí zhī wèi wǒ jī kě  
饥渴，何所除断？愚夫于此不如实知，谓我饥渴  
yù qiú chú duàn zhū yǒu zhì zhě néng rú shí zhī jī kě běn wú bù qiú chú  
欲求除断；诸有智者能如实知饥渴本无不求除  
duàn jì néng liǎo dá zhū fǎ xìng kōng bù fù lún huí shēng sǐ zhū qù  
断，既能了达诸法性空，不复轮回生死诸趣，  
yuǎn lí xì lùn wú suǒ fēn bié yú yī qiè fǎ zhù wú suǒ zhù wú yī  
远离戏论无所分别，于一切法住无所住，无依、  
wú rǎn wú rù wú chū bì jìng jiě tuō fēn bié yǒng wú  
无染，无入、无出，毕竟解脱，分别永无。”

lóng jí xiáng yán rú rú zūn zhě shuō zhū fǎ yào rú shì rú shì  
龙吉祥言：“如如尊者说诸法要，如是如是  
fǎ jiè chū xiàn  
法界出现。”

miào jí xiáng yuē fēi zhēn fǎ jiè yǒu chū yǒu mò yǒu qū  
妙吉祥曰：“非真法界有出、有没、有屈、  
yǒu shēn suǒ yǐ zhě hé zhēn fǎ jiè zhě lí xiàng jì rán wú chū  
有伸。所以者何？真法界者，离相寂然，无出、  
wú mò bù kě fēn bié bù kě xì lùn wú yī wú zhù wú qǔ  
无没，不可分别、不可戏论，无依、无住，无取、  
wú shě wú dòng wú zhuǎn wú rǎn wú jìng rú xū kōng jiè  
无舍，无动、无转，无染、无净。如虚空界，  
wú dòng wú zhuǎn wú qǔ wú shě wú yī wú zhù bù kě  
无动、无转，无取、无舍，无依、无住，不可  
xì lùn bù kě fēn bié wú chū wú mò zhū fǎ yì ěr zì xiàng  
戏论、不可分别，无出、无没；诸法亦尔，自相  
běn kōng xìng yì fēi yǒu xiàng bù kě dé ruò zhū fǎ xiàng yǒu kě dé  
本空，性亦非有，相不可得。若诸法相有可得  
zhě yǐ bō niè pán fó yīng kě dé gù  
者，已般涅槃佛应可得故。”

yī qiè fǎ wú ā lài yē wú ní yán dǐ wú sè wú jiàn  
“一切法无阿赖耶、无尼延底，无色、不见、  
wú duì wú xiàng běn lái jì miè shì gù zhū fó rú jìng qié shā suī  
无对、无相，本来寂灭。是故诸佛如殑伽沙，虽  
yǐ bō niè pán ér wú yī fǎ miè wèi wú sè yùn miè jí shòu xiǎng  
已般涅槃而无一法灭，谓无色蕴灭及受、想、  
xíng shí yùn miè yì wú yǎn chù miè jí ěr bí shé shēn yì  
行、识蕴灭，亦无眼处灭及耳、鼻、舌、身、意  
chù miè yì wú sè chù miè jí shēng xiāng wèi chù fǎ chù miè  
处灭，亦无色处灭及声、香、味、触、法处灭，  
yì wú yǎn jiè miè jí ěr bí shé shēn yì jiè miè yì wú sè  
亦无眼界灭及耳、鼻、舌、身、意界灭，亦无色  
jiè miè jí shēng xiāng wèi chù fǎ jiè miè yì wú yǎn shí jiè  
界灭及声、香、味、触、法界灭，亦无眼识界  
miè jí ěr bí shé shēn yì shí jiè miè yì wú yǎn chù miè jí  
灭及耳、鼻、舌、身、意识界灭，亦无眼触灭及  
ěr bí shé shēn yì chù miè yì wú yǎn chù wéi yuán suǒ shēng  
耳、鼻、舌、身、意触灭，亦无眼触为缘所生  
zhū shòu miè jí ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu  
诸受灭及耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受  
miè yì wú dì jiè miè jí shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè miè rú  
灭，亦无地界灭及水、火、风、空、识界灭。如  
shì zhū fó suī bō niè pán ér wú yī fǎ bō niè pán zhě zhū yǒu yù lìng  
是诸佛虽般涅槃，而无一法般涅槃者。诸有欲令  
bō niè pán wèi yǒu fǎ miè zhě jí wéi yù lìng tài xū kōng jiè bǐ wèi yì  
般涅槃位有法灭者，即为欲令太虚空界彼位亦  
miè suǒ yǐ zhě hé yī qiè fǎ xìng běn lái jì miè zì xìng jì jìng  
灭。所以者何？一切法性本来寂灭，自性寂静，  
zuì jí jì jìng bù kě gèng miè  
最极寂静，不可更灭。

zhū yú fū lèi bù rú shí zhī bō niè pán shí fāng qǐ miè xiǎng  
“诸愚夫类不如实知，般涅槃时方起灭想，  
wèi wǒ wǒ suǒ jīn shí nǎi miè bǐ yóu zhí zhuó wǒ jí yǒu qíng guǎng  
谓：‘我、我所今时乃灭。’彼由执著我及有情广  
shuō nǎi zhì zhī zhě jiàn zhě jí yóu zhí yǒu wú zì xìng fǎ bō niè pán  
说乃至知者、见者，及由执有、无自性法般涅槃  
shí yī qiè yǒng miè wǒ shuō bǐ lèi jiē bù néng jiě tuō shēng lǎo bìng sǐ  
时一切永灭，我说彼类皆不能解脱生老病死



chóu tàn kǔ yōunǎo suǒ yǐ zhě hé bǐ yú chī lèi yú fǎ běnxìng bù  
愁叹苦忧恼。所以者何？彼愚痴类于法本性不  
zhī bù jué yóu bù zhī jué fǎ běnxìng gù yǔ fó shì zūn jí dà dì zǐ  
知不觉，由不知觉法本性故，与佛世尊及大弟子  
bú tuì pú sà yú shènsēn fǎ yǒushēn xìn jiě héng yào shòu xíng wú suǒ  
不退菩萨于甚深法有深信解，恒乐受行无所  
dé xíng yú guò qù fó duō zhǒng shàn gēn yǒu dà shén tōng jù dà shì lì  
得行，于过去佛多种善根，有大神通具大势力，  
zhēn jìng shāng zhǔ wú shàng tiān xiān cháng yǒu wéi zhēng yǐ wéi zhēng gù  
真净商主、无上天仙常有违诤。以违诤故，  
bǐ zhū yú fū cháng yè chén lún bù jìng chòu huì yī qiè xián shèng xián  
彼诸愚夫长夜沉沦不净臭秽，一切贤圣咸  
yuǎn bì zhī zhì zhě gòng hē bǐ wù shēng sǐ rú jìn chéng yì cūn luò  
远避之，智者共诃鄙恶生死。如近城邑村落  
fèn rǎng rú rú zhòu yè rén chù wǎng lái rú shì rú shì zēng zhǎng bù  
粪壤，如如昼夜人畜往来，如是如是增长不  
jìng kě wù chòu huì biàn lì děng wù rú shì yú fū yú fǎ běnxìng  
净、可恶、臭秽便利等物；如是愚夫于法本性  
bù néng jué liǎo zēng zhǎng jí è shēng chòu làn chòu bù jìng shēng  
不能觉了，增长极恶、生臭、烂臭、不净生  
sǐ shèng xián hē huǐ zhì zhě yuǎn lí wǒ shuō bǐ lèi bù néng jiě tuō  
死，圣贤诃毁，智者远离，我说彼类不能解脱  
shēng lǎo bìng děng zhǒng zhǒng guò huàn  
生老病等种种过患。”

shí lóng jí xiáng wèn yán zūn zhě yún hé yú fǎ néng rú shí  
时，龙吉祥问言：“尊者！云何于法能如实  
zhī  
知？”

miào jí xiáng yuē zhū yǒu néng yǐ wú fēn bié xīn suí shùn yuǎn lí  
妙吉祥曰：“诸有能以无分别心随顺远离、  
qù xiàng yuǎn lí lín zhì yuǎn lí rú shì yú fǎ néng rú shí zhī  
趣向远离、临至远离，如是于法能如实知。”

lóng jí xiáng yán shéi yú huàn shì ér néng yuǎn lí  
龙吉祥言：“谁于幻事而能远离？”

miào jí xiáng yuē jí cǐ néng yú huàn shì yuǎn lí  
妙吉祥曰：“即此能于幻事远离。”

ěr shí shàn xiàn lái dào qí suǒ yán èr dà shì hé suǒ tán  
尔时，善现来到其所，言：“二大士何所谈

lùn  
论？”

shí miào jí xiáng jié yán dà dé jīn shuō hé fǎ míng wéi  
时，妙吉祥诘言：“大德！今说何法名为  
dà shì wǒ děng bú jiàn yǒu shǎo shí fǎ kě míng dà shì ér gòng tán lùn  
大士？我等不见有少实法可名大士而共谈论，  
dà shèng fǎ wáng yì wèi céng shuō yǒu shǎo shí fǎ míng dà shì zhě zhū  
大乘法王亦未曾说有少实法名大士者。诸  
fǎ rú xiǎng jiē fēi zhēn shí qí xiǎng qǐ néng yǒu suǒ tán lùn  
法如响皆非真实，其响岂能有所谈论？”

jù shòu shàn xiàn wén shì yǔ yǐ rù wú suǒ dé sān mó dì mén  
具寿善现闻是语已，入无所得三摩地门，  
jīng xū yú jiān huán cóng dìng qǐ hé zhǎng gōng jìng xiàng shì duō lín zuò  
经须臾间还从定起，合掌恭敬向誓多林作  
rú shì yán wǒ jīn guī fó suǒ zhèng suǒ shuō wú bú shèn shēn wēi  
如是言：“我今归佛所证所说，无不甚深、微  
miào jì jìng nán jiàn nán jué fēi suǒ xún sī chāo xún sī jìng  
妙、寂静，难见、难觉，非所寻思、超寻思境，  
yǒng hài zhí qǔ duàn zhū chán fù rú shì miào fǎ bù kě sī yì  
永害执取，断诸缠、缚，如是妙法不可思议，  
lìng zhū yǒu qíng wén huò lì lè ruò zhū pú sà yǐ dé bú tuì màn shū shì  
令诸有情闻获利乐。若诸菩萨已得不退，曼殊室  
lì ér wéi shàng shǒu nǎi zhì huò yǒu zuì chū fā xīn qù dà pú tí zhū pú  
利而为上首，乃至或有最初发心趣大菩提诸菩  
sà zhòng jiē gòng yú cǐ shèn shēn fǎ zhōng zhǎn zhuǎn xiāng qīn zuò sī  
萨众，皆共于此甚深法中，展转相亲作斯  
tán lùn  
谈论。”

miào jí xiáng yuē dà dé dāng zhī cǐ zhōng wú qīn wú bù  
妙吉祥曰：“大德！当知此中无亲、无不  
qīn zhě yì wú mí miù bù mí miù zhě yòu wú zhǎn zhuǎn gòng tán lùn  
亲者，亦无迷谬、不迷谬者，又无展转共谈论  
shì suǒ yǐ zhě hé wú yǒu shǎo fǎ néng yǔ shǎo fǎ wéi qīn yuàn děng  
事。所以者何？无有少法能与少法为亲怨等。  
hé yǐ gù yǐ yī qiè fǎ wú suǒ yǒu gù  
何以故？以一切法无所有故。”

jù shòu shàn xiàn fù yán xiàng zhě jiàn èr dà shì gòng lùn shēn fǎ  
具寿善现复言：“向者见二大士共论深法，



yún hé ér yán wú tán lùn shì  
云何而言无谈论事？”

miào jí xiángyuē dà dé pō wénhuàn shì mèngjìng xiǎng  
妙吉祥曰：“大德！颇闻幻士、梦境、响、  
xiàng yángyàn guāngyǐng biànhuà jí xúnxiāngchéngzhǎnzhuǎngòng  
像、阳焰、光影、变化及寻香城展转共  
lùn shēn fǎ yì fǒu  
论深法义不？”

dá yán fú yě  
答言：“不也！”

miào jí xiángyán zhū fǎ rú huàn mèngjìng xiǎngděng  
妙吉祥言：“诸法如幻、梦境、响等，  
yún hé kě yán jiàngòngtán lùn qǐ yǒuhuàn shì wénhuà fó shuōshēnshēn  
云何可言见共谈论？岂有幻士闻化佛说甚深  
fǎ yì xìn jiě shòu chí qǔ xiāng sī wéimíngshēnděng shì  
法义，信解、受持、取相思惟名身等事？”

ěr shí shànxiànwén shì yǔ yǐ yú cǐ fāngsuǒ biàn rù mièdìng  
尔时，善现闻是语已，于此方所便入灭定。

shí shè lì zǐ lái zhì qí chù wènmiào jí xiáng dà shì  
时，舍利子来至其处，问妙吉祥：“大士！

pō zhī shànxiàn jīn zhě rù hé děngdìng  
颇知善现今者入何等定？”

miào jí xiángyán wéi shè lì zǐ dà dé shànxiàn bù wéishǎo  
妙吉祥言：“唯！舍利子，大德善现不违少  
fǎ yóu cǐ cháng rù bù wéi fǎ dìng wú suǒ zhù dìng wú yī fǎ dìng  
法，由此常入不违法定、无所住定、无依法定、  
wú zhí zàngdìng hài zhí zàngdìng fēi zhù cǐ zhōng yǒuyányǒushuō  
无执藏定、害执藏定。非住此中，有言有说，  
yǒu lái yǒuwǎng yǒuzhùyǒuwò hé yǐ gù dà dé shànxiàn xìn jiě  
有来有往，有住有卧。何以故？大德善现信解  
zhū fǎ zì xìng jiē kōng bù kě dé gù  
诸法自性皆空、不可得故。”

shí shè lì zǐ fù wèn zhū fǎ yǐ hé wéixìng  
时，舍利子复问：“诸法以何为性？”

miào jí xiángyán zhū fǎ jiē yǐ wú xìng wéixìng rú shì wú xìng  
妙吉祥言：“诸法皆以无性为性，如是无性

yì bù kě dé  
亦不可得。”

shànxiàn ěr shí biàncóngdìng qǐ  
善现尔时便从定起。

miào jí xiángyuē shí shí jiāng zhì yí sù rù chéngxún xíng qǐ  
妙吉祥曰：“食时将至，宜速入城巡行乞  
食。”

shànxiàn duì yuē dà shì dāng zhī wǒ jīn bú fù rù chéng qǐ  
善现对曰：“大士当知！我今不复入城乞  
食。所以者何？我已远离一切城邑、村落等  
xiǎng yì yǐ yuǎn lí zhū sè shēng xiāng wèi chù fǎ xiǎng  
想，亦已远离诸色、声、香、味、触、法想。”

miào jí xiángyuē dà dé shànxiàn ruò yǐ<sup>64</sup> yuǎn lí yī qiè  
妙吉祥曰：“大德善现，若已<sup>64</sup>远离一切  
xiǎngzhě yún hé xiànyǒuyóu lǚ wǎng lái  
想者，云何现有游履往来？”

shànxiàn jié yán rú lái biàn huà yún hé xiànyǒu sè shòu  
善现诘言：“如来变化，云何现有色、受、  
xiǎng xíng shí děng zhū fǎ yún hé xiànyǒuyóu lǚ wǎng lái qū shēn  
想、行、识等诸法，云何现有游履往来、屈伸、  
gù shì  
顾视？”

miào jí xiángyuē shàn zāi shàn zāi dà dé shànxiàn fó  
妙吉祥曰：“善哉！善哉！大德善现，佛  
zhī zhēn zǐ shì gù rú lái cháng shuō shànxiàn dé wú zhēngzhù zuì wéi  
之真子，是故如来常说：‘善现得无诤住最为  
dì yī  
第一。’”

fù yán dà dé qiě zhǐ sī shì wǒ yù rù chéngxún xíng qǐ  
复言：“大德！且止斯事，我欲入城巡行乞  
shí fàn shí shì qǐ yì rú lái suǒ wǒ dāng fèng qǐng lìng zhū dà dé  
食，饭食事谄诣如来所。我当奉请令诸大德，  
shè xī yǒu shí lìng huò shàn lì  
设希有食令获善利。”

shè lì zǐ yán dà shì jīn zhě yù wèi wǒ bèi shè hé děng  
舍利子言：“大士！今者欲为我辈设何等

<sup>64</sup> 大正藏：已；永乐北藏及龙藏：以；校勘：已



shí  
食？”

miào jí xiángyuē dà dé wǒ jīn suǒ shè shí zhě bù kě fēn  
妙吉祥曰：“大德！我今所设食者，不可分  
duàn bù kě tūnyàn fēi xiāng wèi chù fēi sān jiè shè yì  
段，不可吞咽，非香、味、触，非三界摄，亦  
fēi bú xì dà dé dāng zhī rú shì miào shí shì rú lái shí fēi yú  
非不系。大德当知！如是妙食是如来食，非余  
shí yě  
食也！”

shè lì zǐ yán jīn wǒ děng bèi wén dà shì shuō xī yǒu shí míng  
舍利子言：“今我等辈闻大士说希有食名  
xī yǐ bǎomǎn kuàngdāng dé shí  
悉已饱满，况当得食！”

miào jí xiángyuē wǒ cǐ shí zhě ròu tiān huì yǎn jiē bù  
妙吉祥曰：“我此食者，肉、天、慧眼皆不  
néngjiàn  
能见。”

ěr shí shànxiàn jí shè lì zǐ wén rú shì yǔ jù rù mièdìng  
尔时，善现及舍利子闻如是语俱入灭定。

shí shàn sī pú sà wènmiào jí xiángyán jīn èr shàng rén shí  
时，善思菩萨问妙吉祥言：“今二上人食  
hé děng shí rù hé děngdìng  
何等食、入何等定？”

miào jí xiángyán cǐ èr zūnzhě shí wú lòu shí rù wú suǒ yī  
妙吉祥言：“此二尊者食无漏食，入无所依、  
wú zá rǎndìng zhū shí cǐ shí zhù cǐ dìngzhě bì jìng bú fù shí sān  
无杂染定。诸食此食、住此定者，毕竟不复食三  
jiè shí  
界食。”

ěr shí shànxiàn jí shè lì zǐ jù cóngdìng qǐ yǔ miào jí xiáng  
尔时，善现及舍利子俱从定起，与妙吉祥  
jí zhū pú sà shēngwénděngzhòng hù xiāngqìngwèi gè gè rù chéng  
及诸菩萨、声闻等众互相庆慰，各各入城，  
suí yì suǒwǎngxún xíng qǐ shí  
随意所往巡行乞食。

jù shòushànxiàn suí rù yī jiā kōngjìng zhī suǒ mò rán ér zhù yǒu  
具寿善现随入一家空静之所默然而住，有

jìn shì nǚ jiàn yǐ wèn yán dà dé zhù sī wéi hé suǒ yù  
近事女见已问言：“大德！住斯为何所欲？”

shàn xiàn bào yuē zǐ mèi dāng zhī wèi qǐ shí gù wǒ lái zhù  
善现报曰：“姊妹当知！为乞食故，我来住  
cǐ”  
此。”

jìn shì nǚ yán shèng zhě shàn xiàn jīn yú shí xiǎng wèi biàn zhī  
近事女言：“圣者善现，今于食想未遍知  
yé”  
耶？”

shàn xiàn bào yán wǒ cóng běn jì suǒ yǒu shí xiǎng jiē yǐ biàn zhī  
善现报言：“我从本际所有食想皆已遍知。  
suǒ yǐ zhě hé yī qiè shí xiǎng qián zhōng hòu jì jiē zì rán kōng  
所以者何？一切食想前、中、后际皆自然空。”

jìn shì nǚ yán wěi rán shèng zhě yīng zì shēn shǒu wǒ dāng  
近事女言：“唯然！圣者！应自伸手，我当  
fèng shí  
奉食。”

jù shòu shàn xiàn biàn shēn qí shǒu  
具寿善现便伸其手。

jìn shì nǚ yán shèng zhě shàn xiàn ā luó hàn shǒu jīn cǐ shì  
近事女言：“圣者善现，阿罗汉手今此是  
yé”  
耶？”

shàn xiàn bào yán ā luó hàn shǒu fēi suǒ néng jiàn yì bù kě  
善现报言：“阿罗汉手非所能见，亦不可  
shēn pì rú huàn shì wèn huàn shì yuē hé děng míng wéi huàn shì zhī  
伸。譬如幻士问幻士曰：‘何等名为幻士之  
shǒu wú jīn yù jiàn qǐng wéi shēn zhī zǐ mèi dāng zhī bǐ huàn shì  
手，吾今欲见请为伸之。’姊妹当知！彼幻士  
shǒu pō yǒu néng jiàn jí kě shēn yé  
手颇有能见及可伸耶？”

jìn shì nǚ yán fú yě dà dé  
近事女言：“不也！大德！”

shàn xiàn bào yuē rú shì zǐ mèi fó shuō yī qiè rú huàn jiē  
善现报曰：“如是！姊妹！佛说一切如幻皆  
kōng gù bù kě yán ā luó hàn shǒu shí yǒu kě jiàn jí yǒu kě shēn  
空故，不可言阿罗汉手实有可见及有可伸。”



shí bǐ nǚ rén wén rú shì shuō xún jí bú jiàn shàn xiàn zhī shǒu  
时，彼女人闻如是说，寻即不见善现之手，  
suì jīng yǎn jiǔ bù dé shī shí yù zhì bō zhōng bō fù bú xiàn bǐ  
遂经淹久不得施食，欲置钵中，钵复不现。彼  
jìn shì nǚ rào shàn xiàn shēn xún huán mì shǒu jìng bù néng dé shùn xī  
近事女绕善现身，循环觅手竟不能得，瞬息  
zhī jiān shēn yì bú xiàn jí biàn gōng jìng zàn shàn xiàn yán shàn zāi  
之间身亦不现，即便恭敬赞善现言：“善哉！  
shàn zāi shèng zhě shèng zhě nǎi néng rú shì shēn yì bú zhù xiàng  
善哉！圣者！圣者！乃能如是身亦不住、相  
yì bú xiàn shí wéi xī yǒu shì gù rú lái cháng shuō shàn xiàn dé  
亦不现，实为希有，是故如来常说：“善现得  
wú zhēng zhù zuì wéi dì yī”  
无诤住最为第一。”

shí jìn shì nǚ jí yú shì chù yǒng duàn wǒ jiàn huò yù liú guǒ  
时，近事女即于是处，永断我见获预流果。  
jù shòu shàn xiàn biàn xiàn qí shēn zàn yán shàn zāi shàn zāi  
具寿善现便现其身，赞言：“善哉！善哉！  
zǐ mèi suì néng rú shì chéng zhàng fū yè  
姊妹！遂能如是成丈夫业。”

ěr shí nǚ rén yǒng yuè huān xǐ yǐ suǒ chí shí fèng shī shàn xiàn  
尔时，女人踊跃欢喜，以所持食奉施善现，  
shàn xiàn shòu yǐ chū huán shí zhī  
善现受已出还食之。

shí miào jí xiáng yǔ zhū pú sà shēng wén děng zhòng gè fàn  
时，妙吉祥与诸菩萨、声闻等众，各饭  
shí yǐ jù yì fó suǒ dǐng lǐ shuāng zú yòu rào sān zā tuì zuò  
食已，俱诣佛所，顶礼双足，右绕三匝，退坐  
yī miàn yǐ rú shàng shì jù bó shì zūn  
一面，以如上事具白世尊。

ěr shí rú lái wén qí suǒ shù jí biàn zàn yuē shàn zāi  
尔时，如来闻其所述，即便赞曰：“善哉！  
shàn zāi rǔ děng nǎi néng chéng sī shèng shì dāng zhī jiē shì fó zhī  
善哉！汝等乃能成斯胜事，当知皆是佛之  
shén lì  
神力。”

jù shòu shàn xiàn yì yǐ suǒ jīng huà jìn shì nǚ dé chū guǒ shì yǐ bái  
具寿善现亦以所经化近事女得初果事以白

yú fó ěr shí shì zūn yì zàn tàn bǐ shànqiǎofāngbiàn  
于佛，尔时，世尊亦赞叹彼善巧方便。

shí miào jí xiángwèishànxiànyuē bǐ jìn shì nǚ suǒ duàn wǒ  
时，妙吉祥谓善现曰：“彼近事女所断我

jiàn jí fēi wǒ jiàn shì gù rú lái shuō míng wǒ jiàn rú shì dà dé  
见即非我见，是故如来说名我见。如是，大德！

zhū yǒu fā qù pú sà shèngzhě yú yī qiè fǎ yīng zhī yīngjiàn yīng  
诸有发趣菩萨乘者，于一切法应知、应见、应

shēn xìn jiě yún hé xìn jiě wèi rú qí fǎ bú zhù yú xiǎng suǒ yǐ zhě  
深信解。云何信解？谓如其法不住于想。所以者

hé dà dé shànxiàn fú fǎ xiǎngzhě jí fēi fǎ xiǎng shì gù rú lái  
何？大德善现，夫法想者即非法想，是故如来

shuō míng fǎ xiǎng dà dé dāng zhī ruò pú sà mó hē sà wú shù shì jiè  
说名法想。大德当知！若菩萨摩诃萨无数世界

chéng<sup>65</sup> mǎn qī bǎo chí yòng bù shī yǒu shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng  
盛<sup>65</sup>满七宝，持用布施，有善男子、善女人等

yú cǐ bō rě bō luó mì duō nǎi zhì shòu chí yī sì jù sòng wèi tā kāi  
于此般若波罗蜜多，乃至受持一四句颂，为他开

shì wú kāi shì xiǎng shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng suǒ huò fú jù shèn  
示无开示想。是善男子、善女人等所获福聚甚

duō yú qián  
多于前。”

ěr shí shì zūn ér shuō sòng yuē  
尔时，世尊而说颂曰：

rú xīng yì dēng huàn lù pào mèng diàn yún  
如星翳灯幻 露泡梦电云

yú yī qiè yǒu wéi yīng zuò rú shì guān  
于一切有为 应作如是观

shí bó qié fànshuō shì jīng yǐ yī qiè pú sà jí zhū bì chū  
时，薄伽梵说是经已，一切菩萨及诸苾刍，

shì jiāntiān rén ā sù luò děng yī qiè zhòng huì wén fó suǒ shuō jiē  
世间天、人、阿素洛等一切众会，闻佛所说皆

dà huān xǐ xìn shòu fèng xíng  
大欢喜、信受奉行。

大般若波罗蜜多经卷第五百七十六

<sup>65</sup> 大正藏：成；永乐北藏及龙藏：盛



dà bō rě jīng dì jiǔ huì néng duàn jīn gāng fēn  
大般若经第九会能断金刚分

xù  
序

táng xī míng sì shā mén xuán zé zhì  
唐西明寺沙门玄则制<sup>66</sup>

qiè xún hào hàn qí yuán zhě bì zǒng líng guài zhī chǔ fēn jiū qí  
窃寻浩汗其源者，必总灵怪之储；纷纭其  
fēng zhě zì dòng yù míng zhī guān kuàng chōng zhào zhuō cún yì yùn  
峰者，自动郁冥之观。况冲照倬存、逸韵  
xiá jǔ guī zhēn fù tǐ niǔ xuán lì jí gēn dà yǎn yú chū huì gé  
遐举，规真附体、纽玄立极，根大衍于初会、革  
xiǎo chéng yú hòu xīn xù líng yùn fú xìn zāi yí yǐ gù qí chéng xián  
小成于后心，蓄灵蕴福，信哉宜矣！故其承闲  
yǔ yào sān wèn jié qí biāo jié lǐ qíng tú liǎng rú sù qí zhì  
语要，三问桀其标；节理情涂，两如肃其致。  
qióng fēi xiǎng yǐ bù xiǎng hóng bú jì zhī dà xūn shè zhòng dù yǐ tán  
穷非想以布想，弘不济之大勋；摄众度以檀  
dù lì wú xíng zhī guǎng dé yuàn móu jiǎo rì gé xū kōng ér wèi  
度，励无行之广德。愿侔皦日，格<sup>67</sup>虚空而未  
liáng xìn yì suí fēng fàn shēng xiāng ér bú zhù wàng fǎ shēn yú xiàng  
量；信异随风，泛声香而不住。忘法身于相  
hǎo qǐ jiàn rú lái fēn chà tǔ yú wēi chén shéi wéi shì jiè hé shā  
好，岂见如来？分刹土于微尘，谁为世界？河沙  
shù fēi duō zhī duō fú shān wáng bǐ fēi dà zhī dà shēn fǎ xìng jué yán  
数非多之多福、山王比非大之大身，法性绝言，  
wèi yǒu shuō ér biàn bàng pú tí lí qǔ zhī wú shòu ér nǎi chéng  
谓有说而便谤；菩提离取，知无授而乃成。  
jiē suǒ yǐ fú āi yí jīn jiǎn méng xīn jìng shǎng chù lèi ér bù jí  
皆所以拂霭疑津，剪萌心径，赏触类而不极，

<sup>66</sup> 大正藏：西明寺沙门玄则撰；永乐北藏及龙藏：唐西明寺沙门玄则制

<sup>67</sup> 大正藏：格；永乐北藏及龙藏：格

lìn yuánqíng ér bì jìn rán jīn gāng zhī ruì shǎng èr wù zhī kě xiāo  
吝缘情而必尽。然金刚之锐，赏<sup>68</sup>二物之可销；  
duì chú zhī měng suī yī niàn qí wú guà cí bì jǔ fán gù shuàiyán  
对除之猛，虽一念其无罣。词必举凡，故率言  
měiyuē lǐ hǎogōu zé gù zhǔ yì duō mí qiánshèngyóu zhī zhù lùn  
每约；理好钩罣，故属意多迷。前圣由之著论，  
hòuxiánsuǒ yǐ yīn xué fēi zhí yǒuyuánzhèn dàn shí yì jiànzhòngchāng  
后贤所以殷学，非直有缘震<sup>69</sup>旦，实亦见重昌  
qī guǎnglüè èr běn qiánhòu wǔ yì wú xīn wú gù yú liàn yú  
期。广略二本，前后五译，无新无故，逾炼<sup>70</sup>逾  
míng rán jīngjuàn suǒ zài zé wéiyǒu fó gù shòu chí zhī jì qí yàn ruò  
明。然经卷所在则为有佛，故受持之迹其验若  
shén chuán zhī wù tīng jù rú bié lù ěr qí shuādàng èr biān  
神，传之物听，具如别录尔。其刷荡二边、  
zhāngmíng jiǔ guān yúnpiāo sī bìn chóuhánbiànmiè zhī yǐng diàn zhuǎn  
彰明九观，云飘丝鬓，愁含变灭之影；电转  
zhū mù róngqiānshū hū zhī guāng xīng yè biān ér xiǎo luò zé xié jiàn  
珠目，荣迁倏忽之光。星夜编而晓落，则邪见  
nánbǎo lù yīn xuàn ér yáng xī zé sè yùnfāng cù yǐ yǒuwéi zhī  
难保；露阴泫而阳晞，则色<sup>71</sup>蕴方促。以有为之  
ruò cǐ jiā wú xiàng zhī rú bǐ nìng bú hè fù zhǔ zhī yáo ēn gōng  
若此，加无相之如彼，宁不荷付嘱之遥恩，躬  
shòuxíng zhī měizhèng yǐ  
受行之美证矣。

<sup>68</sup> 大正藏：偿；永乐北藏及龙藏：赏

<sup>69</sup> 大正藏：振；永乐北藏及龙藏：震

<sup>70</sup> 大正藏：练；永乐北藏及龙藏：炼

<sup>71</sup> 大正藏：危；永乐北藏及龙藏：色



dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì wǔ bǎi qī shí qī  
大般若波罗蜜多经卷第五百七十七

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì  
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì jiǔ néng duàn jīn gāng fēn  
第九能断金刚分

rú shì wǒ wén  
如是我闻：

yī shí bó qié fàn zài shì luó fá zhù shì duō lín jǐ gū dú yuán  
一时，薄伽梵在室罗筏住誓多林给孤独园，  
yǔ dà bì chū zhòng qiān èr bǎi wǔ shí rén jù ěr shí shì zūn yú rì  
与大苾刍众千二百五十人俱。尔时，世尊于日  
chū fēn zhěng lǐ cháng fú zhí chí yī bō rù shì luó fá dà chéng qī  
初分，整理裳服执持衣钵，入室罗筏大城乞  
shí shí bó qié fàn yú qí chéng zhōng xíng qǐ shí yǐ chū huán běn chù  
食。时，薄伽梵于其城中行乞食已出还本处，  
fàn shí qì shōu yī bō xǐ zú yǐ yú shí hòu shí fū rú cháng zuò  
饭食乞，收衣钵洗足已，于食后时，敷如常座  
jié jiā fū zuò duān shēn zhèng yuàn zhù duì miàn niàn  
结跏趺坐，端身正愿住对面念。

shí zhū bì chū lái zhì fó suǒ dào yǐ dǐng lǐ shì zūn shuāng zú  
时，诸苾刍来诣佛所，到已顶礼世尊双足，  
yòu rào sān zā tuì zuò yī miàn jù shòu shàn xiàn yì yú rú shì zhòng huì  
右绕三匝退坐一面，具寿善现亦于如是众会  
zhōng zuò  
中坐。

ěr shí zhòng zhōng jù shòu shàn xiàn cóng zuò ér qǐ piān tǎn yī  
尔时，众中具寿善现从座而起，偏袒一  
jiān yòu xī zhuó dì hé zhǎng gōng jìng ér bō fó yán xī yǒu shì  
肩，右膝著地，合掌恭敬而白佛言：“希有！世  
zūn nǎi zhì rú lái yīng zhèng děng jué néng yǐ zuì shèng shè shòu  
尊！乃至如来、应、正等觉，能以最胜摄受，

shèshòuzhū pú sà mó hē sà nǎi zhì rú lái yīng zhèngděngjué  
摄受诸菩萨摩诃萨，乃至如来、应、正等觉，  
néng yǐ zuì shèng fù zhǔ fù zhǔzhū pú sà mó hē sà shì zūn zhū  
能以最胜付嘱，付嘱诸菩萨摩诃萨。世尊！诸  
yǒu fā qù pú sà shèngzhě yīngyún hé zhù yún hé xiū xíng yún hé  
有发趣菩萨乘者，应云何住？云何修行？云何  
shè fú qí xīn  
摄伏其心？”

zuò shì yǔ yǐ ěr shí shì zūngào jù shòushànxiànyuē shàn  
作是语已，尔时，世尊告具寿善现曰：“善  
zāi shàn zāi shànxiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒshuō nǎi  
哉！善哉！善现，如是！如是！如汝所说。乃  
zhì rú lái yīng zhèngděngjué néng yǐ zuì shèngshèshòu shèshòu  
至如来、应、正等觉，能以最胜摄受，摄受  
zhū pú sà mó hē sà nǎi zhì rú lái yīng zhèngděngjué néng yǐ  
诸菩萨摩诃萨，乃至如来、应、正等觉，能以  
zuì shèng fù zhǔ fù zhǔzhū pú sà mó hē sà shì gù shànxiàn  
最胜付嘱，付嘱诸菩萨摩诃萨。是故，善现，  
rǔ yīng dì tīng jí shànzuò yì wú dāngwèi rǔ fēn bié jiě shuō zhū  
汝应谛听，极善作意，吾当为汝分别解说，诸  
yǒu fā qù pú sà shèngzhě yīng rú shì zhù rú shì xiū xíng rú shì shè  
有发趣菩萨乘者，应如是住，如是修行，如是摄  
fú qí xīn  
伏其心。”

jù shòushànxiàn bó fó yán rú shì shì zūn yuànyào yù  
具寿善现白佛言：“如是<sup>72</sup>！世尊！愿乐欲  
wén  
闻！”

fó yán shànxiàn zhūyǒu fā qù pú sà shèngzhě yīngdāng  
佛言：“善现，诸有发趣菩萨乘者，应当  
fā qǐ rú shì zhī xīn suǒyǒuzhūyǒuqíng yǒuqíngshè suǒshè ruò  
发起如是之心：‘所有诸有情，有情摄所摄；若  
luǎnshēng ruò tāi shēng ruò shī shēng ruò huàshēng ruò yǒu sè  
卵生、若胎生、若湿生、若化生，若有色、  
ruò wú sè ruò yǒuxiǎng ruò wú xiǎng ruò fēi yǒuxiǎng fēi wú xiǎng  
若无色，若有想、若无想，若非有想非无想，

<sup>72</sup> 大正藏：如是！如是；永乐北藏及龙藏：如是



nǎi zhì yǒuqíng jiè shī shè suǒ shī shè rú shì yī qiè wǒ dāng jiē lìng yú  
乃至有情界施設所施設。如是一切，我當皆令于  
wú yú yī miào niè pán jiè ér bō niè pán suī dù rú shì wú liàng yǒuqíng  
无余依妙涅槃界而般涅槃，虽度如是无量有情  
lìng miè dù yǐ ér wú yǒuqíng dé miè dù zhě hé yǐ gù shànxiàn  
令灭度已，而无有情得灭度者。’何以故？善现，  
ruò zhū pú sà mó hē sà yǒuqíng xiǎng zhuǎn bù yīng shuō míng pú sà mó  
若诸菩萨摩訶萨有情想转，不应说名菩萨摩  
hē sà suǒ yǐ zhě hé shànxiàn ruò zhū pú sà mó hē sà bù yīng shuō  
訶萨。所以者何？善现，若诸菩萨摩訶萨不应说  
yán yǒuqíng xiǎng zhuǎn rú shì mìng zhě xiǎng shì fū xiǎng bǔ tè qié  
言有情想转。如是命者想、士夫想、补特伽  
luó xiǎng yì shēng xiǎng mó nà pó xiǎng zuò zhě xiǎng shòu zhě xiǎng  
罗想、意生想、摩纳婆想、作者想、受者想  
zhuǎn dāng zhī yì ěr hé yǐ gù shànxiàn wú yǒu shǎo fǎ míng  
转，当知亦尔。何以故？善现，无有少法名  
wéi fā qù pú sà shèng zhě  
为发趣菩萨乘者。

fù cì shànxiàn pú sà mó hē sà bú zhù yú shì yīng xíng  
“复次，善现，菩<sup>73</sup>萨摩訶萨不住于事应行  
bù shī dōu wú suǒ zhù yīng xíng bù shī bú zhù yú sè yīng xíng bù shī  
布施，都无所住应行布施；不住于色应行布施，  
bú zhù shēng xiāng wèi chù fǎ yīng xíng bù shī shànxiàn rú  
不住声、香、味、触、法应行布施。善现，如  
shì pú sà mó hē sà rú bú zhù xiāng xiǎng yīng xíng bù shī hé yǐ gù  
是菩萨摩訶萨如不住相 想 应行布施。何以故？  
shànxiàn ruò pú sà mó hē sà dōu wú suǒ zhù ér xíng bù shī qí fú dé  
善现，若菩萨摩訶萨都无所住而行布施，其福德  
jù bù kě qǔ liáng  
聚不可取量。”

fó gào shànxiàn yú rǔ yì yún hé dōng fāng xū kōng kě qǔ  
佛告善现：“于汝意云何？东方虚空可取  
liáng fǒu  
量不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn  
善现答言：“不也！世尊！”

<sup>73</sup> 大正藏：若菩；永乐北藏及龙藏：菩

shànxiàn rú shì nán xī běifāng sì wéishàng xià zhōubiàn  
“善现，如是南西北方、四维上下，周遍

shí fāng yī qiè shì jiè xū kōng kě qǔ liáng fǒu  
十方一切世界虚空可取量不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn  
善现答言：“不也！世尊！”

fó yán shànxiàn rú shì rú shì ruò pú sà mó hē sà  
佛言：“善现，如是！如是！若菩萨摩诃萨

dōu wú suǒ zhù ér xíng bù shī qí fú dé jù bù kě qǔ liáng yì fù rú  
都无所住而行布施，其福德聚不可取量，亦复如

shì shànxiàn pú sà rú shì rú bú zhù xiàng xiǎng yīng xíng bù shī  
是。善现，菩萨如是如不住相 想 应行布施。”

fó gào shànxiàn yú rǔ yì yún hé kě yǐ zhū xiàng jù zú  
佛告善现：“于汝意云何？可以诸相具足

guān rú lái fǒu  
观如来不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn bù yīng yǐ zhū xiàng jù zú  
善现答言：“不也！世尊！不应以诸相具足

guān yú rú lái hé yǐ gù rú lái shuō zhū xiàng jù zú jí fēi zhū  
观于如来。何以故？如来说诸相具足即非诸

xiàng jù zú  
相具足。”

shuō shì yǔ yǐ fó fù gào jù shòu shànxiàn yán shànxiàn  
说是语已，佛复告具寿善现言：“善现，

nǎi zhì zhū xiàng jù zú jiē shì xū wàng nǎi zhì fēi xiàng jù zú jiē fēi  
乃至诸相具足皆是虚妄，乃至非相具足皆非

xū wàng rú shì yǐ xiàng fēi xiàng yīng guān rú lái  
虚妄，如是以相、非相应观如来。”

shuō shì yǔ yǐ jù shòu shànxiàn fù bó fó yán shì zūn pō  
说是语已，具寿善现复白佛言：“世尊！颇

yǒu yǒu qíng yú dāng lái shì hòu shí hòu fēn hòu wǔ bǎi suì zhèng  
有有情于当来世，后时、后分、后五百岁，正

fǎ jiāng miè shí fēn zhuǎn shí wén shuō rú shì sè jīng diǎn jù shēng shí  
法将灭时分转时，闻说如是色经典句生实

xiǎng fǒu  
想不？”

fó gào shànxiàn wù zuò shì shuō pō yǒu yǒu qíng yú dāng lái  
佛告善现：“勿作是说：‘颇有有情于当来



shì hòu shí hòu fēn hòu wǔ bǎi suì zhèng fǎ jiāng miè shí fēn zhuǎn  
世，后时、后分、后五百岁，正法将灭时分转  
shí wén shuō rú shì sè jīng diǎn jù shēng shí xiǎng fǒu rán fù shàn  
时，闻说如是色经典句生实想不？’然复，善  
xiàn yǒu pú sà mó hē sà yú dāng lái shì hòu shí hòu fēn hòu wǔ  
现，有菩萨摩诃萨于当来世，后时、后分、后五  
bǎi suì zhèng fǎ jiāng miè shí fēn zhuǎn shí jù zú shī luó jù dé  
百岁，正法将灭时分转时，具足尸罗、具德、  
jù huì  
具慧。

fù cì shàn xiàn bǐ pú sà mó hē sà fēi yú yī fó suǒ  
“复次，善现，彼菩萨摩诃萨非于一佛所  
chéng shì gòng yǎng fēi yú yī fó suǒ zhòng zhū shàn gēn rán fù shàn  
承事供养，非于一佛所种诸善根。然复，善  
xiàn bǐ pú sà mó hē sà yú qí fēi yī bǎi qiān fó suǒ chéng shì  
现，彼菩萨摩诃萨于其非一、百、千佛所承事  
gòng yǎng yú qí fēi yī bǎi qiān fó suǒ zhòng zhū shàn gēn nǎi néng  
供养，于其非一、百、千佛所种诸善根，乃能  
wén shuō rú shì sè jīng diǎn jù dāng dé yī jìng xìn xīn shàn xiàn rú  
闻说如是色经典句，当得一净信心。善现，如  
lái yǐ qí fó zhì xī yǐ zhī bǐ rú lái yǐ qí fó yǎn xī yǐ jiàn bǐ  
来以其佛智悉已知彼，如来以其佛眼悉已见彼。  
shàn xiàn rú lái xī yǐ jué bǐ yī qiè yǒu qíng dāng shēng wú liàng wú shù  
善现，如来悉已觉彼一切有情当生无量无数  
fú jù dāng shè wú liàng wú shù fú jù hé yǐ gù shàn xiàn bǐ  
福聚，当摄无量无数福聚。何以故？善现，彼  
pú sà mó hē sà wú wǒ xiǎng zhuǎn wú yǒu qíng xiǎng wú mìng zhě xiǎng  
菩萨摩诃萨无我想转，无有情想、无命者想、  
wú shì fū xiǎng wú bǔ tè qié luó xiǎng wú yì shēng xiǎng wú mó  
无士夫想、无补特伽罗想、无意生想、无摩  
nà pó xiǎng wú zuò zhě xiǎng wú shòu zhě xiǎng zhuǎn shàn xiàn bǐ  
纳婆想、无作者想、无受者想转。善现，彼  
pú sà mó hē sà wú fǎ xiǎng zhuǎn wú fēi fǎ xiǎng zhuǎn wú xiǎng  
菩萨摩诃萨无法想转、无非法想转，无想  
zhuǎn yì wú fēi xiǎng zhuǎn suǒ yǐ zhě hé shàn xiàn ruò pú sà mó  
转亦无非想转。所以者何？善现，若菩萨摩  
hē sà yǒu fǎ xiǎng zhuǎn bǐ jí yīng yǒu wǒ zhí yǒu qíng zhí mìng zhě  
诃萨有法想转，彼即应有我执、有情执、命者

zhí bǔ tè qié luó děng zhí ruò yǒu fēi fǎ xiǎng zhuǎn bǐ yì yīng yǒu  
执、补特伽罗等执。若有非法想转，彼亦应有  
wǒ zhí yǒu qíng zhí mìng zhě zhí bǔ tè qié luó děng zhí hé yǐ  
我执、有情执、命者执、补特伽罗等执。何以  
gù shàn xiàn bù yīng qǔ fǎ bù yīng qǔ fēi fǎ shì gù rú lái mì  
故？善现，不应取法，不应取非法，是故如来蜜  
74 yì ér shuō fá yù fǎ mén zhū yǒu zhì zhě fǎ shàng yīng duàn hé kuàng  
意而说筏喻法门。诸有智者法尚应断，何况  
fēi fǎ  
非法！”

fó fù gào jù shòu shàn xiàn yán shàn xiàn yú rǔ yì yún hé  
佛复告具寿善现言：“善现，于汝意云何？

pō yǒu shǎo fǎ rú lái yīng zhèng děng jué zhèng dé ā nòu duō luó  
颇有少法，如来、应、正等觉证得阿耨多罗  
sān miǎo sān pú tí yé pō yǒu shǎo fǎ rú lái yīng zhèng děng jué  
三藐三菩提耶？颇有少法，如来、应、正等觉  
shì suǒ shuō yé  
是所说耶？”

shàn xiàn dá yán shì zūn rú wǒ jiě fó suǒ shuō yì zhě wú  
善现答言：“世尊！如我解佛所说义者，无  
yǒu shǎo fǎ rú lái yīng zhèng děng jué zhèng dé ā nòu duō luó sān  
有少法，如来、应、正等觉证得阿耨多罗三  
miǎo sān pú tí yì wú yǒu shǎo fǎ shì rú lái yīng zhèng děng jué  
藐三菩提，亦无有少法，是如来、应、正等觉  
suǒ shuō hé yǐ gù shì zūn rú lái yīng zhèng děng jué suǒ zhèng  
所说。何以故？世尊！如来、应、正等觉所证、  
suǒ shuō suǒ sī wéi fǎ jiē bù kě qǔ bù kě xuān shuō fēi fǎ fēi  
所说、所思惟法皆不可取，不可宣说，非法非  
fēi fǎ hé yǐ gù yǐ zhū xián shèng bǔ tè qié luó jiē shì wú wéi zhī  
非法。何以故？以诸贤圣补特伽罗皆是无为之  
suǒ xiǎn gù  
所显故。”

fó gào shàn xiàn yú rǔ yì yún hé ruò shàn nán zǐ huò shàn  
佛告善现：“于汝意云何？若善男子或善  
nǚ rén yǐ cǐ sān qiān dà qiān shì jiè chéng mǎn qī bǎo chí yòng bù shī  
女人，以此三千大千世界盛满七宝持用布施，

74 大正藏：密；永乐北藏及龙藏：蜜；蜜通密



shì shànnán zǐ huòshàn nǚ rén yóu cǐ yīn yuánsuǒshēng fú jù nìngwéi  
是善男子或善女人，由此因缘所生福聚宁为  
duōfǒu  
多不？”

shànxiàn dá yán shènduō shì zūn shènduō shàn shì  
善现答言：“甚多！世尊！甚多！善逝！

shì shànnán zǐ huòshàn nǚ rén yóu cǐ yīn yuánsuǒshēng fú jù qí liàng  
是善男子或善女人，由此因缘所生福聚其量  
shènduō hé yǐ gù shì zūn fú dé jù fú dé jù zhě rú lái shuō  
甚多。何以故？世尊！福德聚福德聚者，如来说  
wéi fēi fú dé jù shì gù rú lái shuō míng fú dé jù fú dé jù  
为非福德聚，是故如来说名福德聚福德聚。”

fó fù gào shànxiàn yán shànxiàn ruò shànnán zǐ huòshàn nǚ  
佛复告善现言：“善现，若善男子或善女

rén yǐ cǐ sān qiān dà qiān shì jiè chéngmǎn qī bǎo chí yòng bù shī  
人，以此三千大千世界盛满七宝持用布施。

ruò shànnán zǐ huòshàn nǚ rén yú cǐ fǎ mén nǎi zhì sì jù qié tuó  
若善男子或善女人，于此法门乃至四句伽他，

shòu chí dú sòng jiū jìng tōng lì jí guǎng wèi tā xuān shuō kāi  
受持、读诵、究竟通利，及广为他宣说、开

shì rú lǐ zuò yì yóu shì yīn yuánsuǒshēng fú jù shènduō yú qián  
示、如理作意，由是因缘所生福聚，甚多于前

wú liàng wú shù hé yǐ gù yī qiè rú lái yīng zhèngděng jué ā  
无量无数。何以故？一切如来、应、正等觉阿

nònguō luó sān miǎo sān pú tí jiē cóng cǐ jīng chū zhū fó shì zūn jiē  
耨多罗三藐三菩提皆从此经出，诸佛世尊皆

cóng cǐ jīng shēng suǒ yǐ zhě hé shànxiàn zhū fó fǎ zhū fó fǎ zhě  
从此经生。所以者何？善现，诸佛法诸佛法者，

rú lái shuō wéi fēi zhū fó fǎ shì gù rú lái shuō míng zhū fó fǎ zhū fó  
如来说为非诸佛法，是故如来说名诸佛法诸佛

fǎ  
法。”

fó gào shànxiàn yú rǔ yì yún hé zhū yù liú zhě pō zuò shì  
佛告善现：“于汝意云何？诸预流者颇作是

niàn wǒ néng zhèng dé yù liú guǒ fǒu  
念：我能证得预流果不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn zhū yù liú zhě bú zuò shì  
善现答言：“不也！世尊！诸预流者不作是

niàn wǒ néngzhèng dé yù liú zhī guǒ hé yǐ gù shì zūn zhū yù  
念：我能证得预流之果。何以故？世尊！诸预

liú zhě wú shǎosuǒ yù gù míng yù liú bú yù sè shēng xiāng  
流者无少所预，故名预流；不预色、声、香、

wèi chù fǎ gù míng yù liú shì zūn ruò yù liú zhě zuò rú shì  
味、触、法，故名预流。世尊！若预流者作如是

niàn wǒ néngzhèng dé yù liú zhī guǒ jí wéi zhí wǒ yǒuqíng mìng  
念：我能证得预流之果，即为执我、有情、命

zhě shì fū bǔ tè qié luó děng  
者、士夫、补特伽罗等。”

fó gào shànxiàn yú rǔ yì yún hé zhū yī lái zhě pō zuò shì  
佛告善现：“于汝意云何？诸一来者颇作是

niàn wǒ néngzhèng dé yī lái guǒ fǒu  
念：我能证得一来果不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn zhū yī lái zhě bú zuò shì  
善现答言：“不也！世尊！诸一来者不作是

niàn wǒ néngzhèng dé yī lái zhī guǒ hé yǐ gù shì zūn yǐ wú  
念：我能证得一来之果。何以故？世尊！以无

shǎo fǎ zhèng yī lái xìng gù míng yī lái  
少法证一来性，故名一来。”

fó gào shànxiàn yú rǔ yì yún hé zhū bù huánzhě pō zuò  
佛告善现：“于汝意云何？诸不还者颇作

shì niàn wǒ néngzhèng dé bù huán guǒ fǒu  
是念：我能证得不还果不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn zhū bù huánzhě bú zuò shì  
善现答言：“不也！世尊！诸不还者不作是

niàn wǒ néngzhèng dé bù huán zhī guǒ hé yǐ gù shì zūn yǐ wú  
念：我能证得不还之果。何以故？世尊！以无

shǎo fǎ zhèng bù huán xìng gù míng bù huán  
少法证不还性，故名不还。”

fó gào shànxiàn yú rǔ yì yún hé zhū ā luó hàn pō zuò shì  
佛告善现：“于汝意云何？诸阿罗汉颇作是

niàn wǒ néngzhèng dé ā luó hàn fǒu  
念：我能证得阿罗汉不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn zhū ā luó hàn bú zuò shì  
善现答言：“不也！世尊！诸阿罗汉不作是

niàn wǒ néngzhèng dé ā luó hàn xìng hé yǐ gù shì zūn yǐ wú  
念：我能证得阿罗汉性。何以故？世尊！以无



shǎo fǎ míng ā luó hàn yóu shì yīn yuán míng ā luó hàn shì zūn ruò  
少法名阿罗汉，由是因缘名阿罗汉。世尊！若

ā luó hàn zuò rú shì niàn wǒ néng zhèng dé ā luó hàn xìng jí wéi zhí  
阿罗汉作如是念：我能证得阿罗汉性，即为执

wǒ yǒu qíng mìng zhě shì fū bǔ tè qié luó děng suǒ yǐ zhě  
我、有情、命者、士夫、补特伽罗等。所以者

hé shì zūn rú lái yīng zhèng děng jué shuō wǒ dé wú zhēng zhù  
何？世尊！如来、应、正等觉说我得无诤住

zuì wéi dì yī shì zūn wǒ suī shì ā luó hàn yǒng lí tān yù ér wǒ  
最为第一，世尊！我虽是阿罗汉永离贪欲，而我

wèi céng zuò rú shì niàn wǒ dé ā luó hàn yǒng lí tān yù shì zūn  
未曾作如是念：我得阿罗汉永离贪欲。世尊！

wǒ ruò zuò rú shì niàn wǒ dé ā luó hàn yǒng lí tān yù zhě rú lái bù  
我若作如是念：我得阿罗汉永离贪欲者，如来不

yīng jì shuō wǒ yán shàn xiàn shàn nán zǐ dé wú zhēng zhù zuì wéi dì yī  
应记说我言：善现善男子得无诤住最为第一。

yǐ dōu wú suǒ zhù shì gù rú lái shuō míng wú zhēng zhù wú zhēng zhù  
以都无所住，是故如来说名无诤住无诤住。”

fó gào shàn xiàn yú rǔ yì yún hé rú lái xī zài rán dēng  
佛告善现：“于汝意云何？如来昔在然灯

rú lái yīng zhèng děng jué suǒ pō yú shǎo fǎ yǒu suǒ qǔ fǒu  
如来、应、正等觉所，颇于少法有所取不？”

shàn xiàn dá yán fú yě shì zūn rú lái xī zài rán dēng rú  
善现答言：“不也！世尊！如来昔在然灯如

lai yīng zhèng děng jué suǒ dōu wú shǎo fǎ ér yǒu suǒ qǔ  
来、应、正等觉所，都无少法而有所取。”

fó gào shàn xiàn ruò yǒu pú sà zuò rú shì yán wǒ dāng chéng  
佛告善现：“若有菩萨作如是言：‘我当成

bàn fó tǔ gōng dé zhuāng yán rú shì pú sà fēi zhēn shí yǔ hé yǐ  
办佛土功德庄严。’如是菩萨非真实语。何以

gù shàn xiàn fó tǔ gōng dé zhuāng yán fó tǔ gōng dé zhuāng yán zhě  
故？善现，佛土功德庄严佛土功德庄严者，

rú lái shuō fēi zhuāng yán shì gù rú lái shuō míng fó tǔ gōng dé zhuāng  
如来说非庄严，是故如来说名佛土功德庄

yán fó tǔ gōng dé zhuāng yán shì gù shàn xiàn pú sà rú shì dōu wú  
严佛土功德庄严。是故，善现，菩萨如是都无

suǒ zhù yīng shēng qí xīn bú zhù yú sè yīng shēng qí xīn bú zhù fēi sè  
所住应生其心，不住于色应生其心，不住非色

yīngshēng qí xīn bú zhùshēng xiāng wèi chù fǎ yīngshēng qí  
应生其心，不住声、香、味、触、法应生其  
xīn bú zhù fēi shēng xiāng wèi chù fǎ yīngshēng qí xīn dōu  
心，不住非声、香、味、触、法应生其心，都  
wú suǒ zhù yīngshēng qí xīn  
无所住应生其心。”

fó gào shàn xiàn rú yǒu shì fū jù shēn dà shēn qí sè zì tǐ  
佛告善现：“如有士夫具身大身，其色自体  
jiǎ shǐ pì rú miào gāo shān wáng shàn xiàn yú rǔ yì yún hé bǐ zhī  
假使譬如妙高山王。善现，于汝意云何？彼之  
zì tǐ wéi guǎng dà fǒu  
自体为广大不？”

shàn xiàn dá yán bǐ zhī zì tǐ guǎng dà shì zūn guǎng dà  
善现答言：“彼之自体广大！世尊！广大！  
shàn shì hé yǐ gù shì zūn bǐ zhī zì tǐ rú lái shuō fēi bǐ tǐ  
善逝！何以故？世尊！彼之自体，如来说非彼体  
gù míng zì tǐ fēi yǐ bǐ tǐ gù míng zì tǐ  
故名自体，非以彼体故名自体。”

fó gào shàn xiàn yú rǔ yì yún hé nǎi zhì jìng qié hé zhōng  
佛告善现：“于汝意云何？乃至殓伽河中  
suǒ yǒu shā shù jiǎ shǐ yǒu rú shì shā děng jìng qié hé shì zhū jìng qié hé  
所有沙数，假使有如是沙等殓伽河，是诸殓伽河  
shā nìng wéi duō fǒu  
沙宁为多不？”

shàn xiàn dá yán shènduō shì zūn shènduō shàn shì  
善现答言：“甚多！世尊！甚多！善逝！  
zhū jìng qié hé shàng duō wú shù hé kuàng qí shā  
诸殓伽河尚多无数，何况其沙！”

fó yán shàn xiàn wú jīn gào rǔ kāi jué yú rǔ jiǎ shǐ  
佛言：“善现，吾今告汝，开觉于汝，假使  
ruò shàn nán zǐ huò shàn nǚ rén yǐ miào qī bǎo chéng mǎn ěr suǒ jìng qié  
若善男子或善女人，以妙七宝盛满尔所殓伽  
hé shā děng shì jiè fèng shī rú lái yīng zhèng děng jué shàn xiàn  
河沙等世界，奉施如来、应、正等觉。善现，  
yú rǔ yì yún hé shì shàn nán zǐ huò shàn nǚ rén yóu cǐ yīn yuán suǒ  
于汝意云何？是善男子或善女人，由此因缘所  
shēng fú jù nìng wéi duō fǒu  
生福聚宁为多不？”



shànxiàn dá yán shènduō shì zūn shènduō shàn shì  
善现答言：“甚多！世尊！甚多！善逝！

shì shànnán zǐ huòshàn nǚ rén yóu cǐ yīn yuánsuǒshēng fú jù qí liàng  
是善男子或善女人，由此因缘所生福聚其量  
shènduō  
甚多。”

fó fù gào shànxiàn ruò yǐ qī bǎochéngmǎn ěr suǒ shā dēng  
佛复告善现：“若以七宝盛满尔所沙等

shì jiè fèng shī rú lái yīng zhèngděngjué ruò shànnán zǐ huòshàn  
世界，奉施如来、应、正等觉。若善男子或善  
nǚ rén yú cǐ fǎ mén nǎi zhì sì jù qié tuó shòu chí dú sòng  
女人，于此法门乃至四句伽他，受持、读诵、  
jiū jìngtōng lì jí guǎngwèi tā xuānshuō kāi shì rú lǐ zuò yì  
究竟通利，及广为他宣说、开示、如理作意，  
yóu cǐ yīn yuánsuǒshēng fú jù shènduō yú qián wú liàng wú shù  
由此因缘所生福聚，甚多于前无量无数。

fù cì shànxiàn ruò dì fāngsuǒ yú cǐ fǎ mén nǎi zhì wèi  
“复次，善现，若地方所于此法门乃至为

tā xuānshuō kāi shì sì jù qié tuó cǐ dì fāngsuǒshàngwèi shì jiān zhū  
他宣说、开示四句伽他，此地方所尚为世间诸  
tiān jí rén ā sù luò dēng zhī suǒ gòngyǎng rú fó líng miào hé kuàng  
天及人、阿素洛等之所供养如佛灵庙，何况  
yǒunéng yú cǐ fǎ mén jù zú jiū jìng shū xiě shòu chí dú sòng  
有能于此法门具足究竟、书写、受持、读诵、  
jiū jìngtōng lì jí guǎngwèi tā xuānshuō kāi shì rú lǐ zuò yì  
究竟通利，及广为他宣说、开示、如理作意！

rú shì yǒuqíngchéng jiù zuì shèng xī yǒugōng dé cǐ dì fāngsuǒ dà shī  
如是有情成就最胜希有功德。此地方所大师  
suǒ zhù huò suí yī yī zūnzhòngchùsuǒ ruò zhū yǒu zhì tóngfàn xíng  
所住，或随一一尊重处所，若诸有智、同梵行  
zhě  
者。”

shuō shì yǔ yǐ jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn dāng  
说是语已，具寿善现复白佛言：“世尊！当

hé míng cǐ fǎ mén wǒ dāng yún hé fèng chí  
何名此法门？我当云何奉持？”

zuò shì yǔ yǐ fó gào shànxiàn yán jù shòu jīn cǐ fǎ mén  
作是语已，佛告善现言：“具寿！今此法门

míng wéi néng duàn jīn gāng bō rě bō luó mì duō rú shì míng zì rǔ dāng  
名为能断金刚般若波罗蜜多，如是名字汝当  
fèng chí hé yǐ gù shàn xiàn rú shì bō rě bō luó mì duō rú lái  
奉持。何以故？善现，如是般若波罗蜜多，如来  
shuō wéi fēi bō rě bō luó mì duō shì gù rú lái shuō míng bō rě bō luó  
说为非般若波罗蜜多，是故如来说名般若波罗  
mì duō  
蜜多。”

fó gào shàn xiàn yú rǔ yì yún hé pō yǒu shǎo fǎ rú lái  
佛告善现：“于汝意云何？颇有少法如来  
kě shuō fǒu  
可说不？”

shàn xiàn dá yán fú yě shì zūn wú yǒu shǎo fǎ rú lái kě  
善现答言：“不也！世尊！无有少法如来可  
shuō  
说。”

fó gào shàn xiàn nǎi zhì sān qiān dà qiān shì jiè dà dì wēi chén  
佛告善现：“乃至三千大千世界大地微尘  
nìng wéi duō fǒu  
宁为多不？”

shàn xiàn dá yán cǐ dì wēi chén shèn duō shì zūn shèn duō  
善现答言：“此地微尘甚多！世尊！甚多！  
shàn shì  
善逝！”

fó yán shàn xiàn dà dì wēi chén rú lái shuō fēi wēi chén  
佛言：“善现，大地微尘，如来说非微尘，  
shì gù rú lái shuō míng dà dì wēi chén zhū shì jiè rú lái shuō fēi shì  
是故如来说名大地微尘；诸世界，如来说非世  
jiè shì gù rú lái shuō míng shì jiè  
界，是故如来说名世界。”

fó gào shàn xiàn yú rǔ yì yún hé yīng yǐ sān shí èr dà shì  
佛告善现：“于汝意云何？应以三十二大士  
fū xiàng guān yú rú lái yīng zhèng děng jué fǒu  
夫相观于如来、应、正等觉不？”

shàn xiàn dá yán fú yě shì zūn bù yīng yǐ sān shí èr dà  
善现答言：“不也！世尊！不应以三十二大  
shì fū xiàng guān yú rú lái yīng zhèng děng jué hé yǐ gù shì  
士夫相观于如来、应、正等觉。何以故？世



zūn sān shí èr dà shì fū xiàng rú lái shuō wéi fēi xiàng shì gù rú  
尊！三十二大士夫相，如来说为非相，是故如  
lái shuō míng sān shí èr dà shì fū xiàng  
来说名三十二大士夫相。”

fó fù gào shàn xiàn yán jiǎ shǐ ruò yǒu shàn nán zǐ huò shàn nǚ  
佛复告善现言：“假使若有善男子或善女  
rén yú rì rì fēn shě shī jìng qié hé shā děng zì tǐ rú shì jīng jìng qié  
人，于日日分舍施殍伽河沙等自体，如是经殍伽  
hé shā děng jié shù shě shī zì tǐ fù yǒu shàn nán zǐ huò shàn nǚ rén  
河沙等劫数舍施自体。复有善男子或善女人，  
yú cǐ fǎ mén nǎi zhì sì jù qié tuó shòu chí dú sòng jiū jìng tōng  
于此法门乃至四句伽他，受持、读诵、究竟通  
lì jí guǎng wèi tā xuān shuō kāi shì rú lǐ zuò yì yóu shì yīn  
利，及广为他宣说、开示、如理作意，由是因  
yuán suǒ shēng fú jù shèn duō yú qián wú liàng wú shù  
缘所生福聚，甚多于前无量无数。”

ěr shí jù shòu shàn xiàn wén fǎ wēi lì bēi qì duò lèi fǔ yǎng  
尔时，具寿善现闻法威力悲泣堕泪，俛仰  
mén lèi ér bái fó yán shèn qí xī yǒu shì zūn zuì jí xī yǒu  
扞泪而白佛言：“甚奇希有！世尊！最极希有！  
shàn shì rú lái jīn zhě suǒ shuō fǎ mén pǔ wèi fā qù zuì shàng shèng  
善逝！如来今者所说法门，普为发趣最上乘  
zhě zuò zhū yì lì pǔ wèi fā qù zuì shèng shèng zhě zuò zhū yì lì shì  
者作诸义利，普为发趣最胜乘者作诸义利。世  
zūn wǒ xī shēng zhì yǐ lái wèi céng dé wén rú shì fǎ mén shì zūn  
尊！我昔生智以来，未曾得闻如是法门。世尊！  
ruò zhū yǒu qíng wén shuō rú shì shēn jīng diǎn shēng zhēn shí xiǎng dāng  
若诸有情闻说如是甚深经典生真实想，当  
zhī chéng jiù zuì shèng xī yǒu hé yǐ gù shì zūn zhū zhēn shí xiǎng  
知成就最胜希有。何以故？世尊！诸真实想  
zhēn shí xiǎng zhě rú lái shuō wéi fēi xiǎng shì gù rú lái shuō míng zhēn  
真实想者，如来说为非想，是故如来说名真  
shí xiǎng zhēn shí xiǎng shì zūn wǒ jīn wén shuō rú shì fǎ mén líng wù  
实想真实想。世尊！我今闻说如是法门，领悟、  
xìn jiě wèi wéi xī yǒu ruò zhū yǒu qíng yú dāng lái shì hòu shí hòu fēn  
信解未为希有。若诸有情于当来世，后时、后分、  
hòu wǔ bǎi suì zhèng fǎ jiāng miè shí fēn zhuǎn shí dāng yú rú shì shèn  
后五百岁，正法将灭时分转时，当于如是甚

shēn fǎ mén lǐng wù xìn jiě shòu chí dú sòng jiū jìng tōng lì  
深法门，领悟、信解、受持、读诵、究竟通利，  
jí guǎng wèi tā xuān shuō kāi shì rú lǐ zuò yì dāng zhī chéng jiù  
及广为他宣说、开示、如理作意，当知成就  
zuì shèng xī yǒu hé yǐ gù shì zūn bǐ zhū yǒu qíng wú wǒ xiǎng  
最胜希有。何以故？世尊！彼诸有情无我想  
zhuǎn wú yǒu qíng xiǎng wú mìng zhě xiǎng wú shì fū xiǎng wú bǔ  
转，无有情想、无命者想、无士夫想、无补  
tè qié luó xiǎng wú yì shēng xiǎng wú mó nà pó xiǎng wú zuò zhě  
特伽罗想、无意生想、无摩纳婆想、无作者  
xiǎng wú shòu zhě xiǎng zhuǎn suǒ yǐ zhě hé shì zūn zhū wǒ xiǎng  
想、无受者想转。所以者何？世尊！诸我想  
jí shì fēi xiǎng zhū yǒu qíng xiǎng mìng zhě xiǎng shì fū xiǎng bǔ  
即是非想，诸有情想、命者想、士夫想、补  
tè qié luó xiǎng yì shēng xiǎng mó nà pó xiǎng zuò zhě xiǎng shòu  
特伽罗想、意生想、摩纳婆想、作者想、受  
zhě xiǎng jí shì fēi xiǎng hé yǐ gù zhū fó shì zūn lí yī qiè xiǎng  
者想即是非想。何以故？诸佛世尊离一切想。”

zuò shì yǔ yǐ ěr shí shì zūn gào jù shòu shàn xiàn yán rú  
作是语已，尔时，世尊告具寿善现言：“如  
shì rú shì shàn xiàn ruò zhū yǒu qíng wén shuō rú shì shèn shēn jīng diǎn  
是！如是！善现，若诸有情闻说如是甚深经典，  
bù jīng bú jù wú yǒu bù wèi dāng zhī chéng jiù zuì shèng xī yǒu  
不惊、不惧、无有怖畏，当知成就最胜希有。  
hé yǐ gù shàn xiàn rú lái shuō zuì shèng bō luó mì duō wèi bō rě  
何以故？善现，如来说最胜波罗蜜多，谓般若  
bō luó mì duō shàn xiàn rú lái suǒ shuō zuì shèng bō luó mì duō wú  
波罗蜜多。善现，如来所说最胜波罗蜜多，无  
liàng zhū fó shì zūn suǒ gòng xuān shuō gù míng zuì shèng bō luó mì duō  
量诸佛世尊所共宣说，故名最胜波罗蜜多。  
rú lái shuō zuì shèng bō luó mì duō jí fēi bō luó mì duō shì gù rú lái  
如来说最胜波罗蜜多即非波罗蜜多，是故如来  
shuō míng zuì shèng bō luó mì duō  
说名最胜波罗蜜多。

fù cì shàn xiàn rú lái shuō rěn rǔ bō luó mì duō jí fēi  
“复次，善现，如来说忍辱波罗蜜多即非  
bō luó mì duō shì gù rú lái shuō míng rěn rǔ bō luó mì duō hé yǐ gù  
波罗蜜多，是故如来说名忍辱波罗蜜多。何以故？



shànxiàn wǒ xī guò qù shì céngwéi jié lì wángduàn zhī jié ròu wǒ yú  
善现，我昔过去世曾为羯利王断支节肉，我于  
ěr shí dōu wú wǒ xiǎng huò yǒu qíng xiǎng huò mìng zhě xiǎng huò shì fū  
尔时都无我想、或有情想、或命者想、或士夫  
xiǎng huò bǔ tè qié luó xiǎng huò yì shēng xiǎng huò mó nà pó xiǎng  
想、或补特伽罗想、或意生想、或摩纳婆想、  
huò zuò zhě xiǎng huò shòu zhě xiǎng wǒ yú ěr shí dōu wú yǒu xiǎng yì fēi  
或作者想、或受者想，我于尔时都无有想亦非  
wú xiǎng hé yǐ gù shànxiàn wǒ yú ěr shí ruò yǒu wǒ xiǎng jí  
无想。何以故？善现，我于尔时若有我想，即  
yú ěr shí yīng yǒu huì xiǎng wǒ yú ěr shí ruò yǒu yǒu qíng xiǎng mìng zhě  
于尔时应有恚想；我于尔时若有有情想、命者  
xiǎng shì fū xiǎng bǔ tè qié luó xiǎng yì shēng xiǎng mó nà pó  
想、士夫想、补特伽罗想、意生想、摩纳婆  
xiǎng zuò zhě xiǎng shòu zhě xiǎng jí yú ěr shí yīng yǒu huì xiǎng  
想、作者想、受者想，即于尔时应有恚想。  
hé yǐ gù shànxiàn wǒ yì guò qù wǔ bǎi shēng zhōng céng wéi zì  
何以故？善现，我忆过去五百生中，曾为自  
hào rěn rǔ xiān rén wǒ yú ěr shí dōu wú wǒ xiǎng wú yǒu qíng xiǎng  
号忍辱仙人，我于尔时都无我想、无有情想、  
wú mìng zhě xiǎng wú shì fū xiǎng wú bǔ tè qié luó xiǎng wú yì shēng  
无命者想、无士夫想、无补特伽罗想、无意生  
xiǎng wú mó nà pó xiǎng wú zuò zhě xiǎng wú shòu zhě xiǎng wǒ  
想、无摩纳婆想、无作者想、无受者想，我  
yú ěr shí dōu wú yǒu xiǎng yì fēi wú xiǎng shì gù shànxiàn pú sà  
于尔时都无有想亦非无想。是故，善现，菩萨  
mó hē sà yuǎn lí yī qiè xiǎng yīng fā ā nòu duō luó sān miǎo sān pú  
摩诃萨远离一切想，应发阿耨多罗三藐三菩  
tí xīn bú zhù yú sè yīng shēng qí xīn bú zhù fēi sè yīng shēng qí xīn  
提心，不住于色应生其心，不住非色应生其心，  
bú zhù shēng xiāng wèi chù fǎ yīng shēng qí xīn bú zhù fēi shēng  
不住声、香、味、触、法应生其心，不住非声、  
xiāng wèi chù fǎ yīng shēng qí xīn dōu wú suǒ zhù yīng shēng qí xīn  
香、味、触、法应生其心，都无所住应生其心。  
hé yǐ gù shànxiàn zhū yǒu suǒ zhù zé wéi fēi zhù shì gù rú lái shuō  
何以故？善现，诸有所住则为非住。是故如来说  
zhū pú sà yīng wú suǒ zhù ér xíng bù shī bù yīng zhù sè shēng xiāng  
诸菩萨应无所住而行布施，不应住色、声、香、

wèi chù fǎ ér xíng bù shī  
味、触、法而行布施。

fù cì shànxiàn pú sà mó hē sà wèi zhū yǒu qíng zuò yì lì  
“复次，善现，菩萨摩诃萨为诸有情作义利

gù yīngdāng rú shì qì shě bù shī hé yǐ gù shànxiàn zhū yǒu  
故，应当如是弃舍布施。何以故？善现，诸有

qíngxiǎng jí shì fēi xiǎng yī qiè yǒu qíng rú lái jí shuō wéi fēi yǒu qíng  
情想即是非想；一切有情，如来即说为非有情。

shànxiàn rú lái shì shí yǔ zhě dì yǔ zhě rú yǔ zhě bú yì yǔ  
善现，如来是实语者、谛语者、如语者、不异语

zhě  
者。

fù cì shànxiàn rú lái xiànrú qiánděngsuǒ zhèng fǎ huò suǒ  
“复次，善现，如来现前等所证法、或所

shuō fǎ huò suǒ sī fǎ jí yú qí zhōng fēi dì fēi wàng shànxiàn  
说法、或所思法，即于其中非谛非妄。善现，

pì rú shì fū rù yú àn shì dōu wú suǒ jiàn dāng zhī pú sà ruò duò yú  
譬如士夫入于暗室，都无所见，当知菩萨若堕于

shì wèi duò yú shì ér xíng bù shī yì fù rú shì shànxiàn pì rú  
事，谓堕于事而行布施，亦复如是。善现，譬如

míngyǎn shì fū guò yè xiǎo yǐ rì guāng chū shí jiàn zhǒng zhǒng sè dāng  
明眼士夫过夜晓已，日光出时见种种色，当

zhī pú sà bú duò yú shì wèi bú duò shì ér xíng bù shī yì fù rú shì  
知菩萨不堕于事，谓不堕事而行布施，亦复如是。

fù cì shànxiàn ruò shàn nán zǐ huò shàn nǚ rén yú cǐ fǎ  
“复次，善现，若善男子或善女人于此法

ménshòu chí dú sòng jiū jìng tōng lì jí guǎng wèi tā xuānshuō  
门受持、读诵、究竟通利，及广为他宣说、

kāi shì rú lǐ zuò yì zé wéi rú lái yǐ qí fó zhì xī zhī shì rén  
开示、如理作意，则为如来以其佛智悉知是人，

zé wéi rú lái yǐ qí fó yǎn xī jiàn shì rén zé wéi rú lái xī jué shì rén  
则为如来以其佛眼悉见是人，则为如来悉觉是人。

rú shì yǒu qíng yī qiè dāng shēng wú liàng fú jù  
如是有情一切当生无量福聚。

fù cì shànxiàn jiǎ shǐ shàn nán zǐ huò shàn nǚ rén rì  
“复次，善现，假使善男子或善女人，日

chū shí fēn yǐ jìng qié hé shā děng zì tǐ bù shī rì zhōng shí fēn fù yǐ  
初时分以殄伽河沙等自体布施，日中时分复以



jìng qié hé shāděng zì tǐ bù shī      rì hòu shí fēn yì yǐ jìng qié hé shā  
殄伽河沙等自体布施，日后时分亦以殄伽河沙  
děng zì tǐ bù shī yóu cǐ fǎ<sup>75</sup> mén      jīng yú jù zhī nà yǔ duō bǎi qiān  
等自体布施，由此法<sup>75</sup>门，经于俱胝那庾多百千  
jié yǐ zì tǐ bù shī      ruò yǒu wén shuō rú shì fǎ mén bù shēng fěi bàng  
劫以自体布施。若有闻说如是法门不生诽谤，  
yóu cǐ yīn yuán suǒ shēng fú jù      shàng duō yú qián wú liàng wú shù      hé  
由此因缘所生福聚，尚多于前无量无数，何  
kuàng néng yú rú shì fǎ mén jù zú bì jìng      shū xiě      shòu chí      dú sòng  
况能于如是法门具足毕竟、书写、受持、读诵、  
jiū jìng tōng lì      jí guǎng wèi tā xuān shuō      kāi shì      rú lǐ zuò yì  
究竟通利，及广为他宣说、开示、如理作意！

fù cì      shàn xiàn      rú shì fǎ mén bù kě sī yì      bù kě  
“复次，善现，如是法门不可思议、不可

chēng liáng      yīng dāng xī jì bù kě sī yì suǒ gǎn yì shú      shàn xiàn  
称量，应当希冀不可思议所感异熟。善现，  
rú lái xuān shuō rú shì fǎ mén      wèi yù ráo yì qù zuì shàng shèng zhū yǒu  
如来宣说如是法门，为欲饶益趣最上乘诸有  
qíng gù      wèi yù ráo yì qù zuì shèng shèng zhū yǒu qíng gù      shàn xiàn ruò  
情故，为欲饶益趣最胜上乘诸有情故。善现，若  
yǒu yú cǐ fǎ mén shòu chí      dú sòng      jiū jìng tōng lì      jí guǎng wèi tā  
有于此法门受持、读诵、究竟通利，及广为他  
xuān shuō      kāi shì      rú lǐ zuò yì      jí wéi rú lái yǐ qí fó zhì xī zhī  
宣说、开示、如理作意，即为如来以其佛智悉知  
shì rén      jí wéi rú lái yǐ qí fó yǎn xī jiàn shì rén      zé wéi rú lái xī  
是人，即为如来以其佛眼悉见是人，则为如来悉  
jué shì rén      rú shì yǒu qíng yī qiè chéng jiù wú liàng fú jù      jiē dāng  
觉是人。如是有情一切成就无量福聚，皆当

chéng jiù bù kě sī yì      bù kě chēng liáng wú biān fú jù      shàn xiàn  
成就不可思议、不可称量无边福聚。善现，  
rú shì yī qiè yǒu qíng      qí jiān hè dān rú lái wú shàng zhèng děng pú tí  
如是一切有情，其肩荷担如来无上正等菩提。

hé yǐ gù      shàn xiàn      rú shì fǎ mén fēi zhū xià liè xìn jiě yǒu qíng suǒ  
何以故？善现，如是法门非诸下劣信解有情所  
néng tīng wén      fēi zhū wǒ jiàn      fēi zhū yǒu qíng jiàn      fēi zhū mìng zhě jiàn  
能听闻，非诸我见、非诸有情见、非诸命者见、

<sup>75</sup> 大正藏：异；永乐北藏及龙藏：法

fēi zhū shì fū jiàn fēi zhū bǔ tè qié luó jiàn fēi zhū yì shēngjiàn fēi  
非诸士夫见、非诸补特伽罗见、非诸意生见、非  
zhū mó nà pó jiàn fēi zhū zuò zhě jiàn fēi zhū shòu zhě jiàn suǒ néng tīng  
诸摩纳婆见、非诸作者见、非诸受者见所能听  
wén cǐ děng ruò néng shòu chí dú sòng jiū jìng tōng lì jí guǎng  
闻。此等若能受持、读诵、究竟通利，及广  
wèi tā xuānshuō kāi shì rú lǐ zuò yì wú yǒu shì chù  
为他宣说、开示、如理作意，无有是处。

fù cì shànxiàn ruò dì fāngsuǒ wén cǐ jīng diǎn cǐ dì  
“复次，善现，若地方所闻<sup>76</sup>此经典，此地  
fāngsuǒ dāng wéi shì jiān zhū tiān jí rén ā sù luò děng zhī suǒ gòng yǎng  
方所当为世间诸天及人、阿素洛等之所供养、  
lǐ jìng yòu rào rú fó líng miào  
礼敬、右绕如佛灵庙。

fù cì shànxiàn ruò shàn nán zǐ huò shàn nǚ rén yú cǐ jīng  
“复次，善现，若善男子或善女人于此经  
diǎnshòu chí dú sòng jiū jìng tōng lì jí guǎng wèi tā xuānshuō  
典受持、读诵、究竟通利，及广为他宣说、  
kāi shì rú lǐ zuò yì ruò zāo qīng huǐ jí zāo qīng huǐ suǒ yǐ zhě  
开示、如理作意，若遭轻毁、极遭轻毁。所以者  
hé shànxiàn shì zhū yǒu qíng sù shēng suǒ zào zhū bú jìng yè yīng gǎn è  
何？善现，是诸有情宿生所造诸不净业应感恶  
qù yǐ xiàn fǎ zhōng zāo qīng huǐ gù sù shēng suǒ zào zhū bú jìng yè jiē  
趣，以现法中遭轻毁故，宿生所造诸不净业皆  
xī xiāo jìn dāng dé wú shàng zhèng děng pú tí hé yǐ gù shànxiàn  
悉消尽，当得无上正等菩提。何以故？善现，  
wǒ yì guò qù yú wú shù jié fù guò wú shù yú rán dēng rú lái yīng  
我忆过去于无数劫复过无数，于然灯如来、应、  
zhèng děng jué xiān fù guò xiān céng zhí bā shí sì jù zhī nà yǔ duō bǎi  
正等觉先复过先，曾值八十四俱胝那庾多百  
qiān zhū fó wǒ jiē chéng shì jì chéng shì yǐ jiē wú wéi fàn shànxiàn  
千诸佛我皆承事，既承事已皆无违犯。善现，  
wǒ yú rú shì zhū fó shì zūn jiē dé chéng shì jì chéng shì yǐ jiē wú  
我于如是诸佛世尊皆得承事，既承事已皆无  
wéi fàn ruò zhū yǒu qíng hòu shí hòu fēn hòu wǔ bǎi suì zhèng fǎ  
违犯。若诸有情后时、后分、后五百岁，正法

<sup>76</sup> 大正藏：开；永乐北藏及龙藏：闻



jiāngmiè shí fēnzhuǎn shí yú cǐ jīng diǎnshòu chí dú sòng jiū jìng tōng  
将灭时分转时，于此经典受持、读诵、究竟通  
lì jí guǎngwèi tā xuānshuō kāi shì rú lǐ zuò yì shànxiàn  
利，及广为他宣说、开示、如理作意。善现，  
wǒ xiān fú jù yú cǐ fú jù bǎi fēn jì zhī suǒ bù néng jí rú shì qiān  
我先福聚于此福聚，百分计之所不能及，如是千  
fēn ruò bǎi qiān fēn ruò jù zhī bǎi qiān fēn ruò jù zhī nà yǔ duō bǎi  
分、若百千分、若俱抵百千分、若俱抵那庾多百  
qiān fēn ruò shù fēn ruò jì fēn ruò suàn fēn ruò yù fēn ruò wū  
千分、若数分、若计分、若算分、若喻分、若邬  
bō ní shā tán fēn yì bù néng jí shànxiàn wǒ ruò jù shuō dāng yú ěr  
波尼杀昙分亦不能及。善现，我若具说当于尔  
shí shì shàn nán zǐ huò shàn nǚ rén suǒ shēng fú jù nǎi zhì shì shàn nán  
时是善男子或善女人所生福聚，乃至是善男  
zǐ shì shàn nǚ rén suǒ shè fú jù yǒu zhū yǒu qíng zé biàn mí mèn xīn huò  
子是善女人所摄福聚，有诸有情则便迷闷心惑  
kuánguàn shì gù shànxiàn rú lái xuān shuō rú shì fǎ mén bù kě  
狂乱。是故，善现，如来宣说如是法门不可  
sī yì bù kě chēng liáng yīng dāng xī jì bù kě sī yì suǒ gǎn yì  
思议、不可称量，应当希冀不可思议所感异  
shú  
熟。”

ěr shí jù shòu shànxiàn fù bó fó yán shì zūn zhū yǒu fā  
尔时，具寿善现复白佛言：“世尊！诸有发

qù pú sà shèngzhě yīng yún hé zhù yún hé xiū xíng yún hé shè fú  
趣菩萨乘者，应云何住？云何修行？云何摄伏  
qí xīn  
其心？”

fó gào shànxiàn zhū yǒu fā qù pú sà shèngzhě yīng dāng fā  
佛告善现：“诸有发趣菩萨乘者，应当发

qǐ rú shì zhī xīn wǒ dāng jiē lìng yī qiè yǒu qíng yú wú yú yī miào  
起如是之心：‘我当皆令一切有情于无余依妙

niè pán jiè ér bō niè pán suī dù rú shì yī qiè yǒu qíng lìng miè dù yǐ  
涅槃界而般涅槃，虽度如是一切有情令灭度已，

ér wú yǒu qíng dé miè dù zhě hé yǐ gù shànxiàn ruò zhū pú sà  
而无有情得灭度者。’何以故？善现，若诸菩萨

mó hē sà yǒu qíng xiǎng zhuǎn bù yīng shuō míng pú sà mó hē sà suǒ yǐ  
摩诃萨有情想转，不应说名菩萨摩诃萨。所以

zhě hé ruò zhū pú sà mó hē sà bù yīngshuō yán yǒu qíng xiǎng zhuǎn  
者何？若诸菩萨摩诃萨不应说言有情想转。

rú shì mìng zhě xiǎng shì fū xiǎng bǔ tè qié luó xiǎng yì shēng xiǎng  
如是命者想、士夫想、补特伽罗想、意生想、

mó nà pó xiǎng zuò zhě xiǎng shòu zhě xiǎng zhuǎn dāng zhī yì ěr  
摩纳婆想、作者想、受者想转，当知亦尔。

hé yǐ gù shàn xiàn wú yǒu shǎo fǎ míng wéi fā qù pú sà shèng zhě  
何以故？善现，无有少法名为发趣菩萨乘者。”

fó gào shàn xiàn yú rǔ yì yún hé rú lái xī yú rán dēng  
佛告善现：“于汝意云何？如来昔于然灯

rú lái yīng zhèngděng jué suǒ pō yǒu shǎo fǎ néng zhèng ā nòu duō  
如来、应、正等觉所，颇有少法能证阿耨多

luó sān miǎo sān pú tí fǒu  
罗三藐三菩提不？”

zuò shì yǔ yǐ jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn rú wǒ  
作是语已，具寿善现白佛言：“世尊！如我

jiě fó suǒ shuō yì zhě rú lái xī yú rán dēng rú lái yīng zhèngděng  
解佛所说义者，如来昔于然灯如来、应、正等

jué suǒ wú yǒu shǎo fǎ néng zhèng ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí  
觉所，无有少法能证阿耨多罗三藐三菩提。”

shuō shì yǔ yǐ fó gào jù shòu shàn xiàn yán rú shì rú shì  
说是语已，佛告具寿善现言：“如是！如是！

shàn xiàn rú lái xī yú rán dēng rú lái yīng zhèngděng jué suǒ  
善现，如来昔于然灯如来、应、正等觉所，

wú yǒu shǎo fǎ néng zhèng ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí hé yǐ gù  
无有少法能证阿耨多罗三藐三菩提。何以故？

shàn xiàn rú lái xī yú rán dēng rú lái yīng zhèngděng jué suǒ  
善现，如来昔于然灯如来、应、正等觉所，

ruò yǒu shǎo fǎ néng zhèng ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí zhě rán dēng  
若有少法能证阿耨多罗三藐三菩提者，然灯

rú lái yīng zhèngděng jué bù yīng shòu wǒ jì yán rǔ mó nà pó  
如来、应、正等觉不应授我记言：‘汝摩纳婆

yú dāng lái shì míng shì jiā móu ní rú lái yīng zhèngděng jué shàn  
于当来世名释迦牟尼如来、应、正等觉。’善

xiàn yǐ rú lái wú yǒu shǎo fǎ néng zhèng ā nòu duō luó sān miǎo sān pú  
现，以如来无有少法能证阿耨多罗三藐三菩

tí shì gù rán dēng rú lái yīng zhèngděng jué shòu wǒ jì yán  
提，是故然灯如来、应、正等觉授我记言：



rǔ mó nà pó yú dāng lái shì míng shì jiā móu ní rú lái yīng zhèng  
‘汝摩纳婆于当来世名释迦牟尼如来、应、正

děngjué suǒ yǐ zhě hé shànxiàn yán rú lái zhě jí shì zhēn shí  
等觉。’所以者何？善现，言如来者，即是真实

zhēn rú zēng yǔ yán rú lái zhě jí shì wú shēng fǎ xìngzēng yǔ yán  
真如增语；言如来者，即是无生法性增语；言

rú lái zhě jí shì yǒng duàn dào lù zēng yǔ yán rú lái zhě jí shì  
如来者，即是永断道路增语；言如来者，即是

bì jìng bù shēng zēng yǔ hé yǐ gù shànxiàn ruò shí wú shēng jí zuì  
毕竟不生增语。何以故？善现，若实无生即最

shèng yì  
胜义。

shànxiàn ruò rú shì shuō rú lái yīng zhèngděngjué néng  
“善现，若如是说如来、应、正等觉能

zhèng ā nòuduō luó sānmiǎosān pú tí zhě dāng zhī cǐ yán wéi bù zhēn  
证阿耨多罗三藐三菩提者，当知此言为不真

shí suǒ yǐ zhě hé shànxiàn yóu bǐ bàng wǒ qǐ bù shí zhí hé  
实。所以者何？善现，由彼谤我起不实执。何

yǐ gù shànxiàn wú yǒushǎo fǎ rú lái yīng zhèngděngjué néng  
以故？善现，无有少法，如来、应、正等觉能

zhèng ā nòuduō luó sānmiǎosān pú tí shànxiàn rú lái xiànrú qiánděng  
证阿耨多罗三藐三菩提。善现，如来现前等

suǒzhèng fǎ huòsuǒshuō fǎ huòsuǒ sī fǎ jí yú qí zhōng fēi dì  
所证法，或所说法、或所思法，即于其中非谛

fēi wàng shì gù rú lái shuō yī qiè fǎ jiē shì fó fǎ shànxiàn yī  
非妄，是故如来说一切法皆是佛法。善现，一

qiè fǎ yī qiè fǎ zhě rú lái shuō fēi yī qiè fǎ shì gù rú lái shuō  
切法一切法者，如来说非一切法，是故如来说

míng yī qiè fǎ yī qiè fǎ  
名一切法一切法。”

fó gào shànxiàn pì rú shì fū jù shēn dà shēn  
佛告善现：“譬如士夫具身大身。”

jù shòushànxiàn jí bó fó yán shì zūn rú lái suǒshuō shì fū  
具寿善现即白佛言：“世尊！如来所说士夫

jù shēn dà shēn rú lái shuō wéi fēi shēn shì gù shuō míng jù shēn dà  
具身大身，如来说为非身，是故说名具身大

shēn  
身。”

fó yán shànxiàn rú shì rú shì ruò zhū pú sà zuò rú  
佛言：“善现，如是，如是！若诸菩萨作如

shì yán wǒ dāng miè dù wú liàng yǒu qíng shì zé bù yīng shuō míng pú  
是言：“我当灭度无量有情。”是则不应说名菩

sà hé yǐ gù shànxiàn pō yǒu shǎo fǎ míng pú sà fǒu  
萨。何以故？善现，颇有少法名菩萨不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn wú yǒu shǎo fǎ míng wéi pú  
善现答言：“不也！世尊！无有少法名为菩  
sà”  
萨。”

fó gào shànxiàn yǒu qíng yǒu qíng zhě rú lái shuō fēi yǒu qíng gù  
佛告善现：“有情有情者，如来说非有情故

míng yǒu qíng shì gù rú lái shuō yī qiè fǎ wú yǒu yǒu qíng wú yǒu mìng  
名有情，是故如来说一切法无有有情、无有命

zhě wú yǒu shì fū wú yǒu bǔ tè jiā luó děng shànxiàn ruò zhū  
者、无有士夫、无有补特伽罗等。善现，若诸

pú sà zuò rú shì yán wǒ dāng chéng bàn fó tǔ gōng dé zhuāng yán  
菩萨作如是言：“我当 成 办佛土功德 庄 严。”

yì rú shì shuō hé yǐ gù shànxiàn fó tǔ gōng dé zhuāng yán fó  
亦如是说。何以故？善现，佛土功德 庄 严佛

tǔ gōng dé zhuāng yán zhě rú lái shuō fēi zhuāng yán shì gù rú lái shuō  
土功德 庄 严者，如来说非 庄 严，是故如来说

míng fó tǔ gōng dé zhuāng yán fó tǔ gōng dé zhuāng yán shànxiàn ruò  
名佛土功德 庄 严佛土功德 庄 严。善现，若

zhū pú sà yú wú wǒ fǎ wú wǒ fǎ shēn xìn jiě zhě rú lái yīng zhèng  
诸菩萨于无我法无我法深信解者，如来、应、正

děng jué shuō wéi pú sà  
等觉说为菩萨<sup>77</sup>。”

fó gào shànxiàn yú rǔ yì yún hé rú lái děng xiàn yǒu ròu  
佛告善现：“于汝意云何？如来等现有肉

yǎn fǒu  
眼不？”

shànxiàn dá yán rú shì shì zūn rú lái děng xiàn yǒu ròu yǎn  
善现答言：“如是！世尊！如来等现有肉眼。”

fó yán shànxiàn yú rǔ yì yún hé rú lái děng xiàn yǒu tiān  
佛言：“善现，于汝意云何？如来等现有天

<sup>77</sup> 大正藏：菩萨菩萨；永乐北藏及龙藏：菩萨



yǎn fǒu  
眼不？”

shànxiàn dá yán      rú shì      shì zūn      rú lái      děngxiànyǒutiānyǎn  
善现答言：“如是！世尊！如来等现有天眼。”

fó yán      shànxiàn      yú rǔ      yì yún hé      rú lái      děngxiànyǒu huì  
佛言：“善现，于汝意云何？如来等现有慧

yǎn fǒu  
眼不？”

shànxiàn dá yán      rú shì      shì zūn      rú lái      děngxiànyǒu huì yǎn  
善现答言：“如是！世尊！如来等现有慧眼。”

fó yán      shànxiàn      yú rǔ      yì yún hé      rú lái      děngxiànyǒu fǎ  
佛言：“善现，于汝意云何？如来等现有法

yǎn fǒu  
眼不？”

shànxiàn dá yán      rú shì      shì zūn      rú lái      děngxiànyǒu fǎ yǎn  
善现答言：“如是！世尊！如来等现有法眼。”

fó yán      shànxiàn      yú rǔ      yì yún hé      rú lái      děngxiànyǒu fó  
佛言：“善现，于汝意云何？如来等现有佛

yǎn fǒu  
眼不？”

shànxiàn dá yán      rú shì      shì zūn      rú lái      děngxiànyǒu fó yǎn  
善现答言：“如是！世尊！如来等现有佛眼。”

fó gào shànxiàn      yú rǔ      yì yún hé      nǎi zhì jìng qié hé zhōng  
佛告善现：“于汝意云何？乃至殑伽河中

suǒyǒuzhūshā      rú lái      shuō shì shā fǒu  
所有诸沙，如来说是沙不？”

shànxiàn dá yán      rú shì      shì zūn      rú shì      shàn shì      rú  
善现答言：“如是！世尊！如是！善逝！如

lái shuō shì shā  
来说是沙。”

fó yán      shànxiàn      yú rǔ      yì yún hé      nǎi zhì jìng qié hé zhōng  
佛言：“善现，于汝意云何？乃至殑伽河中

suǒyǒushāshù      jiǎ shǐ yǒu rú shì      děngjìng qié hé      nǎi zhì shì zhū jìng qié  
所有沙数，假使有如是等殑伽河，乃至是诸殑伽

hé zhōngsuǒyǒushāshù      jiǎ shǐ yǒu rú shì      děng shì jiè      shì zhū shì jiè  
河中所有沙数，假使有如是等世界。是诸世界

nìngwéiduōfǒu  
宁为多不？”

shànxiàn dá yán rú shì shì zūn rú shì shàn shì shì  
善现答言：“如是！世尊！如是！善逝！是

zhū shì jiè qí shù shènduō  
诸世界其数甚多。”

fó yán shànxiàn nǎi zhì ěr suǒ zhū shì jiè zhōngsuǒ yǒu yǒu qíng  
佛言：“善现，乃至尔所诸世界中所有有情，

bǐ zhū yǒu qíng gè yǒu zhǒng zhǒng qí xīn liú zhù wǒ xī néng zhī hé yǐ  
彼诸有情各有种种，其心流注我悉能知。何以

gù shànxiàn xīn liú zhù xīn liú zhù zhě rú lái shuō fēi liú zhù shì  
故？善现，心流注心流注者，如来说非流注，是

gù rú lái shuō míng xīn liú zhù xīn liú zhù suǒ yǐ zhě hé shànxiàn  
故如来说名心流注心流注。所以者何？善现，

guò qù xīn bù kě dé wèi lái xīn bù kě dé xiàn zài xīn bù kě dé  
过去心不可得，未来心不可得，现在心不可得。”

fó gào shànxiàn yú rǔ yì yún hé ruò shàn nán zǐ huò shàn  
佛告善现：“于汝意云何？若善男子或善

nǚ rén yǐ cǐ sān qiān dà qiān shì jiè chéng mǎn qī bǎo fèng shī rú lái  
女人，以此三千大千世界盛满七宝奉施如来、

yīng zhèngděng jué shì shàn nán zǐ huò shàn nǚ rén yóu shì yīn yuán  
应、正等觉，是善男子或善女人，由是因缘

suǒ shēng fú jù nìng wéi duō fǒu  
所生福聚宁为多不？”

shànxiàn dá yán shènduō shì zūn shènduō shàn shì  
善现答言：“甚多！世尊！甚多！善逝！”

fó yán shànxiàn rú shì rú shì bǐ shàn nán zǐ huò shàn  
佛言：“善现，如是！如是！彼善男子或善

nǚ rén yóu cǐ yīn yuán suǒ shēng fú jù qí liàng shènduō hé yǐ gù  
女人，由此因缘所生福聚其量甚多。何以故？

shànxiàn ruò yǒu fú jù rú lái bù shuō fú jù fú jù  
善现，若有福聚，如来说福聚福聚。”

fó gào shànxiàn yú rǔ yì yún hé kě yǐ sè shēnyuán shí  
佛告善现：“于汝意云何？可以色身圆实

guān rú lái fǒu  
观如来不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn bù kě yǐ sè shēnyuán shí  
善现答言：“不也！世尊！不可以色身圆实

guān yú rú lái hé yǐ gù shì zūn sè shēnyuán shí sè shēnyuán shí  
观于如来。何以故？世尊！色身圆实色身圆实



zhě rú lái shuō fēi yuán shí shì gù rú lái shuō míng sè shēnyuán shí sè  
者，如来说非圆实，是故如来说名色身圆实色  
shēnyuán shí  
身圆实。”

fó gào shàn xiàn yú rǔ yì yún hé kě yǐ zhū xiàng jù zú  
佛告善现：“于汝意云何？可以诸相具足

guān rú lái fǒu  
观如来不？”

shàn xiàn dá yán fú yě shì zūn bù kě yǐ zhū xiàng jù zú  
善现答言：“不也！世尊！不可以诸相具足

guān yú rú lái hé yǐ gù shì zūn zhū xiàng jù zú zhū xiàng jù zú  
观于如来。何以故？世尊！诸相具足诸相具足

zhě rú lái shuō wéi fēi xiàng jù zú shì gù rú lái shuō míng zhū xiàng jù  
者，如来说为非相具足，是故如来说名诸相具

zú zhū xiàng jù zú  
足诸相具足。”

fó gào shàn xiàn yú rǔ yì yún hé rú lái pō zuò shì niàn  
佛告善现：“于汝意云何？如来颇作是念：

wǒ dāng yǒu suǒ shuō fǎ yé shàn xiàn rǔ jīn wù dāng zuò rú shì guān  
我当有所说法耶？善现，汝今勿当作如是观。

hé yǐ gù shàn xiàn ruò yán rú lái yǒu suǒ shuō fǎ jí wéi bàng wǒ  
何以故？善现，若言如来有所说法，即为谤我，

wéi fēi shàn qǔ hé yǐ gù shàn xiàn shuō fǎ shuō fǎ zhě wú fǎ  
为非善取。何以故？善现，说法说法者，无法

kě dé gù míng shuō fǎ  
可得故名说法。”

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn yú dāng lái shì  
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！于当来世

hòu shí hòu fēn hòu wǔ bǎi suì zhèng fǎ jiāng miè shí fēn zhuǎn shí  
后时、后分、后五百岁，正法将灭时分转时，

pō yǒu yǒu qíng wén shuō rú shì sè lèi fǎ yǐ néng shēn xìn fǒu  
颇有有情闻说如是色类法已能深信不？”

fó yán shàn xiàn bǐ fēi yǒu qíng fēi bù yǒu qíng hé yǐ  
佛言：“善现，彼非有情、非不有情。何以

gù shàn xiàn yī qiè yǒu qíng zhě rú lái shuō fēi yǒu qíng gù míng  
故？善现，一切有情者，如来说非有情，故名

yī qiè yǒu qíng  
一切有情。”

fó gào shàn xiàn yú rǔ yì yún hé pō yǒu shǎo fǎ rú lái  
佛告善现：“于汝意云何？颇有少法，如来、

yīng zhèngděng jué xiàn zhèng wú shàng zhèngděng pú tí yé  
应、正等觉现证无上正等菩提耶？”

jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn rú wǒ jiě fó suǒ shuō yì  
具寿善现白佛言：“世尊！如我解佛所说义

zhě wú yǒu shǎo fǎ rú lái yīng zhèngděng jué xiàn zhèng wú shàng  
者，无有少法，如来、应、正等觉现证无上

zhèngděng pú tí  
正等菩提。”

fó yán shàn xiàn rú shì rú shì yú zhōng shǎo fǎ wú  
佛言：“善现，如是！如是！于中少法无

yǒu wú dé gù míng wú shàng zhèngděng pú tí  
有无得，故名无上正等菩提。

fù cì shàn xiàn shì fǎ píngděng yú qí zhōng jiān wú bù  
“复次，善现，是法平等，于其中间无不

píngděng gù míng wú shàng zhèngděng pú tí yǐ wú wǒ xìng wú yǒu  
平等，故名无上正等菩提。以无我性、无有

qíng xìng wú mìng zhě xìng wú shì fū xìng wú bǔ tè jiā luó děng xìng  
情性、无命者性、无士夫性、无补特伽罗等性

píngděng gù míng wú shàng zhèngděng pú tí yī qiè shàn fǎ wú bú xiàn  
平等，故名无上正等菩提。一切善法无不现

zhèng yī qiè shàn fǎ wú bú miào jué shàn xiàn shàn fǎ shàn fǎ zhě  
证，一切善法无不妙觉。善现，善法善法者，

rú lái yī qiè shuō wéi fēi fǎ shì gù rú lái shuō míng shàn fǎ shàn fǎ  
如来一切说为非法，是故如来说名善法善法。”

fù cì shàn xiàn ruò shàn nán zǐ huò shàn nǚ rén jí qī bǎo  
“复次，善现，若善男子或善女人集七宝

jù liàngděng sān qiān dà qiān shì jiè qí zhōng suǒ yǒu miào gāo shān wáng  
聚，量等三千大千世界其中所有妙高山王，

chí yòng bù shī ruò shàn nán zǐ huò shàn nǚ rén yú cǐ bō rě bō luó  
持用布施。若善男子或善女人，于此般若波罗

mì duō jīng zhōng nǎi zhì sì jù qié tuó<sup>78</sup> shòu chí dú sòng jiū jìng tōng  
蜜多经中乃至四句伽陀<sup>78</sup>，受持、读诵、究竟通

lì jí guǎng wèi tā xuān shuō kāi shì rú lǐ zuò yì shàn xiàn  
利，及广为他宣说、开示、如理作意。善现，

<sup>78</sup> 大正藏：他；永乐北藏及龙藏：陀



qiánshuō fú jù yú cǐ fú jù bǎi fēn jì zhī suǒ bù néng jí rú shì  
前说福聚于此福聚，百分计之所不能及，如是  
qiānfēn ruò bǎi qiānfēn ruò jù zhī bǎi qiānfēn ruò jù zhī nà yǔ duō  
千分、若百千分、若俱抵百千分、若俱抵那庾多  
bǎi qiānfēn ruò shù fēn ruò jì fēn ruò suàn fēn ruò yù fēn ruò  
百千分、若数分、若计分、若算分、若喻分、若  
wū bō ní shā tán fēn yì bù néng jí  
邬<sup>79</sup>波尼杀昙分亦不能及。”

fó gào shàn xiàn yú rǔ yì yún hé rú lái pō zuò shì niàn  
佛告善现：“于汝意云何？如来颇作是念：  
wǒ dāng dù tuō zhū yǒu qíng yé shàn xiàn rǔ jīn wù dāng zuò rú shì  
我当度脱诸有情耶？善现，汝今勿当作如是  
guān hé yǐ gù shàn xiàn wú shǎo yǒu qíng rú lái dù zhě shàn xiàn  
观。何以故？善现，无少有情如来度者。善现，  
ruò yǒu yǒu qíng rú lái dù zhě rú lái jí yīng yǒu qí wǒ zhí yǒu yǒu qíng  
若有有情如来度者，如来即应有其我执、有有情  
zhí yǒu mìng zhě zhí yǒu shì fū zhí yǒu bǔ tè qié luó děng zhí shàn  
执、有命者执、有士夫执、有补特伽罗等执。善  
xiàn wǒ děng zhí zhě rú lái shuō wéi fēi zhí gù míng wǒ děng zhí  
现，我等执者，如来说为非执，故名我等执，  
ér zhū yú fū yì shēng qiáng yǒu cǐ zhí shàn xiàn yú fū yì shēng zhě  
而诸愚夫异生强有此执。善现，愚夫异生者，  
rú lái shuō wéi fēi shēng gù míng yú fū yì shēng  
如来说为非生，故名愚夫异生。”

fó gào shàn xiàn yú rǔ yì yún hé kě yǐ zhū xiàng jù zú  
佛告善现：“于汝意云何？可以诸相具足  
guān rú lái fǒu  
观如来不？”

shàn xiàn dá yán rú wǒ jiě fó suǒ shuō yì zhě bù yīng yǐ zhū  
善现答言：“如我解佛所说义者，不应以诸  
xiàng jù zú guān yú rú lái  
相具足观于如来。”

fó yán shàn xiàn shàn zāi shàn zāi rú shì rú shì  
佛言：“善现，善哉！善哉！如是！如是！  
rú rǔ suǒ shuō bù yīng yǐ zhū xiàng jù zú guān yú rú lái shàn xiàn  
如汝所说。不应以诸相具足观于如来。善现，

<sup>79</sup> 大正藏：乌；永乐北藏及龙藏：邬

ruò yǐ zhūxiàng jù zú guān rú lái zhě zhuàn lún shèngwángyīng shì rú  
若以诸相具足观如来者，转轮圣王应是如  
lái shì gù bù yīng yǐ zhūxiàng jù zú guān yú rú lái rú shì yīng yǐ  
来，是故不应以诸相具足观于如来，如是应以  
zhūxiàng fēi xiàngguān yú rú lái  
诸相非相观于如来。”

ěr shí shì zūn ér shuō sòng yuē  
尔时，世尊而说颂曰：

zhū yǐ sè guān wǒ 诸以色观我	yǐ yīn shēng xún wǒ 以音声寻我
bǐ shēng lǚ xié duàn 彼生履邪断	bù néng dāng jiàn wǒ 不能当见我
yīng guān fó fǎ xìng 应观佛法性	jí dǎo shī fǎ shēn 即导师法身
fǎ xìng fēi suǒ shí 法性非所识	gù bǐ bù néng liǎo 故彼不能了

fó gào shàn xiàn yú rǔ yì yún hé rú lái yīng zhèng děng  
佛告善现：“于汝意云何？如来、应、正等

jué yǐ zhūxiàng jù zú xiànzhèng wú shàngzhèngděng jué yé shànxiàn  
觉以诸相具足现证无上正等觉耶？善现，  
rǔ jīn wù dāng zuò rú shì guān hé yǐ gù shànxiàn rú lái yīng  
汝今勿当作如是观。何以故？善现，如来、应、  
zhèngděng jué bù yǐ zhūxiàng jù zú xiànzhèng wú shàngzhèngděng pú tí  
正等觉不以诸相具足现证无上正等菩提。

fù cì shànxiàn rú shì fā qù pú sà shèngzhě pō shī  
“复次，善现，如是发趣菩萨乘者，颇施

shèshǎo fǎ ruò huàiruò duàn yé shànxiàn rǔ jīn wù dāng zuò rú shì  
设少法若坏若断耶？善现，汝今勿当作如是  
guān zhūyǒu fā qù pú sà shèngzhě zhōng bù shī shèshǎo fǎ ruò huài  
观。诸有发趣菩萨乘者，终不施設少法若坏  
ruò duàn  
若断。

fù cì shànxiàn ruò shàn nán zǐ huò shàn nǚ rén yǐ jìng  
“复次，善现，若善男子或善女人，以殄

qié hé shāděng shì jiè chéngmǎn qī bǎo fèng shī rú lái yīng zhèng  
伽河沙等世界盛满七宝，奉施如来、应、正  
děng jué ruò yǒu pú sà yú zhū wú wǒ wú shēng fǎ zhōng huò dé kān rěn  
等觉，若有菩萨于诸无我无生法中获得堪忍，



yóu shì yīn yuán suǒ shēng fú jù shènduō yú bǐ  
由是因缘所生福聚甚多于彼。

fù cì shànxiàn pú sà bù yīng shèshòu fú jù  
“复次，善现，菩萨不应摄受福聚。”

jù shòu shànxiàn jí bó fó yán shì zūn yún hé pú sà bù yīng  
具寿善现即白佛言：“世尊！云何菩萨不应

shèshòu fú jù  
摄受福聚？”

fó yán shànxiàn suǒ yīng shèshòu bù yīng shèshòu shì gù shuō  
佛言：“善现，所应摄受不应摄受，是故说

míng suǒ yīng shèshòu  
名所应摄受。

fù cì shànxiàn ruò yǒu shuō yán rú lái ruò qù ruò lái  
“复次，善现，若有说言如来若去、若来、

ruò zhù ruò zuò ruò wò shì rén bù jiě wǒ suǒ shuō yì hé yǐ gù  
若住、若坐、若卧，是人不解我所说义。何以故？

shànxiàn yán rú lái zhě jí shì zhēn shí zhēn rú zēng yǔ dōu wú suǒ  
善现，言如来者即是真实、真如增语，都无所

qù wú suǒ cóng lái gù míng rú lái yīng zhèngděng jué  
去、无所从来，故名如来、应、正等觉。

fù cì shànxiàn ruò shàn nán zǐ huò shàn nǚ rén nǎi zhì  
“复次，善现，若善男子或善女人，乃至

sān qiān dà qiān shì jiè dà dì jí wēi chén liàngděng shì jiè jí yǐ rú  
三千大千世界大地极微尘量等世界，即以如

shì wú shù shì jiè sè xiàng wéi mò rú jí wēi jù shànxiàn yú rǔ yì  
是无数世界色像为墨<sup>80</sup>如极微聚。善现，于汝意

yún hé shì jí wēi jù nìng wéi duō fǒu  
云何？是极微聚宁为多不？”

shànxiàn dá yán shì jí wēi jù shènduō shì zūn shènduō  
善现答言：“是极微聚甚多！世尊！甚多！

shàn shì hé yǐ gù shì zūn ruò jí wēi jù shì shí yǒu zhě fó bù  
善逝！何以故？世尊！若极微聚是实有者，佛不

yīng shuō wéi jí wēi jù suǒ yǐ zhě hé rú lái shuō jí wēi jù jí wéi  
应说为极微聚。所以者何？如来说极微聚即为

fēi jù gù míng jí wēi jù rú lái shuō sān qiān dà qiān shì jiè jí fēi  
非聚，故名极微聚。如来说三千大千世界即非

<sup>80</sup> 大正藏：墨；永乐北藏及龙藏：量；校勘：墨

shì jiè gù míng sān qiān dà qiān shì jiè hé yǐ gù shì zūn ruò  
世界，故名三千大千世界。何以故？世尊！若  
shì jiè shì shí yǒuzhě jí wéi yī hé zhí rú lái shuō yī hé zhí jí wéi  
世界是实有者，即为一合执，如来说一合执即为  
fēi zhí gù míng yī hé zhí  
非执，故名一合执。”

fó yán shànxiàn cǐ yī hé zhí bù kě yánshuō bù kě xì  
佛言：“善现，此一合执不可言说、不可戏  
lùn rán bǐ yī qiè yú fū yì shēngqiáng zhí shì fǎ hé yǐ gù shàn  
论，然彼一切愚夫异生强执是法。何以故？善  
xiàn ruò zuò shì yán rú lái xuānshuō wǒ jiàn yǒuqíngjiàn mìngzhě  
现，若作是言：‘如来宣说我见、有情见、命者  
jiàn shì fū jiàn bǔ tè qié luó jiàn yì shēngjiàn mó nà pó jiàn  
见、士夫见、补特伽罗见、意生见、摩纳婆见、  
zuòzhějiàn shòuzhějiàn yú rǔ yì yún hé rú shì suǒshuō wéizhèng  
作者见、受者见。’于汝意云何？如是所说为正  
yǔ fǒu  
语不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì rú  
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！如  
shì suǒshuō fēi wéizhèng yǔ suǒ yǐ zhě hé rú lái suǒshuō wǒ jiàn  
是所说非为正语。所以者何？如来所说我见、  
yǒuqíngjiàn mìngzhějiàn shì fū jiàn bǔ tè qié luó jiàn yì shēng  
有情见、命者见、士夫见、补特伽罗见、意生  
jiàn mó nà pó jiàn zuòzhějiàn shòuzhějiàn jí wéi fēi jiàn gù míng  
见、摩纳婆见、作者见、受者见即为非见，故名  
wǒ jiàn nǎi zhì shòuzhějiàn  
我见乃至受者见。”

fó gào shànxiàn zhū yǒu fā qù pú sà shèngzhě yú yī qiè fǎ  
佛告善现：“诸有发趣菩萨乘者，于一切法  
yīng rú shì zhī yīng rú shì jiàn yīng rú shì xìn jiě rú bú zhù fǎ xiǎng  
应如是知、应如是见、应如是信解，如<sup>81</sup>不住法想。  
hé yǐ gù shànxiàn fǎ xiǎng fǎ xiǎngzhě rú lái shuō wéi fēi xiǎng  
何以故？善现，法想法想者，如来说为非想，  
shì gù rú lái shuō míng fǎ xiǎng fǎ xiǎng  
是故如来说名法想法想。”

<sup>81</sup> 大正藏：如是；永乐北藏及龙藏：如



fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yǐ wú liàng wú shù shì  
“复次，善现，若菩萨摩诃萨以无量无数世  
jiè chéngmǎn qī bǎo fèng shī rú lái yīng zhèngděngjué ruò shàn  
界盛满七宝，奉施如来、应、正等觉。若善  
nán zǐ huò shàn nǚ rén yú cǐ bō rě bō luó mì duō jīng zhōng nǎi zhì sì  
男子或善女人，于此般若波罗蜜多经中乃至四  
jù qié tuó shòu chí dú sòng jiū jìng tōng lì rú lǐ zuò yì jí  
句伽他，受持、读诵、究竟通利、如理作意，及  
guǎng wèi tā xuānshuō kāi shì yóu cǐ yīn yuán suǒ shēng fú jù shèn  
广为他宣说、开示，由此因缘所生福聚，甚  
duō yú qián wú liàng wú shù yún hé wèi tā xuānshuō kāi shì rú bú  
多于前无量无数。云何为他宣说、开示？如不  
wèi tā xuānshuō kāi shì gù míng wèi tā xuānshuō kāi shì  
为他宣说、开示，故名为他宣说、开示。”

ěr shí shì zūn ér shuō sòng yuē  
尔时，世尊而说颂曰：

zhū hé hé suǒ wéi rú xīng yì dēng huàn  
诸和合所为 如星翳灯幻

lù pào mèng diàn yún yīng zuò rú shì guān  
露泡梦电云 应作如是观

shí bó qié fàn shuō shì jīng yǐ zūn zhě shàn xiàn jí zhū bì chū  
时，薄伽梵说是经已，尊者善现及诸苾刍、

bì chū ní wū bō suǒ jiā wū bō sī jiā bìng zhū shì jiān tiān rén  
苾刍尼、邬波索迦、邬波斯迦，并诸世间天、人、

ā sù luò jiàn dá fù děng wén bó qié fàn suǒ shuō jīng yǐ jiē dà  
阿素洛、健达缚等，闻薄伽梵所说经已，皆大

huān xǐ xìn shòu fèng xíng  
欢喜、信受奉行。

大般若波罗蜜多经卷第五百七十七

dà bō rě jīng dì shí huì bō rě lǐ qù fēn  
大般若经第十会般若理趣分

xù  
序

táng xī míng sì shā mén xuán zé zhì  
唐西明寺沙门玄则制<sup>82</sup>

bō rě lǐ qù fēn zhě gài nǎi hé zhū huì zhī zhǐ guī wǎn jī piān  
般若理趣分者，盖乃核诸会之旨归、缩积篇  
zhī zōng xù miǎo cí quán ér dòng juàn zhú yì xiàng yǐ xīng yán shì  
之宗绪，眇词筌而动眷、烛意象以兴言。是  
yǐ shùn dé bǎo zhī suǒ cóng zé jīn gāng zhī huì wéi jí xī guān zhào zhī  
以瞬德宝之所丛，则金刚之慧为极；晞观照之  
yōu xuàn zé yuán jìng zhī zhì jū zūn suǒ yǐ shàng jí tiāngōng yīn zì  
攸炫，则圆镜之智居尊。所以上集天宫，因自  
zài ér wéi xīn biǎo páng kāi bǎo diàn jì mó ní ér zuò shuō biāo míng  
在而为心表；傍开宝殿，寄摩尼而作说标。明  
bō rě zhī shèng guī nǎi shù xíng zhī yuān fǔ gù néng cháng qū dà dì  
般若之胜规，乃庶行之渊府，故能长驱大地、  
kàng cè shàng shèng jì dé yī yǐ yí zhēn qiě chuī wàn yǐ zhēn sù  
抗<sup>83</sup>策上乘。既得一以仪真，且吹万以甄俗，  
xíng wèi jiān jī sǒng dé shān ér xiù shì jù yì bì yuán tūn jiào hǎi  
行位兼积，耸德山而秀峙；句义毕圆，吞教海  
ér chéng kuò ěr qí shè zhēn jìng qì rù guǎng dà lún xìng yìn lěi yǐ  
而澄廓尔。其摄真净器入广大轮，性印磊以  
chéng wén zhì guān nì yǐ téng zhì rán hòu jí guàn dǐng wèi pī zǒng  
成文、智冠疑以腾质，然后即灌顶位、披总  
chí mén yǐ jì miè xīn zhù píng děng xìng dí chú xì lùn shuō wú suǒ shuō  
持门，以寂灭心住平等性，涤除戏论说无所说，  
jué qì wàng xiǎng sī bù kě sī zú shǐ yú fèn gòng qíng qīn yuàn děng  
绝弃妄想思不可思，足使愉忿共情、亲怨等

<sup>82</sup> 大正藏：西明寺沙门玄则撰；永乐北藏及龙藏：唐西明寺沙门玄则制

<sup>83</sup> 大正藏：枕；永乐北藏及龙藏：抗



guān míng zì sī jiǎ tóng fǎ jiè zhī shēnshēn zhàng lòu wèixiāo  
观。名字斯假、同法界之甚深；障漏未销，  
jūn pú tí zhī yuǎn lí xìn hū xīn níng zhǐ xiàng yì jiǎo cí míng yán  
均菩提之远离。信乎心凝旨复，义皎词明，言  
lǐ zé lǐ suì huánzhōng tán qù zé qù chōng gāi biǎo suī yī zhóudān  
理则理邃环中，谈趣则趣冲垓表。虽一轴单  
yì ér jù gāi zhū fēn ruò bù liú lián cǐ zhǐ jǔ yǒng sī wén hé néng  
译而具该诸分，若不留连此旨、咀咏斯文，何能  
zhǐ wù mí jīn sōu qí mì zàng yǐ  
指晤迷<sup>84</sup>津、搜奇密藏矣？

<sup>84</sup> 大正藏：晤遥；永乐北藏及龙藏：晤迷

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì wǔ bǎi qī shí bā  
大般若波罗蜜多经卷第五百七十八

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì  
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì shí bō rě lǐ qù fēn  
第十般若理趣分

rú shì wǒ wén  
如是我闻：

yī shí bó qié fàn miào shàn chéng jiù yī qiè rú lái jīn gāng zhù  
一时，薄伽梵妙善成就一切如来金刚住

chí píng děng xìng zhì zhǒng zhǒng xī yǒu shū shèng gōng dé yǐ néng shàn huò  
持平等性智种种希有殊胜功德，已能善获

yī qiè rú lái guàn dǐng bǎo guān chāo guò sān jiè yǐ néng shàn dé yī qiè  
一切如来灌顶宝冠超过三界，已能善得一切

rú lái biàn jīn gāng zhì dà guān zì zài yǐ dé yuán mǎn yī qiè rú lái  
如来遍金刚智大观自在，已得圆满一切如来

jué dìng zhū fǎ dà miào zhì yìn yǐ shàn yuán zhèng yī qiè rú lái bì jìng  
决定诸法大妙智印，已善圆证一切如来毕竟

kōng jì píng děng xìng yìn yú zhū néng zuò suǒ zuò shì yè jiē dé shàn  
空寂平等性印；于诸能作、所作事业，皆得善

qiǎo chéng bàn wú yú yī qiè yǒu qíng zhǒng zhǒng xī yuàn suí qí wú zuì  
巧成办无余；一切有情种种希愿，随其无罪

jiē néng mǎn zú yǐ shàn ān zhù sān shì píng děng cháng wú duàn jìn  
皆能满足，已善安住三世平等，常无断尽；

guǎng dà biàn zhào shēn yǔ xīn xìng yóu ruò jīn gāng děng zhū rú lái wú  
广大遍照身语心性，犹若金刚等诸如来，无

dòng wú huài  
动无坏。

shì bó qié fàn zhù yù jiè dǐng tā huà zì zài tiān wáng gōng zhōng yī  
是薄伽梵住欲界顶他化自在天王宫中一

qiè rú lái cháng suǒ yóu chǔ xiāngòng chēng měi dà bǎo zàng diàn qí diàn  
切如来常所游处、咸共称美大宝藏殿。其殿



wú jià mò ní suǒ chéng zhǒngzhǒngzhēn qí jiàn zá yán shì zhòng sè jiāo  
无价末尼所成，种种珍奇间杂严饰，众色交  
yìng fàng dà guāng míng bǎo duó jīn líng chù chù xuán liè wēi fēng chuī  
映放大光明；宝铎、金铃处处悬列，微风吹  
dòng chū hé yǎ yīn qǐ gài zēng fān huā chuáng cǎi fú bǎo  
动出和雅音；绮盖、缯幡、华幢、彩拂、宝  
zhū yīng luò bàn mǎnyuèděng zhǒngzhǒng zá shì ér yòng zhuāng yán  
珠、瓔珞、半满月等，种种杂饰而用庄严，  
xián shèng tiān xiān zhī suǒ ài yào yǔ bā qiān yì dà pú sà jù yī  
贤圣、天仙之所爱乐。与八千<sup>85</sup>亿大菩萨俱，一  
qiè jiē jù tuó luó ní mén sān mó dì mén wú ài miào biàn rú shì děng  
切皆具陀罗尼门、三摩地门无碍妙辩，如是等  
lèi wú liàng gōng dé shè jīng duō jié zàn bù néng jìn qí míng yuē jīn gāng  
类无量功德，设经多劫赞不能尽，其名曰金刚  
shǒu pú sà mó hē sà guān zì zài pú sà mó hē sà xū kōng zàng pú  
手菩萨摩诃萨、观自在菩萨摩诃萨、虚空藏菩  
sà mó hē sà jīn gāng quán pú sà mó hē sà miào jí xiáng pú sà mó  
萨摩诃萨、金刚拳菩萨摩诃萨、妙吉祥菩萨摩  
hē sà dà kōng zàng pú sà mó hē sà fā xīn jí zhuàn fǎ lún pú sà  
诃萨、大空藏菩萨摩诃萨、发心即转法轮菩萨  
mó hē sà cuī fú yī qiè mó yuàn pú sà mó hē sà rú shì shàng shǒu  
摩诃萨、摧伏一切魔怨菩萨摩诃萨。如是上首  
yǒu bā bǎi wàn dà pú sà zhòng qián hòu wéi rào xuān shuō zhèng fǎ chū  
有八百万大菩萨众前后围绕，宣说正法，初、  
zhōng hòu shàn wén yì qiǎo miào chún yī yuán mǎn qīng bái fàn xíng  
中、后善，文义巧妙，纯一圆满，清白梵行。

ěr shí shì zūn wèi zhū pú sà shuō yī qiè fǎ shēn shēn wēi miào bō  
尔时，世尊为诸菩萨说一切法甚深微妙般

rě lǐ qù qīng jìng fǎ mén cǐ mén jí shì pú sà jù yì yún hé míng  
若理趣清净法门，此门即是菩萨句义。云何名  
wéi pú sà jù yì wèi  
为菩萨句义？谓：

jí miào lè qīng jìng jù yì shì pú sà jù yì zhū jiàn yǒng jì  
“极妙乐清净句义是菩萨句义；诸见永寂

qīng jìng jù yì shì pú sà jù yì wēi miào shì yuè qīng jìng jù yì shì pú  
清净句义是菩萨句义；微妙适悦清净句义是菩

<sup>85</sup> 大正藏：十；永乐北藏及龙藏：千

sà jù yì kě ài yǒng xī qīng jìng jù yì shì pú sà jù yì tāi zàng  
萨句义；渴爱永息清净句义是菩萨句义；胎藏  
chāo yuè qīng jìng jù yì shì pú sà jù yì zhòng dé zhuāng yán qīng jìng jù  
超越清净句义是菩萨句义；众德庄严清净句  
yì shì pú sà jù yì yì jí yǐ shì qīng jìng jù yì shì pú sà jù yì  
义是菩萨句义；意极猗适清净句义是菩萨句义；  
dé dà guāng míng qīng jìng jù yì shì pú sà jù yì shēn shàn ān lè qīng  
得大光明清净句义是菩萨句义；身善安乐清  
jìng jù yì shì pú sà jù yì yǔ shàn ān lè qīng jìng jù yì shì pú sà  
净句义是菩萨句义，语善安乐清净句义是菩萨  
jù yì yì shàn ān lè qīng jìng jù yì shì pú sà jù yì sè yùn kōng  
句义，意善安乐清净句义是菩萨句义；色蕴空  
jì qīng jìng jù yì shì pú sà jù yì shòu xiǎng xíng shí yùn kōng  
寂清净句义是菩萨句义，受、想、行、识蕴空  
jì qīng jìng jù yì shì pú sà jù yì yǎn chù kōng jì qīng jìng jù yì shì  
寂清净句义是菩萨句义；眼处空寂清净句义是  
pú sà jù yì ěr bí shé shēn yì chù kōng jì qīng jìng jù  
菩萨句义，耳、鼻、舌、身、意处空寂清净句  
yì shì pú sà jù yì sè chù kōng jì qīng jìng jù yì shì pú sà jù yì  
义是菩萨句义；色处空寂清净句义是菩萨句义，  
shēng xiāng wèi chù fǎ chù kōng jì qīng jìng jù yì shì pú sà jù  
声、香、味、触、法处空寂清净句义是菩萨句  
yì yǎn jiè kōng jì qīng jìng jù yì shì pú sà jù yì ěr bí shé  
义；眼界空寂清净句义是菩萨句义，耳、鼻、舌、  
shēn yì jiè kōng jì qīng jìng jù yì shì pú sà jù yì sè jiè kōng jì  
身、意识界空寂清净句义是菩萨句义；色界空寂  
qīng jìng jù yì shì pú sà jù yì shēng xiāng wèi chù fǎ jiè  
清净句义是菩萨句义，声、香、味、触、法界  
kōng jì qīng jìng jù yì shì pú sà jù yì yǎn shí jiè kōng jì qīng jìng jù  
空寂清净句义是菩萨句义；眼识界空寂清净句  
yì shì pú sà jù yì ěr bí shé shēn yì shí jiè kōng jì qīng  
义是菩萨句义，耳、鼻、舌、身、意识界空寂清  
jìng jù yì shì pú sà jù yì yǎn chù kōng jì qīng jìng jù yì shì pú sà  
净句义是菩萨句义；眼触空寂清净句义是菩萨  
jù yì ěr bí shé shēn yì chù kōng jì qīng jìng jù yì shì  
句义，耳、鼻、舌、身、意触空寂清净句义是  
pú sà jù yì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu kōng jì qīng jìng jù yì  
菩萨句义；眼触为缘所生诸受空寂清净句义



shì pú sà jù yì ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēng  
是菩萨句义，耳、鼻、舌、身、意触为缘所生

zhūshòukōng jì qīngjìng jù yì shì pú sà jù yì dì jiè kōng jì qīngjìng  
诸受空寂清净句义是菩萨句义；地界空寂清净

jù yì shì pú sà jù yì shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè kōng jì  
句义是菩萨句义，水、火、风、空、识界空寂

qīngjìng jù yì shì pú sà jù yì kǔ shèng dì kōng jì qīngjìng jù yì shì  
清净句义是菩萨句义；苦圣谛空寂清净句义是

pú sà jù yì jí miè dào shèng dì kōng jì qīngjìng jù yì shì pú  
菩萨句义，集、灭、道圣谛空寂清净句义是菩

sà jù yì yīn yuán kōng jì qīngjìng jù yì shì pú sà jù yì děng wú  
萨句义；因缘空寂清净句义是菩萨句义，等无

jiàn yuán suǒ yuán yuán zēng shàng yuán kōng jì qīngjìng jù yì shì pú sà  
间缘、所缘缘、增上缘空寂清净句义是菩萨

jù yì wú míng kōng jì qīngjìng jù yì shì pú sà jù yì xíng shí  
句义；无明空寂清净句义是菩萨句义，行、识、

míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ  
名色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死

kōng jì qīngjìng jù yì shì pú sà jù yì bù shī bō luó mì duō kōng jì  
空寂清净句义是菩萨句义；布施波罗蜜多空寂

qīngjìng jù yì shì pú sà jù yì jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ  
清净句义是菩萨句义，净戒、安忍、精进、静虑、

bō rě bō luó mì duō kōng jì qīngjìng jù yì shì pú sà jù yì zhēn rú  
般若波罗蜜多空寂清净句义是菩萨句义；真如

kōng jì qīngjìng jù yì shì pú sà jù yì fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng  
空寂清净句义是菩萨句义，法界、法性、不虚妄

xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù  
性、不变异性、平等性、离生性、法定、法住、

shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè kōng jì qīngjìng jù yì shì pú sà  
实际、虚空界、不思議界空寂清净句义是菩萨

jù yì sì jìng lǜ kōng jì qīngjìng jù yì shì pú sà jù yì sì wú liàng  
句义；四静虑空寂清净句义是菩萨句义；四无量、

sì wú sè dìng kōng jì qīngjìng jù yì shì pú sà jù yì sì niàn zhù kōng  
四无色定空寂清净句义是菩萨句义；四念住空

jì qīngjìng jù yì shì pú sà jù yì sì zhèng duàn sì shén zú wǔ  
寂清净句义是菩萨句义，四正断、四神足、五

gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī kōng jì qīngjìng jù yì  
根、五力、七等觉支、八圣道支空寂清净句义

shì pú sà jù yì kōng jiě tuō mén kōng jì qīng jìng jù yì shì pú sà jù  
是菩萨句义；空解脱门空寂清净句义是菩萨句  
yì wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén kōng jì qīng jìng jù yì shì pú sà jù  
义，无相、无愿解脱门空寂清净句义是菩萨句  
yì bā jiě tuō kōng jì qīng jìng jù yì shì pú sà jù yì bā shèng chù  
义；八解脱空寂清净句义是菩萨句义，八胜处、  
jiǔ cì dì dìng shí biàn chù kōng jì qīng jìng jù yì shì pú sà jù yì  
九次第定、十遍处空寂清净句义是菩萨句义；  
jí xǐ dì kōng jì qīng jìng jù yì shì pú sà jù yì lí gòu dì fā  
极喜地空寂清净句义是菩萨句义，离垢地、发  
guāng dì yàn huì dì jí nán shèng dì xiàn qián dì yuǎn xíng dì  
光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、  
bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì kōng jì qīng jìng jù yì shì pú sà  
不动地、善慧地、法云地空寂清净句义是菩萨  
jù yì jìng guān dì kōng jì qīng jìng jù yì shì pú sà jù yì zhǒng xìng  
句义；净观地空寂清净句义是菩萨句义，种性  
dì dì bā dì jù jiàn dì bó dì lí yù dì yǐ bàn dì  
地、第八地、具见地、薄地、离欲地、已办地、  
dú jué dì pú sà dì rú lái dì kōng jì qīng jìng jù yì shì pú sà jù  
独觉地、菩萨地、如来地空寂清净句义是菩萨句  
yì yī qiè tuó luó ní mén kōng jì qīng jìng jù yì shì pú sà jù yì yī  
义；一切陀罗尼门空寂清净句义是菩萨句义，一  
qiè sān mó dì mén kōng jì qīng jìng jù yì shì pú sà jù yì wǔ yǎn kōng  
切三摩地门空寂清净句义是菩萨句义；五眼空  
jì qīng jìng jù yì shì pú sà jù yì liù shén tōng kōng jì qīng jìng jù yì  
寂清净句义是菩萨句义，六神通空寂清净句义  
shì pú sà jù yì rú lái shí lì kōng jì qīng jìng jù yì shì pú sà jù  
是菩萨句义；如来十力空寂清净句义是菩萨句  
yì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ  
义，四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、  
dà shě shí bā fó bú gòng fǎ kōng jì qīng jìng jù yì shì pú sà jù yì  
大舍、十八佛不共法空寂清净句义是菩萨句义；  
sān shí èr xiàng kōng jì qīng jìng jù yì shì pú sà jù yì bā shí suí hǎo  
三十二相空寂清净句义是菩萨句义，八十随好  
kōng jì qīng jìng jù yì shì pú sà jù yì wú wàng shī fǎ kōng jì qīng  
空寂清净句义是菩萨句义；无忘失法空寂清  
jìng jù yì shì pú sà jù yì héng zhù shě xìng kōng jì qīng jìng jù yì shì  
净句义是菩萨句义，恒住舍性空寂清净句义是



pú sà jù yì yī qiè zhì kōng jì qīngjìng jù yì shì pú sà jù yì dào  
菩萨句义；一切智空寂清净句义是菩萨句义，道  
xiàng zhì yī qiè xiàng zhì kōng jì qīngjìng jù yì shì pú sà jù yì yī  
相智、一切相智空寂清净句义是菩萨句义；一  
qiè pú sà mó hē sà xíngkōng jì qīngjìng jù yì shì pú sà jù yì zhū  
切菩萨摩诃萨行空寂清净句义是菩萨句义，诸  
fó wú shàngzhèngděng pú tí kōng jì qīngjìng jù yì shì pú sà jù yì  
佛无上正等菩提空寂清净句义是菩萨句义；  
yī qiè yì shēng fǎ kōng jì qīngjìng jù yì shì pú sà jù yì yī qiè yù  
一切异生法空寂清净句义是菩萨句义，一切预  
liú yī lái bù huán ā luó hàn dú jué pú sà rú lái fǎ  
流、一来、不还、阿罗汉、独觉、菩萨、如来法  
kōng jì qīngjìng jù yì shì pú sà jù yì yī qiè shàn fēi shàn fǎ kōng  
空寂清净句义是菩萨句义；一切善非善法空  
jì qīngjìng jù yì shì pú sà jù yì yī qiè yǒu jì wú jì fǎ yǒu lòu  
寂清净句义是菩萨句义，一切有记无记法、有漏  
wú lòu fǎ yǒu wéi wú wéi fǎ shì jiān chū shì jiān fǎ kōng jì qīngjìng  
无漏法<sup>86</sup>、有为无为法、世间出世间法空寂清静  
jù yì shì pú sà jù yì  
句义是菩萨句义。

suǒ yǐ zhě hé yǐ yī qiè fǎ zì xìngkōng gù zì xìngyuǎn lí  
“所以者何？以一切法自性空故自性远离，  
yóuyuǎn lí gù zì xìng jì jìng yóu jì jìng gù zì xìngqīngjìng yóuqīngjìng  
由远离故自性寂静，由寂静故自性清净，由清静  
gù shèns hēn bō rě bō luó mì duō zuì shèngqīngjìng rú shì bō rě bō  
故甚深般若波罗蜜多最胜清净。如是般若波  
luó mì duō dāng zhī jí shì pú sà jù yì zhū pú sà zhòng jiē yīng xiū  
罗蜜多，当知即是菩萨句义，诸菩萨众皆应修  
xué。”

fó shuō rú shì pú sà jù yì bō rě lǐ qù qīngjìng fǎ yǐ gào  
佛说如是菩萨句义般若理趣清净法已，告  
jīn gāngshǒu pú sà děngyán ruò yǒu dé wén cǐ yī qiè fǎ shèns hēn wēi  
金刚手菩萨等言：“若有得闻此一切法甚深微  
miào bō rě lǐ qù qīngjìng fǎ ménshēn xìn shòuzhě nǎi zhì dāngzuò miào  
妙般若理趣清净法门深信受者，乃至当坐妙

<sup>86</sup> 大正藏：漏；永乐北藏及龙藏：漏法

pú tí zuò yī qièzhàngài jiē bù néngǎn wèi fán nǎozhàng yè zhàng  
菩提座，一切障盖皆不能染，谓烦恼障、业障、  
bào zhàng suī duō jī jí ér bù néngǎn suī zào zhǒngzhǒng jí zhòng  
报障，虽多积集而不能染；虽造种种极重  
è yè ér yì xiāomiè bú duò è qù ruò néngshòu chí rì rì dú sòng  
恶业而易消灭，不堕恶趣。若能受持日日读诵，  
jīng qín wú jiàn rú lǐ sī wéi bǐ yú cǐ shēng dìng dé yī qiè fǎ  
精勤无间，如理思惟，彼于此生，定得一切法  
píngděngxìng jīn gāngděng chí yú yī qiè fǎ jiē dé zì zài héngshòu  
平等性金刚等持，于一切法皆得自在，恒受  
yī qiè shèngmiào xǐ lè dāng jīng shí liù dà pú sà shēng dìng dé rú  
一切胜妙喜乐，当经十大菩萨生，定得如  
lái zhí jīn gāngxìng jí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí  
来执金刚性，疾证无上正等菩提。”

ěr shí shì zūn fù yī biànzhào rú lái zhī xiàng wèi zhū pú sà  
尔时，世尊复依遍照如来之相，为诸菩萨  
xuānshuō bō rě bō luó mì duō yī qiè rú lái jì jìng fǎ xìngshēnshēn lǐ  
宣说般若波罗蜜多一切如来寂静法性甚深理  
qù xiànděngjué mén wèi jīn gāngpíngděngxìngxiànděngjué mén yǐ  
趣现等觉门，谓：“金刚平等性现等觉门，以  
dà pú tí jiān shí nánhuài rú jīn gāng gù yì píngděngxìngxiànděngjué  
大菩提坚实难坏如金刚故；义平等性现等觉  
mén yǐ dà pú tí qí yì yī gù fǎ píngděngxìngxiànděngjué mén  
门，以大菩提其义一故；法平等性现等觉门，  
yǐ dà pú tí zì xìngjìng gù yī qiè fǎ píngděngxìngxiànděngjué mén  
以大菩提自性净故；一切法平等性现等觉门，  
yǐ dà pú tí yú yī qiè fǎ wú fēn bié gù  
以大菩提于一切法无分别故。”

fó shuō rú shì jì jìng fǎ xìng bō rě lǐ qù xiànděngjué yǐ gào  
佛说如是寂静法性般若理趣现等觉已，告  
jīn gāngshǒu pú sà děngyán ruò yǒu dé wén rú shì sì zhǒng bō rě lǐ  
金刚手菩萨等言：“若有得闻如是四种般若理  
qù xiànděngjué mén xìn jiě shòu chí dú sòng xiū xí nǎi zhì dāng  
趣现等觉门信解、受持、读诵、修习，乃至当  
zuò miào pú tí zuò suī zào yī qiè jí zhòng è yè ér néngchāoyuè  
坐妙菩提座，虽造一切极重恶业，而能超越  
yī qiè è qù jí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí  
一切恶趣，疾证无上正等菩提。”



ěr shí shì zūn fù yī tiáo fú yī qiè è fǎ shì jiā móu ní rú  
尔时，世尊复依调伏一切恶法释迦牟尼如

lái zhī xiàng wèi zhū pú sà xuān shuō bō rě bō luó mì duō shè shòu yī  
来之相，为诸菩萨宣说般若波罗蜜多摄受一

qiè fǎ píngděng xìng shèn shēn lǐ qù pǔ shèng fǎ mén wèi tān yù xìng  
切法平等性甚深理趣普胜法门，谓：“贪欲性

wú xì lùn gù chēn huì xìng yì wú xì lùn chēn huì xìng wú xì lùn gù  
无戏论故，瞋恚性亦无戏论；瞋恚性无戏论故，

yú chī xìng yì wú xì lùn yú chī xìng wú xì lùn gù yóu yù xìng yì wú  
愚痴性亦无戏论；愚痴性无戏论故，犹豫性亦无

xì lùn yóu yù xìng wú xì lùn gù zhū jiàn xìng yì wú xì lùn zhū jiàn  
戏论；犹豫性无戏论故，诸见性亦无戏论；诸见

xìng wú xì lùn gù jiāo màn xìng yì wú xì lùn jiāo màn xìng wú xì lùn gù  
性无戏论故，憍慢性亦无戏论；憍慢性无戏论故，

zhū chán xìng yì wú xì lùn zhū chán xìng wú xì lùn gù fán nǎo gòu xìng  
诸缠性亦无戏论；诸缠性无戏论故，烦恼垢性

yì wú xì lùn fán nǎo gòu xìng wú xì lùn gù zhū è yè xìng yì wú xì  
亦无戏论；烦恼垢性无戏论故，诸恶业性亦无戏

lùn zhū è yè xìng wú xì lùn gù zhū guǒ bào xìng yì wú xì lùn zhū  
论；诸恶业性无戏论故，诸果报性亦无戏论；诸

guǒ bào xìng wú xì lùn gù zá rǎn fǎ xìng yì wú xì lùn zá rǎn fǎ xìng  
果报性无戏论故，杂染法性亦无戏论；杂染法性

wú xì lùn gù qīng jìng fǎ xìng yì wú xì lùn qīng jìng fǎ xìng wú xì lùn  
无戏论故，清净法性亦无戏论；清净法性无戏论

gù yī qiè fǎ xìng yì wú xì lùn yī qiè fǎ xìng wú xì lùn gù dāng  
故，一切法性亦无戏论；一切法性无戏论故，当

zhī bō rě bō luó mì duō yì wú xì lùn  
知般若波罗蜜多亦无戏论。”

fó shuō rú shì tiáo fú zhòng è bō rě lǐ qù pǔ shèng fǎ yǐ  
佛说如是调伏众恶般若理趣普胜法已，

gào jīn gāng shǒu pú sà děng yán ruò yǒu dé wén rú shì bō rě bō luó  
告金刚手菩萨等言：“若有得闻如是般若波罗

mì duō shèn shēn lǐ qù xìn jiě shòu chí dú sòng xiū xí jiǎ shǐ  
蜜多甚深理趣信解、受持、读诵、修习，假使

shā hài sān jiè suǒ shè yī qiè yǒu qíng ér bù yóu sī duò yú dì yù  
杀害三界所摄一切有情，而不由斯堕<sup>87</sup>于地狱、

<sup>87</sup> 大正藏：复堕；永乐北藏及龙藏：墮

pángshēng guǐ jiè yǐ néngtiáo fú yī qiè fánǎo jí suí fánǎo è yè  
傍生、鬼界，以能调伏一切烦恼及随烦恼恶业  
děng gù chángshēngshàn qù shòushèngmiào lè xiū zhū pú sà mó hē  
等故；常生善趣受胜妙乐，修诸菩萨摩诃  
sà xíng jí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí  
萨行，疾证无上正等菩提。”

ěr shí shì zūn fù yī xìngjìng rú lái zhī xiàng wèi zhū pú sà  
尔时，世尊复依性净如来之相，为诸菩萨

xuānshuō bō rě bō luó mì duō yī qiè fǎ píngděngxìngguān zì zài miào  
宣说般若波罗蜜多一切法平等性观自在妙

zhì yìn shēnshēn lǐ qù qīngjìng fǎ mén wèi yī qiè tān yù běnxìngqīng  
智印甚深理趣清净法门，谓：“一切贪欲本性清

jìng jí zhàomíng gù nénglìng shì jiān chēn huì qīngjìng yī qiè chēn huì  
净极照明故，能令世间瞋恚清净；一切瞋恚

běnxìngqīngjìng jí zhàomíng gù nénglìng shì jiān yú chī qīngjìng yī qiè  
本性清净极照明故，能令世间愚痴清净；一切

yú chī běnxìngqīngjìng jí zhàomíng gù nénglìng shì jiān yí huò qīngjìng  
愚痴本性清净极照明故，能令世间疑惑清净；

yī qiè yí huò běnxìng<sup>88</sup> qīngjìng jí zhàomíng gù nénglìng shì jiān jiàn qù  
一切疑惑本性<sup>88</sup>清净极照明故，能令世间见趣

qīngjìng yī qiè jiàn qù běnxìngqīngjìng jí zhàomíng gù nénglìng shì jiān  
清净；一切见趣本性清净极照明故，能令世间

jiāomàncāngjìng yī qiè jiāomànběnxìngqīngjìng jí zhàomíng gù nénglìng  
憍慢清净；一切憍慢本性清净极照明故，能令

shì jiān chán jié qīngjìng yī qiè chán jié běnxìngqīngjìng jí zhàomíng gù  
世间缠结清净；一切缠结本性清净极照明故，

nénglìng shì jiān gòu huì qīngjìng yī qiè gòu huì běnxìngqīngjìng jí zhào  
能令世间垢秽清净；一切垢秽本性清净极照

míng gù nénglìng shì jiān è fǎ qīngjìng yī qiè è fǎ běnxìngqīngjìng  
明故，能令世间恶法清净；一切恶法本性清净

jí zhàomíng gù nénglìng shì jiān shēng sǐ qīngjìng yī qiè shēng sǐ běn  
极照明故，能令世间生死清净；一切生死本

xìngqīngjìng jí zhàomíng gù nénglìng shì jiān zhū fǎ qīngjìng yī yī qiè  
性清净极照明故，能令世间诸法清净；以一切

fǎ běnxìngqīngjìng jí zhàomíng gù nénglìng shì jiān yǒu qíng qīngjìng yī  
法本性清净极照明故，能令世间有情清净；一

<sup>88</sup> 大正藏：性；永乐北藏及龙藏：极；校勘：性



qiè yǒu qíng běn xìng qīng jìng jí zhào míng gù néng lìng shì jiān yī qiè zhì  
切有情本性清净极照明故，能令世间一切智  
qīng jìng yǐ yī qiè zhì běn xìng qīng jìng jí zhào míng gù néng lìng shì jiān  
清净；以一切智本性清净极照明故，能令世间  
shèn shēn bō rě bō luó mì duō zuì shèng qīng jìng  
甚深般若波罗蜜多最胜清净。”

fó shuō rú shì píng děng zhì yìn bō rě lǐ qù qīng jìng fǎ yǐ gào  
佛说如是平等智印般若理趣清净法已，告

jīn gāng shǒu pú sà děng yán ruò yǒu dé wén rú shì bō rě bō luó mì  
金刚手菩萨等言：“若有得闻如是般若波罗蜜  
duō qīng jìng lǐ qù xìn jiě shòu chí dú sòng xiū xí suī zhù yī qiè  
多清净理趣信解、受持、读诵、修习，虽住一切  
fān chén chī děng kè chén fán nǎo gòu huì jù zhōng ér yóu  
贪、瞋、痴等客尘、烦恼、垢秽聚中，而犹  
lián huā bù wéi yī qiè kè chén gòu huì guò shī suǒ rǎn cháng néng xiū  
莲华不为一切客尘、垢秽、过失所染，常能修  
xí pú sà shèng xíng jí zhèng wú shàng zhèng děng pú tí  
习菩萨胜行，疾证无上正等菩提。”

ěr shí shì zūn fù yī yī qiè sān jiè shèng zhǔ rú lái zhī xiàng  
尔时，世尊复依一切三界胜主如来之相，

wèi zhū pú sà xuān shuō bō rě bō luó mì duō yī qiè rú lái hé hé guàn  
为诸菩萨宣说般若波罗蜜多一切如来和合灌

dǐng shèn shēn lǐ qù zhì zàng fǎ mén wèi yǐ shì jiān guàn dǐng wèi shī  
顶甚深理趣智藏法门，谓：“以世间灌顶位施，

dāng dé sān jiè fǎ wáng wèi guǒ yǐ chū shì jiān wú shàng yì shī dāng  
当得三界法王位果；以出世间无上义施，当

dé yī qiè xī yuàn mǎn zú yǐ chū shì jiān wú shàng fǎ shī yú yī qiè  
得一切希愿满足；以出世间无上法施，于一切

fǎ dāng dé zì zài ruò yǐ shì jiān cái shí děng shī dāng dé yī qiè shēn  
法当得自在；若以世间财食等施，当得一切身、

yǔ xīn lè ruò yǐ zhǒng zhǒng cái fǎ děng shī néng lìng bù shī bō  
语、心乐；若以种种财法等施，能令布施波

luó mì duō sù dé yuán mǎn shòu chí zhǒng zhǒng qīng jìng jìn jiè néng lìng  
罗蜜多速得圆满；受持种种清净禁戒，能令

jìng jiè bō luó mì duō sù dé yuán mǎn yú yī qiè shì xiū xué ān rěn  
净戒波罗蜜多速得圆满；于一切事修学安忍，

néng lìng ān rěn bō luó mì duō sù dé yuán mǎn yú yī qiè shí xiū xí jīng  
能令安忍波罗蜜多速得圆满；于一切时修习精

jìn nénglǐng jīng jìn bō luó mì duō sù dé yuánmǎn yú yī qiè jìng xiū  
进，能令精进波罗蜜多速得圆满；于一切境修  
xíng jìng lǜ nénglǐng jìng lǜ bō luó mì duō sù dé yuánmǎn yú yī qiè  
行静虑，能令静虑波罗蜜多速得圆满；于一切  
fǎ cháng xiū miào huì nénglǐng bō rě bō luó mì duō sù dé yuánmǎn  
法常修妙慧，能令般若波罗蜜多速得圆满。”

fó shuō rú shì guàndǐng fǎ mén bō rě lǐ qù zhì zàng fǎ yǐ  
佛说如是灌顶法门般若理趣智藏法已，

gào jīn gāngshǒu pú sà děngyán ruò yǒu dé wén rú shì guàndǐng shèn  
告金刚手菩萨等言：“若有得闻如是灌顶甚  
shēn lǐ qù zhì zàng fǎ mén xìn jiě shòu chí dú sòng xiū xí sù  
深理趣智藏法门信解、受持、读诵、修习，速  
néng mǎn zú zhū pú sà xíng jí zhèng wú shàng zhèng děng pú tí  
能满足诸菩萨行，疾证无上正等菩提。”

ěr shí shì zūn fù yī yī qiè rú lái zhì yìn chí yī qiè fó mì mì  
尔时，世尊复依一切如来智印持一切佛秘密

fǎ mén rú lái zhī xiàng wèi zhū pú sà xuān shuō bō rě bō luó mì duō  
法门如来之相，为诸菩萨宣说般若波罗蜜多

yī qiè rú lái zhù chí zhì yìn shēn lǐ qù jīn gāng fǎ mén wèi jù  
一切如来住持智印甚深理趣金刚法门，谓：“具

shèshòu yī qiè rú lái jīn gāngshēn yìn dāngzhèng yī qiè rú lái fǎ shēn  
摄受一切如来金刚身印，当证一切如来法身；

ruò jù shèshòu yī qiè rú lái jīn gāng yǔ yìn yú yī qiè fǎ dāng dé zì  
若具摄受一切如来金刚语印，于一切法当得自

zài ruò jù shèshòu yī qiè rú lái jīn gāng xīn yìn yú yī qiè dìng dāng  
在；若具摄受一切如来金刚心印，于一切定当

dé zì zài ruò jù shèshòu yī qiè rú lái jīn gāng zhì yìn néng dé zuì  
得自在；若具摄受一切如来金刚智印，能得最

shàng miào shēn yǔ xīn yóu ruò jīn gāng wú dòng wú huài  
上妙身、语、心，犹若金刚无动无坏。”

fó shuō rú shì rú lái zhì yìn bō rě lǐ qù jīn gāng fǎ yǐ gào  
佛说如是如来智印般若理趣金刚法已，告

jīn gāngshǒu pú sà děngyán ruò yǒu dé wén rú shì zhì yìn shēn lǐ  
金刚手菩萨等言：“若有得闻如是智印甚深理

qù jīn gāng fǎ mén xìn jiě shòu chí dú sòng xiū xí yī qiè shì  
趣金刚法门信解、受持、读诵、修习，一切事

yè jiē néng chéng bàn cháng yǔ yī qiè shèng shì hé hé suǒ yù xiū xíng  
业皆能成办，常与一切胜事和合，所欲修行



yī qiè shèng zhì zhū shèng fú yè jiē sù yuán mǎn dāng huò zuì shèng jìng  
一切胜智，诸胜福业皆速圆满，当获最胜净  
shēn yǔ xīn yóu ruò jīn gāng bù kě pò huài jí zhèng wú shàng  
身、语、心，犹如金刚不可破坏，疾证无上  
zhèng děng pú tí  
正等菩提。”

ěr shí shì zūn fù yī yī qiè wú xì lùn fǎ rú lái zhī xiàng wèi  
尔时，世尊复依一切无戏论法如来之相，为  
zhū pú sà xuān shuō bō rě bō luó mì duō shēn shēn lǐ qù lún zì fǎ mén  
诸菩萨宣说般若波罗蜜多甚深理趣轮字法门，  
wèi yī qiè fǎ kōng wú zì xìng gù yī qiè fǎ wú xiàng lí zhòng  
谓：“一切法空，无自性故；一切法无相，离众  
xiàng gù yī qiè fǎ wú yuàn wú suǒ yuàn gù yī qiè fǎ yuǎn lí  
相故；一切法无愿，无所愿故；一切法远离，  
wú suǒ zhuó gù yī qiè fǎ jì jìng yǒng jì miè gù yī qiè fǎ wú  
无所著故；一切法寂静，永寂灭故；一切法无  
cháng xìng cháng wú gù yī qiè fǎ wú lè fēi kě lè gù yī qiè  
常，性常无故；一切法无乐，非可乐故；一切  
fǎ wú wǒ bú zì zài gù yī qiè fǎ wú jìng lí jìng xiàng gù yī  
法无我，不自在故；一切法无净，离净相故；一  
qiè fǎ bù kě dé tuī xún qí xìng bù kě dé gù yī qiè fǎ bù sī yì  
切法不可得，推寻其性不可得故；一切法不思議，  
sī yì qí xìng wú suǒ yǒu gù yī qiè fǎ wú suǒ yǒu zhòng yuán hé hé  
思议其性无所有故；一切法无所有，众缘和合  
jiǎ shī shè gù yī qiè fǎ wú xì lùn běn xìng kōng jì lí yán shuō gù  
假施設故；一切法无戏论，本性空寂离言说故；  
yī qiè fǎ běn xìng jìng shēn shēn bō rě bō luó mì duō běn xìng jìng gù  
一切法本性净，甚深般若波罗蜜多本性净故。”

fó shuō rú shì lí zhū xì lùn bō rě lǐ qù lún zì fǎ yǐ gào  
佛说如是离诸戏论般若理趣轮字法已，告  
jīn gāng shǒu pú sà děng yán ruò yǒu dé wén cǐ wú xì lùn bō rě lǐ  
金刚手菩萨等言：“若有得闻此无戏论般若理  
qù lún zì fǎ mén xìn jiě shòu chí dú sòng xiū xí yú yī qiè  
趣轮字法门信解、受持、读诵、修习，于一切  
fǎ dé wú ài zhì jí zhèng wú shàng zhèng děng pú tí  
法得无碍智，疾证无上正等菩提。”

ěr shí shì zūn fù yī yī qiè rú lái lún shè rú lái zhī xiàng wèi  
尔时，世尊复依一切如来轮摄如来之相，为

zhū pú sà xuānshuō bō rě bō luó mì duō rù guǎng dà lún shènshēn lǐ  
诸菩萨宣说般若波罗蜜多入广大轮甚深理  
qù píngděngxìngmén wèi rù jīn gāngpíngděngxìng néng rù yī qiè  
趣平等性门，谓：“入金刚平等性，能入一切  
rú lái xìng lún gù rù yì píngděngxìng néng rù yī qiè pú sà xìng lún  
如来性轮故；入义平等性，能入一切菩萨性轮  
gù rù fǎ píngděngxìng néng rù yī qiè fǎ xìng lún gù rù yùnpíng  
故；入法平等性，能入一切法性轮故；入蕴平  
děngxìng néng rù yī qiè yùnxìng lún gù rù chùpíngděngxìng néng rù  
等性，能入一切蕴性轮故；入处平等性，能入  
yī qiè chùxìng lún gù rù jiè píngděngxìng néng rù yī qiè jiè xìng lún  
一切处性轮故；入界平等性，能入一切界性轮  
gù rù dì píngděngxìng néng rù yī qiè dì xìng lún gù rù yuán qǐ  
故；入谛平等性，能入一切谛性轮故；入缘起  
píngděngxìng néng rù yī qiè yuán qǐ xìng lún gù rù bǎopíngděngxìng  
平等性，能入一切缘起性轮故；入宝平等性，  
néng rù yī qiè bǎoxìng lún gù rù shí píngděngxìng néng rù yī qiè shí  
能入一切宝性轮故；入食平等性，能入一切食  
xìng lún gù rù shàn fǎ píngděngxìng néng rù yī qiè shàn fǎ xìng lún gù  
性轮故；入善法平等性，能入一切善法性轮故；  
rù fēi shàn fǎ píngděngxìng néng rù yī qiè fēi shàn fǎ xìng lún gù rù  
入非善法平等性，能入一切非善法性轮故；入  
yǒu jì fǎ píngděngxìng néng rù yī qiè yǒu jì fǎ xìng lún gù rù wú  
有记法平等性，能入一切有记法性轮故；入无  
jì fǎ píngděngxìng néng rù yī qiè wú jì fǎ xìng lún gù rù yǒu lòu  
记法平等性，能入一切无记法性轮故；入有漏  
fǎ píngděngxìng néng rù yī qiè yǒu lòu fǎ xìng lún gù rù wú lòu fǎ  
法平等性，能入一切有漏法性轮故；入无漏法  
píngděngxìng néng rù yī qiè wú lòu fǎ xìng lún gù rù yǒuwéi fǎ píng  
平等性，能入一切无漏法性轮故；入有为法平  
děngxìng néng rù yī qiè yǒuwéi fǎ xìng lún gù rù wú wéi fǎ píngděng  
等性，能入一切有为法性轮故；入无为法平等  
xìng néng rù yī qiè wú wéi fǎ xìng lún gù rù shì jiān fǎ píngděngxìng  
性，能入一切无为法性轮故；入世间法平等性，  
néng rù yī qiè shì jiān fǎ xìng lún gù rù chū shì jiān fǎ píngděngxìng  
能入一切世间法性轮故；入出世间法平等性，  
néng rù yī qiè chū shì jiān fǎ xìng lún gù rù yì shēng fǎ píngděngxìng  
能入一切出世间法性轮故；入异生法平等性，



néng rù yī qiè yì shēng fǎ xìng lún gù      rù shēng wén fǎ píngděng xìng  
能入一切异生法性轮故，入声闻法平等性，  
néng rù yī qiè shēng wén fǎ xìng lún gù      rù dú jué fǎ píngděng xìng  
能入一切声闻法性轮故；入独觉法平等性，  
néng rù yī qiè dú jué fǎ xìng lún gù      rù pú sà fǎ píngděng xìng      néng  
能入一切独觉法性轮故；入菩萨法平等性，能  
rù yī qiè pú sà fǎ xìng lún gù      rù rú lái fǎ píngděng xìng      néng rù  
入一切菩萨法性轮故；入如来法平等性，能入  
yī qiè rú lái fǎ xìng lún gù      rù yǒu qíng píngděng xìng      néng rù yī qiè  
一切如来法性轮故；入有情平等性，能入一切  
yǒu qíng xìng lún gù      rù yī qiè píngděng xìng      néng rù yī qiè xìng lún gù  
有情性轮故；入一切平等性，能入一切性轮故。”

fó shuō rú shì rù guǎng dà lún bō rě lǐ qù píngděng xìng yǐ  
佛说如是入广大轮般若理趣平等性已，

gào jīn gāngshǒu pú sà děng yán      ruò yǒu dé wén rú shì lún xìng shèn shēn  
告金刚手菩萨等言：“若有得闻如是轮性甚深  
lǐ qù píngděng xìng mén xìn jiě      shòu chí      dú sòng      xiū xí      néng shàn  
理趣平等性门信解、受持、读诵、修习，能善  
wù rù zhū píngděng xìng      jí zhèng wú shàng zhèng děng pú tí  
悟入诸平等性，疾证无上正等菩提。”

ěr shí      shì zūn fù yī yī qiè guǎng shòu gòng yǎng zhēn jìng qì tián  
尔时，世尊复依一切广受供养真净器田

rú lái zhī xiàng      wèi zhū pú sà xuān shuō bō rě bō luó mì duō yī qiè  
如来之相，为诸菩萨宣说般若波罗蜜多一切  
gòng yǎng shèn shēn lǐ qù wú shàng fǎ mén      wèi      fā wú shàng zhèng  
供养甚深理趣无上法门，谓：“发无上正  
děng jué xīn      yú zhū rú lái guǎng shè gòng yǎng      shè hù zhèng fǎ      yú  
等觉心，于诸如来广设供养；摄护正法，于  
zhū rú lái guǎng shè gòng yǎng      xiū xíng yī qiè bō luó mì duō      yú zhū rú  
诸如来广设供养；修行一切波罗蜜多，于诸如  
lái guǎng shè gòng yǎng      xiū xíng yī qiè pú tí fēn fǎ      yú zhū rú lái  
来广设供养；修行一切菩提分法，于诸如来  
guǎng shè gòng yǎng      xiū xíng yī qiè zǒng chí      děng chí      yú zhū rú lái  
广设供养；修行一切总持、等持，于诸如来  
guǎng shè gòng yǎng      xiū xíng yī qiè wǔ yǎn liù tōng      yú zhū rú lái guǎng  
广设供养；修行一切五眼、六通，于诸如来广  
shè gòng yǎng      xiū xíng yī qiè jìng lǜ      jiě tuō      yú zhū rú lái guǎng shè  
设供养；修行一切静虑、解脱，于诸如来广设

gòngyǎng xiū xíng yī qiè cí bēi xǐ shě yú zhū rú lái guǎng  
供养；修行一切慈、悲、喜、舍，于诸如来广  
shè gòngyǎng xiū xíng yī qiè fó bú gòng fǎ yú zhū rú lái guǎng shè  
设供养；修行一切佛不共法，于诸如来广设  
gòngyǎng guān yī qiè fǎ ruò cháng ruò wú cháng jiē bù kě dé yú  
供养；观一切法若常、若无常皆不可得，于  
zhū rú lái guǎng shè gòngyǎng guān yī qiè fǎ ruò lè ruò kǔ jiē bù kě  
诸如来广设供养；观一切法若乐、若苦皆不可  
dé yú zhū rú lái guǎng shè gòngyǎng guān yī qiè fǎ ruò wǒ ruò wú  
得，于诸如来广设供养；观一切法若我、若无  
wǒ jiē bù kě dé yú zhū rú lái guǎng shè gòngyǎng guān yī qiè fǎ ruò  
我皆不可得，于诸如来广设供养；观一切法若  
jìng ruò bú jìng jiē bù kě dé yú zhū rú lái guǎng shè gòngyǎng guān  
净、若不净皆不可得，于诸如来广设供养；观  
yī qiè fǎ ruò kōng ruò bù kōng jiē bù kě dé yú zhū rú lái guǎng shè  
一切法若空、若不空皆不可得，于诸如来广设  
gòngyǎng guān yī qiè fǎ ruò yǒu xiàng ruò wú xiàng jiē bù kě dé  
供养；观一切法若有相、若无相皆不可得，  
yú zhū rú lái guǎng shè gòngyǎng guān yī qiè fǎ ruò yǒu yuàn ruò wú  
于诸如来广设供养；观一切法若有愿、若无  
yuàn jiē bù kě dé yú zhū rú lái guǎng shè gòngyǎng guān yī qiè fǎ  
愿皆不可得，于诸如来广设供养；观一切法  
ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí jiē bù kě dé yú zhū rú lái guǎng shè gòng  
若远离、若不远离皆不可得，于诸如来广设供  
yǎng guān yī qiè fǎ ruò jì jìng ruò bú jì jìng jiē bù kě dé yú  
养；观一切法若寂静、若不寂静皆不可得，于  
zhū rú lái guǎng shè gòngyǎng yú shēn bō rě bō luó mì duō shū xiě  
诸如来广设供养；于深般若波罗蜜多，书写、  
tīng wén shòu chí dú sòng sī wéi xiū xí guǎng wèi yǒu qíng xuān  
听闻、受持、读诵、思惟、修习，广为有情宣  
shuō liú bù huò zì gòngyǎng huò zhuǎn shī tā yú zhū rú lái guǎng shè  
说流布，或自供养或转施他，于诸如来广设  
gòngyǎng  
供养。”

fó shuō rú shì zhēn jìng gòngyǎng shēn shēn lǐ qù wú shàng fǎ yǐ  
佛说如是真净供养甚深理趣无上法已，

gào jīn gāng shǒu pú sà děng yán ruò yǒu dé wén rú shì gòngyǎng bō  
告金刚手菩萨等言：“若有得闻如是供养般



rě lǐ qù wú shàng fǎ mén xìn jiě shòu chí dú sòng xiū xí sù  
若理趣无上法门信解、受持、读诵、修习，速  
dé<sup>89</sup> yuánmǎnzhū pú sà xíng jí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí  
得<sup>89</sup>圆满诸菩萨行，疾证无上正等菩提。”

ěr shí shì zūn fù yī yī qiè néng shàn tiáo fú rú lái zhī xiàng  
尔时，世尊复依一切能善调伏如来之相，  
wèi zhū pú sà xuān shuō bō rě bō luó mì duō shè shòu zhì mì tiáo fú yǒu  
为诸菩萨宣说般若波罗蜜多摄受智蜜<sup>90</sup>调伏有  
qíng shēn lǐ qù zhì zàng fǎ mén wéi<sup>91</sup> yī qiè yǒu qíng píng děng xìng  
情甚深理趣智藏法门为<sup>91</sup>：“一切有情平等性  
jí fèn píng děng xìng yī qiè yǒu qíng tiáo fú xìng jí fèn tiáo fú xìng yī  
即忿平等性，一切有情调伏性即忿调伏性，一  
qiè yǒu qíng zhēn fǎ xìng jí fèn zhēn fǎ xìng yī qiè yǒu qíng zhēn rú xìng jí  
切有情真法性即忿真法性，一切有情真如性即  
fèn zhēn rú xìng yī qiè yǒu qíng fǎ jiè xìng jí fèn fǎ jiè xìng yī qiè yǒu  
忿真如性，一切有情法界性即忿法界性，一切有  
qíng lí shēng xìng jí fèn lí shēng xìng yī qiè yǒu qíng shí jì xìng jí fèn  
情离生性即忿离生性，一切有情实际性即忿  
shí jì xìng yī qiè yǒu qíng běn kōng xìng jí fèn běn kōng xìng yī qiè yǒu  
实际性，一切有情本空性即忿本空性，一切有  
qíng wú xiàng xìng jí fèn wú xiàng xìng yī qiè yǒu qíng wú yuàn xìng jí fèn  
情无相性即忿无相性，一切有情无愿性即忿  
wú yuàn xìng yī qiè yǒu qíng yuǎn lí xìng jí fèn yuǎn lí xìng yī qiè yǒu  
无愿性，一切有情远离性即忿远离性，一切有  
qíng jì jìng xìng jí fèn jì jìng xìng yī qiè yǒu qíng bù kě dé xìng jí fèn  
情寂静性即忿寂静性，一切有情不可得性即忿  
bù kě dé xìng yī qiè yǒu qíng wú suǒ yǒu xìng jí fèn wú suǒ yǒu xìng yī  
不可得性，一切有情无所有性即忿无所有性，一  
qiè yǒu qíng nán sī yì xìng jí fèn nán sī yì xìng yī qiè yǒu qíng wú xì  
切有情难思议性即忿难思议性，一切有情无戏  
lùn xìng jí fèn wú xì lùn xìng yī qiè yǒu qíng rú jīn gāng xìng jí fèn rú  
论性即忿无戏论性，一切有情如金刚性即忿如  
jīn gāng xìng suǒ yǐ zhě hé yī qiè yǒu qíng zhēn tiáo fú xìng jí shì wú  
金刚性。所以者何？一切有情真调伏性即是无

<sup>89</sup> 大正藏：能；永乐北藏及龙藏：得

<sup>90</sup> 大正藏：密；永乐北藏及龙藏：蜜

<sup>91</sup> 大正藏：谓；永乐北藏及龙藏：为

shàngzhèngděng pú tí yì shì bō rě bō luó mì duō yì shì zhū fó yī  
上 正 等 菩 提 ， 亦 是 般 若 波 罗 蜜 多 ， 亦 是 诸 佛 一  
qiè zhì zhì  
切 智 智 。”

fó shuō rú shì néngshàntiáo fú shènsēn lǐ qù zhì zàng fǎ yǐ  
佛 说 如 是 能 善 调 伏 甚 深 理 趣 智 藏 法 已 ，

gào jīn gāngshǒu pú sà děngyán ruò yǒu dé wén rú shì tiáo fú bō rě  
告 金 刚 手 菩 萨 等 言 ： “ 若 有 得 闻 如 是 调 伏 般 若  
lǐ qù zhì zàng fǎ mén xìn jiě shòu chí dú sòng xiū xí néng zì  
理 趣 智 藏 法 门 信 解 、 受 持 、 读 诵 、 修 习 ， 能 自  
tiáo fú fèn huì děngguò yì néngtiáo fú yī qiè yǒuqíng chángshēngshàn  
调 伏 忿 恚 等 过 ， 亦 能 调 伏 一 切 有 情 ， 常 生 善  
qù shòuzhū miào lè xiàn shì yuàn dí jiē qǐ cí xīn néngshàn xiū xíngzhū  
趣 受 诸 妙 乐 ， 现 世 怨 敌 皆 起 慈 心 ， 能 善 修 行 诸  
pú sà xíng jí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí  
菩 萨 行 ， 疾 证 无 上 正 等 菩 提 。”

ěr shí shì zūn fù yī yī qiè néngshànjiàn lì xìngpíngděng fǎ rú  
尔 时 ， 世 尊 复 依 一 切 能 善 建 立 性 平 等 法 如

lái zhī xiàng wèi zhū pú sà xuān shuō bō rě bō luó mì duō yī qiè fǎ xìng  
来 之 相 ， 为 诸 菩 萨 宣 说 般 若 波 罗 蜜 多 一 切 法 性  
shènsēn lǐ qù zuì shèng fǎ mén wèi yī qiè yǒuqíng xìngpíngděng gù  
甚 深 理 趣 最 胜 法 门 ， 谓 ： “ 一 切 有 情 性 平 等 故 ，  
shènsēn bō rě bō luó mì duō yì xìngpíngděng yī qiè fǎ xìngpíngděng  
甚 深 般 若 波 罗 蜜 多 亦 性 平 等 ； 一 切 法 性 平 等  
gù shènsēn bō rě bō luó mì duō yì xìngpíngděng yī qiè yǒuqíng xìng  
故 ， 甚 深 般 若 波 罗 蜜 多 亦 性 平 等 ； 一 切 有 情 性  
tiáo fú gù shènsēn bō rě bō luó mì duō yì xìngtiáo fú yī qiè fǎ xìng  
调 伏 故 ， 甚 深 般 若 波 罗 蜜 多 亦 性 调 伏 ； 一 切 法 性  
tiáo fú gù shènsēn bō rě bō luó mì duō yì xìngtiáo fú yī qiè yǒu  
调 伏 故 ， 甚 深 般 若 波 罗 蜜 多 亦 性 调 伏 ； 一 切 有  
qíngyǒu shí yì gù shènsēn bō rě bō luó mì duō yì yǒu shí yì yī  
情 有 实 义 故 ， 甚 深 般 若 波 罗 蜜 多 亦 有 实 义 ； 一  
qiè fǎ yǒu shí yì gù shènsēn bō rě bō luó mì duō yì yǒu shí yì yī  
切 法 有 实 义 故 ， 甚 深 般 若 波 罗 蜜 多 亦 有 实 义 ； 一  
qiè yǒuqíng jí zhēn rú gù shènsēn bō rě bō luó mì duō yì jí zhēn  
切 有 情 即 真 如 故 ， 甚 深 般 若 波 罗 蜜 多 亦 即 真  
rú yī qiè fǎ jí zhēn rú gù shènsēn bō rě bō luó mì duō yì jí  
如 ； 一 切 法 即 真 如 故 ， 甚 深 般 若 波 罗 蜜 多 亦 即



zhēn rú yī qiè yǒu qíng jí fǎ jiè gù shènshēn bō rě bō luó mì duō  
真如；一切有情即法界故，甚深般若波罗蜜多  
yì jí fǎ jiè yī qiè fǎ jí fǎ jiè gù shènshēn bō rě bō luó mì duō  
亦即法界；一切法即法界故，甚深般若波罗蜜多  
yì jí fǎ jiè yī qiè yǒu qíng jí fǎ xìng gù shènshēn bō rě bō luó mì  
亦即法界；一切有情即法性故，甚深般若波罗蜜  
duō yì jí fǎ xìng yī qiè fǎ jí fǎ xìng gù shènshēn bō rě bō luó mì  
多亦即法性；一切法即法性故，甚深般若波罗蜜  
duō yì jí fǎ xìng yī qiè yǒu qíng jí shí jì gù shènshēn bō rě bō  
多亦即法性；一切有情即实际故，甚深般若波  
luó mì duō yì jí shí jì yī qiè fǎ jí shí jì gù shènshēn bō rě bō  
罗蜜多亦即实际；一切法即实际故，甚深般若波  
luó mì duō yì jí shí jì yī qiè yǒu qíng jí běn kōng gù shènshēn bō  
罗蜜多亦即实际；一切有情即本空故，甚深般  
rě bō luó mì duō yì jí běn kōng yī qiè fǎ jí běn kōng gù shènshēn  
若波罗蜜多亦即本空；一切法即本空故，甚深  
bō rě bō luó mì duō yì jí běn kōng yī qiè yǒu qíng jí wú xiàng gù  
般若波罗蜜多亦即本空；一切有情即无相故，  
shènshēn bō rě bō luó mì duō yì jí wú xiàng yī qiè fǎ jí wú xiàng  
甚深般若波罗蜜多亦即无相；一切法即无相  
gù shènshēn bō rě bō luó mì duō yì jí wú xiàng yī qiè yǒu qíng jí  
故，甚深般若波罗蜜多亦即无相；一切有情即  
wú yuàn gù shènshēn bō rě bō luó mì duō yì jí wú yuàn yī qiè fǎ  
无愿故，甚深般若波罗蜜多亦即无愿；一切法  
jí wú yuàn gù shènshēn bō rě bō luó mì duō yì jí wú yuàn yī qiè  
即无愿故，甚深般若波罗蜜多亦即无愿；一切  
yǒu qíng jí yuǎn lí gù shènshēn bō rě bō luó mì duō yì jí yuǎn lí  
有情即远离故，甚深般若波罗蜜多亦即远离；  
yī qiè fǎ jí yuǎn lí gù shènshēn bō rě bō luó mì duō yì jí yuǎn  
一切法即远离故，甚深般若波罗蜜多亦即远  
lí yī qiè yǒu qíng jí jì jìng gù shènshēn bō rě bō luó mì duō yì  
离；一切有情即寂静故，甚深般若波罗蜜多亦  
jí jì jìng yī qiè fǎ jí jì jìng gù shènshēn bō rě bō luó mì duō yì  
即寂静；一切法即寂静故，甚深般若波罗蜜多亦  
jí jì jìng yī qiè yǒu qíng bù kě dé gù shènshēn bō rě bō luó mì  
即寂静；一切有情不可得故，甚深般若波罗蜜  
duō yì bù kě dé yī qiè fǎ bù kě dé gù shènshēn bō rě bō luó mì  
多亦不可得；一切法不可得故，甚深般若波罗蜜

duō yì bù kě dé yī qiè yǒuqíng wú suǒ yǒu gù shèns hēn bō rě bō  
多亦不可得；一切有情无所有故，甚深般若波  
luó mì duō yì wú suǒ yǒu yī qiè fǎ wú suǒ yǒu gù shèns hēn bō rě bō  
罗蜜多亦无所有；一切法无所有故，甚深般若波  
luó mì duō yì wú suǒ yǒu yī qiè yǒuqíng bù sī yì gù shèns hēn bō  
罗蜜多亦无所有；一切有情不思议故，甚深般  
rě bō luó mì duō yì bù sī yì yī qiè fǎ bù sī yì gù shèns hēn bō  
若波罗蜜多亦不思议；一切法不思议故，甚深般  
rě bō luó mì duō yì bù sī yì yī qiè yǒuqíng wú xì lùn gù shèns hēn bō  
若波罗蜜多亦不思议；一切有情无戏论故，甚  
shēn bō rě bō luó mì duō yì wú xì lùn yī qiè fǎ wú xì lùn gù shèns hēn bō  
深般若波罗蜜多亦无戏论；一切法无戏论故，甚  
shēn bō rě bō luó mì duō yì wú xì lùn yī qiè yǒuqíng wú biān jì gù  
深般若波罗蜜多亦无戏论；一切有情无边际故，  
shèns hēn bō rě bō luó mì duō yì wú biān jì yī qiè fǎ wú biān jì gù  
甚深般若波罗蜜多亦无边际；一切法无边际故，  
shèns hēn bō rě bō luó mì duō yì wú biān jì yī qiè yǒuqíng yǒu yè yòng  
甚深般若波罗蜜多亦无边际；一切有情有业用  
gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì yǒu yè yòng yī qiè fǎ yǒu yè  
故，当知般若波罗蜜多亦有业用；一切法有业  
yòng gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì yǒu yè yòng  
用故，当知般若波罗蜜多亦有业用。”

fó shuō rú shì xìng píng děng xìng shèns hēn lǐ qù zuì shèng fǎ yǐ  
佛说如是性平等性甚深理趣最胜法已，

gào jīn gāngshǒu pú sà děng yán ruò yǒu dé wén rú shì píng děng bō rě  
告金刚手菩萨等言：“若有得闻如是平等般若  
lǐ qù zuì shèng fǎ mén xìn jiě shòu chí dú sòng xiū xí zé néng  
理趣最胜法门信解、受持、读诵、修习，则能  
tōng dá píng děng fǎ xìng shèns hēn bō rě bō luó mì duō yú zhū yǒuqíng  
通达平等法性甚深般若波罗蜜多，于诸<sup>92</sup>有情  
xīn wú guà ài jí zhèng wú shàng zhèng děng pú tí  
心无罣碍，疾证无上正等菩提。”

ěr shí shì zūn fù yī yī qiè zhù chí zàng fǎ rú lái zhī xiàng wèi  
尔时，世尊复依一切住持藏法如来之相，为

zhū pú sà xuān shuō bō rě bō luó mì duō yī qiè yǒuqíng zhù chí biàn mǎn  
诸菩萨宣说般若波罗蜜多一切有情住持遍满

<sup>92</sup> 大正藏：法；永乐北藏及龙藏：诸



shèns hēn lǐ qù shèng zàng fǎ mén wèi yī qiè yǒu qíng jiē rú lái zàng  
甚深理趣胜藏法门，谓：“一切有情皆如来藏，  
pǔ xián pú sà zì tǐ biàn gù yī qiè yǒu qíng jiē jīn gāng zàng yǐ jīn  
普贤菩萨自体遍故；一切有情皆金刚藏，以金  
gāng zàng suǒ guàn sǎ gù yī qiè yǒu qíng jiē zhèng fǎ zàng yī qiè jiē  
刚藏所灌洒故；一切有情皆正法藏，一切皆  
suí zhèng yǔ zhuǎn gù yī qiè yǒu qíng jiē miào yè zàng yī qiè shì yè  
随正语转故；一切有情皆妙业藏，一切事业  
jiā xíng yī gù  
加行依故。”

fó shuō rú shì yǒu qíng zhù chí shèns hēn lǐ qù shèng zàng fǎ yǐ  
佛说如是有情住持甚深理趣胜藏法已，  
gào jīn gāng shǒu pú sà dēng yán ruò yǒu dé wén rú shì biàn mǎn bō rě  
告金刚手菩萨等言：“若有得闻如是遍满般若  
lǐ qù shèng zàng fǎ mén xìn jiě shòu chí dú sòng xiū xí zé néng  
理趣胜藏法门信解、受持、读诵、修习，则能  
tōng dá shèng zàng fǎ xìng jí zhèng wú shàng zhèng děng pú tí  
通达胜藏法性，疾证无上正等菩提。”

ěr shí shì zūn fù yī jiū jìng wú biān jì fǎ rú lái zhī xiàng wèi  
尔时，世尊复依究竟无边际法如来之相，为  
zhū pú sà xuān shuō bō rě bō luó mì duō jiū jìng zhù chí fǎ yì píng děng  
诸菩萨宣说般若波罗蜜多究竟住持法义平等  
jīn gāng fǎ mén wèi shèns hēn bō rě bō luó mì duō wú biān gù  
金刚法门，谓：“甚深般若波罗蜜多无边故，  
yī qiè rú lái yì wú biān shèns hēn bō rě bō luó mì duō wú jì gù  
一切如来亦无边；甚深般若波罗蜜多无际故，  
yī qiè rú lái yì wú jì shèns hēn bō rě bō luó mì duō yī wèi gù yī  
一切如来亦无际；甚深般若波罗蜜多一味故，一  
qiè fǎ yì yī wèi shèns hēn bō rě bō luó mì duō jiū jìng gù yī qiè fǎ  
切法亦一味；甚深般若波罗蜜多究竟故，一切法  
yì jiū jìng  
亦究竟。”

fó shuō rú shì wú biān wú jì jiū jìng lǐ qù jīn gāng fǎ yǐ gào  
佛说如是无边无际究竟理趣金刚法已，告  
jīn gāng shǒu pú sà dēng yán ruò yǒu dé wén rú shì jiū jìng bō rě lǐ  
金刚手菩萨等言：“若有得闻如是究竟般若理  
qù jīn gāng fǎ mén xìn jiě shòu chí dú sòng xiū xí yī qiè zhàng  
趣金刚法门信解、受持、读诵、修习，一切障

fǎ jiē xī xiāochú dìng dé rú lái zhí jīn gāngxìng jí zhèng wú shàng  
法皆悉消除，定得如来执金刚性，疾证无上

zhèngděng pú tí  
正等菩提。”

ěr shí shì zūn fù yī biànzhào rú lái zhī xiàng wèi zhū pú sà  
尔时，世尊复依遍照如来之相，为诸菩萨

xuānshuō bō rě bō luó mì duō dé zhū rú lái mì mì fǎ xìng jí yī qiè fǎ  
宣说般若波罗蜜多得诸如来秘密法性及一切法

wú xì lùn xìng dà lè jīn gāng bù kōng shén zū jīn gāng fǎ mén<sup>93</sup> chū  
无戏论性、大乐金刚不空神咒金刚法门<sup>93</sup>、初

zhōnghòu wèi zuì shèng dì yī shènshēn lǐ qù wú shàng fǎ mén wèi  
中后位最胜第一甚深理趣无上法门，谓：

dà tānděng zuì shèngchéng jiù lìng dà pú sà dà lè zuì shèngchéng  
“大贪等最胜成就，令大菩萨大乐最胜成

jiù dà lè zuì shèngchéng jiù lìng dà pú sà yī qiè rú lái dà jué zuì  
就；大乐最胜成就，令大菩萨一切如来大觉最

shèngchéng jiù yī qiè rú lái dà jué zuì shèngchéng jiù lìng dà pú sà  
胜成就；一切如来大觉最胜成就，令大菩萨

xiáng fú yī qiè dà mó zuì shèngchéng jiù xiáng fú yī qiè dà mó zuì  
降伏一切大魔最胜成就；降伏一切大魔最

shèngchéng jiù lìng dà pú sà pǔ dà sān jiè zì zài zuì shèngchéng jiù  
胜成就，令大菩萨普大三界自在最胜成就；

pǔ dà sān jiè zì zài zuì shèngchéng jiù lìng dà pú sà néng wú yí yú  
普大三界自在最胜成就，令大菩萨能无遗余

bá yǒuqíng jiè lì yì ān lè yī qiè yǒuqíng bì jìng dà lè zuì shèng  
拔有情界，利益安乐一切有情，毕竟大乐最胜

chéng jiù suǒ yǐ zhě hé nǎi zhì shēng sǐ liú zhuǎnzhù chù yǒushèng  
成就所以者何？乃至生死流转住处，有胜

zhì zhě qí cǐ cháng néng yǐ wú děng fǎ ráo yì yǒuqíng bú rù jì miè  
智者齐此常能以无等法，饶益有情不入寂灭；

yòu yǐ bō rě bō luó mì duō fāngbiàn shànqiǎo chéng lì shèng zhì shàn  
又以般若波罗蜜多方便善巧成立胜智，善

bàn yī qiè qīngjìng shì yè néng lìng zhū yǒu jiē dé qīngjìng yòu yǐ tān  
办一切清净事业，能令诸有皆得清净；又以贪

děngtiáo fú shì jiān pǔ biàn héng shí nǎi zhì zhū yǒu jiē lìng qīngjìng zì  
等调伏世间，普遍恒时乃至诸有，皆令清净自

<sup>93</sup> 大正藏：性；永乐北藏及龙藏：门



rántiáo fú yòu rú liánhuāxíng sè guāngjìng bù wéi yī qiè huì wù suǒ  
 然调伏；又如莲华形色光净，不为一切秽物所  
 rǎn rú shì tānděngráo yì shì jiān zhùbiàn yǒuguòcháng bù néng rǎn  
 染。如是贪等饶益世间，住遍<sup>94</sup>有过常不能染。  
 yòu dà tānděngnéng dé qīngjìng dà lè dà cái sān jiè zì zài  
 又大贪等能得清净、大乐、大财、三界自在，  
 chángnéngjiān gù ráo yì yǒuqíng  
 常能坚固饶益有情。”

ěr shí rú lái jí shuōshénzhòu  
 尔时，如来即说神咒：

ná mó bó qié fá dì bō là rǎng bō là mǐ duō yì bó dǐ  
 “纳慕薄伽筏帝钵刺壤波啰弭多曳薄底

fá cā là yì yǎn bō lǚ mǐ duō jù ná yì sà wǎ dá tuō  
 丁履切<sup>95</sup>筏擦<sup>七葛<sup>96</sup></sup>罗曳<sup>三</sup>鞞跋履弭多窣拏曳<sup>四</sup>萨缚但他

jiē duō bō lǚ bù shì duō yì sà wǎ dá tuō jiē duō nú rǎngduō nú rǎng  
 揭多跛履布视多曳<sup>五</sup>萨缚但他揭多奴壤多奴壤

duō bì rǎngduō yì zhí zhí tuō bō là yǐ bō là yǐ mò hē bō  
 多邲壤多曳<sup>六</sup>但侄他<sup>七</sup>钵刺吟<sup>一第<sup>97</sup></sup>钵刺吟<sup>八</sup>莫诃钵

là yǐ bō là rǎng pó suō jié lì bō là rǎng lù jiā jié lì àn tuó  
 刺<sup>98</sup>吟<sup>九</sup>钵刺壤婆娑羯囉<sup>十</sup>钵刺壤路迦羯囉<sup>十一</sup>案驮

jiā là pí tán mò ní xī dì sū xī dì xī diàn dū màn bó qié fá  
 迦啰毗谈末泥<sup>99</sup>悉递<sup>十二</sup>苏悉递<sup>十三</sup>悉殿都漫薄伽筏

dǐ sà fáng jié sūn dá lì bó dǐ fá cā lì bō là suō lǚ duō hē  
 底<sup>十四</sup>萨防伽孙达囉<sup>十五</sup>薄底筏擦囉<sup>十六</sup>钵刺娑履多喝

xī dì cān mó shī wǎ jié suō lì bó tuó bó tuó xī tuó xī tuó  
 悉帝<sup>十七</sup>参磨湿嚩羯娑<sup>十八</sup>囉<sup>十九</sup>勃陀勃陀<sup>二十</sup>悉陀悉陀<sup>二十一</sup>

jiàn bō jiàn bō zhè là zhè là hé là wǎ hé là wǎ ē jiē chē  
 剑波剑波<sup>二十二</sup>浙罗浙罗<sup>二十三</sup>曷逻嚩曷逻嚩<sup>二十四</sup>阿揭车

ē jiē chē bó qié fá dǐ mó pí làn pó suō hē  
 阿揭车<sup>二十五</sup>薄伽筏底<sup>二十六</sup>么毗滥婆<sup>二十七</sup>莎诃<sup>二十八</sup>

<sup>94</sup> 大正藏：过；永乐北藏及龙藏：遍

<sup>95</sup> 大正藏：底（丁履反）；永乐北藏及龙藏：底（丁履切下同）

<sup>96</sup> 大正藏：擦（七葛反）；永乐北藏及龙藏：擦（七葛切）

<sup>97</sup> 大正藏：吟（一弟反）；永乐北藏及龙藏：吟（一第切）

<sup>98</sup> 大正藏：喇；永乐北藏及龙藏：刺

<sup>99</sup> 大正藏：溼；永乐北藏及龙藏：泥

<sup>100</sup> 大正藏：娑羯；永乐北藏及龙藏：羯娑

rú shì shénzhòu sān shì zhū fó jiē gòngxuānshuō gù suǒ  
“如是神咒，三世诸佛皆共宣说、固<sup>101</sup>所

hù niàn néngshòu chí zhě yī qiè zhàngmiè suí xīn suǒ yù wú bù chéng  
护念，能受持者一切障灭，随心所欲无不成

bàn jí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí  
办，疾证无上正等菩提。”

ěr shí rú lái fù shuōshénzhòu  
尔时，如来复说神咒：

ná mó bó qié fá dì bō là rǎng bō là mǐ duō yì dá zhí  
“纳慕薄伽筏帝<sup>一</sup>钵刺壤波啰弭多曳<sup>二</sup>但侄

tuō móu ní dá tuǎn sēng jiē luò hē dá tuǎn è nú jiē luò hē dá tuǎn  
他<sup>三</sup>牟尼达讪<sup>四</sup>僧揭洛诃达讪<sup>五</sup>遏奴揭洛诃达讪

pí mù dǐ dá tuǎn sà tuó nú jiē luò hē dá tuǎn fèi shì luò mò ná  
六毗目底达讪<sup>七</sup>萨驮奴揭洛诃达讪<sup>八</sup>吠室洛末拏

dá tuǎn cānmànduō nú bō lǚ fá là dá nuó dá tuǎn jù ná sēng jiē  
达讪<sup>九</sup>参漫多奴跛履筏刺旦那达讪<sup>十</sup>窣拏僧揭

luò hē dá tuǎn sà wǎ jiā là bō lǚ bō là nuó dá tuǎn suō hē  
洛诃达讪<sup>十一</sup>萨缚迦罗跛履波刺那达讪<sup>十二</sup>莎诃<sup>102</sup>

rú shì shénzhòu shì zhū fó mǔ néngsòng chí zhě yī qiè zuì miè  
“如是神咒是诸佛母，能诵持者一切罪灭，

chángjiàn zhū fó dé sù zhù zhì jí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí  
常见诸佛得宿住智，疾证无上正等菩提。”

ěr shí rú lái fù shuōshénzhòu  
尔时，如来复说神咒：

ná mó bó qié fá dì bō là rǎng bō là mǐ duō yì dá zhí  
“纳慕薄伽筏帝<sup>一</sup>钵刺壤波啰弭多曳<sup>二</sup>但<sup>103</sup>

zhí tuō shì lì yì shì lì yì shì lì yì shì lì yì xì suō hē  
侄他<sup>三</sup>室隰曳<sup>四</sup>室隰曳<sup>五</sup>室隰曳<sup>六</sup>室隰曳细<sup>七</sup>莎诃<sup>八</sup>

rú shì shénzhòu jù dà wēi lì néngshòu chí zhě yè zhàngxiāo  
“如是神咒具大威力，能受持者业障消

chú suǒwénzhèng fǎ zǒng chí bú wàng jí zhèng wú shàngzhèngděng pú  
除，所闻正法总持不忘，疾证无上正等菩

tí  
提。”

<sup>101</sup> 大正藏：同；永乐北藏及龙藏：固

<sup>102</sup> 大正藏：诃（十三）；永乐北藏及龙藏：诃

<sup>103</sup> 大正藏：但；永乐北藏及龙藏：但



ěr shí shì zūnshuō shì zhòu yǐ gào jīn gāngshǒu pú sà děngyán  
尔时，世尊说是咒已，告金刚手菩萨等言：

ruò zhū yǒuqíng yú měi rì dàn zhì xīn tīngsòng rú shì bō rě bō luó  
“若诸有情于每日旦，至心听诵如是般若波罗

mì duōshēnshēn lǐ qù zuì shèng fǎ mén wú jiàn duànzhě zhū è yè  
蜜多甚深理趣最胜法门无间断者，诸恶业

zhàng jiē dé xiāomiè zhū shèng xǐ lè chángxiàn zài qián dà lè jīn gāng  
障皆得消灭，诸胜喜乐常现在前，大乐金刚

bù kōngshénzhòuxiànrshēn bì dé jiū jìng chéngmǎn yī qiè rú lái jīn  
不空神咒现身必得，究竟成满一切如来金

gāng mì mì zuì shèngchéng jiù bù jiǔ dāng dé dà zhí jīn gāng jí rú  
刚秘密最胜成就，不久当得大执金刚及如

lái xìng ruò yǒuqíng lèi wèiduo fó suǒ zhí zhòngshàngēn jiǔ fā dà yuàn  
来性。若有情类未多佛所植众善根、久发大愿，

yú cǐ bō rě bō luó mì duōshēnshēn lǐ qù zuì shèng fǎ mén bù néng  
于此般若波罗蜜多甚深理趣最胜法门，不能

tīngwén shū xiě dú sòng gòngyǎnggōngjìng sī wéi xiū xí  
听闻、书写、读诵、供养恭敬、思惟、修习；

yào duō fó suǒ zhí zhòngshàngēn jiǔ fā dà yuàn nǎinéng yú cǐ shèn  
要多佛所植众善根、久发大愿，乃能于此甚

shēn lǐ qù zuì shèng fǎ mén xià zhì tīngwén yī jù yī zì kuàngnéng  
深理趣最胜法门，下至听闻一句一字，况能

jù zú dú sòng shòu chí ruò zhū yǒuqíng gòngyǎnggōngjìng zūnzhòng  
具足读诵、受持！若诸有情供养恭敬、尊重

zàn tàn bā shí jìng qié shāděng jù zhī nà yǔ duō fó nǎinéng jù zú wén  
赞叹八十殑伽沙等俱胝那庾多佛，乃能具足闻

cǐ bō rě bō luó mì duōshēnshēn lǐ qù ruò dì fāngsuǒ liú xíng cǐ jīng  
此般若波罗蜜多甚深理趣。若地方所流行此经，

yī qiè tiān rén ā sù luò děng jiē yīng gòngyǎng rú fó zhì duō yǒu  
一切天、人、阿素洛等皆应供养如佛制多。有

zhì cǐ jīng zài shēnhuòshǒu zhū tiān rén děng jiē yīng lǐ jìng ruò yǒu  
置此经在身或手，诸天、人等皆应礼敬。若有

qíng lèi shòu chí cǐ jīng duō jù zhī jié dé sù zhù zhì cháng qín jīng jìn  
情类受持此经多俱胝劫，得宿住智，常勤精进

xiū zhū shàn fǎ è mó wài dào bù néng jī liú sì dà tiānwáng jí yú  
修诸善法，恶魔外道不能稽留；四大天王及余

tiānzhòng cháng suí yōngwèi wèicéngzànshě zhōng bú hòng sǐ wǎng<sup>104</sup>  
天众，常随拥卫未曾暂舍，终不横死枉<sup>104</sup>

zāoshuāihuàn zhū fó pú sà chánggòng hù chí lìng yī qiè shí shànzēng  
遭衰患；诸佛菩萨常共护持，令一切时善增

è jiǎn<sup>105</sup> yú zhū fó tǔ suí yuànwǎngshēng nǎi zhì pú tí bú duò è  
恶减<sup>105</sup>；于诸佛土随愿往生，乃至菩提不堕恶

qù zhū yǒuqíng lèi shòu chí cǐ jīng dìng huò wú biān shèng lì gōng dé  
趣。诸有情类受持此经，定获无边胜利功德，

wǒ jīn lüè shuō rú shì shǎo fēn  
我今略说如是少分。”

shí bó qié fànshuō shì jīng yǐ jīn gāngshǒuděngzhū dà pú sà  
时，薄伽梵说是经已，金刚手等诸大菩萨

jí yú tiānzhòng wén fó suǒshuō jiē dà huān xǐ xìn shòu fèng xíng  
及余天众，闻佛所说皆大欢喜、信受奉行。

大般若波罗蜜多经卷第五百七十八

<sup>104</sup> 大正藏：枉；永乐北藏及龙藏：枉

<sup>105</sup> 大正藏：灭；永乐北藏及龙藏：减



dà bō rě jīng dì shí yī huì bù shī bō  
大般若经第十一会布施波

luó mì duō fēn  
罗蜜多分<sup>106</sup>

xù  
序

táng xī míng sì shā mén xuán zé zhì  
唐西明寺沙门玄则制<sup>107</sup>

gài wàn dé xiāng zhào tǒng zhī zhě sān shēn wàn xíng xiāng zī  
盖万德相照，统之者三身；万行相资，  
dōu zhī zhě liù dù ruò chōng xū zhī liù hé sì chén zhī liù qíng yī  
都之者六度。若冲虚之六翮、伺尘之六情矣。  
gù měi yīn bié huì gè zhāng qí fèn yān zhì rú lì wù zhī jī shě zhuó  
故每因别会，各彰其分焉。至如利物之基、舍著  
zhī jiàn xiáng qí yào yě wú chū shī hū dàn shī yǒu lún shēng liáng  
之渐，详其要也，无出施乎。但施有沦升，良  
zī yòu zhé<sup>108</sup> suǒ yǐ shì luó fù jí tán nà zhào chàng yù lìng sān  
资诱折<sup>108</sup>，所以室罗复集、檀那肇唱，欲令三  
jiān shī shǒu shí dù chéng jīn jí dāng niè sì shì zhī xiū qī pái qī  
坚失守、十度成津，即当蹶四誓之修期、排七  
kōng zhī mì jiàn lì èr shèng ér zhí shàng cuī sān lún yǐ xiá wù jiū  
空之秘键，辄二乘而直上、摧三轮以遐骛。纒  
yǐ wéi shí hé guó chéng zhī kě yī chì yǐ jiǎ míng qǐ tóu mù zhī  
以唯识，何国城之可依？斥以假名，岂头目之  
wéi wǒ tuī zhī yǐ suí xǐ zé bù zhí ér zì zī yǐ zhōng<sup>109</sup> zhī yǐ  
为我？推之以随喜，则不植而自滋矣；终<sup>109</sup>之以  
huí xiàng zé bú quàn ér zì tán yǐ kòng zhī yǐ pú tí zé bù qiān  
回向，则不劝而自覃矣；控之以菩提，则不迁

<sup>106</sup> 大正藏：施波罗蜜多分；永乐北藏及龙藏：布施波罗蜜多分

<sup>107</sup> 大正藏：西明寺沙门玄则撰；永乐北藏及龙藏：唐西明寺沙门玄则制

<sup>108</sup> 大正藏：析；永乐北藏及龙藏：折

<sup>109</sup> 大正藏：络；永乐北藏及龙藏：终

ér zì zhì yǐ quán zhī yǐ fāngbiàn zé bú niàn ér zì róng yǐ gù  
而自致矣；权之以方便，则不念而自融矣。故  
bú huàn wù zhī shǎo yě huàn fú yòng xīn zhī bù hóng bú huàn shī zhī  
不患物之少也，患夫用心之不弘；不患施之  
nán yě huàn fú wàng qǔ zhī bú yì qí yǒuyán xīn yǐ wéi jìng shì  
难也，患夫忘取之不易。其有严心以为净，是  
wèizhēn qí yán yǐ qù jì yǐ wéizhēn shì wèi huì qí jì yǐ yòukuàng  
未臻其严矣；趣寂以为真，是未会其寂矣。又况  
míng yù fú lè zhī qiú wáng zéi shuǐhuǒ zhī lù qí yú zhì jí bú  
名誉福乐之求，王贼水火之虑，其于致极，不  
yì mí yuǎn rán zé dà jué zhī shì hóngyuàn suǒ guī qí cái shī yě  
亦弥远。然则大觉之士弘愿所归，其财施也，  
bì shēng pǐn yǐ chōng zú qí fǎ shī yě qīnghán shí ér chū lí rán  
毕生品以充足；其法施也，罄含识而出离。然  
hòuwàng qí suǒ yǐ wéi zhī shī qí suǒ yǐ lì zhī jì hū wú gǎn yǐ  
后忘其所以为之，失其所以利之，泊乎无感矣！  
wēi hū yǒuchéng yǐ wéi sī wén zhī yǔn bèi xīn cǐ niàn zhī fāng huī  
巍乎有成矣！惟斯文之允被，欣此念之方恢，  
suī lú zhì zhī bù bá bǔ shāng zhī nán jiǎ yì jì cí yīn jiàn rǎn bǐ  
虽卢至之不拔、卜商之难假，亦冀慈音渐染、鄙  
lìn tuī yí zì cǐ ér huán shú néng wú biàn qí wén jù shàn yì  
吝推移，自此而还，孰能无变！其文句赡溢，  
huì yù yīn míng fán lè chéng wǔ juàn fēi chóng yì yǐ  
诲喻殷明，凡勒成五卷，非重译矣。



dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì wǔ bǎi qī shí jiǔ  
大般若波罗蜜多经卷第五百七十九

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì  
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì shí yī bù shī bō luó mì duō fēn zhī yī  
第十一布施波罗蜜多分之一

rú shì wǒ wén  
如是我闻：

yī shí bó qié fàn zài shì luó fá zhù shì duō lín jǐ gū dú yuán  
一时，薄伽梵在室罗筏住誓多林给孤独园，

yǔ dà bì chū zhòng qiān èr<sup>110</sup> bǎi rén jù  
与大苾刍众千二百人俱。

ěr shí shì zūn gào shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bù  
尔时，世尊告舍利子：“诸菩萨摩诃萨修行布

shī bō luó mì duō shí jīng jiǔ rú fāng dé yuán mǎn  
施波罗蜜多，时经久如方得圆满？”

shí shè lì zǐ biàn bó fó yán wú shàng zhèng fǎ fó wéi  
时，舍利子便白佛言：“无上正法，佛为

gēn běn fó wéi dǎo shǒu fó wéi suǒ yī wéi yuàn shì zūn xuān shuō kāi  
根本，佛为导首，佛为所依。唯愿世尊宣说开

shì lìng bì chū zhòng wén yǐ shòu chí  
示，令苾刍众闻已受持！”

shì zūn ěr shí zài sān mìng quàn shè lì zǐ yán rǔ jīn yīng wéi  
世尊尔时再三命劝舍利子言：“汝今应为

zhū pú sà mó hē sà xuān shuō bù shī bō luó mì duō  
诸菩萨摩诃萨宣说布施波罗蜜多。”

ěr shí jù shòu shè lì zǐ méng fó zài sān yīn qín mìng quàn  
尔时，具寿舍利子蒙佛再三殷勤命劝，

chéng fó shén lì xiān yǐ bù shī bō luó mì duō jiào jiè jiào shòu zhū pú  
承佛神力，先以布施波罗蜜多教诫教授诸菩

<sup>110</sup> 大正藏：三；永乐北藏及龙藏：二

sà mó hē sà yán ruò pú sà mó hē sà yù zhèng wú shàngzhèngděng  
萨摩诃萨言：“若菩萨摩诃萨欲证无上正等  
pú tí yīngyuán yī qiè zhì zhì yǐ dà bēi wéishàngshǒu xiū xíng bù  
菩提，应缘一切智智，以大悲为上首，修行布  
shī bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yuán yī qiè zhì zhì dà bēi wéi  
施波罗蜜多。若菩萨摩诃萨缘一切智智，大悲为  
shàngshǒu xiū xíng bù shī bō luó mì duō shì pú sà mó hē sà zé néng  
上首，修行布施波罗蜜多，是菩萨摩诃萨则能  
shèshòu yī qiè zhì zhì jí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí fù cì  
摄受一切智智，疾证无上正等菩提。复次，  
zhū pú sà mó hē sà nìng yǐ wú jì xīn xíng yú bù shī huò bù xíng shī  
诸菩萨摩诃萨宁以无记心行于布施或不行施，  
zhōng bù yǐ huí xiàng èr shèng dì xīn ér xíng bù shī hé yǐ gù zhū  
终不以回向二乘地心而行布施。何以故？诸  
pú sà mó hē sà yīng bù shēngwén dú jué dì gù”  
菩萨摩诃萨应怖声闻、独觉地故。”

ěr shí mǎn cí zǐ wènshè lì zǐ yán hé yīn hé yuán zhū  
尔时，满慈子问舍利子言：“何因何缘，诸  
pú sà mó hē sà yīng bù shēngwén jí dú jué dì  
菩萨摩诃萨应怖声闻及独觉地？”

shè lì zǐ yán wù wèi<sup>111</sup> pú sà mó hē sà zhòngwèi yī qiè zhì  
舍利子言：“勿谓<sup>111</sup>菩萨摩诃萨众谓一切智  
yǔ èr shèngděng gù wǒ lìng bù  
与二乘等，故我令怖。”

shí mǎn cí zǐ fù wèn jù shòushè lì zǐ yán zhū pú sà shī  
时，满慈子复问具寿舍利子言：“诸菩萨施  
yǔ shēngwén shī yǒu hé chābié”  
与声闻施有何差别？”

shè lì zǐ yán shēngwénxíng shī huíxiàng nièpán ā luó hàn  
舍利子言：“声闻行施回向涅槃、阿罗汉  
guǒ pú sà xíng shī huíxiàng pú tí yī qiè zhì zhì shì wèichābié  
果，菩萨行施回向菩提、一切智智，是谓差别。

yòu mǎn cí zǐ rú yǒu èr rén jù xíng bù shī yī yuánwáng  
“又，满慈子，如有二人俱行布施。一缘王  
wèi ér qiú shèngguǒ bǐ xíng shī shí zuò rú shì niàn yuàn wǒ yóu cǐ zuò  
位而求胜果，彼行施时作如是念：‘愿我由此作

<sup>111</sup> 大正藏：诸；永乐北藏及龙藏：谓



dà guó wáng tǒng lìng<sup>112</sup> bā fāng jiē dé zì zài bǐ suí cǐ yuàn hòu dé  
大国王，统令<sup>112</sup>八方皆得自在。’彼随此愿后得

wéi wáng kuāng huà shì jiān zì zài ān lè yī yuán chén wèi ér qiú shèng  
为王，匡化世间自在安乐。一缘臣位而求胜

guǒ bǐ xíng shī shí zuò rú shì niàn yuàn wǒ yóu cǐ dé zuò dà chén  
果，彼行施时作如是念：‘愿我由此得作大臣，

wáng suǒ ài niàn wěi rèn qū cè suí wáng suǒ yù jiē dé<sup>113</sup> chéng bàn  
王所爱念委任驱策，随王所欲皆得<sup>113</sup>成办。’

bǐ yóu cǐ yuàn zhōng bù wéi wáng suī cǐ èr rén jù xíng bù shī ér  
彼由此愿，终不为王。虽此二人俱行布施，而

suí suǒ yuàn guǒ yǒu shèng liè pú sà shēng wén xíng shī yì ěr wèi zhū  
随所愿果有胜劣。菩萨、声闻行施亦尔，谓诸

pú sà xíng bù shī shí yuán yī qiè zhì zhì dà bēi wéi shàng shǒu yǐ  
菩萨行布施时，缘一切智智，大悲为上首，以

suǒ xiū xíng yǔ yǒu qíng gòng huí xiàng wú shàng zhèng děng pú tí yóu cǐ  
所修行与有情共回向无上正等菩提，由此

néng dé yī qiè zhì zhì ruò shēng wén zhòng xíng bù shī shí yuán shēng wén  
能得一切智智。若声闻众行布施时，缘声闻

guǒ zì qiú jiě tuō bù qiú wú shàng zhèng děng pú tí pú sà shēng  
果自求解脱，不求无上正等菩提。菩萨、声

wén suī jù xíng shī ér suí yì yuàn guǒ yǒu shèng liè yī yóu shī gù dé  
闻虽俱行施，而随意愿果有胜劣，一由施故得

yī qiè zhì zhì yī yóu shī gù dé shēng wén guǒ shì wèi chā bié  
一切智智，一由施故得声闻果，是谓差别。

yòu mǎn cí zǐ pì rú yǒu rén xiū xíng bù shī qiú zuò zhǎng  
“又，满慈子，譬如有人修行布施，求作长

zhě huò zuò jū shì fù yǒu yī rén xiū xíng bù shī yuàn wéi zhǎng zhě  
者或作居士。复有一人修行布施，愿为长者、

jū shì tóng pú dāng zhī pú sà shēng wén xíng shī shèng liè yì yuàn  
居士、僮仆，当知菩萨、声闻行施胜劣意愿

yì fù rú shì  
亦复如是。”

ěr shí mǎn cí zǐ zàn shè lì zǐ yán suǒ shuō pì yù shèn wéi  
尔时，满慈子赞舍利子言：“所说譬喻甚为

xī yǒu shàn néng kāi xiǎn èr shī chā bié wǒ yì dāng shuō èr shī pì yù  
希有！善能开显二施差别，我亦当说二施譬喻。

<sup>112</sup> 大正藏：领；永乐北藏及龙藏：令

<sup>113</sup> 大正藏：能；永乐北藏及龙藏：得

wèi rú yǒu rén chí bǎiqiānbǎo yì jù fù zhě zuò rú shì yán jīn yǐ  
谓如有人持百千宝诣巨富者，作如是言：‘今以  
cǐ wù fèngshàng rén zhě yuàn xiāng shè shòu zuò qīn tóng pú suǒ yǒu shì  
此物奉上仁者，愿相摄受作亲僮仆，所有事  
yè wǒ jiē néng bàn zhū shēng wén zhòng xíng shī yì rán yuàn zuò rú lái  
业我皆能办。’诸声闻众行施亦然，愿作如来  
qīn jìn dì zǐ pú sà bù ěr shì wèi chā bié yòu shè lì zǐ  
亲近弟子，菩萨不尔，是谓差别。又，舍利子，  
rú yǒu nǚ rén shě wáng gōng lè chí bǎi qiān bǎo qiè yì zhǎng zhě huò  
如有女人舍王宫乐，持百千宝窃诣长者或  
shāng zhǔ jiā ér yǔ bǐ yán jīn fèng cǐ bǎo yuàn xiāng nà shòu yǐ  
商主家，而语彼言：‘今奉此宝，愿相纳受以  
wéi qī shì bì shēn chéng shì zhōng bù kuī wéi rú shì shēng wén xiū  
为妻室，毕身承事终不亏违。’如是声闻修  
xíng bù shī dàn yù qiú zuò rú lái dì zǐ pú sà bù rán shì wèi chā  
行布施，但欲求作如来弟子，菩萨不然，是谓差  
bié bié”

shí shè lì zǐ biàn zàn jù shòu mǎn cí zǐ yán shàn néng biàn  
时，舍利子便赞具寿满慈子言：“善能辩  
shuō èr shī pì yù shèn wéi xī yǒu wèi zhū shēng wén wú qiǎo fāng biàn  
说二施譬喻甚为希有！谓诸声闻无巧方便，  
suǒ xíng bù shī qǔ shēng wén guǒ ruò zhū pú sà yǒu qiǎo fāng biàn suǒ xíng  
所行布施取声闻果；若诸菩萨有巧方便，所行  
bù shī pǔ wèi shè shòu yī qiè yǒu qíng dé yī qiè zhì  
布施普为摄受一切有情，得一切智。

yòu mǎn cí zǐ ruò pú sà mó hē sà yù zhèng wú shàng  
“又，满慈子，若菩萨摩诃萨欲证无上  
zhèng děng pú tí yī qiè xíng zhōng yīng xiān xíng shī zuò rú shì niàn  
正等菩提，一切行中应先行施，作如是念：  
wǒ jīn suǒ zào cǐ huì shī yè shī shí fāng jiè yī qiè yǒu qíng lìng yǒng  
‘我今所造此惠施业，施十方界一切有情，令永  
jiě tuō è qù shēng sǐ wèi fā wú shàng pú tí xīn zhě lìng sù fā xīn  
解脱恶趣生死，未发无上菩提心者，令速发心；  
yǐ fā wú shàng pú tí xīn zhě lìng yǒng bú tuì ruò yú wú shàng zhèng  
已发无上菩提心者，令永不退；若于无上正  
děng pú tí yǐ bú tuì zhě lìng sù yuán mǎn yī qiè zhì zhì rú shì pú  
等菩提已不退者，令速圆满一切智智。’如是菩



sà sī wéi wài jìng bù lí nèi xīn shè zhū shàngēn lìng qí jiàn cì jiē dé  
萨思惟外境不离内心，摄诸善根令其渐次皆得  
zēngzhǎng shì zhū pú sà ruò shí ruò shí shèshòushàngēn hù lìng bú tuì  
增长。是诸菩萨若时若时摄受善根护令不退，  
cǐ zhū pú sà ěr shí ěr shí zhǎnzhuǎn lín jìn yī qiè zhì zhì shì zhū pú  
此诸菩萨尔时尔时展转邻近一切智智，是诸菩  
sà ruò shí ruò shí jiàn dé lín jìn yī qiè zhì zhì cǐ zhū pú sà ěr shí ěr  
萨若时若时渐得邻近一切智智，此诸菩萨尔时尔  
shí shàngēnyuánmǎn qù xiàng wú shàngzhèngděng pú tí néng jìn wèi  
时善根圆满，趣向无上正等菩提，能尽未  
lái lì lè yī qiè  
来利乐一切。

yòu mǎn cí zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī zuò  
“又，满慈子，诸菩萨摩诃萨修行布施，作  
shì sī wéi ruò zhū yǒuqíng yǎnsuǒ zhào chù yuàn bǐ yī qiè jiē dé rú  
是思惟：‘若诸有情眼所照处，愿彼一切皆得如  
shì wǒ suǒ huì shě yǐn shí děng wù ruò zhū yǒuqíng shòu wǒ suǒ shī yǐn shí  
是我所惠舍饮食等物。若诸有情受我所施饮食  
děng wù suí jǐ suǒ xū shǎo fēn shòu yòng chí yú zhuǎn shī tā zhū yǒu  
等物，随己所须少分受用，持余转施他诸有  
qíng bǐ zhū yǒuqíng shǎo fēn shòu yòng fù chí zhuǎn shī zhū yú yǒuqíng  
情。彼诸有情少分受用，复持转施诸余有情。  
rú shì zhǎnzhuǎn jìn yǒuqíng jiè jiē tóng shòu yòng wǒ suǒ shī wù wǒ  
如是展转，尽有情界皆同受用我所施物。我  
yóu rú shì bù shī yīn yuán shèshòushàngēn liàng wú biān jì fù chí rú  
由如是布施因缘，摄受善根量无边际。复持如  
shì wú liàng shàngēn pǔ shī shí fāng zhū yǒuqíng lèi jīe yǒng jiě tuō<sup>114</sup>  
是无量善根，普施十方诸有情类，皆永<sup>114</sup>解脱  
è qù shēng sǐ wèi fā wú shàng pú tí xīn zhě lìng sù fā xīn yǐ  
恶趣生死，未发无上菩提心者，令速发心；已  
fā wú shàng pú tí xīn zhě lìng yǒng bú tuì ruò yú wú shàngzhèngděng  
发无上菩提心者，令永不退；若于无上正等  
pú tí yǐ bú tuì zhě lìng sù yuánmǎn yī qiè zhì zhì shì zhū pú sà  
菩提已不退者，令速圆满一切智智。’是诸菩萨  
ruò shí ruò shí shèshòushàngēn zhǎnzhuǎnzēngzhǎng cǐ zhū pú sà ěr  
若时若时摄受善根展转增长，此诸菩萨尔

<sup>114</sup> 大正藏：永；永乐北藏及龙藏：求；校勘：永

shí ěr shí shè shòu yī qiè bō luó mì duō shì zhū pú sà ruò shí ruò shí  
时尔时摄受一切波罗蜜多，是诸菩萨若时若时

shè shòu yī qiè bō luó mì duō cǐ zhū pú sà ěr shí ěr shí zhǎn zhuǎn  
摄受一切波罗蜜多，此诸菩萨尔时尔时展转

lín jìn yī qiè zhì zhì dāng zhī rú shì zhū pú sà zhòng fāng biàn shàn qiǎo  
邻近一切智智。当知如是诸菩萨众方便善巧，

suī shī shǎo wù ér huò wú liàng bù shī shàngēn hé yǐ gù mǎn cí zǐ  
虽施少物而获无量布施善根。何以故？满慈子，

yǐ bù shī xīn jìng wú fēn xiàn huí xiàng zhèng dé yī qiè zhì gù  
以布施心境无分限，回向证得一切智故。

yòu mǎn cí zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī shēng  
“又，满慈子，诸菩萨摩诃萨修行布施，生

rú shì xīn wǒ shī shàngēn wù zhāo yú guǒ wéi zhèng wú shàng zhèng  
如是心：‘我施善根勿招余果，唯证无上正

děng pú tí néng jìn wèi lái lì lè yī qiè rú shì huí xiàng wú shàng  
等菩提，能尽未来利乐一切。’如是回向无上

pú tí fēi yú guǒ zhě nǎi míng bù shī bō luó mì duō pǔ lìng yī qiè bō  
菩提非余果者，乃名布施波罗蜜多，普令一切波

luó mì duō jiē dé yuán mǎn ruò wú hòu xīn yuán yī qiè zhì huí xiàng wú  
罗蜜多皆得圆满。若无后心缘一切智回向无

shàng zhèng děng pú tí suī xíng bù shī ér fēi bù shī bō luó mì duō yì  
上正等菩提，虽行布施而非布施波罗蜜多，亦

bù néng lìng yú suǒ xiū xí bō luó mì duō sù dé yuán mǎn yì bù néng  
不能令余所修习波罗蜜多速得圆满，亦不能

dé yī qiè zhì zhì  
得一切智智。

yòu mǎn cí zǐ zhū pú sà mó hē sà suī shǎo bù shī ruò  
“又，满慈子，诸菩萨摩诃萨虽少布施，若

néng huí xiàng wú shàng pú tí dāng zhī bǐ shī qí liàng shēn guǎng dìng  
能回向无上菩提，当知彼施其量深广，定

néng zhèng dé yī qiè zhì gù zhū pú sà mó hē sà suī duō bù shī ruò  
能证得一切智故。诸菩萨摩诃萨虽多布施，若

bù huí xiàng wú shàng pú tí dāng zhī bǐ shī qí liàng qiǎn xiá bù néng  
不回向无上菩提，当知彼施其量浅狭，不能

zhèng dé yī qiè zhì gù  
证得一切智故。

yòu mǎn cí zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī bù  
“又，满慈子，若菩萨摩诃萨修行布施，不



qǐ hòu xīn huí xiàng wú shàng zhèng děng pú tí yì bù yuán yú yī qiè  
起后心回向无上正等菩提，亦不缘于一切  
zhì zhì shì pú sà mó hē sà suī xíng bù shī ér fēi bù shī bō luó mì  
智智，是菩萨摩诃萨虽行布施，而非布施波罗蜜  
duō néng zhāo shēng sǐ fēi yī qiè zhì ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bù  
多，能招生死非一切智。若菩萨摩诃萨修行布  
shī néng qǐ hòu xīn huí xiàng wú shàng zhèng děng pú tí yì fù yuán yú  
施，能起后心回向无上正等菩提，亦复缘于  
yī qiè zhì zhì shì pú sà mó hē sà suǒ xíng bù shī míng wéi bù shī bō  
一切智智，是菩萨摩诃萨所行布施，名为布施波  
luó mì duō bù zhāo shēng sǐ dé yī qiè zhì  
罗蜜多，不招生死得一切智。

yòu mǎn cí zǐ ruò pú sà mó hē sà suī xíng bù shī ér bù  
“又，满慈子，若菩萨摩诃萨虽行布施而不  
zhí zhuó suī néng huí xiàng wú shàng pú tí yì bù zhí zhuó suī néng yuán  
执著，虽能回向无上菩提亦不执著，虽能缘  
yú yī qiè zhì zhì yì bù zhí zhuó shì pú sà mó hē sà fāng biàn shàn qiǎo  
于一切智智亦不执著，是菩萨摩诃萨方便善巧，  
xiū xíng bù shī bō luó mì duō sù dé yuán mǎn yì lìng yī qiè bō luó mì  
修行布施波罗蜜多速得圆满，亦令一切波罗蜜  
duō jiū jìng yuán mǎn jí zhèng wú shàng zhèng děng pú tí néng jìn wèi  
多究竟圆满，疾证无上正等菩提，能尽未  
lái lì lè yī qiè  
来利乐一切。”

ěr shí mǎn cí zǐ wèn shè lì zǐ yán zūn zhě suǒ shuō rú shì  
尔时，满慈子问舍利子言：“尊者所说如是  
fǎ yào wéi zì biàn cái wéi chéng fó lì  
法要，为自辩才，为承佛力？”

shè lì zǐ yán wǒ chéng fó lì shuō shì fǎ yào fēi zì biàn  
舍利子言：“我承佛力说是法要，非自辩  
cái  
才。”

shí shè lì zǐ fù gào jù shòu mǎn cí zǐ yán jiǎ shǐ shí fāng  
时，舍利子复告具寿满慈子言：“假使十方  
wú liàng wú shù wú biān shì jiè yī qiè yǒu qíng wèi yù zhèng dé ā luó hàn  
无量无数无边世界一切有情，为欲证得阿罗汉  
guǒ jīng rú jìng qié shā shù dà jié yǐ zhū cái wù huò shī wú liàng wú  
果，经如殒伽沙数大劫，以诸财物，或施无量无

shù yì shēng huò shī wú liàng wú shù shēng wén huò shī wú liàng wú shù  
数异生，或施无量无数声闻，或施无量无数  
dú jué bǐ suǒ huò fú wú liàng wú shù bù kě sī yì yǒu pú sà mó hē  
独觉，彼所获福无量无数不可思议。有菩萨摩诃  
sà yuán bǐ bù shī zuò shì niàn yán bǐ zhū yǒu qíng suǒ huò fú jù wǒ  
萨缘彼布施，作是念言：‘彼诸有情所获福聚我  
jiē suí xǐ shì pú sà mó hē sà fù chí rú shì suí xǐ jù xíng zhū fú  
皆随喜。’是菩萨摩诃萨复持如是随喜俱行诸福  
yè shì suǒ yǒu shàngēn pǔ shī shí fāng zhū yǒu qíng lèi yuàn bǐ yī qiè  
业事所有善根，普施十方诸有情类，愿彼一切  
jiē yǒng jiě tuō è qù shēng sǐ wèi fā wú shàng pú tí xīn zhě lìng sù  
皆永解脱恶趣生死，未发无上菩提心者，令速  
fā xīn yǐ fā wú shàng pú tí xīn zhě lìng yǒng bú tuì ruò yú wú  
发心；已发无上菩提心者，令永不退；若于无  
shàng zhèng děng pú tí yǐ bú tuì zhě lìng sù yuán mǎn yī qiè zhì zhì  
上正等菩提已不退者，令速圆满一切智智。  
shì pú sà mó hē sà yóu cǐ suí xǐ huí xiàng shàngēn yī qiè zhì zhì sù  
是菩萨摩诃萨由此随喜回向善根，一切智智速  
dé yuán mǎn shì pú sà mó hē sà suǒ yǒu suí xǐ huí xiàng shàngēn yú  
得圆满。是菩萨摩诃萨所有随喜回向善根，于  
qián yǒu qíng bù shī fú jù bǎi bèi wéi shèng qiān bèi wéi shèng nǎi zhì  
前有情布施福聚，百倍为胜，千倍为胜，乃至  
wū bō ní shā tán bèi yì fù wéi shèng rú shì pú sà suǒ yǒu suí xǐ huí  
邬波尼杀昙倍亦复为胜。如是菩萨所有随喜回  
xiàng zhī xīn chāo shèng shì jiān zhū yǒu qíng lèi suǒ xíng shī fú shì wéi pú  
向之心，超胜世间诸有情类所行施福，是为菩  
sà fāng biàn shàn qiǎo suī shǎo yòng gōng ér fú wú liàng  
萨方便善巧，虽少用功而福无量。

yòu mǎn cí zǐ jiǎ shǐ shí fāng wú liàng wú shù wú biān shì  
“又，满慈子，假使十方无量无数无边世  
jiè yī qiè yǒu qíng zhù rú jìng qié shā shù dà jié héng yǐ wú liàng wú  
界一切有情，住如殒伽沙数大劫，恒以无量无  
biān gòng jù fèng shī zhū fó jí bì chū sēng bǐ yóu cǐ yuán huò fú wú  
边供具奉施诸佛及苾刍僧，彼由此缘获福无  
liàng yǒu pú sà mó hē sà yuán bǐ fú jù shēn xīn suí xǐ zuò shì niàn  
量。有菩萨摩诃萨缘彼福聚深心随喜，作是念  
yán bǐ shí fāng jiè zhū yǒu qíng lèi néng yú rú shì zhēn jìng fú tián  
言：‘彼十方界诸有情类，能于如是真净福田，



gōngjìng gòngyǎngshēn xīn wú juàn shàn zāi shàn zāi wǒ yú bǐ fú  
恭敬供养身心无倦，善哉！善哉！我于彼福  
shēnshēng suí xǐ shì pú sà mó hē sà yīn suí xǐ xīn suǒshēng fú jù  
深生随喜。’是菩萨摩诃萨因随喜心所生福聚，  
yú shí fāng jiè yī qiè yǒuqíng shī fó jí sēngsuǒyǒugōng dé bǎi bèi wéi  
于十方界一切有情施佛及僧所有功德，百倍为  
shèng qiānbèi wéishèng nǎi zhì wū bō ní shā tán bèi yì fù wéishèng  
胜，千倍为胜，乃至邬波尼杀昙倍亦复为胜。  
rú shì pú sà suí xǐ zhī xīn chāozhū shì jiān suǒxíng shī fú rú sì  
如是菩萨随喜之心，超诸世间所行施福。如四  
zhōu jiè suǒyǒuzhūbǎo huǒyào dēngguāng suī néngzhào yào ér bǐ yī  
洲界所有珠宝、火药等光虽能照曜，而彼一  
qiè jiē wéi yuè lún suǒ fā guāng míng zhī suǒ yìng duó rú shì shí fāng zhū  
切皆为月轮所发光明之所映夺，如是十方诸  
yǒuqíng lèi suǒxíng shī fú suī wú liàng<sup>115</sup> wú biān ér wéi pú sà suí xǐ  
有情类所行施福虽无量<sup>115</sup>无边，而为菩萨随喜  
zhī xīn suǒ yǐn shàngēn zhī suǒ yìng duó rú sì zhōu jiè suǒyǒuguāng míng  
之心所引善根之所映夺。如四洲界所有光明，  
jiē wéi rì guāng zhī suǒ yìng duó rú shì shí fāng zhū yǒuqíng lèi suǒxíng shī  
皆为日光之所映夺，如是十方诸有情类所行施  
fú jiē wéi pú sà suí xǐ shàngēn zhī suǒ yìng duó  
福，皆为菩萨随喜善根之所映夺。

yòu mǎn cí zǐ rú duō bǎi qiān jiā zhē mò ní jù zài yī chù  
“又，满慈子，如多百千迦遮末尼聚在一处，  
suī yǒuzhǒngzhǒng zá sè guāng míng ruò yǒu chí yī fèi liú lí bǎo zhì qí  
虽有种种杂色光明，若有持一吠琉璃宝置其  
jù shàng lìng bǐ yī qiè zá sè guāng míng xī jiē yīn mò rú shì shí fāng  
聚上，令彼一切杂色光明悉皆隐没。如是十方  
zhū yǒuqíng lèi suī zhù wú liàng jìng qié shā jié héng yǐ zhǒngzhǒng shàng  
诸有情类，虽住无量殄伽沙劫，恒以种种上  
miào lè jù shī yǒuqíng lèi huò shī fó sēng ér yī pú sà yú bǐ  
妙乐具，施有情类或施佛、僧，而一菩萨于彼  
fú jù qǐ suí xǐ xīn suǒ huò gōng dé shèng bǐ fú jù bǎi bèi qiān bèi  
福聚起随喜心，所获功德胜彼福聚百倍、千倍  
nǎi zhì wū bō ní shā tán bèi  
乃至邬波尼杀昙倍。

<sup>115</sup> 大正藏：量；永乐北藏及龙藏：无量

yòu mǎn cí zǐ rú duō bǎi qiān shì jiān fán mǎ jí zài yī chù  
“又，满慈子，如多百千世间凡马集在一处，  
lún wáng mǎ bǎo ruò rù qí zhōng lìng bǐ yī qiè wēi guāng yǐn mò rú  
轮王马宝若入其中，令彼一切威光隐没。如  
shì shí fāng zhū yǒu qíng lèi suī zhù wú liàng jìng qié shā jié xiū xíng bù shī  
是十方诸有情类，虽住无量殄伽沙劫，修行布施  
jí zhū shàngēn ér yī pú sà yú bǐ shàngēn shēn xīn suí xǐ suǒ huò  
集诸善根，而一菩萨于彼善根，深心随喜所获  
gōng dé shèng bǐ shàngēn bǎi bèi qiān bèi nǎi zhì wū bō ní shā tán bèi  
功德，胜彼善根百倍、千倍乃至邬波尼杀昙倍。

rú shì pú sà suí xǐ jù xīn yìng duó shì jiān shī fú yè shì  
“如是菩萨随喜俱心，映夺世间施福业事，  
shì gù pú sà yù zhèng wú shàng zhèng děng pú tí yú zhū yǒu qíng suǒ  
是故菩萨欲证无上正等菩提，于诸有情所  
zuò gōng dé yīng shēn suí xǐ  
作功德应深随喜。

yòu mǎn cí zǐ zhū pú sà mó hē sà yīng chí suǒ qǐ suí xǐ  
“又，满慈子，诸菩萨摩诃萨应持所起随喜  
xīn jù zhū fú yè shì shī shí fāng jiè yī qiè yǒu qíng yuàn bǐ shí fāng  
心俱诸福业事，施十方界一切有情，愿彼十方  
zhū yǒu qíng lèi jiē yǒng jiě tuō è qù shēng sǐ wèi fā wú shàng pú tí  
诸有情类，皆永解脱恶趣生死，未发无上菩提  
xīn zhě lìng sù fā xīn yǐ fā wú shàng pú tí xīn zhě lìng yǒng bú  
心者，令速发心；已发无上菩提心者，令永不  
tuì ruò yú wú shàng zhèng děng pú tí yǐ bú tuì zhě lìng sù yuán mǎn  
退；若于无上正等菩提已不退者，令速圆满  
yī qiè zhì zhì shì zhū pú sà ruò shí ruò shí shě zhū shàngēn shī yǒu qíng  
一切智智；是诸菩萨若时若时舍诸善根施有情  
lèi cǐ zhū pú sà ěr shí ěr shí zhǎn zhuǎn lín jìn yī qiè zhì zhì shì  
类，此诸菩萨尔时尔时展转邻近一切智智；是  
zhū pú sà ruò shí ruò shí yú jǐ shàngēn bù zhí wǒ suǒ cǐ zhū pú sà  
诸菩萨若时若时于己善根不执我所，此诸菩萨  
ěr shí ěr shí néng yǐ shàngēn huí shī yǒu qíng yuàn jiē lí kǔ dé yǒng  
尔时尔时能以善根回施有情，愿皆离苦得永  
ān lè shì zhū pú sà ruò shí ruò shí shě jǐ shàngēn shī yǒu qíng lèi cǐ  
安乐；是诸菩萨若时若时舍己善根施有情类，此  
zhū pú sà ěr shí ěr shí suī bù xiū xí pú tí zī liáng ér néng lín jìn  
诸菩萨尔时尔时虽不修习菩提资粮，而能邻近



yī qiè zhì zhì shì zhū pú sà ruò shí ruò shí yú jǐ shàngēn bù zhí wǒ  
一切智智；是诸菩萨若时若时于己善根不执我  
suǒ shī shí fāng jiè yī qiè yǒuqíng yuàn jiē lí kǔ dé yǒng ān lè  
所，施十方界一切有情，愿皆离苦得永安乐，  
cǐ zhū pú sà ěr shí ěr shí shàngēnzēng jìn lín jìn wú shàngzhèngděng  
此诸菩萨尔时尔时善根增进，邻近无上正等  
pú tí néng jí zhèng dé yī qiè zhì zhì shì zhū pú sà ruò shí ruò shí  
菩提，能疾证得一切智智；是诸菩萨若时若时  
yú jǐ shàngēn bù zhí wǒ suǒ cǐ zhū pú sà ěr shí ěr shí shèshòu wú  
于己善根不执我所，此诸菩萨尔时尔时摄受无  
liàngshūshèngshàngēn hé yǐ gù mǎn cí zǐ cǐ pú sà xīn jìng wú  
量殊胜善根。何以故？满慈子，此菩萨心境无  
fēnxiàn huíxiàngzhèng dé yī qiè zhì gù  
分限，回向证得一切智故。

rú shì pú sà suí xǐ jù xīn fāngbiànshànqiǎo suī chí suí xǐ  
“如是菩萨随喜俱心方便善巧，虽持随喜  
suǒ yǐn shàngēn huí shī yǒuqíng ér yú shàngēn jí yǒuqíng lèi dōu wú suǒ  
所引善根回施有情，而于善根及有情类都无所  
zhí suī yuànyǒuqíng jiě tuō è qù jí shēng sǐ kǔ ér yú è qù jí  
执；虽愿有情解脱恶趣及生死苦，而于恶趣及  
shēng sǐ kǔ dōu wú suǒ zhí suī yuànshèshòuzhūyǒuqíng lèi lìng fā wú  
生死苦都无所执；虽愿摄受诸有情类，令发无  
shàngzhèngděngjué xīn ér yú fā xīn dōu wú suǒ zhí suī yuànshèshòu  
上正等觉心，而于发心都无所执；虽愿摄受  
zhūyǒuqíng lèi lìng yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒng bú tuì zhuǎn ér  
诸有情类，令于无上正等菩提永不退转，而  
yú cǐ wèidōu wú suǒ zhí suī yuànshèshòuzhūyǒuqíng lèi lìng pú sà  
于此位都无所执；虽愿摄受诸有情类，令菩萨  
xíng sù dé yuánmǎn jí néngzhèng dé yī qiè zhì zhì ér yú cǐ wèidōu  
行速得圆满，疾能证得一切智智，而于此位都  
wú suǒ zhí suī yuàn zì dé yī qiè zhì zhì ér yú cǐ zhì yì wú suǒ zhí  
无所执；虽愿自得一切智智，而于此智亦无所执。  
rú shì pú sà wú suǒ zhí jiàn dāng zhī shì wéifāngbiànshànqiǎo rú shì  
如是菩萨无所执见，当知是为方便善巧。如是  
pú sà suí xǐ huíxiàng jù xíng zhī xīn jiē yǒufāngbiànshànqiǎo lì gù  
菩萨随喜回向俱行之心，皆有方便善巧力故，  
néng pǔ rèn chí zhū yú pú sà mó hē sà zhòng lìng huòshūshèng lì yì  
能普任持诸余菩萨摩诃萨众，令获殊胜利益

ān lè jí zì shèshòu yī qiè zhì zhì jí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí  
安乐，及自摄受一切智智，疾证无上正等菩  
提。

yòu mǎn cí zǐ shè shí fāng jiè yī qiè yǒuqíng zhù rú jìng  
“又，满慈子，设十方界一切有情，住如殒  
qié shā shù dà jié héng yǐ zhǒngzhǒngshàngmiào gòng jù fèng shī zhū  
伽沙数大劫，恒以种种上妙供具，奉施诸  
fó jí bì chúsēng gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn xiū zhū fú yè  
佛及苾刍僧，供养恭敬、尊重赞叹修诸福业。  
yǒu yī pú sà chí yī bō fàn shī fó jí sēng qí fú shèng bǐ bǎi bèi  
有一菩萨持一钵饭施佛及僧，其福胜彼百倍、  
qiān bèi nǎi zhì wū bō ní shā tán bèi suǒ yǐ zhě hé yǐ cǐ pú sà  
千倍乃至邬波尼杀昙倍。所以者何？以此菩萨  
bú jiàn shī zhě bú jiànshòuzhě bú jiàn shī wù suī guānzhū fǎ běn  
不见施者，不见受者，不见施物，虽观诸法本  
xìng jiē kōng ér xíng shī shí cháng bù yuǎn lí huí xiàng fā yuàn wèi chí  
性皆空，而行施时常不远离回向发愿，谓持  
shī fú yǔ yǒuqíng gòng huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí yuàn tóng  
施福与有情共回向无上正等菩提，愿同  
zhèng dé yī qiè zhì zhì shì gù pú sà xíng bù shī shí yú zhū yǒuqíng  
证得一切智智。是故菩萨行布施时，于诸有情  
suǒ xíng shī fú bǎi bèi wéishèng qiān bèi wéishèng nǎi zhì wū bō ní  
所行施福，百倍为胜，千倍为胜，乃至邬波尼  
shā tán bèi yì fù wéishèng yóu sī dìngzhèng wú shàng pú tí lì yì  
杀昙倍亦复为胜，由斯定证无上菩提，利益  
ān lè zhū yǒuqíng lèi  
安乐诸有情类。

yòu mǎn cí zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī yīng  
“又，满慈子，诸菩萨摩诃萨修行布施，应  
qǐ shì xīn wǒ jīn huì shě rú shì cái wù zhū suǒ yǐn fā shū shèng shàn  
起是心：‘我今惠舍如是财物，诸所引发殊胜善  
gēn pǔ shī shí fāng zhū yǒuqíng lèi zài dì yù zhě sù chū dì yù  
根，普施十方诸有情类，在地狱者，速出地狱；  
zhù pángshēngzhě sù tuō pángshēng jū guǐ jiè zhě sù lí guǐ jiè  
住傍生者，速脱傍生；居鬼界者，速离鬼界；  
rén tiān qù zhōngyǒuyōu kǔ zhě yuàn bǐ yī qiè yōu kǔ yǒng xī yàn  
人、天趣中有忧苦者，愿彼一切忧苦永息；厌



shēng sǐ zhě sù chūsān jiè shí fāng wú liàng wú biānyǒuqíngwèi fā wú  
生 死 者，速 出 三 界；十 方 无 量 无 边 有 情 未 发 无  
shàng pú tí xīn zhě lìng sù fā xīn yǐ fā wú shàng pú tí xīn zhě  
上 菩 提 心 者，令 速 发 心；已 发 无 上 菩 提 心 者，  
lǐng yǒng bú tuì ruò yú wú shàng zhèngděng pú tí yǐ bú tuì zhě lìng  
令 永 不 退；若 于 无 上 正 等 菩 提 已 不 退 者，令  
sù yuánmǎn yī qiè zhì zhì shì zhū pú sà ruò shí ruò shí shě zhū shàn  
速 圆 满 一 切 智 智。’ 是 诸 菩 萨 若 时 若 时 舍 诸 善  
gēn shī yǒuqíng lèi cǐ zhū pú sà ěr shí ěr shí shè shòu bù shī bō luó  
根 施 有 情 类，此 诸 菩 萨 尔 时 尔 时 摄 受 布 施 波 罗  
mì duō shì zhū pú sà ruò shí ruò shí shè shòu bù shī bō luó mì duō cǐ  
蜜 多；是 诸 菩 萨 若 时 若 时 摄 受 布 施 波 罗 蜜 多，此  
zhū pú sà ěr shí ěr shí zēngzhǎng yī qiè bō luó mì duō shì zhū pú sà  
诸 菩 萨 尔 时 尔 时 增 长 一 切 波 罗 蜜 多；是 诸 菩 萨  
ruò shí ruò shí zēngzhǎng yī qiè bō luó mì duō cǐ zhū pú sà ěr shí ěr  
若 时 若 时 增 长 一 切 波 罗 蜜 多，此 诸 菩 萨 尔 时 尔  
shí shè shòu wú liàng shū shèng shàngēn shì zhū pú sà ruò shí ruò shí shè  
时 摄 受 无 量 殊 胜 善 根；是 诸 菩 萨 若 时 若 时 摄  
shòu wú liàng shū shèng shàngēn cǐ zhū pú sà ěr shí ěr shí zhǎnzhuǎn qīn  
受 无 量 殊 胜 善 根，此 诸 菩 萨 尔 时 尔 时 展 转 亲  
jìn yī qiè zhì zhì rú shì pú sà fāngbiàn shànqiǎo suī shǎo yòng gōng  
近 一 切 智 智。如 是 菩 萨 方 便 善 巧，虽 少 用 功  
ér huò duō fú shì gù pú sà yù zhèng wú shàng zhèngděng pú tí  
而 获 多 福。是 故 菩 萨 欲 证 无 上 正 等 菩 提，  
cháng yīng qín xiū fāngbiàn shànqiǎo  
常 应 勤 修 方 便 善 巧。

yòu mǎn cí zǐ shì zhū pú sà ruò shí ruò shí yú jǐ shàngēn  
“又，满慈子，是诸菩萨若时若时于己善根  
bù zhí wǒ suǒ cǐ zhū pú sà ěr shí ěr shí shè shòu wú liàng wú biān shàn  
不 执 我 所，此 诸 菩 萨 尔 时 尔 时 摄 受 无 量 无 边 善  
gēn suǒ yǐ zhě hé cǐ zhū pú sà yù lìng wú liàng wú biānyǒuqíng xián  
根。所以者何？此诸菩萨欲令无量无边有情，咸  
jí zhèng dé yī qiè zhì zhì rú shì pú sà néng shě yī qiè yú tā shàn  
疾 证 得 一 切 智 智。如 是 菩 萨 能 舍 一 切，于 他 善  
gēn shàng néng huí shě shī yú wú liàng wú biānyǒuqíng kuàng zì shàngēn  
根 尚 能 回 舍 施 余 无 量 无 边 有 情，况 自 善 根  
ér bù néng shě shàng néng huì shě suǒ yǒu shàngēn kuàng yú zhēn cái ér  
而 不 能 舍！尚 能 惠 舍 所 有 善 根，况 余 珍 财 而

bù néngshě rú shì pú sà néngshě yī qiè sè fēi sè wù néngshě  
不能舍！如是菩萨能舍一切色、非色物，能舍  
yī qiè zì tā suǒyǒu shūshèngshàngēn nǎi zhì néngshě yī qiè zhì zhì  
一切自他所有殊胜善根，乃至能舍一切智智，  
shī zhūyǒuqíng líng tóngzhèng dé  
施诸有情令同证得。

rú shì pú sà dà shī zǐ hǒu wǒ yú zhū fǎ dōu wú suǒjiàn  
“如是菩萨大师子吼：‘我于诸法都无所见，  
wǒ yú yī qiè yǒu sè wú sè nèi wàizhū wù yì wú suǒjiàn suī wú suǒjiàn  
我于一切有色无色内外诸物亦无所见，虽无所见  
ér jiē néngshě rú shì pú sà zuò shì niànyán wǒ dōu bú jiàn ruò fǎ  
而皆能舍。’如是菩萨作是念言：‘我都不见若法  
ruò wù ér bù néngshě shī zhūyǒuqíng rú shì pú sà dāngzhèng wú  
若物，而不能舍施诸有情。’如是菩萨当证无  
shàngzhèngděngjué shí yǐ suǒzhèng dé yī qiè zhì zhì guānchá shì jiān  
上正等觉时，以所证得一切智智观察世间，  
dà shī zǐ hǒu wǒ yú zhū fǎ dōu wú suǒjiàn wǒ yú yī qiè yǒu sè wú  
大师子吼：‘我于诸法都无所见，我于一切有色无  
sè nèi wàizhū wù yì wú suǒjiàn suī wú suǒjiàn ér jiē néngshě wèi bú  
色内外诸物亦无所见，虽无所见而皆能舍，谓不  
jiàn yǒuruò fǎ ruò wù yú zhūyǒuqíng ér bù néngshī rú shì pú sà  
见有若法若物，于诸有情而不能施。’如是菩萨  
chángzuò shì niàn wǒ dāngzhèng dé wú shàngjué shí yú yī qiè fǎ  
常作是念：‘我当证得无上觉时，于一切法  
dōu wú suǒjiàn suī wú suǒjiàn ér yú zhū fǎ wú bú xiànzhèng wú bú  
都无所见，虽无所见而于诸法无不现证、无不  
biànzhī yóuzhū pú sà néngshě yī qiè shì gù zhèng dé wú shàngjué  
遍知。’由诸菩萨能舍一切，是故证得无上觉  
shí yú yī qiè fǎ néng jiū jìngshě yóushě jiū jìng yú yī qiè fǎ wú  
时，于一切法能究竟舍；由舍究竟，于一切法无  
bú xiànzhèng wú bú biànzhī rú rú yú fǎ wú suǒ bù shě rú shì  
不现证、无不遍知。如如于法无所不舍，如是  
rú shì dōu bú jiàn fǎ rú rú yú fǎ dōu wú suǒjiàn rú shì rú shì yú  
如是都不见法；如如于法都无所见，如是如是于  
yī qiè fǎ wú bú xiànzhèng wú bú biànzhī rú shì pú sà ruò nèi ruò  
一切法无不现证、无不遍知。如是菩萨若内若  
wài jiē xī néngshě yú nèi wài fǎ xī néngshě gù dōu wú suǒjiàn yóu  
外皆悉能舍，于内外法悉能舍故都无所见，由



yú zhū fǎ wú suǒ jiàn gù zhèng dé wú shàng zhèng děng jué shí yú yī  
于诸法无所见故，证得无上正等觉时，于一  
qiè fǎ wú bú xiàn zhèng wú bú biàn zhī néng jìn wèi lái lì lè yī qiè  
切法无不现证、无不遍知，能尽未来利乐一切。

yòu mǎn cí zǐ zhū pú sà zhòng yīng rú shì xué qīng jìng bù  
“又，满慈子，诸菩萨众应如是学清净布

shī bō luó mì duō ruò zhū pú sà néng rú shì xué qīng jìng bù shī bō luó  
施波罗蜜多，若诸菩萨能如是学清净布施波罗

mì duō nǎi dé míng wéi zhēn jìng pú sà cháng bù yuǎn lí yī qiè zhì xīn  
蜜多，乃得名为真净菩萨，常不远离一切智心。

ruò shí pú sà cháng bù yuǎn lí yī qiè zhì xīn shì shí pú sà yī qiè è  
若时菩萨常不远离一切智心，是时菩萨一切恶

mó shàng bù dé biàn kuàng yú yào chā bì shè zhē děng néng dé qí biàn  
魔尚不得便，况余药叉、毕舍遮等能得其便！

ruò zhū yǒu qíng néng dé rú shì pú sà biàn zhě bì wú shì chù suǒ yǐ  
若诸有情能得如是菩萨便者，必无是处。所以

zhě hé ruò dì fāng suǒ yǒu zhū pú sà xiū xíng bù shī bō luó mì duō  
者何？若地方所有诸菩萨修行布施波罗蜜多，

zuò yì sī wéi yī qiè zhì zhì shí wú zàn shě cǐ dì fāng suǒ rén jí fēi  
作意思惟一切智智时无暂舍，此地方所人及非

rén jiē bù dé biàn hé yǐ gù mǎn cí zǐ ruò cháng sī wéi yī qiè  
人皆不得便。何以故？满慈子，若常思惟一切

zhì zhì rú shì zuò yì bù kě sī yì guǎng dà shèn shēn shì jiān  
智智，如是作意不可思议、广大、甚深、世间

xī yǒu yī yī qiè zhì bù kě sī yì guǎng dà shèn shēn nán cè  
希有，以一切智不可思议、广大、甚深、难测

liáng gù  
量故。

yòu mǎn cí zǐ ruò zhū pú sà néng rú shì xué dà pú tí xíng  
“又，满慈子，若诸菩萨能如是学大菩提行，

yú zhū yǒu qíng yǒu dà ēn dé néng shàn yǎng yù yī qiè yǒu qíng wèi lìng  
于诸有情有大恩德，能善养育一切有情，谓令

shì jiān zhū yǒu qíng lèi wú zhū zāi nànduàn è xiū shàn yóu cǐ yīn yuán  
世间诸有情类，无诸灾难断恶修善。由此因缘，

zhū pú sà zhòng zài pú sà wèi cháng néng lì lè yī qiè yì shēng  
诸菩萨众在菩萨位，常能利乐一切异生、

shēng wén dú jué ruò zhū pú sà dāng zhèng wú shàng zhèng děng jué shí  
声闻、独觉。若诸菩萨当证无上正等觉时，

yì yú yǒuqíngyǒu dà ēn dé néngshànyǎng yù yī qiè yǒuqíng wèishuō  
亦于有情有大恩德，能善养育一切有情，谓说  
zhèng fǎ lìng duàn fán nǎo yóu sī wú liàng wú biānyǒuqíng jiē dé niè pán  
正法令断烦恼，由斯无量无边有情皆得涅槃  
bì jìng ān lè  
毕竟安乐。

shì gù pú sà dāngzhèng wú shàngzhèngděngjué shí pǔ yú  
“是故菩萨当证无上正等觉时，普于

yì shēng shēngwén dú jué wéi zuì wéishèng wéi zūn wéi gāo wéi  
异生、声闻、独觉为最为胜、为尊为高、为  
miào wéi wēi miào wéi shàng wéi wú shàng wú děng wú děng děng bō  
妙为微妙、为上为无上、无等无等等；般

niè pán hòu yì yú yǒuqíngyǒu dà ēn dé néngshànyǎng yù yī qiè yǒu  
涅槃后，亦于有情有大恩德，能善养育一切有  
qíng wèi yú rú lái suǒ gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn  
情，谓于如来宰堵波所供养恭敬、尊重赞叹，

fèng shī zhǒng zhǒng shàng miào huā fán tú sǎn děng xiāng yī fú yīng  
奉施种种上妙华鬘、涂散等香、衣服、璎  
luò bǎo chuáng fān gài jì yuè dēng míng yóu cǐ yīn yuán  
珞、宝幢、幡盖、伎乐、灯明，由此因缘，

bǐ yǒuqíng lèi zhòng zhí wú liàng shū shèng shàng gēn huò wén rú lái niè pán  
彼有情类种植无量殊胜善根，或闻如来涅槃  
fǎ yào jīng qín xiū xué zhèng bō niè pán ruò yú rú lái suǒ gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn  
法要，精勤修学证般涅槃；若于如来宰堵波所，

xià zhì fèng xiàn yī xiāng yī huā shì zūn jì bǐ jiē dāng lí yù duō yǒu  
下至奉献一香一华，世尊记彼皆当离欲，多有  
bì jìng dé bō niè pán rú shì pú sà zhù pú sà wèi yú zhū yǒuqíngyǒu  
毕竟得般涅槃。如是菩萨住菩萨位，于诸有情有

dà ēn dé néngshànyǎng yù yī qiè yǒuqíng zhèng dé wú shàngzhèng  
大恩德，能善养育一切有情。证得无上正  
děngjué shí yì yú yǒuqíngyǒu dà ēn dé néngshànyǎng yù yī qiè yǒu  
等觉时，亦于有情有大恩德，能善养育一切有

qíng bō niè pán hòu yì yú yǒuqíngyǒu dà ēn dé néngshànyǎng yù  
情。般涅槃后，亦于有情有大恩德，能善养育  
yī qiè yǒuqíng yǐ zhū pú sà cháng yú yǒuqíngyǒu dà ēn dé néngshàn  
一切有情。以诸菩萨常于有情有大恩德，能善

yǎng yù yī qiè yǒuqíng gù yú shì jiān zuì zūn zuì shèng wéi chú zhū  
养育一切有情故，于世间最尊、最胜，唯除诸



fó wú néng jí zhě  
佛无能及者。

yòu mǎn cí zǐ ruò zhū pú sà chéng jiù rú shì shū shèng  
“又，满慈子，若诸菩萨成就如是殊胜  
gōng dé shì zhū pú sà cháng yú yǒuqíng zuò dà ráo yì pì rú zhēn jīn  
功德，是诸菩萨常于有情作大饶益。譬如真金  
cháng néng ráo yì yī qiè yǒuqíng wèi wèi shāo liàn<sup>116</sup> huò yǐ shāo liàn<sup>117</sup> ,  
常能饶益一切有情，谓未烧炼<sup>116</sup>、或已烧炼<sup>117</sup>，  
wèi zuò yán jù yǐ zuò yán jù ruò wèi zhuǎn yì huò yǐ zhuǎn yì  
未作严具、已作严具，若未转易、或已转易，  
cháng néng ráo yì yī qiè yǒuqíng rú shì pú sà xiū pú tí xíng zhù pú  
常能饶益一切有情。如是菩萨修菩提行，住菩  
sà wèi néng yú yǒuqíng zuò dà ráo yì zhèng dé wú shàng zhèng děng jué  
萨位，能于有情作大饶益，证得无上正等觉  
shí yì yú yǒuqíng zuò dà ráo yì bō niè pán hòu yì yú yǒuqíng zuò  
时，亦于有情作大饶益，般涅槃后，亦于有情作  
dà ráo yì  
大饶益。

yòu mǎn cí zǐ rú rì yuè lún xún sì zhōu jiè yǔ zhū yǒu  
“又，满慈子，如日月轮巡四洲界，与诸有  
qíng zuò dà ráo yì wèi sì zhōu jiè yī qiè yǒuqíng yóu rì yuè lún guāng  
情作大饶益，谓四洲界一切有情，由日月轮光  
míng zhào zhú<sup>118</sup> zuò zhū shì yè yòu néng liǎo zhī ruò zhòu ruò yè bàn  
明照烛<sup>118</sup>作诸事业，又能了知若昼、若夜、半  
yuè mǎnyuè shí niánděng yì yòu zhū huāguǒ miáo jià cǎo  
月、满月、时、年等异。又诸华果、苗稼、草  
mù yīn rì yuè lún guāng míng zhào gù shēng zhǎng chéng shú zī yǎng yǒu  
木，因日月轮光明照故，生长成熟资养有  
qíng rú shì pú sà xiū pú tí xíng zhù pú sà wèi yú zhū yǒuqíng zuò  
情。如是菩萨修菩提行，住菩萨位，于诸有情作  
dà ráo yì zhèng dé wú shàng zhèng děng jué shí yì yú yǒuqíng zuò dà  
大饶益，证得无上正等觉时，亦于有情作大  
ráo yì bō niè pán hòu yì yú yǒuqíng zuò dà ráo yì  
饶益，般涅槃后，亦于有情作大饶益。

<sup>116</sup> 大正藏：炼；永乐北藏及龙藏：烁

<sup>117</sup> 大正藏：炼；永乐北藏及龙藏：烁

<sup>118</sup> 大正藏：触；永乐北藏及龙藏：烛

yòu mǎn cí zǐ zhū pú sà zhòng chéng jiù rú shì guǎng dà  
“又，满慈子，诸菩萨众成就如是广大  
gōng dé cháng yǔ yǒu qíng zuò dà ráo yì pì rú shāng zhǔ duō yǒu zhēn  
功德，常与有情作大饶益。譬如商主多有珍  
cái néng lìng bǎi qiān shāng lǚ fàn shǔ jiē dé chōng zú zhū zī shēng jù  
财，能令百千商侣眷属，皆得充足诸资生具，  
nǎi zhì sǐ hòu zhū yǒu qíng lèi yóu bǐ zhēn cái yì dé fēng lè rú shì pú  
乃至死后，诸有情类由彼珍财亦得丰乐。如是菩  
sà xíng pú tí xíng zhù pú sà wèi shàng néng lì lè wú liàng yǒu qíng  
萨行菩提行，住菩萨位，尚能利乐无量有情，  
kuàng dé pú tí bō niè pán hòu jù dà shì lì ér bù néng lìng zhū dì zǐ  
况得菩提、般涅槃后具大势力而不能令诸弟子  
děng lì yì ān lè  
等利益安乐？”

yòu mǎn cí zǐ rú shì pú sà cháng néng lì lè yī qiè yǒu  
“又，满慈子，如是菩萨常能利乐一切有  
qíng wèi pú sà wèi ruò chéng zhèng jué ruò bō niè pán cháng yú  
情，谓菩萨位、若成正觉、若般涅槃，常于  
yǒu qíng zuò dà ráo yì wèi céng zàn shě rú yǒu shàn shì jù shàn shì xiàng  
有情作大饶益未曾暂舍。如有善士具善士相，  
néng zì ān lè yì néng ān lè zhū yú yǒu qíng shàn shè zhēn cái shàn  
能自安乐，亦能安乐诸余有情，善摄珍财，善  
néng fēn bù gù míng shàn shì rú shì pú sà shàn shè zhǒng zhǒng gōng dé  
能分布，故名善士。如是菩萨善摄种种功德  
zhēn cái zài pú sà wèi shàn néng lì lè wú liàng yǒu qíng zhèng dé  
珍财，在菩萨位，善能利乐无量有情，证得  
wú shàng zhèng děng jué shí yì shàn lì lè wú liàng yǒu qíng bō niè pán  
无上正等觉时，亦善利乐无量有情，般涅槃  
hòu yì shàn lì lè wú liàng yǒu qíng wèi niè pán hòu gōng dé shì lì yì  
后，亦善利乐无量有情，谓涅槃后功德势力亦  
shàn lì lè zhū dì zǐ děng  
善利乐诸弟子等。”

yòu mǎn cí zǐ rú shì pú sà ruò pú sà wèi ruò dé pú  
“又，满慈子，如是菩萨若菩萨位、若得菩  
tí ruò niè pán hòu cháng néng lì lè yī qiè yǒu qíng wú shí zàn shě  
提、若涅槃后，常能利乐一切有情无时暂舍。  
rú bǐ shàn shì jù shàn shì xiàng néng lìng zì tā jù dé ān lè yuǎn lí  
如彼善士具善士相，能令自他俱得安乐，远离



zhǒngzhǒng bù rú yì shì zhū pú sà zhòng yì fù rú shì néng lìng zì  
种 种 不 如 意 事， 诸 菩 萨 众 亦 复 如 是， 能 令 自  
tā cháng dé ān lè yuǎn lí zhǒngzhǒng è yè fán nǎo bú duò è qù  
他 常 得 安 乐， 远 离 种 种 恶 业 烦 恼， 不 堕 恶 趣  
shēng sǐ lún huí dé bō niè pán bì jìng ān lè huò chéng zhèng jué ráo  
生 死 轮 回， 得 般 涅 槃 毕 竟 安 乐， 或 成 正 觉 饶  
yì yī qiè  
益 一 切。

yòu mǎn cí zǐ rú chà dì lì guàn dǐng wáng zhǒng kān shào  
“ 又， 满 慈 子， 如 刹 帝 力 灌 顶 王 种 堪 绍  
wáng wèi ruò wéi tài zǐ ruò zuò wáng shí ān lè yī qiè shā mén  
王 位， 若 为 太 子、 若 作 王 时， 安 乐 一 切 沙 门、  
fàn zhì jí yú yǒu qíng ruò mìng zhōng hòu yì néng ān lè guó tǔ yǒu qíng  
梵 志 及 余 有 情。 若 命 终 后， 亦 能 安 乐 国 土 有 情  
lìng wú shuāi nǎo wèi yóu bǐ wáng gōng dé yú shì guó tǔ fēng lè wú  
令 无 衰 恼， 谓 由 彼 王 功 德 余 势， 国 土 丰 乐 无  
yuàn zéi děng rú shì pú sà xíng pú tí xíng zhù pú sà wèi yǐ néng  
怨 贼 等。 如 是 菩 萨 行 菩 提 行、 住 菩 萨 位， 已 能  
ān lè yī qiè yǒu qíng zhèng dé wú shàng zhèng děng jué shí yì néng ān  
安 乐 一 切 有 情， 证 得 无 上 正 等 觉 时， 亦 能 安  
lè yī qiè yǒu qíng bō niè pán hòu yì néng ān lè yī qiè yǒu qíng  
乐 一 切 有 情， 般 涅 槃 后， 亦 能 安 乐 一 切 有 情，  
wèi niè pán hòu wú liàng yǒu qíng yú sū dǔ bō gòng yǎng gōng jìng zūn  
谓 涅 槃 后 无 量 有 情， 于 窞 堵 波 供 养 恭 敬、 尊  
zhòng zàn tàn huò wú liàng fú tīng wén zhèng fǎ shòu chí dú sòng  
重 赞 叹 获 无 量 福， 听 闻 正 法、 受 持、 读 诵、  
rú lǐ sī wéi wèi tā yǎn shuō yì dé wú biān gōng dé shèng lì zhū yǒu  
如 理 思 惟、 为 他 演 说 亦 得 无 边 功 德 胜 利。 诸 有  
qíng lèi yú fó shì zūn bō niè pán hòu ruò niàn rú lái suǒ yǒu jiè yùn dìng  
情 类 于 佛 世 尊 般 涅 槃 后， 若 念 如 来 所 有 戒 蕴、 定  
yùn huì yùn jiě tuō yùn jiě tuō zhì jiàn yùn bǐ yǒu qíng lèi  
蕴、 慧 蕴、 解 脱 蕴、 解 脱 智<sup>119</sup> 见 蕴， 彼 有 情 类，  
yóu cǐ yīn yuán bú duò è qù shēng tiān rén zhōng héng shòu kuài lè huò  
由 此 因 缘 不 堕 恶 趣， 生 天 人 中 恒 受 快 乐， 或  
yǒu zhèng dé sān shèng niè pán néng lìng zì tā bì jìng ān lè bǐ yǒu qíng  
有 证 得 三 乘 涅 槃， 能 令 自 他 毕 竟 安 乐。 彼 有 情

<sup>119</sup> 大正藏：智；永乐北藏：智；龙藏：知

lèi yú xiànrshēnzhōng rén fēi rénděng bù néngwéi hài zhū bù wèi shì bù  
类于现身中，人非人等不能为害，诸怖畏事不  
néng qīn nǎo hé yǐ gù mǎn cí zǐ niàn fó gōng dé néng miè shì jiān  
能侵恼。何以故？满慈子，念佛功德能灭世间  
rén fēi rénděng bù wèi shì gù  
人非人等怖畏事故。”

ěr shí fó zàn shè lì zǐ yán shàn zāi shàn zāi rú rǔ  
尔时，佛赞舍利子言：“善哉！善哉！如汝  
suǒ shuō ruò yǒu qíng lèi néng niàn rú lái suǒ yǒu jiè yùn dìng yùn huì  
所说。若有情类能念如来所有戒蕴、定蕴、慧  
yùn jiě tuō yùn jiě tuō zhì jiàn yùn bǐ yǒu qíng lèi néng miè shì jiān rén  
蕴、解脱蕴、解脱智见蕴，彼有情类能灭世间人  
fēi rénděng zhū bù wèi shì  
非人等诸怖畏事。”

shí shè lì zǐ biàn bó fó yán xī yǒu shì zūn rú lái  
时，舍利子便白佛言：“希有！世尊！如来  
chéng jiù rú shì qīng jìng guǎng dà miào fǎ  
成就如是清净广大妙法。”

ěr shí shì zūn gào shè lì zǐ yīng zhī pú sà yì yǒu chéng jiù  
尔时，世尊告舍利子：“应知菩萨亦有成就  
rú shì qīng jìng guǎng dà miào fǎ  
如是清净广大妙法。”

shè lì zǐ yán hé wèi pú sà suǒ chéng qīng jìng guǎng dà miào  
舍利子言：“何谓菩萨所成清净广大妙  
fǎ  
法？”

fó yán pú sà suǒ chéng qīng jìng guǎng dà miào fǎ wèi fā wú  
佛言：“菩萨所成清净广大妙法，谓发无  
shàng zhèngděng jué xīn bú fù tuì zhuǎn hé yǐ gù shè lì zǐ zuì  
上正等觉心不复退转。何以故？舍利子，最  
jí qīng jìng guǎng dà miào fǎ wèi rú lái xìng zì rán jué xìng wú shàng  
极清净广大妙法，谓如来性、自然觉性、无上  
zhèngděng pú tí zhī xìng ruò zhū pú sà yǐ fā wú shàng zhèngděng jué  
正等菩提之性。若诸菩萨已发无上正等觉  
xīn bú fù tuì zhuǎn dìng dāng chéng jiù rú shì qīng jìng guǎng dà miào  
心不复退转，定当成就如是清净广大妙  
fǎ  
法。”



shí shè lì zǐ fù gào jù shòumǎn cí zǐ yán zhū pú sà zhòng  
时，舍利子复告具寿满慈子言：“诸菩萨众

yīng qǐ shì xīn ruò zhū yǒuqíng lái zhì wǒ suǒ qiú suǒ zhǒngzhǒng zī  
应起是心：‘若诸有情来至我所，求索种种资

shēng zhī jù wǒ dāng fā qǐ jué dìng shī xīn bù yīng fā qǐ wú zī jù  
生之具；我当发起决定施心，不应发起无资具

xīn shè wǒ xiàn wú suǒ suǒ zī jù yào dāng fāng biàn qiú mì shī yǔ  
心。设我现无所索资具，要当方便求觅施与，

zhōng bù fā qǐ rú shì zhī xīn wǒ jì xiàn wú suǒ suǒ zī jù bù yīng  
终不发起如是之心：我既现无所索资具，不应

fāng biàn wèi bǐ qiú mì ruò yú yǒuqíng zì shī bǐ zhě wǒ dāng suí xǐ  
方便为彼求觅。若余有情自施彼者，我当随喜；

ruò bú yù shī wǒ dāng zhǒngzhǒng fāng biàn quàn fā yào lìng qiú zhě suǒ  
若不欲施，我当种种方便劝发，要令求者所

yuàn mǎn zú rú shì pú sà huò shī yǒuqíng suǒ xū zī jù huò zì gòng  
愿满足。’如是菩萨或施有情所须资具，或自供

shī shī zhǎng bìngzhě suǒ zuò fú yè jiē yǔ yǒuqíng píngděng gòng yǒu huí  
侍师长、病者，所作福业皆与有情平等共有回

xiàng wú shàng zhèngděng pú tí yù jìn wèi lái lì lè yī qiè lìng tuō  
向无上正等菩提，欲尽未来利乐一切，令脱

è qù huò shēng sǐ kǔ lìng dé niè pán huò yī qiè zhì ruò zhū yǒuqíng  
恶趣或生死苦，令得涅槃或一切智。若诸有情

zì xíng bù shī xiū yú fú yè pú sà quàn bǐ huí xiàng wú shàng zhèng  
自行布施修余福业，菩萨劝彼回向无上正

děng pú tí rú shì pú sà suǒ huò fú jù yú yǒuqíng bù shī fú yè  
等菩提。如是菩萨所获福聚，于余有情布施福业，

bǎi bèi wéi shèng qiān bèi wéi shèng nǎi zhì wū bō ní shā tán bèi yì fù  
百倍为胜，千倍为胜，乃至邬波尼杀昙倍亦复

wéi shèng suǒ yǐ zhě hé pú sà quàn fā huí xiàng zhī xīn néng lìng  
为胜。所以者何？菩萨劝发回向之心，能令

zì shēn jí yǒuqíng lèi jù zhèng wú shàng zhèngděng pú tí  
自身及有情类俱证无上正等菩提。

yòu mǎn cí zǐ zhū pú sà zhòng xiū xíng bù shī bō luó mì  
“又，满慈子，诸菩萨众修行布施波罗蜜

duō xiānyīng xiū xí fāng biàn shàn qiǎo suí suǒ xiū xí fāng biàn shàn qiǎo  
多，先应修习方便善巧；随所修习方便善巧，

xiū xíng bù shī suí suǒ xiū xíng bù shī fú yè huí xiàng wú shàng zhèng  
修行布施；随所修行布施福业，回向无上正

děng pú tí yuànzhū yǒuqíng jiē tóngzhèng dé yī qiè zhì zhì rú shì pú  
 等菩提，愿诸有情皆同证得一切智智。如是菩  
 sà fāngbiànshànqiǎo nénglǐng zì tā jù huòshèng lì ruò zhū pú sà  
 萨方便善巧，能令自他俱获胜利。若诸菩萨  
 xiū xíng bù shī bù xiān xiū xí fāngbiànshànqiǎo shè jīng jìng qié shā shù  
 修行布施，不先修习方便善巧，设经殄伽沙数  
 jié zhù xiū xíng bù shī bù néng fā xīn yǔ yǒuqíng gòng huí xiàng pú tí  
 劫住修行布施，不能发心与有情共回向菩提，  
 bù néng shè shòu suǒ xiū bù shī bō luó mì duō bù néng zhèng dé běn suǒ  
 不能摄受所修布施波罗蜜多，不能证得本所  
 xī qiú yī qiè zhì zhì  
 希求一切智智。

yòu mǎn cí zǐ shè zhū yǒuqíng chí guǎng dà qì liàngděng  
 “又，满慈子，设诸有情持广大器，量等  
 sānqiān dà<sup>120</sup> qiān shì jiè zhì pú sà suǒ yǔ pú sà yán wǒ děng jīn  
 三千大千世界，至菩萨所语菩萨言：‘我等今  
 xū mǎn cǐ qì wù yuàn jí shī yǔ pú sà yú bǐ bù qǐ yì xīn  
 须满此器物，愿疾施与。’ 菩萨于彼不起异心，  
 dàn qǐ shì xīn dìngdāng shī yǔ wèizhōng bù qǐ chēnhèn zhī xīn  
 但起是心：‘定当施与。’ 谓终不起瞋恨之心：  
 rú shì yǒuqíng qīngchù yú wǒ yì fù bù qǐ bù shī yǔ xīn wèi  
 ‘如是有情轻触于我。’ 亦复不起不施与心，谓：  
 wǒ rú hé shī bǐ duō wù yì fù bù qǐ wú cái bǎo xīn wèi  
 ‘我如何施彼多物。’ 亦复不起无财宝心，谓：  
 wǒ yún hé néng bàn ěr xǔ zhǒngzhǒng cái bǎo mǎn bǐ yǒuqíng suǒ chí  
 ‘我云何能办尔许种种财宝，满彼有情所持  
 liàngděng dà qiān jiè qì dànzuò shì niàn wǒ jīn wèi bǐ xiū shèng  
 量等大千界器。’ 但作是念：‘我今为彼修胜  
 shéntōng zhǒngzhǒng fāngbiàn jí zhū cái bǎo bì lìng qiú zhě suǒ yuàn mǎn  
 神通，种种方便集诸财宝，必令求者所愿满  
 zú pú sà ěr shí chì rán jīng jìn zuò dà jiā xíng qiú shèng shéntōng  
 足。’ 菩萨尔时炽然精进，作大加行求胜神通，  
 yù jí zhēn cái shī lái qiú zhě shè shòu jīng jìn bō luó mì duō jì dé  
 欲集珍财施来求者，摄受精进波罗蜜多；既得  
 shéntōng duō jí cái bǎo shī lái qiú zhě lìng mǎn suǒ yuàn shè shòu bù shī  
 神通多集财宝，施来求者令满所愿，摄受布施

<sup>120</sup> 大正藏：三；永乐北藏及龙藏：大



bō luó mì duō rú shì míngwéizhū pú sà zhòng xiū xíng bù shī bō luó mì  
波罗蜜多。如是名为诸菩萨众修行布施波罗蜜  
duō fā guǎng dà xīn cháng wú yànjuàn yóu sī jí zhèng wú shàng pú  
多，发广大心常无厌倦；由斯疾证无上菩  
tí néng jìn wèi lái lì lè yī qiè  
提，能尽未来利乐一切。

yòu mǎn cí zǐ zhū pú sà mó hē sà yīngmǐnyǒuqíng ér xíng  
“又，满慈子，诸菩萨摩诃萨应愍有情而行  
bù shī yīngzhù cí xīn yǔ yǒuqíng lè ér xíng bù shī yīngzhù bēi xīn bá  
布施，应住慈心与有情乐而行布施，应住悲心拔  
yǒuqíng kǔ ér xíng bù shī yīngzhù xǐ xīn qìngyǒuqíng lè lí kǔ dé lè  
有情苦而行布施，应住喜心庆有情类离苦得乐  
ér xíng bù shī yīngzhù shě xīn yú yǒuqíng lè píngděngáo yì ér xíng bù  
而行布施，应住舍心于有情类平等饶益而行布  
shī rú shì shī yǐ yīngshēng shì xīn wǒ suǒ zuò fú jí suǒ zuò shàn  
施。如是施已应生是心：‘我所作福及所作善，  
pǔ shī shí fāngzhū yǒuqíng lè lìng yǒng jiě tuō è qù shēng sǐ wèi fā  
普施十方诸有情类，令永解脱恶趣生死，未发  
wú shàng pú tí xīn zhě lìng sù fā xīn yǐ fā wú shàng pú tí xīn zhě  
无上菩提心者，令速发心；已发无上菩提心者，  
lìng yǒng bú tuì ruò yú wú shàng zhèngděng pú tí yǐ bú tuì zhě lìng  
令永不退；若于无上正等菩提已不退者，令  
sù yuánmǎn yī qiè zhì zhì shì zhū pú sà ruò shí ruò shí shě fú shàn  
速圆满一切智智。’是诸菩萨若时若时舍福善  
gēn shī yǒuqíng lè cǐ zhū pú sà ěr shí ěr shí shàngēnzēngzhǎng shì  
根施有情类，此诸菩萨尔时尔时善根增长。是  
zhū pú sà ruò shí ruò shí yǐ suǒ xiū shàn yǔ yǒuqíng gòng huí xiàng wú  
诸菩萨若时若时以所修善，与有情共回向无  
shàng zhèngděng pú tí yuàntóngzhèng dé yī qiè zhì zhì cǐ zhū pú sà  
上正等菩提，愿同证得一切智智，此诸菩萨  
ěr shí ěr shí shàngēnzēng yì  
尔时尔时善根增益。

yòu mǎn cí zǐ pì rú zhēn jīn ruò shí ruò shí róngliàn  
“又，满慈子，譬如真金，若时若时镕炼  
shāo dǎ ěr shí ěr shí guāng sè zhuǎnshèng ruò shí ruò shí guāng sè  
<sup>121</sup>烧打，尔时尔时光色转盛；若时若时光色

<sup>121</sup> 大正藏：炼；永乐北藏及龙藏：炼

zhuǎnshèng ěr shí ěr shí zhǎnzhuǎntiáoróu kānwéi qì jù rú shì pú  
转 盛，尔时尔时展 转 调柔堪为器具。如是菩  
sà ruò shí ruò shí yǐ suǒ zuò shàn yǔ yǒu qíng gòng huí xiàng wú shàng  
萨若时若时以所作善，与有情共回向无上  
zhèngděng pú tí yuàntóngzhèng dé yī qiè zhì zhì ěr shí ěr shí shàn  
正 等菩提，愿同证得一切智智，尔时尔时善  
gēnzhuǎnshèng ruò shí ruò shí shàngēnzhuǎnshèng ěr shí ěr shí zhǎn  
根 转 盛；若时若时善根转 盛，尔时尔时展  
zhuǎn lín jìn yī qiè zhì zhì  
转 邻近一切智智。

yòu mǎn cí zǐ rú yǒu nǚ rén mó yíng jìng miàn ruò shí ruò  
“又，满慈子，如有女人磨莹镜面，若时若  
shí jiā gōng mó yíng ěr shí ěr shí jìng zhuǎnmíng jìng ruò shí ruò shí jìng  
时 加 功 磨 莹，尔 时 尔 时 镜 转 明 净，若 时 若 时 镜  
zhuǎnmíng jìng ěr shí ěr shí jìng miàn wú gòu zhòng xiàng jiē xiàn rú shì  
转 明 净，尔 时 尔 时 镜 面 无 垢 众 像 皆 现。如 是  
pú sà ruò shí ruò shí yǐ suǒ zuò fú jí suǒ zuò shàn jué dìng huí xiàng yī  
菩 萨 若 时 若 时 以 所 作 福 及 所 作 善，决 定 回 向 一  
qiè zhì zhì ěr shí ěr shí néng pǔ shī yǔ shí fāng shì jiè yī qiè yǒu qíng  
切 智 智，尔 时 尔 时 能 普 施 与 十 方 世 界 一 切 有 情，  
lǐng yǒng jiě tuō è qù shēng sǐ wèi fā wú shàng pú tí xīn zhě lìng sù  
令 永 解 脱 恶 趣 生 死，未 发 无 上 菩 提 心 者，令 速  
fā xīn yǐ fā wú shàng pú tí xīn zhě lìng yǒng bú tuì ruò yú wú  
发 心；已 发 无 上 菩 提 心 者，令 永 不 退；若 于 无  
shàng zhèngděng pú tí yǐ bú tuì zhě lìng sù yuán mǎn yī qiè zhì zhì  
上 正 等 菩 提 已 不 退 者，令 速 圆 满 一 切 智 智。

cǐ zhū pú sà ruò shí ruò shí shě jǐ shàngēn shī yǒu qíng lèi ěr shí ěr  
此 诸 菩 萨 若 时 若 时 舍 己 善 根 施 有 情 类，尔 时 尔  
shí shàngēnzhuǎnshèng ruò shí ruò shí shàngēnzhuǎnshèng ěr shí ěr  
时 善 根 转 盛；若 时 若 时 善 根 转 盛，尔 时 尔  
shí zhǎnzhuǎn lín jìn yī qiè zhì zhì rú shì pú sà fāng biàn shàn qiǎo  
时 展 转 邻 近 一 切 智 智。如 是 菩 萨 方 便 善 巧，  
huí xiàng suǒ qiú yī qiè zhì zhì lìng zhū gōng dé jiàn jiàn zēng zhǎng jí  
回 向 所 求 一 切 智 智，令 诸 功 德 渐 渐 增 长，疾  
zhèng wú shàng zhèngděng pú tí néng jìn wèi lái ráo yì yī qiè  
证 无 上 正 等 菩 提，能 尽 未 来 饶 益 一 切。

yòu mǎn cí zǐ yún hé pú sà duō xíng bù shī shè shòu shǎo  
“又，满慈子，云何菩萨多行布施摄受少



fú yún hé pú sà shǎoxíng bù shī shè shòuduō fú yún hé pú sà  
福？云何菩萨少行布施摄受多福？云何菩萨  
shǎoxíng bù shī shè shòushǎo fú yún hé pú sà duōxíng bù shī shè shòu  
少行布施摄受少福？云何菩萨多行布施摄受  
duō fú ruò zhū pú sà suī jīng jìng qié shā shù dà jié héngshě wú liàng  
多福？若诸菩萨虽经殄伽沙数大劫，恒舍无量  
wú shù zhēn cái pǔ shī shí fāng zhū yǒuqíng lèi ér bù huí xiàng wú shàng  
无数珍财，普施十方诸有情类，而不回向无上  
pú tí yuàn yǔ yǒuqíng jiē tóngzhèng dé yī qiè zhì zhì rú shì pú sà  
菩提，愿与有情皆同证得一切智智，如是菩萨  
duōxíng bù shī shè shòushǎo fú ruò zhū pú sà suī jīng shǎo shí shī yǒu  
多行布施摄受少福。若诸菩萨虽经少时，施有  
qíng lèi shǎo fēn cái wù ér néng huí xiàng wú shàng pú tí yuàn yǔ yǒu  
情类少分财物，而能回向无上菩提，愿与有  
qíng jiē tóngzhèng dé yī qiè zhì zhì rú shì pú sà shǎoxíng bù shī shè  
情皆同证得一切智智，如是菩萨少行布施摄  
shòuduō fú ruò zhū pú sà jīng yú shǎo shí shī yǒuqíng lèi shǎo fēn cái  
受多福。若诸菩萨经于少时，施有情类少分财  
wù bù néng huí xiàng wú shàng pú tí yuàn yǔ yǒuqíng jiē tóngzhèng dé  
物，不能回向无上菩提，愿与有情皆同证得  
yī qiè zhì zhì rú shì pú sà shǎoxíng bù shī shè shòushǎo fú ruò zhū  
一切智智，如是菩萨少行布施摄受少福。若诸  
pú sà jīng yú jìng qié shā shù dà jié héngshě wú liàng wú shù zhēn cái  
菩萨经于殄伽沙数大劫，恒舍无量无数珍财，  
pǔ shī shí fāng zhū yǒuqíng lèi fù néng huí xiàng wú shàng pú tí yuàn  
普施十方诸有情类，复能回向无上菩提，愿  
yǔ yǒuqíng jiē tóngzhèng dé yī qiè zhì zhì rú shì pú sà duōxíng bù shī  
与有情皆同证得一切智智，如是菩萨多行布施  
shè shòuduō fú shì gù pú sà mó hē sà zhòng yù zhèng wú shàng zhèng  
摄受多福。是故菩萨摩诃萨众欲证无上正  
děng pú tí yīng yǐ shàngēn yǔ yǒuqíng gòng huí xiàng wú shàng zhèng děng  
等菩提，应以善根与有情共回向无上正等  
pú tí yuàn yǔ yǒuqíng jiē tóngzhèng dé yī qiè zhì zhì  
菩提，愿与有情皆同证得一切智智。

ruò pú sà mó hē sà yù néng shè shòu wú liàng fú yùn yǔ zhū  
“若菩萨摩诃萨欲能摄受无量福蕴，与诸

yǒuqíng zuò dà ráo yì jí néng zhèng dé yī qiè zhì zhì cháng yīng bù  
有情作大饶益，疾能证得一切智智，常应不

lí yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì xiū xíng bù shī bō luó mì duō ruò pú  
离一切智智相应作意，修行布施波罗蜜多。若菩  
sà mó hē sà cháng bù yuǎn lí yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì xiū xíng  
萨摩诃萨常不远离一切智智相应作意，修行  
bù shī bō luó mì duō shì pú sà mó hē sà biànnéngshèshòu wú liàng fú  
布施波罗蜜多，是菩萨摩诃萨便能摄受无量福  
yùn jí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí yǔ zhū yǒuqíngzuò dà ráo yì  
蕴，疾证无上正等菩提，与诸有情作大饶益。  
hé yǐ gù mǎn cí zǐ ruò zhū pú sà cháng bù yuǎn lí yī qiè zhì  
何以故？满慈子，若诸菩萨常不远离一切智  
zhì xiāngyìngzuò yì xiū xíng bù shī bō luó mì duō shì zhū pú sà chà nà  
智相应作意，修行布施波罗蜜多，是诸菩萨刹那  
chà nà gōng dé shàn gēn jiàn jiàn zēng zhǎng yóu sī jí zhèng wú shàng pú  
刹那功德善根渐渐增长，由斯疾证无上菩  
tí néng jìn wèi lái lì lè yī qiè shì gù pú sà yù yǔ yǒuqíngcháng  
提，能尽未来利乐一切。是故菩萨欲与有情常  
zuò lì yì ān lè shì zhě yī qiè xíng zhōng cháng qín xiū xí fāng biàn shàn  
作利益安乐事者，一切行中常勤修习方便善  
qiǎo huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí yuàn yǔ yǒuqíngzuò dà ráo yì  
巧，回向无上正等菩提，愿与有情作大饶益。

大般若波罗蜜多经卷第五百七十九



# dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì wǔ bǎi bā shí 大般若波罗蜜多经卷第五百八十

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì  
唐三藏法师玄奘奉 诏译

## dì shí yī bù shī bō luó mì duō fēn zhī èr 第十一布施波罗蜜多分之二

fù cì mǎn cí zǐ pú sà mó hē sà yù zhèng wú shàng  
“复次，满慈子，菩萨摩诃萨欲证无上

zhèngděng pú tí yī qiè xíng zhōng zuì chū yīng xué wú rǎn bù shī bō luó  
正等菩提，一切行中最初应学无染布施波罗

mì duō hé yǐ gù mǎn cí zǐ ruò xué bù shī bō luó mì duō wú  
蜜多。何以故？满慈子，若学布施波罗蜜多，无

shǐ shì lái suǒ xí qiāngòu jí biànyuǎn lí shēn xīn xiāng xù jiàn néng qīn  
始世来所习慳垢即便远离，身心相续渐能亲

jìn yī qiè zhì zhì shì gù pú sà ruò shí ruò shí yī qiè zhì zhì xiāng yīng  
近一切智智。是故菩萨若时若时一切智智相应

zuò yì xiāng xù xiàncián ěr shí ěr shí jiàn cì néng jìn yī qiè zhì zhì  
作意相续现前，尔时尔时渐次能近一切智智；

ruò shí ruò shí jiàn cì néng jìn yī qiè zhì zhì ěr shí ěr shí jiàn yuǎn  
若时若时渐次能近一切智智，尔时尔时渐远

shēngwén jí dú jué dì ruò shí ruò shí jiànyuǎnshēngwén jí dú jué dì  
声闻及独觉地；若时若时渐远声闻及独觉地，

ěr shí ěr shí jiàn fù lín jìn yī qiè zhì zhì  
尔时尔时渐复邻近一切智智。

yòu mǎn cí zǐ rú tiān yǔ shí zhì wèngjiǒng chùchéng  
“又，满慈子，如天雨时，置瓮迥<sup>122</sup>处承

shuǐjiàn mǎn rú shì mǎn shí yóuzhū yǔ dī cháng shí lián zhù fēi wéi  
水渐满，如是满时由诸雨滴<sup>123</sup>长时连注，匪唯

chū hòu rú shì pú sà qiú yī qiè zhì fēi chū xīn qǐ jí néng zhèng  
初、后。如是菩萨求一切智，非初心起即能证

dé yì fēi hòu shí zuò pú tí zuò zuì hòu xīn qǐ dú néng zhèng dé rán  
得，亦非后时坐菩提座最后心起独能证得，然

<sup>122</sup> 大正藏：回；永乐北藏及龙藏：迥

<sup>123</sup> 大正藏：滂；永乐北藏及龙藏：滴

yóuchū xīn xiāng xù nǎi zhì zuò pú tí zuò zuì hòu xīn qǐ zhǎnzhuǎnxiāng  
由初心相续乃至坐菩提座最后心起，展转相  
zī dé yī qiè zhì qiú yī qiè zhì chū zhōng hòu xīn wú bù jiē néng  
资得一切智。求一切智，初、中、后心无不皆能  
yǐn yī qiè zhì zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí yào yóuzhū xīn zhǎn  
引一切智，证得无上正等菩提，要由诸心展  
zhuǎnxiāng xù fú duànzhàng fǎ fāngchéngbàn gù  
转相续伏断障法，方成办故。

yòu mǎn cí zǐ ruò zhū pú sà yù jí zhèng dé wú shàng pú  
“又，满慈子，若诸菩萨欲疾证得无上菩  
tí bù yīng lǐng xīn yǒu suǒ jiàn zá  
提，不应令心有所间杂。”

shí mǎn cí zǐ biàn wèn jù shòu shè lì zǐ yán qí hé míng wéi  
时，满慈子便问具寿舍利子言：“齐何名为  
zhū pú sà zhòng xīn wú jiàn zá  
诸菩萨众心无间杂？”

shè lì zǐ yán ruò zhū pú sà fēi lǐ zuò yì xiàn zài qián shí  
舍利子言：“若诸菩萨非理作意现在前时，  
néng zhèng guān chá cǐ néng suí shùn yī qiè zhì zhì fēi wéi wéi nì  
能正观察：‘此能随顺一切智智，非为违逆。’

cǐ zhū pú sà néng rú shí zhī wǒ jīn suǒ qǐ fēi lǐ zuò yì yú yī  
此诸菩萨能如实知：‘我今所起非理作意，于一  
qiè zhì néng wéi zhù bàn wèi wǒ suǒ qǐ fēi lǐ zuò yì néng yǐn yǒu shēn  
切智能为助伴，谓我所起非理作意，能引有身，

lǐng yú shēng sǐ xiāng xù jiǔ zhù ráo yì yǒu qíng wǒ shēn ruò wú fēi lǐ  
令于生死相续久住，饶益有情。我身若无非理  
zuò yì zī yǐn lìng zhù jí biàn duàn miè shàng bù néng lìng zì xíng yuán  
作意资引令住，即便断灭，尚不能令自行圆

mǎn qǐ néng ráo yì tā zhū yǒu qíng qí cǐ míng wéi zhū pú sà zhòng  
满，岂能饶益他诸有情！’齐此名为诸菩萨众  
xīn wú jiàn zá  
心无间杂。

yòu mǎn cí zǐ ruò zhū pú sà néng guān zhū fǎ ruò shùn ruò  
“又，满慈子，若诸菩萨能观诸法若顺若  
wéi jiē néng zhù yǐn yī qiè zhì zhì cǐ zhū pú sà fāng biàn shàn qiǎo guān  
违，皆能助引一切智智。此诸菩萨方便善巧观

yī qiè fǎ jiē néng suí shùn suǒ qiú wú shàng zhèng děng pú tí bú wéi  
一切法，皆能随顺所求无上正等菩提，不为



shùn wéi xīn suǒ jiàn zá néng yú wéi jìng xīn bù shēng chēn yú shùn jìng  
顺违心所间杂，能于违境心不生瞋，于顺境  
zhōng xīn bù qǐ ài ruò wéi ruò shùn jiē néng zhèng zhī wéi zī zhù yuán yǐn  
中心不起爱，若违若顺皆能正知为资助缘引  
yī qiè zhì rú shì pú sà yú yī qiè shí yī qiè jìng zhōng xīn wú jiàn zá  
一切智，如是菩萨于一切时一切境中心无间杂。

yòu mǎn cí zǐ pì rú yǒu rén wéi tā qiú zhí jiāng yì shā chù  
“又，满慈子，譬如有人为他囚执将诣杀处，  
qí rén huáng bù gèng wú yú xiǎng wéi zuò shì niàn wǒ jīn bù jiǔ dìng  
其人惶怖更无余想，唯作是念：‘我今不久定  
dāng wéi tā zhī suǒ shā hài zhū pú sà zhòng yì fù rú shì ruò cháng  
当为他之所杀害。’诸菩萨众亦复如是，若常  
sī wéi yī qiè zhì zhì wú yú zuò yì yú zhōng jiān qǐ shì zhū pú sà yú  
思惟一切智智，无余作意于中间起，是诸菩萨于  
yī qiè shí bù wéi yú xīn zhī suǒ jiàn zá  
一切时，不为余心之所间杂。

yòu mǎn cí zǐ pì rú yǒu rén duō jī zhēn cái rù yú kuàng  
“又，满慈子，譬如有人多赍珍财入于旷  
yě qí zhōng duō yǒu xiōng bào jié zéi bǐ rén ěr shí gèng wú yú xiǎng  
野，其中多有凶暴劫贼；彼人尔时更无余想，  
wéi zuò shì niàn wǒ yú hé shí dāng chū rú sī xiǎn nàn zhī chù dé  
唯作是念：‘我于何时，当出如斯险难之处，得  
zhì fēng lè ān wǎng guó tǔ zhū pú sà zhòng yì fù rú shì ruò cháng  
至丰乐安隐国土？’诸菩萨众亦复如是，若常  
sī wéi yī qiè zhì zhì zhū yú zuò yì wú róng dé qǐ shì zhū pú sà shēn  
思惟一切智智，诸余作意无容得起，是诸菩萨身  
yì qīng jìng bú wéi yú xīn zhī suǒ jiàn zá  
意清净，不为余心之所间杂。

yòu mǎn cí zǐ pì rú yǒu rén céng xíng jié dào wáng suǒ fǎng  
“又，满慈子，譬如有人曾行劫盗王所访  
kuò qí rén huáng kǒng qiè rù shì chān yú zá nào chù yù zì cáng yǐn  
括，其人惶恐窃入市<sup>124</sup>，于杂闹处欲自藏隐，  
zhèng zhí qí zhōng yáo líng shēng gǔ xuān wáng jiào lìng yù xiāng yǎn zhuō  
正值其中摇铃声鼓，宣王教令欲相掩捉，  
bǐ rén ěr shí gèng wú yú xiǎng wéi zuò shì niàn wù wǒ jīn shí wéi tā  
彼人尔时更无余想，唯作是念：‘勿我今时为他

<sup>124</sup> 大正藏：厘；永乐北藏及龙藏：廓

shí zhī ér jiàn qín zhī zhū pú sà zhòng yì fù rú shì yù zhèng wú  
识知而见擒繫。’ 诸菩萨众亦复如是，欲证无  
shàngzhèngděng pú tí ruò cháng sī wéi yī qiè zhì zhì zhū yú zuò yì  
上正等菩提，若常思惟一切智智，诸余作意  
wú róng jiàn qǐ shì zhū pú sà yú xiū xíng shí bú wéi yú xīn zhī suǒ jiàn  
无容间起，是诸菩萨于修行时，不为余心之所间  
zá  
杂。

yòu mǎn cí zǐ pì rú jīn shī yǒu chí bǎi jīn lái<sup>125</sup> shòu  
“又，满慈子，譬如金师，有持百金来<sup>125</sup>授  
qí shǒu yǔ yán cǐ wù wáng qiǎn fù rǔ lìng zào zhǒng zhǒng miào  
其手，语言：‘此物王遣付汝，令造种种妙  
zhuāng yán jù yí jí yòng yì yī yuè shǐ chéng rú qī bù chéng huò fù  
庄严具，宜急用意一月使成，如期不成或复  
cū è dāng zhǎn rǔ shǒu dìng bù xiāng shè jīn shī wén yǐ shēn xīn zhàn  
粗恶，当斩汝首定不相赦。’金师闻已身心战  
bù zhòu yè jīng qín jié sī yíng zào wèi céng zàn qǐ zhū yú zuò yì  
怖，昼夜精勤，竭思营造，未曾暂起诸余作意，  
wéi zuò shì niàn wǒ dāng yún hé rú wáng suǒ qī yán jù chéng bàn  
唯作是念：‘我当云何如王所期严具成办。’  
qí rén nǎi zhì yán jù wèi chéng zhōng jiān suī yǒu yǐn shí děng shì ér  
其人乃至严具未成，中间虽有饮食等事，而  
dōu bú zuò yǐn shí děng xiǎng dàn yú jīn suǒ xīn xīn xiāng xù sī gòu biàn  
都不作饮食等想，但于金所心心相续，思构变  
yì zuò zhuāng yán jù hé yǐ gù mǎn cí zǐ bǐ jí ài zhòng zì  
易作庄严具。何以故？满慈子，彼极爱重自  
shēn mìng gù yú shì jīn shī rú qī chéng bàn miào zhuāng yán jù chí zhì  
身命故。于是金师如期成办妙庄严具，持至  
wáng suǒ ér bái wáng yán wáng suǒ qiǎn zuò miào zhuāng yán jù jīn yǐ  
王所而白王言：‘王所遣作妙庄严具，今已  
zǒng chéng wáng jiàn huān xǐ wèi yù bǐ yán rǔ dà qín láo néng suí  
总成。’王见欢喜慰喻彼言：‘汝大勤劳能随  
wǒ chì yīng shí èr yuè yíng gòu nǎi chéng rǔ yī yuè zhōng jí néng zǒng  
我勅。应十二月营构乃成，汝一月中即能总  
bàn suì yǐ duō wù ér shǎng cì zhī zhū pú sà zhòng yì fù rú shì  
办。’遂以多物而赏赐之。诸菩萨众亦复如是，

<sup>125</sup> 大正藏：来；永乐北藏及龙藏：求；校勘：来



cóngchū fā xīn nǎi zhì zuì hòu jīn gāng yù dìngjiāngxiàn zài qián zhōngjiān  
从初发心乃至最后金刚喻定将现在前，中间  
céng wú yì xīn jiàn zá wéi qiú yīn fā yī qiè zhì zhì rú bǐ jīn shī xī  
曾无异心间杂，唯求引发一切智智。如彼金师惜  
shēnmìng gù nǎi zhì yán jù wèi dé zǒngchéng yú qí zhōngjiāncéng wú  
身命故，乃至严具未得总成，于其中间曾无  
yì xiǎngjiàn zá yíngzào zhuāngyán jù xīn pú sà yì rán zhòng pú tí  
异想间杂营造庄严具心；菩萨亦然，重菩提  
gù nǎi zhì wèizhèng wú shàng pú tí xīn cháng sī wéi yī qiè zhì zhì  
故，乃至未证无上菩提，心常思惟一切智智，  
wú yú zuò yì yú zhōngjiān qǐ qí cǐ míngwéi xīn wú jiàn zá  
无余作意于中间起，齐此名为心无间杂。

ruò zhū pú sà qiú yī qiè zhì néng rú shì zhù wú jiàn zá xīn  
“若诸菩萨求一切智，能如是住无间杂心，

jīng jìn xiū xíng qù pú tí xíng néng sù yuánmǎn pú tí zī liáng yú pú  
精进修行趣菩提行，能速圆满菩提资粮。余菩  
sà zhòng jīng wú shù jié yǒujiàn zá xīn xiū pú sà xíng nǎi dé wú shàng  
萨众经无数劫，有间杂心修菩萨行，乃得无上  
zhèngděng pú tí zī liángyuánmǎn cǐ pú sà zhòng bù jīng bǎi jié jí  
正等菩提资粮圆满，此菩萨众不经百劫即  
néngyuánmǎn hé yǐ gù mǎn cí zǐ shì zhū pú sà qiú yī qiè zhì  
能圆满。何以故？满慈子，是诸菩萨求一切智，  
zhū yú zuò yì wú róng zàn qǐ yú zhōngjiàn zá dà pú tí xīn gù wú zá  
诸余作意无容暂起于中间杂大菩提心，故无杂  
xīn xiū pú sà xíng bù jīng bǎi jié jí néngyuánmǎn zhèng dé wú shàng  
心修菩萨行，不经百劫即能圆满，证得无上  
pú tí zī liáng yǒujiàn zá xīn duō shí xiāng xù bù néngchéngbàn pú  
菩提资粮。有间杂心多时相续，不能成办菩  
tí zī liáng wú jiàn zá xīn shǎo shí xiāng xù jí néngchéngbàn pú tí  
提资粮；无间杂心少时相续，即能成办菩提  
zī liáng chà nà chà nà chángzēng jìn gù rú shì pú sà yù qiú wú  
资粮，刹那刹那常增进故。如是菩萨欲求无  
shàngzhèngděng pú tí néng yǐn zī liáng sù yuánmǎnzhě yīng qín fāng  
上正等菩提，能引资粮速圆满者，应勤方  
biàn wú dào yīn fā wú jiàn zá xīn ruò dé cǐ xīn zé yì zhèng dé yī qiè  
便无倒引发无间杂心，若得此心则易证得一切  
zhì zhì  
智智。”

ěr shí mǎn cí zǐ wènshè lì zǐ yán wú jiàn zá xīn yǐ hé  
尔时，满慈子问舍利子言：“无间杂心以何

wéixìng hé děngzuò yì néngjiàn zá xīn yóu bǐ cǐ xīn míngyǒujiàn zá  
为性？何等作意能间杂心，由彼此心名有间杂？

zhū pú sà zhòngyún hé bì zhī  
诸菩萨众云何避之？”

shè lì zǐ yán ruò zhū pú sà fāngbiànshànqiǎo qiú yī qiè zhì  
舍利子言：“若诸菩萨方便善巧求一切智，

wú yú zuò yì yú zhōngjiàn zá wú jiàn zá xīn yǐ cǐ wéixìng ruò shēng  
无余作意于中间杂，无间杂心以此为性。若声

wénshèngxiāngyìngzuò yì ruò dú jué shèngxiāngyìngzuò yì jiē néngjiàn  
闻乘相应作意。若独觉乘相应作意，皆能间

zá dà pú tí xīn jù míng pú sà fēi lǐ zuò yì suǒ yǐ zhě hé èr  
杂大菩提心，俱名菩萨非理作意。所以者何？二

shèngzuò yì wéi hài wú shàngzhèngděng pú tí ruò qǐ bǐ xīn xiàn zài  
乘作意违害无上正等菩提，若起彼心现在

qiánzhě bù néngyuánmǎn pú tí zī liáng xīn yào niè pán yàn bèi shēng  
前者，不能圆满菩提资粮，欣乐涅槃、厌背生

sǐ pú sà yú bǐ yīngyuǎn bì zhī zuò shì sī wéi èr shèngzuò yì  
死。菩萨于彼应远避之，作是思惟：“二乘作意

wéi yī qiè zhì shùn bō niè pán wǒ xīn bù yīngwéi bǐ jiàn zá  
违一切智顺般涅槃，我心不应为彼间杂。”

shì gù pú sà yīngzuò shì niàn tān chēn chīděngxiāng  
“是故菩萨应作是念：‘贪、瞋、痴等相

yìng zhī xīn yú dà pú tí suī wéizhàng ài ér néng suí shùn pú tí zī  
应之心，于大菩提虽为障碍，而能随顺菩提资

liáng yú pú sà xīn fēi jí jiàn zá rú qiú dú jué shēngwén dì xīn  
粮，于菩萨心非极间杂，如求独觉、声闻地心。

suǒ yǐ zhě hé tān chēn chīděngnénglìngshēng sǐ zhū yǒuxiāng xù  
所以者何？贪、瞋、痴等能令生死诸有相续，

zhù zhū pú sà yǐn yī qiè zhì wèi pú sà zhòngfāngbiànshànqiǎo qǐ zhū  
助诸菩萨引一切智。谓菩萨众方便善巧，起诸

fán nǎoshòu hòu yǒu shēn yǔ zhū yǒuqíngzuò dà ráo yì yī zhī xiū xué  
烦恼受后有身，与诸有情作大饶益，依之修学

bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō  
布施、净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多

lìng dé yuánmǎn yī zhī xiū xué sì jìng lù sì wú liàng sì wú sè  
令得圆满，依之修学四静虑、四无量、四无色



dìng lìng dé yuánmǎn yī zhī xiū xué sì niàn zhù sì zhèng duàn sì  
定令得圆满，依之修学四念住、四正断、四  
shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī lìng dé  
神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支令得  
yuánmǎn yī zhī xiū xué kōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén lìng dé  
圆满，依之修学空、无相、无愿解脱门令得  
yuánmǎn yī zhī xiū xué tuó luó ní mén sān mó dì mén lìng dé yuánmǎn  
圆满，依之修学陀罗尼门、三摩地门令得圆满，  
yī zhī xiū xué zhū pú sà dì wǔ yǎn liù shéntōng lìng dé yuánmǎn yī  
依之修学诸菩萨地五眼、六神通令得圆满，依  
zhī xiū xué rú lái shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí  
之修学如来十力、四无所畏、四无碍解、大慈、  
dà bēi dà xǐ dà shě jí shí bā fó bú gòng fǎ děng wú liàng wú biān  
大悲、大喜、大舍及十八佛不共法等无量无边  
zhū fó gōng dé lìng dé yuánmǎn rú shì fán nǎo néng zhù pú sà lìng  
诸佛功德令得圆满。如是烦恼能助菩萨，令  
zhèng wú shàng zhèng děng pú tí fēi zhū shēng wén dú jué zuò yì  
证无上正等菩提，非诸声闻、独觉作意，  
yóu bǐ zuò yì zhàng dà pú tí yì ài zī liáng lìng bù yuánmǎn  
由彼作意障大菩提，亦碍资粮令不圆满。’

shì gù pú sà mó hē sà zhòng qǐ bǐ zuò yì jiàn zá xīn shí  
“是故菩萨摩诃萨众起彼作意间杂心时，

wú shàng pú tí zé wéi gèng yuǎn shì gù jiàn zá zhū pú sà xīn wú rú  
无上菩提则为更远。是故间杂诸菩萨心，无如  
shēng wén dú jué zuò yì zhū pú sà zhòng qiú dà pú tí yīng yuǎn bì zhī  
声闻、独觉作意，诸菩萨众求大菩提应远避之，  
wú lìng zàn qǐ fán nǎo zuò yì shùn zhū yǒu shēn yú pú sà xīn fēi jí jiàn  
无令暂起。烦恼作意顺诸有身，于菩萨心非极间  
zá hé yǐ gù mǎn cí zǐ zhū pú sà zhòng qiú dà pú tí wèi  
杂。何以故？满慈子，诸菩萨众求大菩提，为  
dù yǒu qíng pī jīng jìn kǎi jiǔ zhù shēng sǐ zuò dà ráo yì bù yīng sù  
度有情被精进铠，久住生死作大饶益，不应速  
duàn fán nǎo zuò yì yóu cǐ zuò yì xiàn zài qián shí lìng zhū yǒu shēn  
断烦恼作意。由此作意现在前时，令诸有身  
cháng shí xiāng xù yī zhī yǐn shè bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn  
长时相续，依之引摄布施、净戒、安忍、精进、  
jìng lù bō rě bō luó mì duō jí yú wú liàng wú biān fó fǎ jiē dé yuán  
静虑、般若波罗蜜多及余无量无边佛法皆得圆

mǎn rú shì fán nǎoxiāngyìngzuò yì shùnhòuyǒushēn zhù zhū pú sà yǐn  
满。如是烦恼相应作意顺后有身，助诸菩萨引  
fā wú shàngzhèngděng pú tí wèizhèng pú tí bù yīng qiú duàn nǎi  
发无上正等菩提，未证菩提，不应求断，乃  
zhì wèizuòmiào pú tí zuò yú cǐ zuò yì bù yīng yǒngmiè  
至未坐妙菩提座，于此作意不应永灭。

shì gù pú sà mā hē sà zhòng ruò qǐ fán nǎoxiàn zài qián shí  
“是故菩萨摩诃萨众若起烦恼现在前时，

bù yīng yú zhōng jí shēngyàn wù hé yǐ gù mǎn cí zǐ zhū pú sà  
不应于中极生厌恶。何以故？满慈子，诸菩萨

zhòng yú zhū fán nǎo qǐ yǒu ēn xiǎng zuò shì sī wéi wǒ yóu bǐ gù  
众于诸烦恼起有恩想，作是思惟：‘我由彼故，

yǐn fā zhǒngzhǒng pú tí zī liáng lìng sù yuán mǎn gù bǐ yú wǒ yǒu dà  
引发种种菩提资粮令速圆满，故彼于我有大

ēn dé suǒ yǐ zhě hé rú yú shàn fǎ yú wǒ yǒu yì yīng ài zhòng  
恩德。所以者何？如余善法于我有益，应爱重

zhī fán nǎo yì rán bù yīng yàn wù rú shì pú sà fāng biàn shàn qiǎo  
之；烦恼亦然，不应厌恶。’如是菩萨方便善巧，

yú zhū fán nǎo jí bǐ<sup>126</sup> jìng jiè yì shēn ài jìng rú fó shì zūn suǒ yǐ  
于诸烦恼及彼<sup>126</sup>境界，亦深爱敬如佛世尊。所以

zhě hé shì zhū pú sà fāng biàn shàn qiǎo zuò shì sī wéi yóu zhū yǒu  
者何？是诸菩萨方便善巧，作是思惟：‘由诸有

jié wèi yǒng duàn gù wǒ néng xiū xíng bù shī jìng jiè ān rěn jīng  
结末永断故，我能修行布施、净戒、安忍、精

jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō jí yú wú liàng wú biān fó fǎ jiē dé  
进、静虑、般若波罗蜜多及余无量无边佛法皆得

yuán mǎn yīn sī yǐn fā yī qiè zhì zhì ruò shí ruò shí bù shī jìng jiè  
圆满，因斯引发一切智智。若时若时布施、净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō jí yú wú liàng wú biān  
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多及余无量无边

fó fǎ xiū jiàn yuán mǎn ěr shí ěr shí lìng zhū yǒu jié zhǎn zhuǎn wēi bó  
佛法修渐圆满，尔时尔时令诸有结展转微薄

nǎi zhì dōu jìn biàn zhèng wú shàngzhèngděng pú tí  
乃至都尽，便证无上正等菩提。’

pì rú shāng rén yǐ chē zhòng zài zhǒngzhǒng cái bǎo yuǎn qù  
“譬如商人以车重载种种财宝远趣

<sup>126</sup> 大正藏：反；永乐北藏及龙藏：彼



dà chéng ruò shí ruò shí qí chē yùnzhuǎnjiànjìanqián jìn ěr shí ěr shí  
大城，若时若时其车运转渐渐前进，尔时尔时  
gǔ wǎngzhóuděngjiànjian é ruì rú shì zhǎnzhuǎn dé rù dà chéng  
毂辘轴等渐渐锐利，如是展转得入大城，  
chē suì yī shí zhòngfēn sànhuài suǒ wéi jì bànzhǔ wú gù xī rú shì  
车遂一时众分散坏，所为既办主无顾惜。如是  
pú sà fāngbiànshànqiǎo yǐ jié shèshòusuǒ yī yǒushēn ruò shí ruò shí  
菩萨方便善巧，以结摄受所依有身，若时若时  
yóu jié shèshòuyǒushēnxiāng xù ěr shí ěr shí bù shī jìng jiè ān  
由结摄受有身相续，尔时尔时布施、净戒、安  
rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō jí yú wú liàng wú biān fó  
忍、精进、静虑、般若波罗蜜多及余无量无边佛  
fǎ jiàn cì yuánmǎn ruò shí ruò shí bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn  
法渐次圆满；若时若时布施、净戒、安忍、精进、  
jìng lǜ bō rě bō luó mì duō jí yú wú liàng wú biān fó fǎ jiàn cì yuán  
静虑、般若波罗蜜多及余无量无边佛法渐次圆  
mǎn ěr shí ěr shí lìng zhū yǒu jié jiàn cì shuāijiǎn ruò shí ruò shí lìng zhū  
满，尔时尔时令诸有结渐次衰减；若时若时令诸  
yǒu jié jiàn cì shuāijiǎn ěr shí ěr shí jiàn dé lín jìn yī qiè zhì zhì ruò  
有结渐次衰减，尔时尔时渐得邻近一切智智；若  
shí pú sà zhèng dà pú tí ěr shí suǒ yī shēn jié jù jìn suǒ zuò yǐ  
时菩萨证大菩提，尔时所依身结俱尽，所作已  
bàn bù xū shēn jié rú yǐ rù chéngchē wú fù yòng rú shì fán nǎo yú  
办不须身结，如已入城车无复用。如是烦恼于  
dà pú tí suī wéizhàng ài ér yú néng yǐn pú tí zī liáng yǒu néng zhù  
大菩提虽为障碍，而于能引菩提资粮有能助  
lì  
力。

shì gù pú sà nǎi zhì wèi zuò miào pú tí zuò bù yǒng miè chú  
“是故菩萨乃至未坐妙菩提座不永灭除，

ruò dé pú tí yī qiè dùnduàn ruò yǒu qíng lèi zhì pú sà suǒ xiān jí  
若得菩提一切顿断。若有情类至菩萨所，先极  
hē huǐ hòu qǐ cái fǎ pú sà ěr shí huān xǐ shī yǔ zuò rú shì niàn  
诃毁，后乞财法，菩萨尔时欢喜施与，作如是念：

jīn cǐ yǒu qíng lái zhì wǒ suǒ shī dà ēn dé lìng wǒ chéng jiù bù shī  
“今此有情来至我所施大恩德，令我成就布施、

ān rěn yóu sī zhèng dé yī qiè zhì zhì wǒ yuán bǐ gù fā zēng shàng  
安忍，由斯证得一切智智。我缘彼故发增上

xīn qù dà pú tí shèng yú jìng jiè yóu shì pú sà zhū zuò yì zhōng  
心，趣大菩提胜余境界。’由是菩萨诸作意中，  
wéi chū èr shèng xiāng yìng zuò yì zhū yú zuò yì jiē bú yàn shě yǐ yú  
唯除二乘相应作意，诸余作意皆不厌舍，以于  
zhèng dé yī qiè zhì zhì wú bù jiē yǒu zhù bàn zhī lì  
证得一切智智，无不皆有助伴之力。”

shí mǎn cí zǐ biàn wèn jù shòu shè lì zǐ yán qǐ bú èr  
时，满慈子便问具寿舍利子言：“岂不二  
shèng yú yī qiè zhì yì yǒu zhù lì wèi zhū shēng wén yì néng jiào shòu  
乘于一切智亦有助力？谓诸声闻亦能教授  
jiào jiè pú sà lìng qín xiū xué bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn  
教诫菩萨，令勤修学布施、净戒、安忍、精进、  
jìng lǜ bō rě bō luó mì duō jí yú wú liàng wú biān fó fǎ ruò zhū dú  
静虑、般若波罗蜜多及余无量无边佛法，若诸独  
jué yì wéi fú tián zhū pú sà zhòng shī bǐ yī shí jí néng zhèng dé yī  
觉亦为福田，诸菩萨众施彼衣食，疾能证得一  
qiè zhì zhì yún hé kě yán shēng wén dú jué xiāng yìng zuò yì yú yī  
切智智。云何可言声闻、独觉相应作意，于一  
qiè zhì jí cǐ zī liáng wú néng zhù lì  
切智及此资粮无能助力？”

shí shè lì zǐ jí bào jù shòu mǎn cí zǐ yán rú shì rú  
时，舍利子即报具寿满慈子言：“如是！如  
shì shēng wén dú jué yú yī qiè zhì jí cǐ zī liáng jù yǒu zhù lì  
是！声闻、独觉于一切智及此资粮俱有助力，  
wèi zhū shēng wén yì néng jiào shòu jiào jiè pú sà lìng qín xiū xué bù shī  
谓诸声闻亦能教授教诫菩萨，令勤修学布施、  
jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō yì néng  
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多；亦能  
jiào shòu jiào jiè pú sà lìng qín xiū xué nèi kōng wài kōng nèi wài kōng  
教授教诫菩萨，令勤修学内空、外空、内外空、  
kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì  
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕  
jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì  
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自  
xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng  
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性  
kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng yì néng jiào shòu jiào jiè pú sà  
空、自性空、无性自性空；亦能教授教诫菩萨，



lìng qín xiū xué sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng yì néng jiào  
令勤修学四静虑、四无量、四无色定；亦能教  
shòu jiào jiè pú sà lìng qín xiū xué sì niàn zhù sì zhèng duàn sì shén  
授教诫菩萨，令勤修学四念住、四正断、四神  
zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī yì néng  
足、五根、五力、七等觉支、八圣道支；亦能  
jiào shòu jiào jiè pú sà lìng qín xiū xué bā jiě tuō bā shèng chù jiǔ  
教授教诫菩萨，令勤修学八解脱、八胜处、九  
cì dì dìng shí biàn chù yì néng jiào shòu jiào jiè pú sà lìng qín xiū  
次第定、十遍处；亦能教授教诫菩萨，令勤修  
xué kōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì néng jiào shòu jiào jiè pú  
学空、无相、无愿解脱门；亦能教授教诫菩  
sà lìng qín xiū xué jí xǐ dì lí gòu dì fā guāng dì yàn huì  
萨，令勤修学极喜地、离垢地、发光地、焰慧  
dì jí nán shèng dì xiàn qián dì yuǎn xíng dì bú dòng dì shàn  
地、极难胜地、现前地、远行地、不动地、善  
huì dì fǎ yún dì yì néng jiào shòu jiào jiè pú sà lìng qín xiū xué jìng  
慧地、法云地；亦能教授教诫菩萨，令勤修学净  
guān dì zhǒng xìng dì dì bā dì jù jiàn dì bó dì lí yù  
观地、种性地、第八地、具见地、薄地、离欲  
dì yǐ bàn dì dú jué dì pú sà dì rú lái dì yì néng jiào  
地、已办地、独觉地、菩萨地、如来地；亦能教  
shòu jiào jiè pú sà lìng qín xiū xué tuó luó ní mén sān mó dì mén  
授教诫菩萨，令勤修学陀罗尼门、三摩地门；  
yì néng jiào shòu jiào jiè pú sà lìng qín xiū xué wǔ yǎn liù shén tōng  
亦能教授教诫菩萨，令勤修学五眼、六神通；  
yì néng jiào shòu jiào jiè pú sà lìng qín xiū xué rú lái shí lì sì wú suǒ  
亦能教授教诫菩萨，令勤修学如来十力、四无所  
wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā  
畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八  
fó bú gòng fǎ yì néng jiào shòu jiào jiè pú sà lìng qín xiū xué sān shí  
佛不共法；亦能教授教诫菩萨，令勤修学三十  
èr dà shì xiàng bā shí suí hǎo yì néng jiào shòu jiào jiè pú sà lìng  
二大士相、八十随好；亦能教授教诫菩萨，令  
qín xiū xué wú wàng shī fǎ héng zhù shě xìng yì néng jiào shòu jiào jiè pú  
勤修学无忘失法、恒住舍性；亦能教授教诫菩  
sà lìng qín xiū xué yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì  
萨，令勤修学一切智、道相智、一切相智；亦

néngjiàoshòujiào jiè pú sà lìng qín xiū xué yī qiè pú sà mó hē sà xíng  
能教授教诫菩萨，令勤修学一切菩萨摩诃萨行；  
yì néngjiàoshòujiào jiè pú sà lìng qín xiū xué zhū fó wú shàngzhèngděng  
亦能教授教诫菩萨，令勤修学诸佛无上正等  
pú tí shì gù shēngwén yú yī qiè zhì jí cǐ zī liáng yì yǒuzhù lì  
菩提。是故声闻于一切智及此资粮亦有助力。

ruò zhū dú jué néngwéi fú tiánshòu pú sà shī wèizhū pú sà  
“若诸独觉，能为福田受菩萨施，谓诸菩萨

yuán bǐ fú tián shī zī shēn jù huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí shì  
缘彼福田施资身具，回向无上正等菩提，是  
gù dú jué yú yī qiè zhì jí cǐ zī liáng yì yǒuzhù lì  
故独觉于一切智及此资粮亦有助力。

rán zhū shēngwén dú jué zuò yì yú yī qiè zhì jí cǐ zī  
“然诸声闻、独觉作意，于一切智及此资

liáng jù wú zhù lì suǒ yǐ zhě hé shēngwén dú jué xiāngyìng zuò yì  
粮俱无助力。所以者何？声闻、独觉相应作意，

yú èr shèng dì yǒushèngzhù lì yú zhū pú sà suǒ qiú wú shàngzhèng  
于二乘地有胜助力，于诸菩萨所求无上正

děng pú tí jí cǐ zī liáng jí bù suí shùn wèiyànshēng sǐ xīn bō niè  
等菩提及此资粮极不随顺，谓厌生死、欣般涅槃

pán shě dà pú tí jí yǒuqíng lèi gù zhì pú sà dìng bù yīng qǐ dú jué  
槃，舍大菩提及有情类。故制菩萨定不应起独觉、

shēngwénxiāngyìng zuò yì yóu bǐ zuò yì yú zhū pú sà suǒ qiú fó guǒ  
声闻相应作意，由彼作意于诸菩萨所求佛果、

suǒ yì yǒuqíng jù bù suí shùn  
所益有情俱不随顺。

yòu mǎn cí zǐ zhū shēngwénshèng yú zhū pú sà mó hē sà  
“又，满慈子，诸声闻乘于诸菩萨摩诃萨

zhòngsuǒ qiú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu dà ēn dé wèiwèi pú sà mó  
众所求无上正等菩提有大恩德，谓为菩萨摩

hē sà zhòngxuānshuō yī qiè bō luó mì duō jí yú shèngxíngxiāngyìngjiào  
诃萨众宣说一切波罗蜜多及余胜行相应教

fǎ jiàoshòujiào jiè lìng qín xiū xué sù dé yuánmǎn yì yǔ pú sà zuò  
法教授教诫，令勤修学速得圆满，亦与菩萨作

jìng fú tián shòu pú sà shī lìng zhū pú sà jí dé yuánmǎn pú tí zī  
净福田，受菩萨施，令诸菩萨疾得圆满菩提资

liáng yóu cǐ shēngwén yú zhū pú sà yǒu dà ēn dé shì gù pú sà fāng  
粮。由此声闻于诸菩萨有大恩德，是故菩萨方



biànshànqiǎo guānzhūyǒuqíng jí yī qiè fǎ yú yī qiè zhì jí cǐ zī  
便善巧，观诸有情及一切法，于一切智及此资  
liáng wú bù jiē yǒu suí shùn ēn dé  
粮，无不皆有随顺恩德。

zhū ā luó hàn ruò zhì ruò xīn yú pú sà shèng yì yǒu ēn dé  
“诸阿罗汉若智若心，于菩萨乘亦有恩德，

wèi ruò wú bǐ zé wú suǒ zhē yún hé kě yán zhū pú sà zhòng bù yīng fā  
谓若无彼则无所遮，云何可言诸菩萨众不应发

qǐ ā luó hàn xīn yì bù yīng xiū ā luó hàn zhì yóuzhē bǐ gù pú  
起阿罗汉心，亦不应修阿罗汉智？由遮彼故，菩

sà yǐn fā pú tí zī liáng sù dé yuán mǎn jí néng zhèng dé yī qiè zhì  
萨引发菩提资粮速得圆满，疾能证得一切智

zhì gù ā luó hàn ruò zhì ruò xīn yú pú sà shèng yì yǒu ēn dé wèi  
智。故阿罗汉若智若心，于菩萨乘亦有恩德，谓

lìng pú sà dé yī qiè zhì qióng wèi lái jì lì lè yǒu qíng yī qiè dú jué  
令菩萨得一切智，穷未来际利乐有情。一切独觉

ruò zhì ruò xīn yú pú sà shèng yì yǒu ēn dé wèi ruò wú bǐ zé wú suǒ  
若智若心，于菩萨乘亦有恩德，谓若无彼则无所

zhē yún hé kě yán zhū pú sà zhòng bù yīng fā qǐ dú jué shèng xīn yì  
遮，云何可言诸菩萨众不应发起独觉乘心，亦

bù yīng xiū dú jué shèng zhì yóuzhē bǐ gù pú sà yǐn fā pú tí zī  
不应修独觉乘智？由遮彼故，菩萨引发菩提资

liáng sù dé yuán mǎn jí néng zhèng dé yī qiè zhì zhì gù zhū dú jué  
粮速得圆满，疾能证得一切智智。故诸独觉

ruò zhì ruò xīn yú pú sà shèng yì yǒu ēn dé wèi lìng pú sà dé yī qiè  
若智若心，于菩萨乘亦有恩德，谓令菩萨得一切

zhì qióng wèi lái jì lì lè yǒu qíng  
智，穷未来际利乐有情。

yòuguān èr shèng xīn zhì xià liè pú sà xiū xué zēng shàng xīn  
“又观二乘心智下劣，菩萨修学增上心

zhì ruò wú èr shèng xià liè xīn zhì pú sà bù yīng xiū zēng shàng zhě  
智；若无二乘下劣心智，菩萨不应修增上者。

rú zhū<sup>127</sup> pú sà ruò xīn ruò zhì yǒu lòu wú lòu wéi chú rú lái yīng  
如诸<sup>127</sup>菩萨若心若智有漏、无漏，唯除如来、应、

zhèng děng jué ruò xīn ruò zhì yú yú yī qiè wéi zuì wéi shèng wéi zūn  
正等觉若心若智，于余一切，为最为胜、为尊

<sup>127</sup> 大正藏：说；永乐北藏及龙藏：诸

wéigāo wéimiào wéiwēimiào wéishàngwéi wú shàng wú dēng wú dēng  
为高、为妙为微妙、为上为无上、无等无等  
dēng shì gù yī qiè shēngwén dú jué ruò zhì ruò xīn yú yī qiè zhì  
等。是故一切声闻、独觉若智若心，于一切智  
yì yǒushǎofēn suí shùn shì lì rú shì pú sà fāngbiànsànqiǎo guān  
亦有少分随顺势力。如是菩萨方便善巧，观  
zhū yǒuqíng jí yī qiè fǎ yú yī qiè zhì jí cǐ zī liáng wú bù jiē yǒu  
诸有情及一切法，于一切智及此资粮无不皆有  
suí shùn shì lì gù yú yī qiè xīn wú yànshě  
随顺势力，故于一切心无厌舍。

yòu mǎn cí zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī bō luó  
“又，满慈子，诸菩萨摩诃萨修行布施波罗  
mì duō suī yǒu qì shězhēn cáiděng shì ér yú bǐ shì wú qǔ xiàngxiǎng  
蜜多，虽有弃舍珍财等事，而于彼事无取相想，  
wèiruò qì shě yī qiè fǎ xiàng huíxiàng wú shàngzhèngděng pú tí yù  
谓若弃舍一切法相，回向无上正等菩提，欲  
wèiyǒuqíngzuò dà ráo yì biànnéngzhèng dé yī qiè zhì zhì ruò bù shě  
为有情作大饶益，便能证得一切智智；若不舍  
xiàng huíxiàng pú tí yù wèiyǒuqíngzuò dà ráo yì zhōng bù néng dé  
相回向菩提，欲为有情作大饶益，终不能得  
yī qiè zhì zhì  
一切智智。

ruò zhū pú sà néng huò zhǒngzhǒng jīn yín děngbǎo suī míng  
“若诸菩萨能获种种金银等宝，虽名  
dé lì ér wèimíngwéinéng dé dà lì ruò zhū pú sà néng shě zhǒng  
得利，而未名为能得大利。若诸菩萨能舍种  
zhǒng jīn yín děngbǎo nǎi kě míngwéinéng dé dà lì ruò zhū pú sà  
种金银等宝，乃可名为能得大利。若诸菩萨  
néng shě zhòngxiàng huíxiàng wú shàngzhèngděng pú tí yù wèiyǒuqíng  
能舍众相，回向无上正等菩提，欲为有情  
zuò dà ráo yì nǎi míngnéng dé wú shàngshàn lì  
作大饶益，乃名能得无上善利。

ruò zhū pú sà zuò zhuàn lún wáng tǒng sì zhōu jiè dé dà zì  
“若诸菩萨作转轮王，统四洲界得大自  
zài suī míng dé lì ér wèimíngwéinéng dé dà lì ruò zhū pú sà  
在，虽名得利，而未名为能得大利。若诸菩萨  
shě sì zhōu jiè zhuàn lún wáng wèi nǎi kě míngwéinéng dé dà lì ruò  
舍四洲界转轮王位，乃可名为能得大利。若



zhū pú sà néngshězhòngxiàng huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí yù  
诸菩萨能舍众相，回向无上正等菩提，欲  
wèiyǒuqíngzuò dà ráo yì nǎimíngnéng dé wú shàngshàn lì  
为有情作大饶益，乃名能得无上善利。

ruò zhū pú sà zuò yù jiè wáng tǒngshè yù jiè dé dà zì zài  
“若诸菩萨作欲界王，统摄欲界得大自在，  
suī míng dé lì ér wèimíngwéinéng dé dà lì ruò zhū pú sà néngshě  
虽名得利，而未名为能得大利。若诸菩萨能舍  
yù jiè zì zài wángwèi nǎi kě míngwéinéng dé dà lì ruò zhū pú sà  
欲界自在王位，乃可名为能得大利。若诸菩萨  
néngshězhòngxiàng huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí yù wèiyǒuqíng  
能舍众相，回向无上正等菩提，欲为有情  
zuò dà ráo yì nǎimíngnéng dé wú shàngshàn lì  
作大饶益，乃名能得无上善利。

ruò zhū yǒuqíng qì shězhòngxiàng dé yù liú guǒ huò yī lái  
“若诸有情弃舍众相，得预流果、或一来  
guǒ huò bù huánguǒ huò ā luó hàn guǒ huò dú jué pú tí suī míng  
果、或不还果、或阿罗汉果、或独觉菩提，虽名  
dé lì ér wèimíngwéinéng dé dà lì ruò zhū yǒuqíng qì shězhòngxiàng  
得利，而未名为能得大利。若诸有情弃舍众相，  
huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí yù wèiyǒuqíngzuò dà ráo yì nǎi  
回向无上正等菩提，欲为有情作大饶益，乃  
míngnéng dé wú shàngshàn lì  
名能得无上善利。

ruò dé wú shàngzhèngděng pú tí yú zhū lì zhōng zuì shàng  
“若得无上正等菩提，于诸利中，最上、  
zuì shèng wú néng jí zhě suǒ yǐ zhě hé zhū pú sà zhòngsuǒ qiú wú  
最胜，无能及者。所以者何？诸菩萨众所求无  
shàngzhèngděng pú tí néngwèiyǒuqíngzuò dà ráo yì shēngwén dú  
上正等菩提，能为有情作大饶益，声闻、独  
jué jí zhū yì shēng wú cǐ shì gù  
觉及诸异生无此事故。

ruò zhū pú sà pǔ yuán shí fāng yī qiè rú lái yīng zhèngděng  
“若诸菩萨普缘十方一切如来、应、正等  
jué jí dì zǐ zhòngxiǎng zuò zhǒngzhǒngshàngmiào yǐn shí yī fú  
觉及弟子众想，作种种上妙饮食、衣服、  
wò jù bìngyuán yī yào fángshè zī cái huā xiāngděng wù fèng  
卧具、病缘医药、房舍、资财、华、香等物奉

shī gòngyǎng suī míng dé lì ér wèimíngwéi dé wú shàng lì ruò  
施供养，虽名得利，而未名为得无上利。若  
zhū pú sà néngshězhòngxiàng huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí yù  
诸菩萨能舍众相，回向无上正等菩提，欲  
wèiyǒuqíngzuò dà ráo yì nǎi míngnéng dé wú shàngshàn lì suǒ yǐ zhě  
为有情作大饶益，乃名能得无上善利。所以者  
hé yǐn shí děng wù jiē yǒuzhòngxiàng zhūyǒuxiàng fǎ jiē yǒushùliàng  
何？饮食等物皆有众相，诸有相法皆有数量，  
yǒushùliàng fǎ yǒu fēnxiàn gù yuán bǐ bù néngzhèng wú fēnxiàn yī qiè  
有数量法有分限故，缘彼不能证无分限一切  
zhì zhì  
智智。

ruò zhū pú sà fāngbiànshànqiǎo yuán shí fāng jiè yī qiè rú  
“若诸菩萨方便善巧，缘十方界一切如  
lái yīng zhèngděngjué jí dì zǐ zhòng jù wú liàngzhǒng xī yǒugōng  
来、应、正等觉及弟子众，具无量种希有功  
dé ér bù qǔ xiàng suī xiǎng wú biānshàngmiào yǐn shí yī fú wò  
德而不取相；虽想无边上妙饮食、衣服、卧  
jù bìngyuán yī yào fángshè zī cái huā xiāngděng wù fèng shī  
具、病缘医药、房舍、资财、华、香等物奉施  
gòngyǎng ér bù qǔ xiàng suī néng huí xiàng wú shàng pú tí yù wèiyǒu  
供养而不取相；虽能回向无上菩提，欲为有  
qíngzuò dà ráo yì ér bù qǔ xiàng yóu cǐ zhèng dé yī qiè zhì zhì qióng  
情作大饶益而不取相；由此证得一切智智，穷  
wèi lái jì ráo yì yǒuqíng dāng zhī míngwéi dé wú shàng lì yú yī qiè  
未来际饶益有情，当知名为得无上利，于一切  
lì zuì wéi dì yī ruò zhū pú sà néngzuò rú shì fāngbiànshànqiǎo xiū  
利最为第一。若诸菩萨能作如是方便善巧，修  
xíng bù shī nǎi dé míngwéi jū dǐng pú sà jué dìngdāng dé yī qiè zhì zhì  
行布施乃得名为居顶菩萨，决定当得一切智智。  
suǒ yǐ zhě hé yī qiè zhì zhì shènnán kě dé rú shì pú sà néngshě  
所以者何？一切智智甚难可得，如是菩萨能舍  
nèi wài yī qiè zhǒngxiàng xīn wú suǒzhuó qiú zhèng rú shì yī qiè zhì zhì  
内外一切种相，心无所著求证如是一切智智，  
yú zhū pú sà zuì wéishàngshǒu dāng dé rú dǐng wú shàng pú tí guò  
于诸菩萨最为上首，当得如顶无上菩提。过  
qù wèi lái xiàn zài pú sà yǐ dāng xiàn dé yī qiè zhì zhì wú bù jiē  
去未来现在菩萨已、当、现得一切智智，无不皆



yóu rú shì suǒ qǐ fāngbiànshànqiǎo ér néngzhèng dé  
由如是所起方便善巧而能证得。”

shí mǎn cí zǐ biàn wèn jù shòu shè lì zǐ yán yún hé pú sà  
时，满慈子便问具寿舍利子言：“云何菩萨  
dé rù jū dǐngzhū pú sà shù  
得入居顶诸菩萨数？”

shè lì zǐ yán ruò zhū pú sà fāngbiànshànqiǎo bù qǔ fǎ xiàng  
舍利子言：“若诸菩萨方便善巧不取法相，  
shì zhū pú sà dé rù jū dǐngzhū pú sà shù  
是诸菩萨得入居顶诸菩萨数。”

mǎn cí zǐ yán shì zhū pú sà yú hé děng fǎ bù qǔ hé  
满慈子言：“是诸菩萨于何等法不取何  
xiàng  
相？”

shè lì zǐ yán shì zhū pú sà yú sè yùn bù qǔ cháng wú cháng  
舍利子言：“是诸菩萨于色蕴不取常无常

xiàng yú shòu xiǎng xíng shí yùn yì bù qǔ cháng wú chángxiàng  
相，于受、想、行、识蕴亦不取常无常相；

yú sè yùn bù qǔ lè wú lè xiàng yú shòu xiǎng xíng shí yùn yì  
于色蕴不取乐无乐相，于受、想、行、识蕴亦

bù qǔ lè wú lè xiàng yú sè yùn bù qǔ wǒ wú wǒ xiàng yú shòu  
不取乐无乐相；于色蕴不取我无我相，于受、

xiǎng xíng shí yùn yì bù qǔ wǒ wú wǒ xiàng yú sè yùn bù qǔ jìng  
想、行、识蕴亦不取我无我相；于色蕴不取净

bú jìngxiàng yú shòu xiǎng xíng shí yùn yì bù qǔ jìng bú jìngxiàng  
不净相，于受、想、行、识蕴亦不取净不净相；

yú sè yùn bù qǔ yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng yú shòu xiǎng xíng  
于色蕴不取远离不远离相，于受、想、行、

shí yùn yì bù qǔ yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng yú sè yùn bù qǔ jì jìng bú  
识蕴亦不取远离不远离相；于色蕴不取寂静不

jì jìngxiàng yú shòu xiǎng xíng shí yùn yì bù qǔ jì jìng bú jì  
寂静相，于受、想、行、识蕴亦不取寂静不寂

jìngxiàng  
静相。

shì zhū pú sà yú yǎnchù bù qǔ cháng wú chángxiàng yú ěr  
“是诸菩萨于眼处不取常无常相，于耳、

bí shé shēn yì chù yì bù qǔ cháng wú chángxiàng yú yǎnchù  
鼻、舌、身、意处亦不取常无常相；于眼处

bù qǔ lè wú lè xiàng yú ěr bí shé shēn yì chù yì bù  
不取乐无乐相，于耳、鼻、舌、身、意处亦不  
qǔ lè wú lè xiàng yú yǎnchù bù qǔ wǒ wú wǒ xiàng yú ěr bí  
取乐无乐相；于眼处不取我无我相，于耳、鼻、  
shé shēn yì chù yì bù qǔ wǒ wú wǒ xiàng yú yǎnchù bù qǔ jìng  
舌、身、意处亦不取我无我相；于眼处不取净  
bú jìng xiàng yú ěr bí shé shēn yì chù yì bù qǔ jìng bú  
不净相；于耳、鼻、舌、身、意处亦不取净不  
jìng xiàng yú yǎnchù bù qǔ yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng yú ěr bí  
净相；于眼处不取远离不远离相，于耳、鼻、  
shé shēn yì chù yì bù qǔ yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng yú yǎnchù bù  
舌、身、意处亦不取远离不远离相；于眼处不  
qǔ jì jìng bú jì jìng xiàng yú ěr bí shé shēn yì chù yì  
取寂静不寂静相，于耳、鼻、舌、身、意处亦  
bù qǔ jì jìng bú jì jìng xiàng  
不取寂静不寂静相。

shì zhū pú sà yú sè chù bù qǔ cháng wú cháng xiàng yú  
“是诸菩萨于色处不取常无常相，于  
shēng xiāng wèi chù fǎ chù yì bù qǔ cháng wú cháng xiàng  
声、香、味、触、法处亦不取常无常相；  
yú sè chù bù qǔ lè wú lè xiàng yú shēng xiāng wèi chù fǎ  
于色处不取乐无乐相，于声、香、味、触、法  
chù yì bù qǔ lè wú lè xiàng yú sè chù bù qǔ wǒ wú wǒ xiàng yú  
处亦不取乐无乐相；于色处不取我无我相，于  
shēng xiāng wèi chù fǎ chù yì bù qǔ wǒ wú wǒ xiàng yú sè  
声、香、味、触、法处亦不取我无我相；于色  
chù bù qǔ jìng bú jìng xiàng yú shēng xiāng wèi chù fǎ chù yì  
处不取净不净相，于声、香、味、触、法处亦  
bù qǔ jìng bú jìng xiàng yú sè chù bù qǔ yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng yú  
不取净不净相；于色处不取远离不远离相，于  
shēng xiāng wèi chù fǎ chù yì bù qǔ yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng  
声、香、味、触、法处亦不取远离不远离相；  
yú sè chù bù qǔ jì jìng bú jì jìng xiàng yú shēng xiāng wèi chù  
于色处不取寂静不寂静相，于声、香、味、触、  
fǎ chù yì bù qǔ jì jìng bú jì jìng xiàng  
法处亦不取寂静不寂静相。

shì zhū pú sà yú yǎn jiè bù qǔ cháng wú cháng xiàng yú ěr  
“是诸菩萨于眼界不取常无常相，于耳、



bí shé shēn yì jiè yì bù qǔ cháng wú chángxiàng yú yǎn jiè  
鼻、舌、身、意界亦不取常无常相；于眼界  
bù qǔ lè wú lè xiàng yú ěr bí shé shēn yì jiè yì bù qǔ  
不取乐无乐相，于耳、鼻、舌、身、意界亦不取  
lè wú lè xiàng yú yǎn jiè bù qǔ wǒ wú wǒ xiàng yú ěr bí  
乐无乐相；于眼界不取我无我相，于耳、鼻、  
shé shēn yì jiè yì bù qǔ wǒ wú wǒ xiàng yú yǎn jiè bù qǔ jìng bú  
舌、身、意界亦不取我无我相；于眼界不取净不  
jìngxiàng yú ěr bí shé shēn yì jiè yì bù qǔ jìng bú jìngxiàng  
净相，于耳、鼻、舌、身、意界亦不取净不净相；  
yú yǎn jiè bù qǔ yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng yú ěr bí shé shēn  
于眼界不取远离不远离相，于耳、鼻、舌、身、  
yì jiè yì bù qǔ yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng yú yǎn jiè bù qǔ jì jìng bú  
意界亦不取远离不远离相；于眼界不取寂静不  
jì jìngxiàng yú ěr bí shé shēn yì jiè yì bù qǔ jì jìng bú  
寂静相，于耳、鼻、舌、身、意界亦不取寂静不  
jì jìngxiàng  
寂静相。

shì zhū pú sà yú sè jiè bù qǔ cháng wú chángxiàng yú  
“是诸菩萨于色界不取常无常相，于  
shēng xiāng wèi chù fǎ jiè yì bù qǔ cháng wú chángxiàng  
声、香、味、触、法界亦不取常无常相；  
yú sè jiè bù qǔ lè wú lè xiàng yú shēng xiāng wèi chù fǎ  
于色界不取乐无乐相，于声、香、味、触、法  
jiè yì bù qǔ lè wú lè xiàng yú sè jiè bù qǔ wǒ wú wǒ xiàng yú  
界亦不取乐无乐相；于色界不取我无我相，于  
shēng xiāng wèi chù fǎ jiè yì bù qǔ wǒ wú wǒ xiàng yú sè  
声、香、味、触、法界亦不取我无我相；于色  
jiè bù qǔ jìng bú jìngxiàng yú shēng xiāng wèi chù fǎ jiè yì  
界不取净不净相，于声、香、味、触、法界亦  
bù qǔ jìng bú jìngxiàng yú sè jiè bù qǔ yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng  
不取净、不净相；于色界不取远离不远离相，  
yú shēng xiāng wèi chù fǎ jiè yì bù qǔ yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng  
于声、香、味、触、法界亦不取远离不远离相；  
yú sè jiè bù qǔ jì jìng bú jì jìngxiàng yú shēng xiāng wèi chù  
于色界不取寂静不寂静相，于声、香、味、触、  
fǎ jiè yì bù qǔ jì jìng bú jì jìngxiàng  
法界亦不取寂静不寂静相。

shì zhū pú sà yú yǎn shí jiè bù qǔ cháng wú chángxiàng yú  
“是诸菩萨于眼识界不取常无常相，于

ěr bí shé shēn yì shí jiè yì bù qǔ cháng wú chángxiàng  
耳、鼻、舌、身、意识界亦不取常无常相；

yú yǎn shí jiè bù qǔ lè wú lè xiàng yú ěr bí shé shēn yì  
于眼识界不取乐无乐相，于耳、鼻、舌、身、意

shí jiè yì bù qǔ lè wú lè xiàng yú yǎn shí jiè bù qǔ wǒ wú wǒ xiàng  
识界亦不取乐无乐相；于眼识界不取我无我相，

yú ěr bí shé shēn yì shí jiè yì bù qǔ wǒ wú wǒ xiàng yú  
于耳、鼻、舌、身、意识界亦不取我无我相；于

yǎn shí jiè bù qǔ jìng bú jìng xiàng yú ěr bí shé shēn yì shí  
眼识界不取净不净相，于耳、鼻、舌、身、意识

jiè yì bù qǔ jìng bú jìng xiàng yú yǎn shí jiè bù qǔ yuǎn lí bù yuǎn lí  
界亦不取净不净相；于眼识界不取远离不远离

xiàng yú ěr bí shé shēn yì shí jiè yì bù qǔ yuǎn lí bù  
相，于耳、鼻、舌、身、意识界亦不取远离不

yuǎn lí xiàng yú yǎn shí jiè bù qǔ jì jìng bú jì jìng xiàng yú ěr  
远离相；于眼识界不取寂静不寂静相，于耳、

bí shé shēn yì shí jiè yì bù qǔ jì jìng bú jì jìng xiàng  
鼻、舌、身、意识界亦不取寂静不寂静相。

shì zhū pú sà yú yǎn chù bù qǔ cháng wú chángxiàng yú ěr  
“是诸菩萨于眼触不取常无常相，于耳、

bí shé shēn yì chù yì bù qǔ cháng wú chángxiàng yú yǎn chù  
鼻、舌、身、意触亦不取常无常相；于眼触

bù qǔ lè wú lè xiàng yú ěr bí shé shēn yì chù yì bù  
不取乐无乐相，于耳、鼻、舌、身、意触亦不

qǔ lè wú lè xiàng yú yǎn chù bù qǔ wǒ wú wǒ xiàng yú ěr bí  
取乐无乐相；于眼触不取我无我相，于耳、鼻、

shé shēn yì chù yì bù qǔ wǒ wú wǒ xiàng yú yǎn chù bù qǔ jìng  
舌、身、意触亦不取我无我相；于眼触不取净

bú jìng xiàng yú ěr bí shé shēn yì chù yì bù qǔ jìng bú  
不净相，于耳、鼻、舌、身、意触亦不取净不

jìng xiàng yú yǎn chù bù qǔ yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng yú ěr bí  
净相；于眼触不取远离不远离相，于耳、鼻、

shé shēn yì chù yì bù qǔ yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng yú yǎn chù bù  
舌、身、意触亦不取远离不远离相；于眼触不

qǔ jì jìng bú jì jìng xiàng yú ěr bí shé shēn yì chù yì  
取寂静不寂静相，于耳、鼻、舌、身、意触亦



bù qǔ jì jìng bú jì jìngxiàng  
不取寂静不寂静相。

shì zhū pú sà yú yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù qǔ  
“是诸菩萨于眼触为缘所生诸受不取

cháng wú chángxiàng yú ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ  
常无常相，于耳、鼻、舌、身、意触为缘所

shēng zhū shòu yì bù qǔ cháng wú chángxiàng yú yǎn chù wéi yuán suǒ  
生诸受亦不取常无常相；于眼触为缘所

shēng zhū shòu bù qǔ lè wú lè xiàng yú ěr bí shé shēn yì  
生诸受不取乐无乐相，于耳、鼻、舌、身、意

chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì bù qǔ lè wú lè xiàng yú yǎn chù wéi  
触为缘所生诸受亦不取乐无乐相；于眼触为

yuán suǒ shēng zhū shòu bù qǔ wǒ wú wǒ xiàng yú ěr bí shé shēn  
缘所生诸受不取我无我相，于耳、鼻、舌、身、

yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì bù qǔ wǒ wú wǒ xiàng yú yǎn chù  
意触为缘所生诸受亦不取我无我相；于眼触

wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù qǔ jìng bú jìng xiàng yú ěr bí shé  
为缘所生诸受不取净不净相，于耳、鼻、舌、

shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì bù qǔ jìng bú jìng xiàng yú  
身、意触为缘所生诸受亦不取净不净相；于

yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù qǔ yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng yú  
眼触为缘所生诸受不取远离不远离相，于

ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì bù qǔ yuǎn  
耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受亦不取远

lí bù yuǎn lí xiàng yú yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù qǔ jì jìng  
离不远离相；于眼触为缘所生诸受不取寂静

bú jì jìng xiàng yú ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng  
不寂静相，于耳、鼻、舌、身、意触为缘所生

zhū shòu yì bù qǔ jì jìng bú jì jìng xiàng  
诸受亦不取寂静不寂静相。

shì zhū pú sà yú dì jiè bù qǔ cháng wú chángxiàng yú shuǐ  
“是诸菩萨于地界不取常无常相，于水、

huǒ fēng kōng shí jiè yì bù qǔ cháng wú chángxiàng yú dì jiè  
火、风、空、识界亦不取常无常相；于地界

bù qǔ lè wú lè xiàng yú shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè yì bù  
不取乐无乐相，于水、火、风、空、识界亦不

qǔ lè wú lè xiàng yú dì jiè bù qǔ wǒ wú wǒ xiàng yú shuǐ huǒ  
取乐无乐相；于地界不取我无我相，于水、火、

fēng kōng shí jiè yì bù qǔ wǒ wú wǒ xiàng yú dì jiè bù qǔ jìng  
风、空、识界亦不取我无我相；于地界不取净  
bú jìng xiàng yú shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè yì bù qǔ jìng bú  
不净相，于水、火、风、空、识界亦不取净不  
jìng xiàng yú dì jiè bù qǔ yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng yú shuǐ huǒ  
净相；于地界不取远离不远离相，于水、火、  
fēng kōng shí jiè yì bù qǔ yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng yú dì jiè bù  
风、空、识界亦不取远离不远离相；于地界不  
qǔ jì jìng bú jì jìng xiàng yú shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè yì  
取寂静不寂静相，于水、火、风、空、识界亦  
bù qǔ jì jìng bú jì jìng xiàng  
不取寂静不寂静相。

shì zhū pú sà yú yīn yuán bù qǔ cháng wú cháng xiàng yú  
“是诸菩萨于因缘不取常无常相，于  
děng wú jiàn yuán suǒ yuán yuán zēng shàng yuán yì bù qǔ cháng wú  
等无间缘、所缘缘、增上缘亦不取常无  
cháng xiàng yú yīn yuán bù qǔ lè wú lè xiàng yú děng wú jiàn yuán  
常相；于因缘不取乐无乐相，于等无间缘、  
suǒ yuán yuán zēng shàng yuán yì bù qǔ lè wú lè xiàng yú yīn yuán bù  
所缘缘、增上缘亦不取乐无乐相；于因缘不  
qǔ wǒ wú wǒ xiàng yú děng wú jiàn yuán suǒ yuán yuán zēng shàng yuán  
取我无我相，于等无间缘、所缘缘、增上缘  
yì bù qǔ wǒ wú wǒ xiàng yú yīn yuán bù qǔ jìng bú jìng xiàng yú děng  
亦不取我无我相；于因缘不取净不净相，于等  
wú jiàn yuán suǒ yuán yuán zēng shàng yuán yì bù qǔ jìng bú jìng xiàng  
无间缘、所缘缘、增上缘亦不取净不净相；  
yú yīn yuán bù qǔ yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng yú děng wú jiàn yuán suǒ  
于因缘不取远离不远离相，于等无间缘、所  
yuán yuán zēng shàng yuán yì bù qǔ yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng yú yīn  
缘缘、增上缘亦不取远离不远离相；于因  
yuán bù qǔ jì jìng bú jì jìng xiàng yú děng wú jiàn yuán suǒ yuán yuán  
缘不取寂静不寂静相，于等无间缘、所缘缘、  
zēng shàng yuán yì bù qǔ jì jìng bú jì jìng xiàng  
增上缘亦不取寂静不寂静相。

shì zhū pú sà yú wú míng bù qǔ cháng wú cháng xiàng yú xíng  
“是诸菩萨于无明不取常无常相，于行、  
shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng  
识、名色、六处、触、受、爱、取、有、生、



lǎo sǐ yì bù qǔ cháng wú chángxiàng yú wú míng bù qǔ lè wú lè  
老死亦不取常无常相；于无明不取乐无乐  
xiàng yú xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ  
相，于行、识、名色、六处、触、受、爱、取、  
yǒu shēng lǎo sǐ yì bù qǔ lè wú lè xiàng yú wú míng bù qǔ wǒ  
有、生、老死亦不取乐无乐相；于无明不取我  
wú wǒ xiàng yú xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài  
无我相，于行、识、名色、六处、触、受、爱、  
qǔ yǒu shēng lǎo sǐ yì bù qǔ wǒ wú wǒ xiàng yú wú míng bù  
取、有、生、老死亦不取我无我相；于无明不  
qǔ jìng bú jìngxiàng yú xíng shí míng sè liù chù chù shòu  
取净不净相，于行、识、名色、六处、触、受、  
ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ yì bù qǔ jìng bú jìngxiàng yú wú  
爱、取、有、生、老死亦不取净不净相；于无  
míng bù qǔ yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng yú xíng shí míng sè liù chù  
明不取远离不远离相，于行、识、名色、六处、  
chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ yì bù qǔ yuǎn lí bù  
触、受、爱、取、有、生、老死亦不取远离不  
yuǎn lí xiàng yú wú míng bù qǔ jì jìng bú jì jìngxiàng yú xíng shí  
远离相；于无明不取寂静不寂静相，于行、识、  
míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ  
名色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死  
yì bù qǔ jì jìng bú jì jìngxiàng  
亦不取寂静不寂静相。

shì zhū pú sà yú yù jiè bù qǔ cháng wú chángxiàng yú sè  
“是诸菩萨于欲界不取常无常相，于色、  
wú sè jiè yì bù qǔ cháng wú chángxiàng yú yù jiè bù qǔ lè wú lè  
无色界亦不取常无常相；于欲界不取乐无乐  
xiàng yú sè wú sè jiè yì bù qǔ lè wú lè xiàng yú yù jiè bù  
相，于色、无色界亦不取乐无乐相；于欲界不  
qǔ wǒ wú wǒ xiàng yú sè wú sè jiè yì bù qǔ wǒ wú wǒ xiàng  
取我无我相，于色、无色界亦不取我无我相；  
yú yù jiè bù qǔ jìng bú jìngxiàng yú sè wú sè jiè yì bù qǔ jìng bú  
于欲界不取净不净相，于色、无色界亦不取净不  
jìngxiàng yú yù jiè bù qǔ yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng yú sè wú sè  
净相；于欲界不取远离不远离相，于色、无色  
jiè yì bù qǔ yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng yú yù jiè bù qǔ jì jìng bú jì  
界亦不取远离不远离相；于欲界不取寂静不寂

jìngxiàng yú sè wú sè jiè yì bù qǔ jì jìng bú jì jìngxiàng  
静相，于色、无色界亦不取寂静不寂静相。

ruò zhū pú sà néng zuò rú shì fāngbiàn shànqiǎo bù qǔ fǎ  
“若诸菩萨能作如是方便善巧，不取法

xiàng xiū xíng bù shī bō luó mì duō shì zhū pú sà dé rù jū dǐng zhū pú  
相修行布施波罗蜜多，是诸菩萨得入居顶诸菩

sà shù néng dé rú dǐng yī qiè zhì zhì  
萨数，能得如顶一切智智。

yòu mǎn cí zǐ ruò zhū pú sà zhī yī qiè fǎ jiē fēi shí yǒu  
“又，满慈子，若诸菩萨知一切法皆非实有，

yuǎn lí zhòngxiàng ér xíng bù shī bō luó mì duō shì zhū pú sà dé rù  
远离众相，而行布施波罗蜜多，是诸菩萨得入

jū dǐng zhū pú sà shù néng dé rú dǐng yī qiè zhì zhì yì néng jiàohuà  
居顶诸菩萨数，能得如顶一切智智，亦能教化

yī qiè yǒuqíng lìng yī rú shì yī qiè zhì zhì fā yuàn qù qiú yì néng  
一切有情，令依如是一切智智，发愿趣求亦能

zhèng dé  
证得。

yòu mǎn cí zǐ ruò zhū yǒuqíng yú wú xiàng fǎ bù qǐ shèng  
“又，满慈子，若诸有情于无相法不起胜

jiě zé bù néng fā yī qiè zhì xīn ruò bù néng fā yī qiè zhì xīn  
解，则不能发一切智心，若不能发一切智心，

zé bù néng xiū zhū pú sà xíng ruò bù néng xiū zhū pú sà xíng zé bù  
则不能修诸菩萨行，若不能修诸菩萨行，则不

néng dé yī qiè zhì zhì ruò zhū yǒuqíng yú wú xiàng fǎ néng qǐ shèng jiě  
能得一切智智。若诸有情于无相法能起胜解，

zé néng fā qǐ yī qiè zhì xīn ruò néng fā qǐ yī qiè zhì xīn zé néng  
则能发起一切智心，若能发起一切智心，则能

xiū xíng zhū pú sà xíng ruò néng xiū xíng zhū pú sà xíng zé néng zhèng dé  
修行诸菩萨行，若能修行诸菩萨行，则能证得

yī qiè zhì zhì  
一切智智。

yòu mǎn cí zǐ ruò zhū pú sà fā xīn qù qiú yī qiè zhì yǐ  
“又，满慈子，若诸菩萨发心趣求一切智已，

suí suǒ shě shì jiē néng liǎo zhī kōng wú suǒ yǒu ér xíng bù shī bō luó mì  
随所舍事，皆能了知空无所有，而行布施波罗蜜

duō wèi rú shí zhī zhū suǒ shě shì jiē rú huàn huà fēi rú wǒ děng wú  
多，谓如实知诸所舍事皆如幻化，非如我等无



shǐ shí lái suǒ qǔ zhū xiàng yóu néng zhī gù yú zhū suǒ yǒu jiē néng qì  
始时来所取诸相。由能知故，于诸所有皆能弃  
shě bù qǔ zhū xiàng zhū yǒu qíng lèi bù rú shí zhī zhū fǎ fēi yǒu jiē rú  
舍不取诸相。诸有情类不如实知诸法非有，皆如  
huàn huà gù yú zhū shì qǐ jiān zhí zhuó yóu jiān zhí zhuó bù néng qì shě  
幻化，故于诸事起坚执著，由坚执著不能舍弃，  
yóu bú qì shě shè shòu qiān lìn yóu qiān lìn gù shēn huà imìng zhōng duò  
由不舍弃摄受悭吝，由悭吝故，身坏命终堕  
zhū è qù shòu pín qióng kǔ suí yǒu suǒ dé bù néng qì shě fù yú qí  
诸恶趣受贫穷苦。随有所得不能舍弃，复于其  
zhōng zēng zhǎng qiān lìn yóu sī fù duò zhū è qù zhōng shòu zhǒng zhǒng  
中增长悭吝，由斯复堕诸恶趣中受种种  
kǔ rú shì shòu kǔ jiē yóu qǔ xiàng  
苦，如是受苦皆由取相。

ruò zhū pú sà fāng biàn shàn qiǎo zhī fǎ fēi yǒu jiē rú huàn  
“若诸菩萨方便善巧，知法非有皆如幻  
huà jì rú huàn huà jiē yīng qì shě huàn huà fēi wǒ jí wǒ suǒ gù  
化，既如幻化皆应舍弃，幻化非我及我所故，  
yú yī qiè shì jiē néng qì shě suǒ yǐ zhě hé wǒ wǒ suǒ shì jì bù  
于一切事皆能舍弃。所以者何？我、我所事既不  
kě dé bù yīng zhí zhuó wú zhí zhuó gù jiē néng qì shě yóu néng qì shě  
可得不应执著，无执著故皆能舍弃。由能舍弃，  
yú fó shì zūn suǒ shuō zhèng fǎ shēn shēng ài yào wèi zuò shì niàn xī  
于佛世尊所说正法深生爱乐，谓作是念：‘希  
yǒu shì zūn shàn shuō zhū fǎ jiē rú huàn huà wǒ yī fó jiào yī qiè  
有！世尊！善说诸法皆如幻化，我依佛教一切  
néng shě wèi néng qì shě rú huàn huà fǎ lìng wǒ dāng dé rú huàn wú  
能舍，谓能舍弃如幻化法，令我当得如幻无  
xiàng wú shàng pú tí shì zhū pú sà zuò rú shì niàn zhū fó shì zūn  
相无上菩提。’是诸菩萨作如是念：‘诸佛世尊  
néng zuò nán zuò wèi jiào pú sà rú shí liǎo zhī zhū fǎ fēi yǒu jiē rú  
能作难作，谓教菩萨如实了知诸法非有、皆如  
huàn huà yóu liǎo zhī gù bù shēng zhí zhuó shǎo yòng gōng lì néng shě yī  
幻化，由了知故不生执著，少用功力能舍一  
qiè jí zhèng wú shàng zhèng děng pú tí shì gù pú sà yù zhèng wú  
切，疾证无上正等菩提。’是故菩萨欲证无  
shàng zhèng děng pú tí yīng rú shì zhī zhū fǎ fēi yǒu jiē rú huàn huà  
上正等菩提，应如是知诸法非有、皆如幻化，

shě lí zhòngxiàng yǐ wú xiàng xīn qín qiú rú dǐng yī qiè zhì zhì  
舍离众相，以无相心勤求如顶一切智智。

rǔ mǎn cí zǐ wù wèi wǒ shuō rú shì fǎ yào shì zì biàn cái  
“汝满慈子勿谓我说如是法要是自辩才，

cǐ jiē rú lái wēishén zhī lì  
此皆如来威神之力。”

ěr shí fó gào ā nán tuó yán jīn shè lì zǐ zhū yǒu suǒ shuō  
尔时，佛告阿难陀言：“今舍利子诸有所说

jiē fó shén lì rǔ yīng shòu chí wǒ niè pán hòu dāng guǎng liú bù  
皆佛神力，汝应受持，我涅槃后当广流布。”

大般若波罗蜜多经卷第五百八十



bǔ quēzhēnyán  
补阙真言

(三遍)

ná mó hē là dá nà duō là yè yē qié là qié là jù zhù jù zhù mó  
南无喝啰怛那.哆罗夜耶.佉啰佉啰.俱住俱住.摩  
là mó là hǔ là hōng hè hè sū dá ná hōng pō mò ná suō pó  
啰摩啰.虎啰.吽.贺贺.苏怛拿.吽.泼抹拿.娑婆  
hē  
诃.

ná mó běn shī shì jiā móu ní fó  
南無本师释迦牟尼佛 (合掌三称)

ná mó bō rě huì shàng fó pú sà  
南無般若会上佛菩萨 (合掌三称)

huíxiàng jì  
回向偈

(一遍)

yuàn yǐ cǐ gōng dé 愿以此功德	zhuāngyán fó jìng tǔ 庄严佛净土
shàngbào sì chóng ēn 上报四重恩	xià jì sān tú kǔ 下济三途苦
ruò yǒu jiàn wén zhě 若有见闻者	xī fā pú tí xīn 悉发菩提心
jìn cǐ yī bào shēn 尽此一报身	tóngshēng jí lè guó 同生极乐国

shí fāng sān shì yí qiè fó yí qiè pú sà mó hē sà mó hē bō  
十方三世一切佛.一切菩萨摩诃萨.摩诃般

rě bō luó mì  
若波罗蜜

# 南无护法韦驮尊天菩萨



此咒置经书中可灭误跨之罪